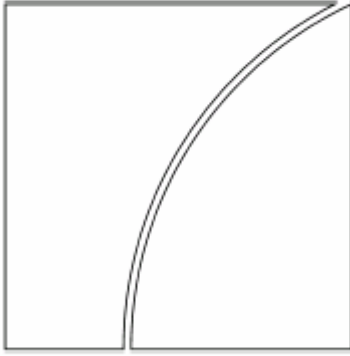

**Basel Bankacılık
Denetim Komitesi**

**Sermaye Ölçümü ve Sermaye
Standartlarının Uluslararası
Düzeyde Uyumlaştırılması
(Yeni Basel Sermaye Uzlaşısı)**

**Gözden Geçirilmiş Düzenleme
(Türkçe Çeviri)**

Haziran 2004

BANK FOR INTERNATIONAL SETTLEMENTS

Not:

Bu belge, Basel Bankacılık Denetim Komitesi tarafından Haziran 2004'te yayımlanmış bulunan orijinal metne birebir bağlı kalınarak ve Komiteden özel izin alınmak suretiyle BDDK'nın koordinasyonunda TBB tarafından belirlenen bir tercüme bürosu tarafından İngilizce aslından Türkçe'ye çevrilmiştir. Bunu takiben, çeviri, önce TBB nezdinde oluşturulan Basel-II Yönlendirme Komitesi ve daha sonra da BDDK Araştırma Dairesi bünyesinde oluşturulan uzman çalışma grupları tarafından detaylı olarak gözden geçirilerek orijinal metnin içeriğiyle kavramsal bütünlüğünün korunması sağlanmaya çalışılmıştır. Bu çalışmanın ardından BDDK Araştırma Dairesi bünyesinde oluşturulan daha geniş bir grup tarafından gözden geçirilen metne son hali verilmiştir. Yeni Uzlaş, bankacılık, finans teorisi ve istatistik modelleme gibi teknik alanlardan faydalanan bir düzenleme çerçevesi olması sebebiyle, Türkçe'ye kazandırılan orijinal belgenin çevirisi, bankacılık sektörü çalışanları ile müşterilerinin ve dolayısıyla kamuoyunun konu hakkındaki bilgi seviyesini artırmayı amaçlamaktadır. Bu nedenle, çeviri sadece kamuoyunu bilgilendirme amaçlı olup, içerik açısından Kurumumuzun bir taahhüdü niteliğini taşımamaktadır. BDDK, gerekli gördüğünde çevirinin anlam bütünlüğünü bozmayacak şekilde kavramlar üzerinde değişiklik yapma hakkını saklı tutmaktadır. Yukarıda bahsedilen gerekçelerden dolayı, yasal ve denetimsel açıdan her hangi bağlayıcılığı bulunmayan bu belge içinde yer alan bilgi ve verilere dayanarak yapılacak yatırım ya da benzeri kararların sonuçlarından BDDK sorumlu tutulamaz.

Telif Hakkı mahfuzdur. © 2005 Kaynak göstermek koşuluyla kısa alıntılar yapılabilir.

Yayın kopyaları için veya posta listesine eklemeler/posta listesinde değişiklikler için taleplerin aşağıdaki adrese gönderilmesi gerekir:

Bank for International Settlements
Press & Communications
CH-4002 Basel, Switzerland

E-posta: publications@bis.org

Faks: +41 61 280 9100 ve +41 61 280 8100

© Bank for International Settlements 2004. Tüm hakları saklıdır. Kaynak belirtmek şartıyla, bu dokümandan yapılan kısa alıntılar çoğaltılabilir veya tercüme edilebilir.

ISBN baskı: 92-9131-669-5

ISBN web: 92-9197-669-5

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	11
GİRİŞ	12
1. BÖLÜM: UYGULAMANIN KAPSAMI	19
I. Giriş	19
II. Bankacılık, Menkul Kıymetler ve Diğer Mali Kuruluşlar (Bağlı Ortaklıklar)	19
III. Bankacılık, Menkul Kıymetler ve Diğer Mali Kuruluşlara Yapılan Önemli Azınlık Hissesi Yatırımları (İştirakler)	20
IV. Sigorta Kuruluşları	21
V. Ticari ve Sınai İşletmelerdeki Önemli Yatırımlar	22
VI. Uygulama Kapsamında Sermayeden İndirilecek Yatırımlar	23
2. BÖLÜM: BİRİNCİ YAPISAL BLOK – ASGARİ SERMAYE GEREĞİ	25
I. Asgari Sermaye Gereksiniminin Hesaplanması	25
A. Yasal Sermaye	25
B. Risk Ağırlıklı Varlıklar:	26
C. Geçiş Süreci Düzenlemeleri.....	26
II. Kredi Riski – Standart Yaklaşım	28
A. Münferit Alacaklar:	28
1. Hazine ve Merkez Bankalarına Kullandırılan Krediler	28
2. Merkezi Hükümet İçinde Yer Almayan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Kullandırılan Krediler (KK)	29
3. Çok Taraflı Kalkınma Bankalarına Kullandırılan Krediler (ÇTKB)	30
4. Bankalara Kullandırılan Krediler	31
5. Menkul Kıymet Şirketlerine Kullandırılan Krediler	33
6. Kurumsal Krediler	33
7. Perakende Krediler	34
8. Konut İpoteği Karşılığı Krediler	35
9. Ticari Gayrimenkul İpoteği Karşılığı Krediler	35
10. Tahsili Gecikmiş Alacaklar	35
11. Yüksek Risk Kategorileri.....	37
12. Diğer Aktifler	37
13. Bilanço Dışı İşlemler	37

B. Bağımsız Kredi Derecelendirmeleri	39
1. Yetkilendirme Süreci:.....	39
2. Liyakat Kriterleri.....	39
C. Uygulamaya İlişkin Hususlar	40
1. Eşleştirme Süreci.....	40
2. Çoklu Derecelendirmeler	41
3. İhracın ve İhraççının Derecelendirilmesi:	41
4. Ulusal ve Yabancı Para Cinsinden Dereceler	42
5. Kısa / Uzun Vadeli Dereceler:	42
6. Münferit Derecelerin Uygulama Alanı	43
7. Re'sen Yapılan Derecelendirme.....	43
D. Standart Yaklaşım – Kredi Riski Azaltımı	44
8. Önemli Hususlar	44
(i) Giriş	44
(ii) Genel Hususlar.....	44
(iii) Yasal Geçerlilik.....	45
9. Kredi Riski Azaltım Teknikleri	45
(i) Teminatlı İşlemler	45
(ii) Bilanço İçi Netleştirme	48
(iii) Garantiler ve Kredi Türevleri.....	48
(iv) Vade Uyumsuzluğu	49
(v) Diğer Hususlar	49
10. Teminat.....	49
(i) Kabul Edilebilir Finansal Teminatlar	49
(ii) Kapsamlı Yöntem	51
(iii) Basit Yöntem	62
(iv) Teminatlandırılmış Tezgah üstü Türev İşlemleri.....	63
11. Bilanço İçi Netleştirme	63
12. Garantiler ve Kredi Türevleri.....	64
(i) Operasyonel Koşullar	64
(ii) Kabul Edilebilir Garantör, Kefil ve Kontrgarantörler	67
(iii) Risk Ağırlıkları	68
(iv) Para Cinsi Uyumsuzlukları	68
(v) Hazine ve Merkez Bankasınca Sağlanan Garanti ve Kontrgarantiler	69
13. Vade Uyumsuzluğu	69
(i) Vade Tanımı.....	70
(ii) Vade Uyumsuzluklarına İlişkin Risk Ağırlıkları.....	70
14. Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin (KRA) Uygulanmasına İlişkin Diğer Hususlar	71
(i) Çoklu Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin Kullanımına İlişkin Hususlar	71
(ii) İlk temerrütte başvuru olanağı sağlayan kredi türevleri	71
(iii) İkinci temerrütte başvuru olanağı sağlayan kredi türevleri.....	71

III. Kredi Riski – İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım	72
A. Genel Hususlar	72
B. İDD Yaklaşımının İşleyişi	72
1. Kredilerin Sınıflandırılması	73
(i) Kurumsal Kredilerin Tanımı	73
(ii) Hazine ve Merkez Bankasına Kullandırılan Kredilerin Tanımı	76
(iii) Bankalara Kullandırılan Kredilerin Tanımı	76
(iv) Perakende Kredilerin Tanımı	76
(v) Nitelikli Rotatif Perakende Kredilerin Tanımı	78
(vi) Sermaye/Hisse Senedi Yatırımlarının Tanımı	79
(vii) Devralınan Alacakların Tanımı	80
2. Temel ve Gelişmiş Yaklaşımlar	82
(i) Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası ile Bankalara Kullandırılan Krediler ..	83
(ii) Perakende Krediler	83
(iii) Hisse Senedi Yatırımları	84
(iv) Devralınan Alacaklar	84
3. Varlık Kategorileri İtibariyle İDD Yaklaşımının Kullanılması	84
4. Geçiş Süreci Düzenlemeleri	86
(i) Paralel Hesaplama	86
(ii) Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankasına Kullandırılan Krediler, Bankalara Kullandırılan Krediler ve Perakende Krediler	86
(iii) Sermaye Yatırımları	87
C. Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası ile Bankalara Kullandırılan Kredilere İlişkin Kurallar	87
1. Risk Ağırlıklılandırılmış Kurumsal, Hazine ve Merkez Bankasına ve Bankalara Kullandırılan Krediler	88
(i) Risk Ağırlıklı Varlıkların Türetilmesine İlişkin Formül	88
(ii) Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere (KOBİ) İlişkin Firma Büyüklüğü Ayarlamaları	89
(iii) İhtisas Kredilerine İlişkin Risk Ağırlıkları	89
2. Risk Bileşenleri	91
(i) Temerrüt Olasılığı (TO)	91
(ii) Temerrüt Halinde Kayıp (THK)	91
(iii) Temerrüt Tutarı (TT)	96
(iv) Efektif Vade (V)	98
D. Perakende Kredilere İlişkin Kurallar	100
1. Risk Ağırlıklı Perakende Krediler	100
(i) İkamet Amaçlı Konut Kredileri	100
(ii) Nitelikli Rotatif Perakende Krediler	101
(iii) Diğer Perakende Krediler	101
2. Risk Bileşenleri	102
(i) Temerrüt Olasılığı (TO) ve Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesi (THK)	102

(ii)	Garantilerin ve Kredi Türevlerinin Tanınması	102
(iii)	Temerrüt Tutarı (TT).....	102
E.	Hisse Senedi Yatırımına İlişkin Kurallar	103
1.	Hisse Senedi Yatırımları İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar	104
(i)	Piyasa Bazlı Yaklaşım	104
(ii)	TO/THK Yaklaşımı.....	105
(iii)	Piyasa Bazlı ve TO/THK Yaklaşımlarına İstisnalar	107
2.	Risk Bileşenleri	107
F.	Devralınan Alacaklar İçin Kurallar	108
1.	Temerrüt Riski İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar	108
(i)	Devralınan Perakende Alacaklar	109
(ii)	Devralınan Kurumsal Alacaklar	109
2.	Temlik Riski İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar	111
3.	Alacaklar İçin Satın Alma Fiyatı İndirimlerine İlişkin Uygulama	111
4.	Kredi Riski Azaltma Unsurlarının Dikkate Alınması	112
G.	Beklenen Kayıplara İlişkin Uygulama ve Karşılıkların Tanınması.....	112
1.	Beklenen Kayıpların Hesaplanması	113
(i)	Denetim otoritesi Sınıflama Kriterlerine Tâbi İK Dışındaki Krediler İçin Beklenen Kayıp	113
(ii)	Denetim Otoritesi Sınıflama Kriterlerine Tâbi Olan İK Kredileri İçin Beklenen Kayıp.....	113
2.	Karşılıkların Hesaplanması.....	114
(i)	İDD Yaklaşımına Tâbi Olan Riskler	114
(ii)	Kredi Riskine İlişkin Standart Yaklaşımına Tâbi Alacaklar.....	114
3.	Beklenen kayıp (BK) ve Karşılıklara İlişkin Uygulama	115
H.	İDD Yaklaşımı İçin Asgari Koşullar	115
1.	Asgari Koşulların Bileşimi	116
(i)	Derecelendirme Boyutları	118
(ii)	Derecelendirmenin Yapısı	119
(iii)	Derecelendirme Kriterleri.....	120
(iv)	Derecelendirme Sürecinin Zamanlaması.....	122
(v)	Modellerin Kullanılması	122
(vi)	Derecelendirme Sistemi Yapısının Dokümantasyonu.....	123
4.	Risk Derecelendirme Sisteminin İşleyişi	124
(i)	Derecelendirmenin Kapsamı	124
(ii)	Derecelendirme Sürecinin Bütünlüğü ve Güvenilirliği	124
(iii)	Sapmalar	125
(iv)	Verilerin Muhafazası.....	125
(v)	Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesinde Kullanılan Stres Testleri	127
5.	Kurumsal Yönetim ve Gözetim-Denetim	128
(i)	Kurumsal Yönetim	128
(ii)	Kredi Riski Kontrolü	128
(iii)	İç ve Dış Denetim	129

6.	İçsel Derecelerin Kullanımı	129
7.	Riskin Sayısallaştırılması.....	130
	(i) Genel Tahmin Yükümlülükleri.....	130
	(ii) Temerrüt Tanımı.....	131
	(iii) Yapılandırma	133
	(iv) Limit Aşımalarına İlişkin Uygulama.....	133
	(v) Bütün Varlık Sınıfları İçin Kayıp Tanımı.....	134
	(vi) TO Tahminleriyle İlgili Yükümlülükler.....	134
	(vii) Bankanın Kendi THK Tahminleriyle İlgili Koşullar.....	136
	(viii) Bankanın Kendi TT Tahminleriyle İlgili Yükümlülükler	138
	(ix) Garantilerin ve Kredi Türevlerinin Etkisini Değerlendirmek İçin Asgari Yükümlülükler...	139
	(x) Kabul Edilebilir Devralınan alacaklar için TO ve THK (veya BK) Tahminine İlişkin Yükümlülükler.....	141
8.	İçsel Tahminlerin Doğrulanması/Onaylanması	144
9.	Denetim Otoritesinin Öngördüğü THK ve TT Tahminleri.....	145
	(i) TGM ve İGM'nin Teminat Olarak Kabul Edilebilirlik Tanımı	146
	(ii) Kabul Edilebilir TGM/İGM İçin Operasyonel Yükümlülükler.....	146
	(iii) Finansal Alacakların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler.....	148
10.	Finansal Kiralamaların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler	150
11.	Hisse Senedi Yatırımları İçin Sermaye Yükümlülüklerinin Hesaplanması.....	151
	(i) İçsel Piyasa Bazlı Yaklaşım Modelleri	151
	(ii) Yasal Sermaye Miktarı ve Riskin Sayısallaştırılması	152
	(iii) Risk Yönetimi Süreci ve Kontrolleri.....	154
	(iv) Doğrulama/Onaylama ve Dokümantasyon	155
12.	Kamuya Açıklama Yükümlülükleri	158
IV.	Kredi Riski – Menkul Kıymetleştirme Çerçevesi	158
A.	Menkul Kıymetleştirme Çerçevesine Dahil Edilen İşlemler; Kapsam ve Tanımlar	158
B.	Tanımlar ve Genel Terminoloji.....	159
	1. Kaynak Banka	159
	2. Varlığa Dayalı Menkul Kıymet (VDMK) Programı.....	160
	3. Menkul Kıymetlerin Geri Çağrılması	160
	4. Kredilerin Geliştirilmesi	160
	5. Kredileri Geliştiren Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymet	160
	6. Erken İtfa	160
	7. Brüt Spread	161
	8. İlave Teminat.....	161
	9. Özel Amaçlı Kuruluş (ÖAK).....	161
C.	Risk Devrinin Tanınması İçin Operasyonel Koşullar.....	161
	1. Geleneksel Menkul Kıymetleştirmeler İçin Operasyonel Koşullar	161

2.	Sentetik Menkul Kıymetleştirmeler İçin Operasyonel Koşullar:	162
3.	Menkul Kıymetleştirmede Sınırlama Çağruları İçin Operasyonel Koşullar ve Uygulama Kuralları	164
D.	Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Uygulama	165
1.	Sermaye Gereğinin Hesaplanması	165
(i)	İndirim İşlemi	165
(ii)	İlave Teminat	165
2.	Bağımsız Kredi Derecelerinin Kullanılması İçin Operasyonel Gereker	166
3.	Menkul kıymetleştirme Kredileri İçin Standart Yaklaşım	167
(i)	Kapsam	167
(ii)	Risk Ağırlıkları	167
(iii)	Derecelendirilmemiş Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Genel Uygulamanın İstisnaları	168
(iv)	Bilanço Dışı Riskler İçin Krediye Dönüştürme Oranları	169
(v)	Menkul Kıymetleştirme Riskleri İçin Kredi Riski Azaltma Uygulaması	171
(vi)	Erken İtfa Karşılıkları İçin Sermaye Gereği	172
(vii)	Kontrollü Erken İtfada KDO'ların Tespiti	173
(viii)	Kontrolsüz Erken İtfada KDO'ların Tespiti	175
4.	Menkul kıymetleştirme Riskleri İçin İçsel Derecelendirme Yaklaşımı	176
(i)	Kapsam	176
(ii)	Yaklaşımların Hiyerarşisi	176
(iii)	Azami Sermaye İhtiyacı	177
(iv)	Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım (DDY)	177
(v)	İçsel Derecelendirme Yaklaşımı (İDY)	180
(vi)	Denetim Otoritesi Formülü (DOF)	183
(vii)	Likidite Kredileri	187
(viii)	Örtüşen Kredilerle İlgili Uygulama	188
(ix)	Kabul Edilebilir Hizmet Sağlayıcı Nakit Avans Kredileri	188
(x)	Menkul kıymetleştirme Risklerinde Kredi Riski Azaltımı ile İlgili Uygulama	188
(xi)	Erken İtfa Karşılıkları İçin Sermaye Gereği	188
V.	Operasyonel Risk	189
A.	Operasyonel Risk Tanımı	189
B.	Ölçüm Yöntemleri	189
1.	Temel Gösterge Yaklaşımı	190
2.	Standart Yaklaşım,	192
3.	İleri Ölçüm Yaklaşımları (İÖY)	194
C.	Kabul Edilebilirlik Kriterleri	195
1.	Standart Yaklaşım	195
2.	İleri Ölçüm Yaklaşımları (İÖY)	197
(i)	Genel Standartlar	197
(ii)	Nitel Standartlar	197

(iii) Nicel Standartlar	198
(iv) Riskin Azaltılması	203
D. Kısmi Kullanım	205
VI. Alım-Satım Portföyüne İlişkin Hususlar	206
A. Alım-Satım Portföyü Tanımı	206
B. İhtiyatlı Değerleme İlkeleri	207
1. Sistemler ve Kontroller	208
2. Değerleme Yöntemleri	208
(i) Piyasa Fiyatı Esas Alınarak Yapılan Değerleme	208
(ii) Model Fiyatı Esas Alınarak Yapılan Değerleme	208
(iii) Bağımsız Fiyat Doğrulaması	209
3. Değerlemeye ilişkin Düzeltmeler ve Karşılık Tesisi	210
C. Alım-Satım Hesaplarında Karşı Taraf Kredi Riskiyle İlgili Uygulama	210
D. Standart Metotta Alım-Satım Portföyünün Spesifik Riskine İlişkin Sermaye	
Yükümlülüğü	213
1. Kamu Menkul Kıymetleri İçin Spesifik Riske İlişkin Sermaye Yükümlülüğü	213
2. Derecelendirilmemiş Borçlanma Enstrümanlarında Spesifik Risk Kuralları	213
3. Kredi Türevleriyle Finansal Koruma Altına Alınmış Pozisyonların Spesifik Risk	
Sermaye Yükümlülüğü	214
3. BÖLÜM: İKİNCİ YAPISAL BLOK – DENETİM OTORİTESİNİN İNCELEMESİ	216
I. Denetim Otoritesinin İncelemesinin Önemi	216
II. Denetim Otoritesinin İncelemesinin Dört Temel Prensibi	217
Prensip 1.	217
1. Yönetim Kurulunun ve Üst Düzey Yönetimin Gözetimi ve Denetimi	218
2. Güvenilir ve Sağlam Sermaye Değerlendirmesi	219
3. Risklerin Kapsamlı Olarak Değerlendirilmesi	219
4. İzleme ve Raporlama	221
5. İç Kontrol Sistemi Tarafından Kontrolden Geçirilmesi	221
Prensip 2.	222
1. Risk Değerlendirmesinin Yeterliliğinin Gözden Geçirilmesi	222
2. Sermaye Yeterliliğinin Değerlendirilmesi	223
3. Kontrol Ortamının Değerlendirilmesi	223
4. Asgari Standartlara Uygunluğun Denetim Otoritesince Gözden Geçirilmesi	223
5. Bankaya Yönelik Tedbir Alma	224
Prensip 3.	224
Prensip 4.	225

III. Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinde Ele Alınacak Spesifik Konular	226
A. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski.....	226
B. Kredi Riski	227
1. İDD Yaklaşımları Altında Stres Testleri	227
2. Temerrüdün Tanımı.....	227
3. Artık (Kalıntı) Risk.....	227
4. Kredi Yoğunlaşması Riski.....	229
C. Operasyonel Risk.....	230
IV. Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinin Diğer Unsurları	230
A. Denetim Otoritesinin Şeffaflığı ve Hesap Verebilirliği	230
B. Sınır Ötesi İletişim ve İşbirliğinin Geliştirilmesi.....	231
V. Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Denetim Otoritesinin İnceleme Süreci	232
A. Risk Transferinin Önemi.....	232
B. Piyasadaki Yenilikler	233
C. İlave Koruma Karşılıkları	233
D. Artık Risk	235
E. Erken İtfa Çağrısına İlişkin Karşılıklar	235
F. Erken İtfalar	236
4. BÖLÜM: ÜÇÜNCÜ YAPISAL BLOK – PİYASA DİSİPLİNİ.....	239
I. Genel Değerlendirmeler.....	239
A. Bilgilendirme Yükümlülükleri	239
B. Rehber İlkeler	239
C. Uygun Bilgilendirmenin Sağlanması	239
D. Muhasebe Açıklamaları İle Etkileşim	240
E. Önemlilik.....	241
F. Bildirim Sıklığı	242
G. Bankaya Ait Özel ve Gizli Bilgiler.....	242
II. Bilgilendirme Yükümlülükleri.....	243
A. Kamuyu Bilgilendirme Genel Prensipleri.....	243
B. Uygulamanın Kapsamı.....	243
C. Sermaye.....	245
D. Maruz Kalınan Riskler ve Değerlendirilmesi	247
1. Genel Nitel Bilgilendirme Yükümlülüğü	247

2. Kredi Riski	248
3. Piyasa Riski	258
4. Operasyonel Risk	259
5. Hisse Senedi Yatırımları	260
6. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski	261
Ek 1 :Yeni Enstrümanlara İlişkin Ana Sermayenin %15 Limiti.....	262
Ek 2: Standart Yaklaşım – Eşleme Sürecinin Uygulanması	263
Ek 3: Şematik İDD Risk Ağırlıkları	269
Ek 5: Şematik Örnekler: Denetim Otoritesi Formülüyle Kredi Riskini Azaltma Etkisinin Hesaplanması	292
Ek 6: İş Kollarının Eşlenmesi	297
Ek 7 : Ayrıntılı Kayıp Olayı Türlerine İlişkin Sınıflandırma	300
Ek 8: Standart ve İDD Yaklaşımlarında Finansal Teminatla Teminatlandırılan İşlemlerde Sermaye Uygulamasına İlişkin Metodolojilerin Gözden Geçirilmesi.....	304
Ek 9 : Basit Standart Yaklaşım.....	306

KISALTMALAR

VDFB	Varlığa Dayalı Finansman Bonosu
APİ	Arsa Alımı, Projelendirme ve İnşaat
GÖY	Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımları
ASY	Alternatif Standart Yaklaşım
KDO	Kredi Dönüşüm Oranı
KTO	Kümülatif Temerrüt Oranı
EF	Emtia Finansmanı
KRA	Kredi Riski Azaltımı
TT	Temerrüt Tutarı
İKK	İhracat Kredi Kuruluşu
BKDK	Bağımsız Kredi Derecelendirme Kuruluşu
BK	Beklenen Kayıp
GDMK	Geleceğe Dönük Marj Kazancı
VYTG	Volatilitesi Yüksek Ticari Gayrimenkul
İDD	İçsel Değerlendirmeye Dayalı Yaklaşım
GGG	Gelir Getiren Gayrimenkul
FDMK	Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymet
İDDY	İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım
THK	Temerrüt Halinde Kayıp
V	Efektif Vade
ÇTKB	Çok Taraflı Kalkınma Bankası
MKİT	Menkul Kıymet İhraç Taahhütleri
DVF	Duran Varlık Finansmanı
TO	Temerrüt Olasılığı
PF	Proje Finansmanı
KK	Kamu Kurumu
NRPK	Nitelikli Rotatif Perakende Krediler
DDY	Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım
RYK	Rotatif Aracılık Yüklenimi
DOF	Denetim Otoritesi Formülü
İK	İhtisas Kredileri
KOBİ	Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletme
ÖAK	Özel Amaçlı Kuruluş
YF	Yatırım Fonları
BmK	Beklenmeyen Kayıp
TGM	Ticari Gayri Menkul
İGM	İkamet Amaçlı Gayri Menkul

SERMAYE ÖLÇÜMÜ VE SERMAYE STANDARTLARININ ULUSLARARASI DÜZEYDE UYUMLAŞTIRILMASI: GÖZDEN GEÇİRİLMİŞ DÜZENLEME

GİRİŞ

1. Bu rapor, son dönemlerde Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi'nin ("Komite")¹ uluslararası alanda faaliyet gösteren bankaların sermaye yeterliliği denetimine ilişkin mevzuatında uluslararası yakınlaştırmayı sağlamak amacıyla yönelik çalışmalarının sonuçlarını sunmaktadır. Komitenin sermaye yeterliliği düzenlemesinin gözden geçirilmesi amacıyla yönelik ilk dönem önerilerinin Haziran 1999'da yayımlanmasından sonra, tüm üye ülkelerde kapsamlı bir istişare süreci başlatılmış ve iletilen öneriler dünya çapında denetim otoritelerine dağıtılmıştır. Komite, Ocak 2001 ve Nisan 2003'de görüş alışverişi ve istişare için ek öneriler yayımlamış; bu önerilerle ilgili üç sayısal etki çalışması yapmıştır. Bu çabalar sonucunda, özgün önerilere çok önemli katkı ve ilaveler yapılmıştır. Bu doküman, Komitenin tüm üyelerince kabul edilmiş bir bildirgesi niteliğindedir. Dokümanda, sermaye yeterliliğinin ölçülmesi konusunda mutabakata varılan düzenlemenin ve uyulması gereken asgari standartların ayrıntıları açıklanmaktadır. Komitede temsil edilen ulusal denetim otoriteleri, düzenlemenin kendi ülkelerinde ulusal mevzuata dahil edilmesini önereceklerdir. Düzenleme ve içindeki standart, G-10 ülkelerinin Merkez Bankası Başkanları ve Bankacılık Denetleme Kurumu Başkanlarıca uygun bulunmuştur.

2. Komite, üyelerinden, ülkelerinde bu düzenlemeye uyum için gerekli süreçleri başlatmalarını beklemektedir. Bazı ülkelerde, bu süreçler, Komitenin hazırladığı düzenleme hakkında ayrıca etki değerlendirmeleri yapılmasını ve ilgili taraf ve çıkar gruplarının ulusal otoritelere görüşlerini sunmaları için ek fırsatlar yaratılmasını da içerecektir. Komite, bu raporda yer alan düzenlemenin 2006 yıl sonundan itibaren uygulamaya konulmasını amaçlamaktadır. Ancak, gelişmiş yaklaşımlarla ilgili ilave araştırma veya paralel hesaplamalar için bir yıla daha gereksinim olacağı; bu nedenle bu yaklaşımların ancak 2007 yıl sonundan itibaren uygulamaya konulabileceği öngörülmektedir. 45 ile 49. paragraflar arasında, gözden geçirilmiş düzenlemelere geçiş ve düzenlemenin belirli özel yaklaşımlarla ilgisi hakkında daha ayrıntılı bilgi verilmektedir.

¹ Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi, 1975 yılında Onlar Grubu ülkelerinin merkez bankası başkanları tarafından kurulmuş bankacılık denetim otoriteleri komitesidir. Belçika, Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Lüksemburg, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri'nin bankacılık denetim otoriteleri ve merkez bankalarının üst düzey temsilcilerinden oluşur. Genellikle, daimi Sekreteryaasının bulunduğu Basel'de Bank for International Settlements'da (Uluslararası Ödemeler Bankası) toplanır.

3. Denetim otoriteleri, bu düzenlemeyi, kendilerine özgü daha kapsamlı denetim önceliklerine uygun olduğuna inandıklarında ulusal mevzuatlarına dahil etmeyi düşünmelidir. Gözden geçirilmiş uzlaşma metni, dünya çapında bankalar ve bankacılık sistemleri için seçenekler sunacak şekilde düzenlenmiş olmasına karşın, Basel Komitesi, G-10 harici ülkelerde uzlaşmanın yakın gelecekte ulusal mevzuatlara dahil edilmesinin, denetim otoriteleri açısından ülkelerinde mevcut bankacılık denetimini güçlendirme gereksinimleri kapsamındaki birincil öncelikleri olmayabileceğini kabul etmektedir. Böyle bir durumda, her ulusal denetim otoritesi, uygulama için bir zamanlama planı ve yaklaşımı geliştirirken, gözden geçirilmiş bu Düzenlemenin ulusal bankacılık sistemine getirebileceği yararları dikkatle değerlendirmelidir.

4. Komitenin 1988 Uzlaşmasını² gözden geçirme çalışmasının asli hedefi, sermaye yeterliliği mevzuatının uluslararası faal bankalar arasında önemli bir rekabet eşitsizliği kaynağı olmamasını sağlamadaki tutarlılığını sürdürürken, diğer taraftan da, uluslararası bankacılık sisteminin istikrarını ve sıhhatini güçlendiren bir düzenleme oluşturmaktır. Komite, gözden geçirilen bu düzenlemenin bankacılık sektörünün daha güçlü risk yönetimi uygulamalarını benimsemesini sağlayacağına inanmakta ve bunu, düzenlemenin en büyük yararlarından biri olarak görmektedir. Komite, iletilen öneriler hakkındaki görüşlerinde, bankalar ve ilgili diğer tarafların, düzenlemenin dayandığı üçlü yapısal blok (asgari sermaye ihtiyacı, denetim otoritesinin incelemesi ve piyasa disiplini) kavramını ve bu kavramın dayandığı gerekçeleri memnuniyetle kabul ettiklerini saptamıştır. Diğer bir ifadeyle, bankalar ile diğer ilgili tarafların, yerel düzeyde mümkün olduğunca bir örnek şekilde uygulanabilecek ulusal bir düzenlemenin sunacağı yararları koruduğu ve bankacılık ve risk yönetim uygulamalarındaki değişiklikleri dikkate alarak sermayeyle ilgili mevzuatı geliştirdiği için düzenlemeye destek verdiklerini ifade etmişlerdir.

5. Komite, gözden geçirilmiş bu düzenlemeyi hazırlarken, kavramsal olarak rasyonel olması yanında üye ülkelerin her birinde yürürlükte bulunan denetim ve muhasebe sistemlerinin özgün nitelik ve özelliklerini dikkate alan ve riskler konusunda daha hassas sermaye yükümlülükleri belirlemeye çalışmıştır. Komite, bu hedefine ulaştığına inanmaktadır. Komite, bankaların risk ağırlıklı varlıklarının asgari %8'i oranında sermaye bulundurması genel koşulunu; piyasa riskinin yönetimine ilişkin 1996 Piyasa Riski Değişikliğinin temel yapısı ve kabul edilebilir sermaye tanımı da dahil 1988 sermaye yeterliliği düzenlemesinin kilit öneme sahip unsurlarını da korumuştur.

6. Gözden geçirilmiş düzenlemenin getirdiği önemli bir yenilik, bankaların iç sistemlerinin sağladığı risk değerlendirmelerinin sermaye hesaplamalarında girdi olarak daha fazla kullanımıdır. İçsel risk değerlendirmelerinin güvenilirliğini sağlamak amacıyla yönelik ayrıntılı bir asgari koşullar seti belirlenmiştir. Komitenin amacı, bankaların risk yönetim politikaları ve uygulamalarının şeklini ya da operasyonel ayrıntılarını dikte etmek değildir. Her denetim otoritesi,

² *Sermaye Ölçümü ve Sermaye Standartlarının Uluslararası Düzeyde Yakınlaştırılması*, Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi (Temmuz 1988) (yapılan değişiklikleri de dahil)

bankaların uyguladığı sistem ve kontrollerin sermaye hesaplamaları için temel oluşturmaya yeterli olmasını sağlamak amacıyla yönelik denetim prosedürleri geliştirecektir. Denetim otoritelerinin özellikle uygulama sürecinde bankaların hazır olup olmadığını tespit ederken sağlam bir muhakeme gücü göstermesi gerekecektir. Komite, ulusal denetim otoritelerinin, asgari koşulları yerine getirmeyi nihai amaç olarak değil, bankaların sermaye hesaplamalarında basiretli girdi sağlama yeteneğinin genel güvenilirliğini sağlamanın bir aracı olarak bakmalarını beklemektedir.

7. Düzenleme, bankalar ve denetim otoritelerinin faaliyetleri ve finansal piyasa altyapıları için en uygun yaklaşımları seçmesine olanak sağlamak amacıyla, kredi ve operasyonel riske ait sermaye gereksiniminin belirlenmesinde kullanılacak yöntemleri içeren seçenekler sunmaktadır. Ayrıca, standartların ulusal piyasaların farklı koşullarına uyarlanması için, seçeneklerden her birinin uygulamasına ilişkin olarak sınırlı düzeyde ulusal tercih hakkı da tanınmıştır. Ancak bu farklı özellikler, ulusal otoritelerin uygulamada yeterli tutarlılığı sağlamak için büyük çabalar göstermesini gerektirecektir. Komite, tutarlılığı sağlamak ve artırmak gayesiyle, önümüzdeki dönemde düzenlemenin uygulanmasını izlemeyi ve denetlemeyi amaçlamaktadır. Özellikle, denetim otoritelerini uygulama yaklaşımları konusunda bilgi alışverişinde bulunmaya teşvik ederek düzenlemenin uygulanmasında tutarlılığı sağlamak amacıyla, Komite içinde bir Uzlaşma Uygulama Grubu kurulmuştur.

8. Komite, uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bankalar bakımından, ana ülke denetim otoritelerinin, etkin ve etkili bir uygulama için ev sahibi ülke denetim otoriteleri ile aralarında gereken işbirliğinin artırılmasında önemli ve öncü bir rol oynayacaklarını düşünmektedir. Uzlaşma Uygulama Grubu, bankalar üzerindeki uygulama yükünü azaltan ve mevcut denetim kaynaklarını koruyan pratik işbirliği ve eşgüdüm düzenlemeleri hazırlamaktadır. Uzlaşma Uygulama Grubunun çalışmalarına ve denetim otoriteleri ve sektörle olan etkileşimine dayanarak, Komite, düzenlemenin sınır ötesi uygulamaları için genel ilkeler yayımlamış; ayrıca, gelişmiş ölçüm yaklaşımlarına göre ana ülke ve ev sahibi ülke denetim otoriteleri açısından operasyonel risk sermaye yükümlülüklerinin dikkate alınması için daha ayrıntılı ilkeler belirlemiştir.

9. Bu düzenlemenin uluslararası faaliyeti olan bankalar için *asgari* sermaye seviyelerini tespit etmek amacıyla yönelik olduğu da vurgulanmalıdır. 1988 Uzlaşmasında olduğu gibi, ulusal otoriteler, daha yüksek asgari sermaye seviyeleri öngören düzenlemeler yapmakta serbest olacaklardır. Ayrıca, ulusal otoriteler, bankacılık lisansı verdikleri bankacılık kuruluşları için sermaye yeterliliği ile ilgili ek ölçütler uygulamakta da serbest olacaklardır. Ulusal otoriteler, örneğin, herhangi bir sermaye hesaplama kuralının maruz kalınan risklerin ölçüm hassasiyeti ve doğruluğu konusunda oluşabilecek potansiyel belirsizlikleri gidermek veya bir kurumun dış kaynakla fonlama konusuna kısıtlama getirmek amacıyla yönelik olarak da ek bir sermaye kriteri kullanabilirler. Bir ülkede bu düzenlemede öngörülene ilaveten ek bir sermaye kriterinin (kaldıraç oranı veya riske maruz tutar limiti gibi) kullanılması halinde, bazı durumlarda, ek sermaye kriterine göre gereken sermaye daha bağlayıcı olabilir. Daha genel bir ifadeyle,

denetim otoriteleri, ikinci yapısal blok kapsamında, bankaların asgari yasal sermaye seviyelerinin üzerinde bir düzeyde sermayeyle faaliyet göstermelerini beklemelidir.

10. Gözden geçirilmiş bu düzenleme, 1988 Uzlaşısından daha fazla risk hassasiyeti göstermektedir, ancak, ulusal bankacılık sisteminde risklerin nispeten yüksek olduğu ülkeler, yine de, bankaların Basel asgari sermaye seviyesi üzerinde ek sermayeye sahip olmalarının istenmesine gerek olup olmadığını değerlendirmelidir. Bu, özellikle, sermaye yükümlülüğü daha geniş bir yelpazede ele alınan standart yaklaşımın uygulandığı durumlarda söz konusudur; fakat içsel derecelendirmeye dayalı (İDD) yaklaşımda dahi, büyük zarar olaylarının ortaya çıkma riski, bu düzenlemede izin verilen seviyeden daha yüksek olabilir.

11. Komite, bankaların ve denetim otoritelerinin, gözden geçirilmiş bu düzenlemenin ikinci (denetim otoritesinin incelemesi) ve üçüncü (piyasa disiplini) yapısal bloklarına gereken dikkati göstermeleri gerektiğini de özellikle vurgulama ihtiyacındadır. Birinci yapısal bloğun asgari sermaye koşullarıyla birlikte bankaların kendi sermaye yeterliliklerini ölçme ve değerlendirme çabaları ile denetim otoritelerinin bu değerlendirmeleri gözden geçirme çabalarını da içerecek şekilde ikinci yapısal bloğun katı biçimde uygulanması kritik öneme sahiptir. Ek olarak, bu düzenlemenin üçüncü yapısal bloğu kapsamındaki özel durum açıklamaları, piyasa disiplininin diğer iki yapısal bloğun etkili bir tamamlayıcısı olmasını sağlamak için gereklidir.

12. Komite, mevzuat ve muhasebe yaklaşımları arasında ulusal ve uluslararası düzeyde mevcut etkileşimin, uygulanan sermaye yeterliliği kriterlerinin kıyaslanabilirliği ve bu yaklaşımların uygulanmasına ilişkin maliyet üzerinde önemli etki ve sonuçları olabileceğinin bilincindedir. Komite, beklenen ve beklenmeyen kayıplarla ilgili kararının, önemli bir adım olduğuna inanmaktadır. Komite, mevzuat ve muhasebe standartları arasında oluşabilecek farklılıkları mümkün olduğunca azaltmak çabası kapsamında muhasebe otoriteleriyle olan diyalogundaki proaktif rolünü sürdürme niyetindedir.

13. Bu raporda sunulan gözden geçirilmiş düzenleme, Komitenin Nisan 2003 tarihli en son istişare önerisine göre önemli bazı değişiklikler içermektedir. Bu değişikliklerin bazıları, Komitenin Ekim 2003, Ocak 2004 ve Mayıs 2004 tarihli basın açıklamalarında belirtilmiş bulunmaktadır. Bunlar, beklenen kayıpların (BK) ve beklenmeyen kayıpların (BmK) ve menkul kıymetleştirme konusunda maruz kalınan risklerin dikkate alınmasına ilişkin yaklaşımda yapılan değişiklikleri de içermektedir. Ek olarak, diğer değişikliklerin yanı sıra, kredi riski azaltma teknikleri ve rotatif perakende kredi uygulamaları konusunda da değişiklikler getirilmiştir. Komite, gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayan bankaların ekonomideki kötüleşmelerin etkilerini Temerrüt Halinde Kayıp (THK) parametrelerine dahil etme düşüncelerine de açıklık getirmiştir.

14. Komite, asgari sermaye gereksinimi genel seviyesiyle ilgili hedeflerini bir kere daha vurgulamanın da önemli olduğuna inanmaktadır. Bu hedefler, düzenlemenin daha gelişmiş ve riskler konusunda daha hassas olan

yaklaşımlarının benimsenmesi için teşvikler sunmak ve sermaye gereksiniminin toplam seviyesini korumak ve sürdürmektir. Komite, düzenlemenin kalibrasyonunun uygulanmadan önce tekrar gözden geçirilmesi gereğini teyit etmiştir. Bu gözden geçirmede mevcut bilgiler sermayeyle ilgili hedeflere ulaşmanın mümkün olmadığını gösterdiği takdirde, Komite, sorunu çözmek için gerekenleri yapmaya hazırdır. Özellikle ve bu tür tedbirlerin düzenlemenin kendi tasarımından ayrı tutulması gerektiği ilkesine uygun olarak, bu çaba, gözden geçirilmiş düzenlemeden doğan İDD sermaye ihtiyacına, birden daha büyük veya daha küçük olabilecek tek bir ölçeklendirme faktörünün uygulanmasını gerektirecektir. BK - BmK kararları için ayarlanmış Sayısal Etki Çalışması-3 verileri kullanılarak yapılan cari en iyi ölçeklendirme faktörü tahmini 1,06'dır. Herhangi bir ölçeklendirme faktörünün nihai tespitine yönelik çalışma, uygulanacak düzenleme unsurlarının hepsini yansıtacak paralel uygulama sonuçlarına dayanacaktır.

15. Komite, düzenlemeyi sermaye yeterliliğinin denetimi konusunda daha ileriye dönük ve gelişme kapasitesine sahip bir yaklaşım olarak tasarlamıştır. Bu, düzenlemenin risk yönetim uygulamalarındaki ve piyasalardaki gelişmelere ayak uydurmasını sağlamak için gereklidir. Komite, bu gelişmeleri izlemeyi ve gerektiğinde gerekli revizyonları yapmayı amaçlamaktadır. Bu konuda, Komite, sektör oyuncularıyla etkileşiminden büyük fayda görmüştür ve mevcut diyalog fırsatlarını ve yollarını daha da artırmayı arzulamaktadır. Komite, sektörü, kendisinin gelecek çalışma gündeminden haberdar etmeyi de amaçlamaktadır.

16. İletişimin özellikle önemli olacağı alanlardan biri de "çifte temerrüt" konusudur. Komite, bir çözüm yolu kararlaştırılmadan önce, özellikle ölçümle ilgili olanlar olmak üzere tüm olası etkilerinin dikkate alınmasının şart olmasına rağmen, çifte temerrütün etkilerinin anlaşılmasının gerekli olduğuna inanmaktadır. Komite, bu Düzenleme uygulamaya konulmadan önce ve mümkün olduğunca kısa bir sürede ihtiyatlı bir çözüm yolu bulmak gayesine yönelik çalışmalarına devam edecektir. Bu çalışmanın yanı sıra, Komite, alım-satım faaliyetleriyle ilgili çeşitli hususlarda (örneğin, gelecekte maruz kalınabilecek potansiyel riskler) Uluslararası Menkul Kıymet Komisyonları Teşkilatıyla (IOSCO) ortak çalışmayı da başlatmış bulunmaktadır.

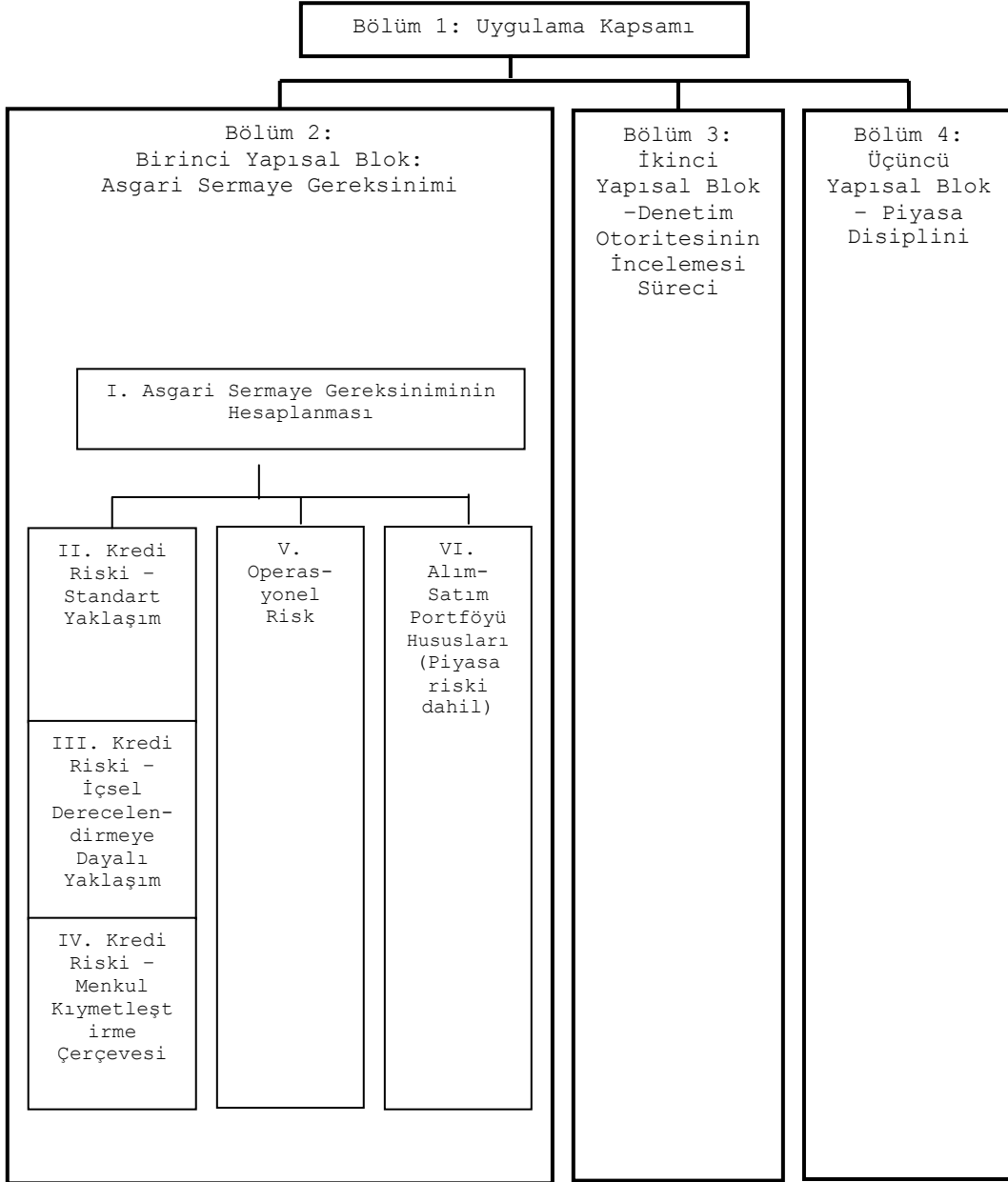
17. Komitenin daha uzun süreli bir çalışma başlatmayı amaçladığı konulardan biri de, kabul edilebilir sermaye tanımıyla ilgilidir. Bu çalışmayı gerektiren nedenlerden biri, beklenen ve beklenmeyen kayıpların ve karşılıkların dikkate alınması konusunda bu düzenlemede öngörülen bağlantılı değişikliklerin, genelde, toplam sermaye gereksinimine kıyasla ana sermaye ihtiyacını azaltma eğilimi göstermesidir. Ayrıca, bu düzenleme kapsamında tek bir uluslararası sermaye standardına ulaşabilmek, nihayetinde, beklenmeyen kayıpları massetmede kullanılabilir, üzerinde mutabakat sağlanmış bir sermaye enstrümanları setinin belirlenmesini gerektirecektir. Komite, Ekim 1998 tarihinde yayımlanan, "Ana Sermayeye Dahil Edilmesi Kabul Edilen Enstrümanlar" başlıklı dokümanda açıklamış olduğu gözden geçirilmiş ana sermaye kabul edilebilirlik kriteri yaklaşımının devamı niteliğinde olmak üzere, sermaye tanımını gözden geçirme niyetini açıklamıştı: Komite, yasal sermaye tanımıyla ilgili hususları araştırmaya

devam edecek olmakla birlikte, bu düzenleme uygulanmadan önce, daha uzun süreli inceleme sonucunda herhangi bir değişiklik önermeyi düşünmemektedir. Bununla birlikte, Komite yasal sermaye bileşimine ilişkin 1998 kararlarının ülkeler itibariyle tutarlı şekilde uygulanmasını sağlamak amacıyla yönelik çabalarını sürdürecektir.

18. Komite, bankacılık sektörünü riskin ölçümünde ve ekonomik sermayede sayısal kriterler bulmayı amaçlayan uygulamalar da dahil olmak üzere, cari risk yönetim uygulamalarına dair tartışmanın içinde tutmayı sürdürmek istemektedir. Son on yıl içinde, bazı bankalar, önemli faaliyetlerinden kaynaklanan kredi riskini modelleme çalışmalarına kaynak ayırmış bulunmaktadır. Bu modellerin amacı, farklı coğrafi bölgeler ve ürün kolları itibariyle kredi riskinin sayısallaştırılması, bütünleştirilmesi ve yönetilmesi sürecinde bankalara yardımcı olmaktır. Kredi riski modelleriyle elde edilen sonuçların sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında kullanılabilmesi için yeterli olmaması nedeniyle, Komite, bu modellerin performansı ve bankalar itibariyle kıyaslanabilirliği konularında aktif diyalogun sürdürülmesinin önemli olduğu kanısındadır. Ayrıca, Komite, düzenlemenin başarıyla uygulanması halinde, bankaların ve denetim otoritelerinin bu tür sorunları çözmek için gerekli çok önemli bir deneyim kazanacakları inancındadır. Komite, İDD yaklaşımının, sadece yasal sermaye kapsamındaki kredi riski ölçümü ile içsel kredi riski modellerine dayanan yaklaşım arasındaki bir noktayı temsil ettiği düşüncesindedir. İlke olarak, güvenilirlik, kıyaslanabilirlik, onaylama ve rekabet eşitliğine ilişkin kaygıları yeterli şekilde giderme kabiliyetine bağlı olarak, daha ileri hareketler de öngörülebilir. Öte yandan, Komite, denetim otoritesinin incelemesi sürecinde, bankaların kamuya piyasa disiplinine yönelik açıklamalarına ve içsel kredi riski modellerinin sonuçlarına özel ilgi gösterilmesinin, ilgili konularda bilginin toplanması için son derece yararlı olacağına da inanmaktadır.

19. Bu doküman, izleyen sayfadaki şemada da görüldüğü gibi dört bölüme ayrılmıştır. Uygulama kapsamı başlıklı birinci bölüm, yasal sermaye yükümlülüğünün banka grubu içinde nasıl belirleneceğini ele almaktadır. Kredi riski ve operasyonel risk için asgari sermaye ihtiyacının hesaplanması ve alım-satım portföyüne ilişkin hususlar ikinci bölümde irdelenmektedir. Üçüncü ve dördüncü bölümler ise, sırasıyla, denetim otoritesinin incelemesi ve piyasa disipliniyle ilgili beklentilerden oluşmaktadır.

Bu Dokümanın Yapısı

1. BÖLÜM: UYGULAMANIN KAPSAMI

I. Giriş

20. Bu düzenleme, uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bankalara konsolide bazda uygulanacaktır. Bu, mükerrerliğin bertaraf edilerek, iştirakleriyle birlikte bankaların sermaye bütünlüğünün korunması için uygulanabilecek en iyi yoldur.

21. Bu düzenlemenin uygulama kapsamı, tüm grubun riskini kapsamasını sağlamak için, bankacılık grubunun ana şirketi olan holding şirketini de tam konsolide bazda içerecektir.³ Bankacılık grupları, ağırlıklı olarak bankacılık faaliyetleriyle iştigal eden gruplar olup, bazı ülkelerde banka grubu, banka olarak tescil edilebilmektedir.

22. Bu düzenleme, bankacılık grubunun bütün kademelerinde yer alan uluslararası alanda faaliyet gösteren tüm bankalara da tam konsolide bazda uygulanacaktır (bu bölümün sonundaki şematik tabloya bakınız).⁴ Henüz böyle bir koşulun bulunmadığı ülkelerde tam alt-konsolidasyonun uygulanması için üç yıllık geçiş süresi verilecektir.

23. Gözetim ve denetimin temel hedeflerinden biri de mudileri korumak olduğu için sermaye yeterliliği hesaplamalarında belirlenen sermayenin mudiler için kullanılmaya hazır olmasını sağlamak oldukça önemlidir. Dolayısıyla, denetim otoriteleri, her bankanın yeterli sermayeye sahip olup olmadığını test etmelidir.

II. Bankacılık, Menkul Kıymetler ve Diğer Mali Kuruluşlar (Bağlı Ortaklıklar)

24. İçinde uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bankanın yer aldığı bir grup tarafından yürütülen (yasalarla düzenlenmiş ve düzenlenmemiş) bankacılığa ilişkin ve diğer finansal tüm faaliyetler⁵, konsolidasyon yoluyla mümkün olduğunca kapsam içine alınacaktır. Böylece, çoğunluk hissesine sahip olunan veya kontrol altında tutulan bankalar, menkul kıymet kuruluşları (daha geniş kapsamlı bir mevzuata tâbi ise veya menkul kıymet faaliyetleri de bankacılık

³ Banka grubunun ana şirketi olan holding şirketinin kendisi de bir ana holding şirketi nin bağlı ortaklığı durumunda olabilir. Bazı örgütlenme yapılarında, ana holding şirketi, banka grubunun ana şirketi sayılmadığı için bu düzenlemeye tâbi olmayabilir.

⁴ Tam alt-konsolidasyona alternatif olarak, bu düzenlemenin tek başına faaliyet gösteren bankaya (yani, iştiraklerinin aktif ve pasiflerini konsolide etmeyen bankaya) uygulanması da iştiraklere ve önemli miktarda azınlık hissesine sahip olunan firmalara yatırımların tam defter değerinin bankanın sermayesinden düşülmesi şartıyla aynı amacı gerçekleştirir.

⁵ "Finansal faaliyetler" terimi sigorta faaliyetlerini; "finansal kuruluş" terimi sigorta şirketlerini kapsamaz.

faaliyeti sayılmakta ise) ve diğer mali kuruluşlar⁶, genel olarak, tam konsolidasyona tâbi tutulmalıdır.

25. Denetim otoriteleri, tamamına sahip olunmayan bankalar, menkul kıymet şirketleri veya diğer mali kuruluşların konsolidasyonundan kaynaklanan azınlık paylarının konsolide sermayede muhasebeleştirilmesinin uygun olup olmadığını değerlendireceklerdir. Denetim otoriteleri, azınlık paylarının grup içinde yer alan diğer şirketlerinin kullanımına açık olmaması halinde, sermayeye dahil edilebilecek olan azınlık payının tutarını ayarlayacaklardır.

26. Bazı menkul kıymet şirketlerini veya denetime tabi diğer mali kuruluşları konsolide etmenin, anlamlı olmadığı veya istenmediği durumlar söz konusu olabilmektedir. Bu durum, ortaklık paylarının bankanın alacakları dolayısıyla iktisap edildiği, geçici süreyle elde tutulduğu ve farklı yasal düzenlemelere tâbi olduğu hallerde ya da başka bir nedenle, yasal sermaye kapsamında konsolide etmemenin yasal gereklilik oluşturduğu hallerde söz konusu olabilir. Bu gibi durumlarda, banka denetim otoritesinin bu kuruluşlardan sorumlu denetim otoritelerinden yeterli bilgi alması şarttır.

27. Çoğunluğuna sahip olunan menkul kıymet şirketleri ve diğer mali iştirakler sermaye kapsamında konsolidasyona tâbi tutulmadığı takdirde, grubun bu şirketlerdeki tüm sermaye yatırımları bankanın sermayesinden indirilecek ve şirketin aktif ve pasifi ile üçüncü şahıs sermaye yatırımları banka bilançosundan düşülecektir. Denetim otoriteleri, konsolide edilmeyerek sermaye indirilmiş olan kuruluşların yasal sermaye gereklerine uymasını sağlayacaktır. Denetim otoriteleri, iştirakin sermaye açığını kapatmak için aldığı tedbirleri izleyecek ve açığın zamanında kapatılmaması halinde, sermaye açığı ana şirket konumundaki bankanın sermayesinden indirilecektir.

III. Bankacılık, Menkul Kıymetler ve Diğer Mali Kuruluşlara Yapılan Önemli Azınlık Hissesi Yatırımları (İştirakler)

28. Bankacılık, menkul kıymetler ve diğer mali kuruluşlara yapılan ve kontrol hakkı sağlamayan önemli azınlık hissesi yatırımları; ödenmiş sermaye ve diğer yasal yatırımların düşülmesi suretiyle, banka grubunun sermayesinden indirilecektir. Alternatif olarak, belirli koşullarda, bu yatırımlar oransal (pro-rata) konsolidasyona tabi tutulabilir. Örneğin, denetim otoritesinin, ana şirketin hukuken veya fiilen ilgili kuruluşu sadece hissesi oranında desteklemesinin beklendiği ve diğer büyük hissedarların da hisseleri oranında desteklemek için istekli ve gerekli imkâna sahip oldukları konularında tatmin olduğu hallerde ya da ortak girişimler için oransal konsolidasyon uygun olabilir. Azınlık hissesi yatırımlarının önemli sayılacağı eşik değer; sermayeden indirilme ya da oransal konsolidasyona tabi tutulma koşulları, ulusal muhasebe uygulamalarına ve/veya

⁶ Mali kuruluşların faaliyet alanlarına örnek olarak, finansal kiralama, kredi kartı faaliyeti, portföy yönetimi, yatırım danışmanlığı, saklama ve muhafaza hizmetleri ile bankacılık işiyle bağlantılı olan benzer faaliyetler gösterilebilir.

mevzuat hükümlerine uygun olarak belirlenecektir. Örneğin, Avrupa Birliği'nde oransal konsolidasyon için eşik değer, %20 ile %50 arasındaki sermaye payları olarak belirlenmiştir.

29. Komite, bankaların sermayelerini olduğundan fazla göstermek amacıyla fiktif olarak düzenlenmiş karşılıklı iştirak yatırımlarının sermaye yeterliliği hesaplamalarında düşüleceği yolunda 1988 Uzlaşısındaki görüşünü teyit etmektedir.

IV. Sigorta Kuruluşları

30. Sigorta şirketinin sermayesinde pay sahibi olan banka, bu iştirakin girişimsel risklerinin tümünü üstlenmiş demektir. İlgili tüm riskler grup çapında dikkate alınmalıdır. Yasal sermayenin hesaplanmasında, ilke olarak, sigorta şirketlerindeki bağlı ortaklıkları ile önemli iştirak tutarlarının sermayeden indirilmesi uygun olacaktır. Bu yaklaşımda banka, sigorta iştirakindeki üçüncü şahıs sermaye yatırımlarını da bilanço aktif ve pasiflerinden indirecektir. Uygulanacak alternatif yaklaşımlar, her halükârda, sermaye yeterliliğinin tespiti için grup çapında bir perspektife sahip olmalı ve sermayenin mükerrer dikkate alınmasından kaçınılmalıdır.

31. Bazı G-10 ülkeleri, yukarıda tanımlanan yaklaşımların istisnası olarak, mevcut risk ağırlığı uygulamalarını⁷ sürdürecektir ve risk hesaplamasını, sigorta denetim otoritelerinin bankalarda iştirakleri bulunan sigorta şirketlerine uyguladığı yöntemle tutarlı bir şekilde uygulayacaklardır.⁸ Komite, sigorta denetim otoritelerini yukarıdaki standartlara uygun yaklaşımlar geliştirmeye ve uygulamaya davet etmektedir.

32. Bankalar, yasal raporlamada açıklamış oldukları sermaye tutarının hesaplanmasında, sigorta kuruluşlarına ilişkin olarak ulusal düzenlemelere uygun olarak kullanmış oldukları yaklaşımı da açıklamalıdır.

33. Çoğunluk hissesine veya kontrolüne sahip olunan sigorta kuruluşundaki sermaye, o kuruluş için gereken yasal sermaye tutarını aşabilecektir (sermaye fazlası). Denetim otoriteleri, belirli hallerde, bankanın sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında sermaye fazlasının da dikkate alınmasına izin verebilirler.⁹

⁷ Standart yaklaşımı uygulayan bankalar için, bu, en az %100 risk ağırlığı uygulanması anlamına gelir; İDD yaklaşımı uygulayan bankalar için ise, bu yatırımlara, İDD kurallarına uygun risk ağırlığı uygulanacaktır.

⁸ Mevcut uygulamanın sürdürüldüğü hallerde, sigorta iştirakindeki üçüncü şahıs sermayesi (yani, azınlık hisseleri), bankanın sermaye yeterliliği ölçümüne dahil edilemez.

⁹ Sermayeden indirim yaklaşımında, tüm sermaye ve diğer yasal sermaye yatırımları için indirilen tutar, bu kuruluşlara yatırılan ve asgari yasal tutarın üzerinde olan sermaye tutarını yansıtacak şekilde ayarlanacaktır; bir başka deyişle, indirilen tutar, yatırılan kaynak ya da yasal sermaye tutarına (hangisi daha düşükse) eşit olacaktır. Sermaye fazlasını temsil eden tutar, yani, bu kuruluşlara yatırılan kaynak tutarı ile onların yasal sermaye gereksinimi arasındaki fark, bir sermaye yatırımı olarak ağırlıklandırılacaktır. Alternatif olarak grup bazlı yaklaşım uygulandığı takdirde, sermaye fazlası da denk bir uygulamaya tâbi tutulacaktır.

Banka sermayesine dahil kabul edilebilecek artık sermaye tutarının değerlendirilmesinde uygulanacak (yasal olarak devredilebilirlik gibi) kriter ve parametreler ulusal mevzuata göre belirlenecektir. Kullanılabilirlik kriterlerine verilebilecek diğer örnekler; yasal kısıtlamalardan, vergilendirmeye ilgili etkilerden ve bağımsız kredi derecelendirme kuruluşlarının dereceleri üzerindeki olumsuz etkilerinden dolayı devredilebilirlik üzerinde uygulanan sınırlamalardır. Sigorta iştiraklerindeki sermaye fazlasını dikkate alan bankalar, sermayeleri içinde gösterdikleri bu tutarı kamuya açıklayacaktır. Bankanın bir sigorta kuruluşunun sermayesinin tamamına sahip olmadığı durumlarda (yani, sermaye payının %50 veya daha fazla, fakat %100'ün altında olduğu durumlarda), bankanın sermayesine dahil edilecek sermaye fazlasının o iştirakte sahip olunan sermaye payıyla orantılı olması gerekecektir. Sigortacılık iştiraklerindeki sermaye fazlası dikkate alınamayacaktır, çünkü banka kontrolü altında tutmadığı bir kuruluşta sermaye devrini yönlendirebilecek konumda değildir.

34. Denetim otoriteleri, bankaların ortaklık paylarını sermayeden indirdiği ya da grup çapında alternatif bir yaklaşıma tâbi tuttuğu ve konsolide etmediği, çoğunluğuna sahip olduğu veya kontrolünü elinde bulundurduğu sigorta şirketlerindeki yatırımları dolayısıyla ortaya çıkabilecek potansiyel zararları azaltmak için, bu sigorta iştiraklerinin de yeterli sermayeye sahip olmalarını sağlayacaktır. Denetim otoriteleri, iştirakin sermaye açığını kapatmak için aldığı önlemleri izleyecek ve sermaye açığının zamanında giderilememesi halinde, açık tutar, ana şirket konumundaki bankanın sermayesinden indirilecektir.

V. Ticari ve Sınai İşletmelerdeki Önemli Yatırımlar

35. Ticaret şirketlerine yapılan ve önemlilik düzeylerini aşan nitelikli azınlık ve çoğunluk yatırımları bankanın sermayesinden indirilecektir. Önemlilik düzeyleri, ulusal muhasebe uygulamalarına ve/veya mevzuata uygun olarak belirlenecektir. Ticaret şirketlerine yapılan önemli münferit yatırımlar için banka sermayesinin %15'ine ve bu tür yatırımların toplamı için %60'ına eşit veya daha yüksek önemlilik düzeyleri uygulanacaktır. İndirilecek tutar, yatırılan kaynakların bu önemlilik düzeyini aşan kısmına eşit olacaktır.

36. Bankanın önemli azınlık veya çoğunluk hissesine sahip olduğu ve kontrol ettiği ticaret şirketlerine yaptığı ve yukarıda belirtilen önemlilik düzeylerinin altında olan yatırımlar, standart yaklaşımı uygulayan bankalar için %100'den az olmayan bir oranda risk ağırlığına tâbi tutulacaktır. İDD yaklaşımını uygulayan bankalar için ise bu yatırım, Komitenin sermaye yatırımları için geliştirmekte olduğu yöntem uygun olarak risk ağırlığına tâbi tutulacak ve oranı %100'ün altında olmayacaktır.

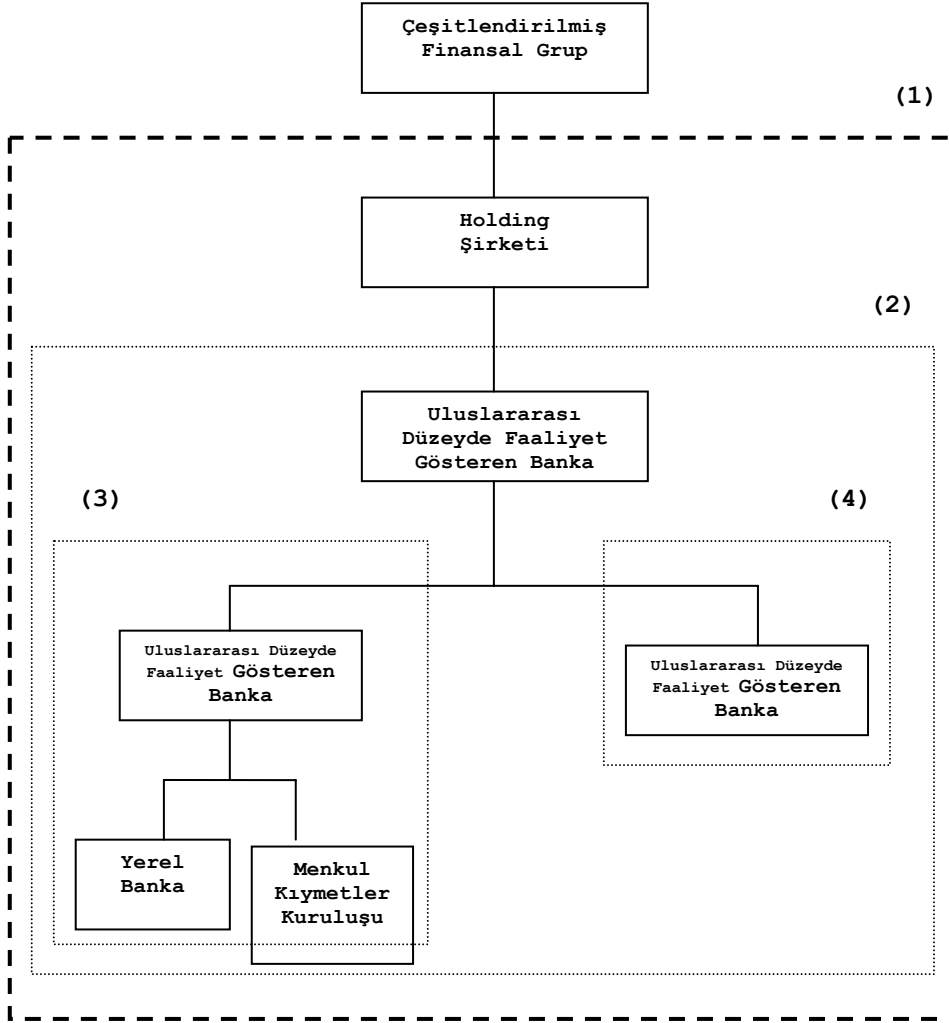
VI. Uygulama Kapsamında Sermayeden İndirilecek Yatırımlar

37. Uygulama kapsamına ilişkin olan bu bölüm uyarınca bankanın ortaklıklarındaki sermaye yatırımlarının sermayeden indirildiği durumlarda, indirimin %50'si ana sermayeden, %50'si ise katkı sermayeden yapılacaktır.

38. Bu bölüm uyarınca sermayeden indirim yaklaşımına tâbi olan sermaye yatırımlarıyla ilgili şerefiye değeri, konsolide edilen ortaklıklara ilişkin şerefiye değerinde olduğu gibi ana sermayeden indirilmeli, yatırımların şerefiye haricindeki kısmı da bu bölümde öngörüldüğü gibi işleme tabi tutulmalıdır. 30. paragraf uyarınca grup çapında alternatif bir yaklaşım kullanılması halinde de şerefiye için benzer bir uygulama yapılmalıdır.

39. Katkı sermaye ve üçüncü kuşak sermaye ile ana sermaye içindeki yeni enstrümanlara ilişkin limitler, şerefiyenin indirilmesinden sonra, fakat uygulama kapsamına ilişkin olarak bu bölüm uyarınca yapılan indirimlerden önceki ana sermaye tutarı üzerinden uygulanacaktır (ana sermaye ürünleri için %15 limitinin nasıl hesaplanacağını gösteren bir örnek için Ek 1'e bakınız).

BU DÜZENLEMENİN YENİ UYGULAMA KAPSAMININ ŞEMASI

(1) Hâkim banka grubunun sınırları. Düzenleme, konsolide bazda ve bu seviyede, yani holding şirketi seviyesine kadar uygulanacaktır (21. paragraf).

(2), (3) ve (4): Düzenleme, daha alt seviyelerde de olsa, uluslararası düzeyde faaliyet gösteren tüm bankalara konsolide bazda uygulanacaktır.

2. BÖLÜM: BİRİNCİ YAPISAL BLOK – ASGARİ SERMAYE GEREĞİ

I. Asgari Sermaye Gereksiniminin Hesaplanması

40. İkinci Bölüm, kredi riski, piyasa riski ve operasyonel risk için toplam asgari sermaye gereksiniminin hesaplanmasını ele almaktadır. Sermaye yeterlilik oranı; yasal sermaye ve risk ağırlıklı varlıklar esas alınarak hesaplanır. Toplam sermaye yeterlilik oranı %8'in altında olmamalıdır. Katkı sermaye, ana sermayenin %100'ünü aşamaz.

A. Yasal Sermaye

41. 1988 Uzlaşısında¹⁰ ana hatları ile yer alan ve 27 Ekim 1998 tarihinde yayımlanan "*Ana Sermayeye Dahil Edilebilir Nitelikteki Araçlar*" başlıklı dokümanda açık biçimde tanımlanan "nitelikli yasal sermaye", 37 ilâ 39. ve 43. paragraflarda belirtilen değişiklikler dışında aynen geçerlidir.

42. Kredi riski ölçümünde standart yaklaşımda, 381 ilâ 383. paragraflarda açıklandığı gibi, genel karşılıklar, risk ağırlıklı varlıkların %1,25'i ile sınırlı olmak kaydıyla katkı sermayeye dahil edilebilir.

43. İçsel Derecelendirmeye Dayalı (İDD) yaklaşımda, genel karşılıkların katkı sermayeye dahil edilmesi yönündeki 1988 Uzlaşısı uygulaması yürürlükten kaldırılmıştır. Menkul Kıymetleştirmeden kaynaklanan riskler için İDD yaklaşımını ya da sermaye yatırımları için TO/THK yaklaşımını uygulayan bankalar, sırasıyla 563 ve 386. paragraflarda yer alan hususlar çerçevesinde beklenen kayıp (BK) tutarlarını öncelikle sermayelerinden indirmelidir. Diğer aktif kalemleri için İDD yaklaşımını uygulayan bankalar, (i) 380. paragrafta tanımlanan toplam kabul edilebilir karşılıklar tutarını (ii) 375. paragrafta belirlenen ve İDD yaklaşımı kapsamında hesaplanan toplam beklenen kayıp tutarıyla karşılaştırılmalıdır. Toplam beklenen kaybın, kabul edilebilir toplam karşılık tutarını aşan kısmı sermayeden indirilir. Bu indirim, ana ve katkı sermayeden %50'şer oranında yapılacaktır. Toplam beklenen kaybın kabul edilebilir karşılık tutarından az olması halinde, 380 ilâ 383. paragraflarda açıklandığı üzere, risk ağırlıklı varlıkların azami %0,6'sına kadar olan fark, katkı sermayeye ilave edilebilir. Ulusal tercihlere göre, %0,6'nın altında bir limitin uygulanması da mümkündür.

¹⁰ Basel Bankacılık Gözetim ve Denetim Komitesi'nin *Piyasa Risklerini Dahil Etmek İçin Sermaye Uzlaşısında Yaptığı Değişiklikte* verilen üçüncü kuşak sermaye tanımı (bu doküman Ocak 1996'da yayımlanmış ve Eylül 1997'de değişiklik yapılmıştır ve bu dokümanda Piyasa Riski Değişikliği olarak anılmaktadır) değişmemiştir ve aynen geçerlidir.

B. Risk Ağırlıklı Varlıklar:

44. Risk ağırlıklı varlıklar toplamı; piyasa ve operasyonel risk sermaye yükümlülüklerinin 12,5 (yani, %8 asgari sermaye oranının tersi) ile çarpımı ve ulaşılan tutarın kredi riskine ilişkin risk ağırlıklı varlıklar toplamına eklenmesi suretiyle belirlenir. Komite, uygulamaya koymadan önce, düzenlemenin kalibrasyon kriterlerini gözden geçirecektir. Komite, bir yandan, bu düzenlemenin daha gelişmiş ve risk konusunda daha hassas olan yaklaşımlarının uygulanmasını teşvik ederken, bir yandan da, sermaye yükümlülüğü toplam tutarının genel seviyesinin muhafaza edilmesi amacıyla bir ölçeklendirme faktörü uygulayabilir.¹¹ Ölçeklendirme faktörü İDD yaklaşımına göre değerlendirilen kredi riski ağırlıklı varlık tutarlarına uygulanır.

C. Geçiş Süreci Düzenlemeleri

45. Kredi riski için İDD yaklaşımını veya operasyonel risk için Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımlarını (GÖY) uygulayan bankalar için bu düzenlemenin uygulanmaya başlanmasından sonra bir sermaye tabanı geçerli olacaktır. Bankalar, (i) 46. paragrafta tanımlanan taban ile (ii) 47. paragrafta göre hesaplanan tutar arasındaki farkı hesaplayacaktır. Taban tutarın daha yüksek olması halinde, risk ağırlıklı varlıklara bu farkın 12,5 katının eklenmesi gerekmektedir.

46. Sermaye tabanı, 1988 Uzlaşısının uygulamasını esas almaktadır. Sermaye tabanı, aşağıda belirtilen tutara bir ayarlama faktörü uygulanarak tespit edilir: (i) risk ağırlıklı varlıkların %8'i, artı (ii) ana sermaye ve katkı sermaye indirimleri, eksi (iii) katkı sermayeye dahil edilebilecek genel karşılıklar tutarı. Temel İDD yaklaşımını uygulayan bankalar için bu ayarlama faktörü, 2006 yıl sonundan başlayarak, izleyen yıl için %95'tir. (i) Temel ve/veya gelişmiş İDD yaklaşımlarını ve/veya (ii) GÖY' yi uygulayan bankalar için ayarlama faktörü 2007 yıl sonundan itibaren %90 ve 2008 yıl sonundan itibaren de %80'dir. Aşağıdaki tablo, ayarlama faktörleri uygulamasını göstermektedir. Paralel hesaplama da dahil ek geçiş dönemi düzenlemeleri, 264 ilâ 269. paragraflarda açıklanmaktadır.

	2005 yıl sonundan itibaren	2006 yıl sonundan itibaren	2007 yıl sonundan itibaren	2008 yıl sonundan itibaren
Temel İDD yaklaşımı ¹²	Paralel hesaplama	%95	%90	%80
Kredi riski ve/veya operasyonel risk için gelişmiş yaklaşımlar	Paralel hesaplama veya sayısal etki çalışmaları	Paralel hesaplama	%90	%80

¹¹ BK-BmK için ayarlanmış Sayısal Etki Çalışması 3 (QIS-3) verileri kullanılarak yapılan cari en iyi ölçeklendirme faktörü tahmini 1,06'dır. Herhangi bir ölçeklendirme faktörünün nihai olarak tespitinde, düzenlemenin tüm unsurlarını yansıtacak paralel hesaplama sonuçları esas alınacaktır.

¹² Temel İDD yaklaşımı, perakendeye ilgili İDD yaklaşımını da içermektedir.

47. Bu tabanın uygulandığı yıllarda, bankalar, şu hesaplamayı da yapmalıdır: (i) bu düzenleme kapsamında hesaplanan toplam risk ağırlıklı varlıkların %8'i, eksi (ii) III. G Bölümünde tanımlandığı gibi toplam karşılıklar ile beklenen kayıp arasındaki fark (374 ilâ 386. paragraflar), artı (iii) diğer ana ve katkı sermaye indirimleri. Alacaklarının herhangi bir bölümü nedeniyle maruz kalınan kredi riskinin hesaplanmasında standart yaklaşımı uygulayan bankaların, katkı sermayeye dahil edilebilecek genel karşılıkları da bu paragrafın birinci cümlesine göre hesaplanan tutardan düşmesi gerekir.

48. Bu süre içinde sorun çıkması halinde, Komite, çözüm amacına yönelik uygun tedbirleri almaya çalışacak ve özellikle, gerekirse mevcut taban değerleri 2009 yılından sonra da uygulanacaktır.

49. Komite, denetim otoritelerinin, 01.01.2009 tarihinden sonra kredi riskinde İDD yaklaşımını ve/veya operasyonel risk için GÖY uygulayan bankaların ihtiyatlı taban değerler içeren düzenlemelere tabi tutulmasının uygun olacağı kanaatindedir. Komite, 46. paragrafta belirtilen süreler içinde bu yaklaşımlara geçişi tamamlamayan bankalar için, denetim otoriteleri tarafından -46. paragrafta belirtilenlere benzer- ihtiyatlı taban değerler uygulanmaya devam edilmesinin gelişmiş yaklaşımların banka bazında doğru ve güvenilir biçimde uygulanması için gerekli zamanın sağlanması açısından uygun olacağına inanmaktadır. Bununla birlikte, Komite, 1988 Uzlaşısına dayanan taban değerlerin uygulanmasının zaman içinde giderek elverişsiz hale geleceği düşüncesiyle, denetim otoritelerinin bu paragrafta belirtilen ilkelerle uyumlu olacak şekilde ve söz konusu taban değerle ilgili tüm hususların açıklanması koşuluyla bankalara özgün taban değerler geliştirme konusunda esnek davranmaları gerektiğine inanmaktadır. Bu taban değerler, ilgili bankanın İDD yaklaşımını ve/veya GÖY'yi benimsemeden önce uygulamakta olduğu yaklaşımı esas alabilir.

II. Kredi Riski – Standart Yaklaşım

50. Komite, bankalara, kredi risklerine ilişkin sermaye gereksinimlerini hesaplamak için iki ana yöntem arasında seçim yapma olanağının verilmesini önermiştir. Bu alternatif yöntemlerden biri, kredi riskinin bağımsız kredi derecelendirmelerine dayanılarak standart biçimde ölçülmesidir.¹³

51. Diğer yöntem ise denetim otoritesinin onayına tâbi olarak bankaların kredi riski için içsel derecelendirme sistemlerini kullanmalarına olanak verilmesidir.

52. Aşağıdaki bölüm, bankacılık portföyü* için 1988 Uzlaşısında uygulanması ön görülen risk ağırlıklarında yapılan değişiklikleri açıklamaktadır. Bu bölümde açıkça atıfta bulunulmayan riskler için mevcut uygulama sürdürülecektir; ancak menkul kıymetleştirme dolayısıyla maruz kalınan risklere ilişkin uygulama IV. Bölümde yer almaktadır. Standart yaklaşımda risk ağırlıklarının belirlenmesinde, bankalar 90 ve 91. paragraflarda tanımlanan kriterler çerçevesinde ulusal denetim otoritelerinin sermaye yeterliliği kapsamında uygun buldukları bağımsız kredi derecelendirme kuruluşlarının yaptığı değerlendirmeleri esas alabilirler. Risk ağırlıkları karşılıklar düşüldükten sonraki net tutarlar üzerinden uygulanacaktır.¹⁴

A. Münferit Alacaklar:

1. Hazine ve Merkez Bankalarına Kullandırılan Krediler

53. Hazine ve merkez bankalarına kullandırılan krediler aşağıda belirtilen şekilde riskle ağırlıklandırılacaktır:

Kredi Değerlendirmesi	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BBB- arası	BB+ ile B- arası	B-'nin altı	Derecelendirilmemiş
Risk Ağırlığı	%0	%20	%50	%100	%150	%100

54. Ulusal uygulama tercihinine bağlı olarak, bankalar, kurulu buldukları ülkenin hazinesine (veya merkez bankasına) ulusal para cinsinden kullandırdıkları ve fonladıkları¹⁵ krediler için daha düşük bir risk ağırlığı uygulayabilecektir.¹⁶ Bu

¹³ Notasyonlar, bir kurumun (Standard & Poor's) kullandığı yöntemeye dayanmaktadır. Standard & Poor's kredi derecelendirmeleri sadece örnek olarak kullanılmıştır; diğer kredi derecelendirme kuruluşlarının notasyonları da kullanılabilir. Bu çerçevede, dokümanda kullanılan derecelendirmeler, Komitenin bağımsız derecelendirme kuruluşları hakkında bir tercihini veya bir tespiti yansıtmamaktadır.

*Çevirenin Notu: Bankacılık portföyü ifadesi, bazı kaynaklarda “yatırım portföyü” olarak da çevrilen “banking book” ibaresinin karşılığı olarak kullanılmıştır.

¹⁴ Ek 9'da basitleştirilmiş standart yaklaşım açıklanmaktadır.

¹⁵ Bankanın bunlara ilişkin yükümlülüklerinin de ulusal para cinsinden olması gerekmektedir.

tercihin kullanıldığı durumlarda, diğer ülkelerin ulusal denetim otoriteleri de kendi bankalarının o ülkenin hazinesine (veya merkez bankasına) ulusal para cinsinden kullandırdıkları ve o para cinsinden fonlanan kredileri için aynı risk ağırlığını uygulamalarına izin verebilecektir.

55. Denetim otoriteleri, Hazine ve merkez bankalarına kullandırılan krediler için İhracat Kredi Kuruluşlarının (İKK) belirlediği ülke riski derecelerinin kullanılmasına izin verebilirler. Bir İhracat Kredi Kuruluşunun kabul edilebilmesi için, risk derecelerini ilân etmesi ve OECD'nin kabul ettiği yöntemi uygulaması gereklidir. Bankalar, kendi ulusal denetim otoritelerince kabul edilen belirli bir İhracat Kredi Kuruluşunun açıklamış olduğu risk puanlarını kullanabilecekleri gibi, "Resmen Desteklenen İhracat Kredileri Düzenlemesine" katılan İKK'larca ortak olarak belirlenecek risk derecelerini de kullanabilirler.¹⁷ OECD'nin kabul ettiği yöntemde, asgari ihracat sigortası primleri ile ilişkilendirilmiş sekiz risk kategorisi bulunmaktadır. İhracat Kredi Kuruluşlarının risk puanları, aşağıda belirtilen risk ağırlığı kategorilerine tekabül etmektedir.

İKK Risk Puanları	0 - 1	2	3	4 ilâ 6	7
Risk Ağırlığı	%0	%20	%50	%100	%150

56. Uluslararası Ödemeler Bankası, Uluslararası Para Fonu, Avrupa Merkez Bankası ve Avrupa Birliğinden alacaklar için %0 risk ağırlığı uygulanabilir.

2. Merkezi Hükümet İçinde Yer Almayan Kamu Kurum Ve Kuruluşlarına Kullandırılan Krediler (KK)

57. Ulusal sınırlar içerisinde faaliyet gösteren yerel kamu kuruluşlarına kullandırılan kredilerin risk ağırlıkları, esasen bankalara kullandırılan krediler için öngörülen 1. veya 2. seçenek çerçevesinde ulusal inisiyatife bağlı olarak belirlenecektir.¹⁸ 2. seçeneğin tercih edilmesi halinde, kısa vadeli alacaklar için geçerli olan avantajlı uygulama olmaksızın uygulanacaktır.

58. Ulusal tercihlere bağlı olarak, belirli yerel kamu kurumlarından alacaklar, bu kurumların yerleşik oldukları ülkelerin hazinelerinden olan alacaklar gibi

¹⁶ Daha düşük olan söz konusu risk ağırlığı, teminat ve garantileri için uygulanacak risk ağırlıklarını kapsayacak şekilde genişletilebilir. II.D.3 ve II.D.5 bölümlerine bakınız.

¹⁷ Uzlaşmaya varılan ülke riski sınıflaması, OECD'nin web sitesinde (<http://www.oecd.org>) Ticaret Müdürlüğü'nün İhracat Kredisi Düzenlemesi web sayfasında yayımlanmıştır.

¹⁸ Bu seçim, o ülkenin bankalarından olan kredi alacakları için ulusal tercihler kapsamında seçilen opsiyondan bağımsızdır. Bu nedenle, bankalardan olan kredi alacakları için bir opsiyonun tercih edilmiş olması, yerel kamu kuruluşlarından olan alacaklar için de aynı opsiyonun uygulanmasının zorunlu olduğu anlamına gelmeyecektir.

değerlendirilebilir.¹⁹ Bu tercih kullanıldığı takdirde, diğer ülkelerin ulusal denetim otoriteleri kendi bankalarının da bu yerel kamu kuruluşlarından olan alacakları için uygulanacak risk ağırlıklarını aynı yöntemle belirlemelerine izin verebilirler.

3. Çok Taraflı Kalkınma Bankalarına Kullandırılan Krediler (ÇTKB)

59. Çok taraflı kalkınma bankalarına kullandırılan krediler için uygulanan risk ağırlıkları, genel olarak bankalardan olan alacaklara ilişkin 2. seçenekte olduğu gibi bağımsız kredi derecelendirmelerine dayandırılacaktır. Ancak kısa vadeli alacaklar için avantajlı uygulama geçerli olmayacaktır. Komitenin aşağıda sayılan kriterlerini yerine getiren ve yüksek dereceli çok taraflı kalkınma bankalarından olan kredi alacaklarına % 0 risk ağırlığı uygulanacaktır²⁰. Komite, kabul edilebilirliği banka bazında değerlendirmeyi sürdürecektir. Çok taraflı kalkınma bankalarına %0 risk ağırlığı uygulanma kriterleri şunlardır:

¹⁹ Aşağıdaki örnekler, tek bir belirgin özelliğe, örneğin gelir artırma gücüne odaklanıldığında, merkezi hükümete bağlı olmayan yerel kamu kuruluşlarının nasıl sınıflandırılabileceğini göstermektedir. Bununla birlikte, örneğin, merkezi hükümetin sağladığı garantilerin büyüklüğüne odaklanmak gibi, farklı yerel kamu kuruluşlarına ilişkin uygulamaların belirlenmesinin başka yolları da sözkonusudur:

- **Bölgesel hükümetler ve yerel yönetimler**, gelir artırma güçleri varsa ve temerrüde düşme risklerini azaltıcı etki yapan belirli kurumsal düzenlemelere tâbi iseler, kendi ülkelerinin hazinesi veya merkezi hükümetinden olan kredi alacaklarıyla aynı uygulamaya tâbi tutulabilirler.
- **Merkezi hükümetlere, bölgesel hükümetlere veya yerel yönetimlere bağlı olan idari kuruluşlar ve ayrıca, hükümetlerin veya yerel yönetimlerin sahip olduğu ticari olmayan diğer işletmeler**, yukarıda belirtildiği gibi gelir artırma güçleri yoksa veya başka düzenlemelere tâbi değılseler, kendi ülkelerinin hazinesi ve merkez bankasından olan kredi alacaklarıyla aynı uygulamaya tâbi tutulamayabilirler. Bu kurum ve kuruluşlara katı kredilendirme kuralları uygulanıyorsa ve bunların özel kamusal statülerinden dolayı müflis ilân edilmeleri mümkün değılse, bu kredi alacaklarını bankalardan olan kredi alacakları ile aynı uygulamaya tâbi tutmak uygun olacaktır.
- Merkezi hükümetler, bölgesel hükümetler veya yerel yönetimlerin sahip olduğu **ticari işletmeler**, normal ticaret şirketleriyle aynı uygulamaya tâbi tutulabilirler. Ancak büyük hissedarları devlet, bölgesel idare veya yerel yönetimler olmasına rağmen bu işletmeler piyasada rekabet eden bir şirket olarak faaliyet gösteriyorlarsa, denetim otoriteleri bunları normal ticaret şirketleri olarak değerlendirmeye ve dolayısıyla, ilgili risk ağırlıklarını onlara da aynen uygulamaya karar vermelidir.

²⁰ % 0 risk ağırlığı uygulanacak Çok Taraflı Kalkınma Bankaları şunlardır: Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD), Uluslararası Finans Kurumu (IFC), Asya Kalkınma Bankası (ADB), Afrika Kalkınma Bankası (AfDB), Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD), Amerika Kıtası Kalkınma Bankası (IADB), Avrupa Yatırım Bankası (EIB), Avrupa Yatırım Fonu (EIF), Kuzey Avrupa Yatırım Bankası (NIB), Karaipler Kalkınma Bankası (CDB), İslam Kalkınma Bankası (IDB), Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (CEDB).

- çok yüksek kaliteli uzun vadeli ihraççı dereceleri; diğer ifadeyle, çok taraflı kalkınma bankasına tayin edilen bağımsız derecelerin çoğunluğunun AAA olması gerekir;
- sermaye yapısı, uzun vadeli ihraççı kredi dereceleri AA- veya daha iyi olan kamu kesimini kavramalı ya da çok taraflı kalkınma bankasının topladığı fonların çoğunluğunun ödenmiş sermaye niteliğinde olması ve borçlanmasının hiç veya çok az olması gerekir;
- ödenmiş sermaye tutarı oldukça yüksektir; çok taraflı kalkınma bankasının borçlarını ödemek için, gerekirse apelde bulunabilecektir (ödenmiş sermayenin artırılması imkanı) ve hazine ve merkez bankası gibi hissedarların devam eden sermaye katkıları ve yeni rehinleriyle tevsik edilen güçlü bir sermaye ve hissedar yapısı bulunmalıdır;
- yeterli bir sermaye ve likidite düzeyi bulunmalıdır (her çok taraflı kalkınma bankasının sermaye ve likiditesinin yeterli olup olmadığını değerlendirmek için banka bazında ve münferit bir yaklaşım uygulamak gerekir); ve
- diğer koşulların yanı sıra, iyi düzenlenmiş bir kredi onay süreci, içsel kredi değerliliği ve risk yoğunlaşması limitleri (ülke, sektör, münferit risk ve kredi kategorilerine göre), büyük riskler için yönetim kurulundan veya kredi komitesinden onay alma koşulu, sabit geri ödeme programları, kredi kullanımının etkin bir şekilde izlenmesi, denetleme süreci ve kredi zarar karşılıklarının ve riskin titiz bir şekilde değerlendirilmesi de dahil, katı kredilendirme koşulları ve muhafazakâr politikalar uygulamalıdır.

4. Bankalara Kullandırılan Krediler

60. Bankalardan alacaklar için iki seçenek söz konusudur. Denetim otoriteleri, benimseyecekleri tek bir tercihi ülkelerindeki bankaların tümüne ve tutarlı biçimde uygulayacaklardır. Derecelendirilmemiş bankalara kullandırılan kredilere, bu bankaların kurulu bulunduğu ülkenin hazinesi veya merkez bankasına uygulanandan daha düşük bir risk ağırlığı uygulanamayacaktır.

61. Birinci seçenekte, belirli bir ülkede kurulu bulunan tüm bankalardan olan alacaklara, o ülkenin hazinesine (ve merkez bankasına) kullandırılan kredilere uygulanan risk ağırlığından bir kategori daha yüksek risk ağırlığı uygulanacaktır. Bununla birlikte, derecelendirme notu BB+ ilâ B- arasında olan ülkelerle derecelendirme notu bulunmayan ülkelerdeki bankalar için risk ağırlığı azami %100 ile sınırlandırılacaktır.

62. İkinci seçenek ise risk ağırlığının ilgili bankanın bağımsız derecelendirme notu doğrultusunda belirlenmesine dayanır ve derecelendirme notu bulunmayan bankalara kullandırılan krediler için uygulanacak risk ağırlığı %50'dir. Bu

seçenekte, orijinal vadesi²¹ üç ay veya daha kısa olan krediler için, asgari %20 olmak kaydıyla, bir kategori daha düşük risk ağırlığı uygulanabilecektir. Bu uygulama, derecelendirme notu olmayan bankalar için de uygulanacak ancak %150 risk ağırlığına tabi bankalar için geçerli olmayacaktır.

63. Söz konusu seçenekler aşağıdaki tablolarda özetlenmektedir.

Seçenek 1:

Hazinenin ve Merkez Bankasının Derecelendirme Notu	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BBB- arası	BB+ ile B- arası	B-'nin altı	Derecelendirilmemiş
1.Seçenekte Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	%100	%150	%100

Seçenek 2:

Bankalar İçin Kredi Değerlendirmesi	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BBB- arası	BB+ ile B- arası	B-'nin altı	Derecelendirilmemiş
2.Seçenekte Risk Ağırlığı	%20	%50	%50	%100	%150	%50
2.Seçenekte Kısa Vadeli Alacaklar ²² İçin Risk Ağırlığı	%20	%20	%20	%50	%150	%20

64. Hazine (ve merkez bankası) kredileri için 54. paragrafta belirtilen avantajlı uygulamanın benimsenmiş olması halinde, ulusal denetim otoriteleri, hem 1. hem de 2. seçeneklerde, ulusal para biriminden kullanılan ve fonlanan, orijinal vadesi 3 ay veya daha kısa olan banka kredileri için asgari %20 olmak kaydıyla, hazine ve merkez bankasına kullanılan kredileri için uygulanandan bir kategori daha düşük risk ağırlığı ön görebilecektir.

²¹ Denetim otoriteleri, (akdi) orijinal vadesi 3 ayın altında olan ve temdit edilmesi beklenen kredilerin (yani, efektif vadenin 3 aydan daha uzun olduğu kredilerin), sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında bu tercihli uygulamadan yararlanmasına izin vermemelidir.

²² 2.Seçenekte belirtilen kısa vadeli alacakların tanımı, orijinal vadesi üç ay veya daha kısa olan kredi alacaklarıdır. Bu tablolar, 64. paragraf bazında bankaların ulusal para cinsinden alacakları için uygulamasına izin verilebilecek potansiyel tercihli risk ağırlıklarını yansıtmamaktadır.

5. Menkul Kıymet Şirketlerine Kullandırılan Krediler

65. Söz konusu şirketlerin bu düzenlemede belirtilenlere denk denetimsel ve yasal düzenlemelere (özellikle, riske dayalı sermaye yükümlülüğü) tâbi olmaları kaydıyla, menkul kıymet şirketlerinden alacaklar, bankalardan olan alacaklar gibi değerlendirilebilecektir.²³ Aksi halde, söz konusu alacaklar, kurumsal kredilere ilişkin kurallara tabi olacaktır.

6. Kurumsal Krediler

66. Aşağıdaki tablo, sigorta şirketleri dahil, derecelendirilmiş kurumsal kredilere ilişkin risk ağırlıklarını göstermektedir. Derecelendirilmemiş kurumsal krediler için standart risk ağırlığı %100 olacaktır. Derecelendirilme notu bulunmayan bir şirkete kullandırılan kredi için firmanın kurulu bulunduğu ülkenin hazinesi veya merkez bankasına uygulanandan daha avantajlı bir risk ağırlığı uygulanamayacaktır.

Kredi Değerlendirmesi	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BB- arası	BB-'nin altı	Derecelendirilmemiş
Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	%150	%100

67. Denetim otoriteleri, ülkelerindeki genel temerrüt tecrübesinin daha yüksek bir risk ağırlığının uygulanmasını gerektirdiğine kanaat getirmeleri halinde, derecelendirilmemiş kurumsal krediler için uygulanacak standart risk ağırlığını gerekli düzeye yükseltmelidir. Denetim otoriteleri, denetimsel inceleme sürecinin bir parçası olarak, nitelikleri itibarıyla bankaların münferit kredilerinin %100'den daha yüksek bir standart risk ağırlığı uygulanmasını gerektirip gerektirmediğini de ayrıca değerlendirebileceklerdir.

68. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, denetim otoriteleri, bankaların bağımsız derecelendirme notlarını dikkate almaksızın, tüm kurumsal krediler için %100 risk ağırlığı uygulamalarına izin verebilirler. İnisiyatifin bu yönde kullanılması durumunda denetim otoritesi, bankaların, bağımsız derecelendirme notlarını ya tüm kurumsal krediler için kullanmak ya da hiç bir biçimde kullanmamak biçiminde tek bir uygulamayı benimsemelerini sağlamalıdır. Dış derecelendirme notlarının keyfi biçimde kullanılmasını önlemek için, bankaların, tüm kurumsal kredilerine %100 risk ağırlığı uygulama seçeneğini kullanmadan önce denetim otoritesinin onayını alması gerekmektedir.

²³ Burada, bankalar için bu Çerçeve'de öngörülenlere eş değer sermaye yükümlülükleri kastedilmektedir. Bu, zımni olarak menkul kıymet şirketinin (bu şirketin bağlı ortaklığı konumunda olduğu ana şirket için zaruri olmayabilecektir) kendisine bağlı alt bağlı şirketleriyle birlikte konsolide denetime ve yasal düzenlemelere tâbi olmasını da gerektirmektedir.

7. Perakende Krediler

69. 70. paragrafta belirtilen nitelikleri taşıyan alacaklar, sermaye yeterliliği rasyosunun hesaplanmasında perakende kredi olarak değerlendirilebilecek ve perakende portföyü içerisinde yer alacaktır. Bu portföy içerisinde yer alan krediler için, 75. paragrafta açıklanan tahsili gecikmiş alacaklar hariç olmak üzere, %75 risk ağırlığı kullanılabilir.

70. Yasal perakende portföye dahil edilebilmeleri için, kredilerin aşağıdaki dört kritere uygun olmaları gereklidir:

- Borçlu kriteri: Maruz olunan risk, bir gerçek kişi veya kişilerden veya bir küçük işletmeden alacakla ilgili olmalıdır.
- Ürün kriteri: Söz konusu krediler rotatif krediler (kredi kartları ve kredili mevduat hesapları dahil), vadeli bireysel krediler ve bireysel nitelikli finansal kiralama işlemleri (taksitli krediler, otomobil kredileri ve finansal kiralama işlemleri, öğrenci ve eğitim kredileri, ihtiyaç kredileri) ve küçük işletmelere kullanılan krediler ve lehlerine verilen taahhütler biçiminde kullanılmış olmalıdır. Borsaya kote edilmiş olsun ya da olmasın (tahviller ve hisse senetleri gibi) menkul kıymetler özellikle bu kategorinin dışında tutulmuştur. İpotek karşılığı krediler de konut amaçlı gayrimenkul ipoteğiyle teminat altına alınan krediler kapsamına dahil edildikleri takdirde bu kategorinin dışında kalacaklardır (72. paragrafa bakınız).
- Çeşitlendirme kriteri: Denetim otoritesi, yasal perakende portföyünün, riskleri azaltan ve %75 risk ağırlığı uygulamasını gerektiren derecede çeşitlendirilmiş olduğundan emin olmalıdır. Bunu sağlamanın bir yolu, herhangi bir borçluya²⁴ kullanılan kredi tutarı toplamının yasal perakende portföy toplamının %0,2'sini aşamayacağını öngören sayısal bir limit belirlemek olabilecektir.
- Kredilerin düşük tutarlı olması kriteri: Tek bir borçluya kullanılan perakende kredilerin toplam tutarı 1 milyon Eurodan fazla olamaz.

71. Ulusal denetim otoriteleri, paragraf 69'da belirlenen risk ağırlıklarının bu tip alacaklarda yaşanan geçmiş temerrüt tecrübeleri ışığında kendi ülkeleri için düşük olup olmadığını değerlendirmek durumundadır. Buna göre, denetim otoriteleri bankalara bu risk ağırlıklarını yükseltme yükümlülüğü getirebilecektir.

²⁴ Toplaştırılmış kredi riski, diğer üç kritere münferiden uyan tüm maruz kalınan risklerin (krediler veya taahhütler) brüt toplamı (yani, kredi riski azaltma teknikleri dikkate alınmaksızın oluşan toplam tutar) anlamına gelir. Ayrıca, "tek bir borçluya" açılan krediler, tek lehdar olarak kabul edilebilecek bir veya birkaç kuruluşa açılan krediler anlamına gelir (yani, başka bir küçük işletmeye bağlı olan bir küçük işletme söz konusu ise, bu limit, bankanın her iki işletmeye açtığı toplam kredi tutarına uygulanacaktır).

8. Konut İpoteği Karşılığı Krediler

72. Borçlunun ikamet ettiği veya edeceği veya kiralanmış bulunan konut amaçlı gayrimenkul üzerindeki ipotekle tam teminat altına alınmış kredilerin risk ağırlığı düzeyi %35 olacaktır. %35 risk ağırlığını uygularken, denetim otoriteleri, konut kredisiyle ilgili ulusal düzenlemelerine göre, bu ayrıcalıklı risk ağırlığının sadece konut edindirme kapsamında uygulanmasını ve katı değerlendirme kurallarına göre kredi tutarı üzerinde bir teminat marjının dikkate alınması gibi ihtiyatlı kriterlere uygun yaklaşımı sağlamalıdır. Denetim otoriteleri, bu kriterlerin karşılanmadığı kanısına vardıkları takdirde standart risk ağırlığını artırmalıdır.

73. Ulusal denetim otoriteleri, geçmiş kayıp verileri ışığı altında, paragraf 72’de belirlenen risk ağırlıklarının kendi ülkeleri için yeterli olup olmayacağını değerlendirmek durumundadır. Bu itibarla denetim otoriteleri bankalara bu risk ağırlıklarını uygun düzeye yükseltme zorunluluğu getirebilecektir.

9. Ticari Gayrimenkul İpoteği Karşılığı Krediler

74. Pek çok ülke açısından ticari gayrimenkul ipoteği karşılığı kredilerin bankacılık sektörünün son dönem sorunlu aktiflerin en büyük kaynağını teşkil ettiğinden hareketle, Komite ticari gayrimenkul ipoteği karşılığı krediler için Basel-II kapsamında uygulanacak risk ağırlığının prensip olarak %100 ‘den farklı olamayacağını öngörmektedir.²⁵

10. Tahsili Gecikmiş Alacaklar

75. Herhangi bir kredinin (ikamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredileri hariç) tahsili 90 günden fazla gecikmiş bulunan teminatsız kısmının özel karşılıklar

²⁵ Bununla birlikte, Komite, uzun süredir faaliyette bulunan, iyi düzenlenmiş ve gelişmiş piyasalar açısından istisnaen, iş merkezleri ve/veya çok amaçlı ticari gayrimenkuller ve/veya çok sayıda bağımsız birimden oluşan ticari gayrimenkuller üzerine tesis edilen ipoteklere, krediyi teminat altına alan gayrimenkulün piyasa değerinin %50’sini ya da ipotekli kredi değerinin %60’ını (hangisi daha düşükse) geçmeyen kredi diliminin %50’si oranında tercihli risk ağırlığı uygulanmasının mümkün olabileceği kanısındadır. Bu limitlerin dışındaki kredi riskleri için %100 risk ağırlığı uygulanacaktır. Bu istisnai uygulama, çok katı koşullara tâbi olacaktır. Özellikle iki testin yapılması gerekmektedir. Bu testler: (i) ipotekli kredilendirme değerine dayanan kredi/ekspertiz (Kredilendirme Oranı-KO) değerinin %60’ına veya piyasa değerinin %50’sine (hangisi daha düşükse) kadar ticari amaçlı gayrimenkul ipotekli kredilerden kaynaklanan zararlar, herhangi bir yıl içindeki ödenmemiş kredilerin %0,3’ünü aşmamalıdır; ve (ii) ticari amaçlı gayrimenkul ipotekli kredilerden kaynaklanan zararlar herhangi bir yıl içindeki ödenmemiş kredilerin %0,5’ini aşmamalıdır. Bir başka deyişle, herhangi bir yılda bu testlerden birinden geçilememesi halinde, tercihli risk ağırlığı uygulaması sona erecek ve gelecekte tekrar uygulanmadan önce ilk orijinal kabul edilme kriterlerinin yeniden yerine getirilmesi gerekecektir. Bu uygulamayı benimseyen ülkeler, bu koşullara ve ilgili diğer ek koşullara uyulduğunu kamuoyuna açıklamalıdır. İstisnai uygulamadan yararlanan bir kredinin temerrüde uğraması halinde, söz konusu kredi, %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

düşüldükten (zarar kaydedilen kısımlar da dahil) sonra kalan net tutarı için uygulanacak risk ağırlığı, aşağıdaki gibi belirlenecektir:²⁶

- Özel karşılıkların kredinin ödenmemiş kısmının %20'sinden az olması halinde, %150 risk ağırlığı;
- Özel karşılıkların kredinin ödenmemiş kısmının %20'sinden az olmaması halinde, %100 risk ağırlığı; ve
- Özel karşılıkların kredinin ödenmemiş kısmının %50'sinden az olmaması halinde, %100 risk ağırlığı uygulanacak; ancak denetim otoritesi ulusal uygulama tercihine bağlı olarak bu risk ağırlığı oranını %50'ye düşürebilecektir.

76. Temerrüde uğramış bir kredinin teminatlı kısmının belirlenmesinde teminat kapsamında kabul edilecek teminat ve garantiler, kredi riski azaltım teknikleri için kabul edilenlerle aynı olacaktır (II. B Bölümüne bakınız).²⁷ Bu çerçevede, perakende krediler için 70. paragrafta belirtilen çeşitlendirme kriteri değerlendirilirken, tahsili gecikmiş perakende krediler genel yasal perakende portföyünün dışında tutulacaktır.

77. 75 numaralı paragrafta tanımlanan hallere ek olarak, tahsili gecikmiş bir kredinin tümünün 145 ve 146 numaralı paragraflarda geçerliliği kabul edilenler dışında bir teminat ile teminatlandırılmış olması ve kredi için ayrılan özel karşılıkların kredinin ödenmemiş kısmının %15'ine ulaşmış olması durumunda, %100 risk ağırlığı uygulanabilecektir. Standart yaklaşımda, bu tip teminatlar başka hiçbir durumda geçerli olarak kabul edilmemektedir. Denetim otoriteleri, bu ek teminatların uygunluğunu sağlamak için katı operasyonel kriterler saptamalıdır.

78. İkamet amaçlı krediler, tahsilinde 90 günden fazla gecikme olduğu takdirde, özel karşılıklardan sonra kalan net tutarı üzerinden %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır. Bu kredilerin vadesinin geçmesi durumunda, özel karşılıkların bakiyenin %20'sinin altında olmaması koşuluyla, kalan tutara uygulanacak risk ağırlığı oranı, ulusal uygulama tercihine bağlı olarak, %50'ye düşürülebilir.

²⁶ Ulusal inisiyatife bağlı olarak, denetim otoriteleri, bankaların %150 risk ağırlığına tabi karşı taraftan olan temerrüde düşmemiş alacaklarını da 75 ile 77. paragraflarda tanımlanan tahsili gecikmiş alacaklar gibi ele almalarına izin verebilecektir.

²⁷ Ulusal inisiyatife bağlı olarak, 3 yıllık bir geçiş dönemi boyunca temerrüde uğramış bir kredinin teminatlı kısmının belirlenmesinde teminat kapsamında kabul edilecek değerler, yüksek risk kategorileri söz konusu olduğunda (tahsili gecikmiş alacaklar) daha geniş bir yelpaze içinde tanımlanabilecektir.

11. Yüksek Risk Kategorileri

79. Aşağıda sayılan krediler, %150 veya daha yüksek oranda risk ağırlığına tâbi tutulacaktır:

- B-'nin altında derecelendirilmiş hazine ve merkez bankaları, yerel kamu kuruluşları, bankalar ve menkul kıymet şirketlerinden alacaklar.
- BB-'nin altında derecelendirilmiş şirketlerden alacaklar.
- 75. paragrafta düzenlenen tahsili gecikmiş alacaklar.
- BB+ ile BB- arasında derecelendirilen menkul kıymetleştirme dilimleri, 567. paragrafta belirtildiği gibi, %350 oranında risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

80. Ulusal denetim otoriteleri, risk sermayesi ve özel sermaye yatırımları gibi, diğer bazı aktiflerle bağlantılı alacaklara %150 veya daha yüksek bir risk ağırlığı uygulamaya karar verebilirler.

12. Diğer Aktifler

81. Menkul kıymetleştirmeden doğan alacakların tâbi olacağı kurallar IV. Bölümde ayrıca ele alınmıştır. Diğer aktiflerin tamamı için uygulanacak standart risk ağırlığı ise, %100 olacaktır.²⁸ Bankaların veya menkul kıymet şirketlerinin ihraç ettiği yasal sermaye enstrümanlarına yapılan yatırımlar veya sermaye yatırımları, 1. Bölüme uyarınca sermaye tabanından indirilmedikçe, %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

13. Bilanço Dışı İşlemler

82. Standart yaklaşımda bilanço dışı kalemler, Krediye Dönüştürme Oranları (KDO) uygulanarak, kredi eşdeğerlerine çevriyecektir. Tezgah üstü türev işlemleri için borçlunun risk ağırlığı özel bir üst limite tâbi olmayacaktır.

83. Orijinal vadesi bir yıldan kısa ve bir yılın üzerinde olan taahhütlere sırasıyla, %20 ve %50 oranlarında KDO uygulanacaktır. Bununla birlikte, bankanın herhangi bir anda ön ihbarda bulunmaksızın ve kayıtsız-şartsız iptal edebileceği

²⁸ Bununla birlikte, ulusal inisiyatife bağlı olarak, kurumun kasalarında muhafaza edilen külçe altınlar ya da (karşılığı olan) külçe altın sertifikaları da nakit olarak kabul edilebilir ve böylece, %0 risk ağırlığına tâbi tutulabilir. Ayrıca tahsil sürecindeki nakit kalemler de %20 risk ağırlığına tâbi tutulabilecektir.

ya da borçlunun kredi değerliliğinin düşmesi halinde otomatik iptale olanak sağlayan geçerli bir hüküm içeren taahhütlere %0 KDO uygulanacaktır.²⁹

84. Repo-tipi işlemlerden (yani, repo/ters repo işlemleri ve menkul kıymet ödünç verme/menkul kıymet ödünç alma işlemleri) kaynaklananlar da dahil olmak üzere, bankaların menkul kıymet ödünç vermesi veya menkul kıymetleri teminat olarak alması halinde söz konusu işlemler için %100 KDO oranı uygulanacaktır. Kredi dönüşüm oranı uygulanan işlemin kabul edilebilir teminatlarla güvence altına alınması halinde risk ağırlıklı varlıkların nasıl hesaplanacağı hususu II. D.3 Bölümü'nde irdelenmiştir.

85. Mal hareketlerinden doğan, kısa vadeli, emtia satışını finanse eden ticari akreditifler (yani, yüklemeye teminatlandırılan vesikalı krediler) için, amir bankaya ve teyit bankasına münferiden %20 oranında KDO uygulanacaktır.

86. Bilanço dışı kredi taahhütlerinde, iki KDO'dan daha düşük olanı uygulanacaktır.

87. 82 ilâ 86. paragraflarda özel olarak belirtilmeyen KDO'ler 1988 Uzlaşısında tanımlandığı gibi uygulanacaktır.

88. Komite, henüz ödeme ve teslim yoluyla tasfiye edilmemiş menkul kıymet ve kambiyo işlemleriyle ilgili olarak, işlemin kayda geçirilmesinden veya muhasebeleştirilmesinden bağımsız olarak, bankaların alım-satım tarihinden itibaren karşı tarafın kredi riskine maruz kaldıkları görüşündedir. Bununla birlikte, karşı taraf kredi riskinin ne şekilde ele alınacağına ilişkin hususlar netlik kazanana kadar, bu Uzlaşma çerçevesinde kambiyo ve menkul kıymet işlemleri için sermaye bulundurma yükümlülüğü olmayacaktır. Ara dönemde, bankaların, henüz ödeme ve teslim yoluyla tasfiye edilmemiş işlemlerden kaynaklanan kredi riskini izlemek için, banka yönetimine gerekli önlemleri zamanında almasını kolaylaştıran bilgileri sağlayan uygun sistemler geliştirmeleri teşvik edilmektedir.

89. Ancak, belirli bir sermaye yükümlülüğü öngörülmemesi, vadesinde ifa edilmeyen kambiyo ve menkul kıymet işlemleri bakımından geçerli olmayacaktır. Bankalar, ifa edilmeyen bu işlemleri temerrüdün ilk gününden itibaren yakından izlemelidir. Denetim otoriteleri, bankacılık sisteminin özelliklerini ve ulusal piyasa düzeninin istikrarını da dikkate alarak, ifası gerçekleşmeyen işlemler için uygun ve yeterli düzeyde sermaye bulundurulmasını zorunlu kılacaklardır.

²⁹ Belirli bazı ülkelerde, sözleşme hükümleri bankanın kredi taahhüdünü tüketiciyi koruma mevzuatı ve ilgili mevzuatın izin verdiği sınırlar içinde iptal etmesine olanak sağladığı takdirde, perakende kredi taahhütleri, kayıtsız şartsız iptal edilebilir taahhütler sayılmaktadır.

B. Bağımsız Kredi Derecelendirmeleri

1. Yetkilendirme Süreci:

90. Denetim otoriteleri, bağımsız kredi derecelendirme kuruluşlarının (BKDK) aşağıdaki paragrafta sayılan kriterlere uygun olup olmadıklarının tespit edilmesinden sorumludur. BKDK'lerin yaptığı değerlendirmelere sınırlı geçerlilik (örneğin, sadece belirli alacak türleri için ya da belirli ülkeler için) tanınabilecektir. Gereksiz engeller nedeniyle piyasa girişlerinin sınırlandırılmasını önlemek için, denetim otoritesinin BKDK'lerin resmi olarak tanınmasına ilişkin denetimsel süreci kamuoyuna açıklaması gerekmektedir.

2. Liyakat Kriterleri

91. Bir BKDK, aşağıda sayılan altı kriteri yerine getirmelidir:

- **Objektiflik:** Kredi derecelerinin tahsisinde izlenen yöntem basiretli ve sistemli olmalı; tarihsel deneyimlere dayanan bir doğrulama sürecine tâbi tutulmalıdır. Ayrıca, kredi derecelendirmeleri, finansal durumdaki değişiklikleri yansıtacak şekilde ve sürekli olarak gözden geçirilmelidir. Denetim otoritesi tarafından resmi geçerlilik tanınmasından önce, geriye dönük testi de içeren ve her piyasa segmenti için ihtimamla hazırlanmış, tahsisinden asgari 1 tercihen 3 yıl geçmiş bir kredi derecelendirme yöntemi mevcut olmalıdır.
- **Bağımsızlık:** Derecelendirme sürecini etkileyebilecek politik veya ekonomik baskılara maruz kalmaması için bir BKDK'nın bağımsız olma şarttır. Kredi derecelendirme süreci, derecelendirme kuruluşunun ortaklık yapısının veya yönetim kurulunun oluşumunun menfaat çatışmasına mahal vermesinden kaynaklanacak tehditlerden mümkün mertebede bağımsız olmalıdır.
- **Uluslararası Erişim/Şeffaflık:** Münferit kredi dereceleri, eşit koşullarla, yasal menfaat sahibi, yerli ve yabancı tüm kuruluşların erişimine açık olmalıdır. Ayrıca, BKDK'nin kullanmakta olduğu genel yöntem de kamuya açıklanmalıdır.
- **Kamuya Açıklama:** BKDK'ler temerrüt tanımını, hesaplama süresi ve her derecenin tanımı da dahil olmak üzere, kullandığı kredi derecelendirme yöntemleri; her derecelendirme kategorisine ilişkin fiili temerrüt oranları; ve derecelendirmeler arasındaki geçiş ve derecelendirmelerde meydana gelen değişiklikleri (AA derecelerinin zaman içinde A olması olasılığı gibi) kamuoyuna açıklamalıdır.
- **Altyapı ve İnsan Kaynağı:** sağlıklı kredi derecelendirmesi yapabilmeleri için BKDK'lerin yeterli insan kaynağı ve altyapıya sahip olmaları gerekmektedir. Yeterli insan kaynağı ve altyapıya sahip olunması BKDK'nin, derecelendirmeye tâbi kurumların üst düzey yöneticileriyle,

operasyon kademelerindeki personeliyle sürekli olarak irtibat ve temas halinde olmasına ve bu sayede yapılan kredi değerlendirmelerinin katma değerinin yükseltilmesine olanak sağlayacaktır Bu tür değerlendirmeler, hem nitel hem de nicel yaklaşımlardan müteşekkil yöntemlere dayanmalıdır.

- **Kredibilite:** Güvenilirlik, bir dereceye kadar, yukarıda sayılan kriterlerle uyumun da doğrudan bir sonucudur. Ayrıca, üçüncü taraflarca (yatırımcılar, sigortacılar, ticaret ortakları) itibar edilmesi de yapılan derecelendirmelerin güvenilirliğine karine teşkil edecektir. Özel ve gizli bilgilerin kötüye kullanılmasına yönelik içsel prosedürlere de sahip olması bir BKDK'nin güvenilirliğini tescilleyen diğer bir unsurdur. resmi geçerlilik tanınabilmesi için, BKDK'nin birden fazla ülkede *firma* derecelendirmesi yapmış olması gerekmektedir.

C. Uygulamaya İlişkin Hususlar

1. Eşleştirme Süreci

92. Denetim otoriteleri, BKDK'ler tarafından verilmiş olan derecelendirme notlarının standart yaklaşımda yer alan standart risk ağırlığı kategorilerinden hangilerine karşılık geldiğinin tespit edilmesinden sorumludur. Eşleştirme süreci, objektif olmalı ve kredi risklerinin yansıtıldığı tablolarla uyumlu sonuçlara ulaşmalıdır. Bu süreç, öngörülen tüm risk ağırlıklarını kapsamalıdır.

93. Eşleme uygulamasında, denetim otoriteleri, diğer faktörlerin yanı sıra, her BKDK'nin kavradığı ihraççı havuzunun boyut ve kapsamını, BKDK'nin kredi derecelerinin kapsam ve tanımını ve BKDK'nin kullandığı temerrüt tanımını da dikkate almalıdır. Derecelerin mevcut risk ağırlıklarına daha tutarlı eşlenmesini sağlamak ve denetim otoritelerine bu süreçte yardımcı olmak için, 2 numaralı ekte, bu tür bir eşleme sürecinin nasıl uygulanması gerektiğine ilişkin ilkeler açıklanmıştır.

94. Bankalar, seçilen BKDK'leri ve onların derecelendirme sonuçlarını, risk ağırlıklarının tespiti ve risk yönetimi kapsamında her alacak türü için tutarlı ve istikrarlı bir şekilde kullanmalıdır. Bankaların farklı BKDK'lerin derecelerinden avantajlı olanını seçmek suretiyle kullanmalarına izin verilmeyecektir.

95. Bankalar, alacak türlerine göre aktiflerinin risk ağırlıklarının tespitinde kullandıkları BKDK'leri, denetim otoritelerinin eşleme süreci sonucunda belirlediği risk derece kategorileriyle ilişkili risk ağırlıklarını ve BKDK'nin dereceleri bazındaki risk ağırlıkları için hesapladıkları toplulaştırılmış risk ağırlıklı aktiflerini açıklamalıdır.

2. Çoklu Derecelendirmeler

96. Belirli bir alacak için, bankanın seçtiği BKDK tarafından sadece tek bir derecelendirme yapılmışsa, alacağın risk ağırlığının tespitinde o derece kullanılmalıdır.

97. Bankanın seçtiği BKDK'ler tarafından belirlenmiş ve farklı risk ağırlıklarına eşlenen iki derecenin mevcut olması halinde, yüksek olan risk ağırlığı uygulanacaktır.

98. Farklı risk ağırlıklarına götüren üç veya daha fazla derecenin mevcut olması halinde, en düşük iki risk ağırlığına tekabül eden derece dikkate alınır ve bu iki risk ağırlığından daha yüksek olanı uygulanır.

3. İhracın ve İhraççının Derecelendirilmesi

99. İhraç derecesi tayin edilmiş bir işleme ilişkin risk ağırlığının belirlenmesinde derecesi esas alınacaktır. Alacağın ihraç derecesinin olmadığı durumlarda, aşağıdaki genel ilkeler uygulanır:

- Borçlunun ihraç ettiği bir tahvil için derecesi mevcut, fakat bankanın alacağı o borçlanma enstrümanına yapılmış bir yatırım değilse, o tahville ilgili yüksek kaliteli kredi derecesi (derecelendirilmemiş bir alacağa uygulanan risk ağırlığından daha düşük bir risk ağırlığına eşlenen bir kredi derecesi), bankanın derecelendirilmemiş olan alacağına, ancak bu alacak derecelendirmeye konu olan bir alacağa göre her bakımdan *eşit sırada* veya daha üstün olduğu takdirde uygulanabilir. Eşit sırada veya daha üstün değilse, ilgili kredi derecesi kullanılamaz ve derecelendirilmemiş alacaklara ilişkin risk ağırlığına tâbi tutulur.
- Borçlunun bir ihraççı derecesi mevcutsa, bu derece borçlunun teminatsız borçlarına uygulanır. Sonuç olarak, yüksek kaliteli ihraççı derecesinden sadece o ihraççıdan olan birinci sıra alacaklar itibariyle istifade edilebilir. Yüksek derecelendirme notu bulunan bir ihraççıdan olan diğer derecelendirilmemiş alacaklar ise derecelendirilmemiş alacak sayılacaklardır. İhraççının ya da tek bir ihracın düşük kaliteli bir dereceye (derecelendirilmemiş alacaklara uygulanan risk ağırlığına eşit veya daha yüksek bir risk ağırlığına eşlenen kredi dereceleri) tâbi olduğu durumlarda, aynı borçludan olan derecelendirilmemiş bir alacak, o düşük kaliteli kredi derecesine uygulanan ile aynı risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

100. Bankanın ihraççıya veya ihraca özgü dereceleri esas almak isteyip istemediğine bakılmaksızın, derecelerin, bankanın maruz kaldığı kredi riskinin tamamını dikkate alması ve yansıtması zorunludur.³⁰

³⁰ Örneğin, bankanın hem anapara hem de faiz alacakları varsa, kredi değerlendirmesi, hem anapara geri ödemeleri hem de faiz ödemelerinden kaynaklanan kredi riskini tam olarak dikkate almalı ve yansıtmalıdır.

101. Kredi güçlendirme faktörlerinin mükerrer sayılmasını engellemek amacıyla, kredinin güçlendirilmesi ihraca özgü derecelendirmeye yansıtılmışsa, kredi riski azaltma tekniklerinin ilgili denetim otoritesi tarafından kabul edilmiş olması hususu dikkate alınmayacaktır (114. paragrafa bakınız).

4. Ulusal ve Yabancı Para Cinsinden Dereceler

102. Derecelendirilmemiş risklerin risk ağırlığının ilgili borçluya ilişkin eşdeğer bir riske verilen dereceye dayanılarak tespit edilmesi halinde, genel kural, yabancı para dereceler, yabancı para cinsinden riskler için kullanılmalıdır. Ulusal para cinsinden derecelendirmeler, sadece yerel para cinsinden olan alacakların risk ağırlığının tespitinde kullanılacaktır.³¹

5. Kısa / Uzun Vadeli Dereceler

103. Risk ağırlığının tespiti kapsamında, kısa vadeli dereceler ihraca özgü sayılırlar. Bunlar, sadece derecelendirilmiş kredilerin risk ağırlıklandırılmasında kullanılabilirler. 105. paragrafta açıklanan koşullar dışında, diğer kısa vadeli alacaklara da uygulanacak şekilde genelleştirilemezler. Kısa vadeli derece, derecelendirilmemiş uzun vadeli alacağın risk ağırlığını belirlemede hiç bir şekilde kullanılamaz. Kısa vadeli dereceler, sadece banka ve şirketlerin kısa vadeli riskleri için kullanılabilir. Aşağıdaki tablo, bankaların finansman bonusu ihracı gibi kısa vadeli kredilerden doğan riskleri için bir genel çerçeve oluşturmaktadır:

Kredi Derecesi	A-1/P-1³²	A-2/P-2	A-3/P-3	Diğerleri³³
Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	%150

104. Derecelendirilmiş kısa vadeli bir krediye %50 oranında risk ağırlığı uygulanıyorsa, derecelendirilmemiş kısa vadeli alacaklara %100'den daha düşük risk ağırlığı uygulanamaz. Bir ihraççının %150 risk ağırlığı uygulanmasını gerektiren kısa vadeli kredisi için banka tarafından kabul edilmiş kredi riski

³¹ Bununla birlikte, belirli çok taraflı kalkınma bankaları tarafından kullanılan ya da konvertibilite ve transfer risklerine karşı garanti edilen bir krediye katılmaktan dolayı üstlenilen risklerle ilgili olarak, ulusal denetim otoriteleri, kredinin konvertibilite ve transfer risklerinin etkin bir şekilde azaltılmış olduğunu kabul edebilirler. Buna hak kazanabilmek için, çok taraflı kalkınma bankalarının piyasada imtiyazlı kreditor statusüne sahip olması ve 20. dipnot kapsamına dahil olması gerekir. Bu durumlarda, risk ağırlığının tespiti amacıyla, kredinin garanti edilmiş bulunan kısmı için yabancı para derecesi yerine borçlunun yerel para derecesi kullanılabilir. Kredinin garantiden yararlanmayan kısmının risk ağırlığı, yabancı para derecesi bazında tespit edilir.

³² Kullanılan notasyonlar, Standard & Poor's ve Moody's Yatırımcı Hizmetlerinin kullandığı yöntemeye dayanmaktadır. Standard & Poor's'un A-1 derecesi hem A-1+ hem de A-1-'yi kapsar.

³³ Bu kategori, derecesiz (daha düşük dereceli) B veya C derecelerini içerir.

azaltma teknikleri uygulanmadıkça, uzun ya da kısa vadeli derecelendirilmemiş tüm kredilerine %150 risk ağırlığı uygulanır.

105. Ulusal otoritelerin ülkelerinde faaliyette bulunan bankaların kısa vadeli bankalar arası alacaklarına standart yaklaşımdaki 2. seçeneği uygulamaya karar verdikleri durumlarda, kısa vade dereceleri bakımından ilişkinin aşağıda belirtildiği gibi olması beklenir:

- 62. ve 64. paragrafta açıklanan kısa vadeli alacaklarla ilgili genel tercihli uygulama, herhangi bir kısa vade derecesinin bulunmadığı durumlarda, orijinal vadesi üç aya kadar olan banka risklerinin tümüne uygulanır.
- Kısa vade derecesi mevcut ve bu derece genel tercihli uygulamanın gerektirdiği daha avantajlı risk ağırlığına veya ondan daha düşüğüne eşlenmişse, bu derece sadece o alacak için kullanılmalıdır. Diğer kısa vadeli alacaklar, genel tercihli uygulamadan istifade edeceklerdir.
- Bankadan olan kısa vadeli bir alacak için belirlenen kısa vade derecesinin, daha yüksek bir risk ağırlığına eşlenmesi halinde, bankalar arası alacaklar için genel kısa vadeli tercihli uygulama kullanılamaz. Derecelendirilmemiş tüm kısa vadeli alacaklara, kısa vade derecesi için öngörülen risk ağırlığı uygulanmalıdır.

106. Kısa vade derecesinin kullanılacağı hallerde, derecelendirmeyi yapan kuruluşun 91. paragrafta açıklanan ve BKDK'lerin tanınması için uygulanan kabul edilebilirlik kriterlerinin tamamıyla uyumlu olması gerekir.

6. Münferit Derecelerin Uygulama Alanı

107. Bir şirket için yapılan bağımsız kredi derecelendirmesi, grubun diğer şirketlerinin risk ağırlığını tespit etmek için kullanılamaz.

7. Re'sen Yapılan Derecelendirme

108. Genel kural olarak, bankalar, sadece resmi olarak yetkili kılınan BKDK'lerin talep üzerine belirlediği dereceleri kullanmalıdır. Bununla birlikte, denetim otoriteleri, re'sen (derecelendirenin talebi olmaksızın – Ç.N.) belirlenen derecelerin, talep üzerine belirlenen derecelere aynı şekilde kullanılmasına izin verebilir. Ancak, BKDK'lerin re'sen derecelendirmeyi, talebi artırmak amacıyla şirketlere baskı uygulamak için kullanmaları olasılığı söz konusu olabilir. Böyle bir davranışın tespiti halinde, denetim otoriteleri, ilgili BKDK'leri sermaye yeterliliği kapsamında kabul edilen BKDK'ler olarak tanımaya devam edip etmeyeceklerine karar vermelidir.

D. Standart Yaklaşım – Kredi Riski Azaltımı

8. Önemli Hususlar

(i) Giriş

109. Bankalar, maruz kaldıkları kredi risklerini azaltmak için çeşitli teknikler uygulamaktadır. Örneğin, kredi riskleri tamamen veya kısmen nakit veya menkul kıymetlerden oluşan birinci öncelikli teminatlarla güvence altına alınabilir ya da kredi riski üçüncü bir şahsın kefaletiyle teminat altına alınabilir ya da banka çeşitli şekillerdeki kredi risklerini dengelemek için kredi türevi satın alabilir. Ayrıca, bankalar kredilerin aynı borçlunun mevduatıyla mahsup edilmesini de kabul edebilir.

110. Bu tekniklerin aşağıda 117 ve 118. paragraflarda açıklanan yasal geçerlilik koşullarına uygun olduğu durumlarda, gözden geçirilen kredi riski azaltma (KRA) yaklaşımı, 1988 Uzlaşısında izin verilenden daha fazla ve çeşitli kredi riski azaltma tekniğinin yasal sermaye yükümlülüğü kapsamında kabul edilmesine olanak sağlamaktadır.

(ii) Genel Hususlar

111. II. Bölümde açıklanan düzenleme, standart yaklaşımda bankacılık portföyü risklerine uygulanır. İDD yaklaşımındaki KRA uygulamalarına III. Bölümde yer verilmiştir.

112. Alım - satım portföyünde izlenen tezgah üstü türevler ve repo-tipi işlemlerden kaynaklanan karşı taraf riskine ait yükümlülüğün hesaplanmasında, teminatlardaki kapsamlı yaklaşım (130 ilâ 138. ve 145 ilâ 181. paragraflar) da uygulanacaktır.

113. KRA tekniklerinin kullanıldığı hiç bir işlem, bu tekniklerin kullanılmadığı benzer işlemler için öngörülenden daha yüksek bir sermaye yükümlülüğü gerektirmemelidir.

114. KRA'nın etkileri mükerrer sayılmayacaktır. Bundan dolayı, KRA'yı yansıtan ihraca özgü bir derecenin kullanıldığı alacağa, yasal sermaye yükümlülüğü kapsamında denetim otoritesi tarafından ilave KRA belirlenemeyecektir. Standart yaklaşım hakkındaki bölümün 100. paragrafında belirtildiği üzere, KRA çerçevesinde ana para derecelendirmesine de izin verilmeyecektir.

115. KRA tekniklerini kullanmak, kredi riskini azaltabilir veya transfer edilebilirken, aynı zamanda diğer riskleri (artık riskler) artırabilir. Artık riskler terimi; yasal, operasyonel, likidite riskleriyle piyasa risklerini içerir. Bu bakımdan, bankaların anılan riskleri kontrol altında tutmak amacına yönelik olarak basiretli prosedür ve süreçler uygulamaları şarttır. Bu prosedür ve süreçler arasında, strateji; işleme konu kredinin değerlendirilmesi; değerlendirme; politikalar;

sistemler; değer azalma risklerinin kontrolü ve bankanın KRA tekniklerini kullanmasından ve genel kredi riski profiliyle etkileşiminden kaynaklanan yoğunlaşma riskinin yönetimi sayılabilir. Bu risklerin yeterince kontrol altında tutulmaması halinde, denetim otoriteleri, 2. Yapısal Bloкта belirtildiği gibi ilave sermaye ihtiyacı yükümlülüğü öngörebilir ya da başka tedbirler alabilirler.

116. Bankaların herhangi bir KRA tekniği uygulamak suretiyle lehlerine sermaye yükümlülüğü avantajı sağlaması, aynı zamanda 3. Yapısal Blok gereklerine uyum halinde mümkündür.

(iii) Yasal Geçerlilik

117. KRA uygulamasıyla sermaye gereksiniminin azaltılabilmesi için bankaların, yasal dokümantasyonla ilgili olarak aşağıdaki asgari standartları sağlamaları gereklidir.

118. Teminatlı işlemlerdeki ve bilanço üzerinde netleştirmeyi, garantileri ve kredi türevlerini tevsik etmek amacıyla kullanılan tüm belgelerin, ilgili tüm tarafları bağlayıcı olması ve ilgili mevzuat hükümlerine göre yaptırım gücüne sahip olması gerekir. Bankaların, bu gereklerin karşılanabileceğini doğrulamak için yeterli hukuksal incelemeyi yapmış olması, bu sonuca varmak için sağlam bir hukuki temele sahip bulunması ve mevcut yaptırım gücünün devamını sağlamak için gereken ilave incelemeleri tamamlamaları gereklidir.

9. Kredi Riski Azaltım Teknikleri³⁴

(i) Teminatlı İşlemler

119. Teminatlı işlem;

- bankaların kullanılmış veya potansiyel bir kredi nedeniyle maruz kaldıkları; ve
- o kredi riskinin veya potansiyel kredi riskinin karşı tarafın sağladığı bir teminatla³⁵ ya da karşı taraf adına üçüncü şahsın sağladığı bir teminatla tamamen veya kısmen güvenceye alındığı

işlem anlamına gelir.

120. Bankaların kabul edilebilir bir finansal teminat (aşağıda 145 ve 146. paragraflarda daha somut olarak tanımlandığı gibi, örneğin, nakit veya menkul

³⁴ Standart ve İDD yaklaşımlarında finansal bir teminatla teminat altına alınan işlemlerle ilgili sermaye koşullarına ilişkin yöntemler hakkında genel bilgiye Ek 8'de yer verilmiştir.

³⁵ Bu bölümde, "karşı taraf" terimi, bankanın bilançoda veya bilanço dışında fiili veya potansiyel kredi riskine maruz kaldığı taraf anlamında kullanılmaktadır. Kredi riski, örneğin, nakdi kredi veya menkul kıymet kredisi şeklinde (bu durumda, karşı taraf, geleneksel olarak borçlu olarak anılır) veya teminat olarak verilen menkul kıymetler formunda ya da tezgah üstü türev sözleşmesinden doğan bir taahhüt veya kredi riski formunda olabilir.

kıymet) aldığı durumlarda, sermaye gereksinimini hesaplarırken, bu teminatın risk azaltıcı etkisini de dikkate almak suretiyle karşı tarafa ait kredi riskini azaltmalarına izin verilir.

Genel Çerçeve ve Asgari Koşullar

121. Bankalar, 1988 Uzlaşısına benzer şekilde, mevcut kredi riskinin teminatlandırılmış kısmı için karşı tarafın risk ağırlığı yerine teminatın risk ağırlığını esas alan basitleştirilmiş yaklaşımı (genellikle bir %20 taban değere tâbidir) ya da kredi riski tutarını teminata atfedilen değer kadar düşürerek teminatın kredi riskine mahsup edilmesine olanak veren kapsamlı yaklaşımı uygulamayı seçebilirler. Bankalar, bankacılık portföyünde bu yaklaşımların herhangi birisini, alım - satım portföyünde ise sadece kapsamlı yaklaşımı uygulayabilirler. Her iki yaklaşımda da kısmi teminat kabul edilmektedir. Kredi ile teminatın vadesi arasındaki uyumsuzluklara sadece kapsamlı yaklaşımda izin verilir.

122. Bununla birlikte, bir teminat cinsi açısından sermaye gereksiniminin azaltılmasına izin verilmesi için her iki yaklaşımda da, 123 ilâ 126. paragraflarda belirtilen standartların sağlanması gerekir.

123. Yasal geçerlilik konusunda 117 ve 118. paragraflarda belirtilen genel koşullara ek olarak, teminatın rehneldiği veya transfer edildiği hukuki sistem, karşı tarafın (veya teminatı elinde tutan saklama kuruluşunun) temerrüde düşmesi, ödeme aczine düşmesi veya iflas etmesi (ya da işleme ait belgelerde sayılan diğer kredi olaylarından biri veya birden fazlasının meydana gelmesi) hallerinde bankanın teminatı zamanında nakde çevirme ya da zilyetliğine alma hakkına sahip olmasına olanak sağlamalıdır. Ayrıca, bankalar, teminat üzerindeki haklarıyla ilgili olarak, mevzuatta öngörülen, teminattan doğan menfaate sahip olmak ve sürdürmek için örneğin, teminatın bir sicile tescil ettirilmesi ya da teminatın devri ile ilgili bir netleştirme veya mahsup hakkını kullanmak için öngörülen koşulları yerine getirmek de dahil olmak üzere gereken tüm işlemleri yerine getirmelidir.

124. Teminatın gerekli korumayı sağlayabilmesi için, karşı tarafın kredi kalitesi ile teminatın değeri arasında önemli bir pozitif korelasyon bulunmamalıdır. Örneğin, karşı tarafın (veya bir bağlantılı grup şirketinin) ihraç ettiği menkul kıymetler çok az koruma sağlayabileceğinden kabul edilemez.

125. Bankaların, karşı tarafın temerrüde düştüğünü ilan edecek, teminatı hızla nakde çevirecek ve öngörülen hukuki koşullara uyulmasını sağlayacak açık ve basiretli prosedürlere sahip olması gerekir.

126. Teminatın bir saklama kuruluşunda tutulduğu hallerde, bankalar, saklama kuruluşunun teminatı kendi varlıklarından ayrı tutmasını sağlamak için gereken makul tedbirleri almalıdır.

127. Teminatlı işlemin her iki tarafında da bankalara sermaye yükümlülüğü uygulanır. Örneğin, hem repo, hem de ters repo işlemleri sermaye yükümlülüğüne

tâbidir. Aynı şekilde, menkul kıymet ödünç verme ve ödünç alma işleminin her iki tarafı da, aynen bir türev riski veya başka borçlanma için teminat verilmesinde olduğu gibi, sermaye yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

128. Bankanın, müşterisi ile üçüncü bir şahıs arasındaki repo-tipi bir işlemde (yani, repo/ters repo ve menkul kıymet ödünç verme/ödünç alma işlemleri) aracı sıfatıyla yer alması ve üçüncü şahsın yükümlülüklerini ifa edeceği konusunda müşteriye garanti vermesi halinde, bankanın üstlendiği risk, banka o işleme asıl taraf olarak girseydi üstlenecek olduğu riskle özdeştir. Bu durumlarda, bankanın sermaye yükümlülüğünü kendisi işlemin asıl tarafıymış gibi hesaplaması gerekir.

Basit Yöntem

129. Basitleştirilmiş yöntemde, karşı tarafın risk ağırlığı yerine, krediyi kısmen ya da tamamen güvence altına alan teminatın risk ağırlığı esas alınır. Bu yöntemle ilgili ayrıntılar, 182 ilâ 185. paragraflarda yer almaktadır.

Kapsamlı Yöntem

130. Kapsamlı yöntemde bankalar, sermaye yeterliliği hesaplamalarında karşı taraftan olan alacaklarının tutarını, almış oldukları teminatın etkilerini yansıtacak şekilde düzeltereklerdir. Karşı taraftan olan alacağın tutarında³⁶ ve alınan teminatın değerinde, piyasa hareketleri nedeniyle meydana gelebilecek değişiklikleri (volatilité) yansıtmak için iskontolar uygulamak suretiyle hem alacak hem de teminatın tutarı düzeltilecektir. Bu sayede, volatilitéye göre ayarlanmış kredi ve teminat tutarları belirlenmiş olacaktır. Herhangi biri nakdi olmadığı sürece kredinin volatilitéye göre düzeltilmiş tutarı, kredi tutarından daha yüksek; teminatın volatilitéye göre düzeltilmiş tutarı ise teminat tutarından daha düşük olacaktır.

131. Kredi riski ve teminatın farklı para birimlerinden olduğu durumlarda, volatilitéye göre düzeltilmiş teminat tutarında, döviz kurlarında ortaya çıkabilecek olası dalgalanmalar için ayrıca aşağı yönde bir düzeltme yapılması gerekecektir.

132. Volatilitéye göre düzeltilmiş kredi tutarının volatilitéye göre düzeltilmiş teminat tutarından (kur riski için yapılan ek düzeltmeler de dahil) yüksek olması halinde, risk ağırlıklı varlıklar, iki tutar arasındaki farkın karşı tarafın risk ağırlığıyla çarpılması suretiyle hesaplanacaktır. Bu hesaplamalarla ilgili hususlar, 147 ilâ 150. paragraflarda yer almaktadır.

133. İlke olarak, bankalar iskonto hesaplamalarını iki şekilde yapacaktır (i) Komitenin belirlediği parametrelerin esas alındığı standart resmi iskontolar ve (ii) bankaların piyasa fiyatı volatilitésine ilişkin içsel tahminlerini kullandıkları, kendi tahminlerine dayanan iskontolar. Denetim otoriteleri, belirli nitel ve nicel kriterleri yerine getirdikleri takdirde bankalara kendi tahminlerine dayanan iskontoları kullanma izni verebilir.

³⁶ Kredi riski tutarları, örneğin menkul kıymetlerin ödünç verildiği durumlarda değişebilir.

134. Bankalar, kredi riski için standart yaklaşım ile temel İDD yaklaşımı arasında yaptığı seçimden bağımsız olarak, standart iskontoları veya kendi tahminlerine dayanan iskontoları kullanmayı tercih edebilecektir. Bununla birlikte, kendi tahminlerine dayanan iskontoları kullanmayı seçmeleri halinde, bankaların kendi tahminlerini esas alma hakkına sahip oldukları tüm enstrümanlar için bu iskontoları uygulamaları zorunludur. Bunun tek istisnası, standart resmi iskontolarının kullanılabilmesi için önemsiz portföylerdir.

135. Münferit iskontoların miktarı; ilgili enstrümanın ve işlem türüne ve pozisyonları piyasa değerine göre değerlendirme ve yeniden marjlama işlemlerinin sıklığına bağlı olacaktır. Örneğin, günlük olarak piyasa değerine göre değerlemeye ve yeniden marjlamaya tâbi olan repo-tipi işlemlerde 5 iş günü elde tutma süresine; pozisyonların günlük olarak piyasaya göre değerlendirildiği ancak yeniden marjlama yapılmayan teminatlı kredi işlemlerinde 20 iş günü elde tutma süresine dayanan iskontolar uygulanacaktır. Söz konusu iskonto değerleri, pozisyonları piyasa değerine göre değerlendirme veya yeniden marjlama işlemlerinin sıklığına bağlı olarak zamanın kare kökü formülü kullanılarak yükseltilecektir.

136. Belirli türdeki repo-tipi işlemler (geniş anlamda, 170 ve 171. paragraflarda tanımlanan kamu kağıtları üzerinden yapılan repolar) için, denetim otoriteleri, standart iskontoları veya içsel tahminlerine dayanan iskontoları kullanan bankaların, risk azaltımı sonrası kredi tutarını hesaplamada bu kesintileri uygulamamalarına izin verebilirler.

137. Repo-tipi işlemleri kapsayan çerçeve netleştirme sözleşmelerinin etkisi, 173. paragrafta belirtilen koşullar çerçevesinde, sermaye gereksinimi hesaplamasında dikkate alınabilecektir.

138. Standart resmi iskontolar ve kendi tahminlerine dayanan içsel iskontolara alternatif olarak, bankalar, 178 ilâ 181. paragraflarda belirtildiği üzere, repo-tipi işlemlerde potansiyel fiyat volatilitelerini hesaplamak için Riske Maruz Değer (RMD) modellerini de kullanabilecektir.

(ii) Bilanço İçi Netleştirme

139. Bankalar, yasal geçerliliğe sahip netleştirme anlaşmalarına konu kredi ve mevduatlar için sermaye yükümlülüklerini, 188. paragrafta belirtilen koşullara uygun olmak koşuluyla net kredi tutarı üzerinden hesaplayabileceklerdir.

(iii) Garantiler ve Kredi Türevleri

140. Garantilerin veya kredi türevlerinin doğrudan, açık, gayri kabili rücu ve koşulsuz olduğu durumlarda ve bankaların risk yönetim süreçleriyle ilgili asgari operasyonel koşulları yerine getirdikleri kanaatinde olmaları halinde, denetim otoriteleri, sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında bu tür işlemlerin risk azaltım aracı olarak dikkate alınmasına izin verebilirler.

141. Bu düzenleme çerçevesinde bir takım garantör ve koruma sağlayıcılar kabul edilir bulunmuştur. Burada, 1988 Uzlaşısında olduğu gibi, ikame yaklaşımı uygulanacaktır. Böylece, sadece borçludan daha düşük bir risk ağırlığı olan kuruluşlarca sağlanan garanti veya korumalar, sermaye gereksiniminin azalmasını sağlayacaktır, çünkü kredinin korunan kısmına garantörün veya koruma sağlayıcının risk ağırlığı uygulanırken, teminatsız kısmına karşı tarafın risk ağırlığı uygulanmaktadır.

142. Ayrıntılı operasyonel koşullar, aşağıda 189 ilâ 193. paragraflarda yer almaktadır.

(iv) *Vade Uyumsuzluğu*

143. Teminatın kalan vadesinin ilgili kredinin kalan vadesinden daha kısa olması halinde, vade uyumsuzluğu ortaya çıkacaktır. Vade uyumsuzluğu mevcut ve KRA'nın orijinal vadesi bir yıldan az ise, KRA, sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında dikkate alınmaz. Vade uyumsuzluğu bulunan diğer hallerde, 202 ilâ 205. paragraflarda açıklandığı üzere, KRA, yasal sermaye hesaplamalarında kısmi olarak dikkate alınacaktır. Basit yöntemde vade uyumsuzluklarına izin verilmeyecektir.

(v) *Diğer Hususlar*

144. Kredi türevlerinin oluşturduğu havuzlarının ve birinci ve ikinci temerrüt kredi türevlerinin dikkate alınmasıyla ilgili hususlara 206 ilâ 210. paragraflarda yer verilmiştir.

10. Teminat

(i) *Kabul Edilebilir Finansal Teminatlar*

145. Basit yöntemde, aşağıda belirtilen teminatların dikkate alınması uygundur:

-
- (a) Kredi riskini üstlenen bankadaki mevduat (ve kredi kullandıran bankanın ihraç ettiği mevduat sertifikaları veya dengi enstrümanlar)^{37, 38},
-

³⁷ Bankacılık portföyündeki risklere karşı bankanın ihraç ettiği ve kredi türevlerine ilişkin kriterlere uyan nakit fonlamalı, kredi olayıyla bağlantılı teminat tahvilleri de nakit teminatlı işlemler sayılacaktır.

³⁸ Kredi veren bankanın ihraç ettiği mevduat sertifikası veya dengi enstrümanların veya mevduatın, yeddi emin niteliğinde bulunmayan ve işleme taraf olmayan diğer bir bankada teminat olarak tutulması halinde, bu teminatlar kredi veren bankaya açıkça rehnedilmiş/temlik edilmişse ve rehin/temlik koşulsuz ve gayri kabili rücu yapılmışsa, teminat kapsamındaki kredi tutarına (kur riski için gerekli kesintilerden sonra), söz konusu diğer bankanın risk ağırlığı uygulanacaktır.

(b) Altın

(c) Denetim otoritesi tarafından kabul edilen bağımsız bir kredi derecelendirme kuruluşu tarafından derecelendirilen ve;

- hazine ve merkez bankaları tarafından ya da ulusal denetim otoritesince aynı statüde olduğu kabul edilen yerel kamu kurumları tarafından ihraç edilmişse, en az BB- ya da
 - diğer kuruluşlar (bankalar ve menkul kıymet şirketleri dahil) tarafından ihraç edilmişse, en az BBB- ya da
 - kısa vadeli borçlanma enstrümanları ise, en az A-3/P-3 derecelendirme notuna sahip borçlanma araçları (tahvil, vb.)
-

(d) Denetim otoritesi tarafından kabul edilen bağımsız bir kredi derecelendirme kuruluşu tarafından derecelendirilmemiş ve

- bankalar tarafından ihraç edilmiş; ve
- tanınmış bir borsaya kote edilmiş; ve
- birinci derecede borç olarak sınıflandırılan; ve
- ihraççı bankanın aynı dereceye sahip tüm ihraçlarının derecesi, tanınmış bir bağımsız kredi kuruluşu tarafından en az BBB- veya A-3/P-3 olarak belirlenmiş; ve
- menkul kıymetleri teminat olarak tutan bankanın, ilgili ihracın (duruma göre) BBB-'nin veya A-3/P-3'ün altında bir derecelendirme notuna sahip olması gerektiğini ileri sürmesine dayanak olabilecek herhangi bir bilgiye sahip olmadığı; ve
- denetim otoritesinin, menkul kıymetin piyasa likiditesi konusunda yeterli kanaate sahip olduğu

borçlanma araçları (tahvil, vb.).

(e) Temel bir endekse dahil olan hisse senetleri (hisse senedine dönüştürülebilir tahviller dahil).

(f) Devredilebilir Menkul Kıymet Müşterek Yatırım Fonu Girişimleri (DMK) ve yatırım fonları³⁹,

- fon payı fiyatının günlük olarak belirlenmesi ve ilân edilmesi kaydıyla ve
- sadece bu paragrafta sayılan enstrümanlar ve menkul kıymetlere yatırım yapılması koşuluyla kabul edilir.

146. Aşağıda sayılan teminatların ise, kapsamlı yöntemde dikkate alınması uygundur:

(a) 145. paragrafta sayılan enstrümanların tümü;

(b) Temel bir endekse dahil olmayan, ancak tanınmış bir borsada kote edilmiş hisse senetleri (hisse senedine dönüştürülebilir tahviller dahil).

(c) Bu tür hisse senetlerini içeren Devredilebilir Menkul kıymet Müşterek Yatırım Fonu Girişimleri (DMK) ve yatırım fonları.

(ii) *Kapsamlı Yöntem*

Sermaye Gereksiniminin Hesaplanması

147. Teminatlı bir işlem için, risk azaltımından sonraki kredi tutarı aşağıda gösterildiği gibi hesaplanacaktır:

$$E^* = \text{maksimum} \{0, [E \times (1 + H_e) - C \times (1 - H_c - H_{fx})]\}$$

Bu formülde:

E^* = Risk azaltım işleminden sonraki kredi tutarı

E = Kredinin brüt tutarı

H_e = Kredi için uygulanacak iskonto

³⁹ Bununla birlikte, DMK'nin/yatırım fonunun türev enstrümanları sadece bu paragrafta ve 146. paragrafta sayılan yatırımları riskten korumak amacıyla kullanması veya kullanılabilir olması, DMK/yatırım fonu paylarının kabul edilebilir finansal teminat sayılmalarını engellemez.

C = Alınan teminatın brüt değeri

Hc = Teminat için uygulanacak iskonto

Hfx = Teminat ile kredi arasındaki para cinsi uyumsuzluğu nedeniyle uygulanacak iskonto

148. Teminatlı işlemin risk ağırlıklı tutarı, risk azaltımından sonraki kredi tutarının karşı taraf risk ağırlığıyla çarpımına eşittir.

149. Kredi ile teminatın vadeleri arasında uyumsuzluk bulunan işlemlerin değerlendirilme esasları 202 ilâ 205. paragraflarda açıklanmıştır.

150. Teminatın bir varlık sepetinden oluştuğu durumlarda, bu sepet üzerinden yapılacak iskonto, $H = \sum_i a_i H_i$ formülüyle hesaplanacaktır. Bu formülde, a_i ilgili varlığın (tutarı itibariyle) sepet içindeki ağırlığını, H_i ise o varlığa uygulanacak iskontoyu temsil etmektedir.

Resmi Standart Kesintiler

151. Tablodakiler resmi standart kesintiler (pozisyonların piyasa değeriyle günlük değerlendirildiği, günlük yeniden marjlama yapıldığı ve 10 iş günü elde tutma süresi varsayımıyla) olup yüzde olarak gösterilmektedir:

Borçlanmayı temsil eden menkul kıymet ihraç derecesi	Vadeye Kalan Süre	Hazine ve Merkez Bankaları ^{40, 41}	Diğer İhraççılar ⁴²
AAA ilâ AA-/A-1	≤ 1 yıl	0,5	1
	> 1 yıl, ≤ 5 yıl	2	4
	> 5 yıl	4	8
A-2/A-3/P-3 ve par. 145(d)'ye göre derecelendirilmemiş banka menkul kıymetleri	≤ 1 yıl	1	2
	> 1 yıl, ≤ 5 yıl	3	6
	> 5 yıl	6	12
BB+ ilâ BB-	Hepsi	15	
Temel bir endekse dahil hisse senetleri (hisse senedine dönüştürülebilir tahviller de dahil) ve Altın		15	
Tanınmış bir borsada kote edilmiş diğer hisse			

⁴⁰ Denetim otoritesinin hazine ve merkez bankalarıyla aynı statüde kabul ettiği yerel kamu kuruluşları da dahil.

⁴¹ %0 risk ağırlığı uygulanan çok taraflı kalkınma bankaları da hazine ve merkez bankalarıyla aynı statüde işlem görecektir.

⁴² Denetim otoritesinin hazine ve merkez bankalarıyla aynı statüde kabul etmediği yerel kamu kuruluşlarını içerir.

senetleri (konvertibl tahviller de dahil)	25
Devredilebilir Menkul kıymet Müşterek Yatırım Fonu Girişimleri (DMK) ve yatırım fonları	Fonun yatırım yapabileceği herhangi bir menkul kıymete uygulanan en yüksek iskonto
Aynı para cinsinden nakit ⁴³	0

152. Kredi ve teminatın farklı para biriminden olduğu durumlarda kur riski için uygulanacak resmi standart kesinti oranı %8'dir (10 iş günü elde tutma süresi ve pozisyonların piyasa değerine göre günlük değerlendirilmesi bazında).

153. Bankanın kabul edilebilir olanlar dışındaki menkul kıymetler (yani, yatırım yapılabilir derecesinde olmayan/kredi riski normalden yüksek şirketler tarafından ihraç edilen borçlanma senetleri) karşılığı ödünç işlemlerinde, kredi için uygulanacak iskonto, tanınmış bir borsada kote edilmiş ancak temel bir endekse dahil olmayan hisse senetleri için uygulanacak iskontoyla aynı olmalıdır.

Bankaların İçsel Kesinti Tahminleri

154. Denetim otoriteleri, bankaların iskontoları hesaplarırken piyasa fiyatı ve döviz kuru volatilitesiyle ilgili olarak yapmış oldukları kendi içsel tahminlerini kullanmalarına izin verebilir. İskontoların bu şekilde hesaplanması için verilecek izin, 156 ilâ 165. paragraflarda belirtilen asgari nitel ve nicel standartlara uyulması koşuluna bağlı olacaktır. Borçlanmayı temsil eden menkul kıymetlerinin BBB-/A-3 veya daha yüksek bir derecelendirme notuna sahip olduğu durumlarda, denetim otoriteleri bankaların her menkul kıymet kategorisi için ayrı bir volatilité tahmini hesaplamalarına izin verebilir. İlgili kategorilerin belirlenmesinde: (a) ilgili menkul kıymetin ihraççısının türü, (b) menkul kıymetin derecelendirme notu, (c) vadeye kalan süresi ve (d) vadeye kalan değiştirilmiş süresi dikkate alınmalıdır. Volatilité tahminlerinin bu banka açısından menkul kıymetin fiilen dahil edildiği kategoriyi temsil etme gücüne sahip olması gerekmektedir. BBB-/A-3'ten daha düşük olarak derecelendirilmiş borçlanma enstrümanları veya teminat olarak kabul edilebilecek hisse senetleri (154 numaralı paragraf -üst tabloda açık renkle gölgelendirilmiş kutular) söz konusu olduğunda ise uygulanacak iskontolar her bir menkul kıymet için ayrı ayrı hesaplanacaktır.

155. Bankalar, teminatın volatilitésini veya döviz cinsi uyumsuzluğunu ayrıca tahmin etmelidir; her işlem için yapılacak volatilité tahminlerinde, teminatsız kredi riski, teminat ve para cinsi arasındaki korelasyonlar dikkate alınmayacaktır (vade uyumsuzluklarının ele alınması ile ilgili olarak 202 ilâ 205. numaralı paragraflara bakınız).

⁴³ 145(a). paragrafta belirtilen kabul edilebilir nakdi teminat.

Nicel Kriterler

156. İskontoların hesaplanmasında, tek taraflı yüzde 99 güven aralığı kullanılacaktır.

157. Asgari elde tutma süresi, işlem türüne ve yeniden marjlama veya pozisyonları piyasa değerine göre değerlendirme sıklığına bağlı olacaktır. Farklı işlem türleri için ön görülen asgari elde tutma süreleri 167. paragrafta yer almaktadır. Bankalar, daha kısa elde tutma sürelerine göre hesaplanmış ve zamanın kare kökü formülüyle uygun elde tutma süresine yükseltilmiş iskonto rakamlarını kullanabilirler.

158. Bankalar, bazı aktiflerin düşük likiditeye sahip olduğunu göz önünde bulundurarak en az elde tutma süresini bu aktifler için uygun olacak düzeye yükselteceklerdir. Tarihsel verilerin potansiyel volatilitiyi olduğundan düşük gösterebileceği durumlar (sabit kur sistemleri gibi) belirlenmeli ve bu gibi hallerde ilgili veriler stres testine tâbi tutulmalıdır.

159. Bankalarca iskontoların hesaplanmasında kullanılması gereken tarihsel gözlem süresi en az bir yıl olacaktır. Tarihsel gözlem süresinde, ağırlıklandırma veya benzeri diğer yöntemleri uygulayan bankalar için, "etkin" gözlem süresi en az bir yıl olmalıdır (diğer bir ifadeyle, münferit gözlemlerin ağırlıklı ortalama zaman aralığı 6 aydan daha kısa olamaz).

160. Bankalar, veri setlerini en az üç ayda bir olmak üzere belirli aralıklarla güncellemeli ve piyasa fiyatlarında önemli değişiklikler olduğunda tekrar değerlemeye tâbi tutulmalıdır. Bu, kesintilerin en az üç ayda bir hesaplanması gerektiği anlamına gelmektedir. Denetim otoritesi, fiyat volatilitesindeki önemli bir yükselme nedeniyle gerekli görmesi halinde, bankanın iskontoları daha kısa bir gözlem süresini kullanarak hesaplamasını isteyebilir.

161. İskontoların hesaplanmasında belirli bir model öngörülmemiştir. Karşılaşılabilecek önemli risklerin hepsini kapsadığı sürece, bankalar, örneğin, tarihsel simülasyon ve Monte Carlo simülasyonlarına dayanan tüm modelleri kullanmakta serbest olacaklardır.

Nitel Kriterler

162. Tahmin edilen volatilité verileri (ve elde tutma süresi) bankanın günlük risk yönetim sürecinde kullanılıyor olmalıdır.

163. Bankalar, risk ölçüm sisteminin uygulanmasına ilişkin içsel politikalar, kontroller ve söz konusu prosedürlere uyumu sağlayacak nitelikte süreçlere sahip olmalıdır.

164. Risk ölçüm sistemi, içsel risk limitleriyle bağlantılı olarak kullanılmalıdır.

165. Bankanın iç denetim süreci kapsamında risk ölçüm sistemi de düzenli olarak bağımsız iç denetimden geçirilmelidir. Genel risk yönetim süreci düzenli aralıklarla (ideali asgari yılda bir kezdir) denetlenmeli ve bu denetim, özellikle, asgari olarak şu konuları dikkate almalıdır:

- risk ölçüm sonuçlarının günlük risk yönetimine entegrasyonu;
- risk ölçüm sürecinde önemli değişikliklerin onaylanmış olması;
- pozisyonlara ilişkin verilerinin doğru ve tam olup olmadığı;
- bilgi kaynaklarının bağımsızlığı da dahil, içsel modellerde kullanılan verinin istikrarlı, zamanında ve güvenilir olup olmadığının doğrulanması; ve
- volatilité varsayımlarının doğru ve uygun olup olmadığı.

Farklı Elde Tutma Sürelerine Konu Olan ve Günlük Değerlemeye veya Yeniden Marj Belirlemeye Tabi Olmayan İşlemlere İlişkin Düzeltmeler

166. Bazı işlemler için, yeniden değerlendirme ve provizyonları yeniden marjlama işlemlerinin niteliğine ve sıklığına bağlı olarak, farklı elde tutma sürelerinin esas alınması uygun olacaktır. Teminata uygulanacak iskontolar için bu düzenlemede, repo-tipi işlemler (yani, repo/ ters repo işlemleri ve menkul kıymet ödünç verme/ödünç alma işlemleri) ve "diğer sermaye piyasası hareketlerine dayalı işlemler" (yani, tezgah üstü türev işlemleri ve marja dayalı kredi işlemleri) ve teminatlı kredi işlemleri ayırımına gidilmiştir. Sermaye piyasası hareketlerine dayalı ve repo-tipi sözleşmeler yeniden marjlama hükümlerini içerirken, teminatlı kredi sözleşmeleri genellikle bu maddeleri içermez.

167. Çeşitli ürünler için asgari elde tutma süreleri, aşağıdaki tabloda özetlenmiştir:

İşlem Türü	Asgari Elde Tutma Süresi	Koşul
Repo-tipi işlemler	Beş iş günü	Günlük yeniden marjlama
Diğer sermaye piyasası işlemleri	On iş günü	Günlük yeniden marjlama
Teminatlı kredi işlemleri	Yirmi iş günü	Günlük yeniden değerlendirme

168. Yeniden marjlama veya yeniden değerlendirme işlemlerinin, öngörülen asgari sürelerden daha uzun aralıklarla yapılıyor olması halinde asgari iskonto oranları, yeniden marjlama veya yeniden değerlendirme arasında fiilen geçen iş günü sayısına bağlı olarak, aşağıda yer alan zamanın kare kökü formülü kullanılmak suretiyle yükseltilecektir:

$$H = H_M \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{T_M}}$$

Bu formülde:

H = Iskonto

H_M = Asgari elde tutma süresine göre iskonto

T_M = İşlem türü için asgari elde tutma süresi

N_R = Sermaye piyasası işlemleri için yeniden marjlamalar
veya teminatlî işlemler için yeniden değerlemeler
arasında fiilen geçen iş günü sayısı

Volatilite hesaplaması, öngörülen asgari elde tutma süresi T_M 'den farklı olan T_N gün üzerinden yapıldığı takdirde, H_M hesaplaması, zamanın kare kökü formülü kullanılarak yapılacaktır:

$$H_M = H_N \sqrt{\frac{T_M}{T_N}}$$

Bu formülde:

T_N = Bankanın H_N 'yi hesaplamak için kullandığı elde tutma süresi

H_N = T_N elde tutma süresi üzerinden hesaplanan iskonto

169. Resmi standart iskontoları kullanan bankalarda, 151. paragrafta 10 iş günü için ön görülen iskontolar esas alınacak ve söz konusu iskonto, işlem türüne, yeniden marjlama veya yeniden değerlendirme sıklığına bağlı olarak aşağıdaki formül kullanılmak suretiyle yükseltilecek veya düşürülecektir:

$$H = H_{10} \sqrt{\frac{N_R + (T_M - 1)}{10}}$$

Bu formülde:

H = Iskonto

H_{10} = İlgili enstrüman için 10 iş günü esasına dayanan resmi standart iskonto

N_R = Sermaye piyasası işlemleri için yeniden marjlamalar
veya teminatlî işlemler için yeniden değerlemeler
arasında fiilen geçen iş günü sayısı

T_M = İşlem türü için asgari elde tutma süresi

Sıfır İskonto Koşulları

170. Aşağıdaki koşullara uyan ve işlemin karşı tarafının temel piyasa aktörlerinden biri olduğu repo-tipi işlemler için, denetim otoriteleri, kapsamlı yöntemde öngörülen iskontoların uygulanmamasını tercih edebileceklerdir. Ancak bu istisna, 178 ilâ 181. paragraflarda tanımlanan RMD yaklaşımlarını kullanan bankalar için geçerli olmayacaktır.

(a) Hem kredi, hem de teminatın nakit ya da standart yaklaşımda %0 risk ağırlığı uygulanan hazineler, merkez bankaları veya merkezi hükümet içinde yer almayan kamu kurumlarınca ihraç edilen menkul kıymet olması gereklidir;⁴⁴

(b) Hem kredinin hem de teminatın aynı para cinsi cinsinden olması gereklidir;

(c) İşlemin gecelik işlem olması ya da hem kredinin, hem de teminatın piyasa değerine göre günlük olarak değerlemeye ve günlük yeniden marjlama işlemine tâbi tutulması gerekir;

(d) Bir karşı tarafın yeniden marjlama yapamaması halinde, bundan önceki son piyasa değerine göre değerlendirme işlemi ile teminatın tasfiyesi işlemi⁴⁵ arasında gereken sürenin en fazla dört iş günü olarak görülmesi gerekir;

(e) İşlemin, o işlem türü için uygun olan bir ödeme ve teslim sistemiyle gerçekleştirilmesi gerekir;

(f) Sözleşmeyle ilgili belgelerin ilgili menkul kıymetlerde repo-tipi işlemler için standart olan piyasa dokümantasyonu olması gerekir;

(g) Karşı tarafın nakit ödemede bulunma veya menkul kıymetleri teslim etme ya da marja dayalı teslimatta bulunma yükümlülüğünü yerine getirmemesi ya da başka bir temerrüde düşmesi halinde işlemin derhal feshedileceğinin dokümantasyonda hükme bağlanması gerekir; ve

⁴⁴ Denetim otoritesinin, standart yaklaşımda hazine veya merkez bankası risklerine %0 risk ağırlığı uygulanmasını öngördüğü durumda bu koşul sağlanmış olacaktır.

⁴⁵ Bu, bankanın her zaman teminatı tasfiye etmesini değil, bunu belirli bir süre içinde yapabilme olanağına sahip olmasını gerektirir.

- (h) Herhangi bir temerrüt olayının vukuu halinde, karşı tarafın ödeme aczine düşüp düşmediğine veya müflis olup olmadığına bakmaksızın, banka, ilgili teminata kendi menfaat ve alacakları için derhal el koyma ve teminatı nakde çevirme ve tasfiye etme hususlarında kısıtlanmamış haklara sahip olmalıdır.

171. *Temel piyasa katılımcıları*, ulusal denetim otoritesinin takdirine göre, aşağıda sayılan kuruluşları içerebilir:

-
- (a) Hazine, merkez bankaları ve yerel kamu kuruluşları;
-
- (b) Bankalar ve menkul kıymet şirketleri;
-
- (c) Standart yaklaşımda %20 risk ağırlığı uygulanabilecek diğer finans şirketleri (sigorta şirketleri dahil);
-
- (d) Belirli sermaye veya borçlanma düzenlemelerine tabi yatırım fonları;
-
- (e) Düzenlemelere tabi emeklilik fonları; ve
-
- (f) Tanınmış (onaylanmış) takas kuruluşları.
-

172. Denetim otoritesi, hükümet tarafından ihraç edilen menkul kıymetlerde yapılan repo-tipi işlemlere belirli bir istisna uyguladığı takdirde, diğer denetim otoriteleri de kendi ülkelerinde kurulu bulunan bankaların aynı işlemler için aynı yaklaşımı benimsemelerine izin vermeyi tercih edebilirler.

Çerçeve Netleştirme Sözleşmeleri Kapsamındaki Repo Türü İşlemlere İlişkin Uygulama

173. Repo-tipi işlemleri kapsayan iki taraflı netleştirme sözleşmeleri, bir temerrüt olayının vukuu halinde karşı tarafın ödeme aczine düşüp düşmediğine veya müflis olup olmadığına bakmaksızın ilgili ülkelerin her birinde hukuken uygulanabilir nitelikte iseler, bu sözleşmelerin etkileri borçlu bazında tahakkuk ettirilecektir. Ek olarak, netleştirme sözleşmeleri:

- (a) bir temerrüt olayının vukuu halinde, temerrüde düşmeyen tarafa, karşı tarafın ödeme aczine düştüğü veya iflas ettiği işlem de dahil, sözleşmeyi feshetme ve sözleşme kapsamındaki tüm işlemleri zamanında tasfiye etme haklarını vermeli;
-
- (b) feshedilen sözleşmeden ve tasfiye edilen işlemlerden (herhangi bir teminatın değeri de dahil) doğan kâr ve zararların, bir taraf diğer tarafa tek bir net tutarda borçlanacak şekilde netleştirilmesini öngörmeli;
-
- (c) temerrüdün ortaya çıkması halinde teminatın derhal nakde çevrilmesine veya mahsup edilmesine izin vermeli ve
-
- (d) bir temerrüt olayının ortaya çıkması halinde, karşı tarafın ödeme aczine düşüp düşmediğine veya müflis olup olmadığına bakılmaksızın, yukarıdaki (a) ilâ (c) bentlerinden doğan haklarla birlikte, ilgili ülkelerin her birinde hukuken uygulanabilir olmalıdır.
-

174. Yatırım ve alım - satım portföylerine ait pozisyonlar arasındaki netleştirme, sadece netleştirilen işlemler aşağıdaki koşullara uygun olduğunda olanaklıdır:

- (a) Tüm işlemlerde pozisyonların piyasa değerine göre günlük olarak değerlendirilmesi gereklidir;⁴⁶ ve
-
- (b) İşlemlerde kullanılan teminatların bankacılık portföyünde kabul edilebilir finansal teminatlardan olması gerekir.
-

175. 147. paragraftaki formül, netleştirme sözleşmelerine tabi işlemlerin sermaye yükümlülüğünün hesaplanması kapsamında uygulanacaktır.

176. Denetim otoritesinin öngördüğü standart iskontoları veya kendi tahminlerine dayanan iskontoları kullanan bankalar bakımından, çerçeve netleştirme sözleşmelerinin etkisini hesaba katmak için aşağıdaki çerçeve uygulanacaktır:

⁴⁶ Kesintiler için elde tutma süresi, diğer repo-tipi işlemlerde olduğu gibi, marjlama sıklığına bağlı olacaktır.

$$E^* = \text{maks. } \{0, [(\sum(E) - (\sum(C))) + \sum(E_s \times H_s) + \sum(E_{fx} \times H_{fx})]\}^{47}$$

Bu formülde:

E^* = Risk azaltmadan sonraki kredi riski değeri

E = Kredi riskinin brüt değeri

C = Alınan teminatın değeri

E_s = Belirli bir menkul kıymette net pozisyonun mutlak değeri

H_s = E_s 'ye uygun iskonto

E_{fx} = İşlem ödeme kurundan farklı bir para cinsinden net pozisyonun mutlak değeri

H_{fx} = Kur uyumsuzluğuna uygun iskonto

177. Bu uygulamadaki amaç; kredinin ve teminatın netleştirilmesiyle net kredi riski tutarına ulaşmak ve işlemlere konu olan menkul kıymetler ve varsa kur riski için olası fiyat değişikliklerini yansıtan ilave bir tutar hesaplamaktır. Netleştirme sözleşmesine dahil edilen her menkul kıymetin net uzun veya kısa pozisyonu, uygun iskonto oranıyla çarpılacaktır. 147 ilâ 172. paragraflar arasındaki iskontoların hesaplanması konusunda belirtilen diğer kuralların tamamı, repo-tipi işlemler için iki taraflı netleştirme sözleşmesi kullanan bankalara da aynı şekilde uygulanır.

RMD Modellerinin Kullanılması

178. Standart veya bankanın kendi tahminine dayanan iskontoların kullanılmasına seçenek olarak, repo-tipi işlemler için kredi riskinin ve teminatın fiyat volatilitelerini yansıtmak için, menkul kıymet pozisyonları arasındaki korelasyon etkilerini de dikkate alarak RMD modellerinin kullanılmasına izin verilebilir. Bu yaklaşım, iki taraflı netleştirme sözleşmeleri kapsamındaki repo-tipi işlemlere borçlu bazında uygulanacaktır. Ek olarak, repo-tipi işlemlerle ilgili koşullara uyan diğer işlemler (kurumsal aracılık gibi) için de RMD modelleri yaklaşımının kullanılmasına izin verilebilir. RMD modelleri yaklaşımı, "Piyasa Riski Değişikliği" düzenlemeleri kapsamında bir içsel piyasa riski modeli için denetim otoritesinden onay almış bulunan bankalar tarafından kullanılabilir. Piyasa Riski Değişikliği dokümanı kapsamında bu modellerin kullanılması için ilgili denetim otoritesinden onay almamış bankalar, içsel RMD modellerini, repo-

⁴⁷ Bu formül için başlangıç noktası, paragraf 147'de verilen ve aşağıda gösterildiği gibi de sunulabilen formüldür: $E^* = (E - C) + (E \times H_e) + (C \times H_c) + (C \times H_{fx})$

tipi işlemlerdeki potansiyel fiyat volatilitelerini hesaplamak için kullanmak üzere otoriteye ayrıca müracaat edebilirler. İçsel modeller, ancak ve sadece, bankanın kullandığı modelin bir yıllık tarihsel verilerle elde edilen sonuçlarını geriye dönük teste tâbi tutarak modelin kalitesini denetim otoritesine kanıtlayabilmesi halinde kabul edilecektir.

179. Repo-tipi ve benzeri başka işlemler bakımından içsel piyasa riski modellerinin kabul edilmesi için gerekli nitel ve nicel kriterler, ilke olarak, Piyasa Riski Değişikliğinde öngörülen kriterlerle özdeştir. Ancak, Piyasa Riski Değişikliğinde 10 iş günü olan elde tutma süresi, repo-tipi işlemler için asgari 5 iş günü olacaktır. RMD modelleri yaklaşımının uygulanabileceği diğer işlemlerde 10 iş günü elde tutma süresi uygulaması devam edecektir. İlgili enstrümanın likiditesi itibariyle bu sürenin uygun olmadığı hallerde, asgari elde tutma süresi yukarı doğru ayarlamaya tâbi tutulmalıdır.

180. RMD modeliyle elde edilen sonuçların geriye dönük testleri, yıllık belirlenen 20 borçludan oluşan bir örneklem grubu ile yapılacaktır. Bu borçlular arasında, bankanın kendi kredi riski ölçüm yaklaşımına göre tespit ettiği en büyük 10 borçlu ve ayrıca rasgele seçilen 10 borçlu bulunmalıdır. Her gün için, 20 borçludan oluşan örneklem grubu itibariyle, banka, bir önceki günün RMD tahminini, bir önceki günün portföyünün kredi riskindeki değişimle kıyaslamalıdır. Bu değişim, önceki günün portföyünün bugünkü piyasa fiyatları üzerinden net değeri ile aynı portföyün önceki günün piyasa fiyatları üzerinden net değeri arasındaki farktır. Bu farkın önceki günün RMD tahminini aştığı durumlarda, bir istisna ortaya çıkmış sayılır. Son 250 gün (5000 gözlemi kapsar) içinde 20 borçlu için yapılan gözlemdaki istisnaların sayısına bağlı olarak, ilgili RMD modelinin sonucu, aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi bir çarpan kullanılarak yükseltilecektir:⁴⁸

Alan	İstisna Sayısı	Çarpan
Yeşil Alan	0-19	1
	20-39	1
	40-59	1
	60-79	1
	80-99	1
Sarı Alan	100-119	1,13
	120-139	1,17
	140-159	1,22
	160-179	1,25
	180-199	1,28
Kırmızı Alan	200 veya daha fazla	1,33

⁴⁸ Kullanılan modelin sonuçları genel olarak ya da önemli bir borçlu için sürekli olarak çok sayıda istisna veriyorsa, bankanın modelin varsayımlarını gözden geçirmesi ve uygun değişiklikleri yapması beklenir.

181. Kendi piyasa riski modelini kullanan bankalar için kredi riski (E*) hesaplaması aşağıdaki gibi yapılacaktır:

$$E^* = \text{maksimum} \{0, [(\sum E - \sum C) + (\text{içsel piyasa riski modelinin RMD sonucu} \times \text{çarpan}^{49})]\}$$

Sermaye gereksinimi hesaplanırken bir önceki iş gününün RMD rakamı kullanılacaktır.

(iii) *Basit Yöntem*

Asgari Koşullar

182. Basit yaklaşımda teminatın kabul edilmesi için, kredi riski süresince rehnedilmiş olması ve asgari altı aylık aralarla piyasa değerine göre değerlendirilmesi gerekir. Alacağın kabul edilen teminatın piyasa değeriyle teminatlandırılan kısmı, o teminata uygulanan risk ağırlığını alacaktır. Teminatlandırılan kısım üzerindeki risk ağırlığı, 183 ilâ 185. paragraflarda belirtilen koşullar hariç, %20 oranında bir taban değere tâbi olacaktır. Alacağın kalan kısmına ise, borçluya uygun risk ağırlığının uygulanması gerekir. Teminatlı işlemin varsa tarafında yer alan iki bankaya da sermaye yükümlülüğü doğacaktır; örneğin, hem repolar, hem de ters repo işlemleri sermaye yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

Asgari Risk Ağırlığından İstisna Tutulacak İşlemler

183. 170. paragrafta sayılan kriterlere uyan ve 171. paragrafta tanımlanan bir temel piyasa katılımcısıyla yapılan işlemlere %0 risk ağırlığı uygulanır. İşlemin karşı tarafı temel piyasa katılımcısı değilse, %10 risk ağırlığı uygulanmalıdır.

184. Piyasa değerleriyle günlük değerlendirilen ve teminatı nakit olan tezgah üstü türev işlemlerine, para cinsi uyumsuzluğu da yoksa, %0 risk ağırlığı uygulanır. Teminat, hazine ve merkez bankası veya yerel kamu kuruluşunun ihraç ettiği menkul kıymetse, standart yaklaşımda %0 risk ağırlığı uygulanabilecek olan bu işlemlere, Basit yaklaşımda %10 risk ağırlığı uygulanabilir.

185. Kredi riski ve teminatın her ikisinin de aynı para cinsinden olduğu ve:

- teminatın 145(a) paragrafında tanımlandığı gibi mevduat olduğu ya da
- teminatın %0 risk ağırlığı uygulanabilecek olan hazine ve merkez bankası/yerel kamu kuruluşu menkul kıymetlerinden oluştuğu ve piyasa değerinin %20'si oranında iskonto edildiği

⁴⁹ 180. paragrafta göre gerekli olduğu takdirde, bu sonuca bir çarpan uygulanacaktır.

durumlarda, risk ağırlığı için öngörülen %20 taban değer uygulanmayacaktır; bu durumlarda %0 risk ağırlığı uygulanabilir.

(iv) *Teminatlandırılmış Tezgah üstü Türev İşlemleri*

186. Münferit bir sözleşme için karşı taraf riski tutarının hesaplaması aşağıdaki formüle göre yapılacaktır:

$$\text{Kredi riski yükümlülüğü} = [(RC + \text{ek tutar}) - C_A] \times r \times \%8$$

Bu formülde:

RC = İkame maliyeti

Ek tutar = 1988 Uzlaşısına göre hesaplanan potansiyel gelecek kredi riski tutarı

C_A = 147 ilâ 172. paragraflarda tanımlanan kapsamlı yaklaşım uyarınca volatiliteye göre düzeltilmiş teminat tutarı

r = Karşı tarafın risk ağırlığı

187. Geçerli iki taraflı netleştirme sözleşmesi söz konusuysa, RC, net ikame maliyeti, ek tutar ise, 1988 Uzlaşısına göre hesaplanan A_{Net} olacaktır. Teminatın para cinsi ile ödeme/tasfiye para cinsi arasında uyumsuzluk olması halinde, kur riski için iskonto (Hfx) uygulanmalıdır. Kredi riski, teminat ve ödeme/tasfiye para cinsi olarak ikiden fazla para cinsinin söz konusu olduğu durumlarda dahi, 10 iş günü elde tutma süresi varsayımına dayanan ve pozisyonların piyasa değerlerine göre değerlendirilme sıklığına bağlı olarak gerektilçe yükseltilecek tek bir iskonto oranı uygulanacaktır.

11. Bilanço İçi Netleştirme

188. Banka:

- netleştirme veya mahsup sözleşmesinin, karşı tarafın ödeme aczine düşüp düşmediğine veya müflis olup olmadığına bakılmaksızın, ilgili ülkelerde uygulanabilir olduğu sonucuna varabilecek nitelikte bir hukuki temele sahip ise;
- netleştirme sözleşmesine tâbi olan karşı taraf ile olan aktif ve pasiflerini herhangi bir anda tespit edebilecek durumda ise;
- kendi değer azalması risklerini izlediği ve kontrol altında tuttuğu takdirde; ve

- (d) ilgili kredi risklerini netleştirilmiş halde izlediği ve kontrol altında tuttuğu takdirde,

kredi ve mevduatın net tutarını, 147. paragraftaki formülü uygulamak suretiyle sermaye yeterliliği hesaplamasının temeli olarak kullanabilir. Varlıklar (krediler) kredi riski olarak, pasifler (mevduat) ise teminat olarak işleme tabi tutulur. Para cinsi uyumsuzluğunun mevcut olduğu durumlar dışında, iskonto oranı sıfır olarak uygulanır. Pozisyonların piyasa değeriyle günlük olarak değerlendirildiği durumlarda 10 iş günü elde tutma süresi uygulanır ve 151, 169 ve 202 ilâ 205. paragraflarda öngörülen tüm koşullar uygulanır.

12. Garantiler ve Kredi Türevleri

(i) Operasyonel Koşullar

Garantiler ve Kredi Türevlere İlişkin Ortak Operasyonel Koşullar

189. Bir garanti (kontrgaranti) veya kredi türevi, koruma sağlayıcıya karşı doğrudan talep hakkını taşımalı ve korumanın kapsamı açıkça belirli kredi risklerine veya bir kredi riskleri havuzuna göndermede bulunmalıdır. Koruma alıcısının kredi koruma sözleşmesi uyarınca tahakkuk eden borcu ödememesi durumu dışında, gayri kabili rücu olmalıdır; sözleşmede, koruma sağlayıcının kredi korumasını tek taraflı iptal etmesine izin veren ya da finansal riskten korumaya konu olan kredi riskinde kredi kalitesinin bozulmasının bir sonucu olarak korumanın fiili maliyetini artıran herhangi bir madde bulunmamalıdır.⁵⁰ Ayrıca, sözleşmenin koşulsuz olması da gerekir; koruma sözleşmesinde, bankanın doğrudan kontrolü dışında olan ve orijinal karşı tarafın tahakkuk eden ödeme(ler)i yapmaması halinde koruma sağlayıcının ödeme(ler)i zamanında yapma yükümlülüğünden arı tutulmasına olanak veren herhangi bir madde bulunmamalıdır.

Garantilere İlişkin İlave Operasyonel Koşullar

190. 117 ve 118. paragraflarda öngörülen yasal geçerlilik koşullarına ek olarak, bir garantinin kabul edilmesi için aşağıdaki koşulların da yerine getirilmesi gerekir:

-
- (a) Karşı tarafın temerrüdü halinde, banka, işlemle ilgili dokümantasyon uyarınca bakiye borçlar için garantör aleyhine takibe geçebilir. Garantör, bu dokümantasyon uyarınca
-

⁵⁰ Gayri kabili rücu olma koşulu, kredi koruması ve kredi riski vadelerinin uyumlu olmasını gerektirmez ve *önceden* kararlaştırılmış vade koruma sağlayıcı tarafından *sonradan* azaltılamaz. 203. paragraf, kredi koruması için kalan vadenin belirlenmesinde alım opsiyonlarının nasıl uygulanacağını düzenlemektedir.

tahakkuk etmiş tüm borçları bankaya defaten ödeyebilir ya da karşı tarafın garanti kapsamındaki gelecekteki tüm ödeme yükümlülüklerini üstlenebilir. Bankanın karşı taraf aleyhine hukuksal yollara başvurmadan bu ödemeleri öncelikle garantörden tahsil etme hakkı bulunmalıdır.

(b) Garanti, garantörün açık şekilde belgelendirilmiş olarak üstlendiği bir yükümlülüktür.

(c) İzleyen cümledeki hüküm hariç, garanti, örneğin türev ürünlerdeki nominal tutar, marj ödemeleri vb. gibi, işlemle ilgili belgelerde sabit olmuş, borçlunun yükümlü olduğu tüm ödemeleri kapsar. Garantinin sadece anapara borcunu kapsadığı durumlarda, faiz ve garanti dışı diğer ödemeler, 198. paragrafta uygun olarak teminatsız sayılacaktır.

Kredi Türevlerine İlişkin İlave Operasyonel Koşullar

191. Kredi türevi sözleşmesinin teminat olarak kabul edilmesi için, aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi gerekir:

-
- (a) Sözleşmenin taraflarının kredi unsuru olarak belirledikleri hususlar asgarisinden şunları içermelidir:
- ilgili edimin koşullarına göre tahakkuk eden geçerli borçların ödenmemesi (ilgili borcun ödemesiz süresine yakın bir ödemesiz süreye tâbi olarak);
 - borçlunun iflas etmesi, ödeme aczine düşmesi veya vadesi gelen borçlarını ödeyememesi ya da vadesi gelen borçlarını ödeme konusunda genel bir acze düşmesi veya bu aczini yazılı olarak kabul etmesi ve bunlara benzer olay ve durumlar; ve
 - bir kredi zararı olayına yol açan anapara, faiz veya ücretlerin silinmesi veya ertelenmesini de (yani, kâr ve zarar hesabına zarar kaydetmek, özel karşılık ayırmak veya başka benzeri borç kaydetme işlemleri) içeren, borcun yeniden yapılandırılması işlemleri. Yeniden yapılandırma, bir kredi olayı olarak tanımlanmamışsa, 192. paragraf hükümleri dikkate alınacaktır.
-

- (b) Kredi türevinin ilgili borcu içermeyen yükümlülükleri kapsamı halinde, varlık uyumsuzluğuna izin verilip verilmeyeceği konusunda, (g) paragrafı hükümleri geçerlidir.
-
- (c) 203. paragraf hükümleri saklı kalmak kaydıyla, kredi türevinin hükümsüz kalması, esas yüklenimde mevcut olan temerrüdü işaret eden ödemesiz süre sona ermeden söz konusu olamayacaktır.
-
- (d) Nakit ödemeye izin veren kredi türevleri, zararın güvenilir bir şekilde tahmin edilmesi için basiretli ve uygun bir değerlendirme süreci bulunduğu sürece, sermaye yeterliliği bakımından kabul edilebilir. Esas borcun kredilendirme sonrası değerlemelerini yapmak için açıkça tanımlanmış bir süre bulunmalıdır. Kredi türev işleminde nakit ödeme kapsamında atıf yapılan referans borcun esas borçtan farklı olması halinde, varlık uyumsuzluğuna izin verilip verilmeyeceği konusunda, aşağıdaki (g) paragrafı uygulanır.
-
- (e) Ödemenin yapılması için korumayı satın alanın esas borcu koruma sağlayıcıya devretme yetkisine sahip olması gerekiyorsa, esas borcun hükümleri, devir için gereken onayın makul olmayan sebeplerle engellenemeyeceğini belirtmelidir.
-
- (f) Bir kredi olayının meydana gelip gelmediğini tespit etmekten sorumlu olan tarafların kimliği açıkça belirlenmelidir. Bu tespit, sadece koruma satıcısının şahsi sorumluluğu olmamalıdır. Koruma alıcı, bir kredi olayının vukuunu koruma sağlayıcıya bildirme hakkına/yetkisine sahip olmalıdır.
-
- (g) Asıl yükümlülük ile kredi türevi kapsamındaki referans yükümlülük (yani, nakit ödeme değerini veya ifası gereken yükümlülüğü tespit etmek amacıyla kullanılan yükümlülük) arasında bir uyumsuzluğa, ancak (1) referans yükümlülük esas borca ilişkin yükümlülükle eşit sırada veya ondan daha alt sırada ise ve (2) asıl borç ve referans yükümlülüğün borçlusu aynı kişi (yani, aynı tüzel kişi) ise ve hukuken uygulama kabiliyeti bulunan temerrüt hükmü (bir başka yükümlülüğün yerine getirilememesinde tüm borçları itibariyle mütemerrid sayılmaya ilişkin hüküm) veya muacceliyet hükmü (bir başka yükümlülüğün yerine getirilememesinde tüm borçların muaccel hale gelmesine ilişkin hüküm) varsa izin verilebilir.
-
- (h) Esas borç ile kredi olayının vuku bulup bulmadığını tespit etmek amacıyla kullanılan borç arasındaki uyumsuzluğa, ancak (1) bu ikinci borç esas

borç ile eşit sırada veya ondan daha alt sırada ise ve (2) esas borç ile referans borcun borçlusu aynı kişi (yani, aynı tüzel kişi) ise ve hukuken uygulama kabiliyeti bulunan temerrüt hükmü veya muacceliyet hükmü varsa izin verilebilir.

192. Esas borcun yeniden yapılandırılması kredi türevinin kapsamı içinde değilse, kredi türevinin kısmen kabulüne, ancak 191. paragrafta sayılan diğer koşullar yerine geldiği takdirde izin verilecektir. Kredi türevinin tutarı esas borcun tutarına eşit veya daha az ise, koruma tutarının %60'a kadarı kabul edilebilir. Kredi türevinin tutarı esas borcun tutarından fazla ise, kabul edilebilir koruma (koruma) tutarı, esas borcun tutarının %60'ına eşit bir üst sınıra tâbi olacaktır.⁵¹

193. Sadece garantilere eşdeğer bir kredi koruması sağlayan kredi temerrüdüne dayalı swap ve toplam getiri swap işlemleri kabul edilecektir. Şu kadar ki, banka, toplam getiri swap işlemiyle kredi koruması satın aldığı ve swap yoluyla aldığı net ödemeleri net kâr olarak kaydettiği, fakat korumaya alınan varlığın değerindeki azalmayı muhasebeleştirmedeği takdirde, kredi koruması kabul edilmeyecektir. Kredi temerrüdüne dayalı swap işlemlerinde referans kuruluşlar arasında birinci ve ikinci temerrüt olayı üzerine başvuru olanağı bulunan kredi türevi ürünlerle ilgili uygulama 207 ilâ 210. paragraflarda açıklanmıştır.

194. Diğer kredi türevi türleri bu kapsamda kabul edilmeyecektir.⁵²

(ii) *Kabul Edilebilir Garantör, Kefil ve Kontrgarantörler*

195. Aşağıda sayılan kuruluşların sağladığı kredi koruması kabul edilecektir:

- Karşı taraftan daha düşük bir risk ağırlığı bulunan hazine ve merkez bankaları,⁵³ yerel kamu kuruluşları, bankalar⁵⁴ ve menkul kıymet şirketleri; ve
- A- veya daha yüksek derecelendirilen diğer kuruluşlar. Bu, borçludan daha düşük risk ağırlığına sahip olan ana şirket, iştirak ve bağlı ortaklıkların sağladığı kredi korumasını da içerir.

⁵¹ %60 tanıma faktörü, Komitenin bazı ek verileri dikkate alarak uygulamadan önce karar vermeyi planladığı geçici uygulama olarak öngörülmüştür.

⁵² Bankacılık portföyündeki risklere karşı bankanın ihraç ettiği ve kredi türevlerine ilişkin kriterlere uyan nakit fonlamalı, kredi işlemiyle bağlantılı teminat tahvilleri de nakit teminatlî işlemler sayılacaktır.

⁵³ Bu terim, BIS Uluslararası Ödemeler Bankasını, Uluslararası Para Fonunu, Avrupa Merkez Bankasını ve Avrupa Topluluğunu ve ayrıca, 20. dipnotta bahsi geçen çok taraflı kalkınma bankalarını içermektedir.

⁵⁴ Bu terim, diğer çok taraflı kalkınma bankalarını içerir.

(iii) *Risk Ağırlıkları*

196. Korunan kısma, koruma sağlayıcının risk ağırlığı uygulanır. Riskin korumayan kısmına ise esas borcun karşı tarafının risk ağırlığı uygulanır.

197. Ödemelere uygulanan ve altına düşüldüğü takdirde bir kredi zararı halinde ödemenin yapılmadığı eşikler, tutulan ilk zarar pozisyonlarına denktir ve bunların tamamı, kredi korumasını satın alan bankanın sermayesinden indirilmelidir.

Oransal Koruma

198. Garanti edilen ya da karşılığında kredi koruması tutulan tutarın maruz kalınan risk tutarından az olduğu ve teminatlı ve teminatsız kısımların eşit sırada olduğu, yani bankanın ve garantörün zararları orantılı olarak paylaştığı durumlarda, sermaye yükümlülüğünden muafiyet hakkı orantılı olarak tanınır; bir başka deyişle, maruz kalınan riskin korunan kısmı, kabul edilebilir garantiler/kredi türevleriyle aynı uygulamaya tabi tutulur; kalan kısmı ise teminatsız olarak dikkate alınır.

Kademeli Koruma

199. Bankanın maruz kaldığı riskin bir kısmını bir koruma satıcısına veya satıcılarına bir veya birden fazla dilim halinde devrettiği ve kredi riskinin bir kısmını nezdinde tuttuğu takdirde ve devredilen risk ile tutulan riskin farklı sıra ve derecelerde olması halinde, üst dilimler (yani, ikinci zarar kısmı) ya da alt dilim (yani, birinci zarar kısmı) için kredi koruması alınabilir. Bu durumda, IV. Bölümde (Kredi Riski – Menkul kıymetleştirme çerçevesi) açıklanan kurallar uygulanır.

(iv) *Para Cinsi Uyumsuzlukları*

200. Kredi korumasının maruz kalınan riskten farklı para cinsinden olduğu, yani bir para cinsi uyumsuzluğunun bulunduğu hallerde, korunduğu kabul edilen riskin tutarına aşağıdaki formüle göre hesaplanan bir iskonto (H_{FX}) uygulanacaktır:

$$G_A = G \times (1 - H_{FX})$$

Bu formülde:

G = kredi korumasının nominal tutarı

H_{FX} = ilgili borç ile kredi koruması arasındaki para cinsi uyumsuzluğuna uygun olan iskonto

10 iş günü elde tutma süresine (pozisyonların piyasa değeriyle günlük değerlendirildiği varsayımıyla) dayanan uygun iskonto hesaplanacaktır. Denetim otoritesinin öngördüğü iskontoların tercihi durumunda, iskonto oranı %8

olacaktır. İskontolar, 168. paragrafta tanımlandığı gibi kredi korumasının yeniden değerlendirilmesine bağlı olarak, zamanın kare kökü formülü kullanılarak yükseltilmelidir.

(v) *Hazine ve Merkez Bankasının Sağlanan Garanti ve Kontrgarantiler*

201. 54. paragrafta belirtildiği gibi, maruz kalınan riskin ulusal para cinsinden olduğu ve fonlandığı durumlarda, bankanın kurulu bulunduğu ülkede hazineye (veya merkez bankasına) kullandırdığı kredilerden doğan risklerine, ulusal tercihe göre, daha düşük bir risk ağırlığı uygulanabilir. Garantinin ulusal para cinsinden olduğu ve maruz kalınan riskin o para ile fonlandığı durumlarda, ulusal otoriteler, bu uygulamayı, alacakların hazine (veya merkez bankası) tarafından garanti edilen kısımlarına da teşmil edebilirler. Hazine veya merkez bankasının kontrgarantisine dolaylı olarak teminat altına alınmış riskler olabilecektir. Bu türden riskler, aşağıda belirtilen şartlar dahilinde, hazine veya merkez bankası garantisine teminat altına alınmış gibi işlem görür:

(a) hazine veya merkez bankası kontrgarantisinin tüm kredi riski unsurlarını kapsamaması gerekir; ve

(b) hem orijinal garanti hem de kontrgarantinin garantiler ile ilgili operasyonel koşulların tamamına uygun olması gerekir; ancak şu istisna ile ki, kontrgarantinin orijinal alacağı doğrudan bağlı ve açık olması gerekmez; ve

(c) denetim otoritesinin sağlanan teminatın sağlam olduğuna kanaat getirmesi ve geçmiş tecrübelerin kontrgaranti güvencesinin hazine veya merkez bankası garantisinin doğrudan garantisinden efektif olarak daha az olmadığını göstermesi gerekir.

13. Vade Uyumsuzluğu

202. Risk ağırlıklı varlıkların hesaplanmasında, korumanın kalan vadesinin, koruma altına alınan esas riskin kalan vadesinden daha az olması halinde vade uyumsuzluğu oluşur.

(i) *Vade Tanımı*

203. Hem koruma altına alınan riskin vadesinin, hem de korumanın vadesinin ihtiyatlı bir şekilde tanımlanması gerekir. Koruma altına alınan riskin efektif vadesi, ilgili ödemesiz süre de dikkate alınarak, karşı tarafın yükümlülüğünü ifa etmesi ve borcunu ödemesinin planlandığı tarih mümkün olan en uzun süre olarak ölçülmelidir. Finansal koruma için, mümkün en kısa efektif vade kullanılacak şekilde, koruma süresini kısaltabilecek gizli opsiyonlar da dikkate alınmalıdır. Ödeme hakkının koruma satıcısının takdirinde olduğu durumlarda, vade daima ilk ödeme tarihi olacaktır. Ödeme hakkının koruma satın alan bankanın takdirinde olduğu, fakat koruma işleminin yapıldığı anda düzenleme koşulları arasında bankanın işlem için ödemeyi akdi vadeden önce yapmasına yönelik bir teşvikin de bulunduğu durumlarda, ilk ödeme tarihine kadar kalan süre efektif vade sayılacaktır. Örneğin, ihraççının menkul kıymeti vadesinden önce geri satın alma hakkına sahip olması özelliği (call feature) ile bağlantılı olarak maliyette bir yükselme olması ya da kredi kalitesi aynı kalsa veya artsa bile teminatın efektif maliyetinin zaman içinde artması halinde, efektif vade, ilk ödemeye kadar kalan süre olacaktır.

(ii) *Vade Uyumsuzluklarına İlişkin Risk Ağırlıkları*

204. 143. paragrafta açıklandığı üzere, vade uyumsuzluğu olan koruma işlemleri, sadece orijinal vadeleri bir yıla eşit veya daha fazla ise kabul edilir. Dolayısıyla, orijinal vadeleri bir yıldan daha kısa olan riskler için yapılan finansal koruma işlemlerinin vadesinin kabul edilebilmesi için uyumlulaştırılması gerekir. Her halükârda, vade uyumsuzluğu bulunan koruma işlemlerinde, kalan vadelerin üç ay veya daha kısa olması durumunda bu korumalar kabul edilmez.

205. Kabul edilen kredi riski azaltıcı enstrümanlar (teminat, bilanço içi netleştirme, garantiler ve kredi türevleri) ile vade uyumsuzluğunun olması halinde, aşağıdaki ayarlama yapılacaktır:

$$P_a = P \times (t - 0.25) / (T - 0.25)$$

Bu formülde:

P_a = Kredi korumasının vade uyumsuzluğu için düzeltilmiş değeri

P = İskontolar için düzeltilmiş kredi koruması (örneğin, teminat tutarı, garanti tutarı)

t = minimum (T, düzenlenen kredi korumasının kalan vadesi) (yıl olarak gösterilir)

T = minimum (5, riskin kalan vadesi) (yıl olarak gösterilir)

14. Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin (KRA) Uygulanmasına İlişkin Diğer Hususlar

(i) Çoklu Kredi Riski Azaltım Tekniklerinin Kullanımına İlişkin Hususlar

206. Tek bir riski kapsayan birden çok KRA uygulaması söz konusuysa (örneğin, bankanın maruz kaldığı bir riski kısmen güvence altına alan hem teminatı hem de garantisi varsa), riskin her teminat unsuru ile güvence altına alınan kısımlara bölünmesi (yani, teminatla güvence altına alınan kısım ve garantiyle güvence altına alınan kısım) ve her kısmın risk ağırlıklı varlıklarının ayrıca hesaplanması gerekir. Tek bir koruma sağlayıcının sağladığı kredi korumasının farklı vadeleri varsa, bunlar da ayrı koruma gruplarına bölünmelidir.

(ii) İlk temerrütte başvuru olanağı sağlayan kredi türevleri

207. Bankaların farklı referanstan oluşan sepet için kredi koruması aldığı ve referans kuruluşlar arasında ilk temerrüt olayının kredi korumasını tetiklediği ve kredi olayının da ilgili sözleşmeyi feshettiği durumlar olabilir. Bankaya, nominal kredi tutarının, kredi türevinin nominal tutarına eşit veya daha az olduğu hallerde, sepet içindeki en düşük risk ağırlıklı varlık için bir yasal sermaye yükümlülüğü muafiyeti tanınabilir.

208. Bu tür bir enstrümanla kredi koruması sağlayan banka ile ilgili olarak, ürün için bir kabul edilebilir kredi derecelendirme kuruluşuna bağımsız derecelendirme yaptırıldığı takdirde, 567. paragrafta belirtilen Menkul Kıymetleştirme dilimlerine uygulanan risk ağırlıkları uygulanacaktır. Ürünün bir kabul edilebilir bağımsız derecelendirme kuruluşu tarafından derecelendirilmemesi halinde, sepete dahil olan varlıkların risk ağırlıkları azami %1250'ye kadar toplanacak ve kredi türevinin sağladığı korumanın nominal tutarıyla çarpılarak risk ağırlıklı varlık tutarı bulunacaktır.

(iii) İkinci temerrütte başvuru olanağı sağlayan kredi türevleri

209. Sepet içindeki varlıklar arasında ikinci temerrüt olayının kredi korumasını tetiklediği durumlarda, böyle bir ürünle kredi koruması sağlayan bankaya, sadece birinci temerrüt koruması da alınmışsa ya da sepet içindeki varlıklardan biri daha önce temerrüde uğramışsa sermaye muafiyeti tanınabilir.

210. Böyle bir ürünle kredi koruması sağlayan bankalar için, sermaye yükümlülüğü uygulaması tek bir istisnaıyla 208. paragraf hükümleri geçerli olacaktır. Bu istisna şudur: Risk ağırlıkları toplanırken, en düşük risk ağırlığı tutarına sahip olan varlık hesaplama dışında tutulabilir.

III. Kredi Riski – İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım

A. Genel Hususlar

211. Uzlaşî'nın bu bölümünde, kredi riskinin hesaplanmasında İçsel Derecelendirmeye Dayalı (İDD) Yaklaşîma ilişkin hususlar ele alınmaktadır. Belirli asgari koşullara uymak ve kamuyu bilgilendirme yükümlülüklerini yerine getirmek suretiyle İDD yaklaşîmını kullanmak için denetim otoritesinin onayını alan bankalar, belirli bir krediye ilişkin sermaye gereksinimini, risk bileşenleri için yapmış oldukları içsel tahminlere dayanarak belirleyebilecektir. Risk bileşenleri; temerrüde düşme olasılığı (TO), temerrüt halinde kayıp yüzdesi (THK), temerrüde düşme durumunda risk tutarı (TT) ve efektif vadeyi (V) içerir. Bazı durumlarda, bankaların bir veya birden fazla risk bileşeni için içsel tahminleri yerine denetim otoritesinin öngördüğü değerleri kullanmaları gerekli olabilecektir.

212. İDD yaklaşîmı, beklenmeyen kayıp (BmK) ve beklenen kayıp (BK) parametrelerinin ölçülmesine dayanır. Risk ağırlığı fonksiyonları, BmK'ye ilişkin sermaye ihtiyacını ortaya koymaktadır. Beklenen kayıplar, 43. paragrafta ve III. G Bölümünde belirtildiği gibi ayrıca ele alınacaktır.

213. Bu bölümde, öncelikle varlık kategorileri tanımlanmaktadır. İDD yaklaşîmının tüm varlık kategorilerine uygulanması da geçiş dönemi düzenlemeleriyle birlikte bu bölümde öncelikle ele alınan konudur. Daha sonra, farklı varlık kategorileri için geliştirilmiş bulunan risk ağırlığı fonksiyonlarının girdisi niteliğindeki risk bileşenleri tanımlanacaktır. Örneğin, kurumsal krediler ve rotatif perakende krediler için farklı risk ağırlığı fonksiyonları söz konusu olacaktır. Her varlık kategorisine ilişkin olarak, öncelikle ilgili risk ağırlığı fonksiyonu, risk bileşenleri ve ardından, kredi riski azaltım enstrümanlarının uygulaması gibi hususlar incelenmiştir. KRA'nın dikkate alınabilmesi için karşılanması gereken ve II. D Bölümünde yer alan yasal geçerlilik standartları, hem temel, hem de gelişmiş İDD yaklaşîmlarında da geçerli olacaktır. Bankaların İDD yaklaşîmını kullanabilmeleri için yerine getirmeleri gereken asgari koşullar ise, III. H Bölümünün 387. paragrafından itibaren açıklanmaktadır.

B. İDD Yaklaşîmının İşleyişi

214. III. B.1 Bölümünde, İDD yaklaşîmının risk bileşenleri (örneğin, TO ve THK) ve varlık kategorileri (örneğin, kurumsal krediler ve perakende krediler) tanımlanmıştır. 2. Bölüm, bankaların her bir varlık kategorisi için kullanacağı risk bileşenlerinin tanımını vermektedir. 3. ve 4. bölümler ise, sırasıyla bankaların İDD yaklaşîmını benimsemelerine ve geçiş dönemine ilişkin düzenlemeleri ele almaktadır. İDD çerçevesinde açıkça ele alınmayan diğer tüm varlıklar için risk ağırlığı %100 olarak uygulanacak ve hesaplanan risk ağırlıklı varlıkların sadece BmK'yi temsil ettiği varsayılacaktır.

1. Kredilerin Sınıflandırılması

215. İDD yaklaşımında, bankalar, bankacılık portföyü risklerini, aşağıda verilen tanımlar çerçevesinde farklı risk özelliklerine sahip geniş varlık kategorilerine ayıracaktırlar. Söz konusu varlık kategorileri (a) kurumsal krediler, (b) hazine ve merkez bankası kredileri, (c) banka kredileri, (d) perakende krediler ve (e) sermaye yatırımlarıdır. Kurumsal krediler kategorisinde, ihtisas kredilerine ilişkin beş alt sınıf ayrıca ele alınmıştır. Perakende kredilere ilişkin olarak da üç ayrı alt sınıf belirlenmiştir. Kurumsal ve perakende krediler kategorilerinde, belirli koşullara uyulması şartıyla, devralınan alacaklarda ayrıca ele alınabilecektir.

216. Kredilere ilişkin bu sınıflandırma, genel olarak, bankacılık teamüllerine paralellik arz etmektedir. Bununla birlikte, bazı bankalar, dahili risk ölçüm ve yönetim sistemlerinde farklı tanımlar kullanıyor olabilir. Komitenin, bankaların faaliyet ve risklerini yönetmek için kullandıkları yol ve yöntemleri değiştirmelerini zorunlu tutmak gibi bir amacı bulunmamaktadır. Ancak her bankanın asgari sermaye gereksinimini belirlemek amacıyla her bir risk türü için uygun bir yaklaşımın olması gereklidir. Bankalar, risklerin farklı kategorilerle ilişkilendirilmesinde kullandıkları yöntemin uygun ve zaman içinde tutarlı olduğunu ilgili denetim otoritelerine kanıtlamalıdır.

217. Menkul Kıymetleştirmeden kaynaklanan risklere ilişkin İDD çerçevesi hükümlerine IV. Bölümde yer verilmiştir.

(i) Kurumsal Kredilerin Tanımı

218. Kurumsal krediler, genel olarak, şirketlerin, ortaklıkların veya işletmelerin yükümlülüğü olarak tanımlanmaktadır. 273. paragrafta açıklandığı gibi, bankaların küçük ve orta büyüklükteki işletmelere (KOBİ) kullandırdıkları kredilerden kaynaklanan riskleri ayrıca ele almaları mümkündür.

219. Kurumsal varlık kategorisinde, ihtisas kredilerine ilişkin beş alt sınıf belirlenmiştir. Bu kredilerin, hukuki şekil veya ekonomik içerik olarak aşağıdaki özelliklerin tamamına sahip olması gerekmektedir:

- Tipik olarak kredi, fiziksel varlıkların finanse edilmesine ve/veya işletilmesine yönelik olarak bir işletmeye (genellikle bir özel amaçlı kuruluşa (ÖAK)) kullandırılmıştır;
- Borçlu kuruluşun sahip olduğu başka önemli varlıkları veya faaliyetleri yoktur veya çok azdır ve dolayısıyla, finanse edilen varlık(lar)dan elde ettiği gelir dışında, kredi borcunu geri ödeme olanağı çok azdır ya da yoktur;
- Kredinin koşulları, krediyi kullandıran, söz konusu varlık/varlıklar ve onların yarattığı gelir üzerinde önemli bir kontrol olanağı sağlar; ve

- Yukarıda sayılan faktörlerin bir sonucu olarak, kredi borcunun geri ödenmesini sağlayacak birincil kaynak, büyük bir ticari işletmenin bağımsız kapasitesinden ziyade, ilgili varlıkların yarattığı gelirden ibarettir.

220. İhtisas kredisinin beş alt sınıfı; proje finansmanı, duran varlık finansmanı, emtia finansmanı, gelir getiren gayrimenkul ve yüksek volatiliteli ticari gayrimenkuldür. Bu alt sınıfların her biri aşağıda tanımlanmaktadır.

Proje Finansmanı

221. Proje finansmanı (PF), kredi veren öncelikle hem kredinin geri ödeme kaynağı, hem de teminatı olarak projeden elde edilecek gelirleri dikkate aldığı bir fonlama yöntemidir. Bu yöntem, genellikle enerji santralleri, kimyasal madde işleme tesisleri, madenler, ulaştırma altyapısı, çevre ve telekomünikasyon altyapısı örneklerinde olduğu gibi büyük, kompleks ve pahalı tesislerin inşası projelerinin finansmanında kullanılır. Proje finansmanı, yeni bir tesis inşasının finansmanı şeklinde olabileceği gibi, genişleme yatırımı yapılarak veya yapılmadan mevcut bir tesisin yeniden finansmanı şeklinde de olabilir.

222. Bu işlemlerde, kredi veren, alacaklarının tamamını, bir enerji santralinde üretilerek satılan elektrikte olduğu gibi, yapılan üretimden elde edilen gelirden tahsil eder. Borçlu, genellikle, ilgili tesisi inşa etmek, sahip olmak ve işletmek dışında faaliyette bulunmasına izin verilmeyen özel amaçlı bir kuruluştur. Sonuçta, kredinin geri ödemesi, esas olarak, projenin nakit akışına ve proje varlıklarının teminat değerine bağlıdır. Öte yandan, kredinin geri ödemesinin esasen iyi örgütlenmiş, faaliyetleri çeşitlendirilmiş, kredi değerliliği yüksek ve yükümlülükleri sözleşmeyle düzenlenmiş bir son kullanıcıya bağlı olması halinde, bu kredi, o son kullanıcıdan sağlanan teminatlı kredi sayılır.

Duran Varlık Finansmanı

223. Duran varlık finansmanı, kredi geri ödemesinin, finanse edilen ve kredi verene rehin veya temlik edilen belirli varlıkların yarattığı nakit akışlarına bağlı olduğu, (örneğin, gemi, uçak, uydu, vagon ve araç filoları gibi) fiziksel varlıkların ediniminin finanse edilmesine yönelik bir fonlama yöntemidir. Söz konusu nakit akışlarının birincil kaynağı, bir veya daha fazla üçüncü şahısla yapılan kiralama veya finansal kiralama sözleşmeleri olabilecektir. Öte yandan, finansal durumu veya borçlarını geri ödeme kapasitesi kredinin bütünüyle rehnedilmiş olan varlıklara bağlanmadan geri ödemesine olanak veren bir borçluya kullandırılan kredi, teminatlı kurumsal kredi olarak değerlendirilmelidir.

Emtia Finansmanı

224. Emtia finansmanı, kredinin ilgili emtianın satışından elde edilen gelire ödeneceği ve borçlunun krediyi geri ödemek için başkaca bir kaynağa sahip olmadığı, borsada işlem gören emtianın (örneğin, ham petrol, madenler veya tarımsal ürünler gibi) rezervleri, stokları veya alacaklarını finanse etmek amacıyla yönelik olarak yapılandırılmış kısa vadeli kredi anlamına gelir. Bu, borçlunun

başka herhangi bir faaliyetinin ve bilançosunda başka herhangi bir önemli varlığının bulunmadığı durumlarda söz konusudur. Finansmanın niteliği, borçlunun zayıf kredi değerliliğini telafi etmeye dönüktür. Kredinin içsel derecesi, borçlunun kredi kalitesinden ziyade, kredinin emtianın gelirleriyle geri ödemesi olanağını ve krediyi kullandıranın kredi işlemini yapılandırma becerisini yansıtır.

225. Komite, bu kredilerin, daha iyi çeşitlendirilmiş olan ve stokların, rezervlerin ve alacakların finansmanına yönelik olarak kullanılan diğer kurumsal kredilerden ayrı değerlendirilebileceği kanaatindedir. Bankalar, bu ikinci tür borçluların kredi değerliliğini, süreklilik arz eden kapsamlı faaliyetleri bazında derecelendirebilmektedir. Bu hallerde, emtia, kredinin birincil geri ödeme kaynağı olmaktan ziyade bir kredi riskini azaltım aracı konumundadır.

Gelir Getiren Gayrimenkul

226. Gelir getiren gayrimenkul kredisi, kredi geri ödemelerinin ve kredinin tasfiyesinin esas olarak ilgili gayrimenkulün yarattığı nakit akışlarına bağlı olduğu, (kiraya verilen iş hanları, alışveriş merkezleri, apartman türü konutlar, sanayi tesisleri veya depolar ve oteller gibi) gayrimenkullerin finansmanına yönelik bir yöntemdir. Nakit akışlarının birincil kaynağı, genellikle kira gelirleri veya gayrimenkulün satışından elde edilen gelirlerdir. Zorunlu olmamakla birlikte, borçlu, özel amaçlı bir kuruluş, gayrimenkul inşaatı veya yatırımı alanında faaliyet gösteren bir işletme ya da gayrimenkul dışında da gelir kaynaklarına sahip olan bir işletme olabilir. Gelir getiren gayrimenkul finansmanının, temel olarak gayrimenkulün yarattığı nakit akışlarına bağlı olduğu, gayrimenkulle teminatlandırılan diğer kurumsal kredilerden ayırt edici özelliği, kredinin geri ödenmesine ve temerrüt halinde yapılacak tahsilata ilişkin beklentiler arasındaki güçlü pozitif korelasyondur.

Volatilitesi Yüksek Ticari Gayrimenkul

227. Volatilitesi yüksek ticari gayrimenkul (VYTG) kredileri, kayıp oranlarındaki volatilitenin görece olarak yüksek olduğu (yani daha yüksek varlık korelasyonuna sahip) ticari amaçlı gayrimenkullerin finansmanı amacıyla yönelik kredilerdir. Bu tip krediler şunları kapsamaktadır:

- temerrüt oranı denetim otoritesi tarafından yüksek düzeyde volatil olarak kabul edilen ticari bir emlakle teminatlandırılmış olan krediler;
- gayrimenkulün inşa edileceği arsa/arazinin satın alınması, genişletilmesi veya gayrimenkulün inşasını finanse etmek amacıyla alınan krediler;
- kredinin açılması esnasında, borçlu tarafından önemli miktarda bir sermaye riske edilmediği sürece, kredinin geri ödeme kaynağının, gayrimenkulün gelecekteki satışından elde edilecek belirsiz para ya da kaynağı belirsiz olan nakit akışlarının (örneğin, gayrimenkulün ticari amaçlı gayrimenkuller için o coğrafi piyasada geçerli olan doluluk oranına kadar henüz kiraya verilmemesi halinde) oluşturacağı belirtilen, diğer gayrimenkullerin arsa

alımı, proje geliştirme ve inşaat aşamalarını finanse eden krediler. Bununla birlikte, borçlunun sermayesinin, geri ödeme gücünün kesinliği gerekçesiyle ticari amaçlı arsa, proje ve inşaat kredileri, yüksek volatiliteye sahip ticari gayrimenkul kredileri uygulamasından muaf tutulacak ancak bu krediler için 277. paragrafta bahsi geçen ihtisas kredisi risklerine ilişkin ilave indirimler geçerli olmayacaktır.

228. Denetim otoriteleri, ülkelerindeki belirli bazı ticari amaçlı gayrimenkul kredi türlerini VYTG kredileri olarak sınıflandırdıklarında bunu kamuya açıklamalıdır. Bu halde, diğer ülkelerin denetim otoriteleri o ülkedeki VYTG kredileriyle ilgili olarak kendi denetimleri altındaki bankaların diğer bankalarla eşit muameleye tabi tutulmasını sağlayacaklardır.

(ii) *Hazine ve Merkez Bankasına Kullandırılan Kredilerin Tanımı*

229. Bu varlık kategorisi, standart yaklaşımda Hazine ve Merkez Bankası kredisi olarak değerlendirilen tüm alacakları kapsamaktadır. Bu tanım, hazineleri (ve merkez bankalarını), standart yaklaşımda kullandırılan kredilerin Hazine ve Merkez Bankası kredisi olarak değerlendirilmesi ön görülen yerel kamu kuruluşlarını, standart yaklaşımda %0 risk ağırlığı uygulanabilmesi için öngörülen kriterlere uyan çok taraflı kalkınma bankalarını ve 56. paragrafta atıfta bulunulan kuruluşları içerir.

(iii) *Bankalara Kullandırılan Kredilerin Tanımı*

230. Bu varlık kategorisi, bankalara ve 65. paragrafta belirtilen menkul kıymet şirketlerine kullandırılan kredileri kapsar. Banka kredileri, standart yaklaşımda bankalardan olan alacaklarla aynı uygulamaya tâbi tutulan yerel kamu kuruluşlarından ve standart yaklaşımda %0 risk ağırlığı için öngörülen kriterlere uymayan çok taraflı kalkınma bankalarından olan alacakları da içerir.

(iv) *Perakende Kredilerin Tanımı*

231. Bir kredinin perakende portföye dahil edilebilmesi aşağıda yer alan koşulların tümünü karşılıyor olmasına bağlıdır:

Borçlunun Niteliğine veya Kredi Tutarına İlişkin Hususlar

- Rotatif krediler (örneğin, kredi kartları, kredili mevduat hesapları ve finansal enstrümanlarla teminat altına alınan perakende krediler) veya bireysel krediler ve finansal kiralama işlemleri (örneğin, tüketici kredileri, otomobil kredileri ve otomobillere yönelik finansal kiralamalar, öğrenci kredileri, eğitim kredileri, ihtiyaç kredileri ve benzer nitelikteki diğer krediler) gibi bireysel krediler genel olarak tutarlarına bakılmaksızın perakende portföyüne dahil edilecektir. Denetim otoriteleri perakende ve kurumsal kredileri farklılaştırmak için kredi eşikleri tespit edebileceklerdir.

- İkamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredileri (birinci sıradaki ve müteakip sıralardaki ipotekler, vadeli krediler ve rotatif nitelikteki konut kredileri de dahil), gayrimenkulün maliki-mukimi bir bireye kullanıldıkları sürece, tutar dikkate alınmaksızın perakende portföye dahil edilirler (denetim otoritelerinin çok az sayıda bölümü kiralık olan binalar için makul derecede esneklik göstereceği varsayılmaktadır; aksi halde, bu krediler kurumsal krediler olarak değerlendirilecektir). Aynı binadaki dairelerin, kat mülkiyeti ile ayrılmış apartman veya kooperatiflerdeki bağımsız birimlerin teminatını oluşturduğu krediler de ikamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredileri olarak dikkate alınacaktır. Ulusal denetim otoriteleri, ikamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredilerinde, her bir kredi ile finanse edilecek azami konut sayısına ilişkin limitler belirleyebileceklerdir.
- Küçük işletmelere kullanılan ve perakende krediler gibi yönetilen krediler, bankacılık grubunun işletmeden olan (duruma göre, konsolide bazda hesaplanacaktır) toplam alacak tutarının 1 milyon Euro'nun altında kalması koşuluyla, perakende krediler portföyüne dahil edilebilecektir. Gerçek kişiler aracılığıyla kullanılan veya gerçek kişiler tarafından garanti edilmiş küçük işletme kredileri de aynı eşik değerine tâbi olacaktır.
- Bankaların sadece bu tür eşiklere bütünüyle uyabilmek amacıyla kapsamlı ve yeni bilgi sistemleri geliştirmeye zorlanmamaları için, denetim otoritelerinin bu eşik değerlerin tatbiki konusunda esnek davranmaları beklenmektedir. Bununla birlikte, denetim otoritelerinin söz konusu esnekliğin (eşik değerlerin üzerinde olduğu halde ihlâl olarak değerlendirilmeyecek kredi tutarları gibi zımnî uygulamaların) kötüye kullanılmasını sağlamaları da önemlidir.

Kredi Sayısına İlişkin Hususlar

232. Kredi, banka tarafından geniş bir alacak havuzunun bir parçası olarak ve havuz bazında yönetilmelidir. Denetim otoriteleri, perakende risk havuzu içerisinde bulunacak asgari kredi sayısını belirleme yoluna gidebilirler.

- Tutarı 1 milyon Euro'nun altında olan küçük işletme kredileri, bankanın bu kredileri içsel risk yönetim sistemlerinde zaman içinde tutarlı bir şekilde ve diğer perakende kredileriyle aynı tarzda yönetmesi şartıyla, perakende krediler portföyüne dahil edilebilecektir. Bu çerçevede, bu kredilerin diğer perakende kredilerle aynı şekilde tahsis edilmesi gerekecektir. Ayrıca, bu türden kredilerin, kurumsal kredilerde olduğu gibi münferiden izlenmek yerine risk değerlendirme ve ölçümü kapsamında benzer özelliklere sahip kredilerle birlikte bir kredi havuzu veya bir portföy segmenti olarak topluca yönetilmesi de gerekir. Öte yandan, bu husus, perakende kredilerin risk yönetim sürecinin bazı aşamalarında münferiden ele alınmasına engel teşkil etmemektedir. Bir kredinin münferiden derecelendirilmiş olması, perakende kredi sayılmasına engel oluşturmaz.

233. Bankaların perakende portföyündeki varlıklarını, üç farklı alt kredi sınıfına ayırmaları gerekmektedir: (a) yukarıda açıklanan, ikamet amaçlı gayrimenkul ipotek kredileri; (b) izleyen paragrafta açıklanan rotatif perakende krediler ve (c) tüm diğer perakende krediler.

(v) *Nitelikli Rotatif Perakende Kredilerin Tanımı*

234. Herhangi bir alt-portföyün, nitelikli rotatif perakende kredi (RPK) alt-sınıfını oluşturan alt-portföylerden biri olarak kabul edilebilmesi için aşağıdaki kriterlerin tamamını karşılaması gerekir. Bu kriterler, genel olarak bankanın perakende faaliyetlerindeki gruplandırma biçimine uygun olarak alt-portföy seviyesinde geçerli olmalıdır. Genel bir kural olarak gruplandırma uluslar veya ülkeler düzeyinde (veya daha alt düzeyde) yapılmalıdır.

- (a) Kredilerin rotatif, teminatsız ve cayılabilir (hem sözleşme düzeyinde hem de pratikte) olması gerekir. Bu bağlamda, rotatif krediler, bankanın belirlediği limit dahilinde, kredi bakiyesinin, müşterinin borçlanma ve geri ödeme kararlarına göre değişmesini kabul ettiği kredilerdir.
- (b) Kredilerin bireylere/gerçek kişilere kullanılmış olması gerekir.
- (c) Alt-portföy içerisinde, tek bir kişiye kullanılan kredi tutarı en fazla 100.000 € olmalıdır.
- (d) RPK risk ağırlık fonksiyonu varlık korelasyona ilişkin varsayımlar, düşük TO değerlerinde diğer perakende risk ağırlık fonksiyonlarına kıyasen önemli ölçüde avantajlıdır. Bu nedenle bankalar, risk ağırlığı fonksiyonunu, özellikle düşük TO bantları söz konusu olduğunda, kayıp oranlarındaki volatilitenin kayıp oranlarının ortalamasına kıyasen düşük düzeyde olduğu portföylerle sınırlı kalacak biçimde kullandıklarını kanıtlamak zorundadır. Denetim otoriteleri, toplam RPK'ler portföyü yanında RPK alt-portföylerine ilişkin kayıp oranlarının görece volatilitelerini inceleyecek ve RPK kayıp oranlarının tipik özelliklerine ilişkin bilgileri diğer denetim otoriteleriyle paylaşacaklardır.
- (e) Kayıp oranlarının volatilitésinin analizine yönelik olarak, alt-portföylerin kayıp verilerinin saklanması gerekmektedir.
- (f) Denetim otoritesi, bir kredinin nitelikli rotatif perakende kredi olarak değerlendirilmesini, alt-portföyün risk özellikleri ile tutarlı olduğu hallerde onaylamalıdır.

(vi) *Sermaye/Hisse Senedi Yatırımlarının Tanımı*

235. Genel olarak, bir varlığın ortaklık payı olarak tanımlanmasında ilgili enstrümanın ekonomik içeriği dikkate alınacaktır. Bu yatırımlar, düzenlemenin 1. Bölümü çerçevesinde konsolidasyona tabi tutulmayan veya sermayeden indirilmeyen finansal bir kuruluşun veya ticari bir işletmenin varlıkları ile gelirleri üzerindeki (bankaya oy hakkı versin veya vermesin) doğrudan ve dolaylı ortaklık paylarını⁵⁵ kapsamaktadır.⁵⁶ Bir finansal enstrümanın sermaye payı olarak değerlendirilebilmesi için, aşağıda belirtilen kriterlerin tamamını karşılaması gereklidir:

- İtfası söz konusu değildir. Şöyle ki, yatırılan sermayenin geri alınması, ancak ortaklık payının ya da ortaklık haklarının satılması veya bu payları ihraç eden ortaklığın tasfiyesi halinde mümkündür;
- Enstrüman, ihraççının herhangi bir yükümlülüğünü temsil etmez ve
- Enstrüman, ihraççının varlıklarının veya gelirlerinin bakiyesi üzerinde talep hakkı sağlar.

236. Ayrıca, aşağıda sayılan enstrümanlar da sermaye yatırımı olarak sınıflandırılmalıdır:

- Bankaların ana sermayelerine dahil etmelerine izin verilenlerle aynı yapıya sahip olan enstrümanlar.
- İhraççının bir yükümlülüğünü teşkil ettiği halde aşağıdaki kriterlerden herhangi birisine uyan enstrümanlar:
 - (1) İhraççı, yükümlülüğünü yerine getirmeyi süresiz olarak erteleyebilecektir;
 - (2) Yükümlülük, ihraççı tarafından belirli sayıda hisse senedi ihraç edilmek suretiyle ifa edilecektir (ya da ihraççının takdirine bağlı olarak bu mümkündür);
 - (3) Yükümlülük, ihraççı tarafından muhtelif sayıda hisse senedi ihraç edilmek suretiyle ifa edilecektir (ya da ihraççının takdirine bağlı olarak bu mümkündür) ve yükümlülüğün tutarı, diğer tüm koşullar cariye

⁵⁵ Dolaylı sermaye payları; hisse senetlerine dayalı türev enstrümanları ve hisse senedi ihraç eden ve esas faaliyeti hisse senetlerine yatırım yapmak olan şirketler, ortaklıklar, limited şirketler veya benzer nitelikteki diğer işletmelerde sahip olunan sermaye paylarını içermektedir.

⁵⁶ Bazı ülkelerin sermayeden indirim yaklaşımı yerine, mevcut uygulamalarını sürdürdükleri istisnai durumlarda, İDD bankalarının söz konusu sermaye yatırımlarını hisse senedi yatırımları portföyüne dahil etmeleri kabul edilebilecektir.

ihraççının sabit sayıdaki hisse senedinin değerindeki aynı yöndeki değişikliğe atfedilebilir, bu değişiklikle kıyaslanabilir;⁵⁷ ya da

- (4) (i) Borsada işlem gören enstrümanlarda, bankanın denetim otoritesini ilgili enstrümanın ihraççının hisse senetlerinden ziyade borçlanma senetleri gibi işlem gördüğüne ikna edememesi ya da (ii) borsaya kote edilmemiş enstrümanlarda, ilgili enstrümanın bir borç pozisyonu olarak işlem gördüğünün kanıtlanamaması halinde hamil, yükümlülüğün hisse senetleriyle ödenmesini talep etme opsiyonuna sahiptir. (i) ve (ii). maddelerde belirtilen hallerde, banka, denetim otoritesinin de rızasıyla, yasal sermaye hesaplamalarında söz konusu riski bileşenlerine ayırabilecektir.

237. Tahvil-bono yükümlülükleri, ortaklık payları, türevler ve sermaye paylarının ekonomik değerini taşıma niyetiyle yapılandırılmış diğer menkul kıymetler sermaye yatırımı olarak kabul edilir.⁵⁸ Bu, getirinin hisselerle bağlı olduğu yükümlülükleri içermez.⁵⁹ Ancak, borçlanmayı temsil eden yükümlülüklerin veya menkul kıymetleştirme risklerinin ekonomik değerini taşıma niyetiyle yapılandırılmış olan sermaye yatırımları, sermaye katılımı olarak kabul edilmez.

238. Denetim otoritesi, ulusal inisiyatife bağlı olarak, yasal sermaye hesaplamalarında, borçlanmayı temsil eden menkul kıymetleri, hisse senetleri olarak tanımlamayabilecek ya da bu menkul kıymetlerin 2. Yapısal Blok çerçevesinde gerektiği şekilde değerlendirilmesine karar verebilecektir.

(vii) Devralınan Alacakların Tanımı

239. Kabul edilebilir devralınan alacaklar, aşağıda açıklandığı gibi, devralınan perakende ve kurumsal alacaklar olarak iki kategoriye ayrılacaktır:

⁵⁷ Değişken sayıda hisse senedi ihraç edilmek suretiyle ifa edilen veya buna izin verilen enstrümanlar için, yükümlülüğün parasal tutarındaki değişiklik, ihraççıya ait sabit sayıda hisse senedinin piyasa değerindeki değişikliğin belirli bir katsayı ile çarpılması yoluyla hesaplanacaktır. Hem referans alınan hisse senedi sayısı hem de çarpım katsayısı sabit olması halinde, söz konusu yükümlülük 3. madde belirtilen kriterlere uygun olacaktır. Örneğin, ihraççının, yükümlülüğünü, 1.000 adet hisse senedinin piyasa değerinde meydana gelecek artışın üç katı tutarında hisse senedi ihraç ederek ifa etmesi gerekebilir. Bu yükümlülük, 3.000 hisse senedinin değer artışına eşit değerde hisse senedi ihraç edilmek suretiyle ifa edilmesi gereken bir yükümlülükle özdeş olarak değerlendirilecektir.

⁵⁸ Kredi olarak kaydedilen, fakat borçların düzenli ödenmesi veya yeniden yapılandırılması sürecinin bir parçası olarak gerçekleştirilen bir borç/özsermaye swap (takas) işleminden kaynaklanan sermaye payları da, sermaye yatırımı tanımı kapsamına girer. Bununla birlikte, bu enstrümanlar, yatırımlar menkul kıymet portföyünde kalsaydı uygulanacak olandan daha düşük bir sermaye yükümlülüğü vermeyebilir.

⁵⁹ Bu borçlanma enstrümanlarının doğrudan doğruya bir sermaye yatırımıyla riskten korunduğu (koruma) ve böylece, net pozisyonun önemli bir risk içermediği durumlarda, denetim otoriteleri bu yükümlülüklerin dahil edilmemesine karar verebilirler.

Perakende Alacaklar

240. İDD yaklaşımının perakende kredilere ilişkin asgari yükümlülüklerinin yerine getirilmiş olması koşuluyla, devralınan perakende alacaklara, perakende krediler için kullanılmasına cari standartlar çerçevesinde izin verilen yukarıdan-aşağı yaklaşımının uygulanması mümkün olacaktır. Bunun için bankanın, III. F ve III. H bölümlerinde yer alan asgari operasyonel koşullara da uyması gerekmektedir.

Kurumsal Alacaklar

241. Genel olarak, devralınan kurumsal alacaklar için, bankaların, diğer kurumsal kredilere ilişkin uygulamayla benzer ve bu uygulamayla tutarlı biçimde, bireysel borçluların temerrüt riskini III. C.1 Bölümünde (271. paragraftan itibaren) öngörüldüğü şekilde derecelendirmeleri beklenir. Bununla birlikte, devralan bankanın kurumsal alacaklara ilişkin programının hem kabul edilebilir alacaklarla ilgili kriterlere hem de bu yaklaşımın asgari operasyonel koşullarına uygun olması koşuluyla, yukarıdan-aşağı yaklaşımı da kullanılabilir. Ancak devralınan alacaklar için yukarıdan-aşağı yaklaşımı uygulaması, bankaya normalde uygulanması gereken İDD kurumsal krediler yaklaşımının asgari koşullarını yerine getirmenin gereksiz ve aşırı bir yük getireceği durumlarla sınırlı tutulmalıdır. Bu yaklaşım esas olarak varlığa dayalı menkul kıymetleştirme yapılarına dahil etmek üzere devralınan alacaklar için uygulanacaktır, fakat ulusal denetim otoritelerinin de onayıyla, bankalar bu yaklaşımı aynı niteliklere sahip, bilanço içi aktifleri için de kullanabilecektir.

242. Denetim otoriteleri, bankanın asgari koşullara uyup uymadığını dikkate alarak, devralınan kurumsal alacaklar için yukarıdan-aşağı yaklaşımının uygulanmasını reddedebilecektir. Yukarıdan-aşağı yaklaşımının kullanılabilmesi için, devralınan kurumsal alacakların aşağıdaki koşullara uygun olmaları gerekmektedir:

- Alacakların banka ile bağlantısız üçüncü şahıslardan satın alınması ve doğrudan veya dolaylı olarak bankadan kaynaklanmaması gerekir.
- Alacaklar, satıcı ile borçlu arasında olağan ticari piyasa koşullarında düzenlenen bir sözleşmeye dayanmalıdır (Aralarında ticari ilişki olan firmalar arasındaki karşılıklı hesaplara dayanan alacaklar ve grup içi firmalar arasındaki alacak hesapları bu kapsamda kabul edilemez⁶⁰).

⁶⁰ Kontra hesap, aynı firmadan satın alan ve aynı firmaya satan bir müşteriyle ilgili hesaplardır. Buradaki risk, edimlerin nakden olmasındansa borç – alacak hareketleriyle yerine getirilmesidir. Şirketler arasındaki faturalar ödenmek yerine birbiriyle mahsup edilebilir. Bu uygulama, mahkemeye gidildiğinde teminat menfaatini ortadan kaldırabilir.

- Devralan bankanın alacak havuzunun getirilerin bütünü üzerinde hak sahibidir ya da bu getirilerde *oransal bir* payı bulunmaktadır.⁶¹
- Ulusal denetim otoritelerinin, bu eşik değerleri geçmenin kurumsal krediler için sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında aşağıdan yukarı yaklaşımının asgari gereklerinin kullanılmasını zorunlu kılacak yoğunlaşma limitleri tespit etmeleri gerekmektedir. Bu yoğunlaşma limitleri, şu kriterlerden birine ya da bu kriterlerden meydana getirilecek herhangi bir kombinasyonuna dayanabilecektir: Münferit bir kredinin alacak havuzuna oranı, alacak havuzunun yasal sermayeye oranı ya da münferit bir kredinin havuz içindeki azami tutarı.

243. Satıcıya tam veya kısmi rücu hakkının mevcudiyeti; devralınan kurumsal alacaklardan nakit akışlarının, devralınan alacaklar için 365 ilâ 368. paragraflarda belirtilen kurallara göre tespit edilen temerrüt riskine karşı aslî koruma sağladığı ve bankanın kabul edilebilirlik kriterlerini ve operasyonel koşulları yerine getirdiği sürece, yukarıdan-aşağıya yaklaşımının benimsenmesini ve uygulanmasını otomatik olarak engellemez.

2. Temel ve Gelişmiş Yaklaşımlar

244. İDD yaklaşımları çerçevesinde ele alınan her bir varlık kategorisi için üç temel bileşen söz konusu olmaktadır:

- Risk bileşenleri: risk parametrelerine ilişkin banka tahminleri (bazıları denetim otoritesince sağlanabilir).
- Risk ağırlık fonksiyonları: risk bileşenlerinin risk ağırlıklı varlıklara ve dolayısıyla sermaye yükümlülüğüne dönüştürüldüğü fonksiyonlar.
- Asgari gereksinimler: bankanın belirli bir varlık kategorisinde İDD yaklaşımını kullanabilmesi için yerine getirmesi gereken asgari standartlar.

245. Varlık kategorilerinin büyük bir bölümü için, Komite, iki genel yaklaşım belirlemiştir: temel yaklaşım ve gelişmiş yaklaşım. Temel yaklaşımda, genel kural olarak, bankalar, TO tahminlerini kendileri belirler, diğer risk bileşenleri için denetim otoritesinin tahminlerini esas alırlar. Gelişmiş yaklaşımda, bankalar, asgari standartlara uymak şartıyla, TO, THK ve TT tahminlerini ve (efektif vade) M hesaplamalarını kendileri yaparlar. Sermaye gereksiniminin belirlenmesinde bankaların, temel ve gelişmiş yaklaşım ayrımı olmaksızın, bu düzenlemede verilen risk ağırlık fonksiyonlarını kullanmaları zorunludur. Yaklaşımların niteliği ve yapısı aşağıda tanımlanmaktadır:

⁶¹ Gelirlerin dilimleri üzerindeki alacaklar (birinci zarar pozisyonu, ikinci zarar pozisyonu, vb.), menkul kıymetleştirme alacakları uygulaması kapsamına girer.

(i) *Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası ile Bankalara Kullandırılan Krediler*

246. Temel yaklaşımda, bankalar, kendi borçlu derecelerinin her biri için TO tahminlerini belirlemek, diğer risk bileşenleri için denetim otoritesinin tahminlerini kullanmak zorundadır. Diğer risk bileşenleri THK, TT ve M'dir.⁶²

247. Gelişmiş yaklaşımı benimseyen bankalar, efektif vadeyi (V)⁶³ hesaplayacak ve TO, THK ve TT için kendi tahminlerini belirleyeceklerdir.

248. İK (İhtisas kredileri) olarak tanımlanan beş varlık alt-sınıfı bu genel kural açısından bir istisna teşkil etmektedir.

İhtisas Kredileri: Proje Kredileri, Duran Varlık Finansmanı, Emtia Finansmanı, Gelir Getiren Gayrimenkuller ve Volatilitesi Yüksek Ticari Gayrimenkuller

249. Kurumsal kredilerde temel yaklaşımda, İK varlıkları için TO tahmini asgari gereklerini yerine getiremeyen bankaların, içsel risk derecelerini, her biri belirli bir risk ağırlığıyla ilişkilendirilmiş beş denetim otoritesi resmi kategorisiyle eşleştirmeleri gerekir. Bu uygulama, "denetim otoritesi tasnif kriteri yaklaşımı" olarak adlandırılır.

250. TO tahminine ilişkin asgari gerekleri yerine getiren bankalar, VYTG (volatilitesi yüksek ticari gayrimenkul) hariç, tüm İK'nin risk ağırlıklarının belirlenmesinde, kurumsal kredilerle ilgili temel yaklaşımı kullanabilecektir. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, VYTG kredisine ilişkin koşullara uyan bankalar, 283. paragrafta açıklanan özel risk ağırlık fonksiyonunu esas almak suretiyle, temel yaklaşımı her bakımdan kurumsal yöntemde olduğu şekilde kullanabilecektir.

251. TO, THK ve TT tahminine ilişkin gerekleri yerine getiren bankalar, VYTG hariç tüm İK risk ağırlıklarını belirlemede, kurumsal kredilere ilişkin gelişmiş yaklaşımı kullanabilecektir. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, VYTG kredisine ilişkin asgari gerekleri yerine getiren bankalar, 283. paragrafta açıklanan özel risk ağırlık fonksiyonunu esas almak suretiyle, gelişmiş yaklaşımı her bakımdan kurumsal yöntemde olduğu şekilde kullanabilecektir.

(ii) *Perakende Krediler*

252. Perakende krediler için, bankalar, TO, THK ve TT tahminlerini kendileri hesaplayacaklardır. Bu varlık kategorisi açısından temel ve gelişmiş yaklaşımlar arasında fark yoktur.

⁶² 318. paragrafta belirtildiği üzere, denetim otoriteleri, temel yaklaşımı uygulayan bankaların 320 ilâ 324. paragraflarda verilen tanımı kullanarak V'yi hesaplamalarını isteyebilirler.

⁶³ Ulusal denetim otoritesinin takdirine bağlı olarak, belirli ulusal krediler, vade hesaplamasından muaf tutulabilir (paragraf 319'a bakınız).

(iii) *Hisse Senedi Yatırımları*

253. Alım-satım hesaplarında izlenmeyen sermaye yatırımlarının risk ağırlıklarının hesaplanmasında, iki genel yaklaşım söz konusudur: piyasa bazlı yaklaşım ve TO/THK yaklaşımı. Bu yaklaşımlar, 340 ilâ 361. paragraflarda detaylı biçimde açıklanmıştır.

254. TO/THK yaklaşımı, diğer aktifleri için gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar tarafından kullanılabilir.

(iv) *Devralınan Alacaklar*

255. Uygun nitelikteki kurumsal alacaklar için, belirli operasyonel koşullara uyulması şartıyla, hem temel içsel derecelendirme yaklaşımı hem de gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımı kullanılabilir. Devralınan perakende alacaklar için, perakende alacaklar kategorisinde olduğu gibi, temel yaklaşım ile gelişmiş yaklaşımlar arasında her hangi bir fark bulunmamaktadır.

3. *Varlık Kategorileri İtibariyle İDD Yaklaşımının Kullanılması*

256. Varlık kategorilerinin bir kısmı için İDD yaklaşımını benimseyen bir bankanın bunu bankacılık grubunun bütününe teşmil etmesi beklenecektir. Bununla birlikte, Komite, pek çok banka açısından İDD yaklaşımını tüm önemli varlık kategorileri ve banka birimleri için aynı zamanda uygulamaya başlamanın muhtelif nedenlerle mümkün ve uygun olmayabileceğinin farkındadır. Üstelik İDD yaklaşımının uygulanmaya başlanmasından sonra da veri yetersizliğine ilişkin bir takım kısıtlar, bankaların THK ve TT parametrelerinde kendi tahminlerini kullanabilmelerine ilişkin gereksinimleri bazı varlık kategorileri/iş birimleri için yerine getirememelerine neden olabilecektir.

257. Bu çerçevede, denetim otoritelerinin, bankacılık grupları içinde İDD yaklaşımına kademeli geçişe izin vermeleri mümkündür. Kademeli geçiş: (i) İDD yaklaşımının aynı faaliyet kolu içindeki varlık kategorileri (perakende krediler söz konusu olduğunda, münferit alt-kategorileri) için uygulanması; (ii) İDD yaklaşımının aynı bankacılık grubu içindeki farklı faaliyet kolları için uygulanması; ve (iii) belirli risk bileşenleri için temel içsel derecelendirme yaklaşımından gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımına geçilmesi aşamalarını içerecektir. Bununla birlikte, belirli bir faaliyet kolu içindeki belirli bir aktif kategorisi için İDD yaklaşımının uygulanması durumunda, yaklaşımın o aktif kategorisi içinde yer alan varlıkların tümü için geçerli olması gerekecektir.

258. Banka, İDD yaklaşımlarının önemli varlık kategorileri (perakende krediler söz konusu olduğunda, alt-sınıflar) ve faaliyet kolları açısından uygulanması için öngörülen tarih, söz konusu uygulamanın kapsam ve süresine ilişkin bir geçiş planı hazırlamalıdır. Söz konusu plan, basiretli ve gerçekçi olmalı; denetim

otoritesiyle varılan bir mutabakata dayanmalıdır. Geçiş planının kaynağı, gelişmiş yaklaşımlara geçmenin fizibilitesi ve uygunluğu olmalı; bankanın yasal I. Yapısal Blok çerçevesinde sermaye yükümlülüğünü asgariye indirecek bir yaklaşımı uygulama isteğinden yola çıkmamalıdır. Geçiş döneminde, denetim otoriteleri, standart yaklaşım ile temel ve gelişmiş İDD yaklaşımlarında, kredi riskini bankacılık grubu içindeki şirketler arasında transfer etmek suretiyle toplam sermaye yükümlülüğünü azaltma amacına yönelik grup içi işlemler açısından herhangi bir sermaye avantajı meydana gelmesine imkan tanımamalıdır.

259. Denetim otoritesinin onayına bağlı olarak, bankalar önemsiz faaliyet birimleri ve varlık sınıfları (perakende krediler durumunda alt varlık sınıfları) içinde algılanan risk profilleri ve büyüklükleri açısından ihmal edilebilir seviyede bulunan bazı riskler/aktifler için IBR yaklaşımını benimsemekten muaf tutulabilirler. Bu halde, sermaye gereksinimi standart yaklaşım çerçevesinde hesaplanacak ve bu pozisyonlar için bankanın daha fazla sermaye tutmasına gerek olup olmadığına II. Yapısal Blok kapsamında ilgili ulusal denetim otoritesi karar verecektir.

260. Yukarıdaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, kurumsal, banka, hazine ve merkez bankası veya perakende varlık kategorilerinin her hangi birinin bütünü veya bir kısmı için İDD yaklaşımını benimsemesi halinde, bankanın, önemlilik ilkesine bağlı olarak sermaye yatırımları için de bu yaklaşımı uygulaması gerekecektir. Denetim otoritesi, sermaye yatırımlarının bankanın faaliyetleri içinde önemli bir paya sahip olması halinde, başka faaliyet kolları için İDD yaklaşımını uygulamasa dahi bankadan sermaye yatırımlarına ilişkin İDD yaklaşımlarından birini kullanmasını talep edebilecektir. Ayrıca, banka, kurumsal krediler portföyü için benimsediği genel İDD yaklaşımını bu portföyde yer alan İK kategorileri için de uygulamak durumundadır.

261. İDD yaklaşımlarından birini benimseyen bir bankanın bu yaklaşımı uygulamayı sürdürmesi beklenmektedir. Bankanın kendi isteğiyle standart veya temel yaklaşıma dönmesi, ancak ve sadece kredi faaliyetlerinin büyük bir kısmını elden çıkartması örneğindeki gibi olağandışı durumlarda ve denetim otoritesinin onayıyla olanaklıdır.

262. İK kredileriyle ilgili veri kısıtları dolayısıyla, banka, PF, OF, EF, GGG veya VYTG alt-kategorilerinin biri veya fazlası için denetim otoritesi tasnif kriterleri yaklaşımını kullanmak durumunda olduğu halde kurumsal varlık kategorisi içindeki diğer alt-kategoriler için temel veya gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımlarına geçebilecektir. Bununla birlikte, bankalar, aynı zamanda önemli GGG kredileri için de gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımını kullanmaya başlamadan, VYTG alt-kategorisi için bu yaklaşımı kullanmaya başlamamalıdır.

4. Geçiş Süreci Düzenlemeleri

(i) Paralel Hesaplama

263. Temel veya gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımlarını benimseyen bankaların sermaye yükümlülüklerini, 45 ilâ 49. paragraflarda belirtilen süre zarfında 1988 Uzlaşısı çerçevesinde de hesaplamaları gerekecektir. Kredi riskinin hesaplanmasında temel İDD yaklaşımını benimseyen bankalar için paralel hesaplama yükümlülüğü, 01.01.2006 tarihinde başlayacaktır. Kredi riski ve/veya operasyonel risk için 1988 Uzlaşısından doğrudan gelişmiş yaklaşımlara geçen bankalar, 01.01.2006 tarihinden itibaren paralel hesaplamalar veya sayısal etki çalışmaları yükümlülüğüne ve 01.01.2007 tarihinden itibaren de paralel hesaplama yükümlülüğüne tâbi olacaklardır.

(ii) Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankasına Kullandırılan Krediler, Bankalara Kullandırılan Krediler ve Perakende Krediler

264. Geçiş süreci, bu düzenlemenin uygulamaya girdiği tarihte başlayacak ve 3 yıl süreyle devam edecektir. Geçiş sürecinde, ulusal denetim otoritesinin inisiyatifine bağlı olarak, aşağıda belirtilen asgari gerekler açısından bir miktar esneklik sağlanabilecektir.

- Bankaların, temel yaklaşımda, TO tahminleri için kurumsal, hazine ve merkez bankası ve bankalar portföyleri için, veri kaynaklarından bağımsız olarak, en az beş yıllık veri kullanması koşulu (463. paragraf).
- Bankaların perakende kredilere ilişkin kayıp parametrelerini [TT; BK veya TO ve THK] tahmin etmek için veri kaynağından bağımsız olarak, en az beş yıllık veri kullanması koşulu (466. paragraf).
- Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri, banka kredileri ve perakende krediler için bankaların, bu Uzlaşının asgari gereklerine *-genel olarak-* uygun bir derecelendirme sistemini en az üç yıldan beri kullanmakta olduğunu ispat külfeti (445. paragraf).
- Söz konusu geçiş süreci düzenlemeleri, uygun olduğu ölçüde sermaye yatırımları için TO/THK yaklaşımının uygulanmasında da geçerli olacaktır. Sermaye yatırımları için piyasa bazlı yaklaşımların kullanılması açısından herhangi bir geçiş süreci düzenlemesi söz konusu olmayacaktır.

265. Geçiş süreci düzenlemelerinde, bu Uzlaşısı'nın uygulamaya girdiği tarih itibariyle bankaların asgari iki yıllık veriye sahip olmaları gerekmektedir. Bu koşul, üç yıllık geçiş döneminin her yılı için bir yıl arttırılarak uygulanacaktır.

266. Gayrimenkul fiyatlarında, kısa süreli verilerin kapsayamayacağı denli uzun süreli çevrimler meydana gelebileceği için, geçiş döneminde, 328. paragrafta verilen formülün uygulandığı konut amaçlı gayrimenkul ipotekleriyle teminat altına alınmış perakende kredilerin alt-segmentlerinin herhangi birisine ilişkin

THK değeri %10'un altında olamayacaktır.⁶⁴ Komite, bu taban değerin devamına gerek olup olmadığını geçiş süreci esnasında tekrar değerlendirecektir.

(iii) *Sermaye Yatırımları*

267. Azami on yıllık bir süre için, denetim otoriteleri, bu düzenlemenin yayımlandığı tarihte mevcut sermaye yatırımlarını İDD uygulamasından muaf tutabilecektir.⁶⁵ O tarih itibariyle mevcut hisseler ve bankanın ilgili şirketin sermayesinde sahip olduğu oransal payı artırmadığı sürece, bu yatırımlara sahip olmanın doğrudan bir sonucu olarak edinilen ilave hisseler söz konusu muafiyetten yararlanabilecektir.

268. İktisap sonucunda belirli bir ortaklığın sermayesinde sahip olunan payın, oransal olarak artması halinde (bu düzenlemenin yayımından sonra yatırımcının yaptığı bir sermaye payı değişikliği gibi), yatırımın aşan kısmı bu muafiyete tâbi olmayacaktır. Başlangıçta muafiyet kapsamındayken sonradan satılan ve geri alınan yatırımlar için de söz konusu muafiyet geçerli olmayacaktır.

269. Geçiş süreci düzenlemelerine konu sermaye yatırımları için sermaye yükümlülüğü standart yaklaşım çerçevesinde hesaplanacaktır.

C. Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası ile Bankalara Kullanılan Kredilere İlişkin Kurallar

270. III. C Bölümünde, kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için beklenmeyen kayıp (BmK) sermaye gereksinimi hesaplama yöntemi açıklanmaktadır. C.1 Bölümünde belirtildiği gibi, bir istisna dışında, üç varlık kategorisi için sermaye gereksiniminin saptanmasında tek risk ağırlığı fonksiyonu öngörülmüştür. İhtisas kredileri alt-kategorilerinin her biri için denetim otoritesinin öngördüğü risk ağırlıkları söz konusu olup, VYTG için de ayrı bir risk ağırlığı fonksiyonu öngörülmüştür. C.2 Bölümünde, risk bileşenlerini ele almakta ve düzenlemektedir. Beklenen kayıpların hesaplanması ve karşılıklar ile arasındaki farkın belirlenmesi için kullanılacak yöntem ise III. G Bölümünde açıklanmıştır.

⁶⁴ %10 THK tabanı, hazine ve merkez bankası garantilerine tâbi olan veya bu garantilerden istifade eden alt-segmentlere uygulanmayacaktır. Ayrıca, bu tabanın mevcut olması, 468. paragraftan itibaren asgari gereklerde belirtilen THK tahmini koşullarından feragat edildiği anlamına da gelmez.

⁶⁵ Bölüm 1'de açıklandığı gibi, mevcut risk ağırlığı uygulamasını sürdüren bazı ülkelerde, bu muafiyet, şirket ve kuruluşların sermaye katılımlarına uygulanmayacaktır. 7. dipnota bakınız.

1. Risk Ağırlıklandırılmış Kurumsal, Hazine ve Merkez Bankasına ve Bankalara Kullandırılan Krediler

(i) Risk Ağırlıklı Varlıkların Türetilmesine İlişkin Formül

271. Risk ağırlıklı varlıklar TO, THK ve TT tahminlerine ve bazı durumlarda, efektif vadeye (V) bağlı olarak belirlenecektir. 318 ilâ 324. paragraflarda, vade ayarlamasının uygulandığı durumlar ele alınmaktadır.

272. Bu bölümde, tersi belirtilmedikçe, TO ve THK ondalık sayı birimiyle, TT ise ilgili para birimi cinsinden tutarıyla (örneğin, Euro) ifade edilmiştir. Mütemerred nitelikte olmayan krediler için risk ağırlıklı varlık hesaplama formülü aşağıdaki gibidir:^{66, 67}

$$\text{Korelasyon (R)} = 0.12 \times (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50)) + 0.24 \times [1 - (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50))]$$

$$\text{Vade ayarlaması (b)} = (0.11852 - 0.05478 \times \ln(\text{TO}))^2$$

$$\text{Sermaye yükümlülüğü}^{68} (\text{K}) = [\text{THK} \times \text{N}[(1 - \text{R})^{-0.5} \times \text{G}(\text{TO})] + (\text{R} / (1 - \text{R})^{0.5} \times \text{G}(0.999))] - \text{TO} \times \text{THK}] \times (1 - 1.5 \times \text{b})^{-1} \times (1 + (\text{M} - 2.5) \times \text{b})$$

$$\text{Risk ağırlıklı varlıklar (RWA)} = \text{K} \times 12.5 \times \text{TT}$$

Mütemerred nitelikli bir kredi için sermaye yükümlülüğü (K), bankanın beklenen kayıpla ilgili en iyi tahmini (471. paragrafta tanımlanmaktadır) ile THK'si (468. paragrafta tanımlanmaktadır) arasındaki fark veya sıfırdan büyük olana eşittir. Mütemerred nitelikli bir kredi için risk ağırlıklı varlık tutarı, K, 12.5 ve TT'nin bir fonksiyonu olacaktır.

Şematik risk ağırlıkları Ek 3'te gösterilmektedir.

⁶⁶ Ln, doğal logaritmayı simgeler.

⁶⁷ N(x), standart normal rassal değişken için kümülatif dağılım fonksiyonunu simgeler (yani, normal rassal değişkenin ortalaması sıfır ve varyansı x'e eşit veya daha düşük olması olasılığı). G(z), standart bir normal rasgele değişken için ters kümülatif dağılım fonksiyonunu simgeler (yani, N(x) = z formülünde x'in değeri). Normal kümülatif dağılım fonksiyonu ve normal kümülatif dağılım fonksiyonunun tersi, Excel yazılımında NORMSDIST ve NORMSINV fonksiyonları olarak yer almaktadır.

⁶⁸ Bu hesaplama sonucunda münferit bir hazine veya merkez bankası kredisi için negatif sermaye gereği bulunduğu takdirde, bankalar söz konusu alacaklar için

(ii) *Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelere (KOBİ) İlişkin Firma Büyüklüğü Ayarlamaları*

273. IBR yaklaşımı kapsamında kurumsal krediler ile ilgili olarak bankalar, KOBİ kredileri dolayısıyla maruz kalınan riskleri (firmanın dahil olduğu grubun raporlanmış konsolide bazlı toplam satışlarının 50 milyon Euro'dan az olması durumunda maruz kalınan kurumsal riskler olarak tanımlanmıştır) büyük ölçekli işletmelerle yapılan işlemler nedeniyle maruz kalınan risklerden ayrı olarak değerlendirme olanağına sahip olacaklardır. KOBİ kredileri için kurumsal kredi risk ağırlığı formülünde firma büyüklüğüne göre bir ayarlama (yani, $0.04 \times (1 - (S-5)/45)$) yapılır. Bu formülde, S, milyon Euro cinsinden toplam yıllık ciroyu simgeler ve S değerleri 50 milyon Euro'dan küçük (ya da eşit), 5 milyon Euro'dan büyük (ya da eşit) aralığındadır. Kayıtlı cirosu 5 milyon Euro'nun altında olan KOBİ'lerin cirosu, firma büyüklüğü ayarlamasında 5 milyon Euro'ya eşit kabul edilecektir.

$$\text{Korelasyon (R)} = 0.12 \times (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50)) \\ + 0.24 \times [1 - (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50))] - 0.04 \times (1 - (S-5)/45)$$

274. Ulusal inisiyatife bağlı olarak denetim otoriteleri, bankalara KOBİ eşik değerleriyle ilgili hesaplarında ve işletme büyüklüğüne göre yapacakları düzenlemelerde grubun konsolide bazda hesaplanmış aktif büyüklüğünü, konsolide bazlı toplam satışlara ikame bir kriter olarak kullanma imkânı sağlayabileceklerdir. Ancak, toplam varlıklar kriteri, sadece toplam satışların firmanın büyüklüğü açısından anlamlı bir gösterge olmaması durumunda kullanılacaktır.

(iii) *İhtisas Kredilerine İlişkin Risk Ağırlıkları*

PF, OF, EF ve GGG'ye İlişkin Risk Ağırlıkları

275. Kurumsal İDD yaklaşımında TO tahmini için öngörülen koşulları karşılayamayan bankaların, kendi içsel derecelerini, her biri belirli bir risk ağırlığı ile ilişkilendirilen ve denetim otoritesi tarafından öngörülen beş kategoriye eşleştirmeleri gerekecektir. Eşleştirmeye dayanak oluşturan kriterler Ek 4'te yer almaktadır. Denetim otoritesinin öngördüğü kategorilere ilişkin beklenmeyen kayıplar için risk ağırlıkları şöyledir:

Diğer İhtisas Kredilerine İlişkin Resmi Denetim Otoritesi Kategorileri ve BmK Risk Ağırlıkları

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
%70	%90	%115	%250	%0

276. Bankaların kendi içsel derecelerini, Ek 4'te sayılan sınıflama kriterlerini kullanarak denetim otoritesinin ihtisas kredisi için öngördüğü kategorilere

ayırmaları beklenmekle birlikte, denetim otoritesinin öngördüğü kategorilerin her biri, esasen, aşağıda gösterilen belirli bir bağımsız kredi derece aralığına tekabül eder:

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
BBB- veya daha iyi	BB+ veya BB	BB- veya B+	B ile C- arası	Uygulanamaz

277. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, Denetim otoriteleri, vadesine 2,5 yıl veya daha az kalmış olması veya denetçilerin bankanın yüklenimi ve diğer risk parametrelerinin resmi denetim otoritesi risk kategorisi için kullanılan parametrelere göre önemli ölçüde iyi durumda olduğuna karar vermeleri durumunda, bankalara güçlü krediler için %50 ve iyi nitelikteki krediler için %70 tercihli risk ağırlıkları uygulama izni verebilirler.

278. TO tahmini için öngörülen koşullara uyan bankalar, İK alt-kategorilerinin risk ağırlıklarını belirlemek amacıyla, kurumsal varlık kategorisine ilişkin temel içsel derecelendirme yaklaşımı kullanabilecektir.

279. TO ve THK ve/veya TT tahmini için öngörülen koşullara uyan bankalar, İK alt-kategorilerinin risk ağırlıklarını belirlemede kurumsal varlık kategorisine ilişkin gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımı kullanabilecektir.

VYTG'ye İlişkin Risk Ağırlıkları

280. TO tahmini için öngörülen koşulları yerine getiremeyen ya da bağlı olduğu denetim otoritesi tarafından VYTG için temel veya gelişmiş içsel derecelendirme yaklaşımlarının uygulaması benimsenmemiş olan bankalar, kendi içsel derecelerini, farklı risk ağırlıklarına tabi beş yasal kategoriyle eşleştirecektir. Eşleştirme kriterleri, GGG için Ek 4'te belirtilen kriterlerle özdeştir. Her kategoriye ilişkin risk ağırlıkları şöyledir:

Volatilitesi Yüksek Ticari Gayrimenkul Kredilerine İlişkin Denetim Otoritesince Öngörülen Kategoriler ve BmK Risk Ağırlıkları

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
%95	%120	%140	%250	%0

281. 276. paragrafta gösterildiği gibi, her yasal kategori, esasen, belirli bir bağımsız kredi derece aralığına tekabül etmektedir.

282. Ulusal inisiyatife bağlı olarak, denetim otoriteleri, kredilerin kalan vadesinin 2,5 yıldan az olması ya da bankaların kredilendirme ve diğer risk karakteristiklerinin yasal risk kategorisine ilişkin sınıflama kriterlerinde öngörülenden önemli oranda daha güçlü olduğunun belirlenmesi kaydıyla,

bankaların “güçlü” risklere %70 ve “iyi” risklere %95 oranında avantajlı risk ağırlıkları uygulamalarına izin verebilirler.

283. TO tahmini için öngörülen koşullara uyan ve bağlı olduğu denetim otoritesi VYTG için temel veya gelişmiş yaklaşımı uygulamayı seçmiş olan bankalar, aşağıda belirtilen varlık korelasyon formülünü uygulamak suretiyle diğer İK kredilerinin risk ağırlıklarını belirlemede kullanılan formülü aynen kullanacaklardır.

$$\text{Korelasyon (R)} = 0.12 \times (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50)) + 0.30 \times [1 - (1 - \text{EXP}(-50 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-50))]$$

284. VYTG kredileri için THK ve TT tahmini koşullarını yerine getiremeyen bankaların, kurumsal krediler için resmi denetim otoritesince belirlenen THK ve TT parametreleri kullanmaları gerekmektedir.

2. Risk Bileşenleri

(i) Temerrüt Olasılığı (TO)

285. Kurumsal krediler portföyü ve bankalara kullandırılan kredilerinin TO’su, kredinin dahil edilmiş olduğu içsel borçlu derecesine ilişkin bir yıllık TO ile %0,03’ten büyük olanıdır. Hazine ve merkez bankası kredileri için TO, kredinin dahil edilmiş olduğu içsel borçlu derecesine ilişkin bir yıllık TO’ya eşit olacaktır. Referans temerrüt tanımına uygun olarak, temerrüt derecesi/derecelerine dahil edilen borçlulara ilişkin TO, %100 olacaktır. İçsel borçlu derecelerine bağlı TO tahminlerinin yapılmasına ilişkin asgari gerekler, 461 ilâ 463. paragraflarda açıklanmıştır.

(ii) Temerrüt Halinde Kayıp (THK)

286. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve bankalara kullandırılan krediler portföylerine ilişkin THK tahminleri bankalar tarafından hesaplanacaktır. Bu tahminlerin hesaplanmasında kullanılacak iki yaklaşım bulunmaktadır: temel ve gelişmiş içsel derecelendirmeye dayalı yaklaşımlar.

Temel Yaklaşımında THK

Teminatsız Alacaklar ve Kabul Edilmeyen Teminatlarla İlişkin Uygulama

287. Temel yaklaşımda, kurumlar, hazine ve merkez bankaları ve bankalardan olan ve kredi riski azaltımında dikkate alınması kabul edilen enstrümanlar ile teminat altına alınmamış öncelikli alacaklara %45 THK oranı uygulanır.

288. Tasfiye durumunda talep ve tahsil edilebilirlik yeteneği kısıtlanmış tüm kurumsal alacaklar, hazineden alacaklar ve bankalardan alacakların THK değeri %75’tir. Kısıtlanmış alacaklar, talep ve tahsil edilebilirlik yeteneği başka alacaklar lehine açık biçimde kısıtlanmış alacaklardır. Ulusal inisiyatife bağlı olarak,

denetim otoriteleri bir kredinin bu kategoriye sokulması sonucunu doğuracak ‘kısıtlanma’ hallerini daha geniş bir yelpaze içerisinde tanımlayabileceklerdir. Bu, alacağın teminata bağlanmadığı ve borçlunun varlıklarının önemli bir bölümünün başka krediler için teminat olarak gösterilmiş olduğu ve kredinin tahsil edilebilme imkanının ekonomik olarak kısıtlı bulunduğu ekonomik kısıtlılık durumlarını da kapsayabilecektir.

Temel Yaklaşımında Teminat

289. Temel İDD yaklaşımında, standart yaklaşımda kredi riski azaltımında dikkate alınması kabul edilen finansal teminata ek olarak, İDD teminatları olarak anılan diğer bazı teminat türlerinin de dikkate alınabilmesi söz konusudur. Söz konusu teminatlar; alacakları, belirli ticari ve konut amaçlı gayrimenkulleri (TG/İGM) ve 509 ilâ 524. paragraflarda belirtilen asgari koşullara uygun olmaları koşuluyla, diğer teminatları içermektedir.⁶⁹ Finansal teminatların kabul edilebilmelerine ilişkin gereksinimler, 111. paragraftan itibaren Bölüm II. D’de belirtilen operasyonel standartlarla özdeştir.

Temel Yaklaşımında Kabul Edilebilir Finansal Teminatlara İlişkin Yöntem

290. Kabul edilebilir finansal teminatlarla ilgili yöntem, standart yaklaşımda teminatlara ilişkin olarak 147 ilâ 181. paragraflarda açıklanan kapsamlı yöntemle özdeştir. Standart yaklaşımda söz konusu olan basit yöntem, İDD yaklaşımını benimseyen bankalar tarafından kullanılamayacaktır.

291. Kapsamlı yöntem uyarınca, teminatlı bir işleme uygulanabilecek efektif Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesi (THK*), aşağıdaki formülle hesaplanabilir.

$$THK^* = THK \times (E^* / E)$$

Bu formülde:

- THK, ilgili teminat dikkate alınmaksızın teminatı bulunmayan öncelikli bir krediye uygulanan THK’dır (%45);
- E, kredinin cari tutarı (kullandırılan nakdi krediler ya da ödünç verilen veya teslim edilen menkul kıymetler);

⁶⁹ Bununla birlikte, Komite, uzun süredir varolan ve iyi örgütlenmiş piyasalar bakımından istisnai durumlarda, iş merkezleri ve/veya çok amaçlı ticari tesisler ve/veya çok bağımsız birimli ticari tesisler üzerinde tesis edilen ipoteklerin de, kurumsal krediler portföyü için dikkate alınabilecek alternatif bir teminat olduğu kanaatindedir. Bu teminatların dikkate alınabilmesine ilişkin kabul edilebilirlik kriterleri 74. paragrafın 25 sayılı dipnotu çerçevesinde değerlendirilmelidir. Standart yaklaşımla ilgili 119 ilâ 181. paragraflarda belirtilen sınırlamalar saklı kalmak kaydıyla, bu kredilerin teminatlı kısmına uygulanacak THK oranı %35 olacaktır. Kredinin kalan kısmına uygulanacak THK oranı ise %45 olacaktır. Denetim otoriteleri standart yaklaşım ve temel içsel derecelendirme yaklaşımı yoluyla hesaplanacak asgari sermaye düzeylerinin tutarlı olmasını temin için (İDD yaklaşımı açısından standart yaklaşıma kıyasla küçük bir sermaye avantajı yaratacak şekilde), söz konusu kredilere ilişkin sermaye gereksinimi hususunda bir üst sınır uygulayabilirler.

•E*, standart yaklaşımda 147 ilâ 150. paragraflarda açıklandığı şekilde, risk azaltım tekniklerinin uygulanmasından sonra hesaplanan kredi tutarıdır. Bu kavram, sadece THK*'yi hesaplamak için kullanılır. Bankalar, aksi öngörülmediği sürece TT'yi herhangi bir teminatın varlığını dikkate almadan hesaplamaya devam edeceklerdir.

292. Temel İDD yaklaşımını kullanabilecek olan bankalar, E* değerini, standart yaklaşımdaki kapsamlı yöntemde belirtilen yollardan herhangi birisini kullanarak hesaplayabilecektir.

293. Repo-tipi işlemlerin netleştirme sözleşmesine tâbi olduğu durumlarda, bankalar sermaye yükümlülüğü hesaplamalarında netleştirmenin etkilerini dikkate almamayı tercih edebilirler. Sermaye yükümlülüğü hesaplamasında çerçeve netleştirme sözleşmelerinin etkilerini hesaba katmak için standart yaklaşımla ilgili 173 ve 174. paragraflarda belirtilen kriterler yerine getirilmelidir. E* değeri, 176 ve 177. paragraflara veya 178 ilâ 181. paragraflarda belirtilen şekilde hesaplanmalı ve TT'ye eşitlenmelidir. Teminatın bu işlemler üzerindeki etkisini yansıtmak için THK ayarlaması yoluna gidilemeyecektir.

Kapsamlı Yaklaşımın İstisnaları

294. Standart yaklaşıma paralel şekilde, 170. paragrafta belirtilen koşullara uygun olan ve ayrıca karşı tarafın 171. paragrafta belirtilen temel piyasa katılımcılarından biri olduğu işlemlerde, denetim otoriteleri, kapsamlı yöntemde öngörülen iskontolardan sarfi nazar ederek bunun yerine sıfır iskonto (H) uygulanmasını öngörebilirler.

İçsel Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşımlarda Kabul Edilen Teminatların Dikkate Alınmasına İlişkin Yöntem

295. Kurumsal kredilerde kabul edilebilir İDD teminatı alındığında, temel yaklaşım kapsamında efektif THK'yi belirlemek için uygulanabilecek yöntem aşağıdaki gibidir:

- Asgari koşulların karşılandığı, ancak alınan teminatın rayiç değerinin (C), kredinin rayiç değerine oranının (E), eşik seviyesinin C* (yani, kredi için gereken asgari güvence seviyesi) altında olan kredilere, teminatsız kredilere ya da kabul edilebilir finansal teminat veya kabul edilebilir İDD teminatı olmayan bir teminatla güvence altına alınan kredilere ait uygun THK uygulanacaktır.
- C'nin E'ye oranı ikinci ve daha yüksek bir C** eşik seviyesini (yani, tam THK tanınması için gereken fazladan teminatlandırma seviyesi) geçen kredilere THK oranı aşağıdaki tabloya göre belirlenecektir.

Aşağıdaki tablo, birinci sıra kredilerin teminatlı kısımları için uygulanabilecek THK oranlarını ve gereken fazla teminatlandırma seviyelerini göstermektedir:

Öncelikli (Senior) Alacakların Teminatlı Kısımına İlişkin Asgari THK Oranı

	Asgari THK oranı	Kredi için gerekli asgari teminatlandırma seviyesi (C*)	THK'nin tam olarak dikkate alınması için gereken fazladan teminatlandırma seviyesi (C**)
Kabul edilebilir finansal teminat	%0	%0	N.A.
Alacaklar	%35	%0	%125
TG/İGM	%35	%30	%140
Diğer teminatlar ⁷⁰	%40	%30	%140

- Birinci sıra krediler, tam teminatlı ve teminatsız kısımlara bölünecektir.
- Kredinin tam teminatlı sayılan kısmına (C/C**), ilgili teminat türüne ilişkin THK oranı uygulanacaktır.
- Kredinin kalan kısmı teminatsız sayılır ve bu kısma %45 THK oranı uygulanır.

Teminat Havuzlarının Dikkate Alınmasına İlişkin Yöntem

296. Bankaların hem finansal teminat hem de başka kabul edilebilir İDD teminatları aldığı durumlarda, temel yaklaşım kapsamında bir işlemin efektif THK oranını tespit etmek için uygulanabilecek yöntem, standart yaklaşım kapsamındaki uygulamaya göre düzenlenir ve aşağıdaki ilkelere dayanır.

- Birden fazla çeşit teminat (KRA) alındığı durumlarda, kredinin düzeltilmiş değerinin (uygun finansal teminat için yapılan kesintiden sonraki değer) her bir teminatın (KRA) kavradığı kısımlara bölünmesi gerekir. Bir başka deyişle, kredinin uygun finansal teminatla karşılanan kısım, alacaklarla karşılanan kısım, TG/İGM teminatıyla karşılanan kısım, diğer teminatlarla karşılanan kısım ve varsa, teminatsız kısım şeklinde ayrımlanması gerekmektedir.
- TG/İGM ve diğer teminatların toplam değerinin, azaltılmış kredi riskine oranı (uygun finansal teminatların ve alacakların etkileri dikkate alındıktan sonra) ilgili eşik seviyesinin (yani, maruz kalınan kredi riskinin asgari güvence düzeyi) altında olduğu takdirde, krediye, uygun teminatsız THK oranı olan %45 uygulanacaktır.
- Kredinin tam teminatlı olan her kısmı için risk ağırlıklı varlıklar ayrıca hesaplanmalıdır.

⁷⁰ Diğer teminatlara, temerrüd sonucunda bankanın devraldığı fiziksel varlıklar dahil değildir.

Gelişmiş Yaklaşımında THK

297. Aşağıda belirtilen ilave asgari gereklere tâbi olmak kaydıyla, denetim otoriteleri, bankaların kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için kendi içsel THK tahminlerini kullanmalarına izin verebilirler. THK, TT'nin bir yüzdesi olarak ölçülmelidir. İDD yaklaşımını kullanma hakkına sahip olmakla birlikte burada belirlenen ek asgari gerekleri karşılayamayan bankalar, yukarıda açıklanan temel THK uygulamasına tabi olacaktır.

298. THK tahminlerinin belirlenmesindeki asgari koşullar, 468 ilâ 473. paragraflarda açıklanmıştır.

Belirli Repo Türü İşlemlere İlişkin Uygulama

299. Sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında, çerçeve netleştirme sözleşmelerinin repo-tipi işlemler üzerindeki etkilerini dikkate almak için TT olarak kullanmak üzere E* değerini belirlemede 293. paragrafta açıklanan yöntem uygulanacaktır. Gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankaların, muadil teminatsız tutarın (E*) tespitinde kendi THK tahminlerini kullanmasına izin verilir.

Garantiler ve Kredi Türevlerine İlişkin Uygulama

300. İDD yaklaşımında garantiler ve kredi türevleri şeklindeki teminatların dikkate alınmasında iki yaklaşım söz konusudur: Yasal THK değerlerini kullanan bankalar için temel yaklaşım ve kendi içsel THK tahminlerini kullanan bankalar için gelişmiş yaklaşım.

301. Bu yaklaşımların her ikisinde de, garantiler ve kredi türevleri şeklindeki teminatların çifte temerrüt etkisini yansıtmaması gerekir (482. paragraf). Bu nedenle, teminat (KRA), banka tarafından dikkate alındığı oranda, düzeltilmiş risk ağırlığı, koruma sağlayıcıya karşı doğrudan üstlenilen muadili riskin ağırlığından daha az olamayacaktır. Standart yaklaşıma uygun olarak, bankalar, daha yüksek bir sermaye gereksinimi yaratacaksa kredi korumasını dikkate almamayı tercih edebilirler.

Temel Yaklaşımında Garanti ve Kredi Türevlerinin Dikkate Alınması

302. THK için temel yaklaşımı uygulayan bankalar açısından, garantiler ve kredi türevlerine ilişkin uygulama 189 ilâ 201. paragraflarda açıklanan standart yaklaşımdaki uygulamaya özdeştir. Kabul edilebilir garantörler/kefiller standart yaklaşımla özdeştir; şu kadar ki, temel yaklaşımda, içsel derecelendirmeye tâbi olan ve A-'ye denk bir TO veya daha iyi bir derece almış bulunan şirketler de kabul edilebilirliği sağlamış sayılır. Bu tanınmayı sağlayabilmek için, 189 ilâ 194. paragraflarda açıklanan koşulların yerine getirilmesi gerekir.

303. Kabul edilebilir kefiller/garantörlerden alınacak garantilerle ilgili kurallara aşağıda yer verilmiştir:

- Kredinin teminatlı kısmı için:
 - garantör tipine uygun bir risk ağırlığı fonksiyonu ve
 - garantörün borçlu derecelendirmesine uygun bir TO ya da banka bir tam ikame uygulamasının gerekli olmadığına inanıyorsa, borçlu ile garantörün derecesi arasında bir dereceye uygun TO

alınarak risk ağırlığı hesaplanır.

- Garanti edilmiş bir taahhüdün teminat durumu ve öncelik sırası dikkate alınarak, ilgili işlemin THK'si yerine, garantiye uygulanabilecek THK uygulanabilir.

304. Kredinin teminatsız kısmına, ilgili borçluya ait risk ağırlığı uygulanacaktır.

305. Teminatın kısmi olduğu ya da borç ile teminat arasında para cinsi uyumsuzluğunun bulunduğu durumlarda, riskin teminatlı ve teminatsız bölümler itibariyle ayrılması gerekir. Temel yaklaşımdaki uygulamada, standart yaklaşıma ilişkin olarak 198 ile 200. paragraflar arasında belirtilen kurallar geçerlidir ve teminatın orantılı veya kademeli olup olmadığına bağlıdır.

Gelişmiş Yaklaşımda Garanti ve Kredi Türevlerinin Dikkate Alınması

306. THK tahmini için gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar garanti ve kredi türevlerinin riski azaltma etkisini TO veya THK tahminlerini ayarlamak suretiyle yansıtabilirler. TO ya da THK ayarlaması yapılması mümkün olmakla birlikte, garanti veya kredi türevi türleri için aynı uygulamanın istikrarlı şekilde sürdürülmesi gereklidir. Uygulamada, çifte temerrüt etkisine yer verilmemelidir. Sonuçta, ayarlanmış risk ağırlığı, koruma sağlayıcıya uygulanacak kredi riski ağırlığından düşük olmamalıdır.

307. Kendi THK tahminlerini kullanan bankaların, temel İDD yaklaşımı için yukarıda (302 ilâ 305. paragraflar) açıklanan uygulamayı benimseme ya da garantinin veya kredi türevinin mevcudiyetini yansıtmak üzere kendi THK tahminlerinde ayarlamaya gitme seçeneğine sahiptirler. Bu seçenekte, garantinin türü konusunda 483 ve 484. paragraflarda belirtilen asgari gereklere uyulması zorunlu olmasına karşın, kabul edilebilir garantörler konusunda sınırlama yoktur. Kredi türevleri için, 488 ve 489. paragraf gerekleri yerine getirilmelidir.⁷¹

(iii) Temerrüt Tutarı (TT)

308. Aşağıda belirtilen hususlar, bilanço pozisyonlarıyla birlikte bilanço dışı pozisyonlar için de geçerlidir. Tüm riskler, özel karşılıklar veya kısmi takibe itikal eden tutarlar dikkate alınmaksızın brüt olarak ölçülür. Kullanılan

⁷¹ Kredi türevlerinin ilgili borcun yeniden yapılandırılmasını kapsamadığı durumlarda, 192. paragrafta belirtilen kısmi dikkate alma uygulanır.

tutarlara ait TT tutarı, (i) kredi tamamen takibe intikal ettiği takdirde bankanın yasal sermayesinden indirilmesi gereken tutar ve (ii) özel karşılıklar ve kısmi intikallerin toplam tutarından az olmamalıdır. Söz konusu işlemin TT tutarı ile (i) ve (ii). şıkların toplamı arasındaki fark pozitif olduğunda, fark tutarı iskonto olarak adlandırılır. Risk ağırlıklı varlık hesaplaması, her türlü iskontodan bağımsızdır. 380. paragrafta belirtilen kısıtlı durumlarda, iskontolar, III. G Bölümünde söz edilen beklenen kayıp (BK) karşılığının hesaplanması amacıyla toplam kabul edilebilir karşılıkların ölçümüne dahil edilebilir.

Bilanço İçi Kalemler İtibariyle Risk Ölçümü

309. Kredi ve mevduatın bilançoda netleştirilmesi, standart yaklaşımda öngörülen koşullara tâbi olmak kaydıyla mümkündür (188. paragraf). Bilanço netleştirmesinde para cinsi veya vade uyumsuzluğu söz konusu ise uygulama, 200 ve 202 ilâ 205. paragraflarda açıklanan standart yaklaşıma paralel olacaktır.

Bilanço Dışı Kalemler İtibariyle Risk Ölçümü (Yabancı Para Türev İşlemleriyle, Faiz Oranı, Hisse Senedi ve Emtiyaya İlişkin Türev İşlemler Hariç)

310. Bilanço dışı kalemler için, kredi riski, tahsis edilen, ancak kullanılmayan kredi tutarının krediye dönüştürme oranı (KDO) ile çarpımı yoluyla hesaplanır. KDO'ların tahmininde kullanılacak iki yaklaşım söz konusudur: temel ve gelişmiş yaklaşımlar.

Temel Yaklaşımda TT

311. Finansal enstrüman türleri ve uygulanan KDO'lar; taahhütler, MKİK'ler (Note Issuance Facilities - menkul kıymet ihracına dayalı kredi) ve RYK'ler (Revolving Underwriting Facilities – rotatif yüklenim kredisi) hariç olmak üzere, 82 ilâ 87. paragraflarda belirtilen standart yaklaşımdakilerle özdeştir.

312. İlgili kredinin vadesine bakılmaksızın, taahhütler, MKİK'ler ve RYK'lere %75 oranında KDO uygulanır. Bu kural, taahhüt edilmemiş, koşulsuz iptal edilebilen ya da borçlunun kredi değerliliğindeki kötüleşmeden dolayı banka tarafından herhangi bir zamanda ön ihbarsız ve otomatik olarak iptal edilebilen kredilere uygulanmaz. Bu kredilere, %0 oranında KDO uygulanacaktır.

313. KDO oranının uygulanacağı tutar, tahsis edilmiş ancak kullanılmamış kredinin değeri ya da potansiyel kredi tutarı üzerinde borçlunun kayıtlı nakit akışıyla bağlantılı bir üst limitin varlığı gibi, kredinin kullanılması üzerindeki olası kısıtlamaları yansıtan değer mukayesesinde düşük olanıdır. Kredi tutarı bu yolla kısıtlanmışsa, bankanın bu kısıtlama kararını destekleyecek yeterli kredi izleme ve yönetim sistemleri ile prosedürleri bulunmalıdır.

314. Koşulsuz ve derhal iptal edilebilen kurumsal cari hesap kredileri ve diğer kredilere %0 oranında KDO uygulayabilmek için, bankaların, borçlunun finansal durumunu aktif bir şekilde izlediklerini ve iç kontrol sistemlerinin borçlunun kredi

kalitesindeki kötüleşmenin tespiti halinde krediyi iptal edebilecek nitelikte olduğunu göstermeleri gerekir.

315. Başka bir bilanço dışı krediyle ilgili bir taahhüdün alındığı durumlarda, temel yaklaşımda, bankalar ilgili KDO oranlarından daha düşük olanı uygulayacaklardır.

Gelişmiş Yaklaşımda TT

316. TT konusunda kendi tahminlerini kullanabilmek için gerekli asgari koşullara (474 ilâ 478. paragraflar) uyan bankaların, kredinin temel yaklaşımda %100 KDO oranına tâbi olmaması şartıyla (311. paragraf), farklı ürün türleri için kendi içsel KDO tahminlerini kullanmalarına izin verilir.

Yabancı Para Türev İşlemleriyle; Faiz Oranı, Hisse Senedi, Kredi ve Emtiyaya İlişkin Türev İşlemlerde Risk Ölçümü

317. İDD yaklaşımında bu enstrümanlar için kredi riski, kredi eşdeğeri tutarların hesaplanmasına ilişkin kurallara göre, yani, farklı ürün türlerinde ve vade dilimlerinde ikame maliyeti ile gelecekteki potansiyel kredi riski ilavelerinin toplamı bazında hesaplanacaktır.

(iv) Efektif Vade (V)

318. Kurumsal kredilerle ilgili olarak temel yaklaşımı kullanan bankalar için efektif vade (V), efektif vadenin 6 ay olduğu repo-tipi işlemler hariç 2,5 yıl olacaktır. Ulusal denetim otoriteleri, bankaların (temel ve gelişmiş yaklaşımları kullananlar) aşağıda verilen tanımı kullanarak her kredi için V'yi ölçmelerini isteyebilirler.

319. Gelişmiş İDD yaklaşımının herhangi bir unsurunu kullanan bankaların, her kredi için efektif vadeyi aşağıda açıklandığı gibi ölçmeleri gerekir. Bununla birlikte, ulusal denetim otoriteleri, borçlu firmanın bağlı olduğu konsolide grubun açıklanan cirosu ve toplam aktifleri 500 milyon Euro'nun altında ise, belirli daha küçük yerli kurumsal borçlulara kullandırılan kredileri açık vade ayarlamasından muaf tutabilirler. Bu konsolide grubun, muafiyetin uygulandığı ülkede kurulu bir yerel firma olması gerekir. Bu muafiyetin geçerli olması halinde, ulusal denetim otoritelerinin, muafiyeti, banka bazında değil, o ülkede gelişmiş yaklaşımı uygulayan tüm İDD bankalarına uygulamaları zorunludur. Muafiyet uygulandığı takdirde, bu kapsama giren küçük yerel firmalara kullandırılan tüm kredilerin ortalama vadesinin temel İDD yaklaşımında olduğu gibi 2,5 yıl olduğu varsayılacaktır.

320. 321. paragrafta belirtilen durum hariç, V, aşağıda tanımlandığı gibi bir yıl ile efektif kalan vadesinden büyük olanı olarak tanımlanır. Her halükârda, V, 5 yıldan fazla olamaz.

- Belirlenmiş bir nakit akış programına tâbi olan bir enstrüman için, efektif vade (V) aşağıdaki gibi tanımlanır:

$$\text{Efektif Vade (V)} = \frac{\sum_t t \cdot CF_t}{\sum_t CF_t}$$

Bu formülde, CF_t , t döneminde borçlunun sözleşmeye göre ifa etmesi gereken nakit akışlarını (anapara, faiz ve komisyon ödemeleri) simgeler.

- Yukarıda belirtildiği şekilde, banka sözleşmeye dayalı ödemelerin efektif vadesini hesaplayacak durumda değilse, kredi sözleşmesinin koşullarına göre borçlunun sözleşmeden doğan ve yükümlülüklerini (anapara, faiz ve komisyonlar) tam olarak ifa edeceği azami kalan süreye (yıl) eşit olacak şekilde daha muhafazakar bir V kriteri kullanılmasına izin verilir. Normalde, bu süre, ilgili enstrümanın nominal vadesine tekabül eder.
- Çerçeve netleştirme sözleşmesine konu olan türev enstrümanlar için açık vade ayarlamasında, işlemlerin ağırlıklı ortalama vadesi kullanılmalıdır. Ayrıca, vadenin ağırlıklı ortalamasının alınmasında, her işlemin nominal tutarı kullanılmalıdır.

321. Bir yıllık taban değer, denetim otoritesinin ulusal düzeyde belirleyeceği belirli kısa vadeli kredilere uygulanmaz. Bu muafiyetler, sadece orijinal vadesi bir yılın altında olan krediler için geçerlidir. Bu durumlarda, vade, bir gün ile efektif vadeden (yukarıdaki tanıma uygun olarak, V) büyük olanı olarak kabul edilecektir. Uygulama, bankanın ilgili borçluya temin ettiği süregelen finansmanın bir parçası olmayan işlemleri hedeflemektedir. Bu işlemler, finans piyasası işlemlerini ve işlemle bağlantılı bir kerelik kısa vadeli kredileri içerir.

322. Denetim otoritelerinin ulusal düzeyde, bir önceki paragrafta belirtilen kriterlere uyan kısa vadeli kredileri belirlemeleri beklenmektedir. Olası örnekler arasında şunlar sayılabilir:

- Repo-tipi işlemler ve kısa vadeli kredi ve mevduat;
- Menkul kıymet ödünç verme işlemlerinden doğan kredi riskleri;
- Kısa vadeli, krediye konu malın satışıyla geri ödenebilir kredi işlemleri. İthalat ve ihracat akreditifleri ve benzeri işlemler, fiilen kalan vadeleri için bu şekilde muhasebeleştirilebilir;
- Menkul kıymet alım satım işlemlerinin takasından doğan kredi riskleri. Bu, takası gerçekleşmeyen menkul kıymetlerden doğan ve bir kaç günü aşmayan kısa süreli cari hesapları da içerebilir.
- Elektronik fon transferi yoluyla yapılan takaslar dolayısıyla kullanılan ve bir kaç günü aşmayan çok kısa süreli cari hesaplar.

- Yabancı para takas işlemlerinden doğan ve karşı tarafın bir başka banka olduğu krediler.

323. Bir çerçeve netleştirme sözleşmesine konu olan repo-tipi işlemler için, açık vade ayarlaması yapılırken, işlemlerin ağırlıklı ortalama vadesi kullanılmalıdır. Bu ortalamaya 5-günlük taban değer uygulanacaktır. Ayrıca, vadenin ağırlıklı ortalamasını hesaplamak için her işlemin nominal tutarı kullanılmalıdır.

324. Açık bir ayarlamamanın yapılmadığı durumlarda, tüm kredilere efektif vade (V) olarak, 318. paragrafta açıkça aksi belirtilmedikçe 2,5 yıl uygulanır.

Vade Uyumsuzluğuna İlişkin Uygulama

325. İDD yaklaşımında vade uyumsuzluğuna ilişkin uygulama standart yaklaşım ile özdeştir; ilgili açıklamalar 202 ilâ 205. paragraflarda yer almaktadır.

D. Perakende Kredilere İlişkin Kurallar

326. D Bölümü, perakende krediler için BmK sermaye gereksinimini hesaplamamanın yöntemini ayrıntılarıyla açıklamaktadır. D.1 Bölümü, birincisi ipoteğe dayalı konut kredileri için, ikincisi kabul edilebilir rotatif perakende krediler için ve üçüncüsü diğer perakende krediler için olmak üzere üç risk ağırlığı fonksiyonu öngörmektedir. Bölüm D.2, risk ağırlığı fonksiyonlarına girdi olarak kullanılan risk bileşenlerini tanımlamaktadır. Beklenen kaybı hesaplamak ve bununla karşılıklar arasındaki farkı belirlemek için kullanılan yöntem ise, III. G Bölümünde izah edilmektedir.

1. Risk Ağırlıklı Perakende Krediler

327. 328 ilâ 330. paragraflarda açıklandığı üzere, perakende krediler için üç ayrı risk ağırlığı fonksiyonu vardır. Perakende krediler için söz konusu risk ağırlıkları, risk ağırlığı fonksiyonlarında girdi olan TO ve THK parametrelerine dayanır. Bu üç perakende risk ağırlığı fonksiyonunun hiç birinde, açık vade ayarlaması yoktur. Bu bölümde, TO ve THK ondalık sayı birimiyle, TT ise para (örneğin, Euro) birimiyle ölçülür.

(i) İkamet Amaçlı Konut Kredileri

328. 231. paragrafta tanımlanan, temerrüde düşmemiş ve tamamen veya kısmen konut ipoteğiyle teminat altına alınan⁷² krediler için risk ağırlıkları aşağıdaki formüle göre uygulanacaktır:

⁷² Bu, konut ipotekleri için risk ağırlıklarının bu konut ipoteklerinin teminatsız kısmına da uygulandığı anlamına gelmektedir.

$$\text{Korelasyon (R)} = 0.15$$

$$\text{Sermaye gereksinimi (K)} = \text{THK} \times N [(1 - R)^{-0.5} \times G(\text{TO}) + (R / (1 - R))^{0.5} \times G(0.999)] - \text{TO} \times \text{THK}$$

$$\text{Risk ağırlıklı varlıklar} = K \times 12,5 \times \text{TT}$$

Temerrüde düşen bir kredi için sermaye gereksinimi (K), bankanın en iyi beklenen kayıp tahmini (paragraf 471’de açıklanmıştır) ile kredinin THK’si (paragraf 468’de tanımlanmıştır) arasındaki fark ile sıfırdan büyük olana eşittir. Temerrüde düşen kredi için risk ağırlıklı varlık tutarı, K, 12,5 ve TT’nin çarpımıdır.

(ii) *Nitelikli Rotatif Perakende Krediler*

329. 234. paragrafta tanımlanan ve mütemerrid nitelikte olmadığı kabul edilebilir rotatif perakende krediler için, risk ağırlıkları aşağıdaki formüle göre belirlenir:

$$\text{Korelasyon (R)} = 0.04$$

$$\text{Sermaye gereksinimi (K)} = \text{THK} \times N [(1 - R)^{-0.5} \times G(\text{TO}) + (R / (1 - R))^{0.5} \times G(0.999)] - \text{TO} \times \text{THK}$$

$$\text{Risk ağırlıklı varlıklar} = K \times 12,5 \times \text{TT}$$

Temerrüde düşen bir kredi için sermaye ihtiyacı (K), bankanın en iyi beklenen kayıp tahmini (paragraf 471’de açıklanmaktadır) ile kredinin THK’si (paragraf 468’de tanımlanmaktadır) arasındaki fark ile sıfırdan büyük olana eşittir. Temerrüde düşülen kredi için risk ağırlıklı varlık tutarı, K, 12,5 ve TT’nin çarpımıdır.

(iii) *Diğer Perakende Krediler*

330. Mütemerrid nitelikte olmayan diğer tüm perakende krediler için, risk ağırlıkları, korelasyonun TO’yla birlikte değişmesine de izin veren aşağıdaki fonksiyon vasıtasıyla hesaplanır:

$$\text{Korelasyon (R)} = 0.03 \times (1 - \text{EXP}(-35 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-35)) + 0.16 \times [1 - (1 - \text{EXP}(-35 \times \text{TO})) / (1 - \text{EXP}(-35))]$$

$$\text{Sermaye ihtiyacı (K)} = \text{THK} \times N [(1 - R)^{-0.5} \times G(\text{TO}) + (R / (1 - R))^{0.5} \times G(0.999)] - \text{TO} \times \text{THK}$$

$$\text{Risk ağırlıklı varlıklar} = K \times 12.5 \times \text{TT}$$

Temerrüde düşen bir kredi için sermaye ihtiyacı (K), bankanın en iyi beklenen kayıp tahmini (paragraf 471’de açıklanmaktadır) ile kredinin THK’si (paragraf 468’de tanımlanmaktadır) arasındaki fark ile sıfırdan büyük olana eşittir. Temerrüde düşülen kredi için risk ağırlıklı varlık tutarı, K, 12.5 ve TT’nin çarpımıdır.

Şematik risk ağırlıkları Ek 3’de gösterilmektedir.

2. Risk Bileşenleri

(i) Temerrüt Olasılığı (TO) ve Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesi (THK)

331. Belirlenmiş her perakende kredi havuzu için, bankaların, Bölüm III. H’de sayılan asgari koşullara tâbi olacak şekilde, TO ve THK tahmini yapmaları beklenmektedir. İlâveten, perakende krediler için TO, perakende kredi havuzunun tâbi olduğu içsel borçlu derecelendirmesiyle bağlantılı bir yıllık TO ya da %0,03’ten büyük olana eşittir.

(ii) Garantilerin ve Kredi Türevlerinin Tanınması

332. Bankalar, 480 ilâ 489. paragraflarda öngörülen asgari koşullara tâbi olmak kaydıyla, münferit bir borca veya bir kredi havuzuna destek olmak üzere sağlanan garanti ve kredi türevlerinin risk azaltıcı etkilerini, TO veya THK tahmini ayarlaması yoluyla yansıtabilirler. TO veya THK tahmininde yapılmış ayarlamaların garanti veya kredi türevi türleri itibariyle tutarlı bir şekilde yapılması gerekir.

333. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için yukarıda belirtilen koşullara uygun olarak, bankalar, bu ayarlamalara çifte temerrüt etkisini dahil etmemelidir. Ayarlanmış risk ağırlığı, koruma sağlayıcıya karşı doğrudan üstlenilen benzer bir kredinin risk ağırlığından daha az olmamalıdır. Standart yaklaşıma uygun olarak, bankalar, daha yüksek bir sermaye ihtiyacı doğuracaksa kredi koruma işlemini dikkate almamayı ve muhasebeleştirilmemeyi tercih edebilirler.

(iii) Temerrüt Tutarı (TT)

334. Hem bilanço içi perakende krediler hem de bilanço dışı perakende krediler, belirli karşılıklar veya kısmi borç silmeler de dikkate alınarak brüt olarak ölçülür. Çekilen tutarlar üzerinden TT, (i) kredi tamamen silindiği takdirde bankanın yasal sermayesinin azaltılması gereken tutar ve (ii) belirli karşılıklar ve kısmi borç silmelerin toplam tutarından az olmamalıdır. Enstrümanın TT’si ile (i) ve (ii). şıklar toplamı arasındaki fark artı olduğunda, bu tutar bir iskonto olarak adlandırılır. Risk ağırlıklı varlıkların hesaplaması, her türlü iskontodan bağımsızdır. 380. paragrafta belirtilen sınırlı durumlarda, iskontolar, Bölüm III. G’de bahsi geçen BK-karşılığı hesaplaması amacıyla toplam kabul edilebilir karşılıkların ölçümüne dahil edilebilir.

335. Bankanın perakende müşteriye kullandığı kredilerin aynı müşterinin mevduatıyla bilançoda netleştirilmesine, standart yaklaşımda uygulanan ve 188. paragrafta açıklanan koşullar geçerli olacak şekilde izin verilir. Bilanço dışı perakende krediler için, bankaların 474 ilâ 477 ve 479. paragraflarda belirtilen asgari koşullara uymaları şartıyla kendi KDO tahminlerini kullanmaları zorunludur.

336. Kredi kartları gibi, gelecekteki belirsiz kredi kullanımlarına tâbi perakende krediler için, bankalar, genel zarar tahmini hesaplamalarında, temerrüde düşmeden önceki ilave çekilişlerle ilgili beklentiye ve/veya tarihsel deneyimi dikkate almalıdır. Özellikle, çekilmemiş krediler için dönüşüm faktörleri kendi TT tahminlerine yansıtılmamışsa, temerrütten önceki ilave kredi çekilişi olasılığı THK tahminlerine dahil edilmelidir. Öte yandan, banka, ilave kredi çekilişi olasılığını THK tahminlerine yansıtıyorsa, aynı şeyi TT tahminlerinde de yapmalıdır.

337. Perakende kredilerin sadece bakiyelerinin teminatlandırıldığı durumlarda, bankalar, kredi riskiyle ilgili İDD yaklaşımını uygulayarak, teminatlandırılan kredi riskleriyle ilgili olarak çekilmemiş bakiyelerdeki payları (yani, satıcının payı) için gereken sermayeyi tutmaya devam etmelidir. Şöyle ki, bu krediler için, bankalar KDO etkisini THK tahminlerinden ziyade TT tahminlerine yansıtmalıdır. Satıcının çekilmemiş kredilerdeki payıyla bağlantılı TT'nin tespit edilmesi için, teminatlandırılan kredilerin çekilmemiş bakiyeleri, satıcı ve yatırımcıların teminatlandırılan çekilmiş bakiyelerdeki paylarına orantılı olarak satıcının ve yatırımcıların payları arasında dağıtılmalıdır. Teminatlandırılan kredilerin çekilmemiş bakiyelerinde yatırımcıların payı ise, 643. paragrafta açıklanan uygulamaya tâbi tutulacaktır.

338. İDD kapsamında perakende portföyünde kambiyo ve faiz oranı taahhütleri bulunan bankaların krediye dönüştürülen tutarlar için kendi içsel derecelendirmelerini kullanmalarına izin verilmez. Bunun yerine, standart yaklaşım kuralları uygulanmaya devam edilir.

E. Hisse Senedi Yatırımına İlişkin Kurallar

339. E Bölümü, hisse senedi yatırımları için BmK sermaye ihtiyacını hesaplama yöntemini açıklamaktadır. Bölüm E.1'de (a) piyasa bazlı yaklaşım (bu yaklaşım da basit risk ağırlığı yöntemi ve içsel modeller yöntemi olarak ikiye ayrılır) ve (b) TO/THK yaklaşımı açıklanmaktadır. Risk bileşenleri, Bölüm E.2'de ele alınmaktadır. Beklenen kayıpları hesaplama yöntemi ve bu ölçüt ile karşılıklar arasındaki farkı tespit etme yöntemi ise Bölüm III. G'de izah edilmektedir.

1. Hisse Senedi Yatırımları İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar

340. Alım-satım portföyündeki hisse senedi yatırımları için risk ağırlıklı varlıklar, piyasa riski kurallarına tâbidir.

341. Alım-satım portföyünde izlenmeyen hisse senedi yatırımlarına ait risk ağırlıklı varlıkları hesaplamada iki yaklaşım söz konusudur: piyasa bazlı yaklaşım ve TO/THK yaklaşımı. Bankalar tarafından hangi yaklaşımın veya yaklaşımların hangi koşullarda uygulanacağına denetim otoriteleri karar verecektir. Belirli bazı sermaye yatırımları, 356 ilâ 358. paragraflarda açıklandığı üzere kapsam dışındadır ve bunlar standart yaklaşım altındaki sermaye yükümlülüklerine tâbidir.

342. Denetim otoritelerinin her iki metodolojiye de izin verdiği durumlarda, bankaların tercihi tutarlı olmalı ve özellikle yasal arbitraja olanak tanımamalıdır.

(i) Piyasa Bazlı Yaklaşım

343. Piyasa bazlı yaklaşımda, bankaların yatırım portföylerindeki sermaye yatırımları için asgari sermaye gereksinimini iki farklı ve bağımsız yöntemden birisini veya her ikisini kullanarak hesaplamalarına izin verilir: Basit risk ağırlığı yöntemi veya içsel model yöntemi. Kullanılan yöntem, ilgili kuruluşun sermaye yatırımlarının büyüklüğüne ve karmaşıklığına uygun, toplam büyüklüğüyle ve gelişmişlik düzeyiyle uyumlu olmalıdır. Denetim otoriteleri, kuruluşun kendi özgün koşullarını dikkate alarak bu yöntemlerden herhangi birisini kullanmasını isteyebilirler.

Basit Risk Ağırlığı Yöntemi

344. Basit risk ağırlığı yönteminde, borsada işlem gören hisse senedi yatırımlarına %300 risk ağırlığı, diğer tüm sermaye yatırımlarına %400 risk ağırlığı uygulanacaktır. Borsada işlem gören hisse tanımı, tanınmış bir menkul kıymetler borsasında alınıp satılan sermaye paylarını ifade etmektedir.

345. Yatırım portföyünde tutulan kısa nakit pozisyonlar ve türev enstrümanların, belirli sermaye yatırımları için açıkça finansal riskten koruma aracı olarak tutulmaları ve kalan vadelerinin en az bir yıl olması şartlarıyla, aynı hisselerdeki uzun pozisyonlara mahsup edilmelerine izin verilir. Diğer kısa pozisyonlar ise, her pozisyonun mutlak değerine uygulanan ilgili risk ağırlığına sahip uzun pozisyonlarmış gibi işlem görürler. Vade uyumsuzluğu olan pozisyonlarda uygulanacak metodoloji, kurumsal krediler için uygulanan metodolojiye benzerdir.

İçsel Model Yöntemi

346. İDD bankaları, risk bazlı sermaye gereksinimini hesaplamak için içsel risk ölçüm modellerini kullanabilirler veya kullanmaları denetim otoritelerince talep edilebilir. Bu alternatifte, bankaların, uzun vadeli bir örneklem süresi için

hesaplanan uygun bir risksiz oran ile üç aylık getiriler arasındaki farkın 99ncü yüzdelik dilimde, tek-kuyruklu güven aralığına tâbi olarak, içsel riske maruz değer modellerini kullanarak tespit edilen kuruluşun sermaye yatırımları üzerinden potansiyel zarar tutarına eşit bir sermayeyi bulundurmaları gerekir. Sermaye yükümlülüğü, risk muadil ağırlıklı varlık hesaplaması yoluyla, kuruluşun risk bazlı sermaye oranına dahil edilecektir.

347. Sermaye yatırımlarını, risk ağırlıklı varlıklara dönüştürmede kullanılan risk ağırlığı, bulunan sermaye yükümlülüğünün 12,5 ile çarpılması yoluyla hesaplanır (yani, asgari %8 sermaye gereksiniminin tersi). İçsel model yöntemiyle hesaplanan sermaye gereksinimi, borsada işlem gören sermaye yatırımları için %200 ve diğer tüm sermaye yatırımları için %300 risk ağırlığı uygulanarak basit risk ağırlığı yöntemiyle hesaplanan sermaye gereksiniminden az olamaz. Asgari sermaye gereksinimi, basit risk ağırlığı yaklaşımı metodolojisi uygulanarak ayrıca hesaplanacaktır. Ek olarak, asgari risk ağırlıkları, portföy seviyesinden ziyade münferit risk seviyesinde uygulanacaktır.

348. Denetim otoritesi, dahili olarak farklı yaklaşımlar kullanan bankanın uygun değerlendirmeler sonucunda farklı portföylere farklı piyasa bazlı yaklaşımlar uygulamasına izin verebilir.

349. Bankaların, sermaye gereksiniminin piyasa bazlı yaklaşım uygulanarak tespit edildiği bir sermaye yatırımı pozisyonu için alınan garantileri dikkate alınmasına izin verilir, fakat alınan teminatın dikkate alınmasına izin verilmez.

(ii) *TO/THK Yaklaşımı*

350. Sermaye yatırımları (perakende varlık sınıfına dahil edilen şirketlerin sermayesi de dahil) için TO/THK yaklaşımıyla ilgili asgari koşullar ve metodoloji, aşağıda sayılan özel koşullara tâbi olmak kaydıyla, kurumsal krediler için temel İDD yaklaşımında öngörülen asgari koşullar ve metodolojinin aynıdır.⁷³

- Bankanın sermaye pozisyonu tuttuğu bir şirketin TO'suna ilişkin tahmini, kredilendirdiği bir şirketin TO'suna ilişkin tahminiyle aynı gerekleri karşılamalıdır.⁷⁴ Banka, sermayesine katıldığı şirketle kredi ilişkisi içinde değilse ve pratikte ilgili temerrüt tanımını kullanabilmek için o şirketin mali durumu hakkında yeterli bilgiye sahip değil ancak diğer standartlara uyuyorsa, belirlediği TO seti bazında, kurumsal risk ağırlığı fonksiyonundan kaynaklanan risk ağırlıklarına 1,5 katsayısı uygulanacaktır. Bununla birlikte, bankanın sermaye yatırımları önemli düzeyde ve yasal amaçlarla bir TO/THK yaklaşımı kullanmasına izin verilmişse ve ancak banka henüz ilgili standartlara uymuyorsa, piyasa bazlı yaklaşım kapsamındaki basit risk ağırlığı yöntemi uygulanacaktır.

⁷³ %90 THK varsayımıyla, sermaye yatırımları için gelişmiş yaklaşım mevcut değildir.

⁷⁴ Pratikte, aynı karşı tarafa karşı sermaye yatırımı ve IRB kredisi riskinin üstlenilmiş ise, IRB kredisindeki temerrüt, sermaye yatırımında da eşzamanlı temerrüdü tetikleyecektir.

- Sermaye yatırımları için risk ağırlığının hesaplanmasında %90 THK varsayımı kullanılır.
- Bu amaçlarla, bankanın kendi İDD portföyü içindeki diğer krediler için açık yaklaşımı uygulayıp uygulamadığına bakılmaksızın, risk ağırlığı, beş yıllık vade ayarlamasına tâbi tutulur.

351. TO/THK yaklaşımında, 352 ve 353. paragraflarda belirtilen asgari risk ağırlıkları uygulanır. Sermaye yatırımıyla bağlantılı BmK ve BK toplamı, asgari risk ağırlıklarından birinin uygulanması halinde doğacak olandan daha az bir sermaye gereksinimi doğacaksa, asgari risk ağırlıkları kullanılmalıdır. Bir başka deyişle, 350. paragrafa göre hesaplanan risk ağırlıkları ile sermaye yatırımına bağlı beklenen kayıp toplamının 12,5 ile çarpılmasının sonucu ilgili asgari risk ağırlıklarından daha küçük ise, asgari risk ağırlıkları uygulanmalıdır.

352. Portföy aşağıda açıklandığı gibi yönetildiği sürece, belirtilen sermaye yatırımı türlerine %100 asgari risk ağırlığı uygulanır:

- Yatırımın uzun süreli bir müşteri ilişkisinin parçası olduğu, kısa vadede herhangi bir sermaye kazancının beklenmediği ve uzun vadede de (trendin üzerinde) bir sermaye kazancı beklentisinin bulunmadığı, halka açık sermaye yatırımları. Hemen her durumda, ilgili kuruluşun portföydeki şirketle kredi ve/veya genel bankacılık ilişkisi içinde olacağı ve böylece, temerrüt olasılığı tahminlerinin zaten hazır olması beklenir. Uzun vadeli olmasından ötürü, bu yatırımlar için uygun elde tutma süresinin belirlenmesinde çok dikkatli olmak gerekir. Genel olarak, bankanın bu sermaye hisselerini uzun bir süreyle (en az beş yıl) elinde tutacağı beklenir.
- Yatırımın geri dönüşünün sermaye kazançlarından doğmayan düzenli ve periyodik nakit akışlarına dayandığı ve mevcut sermaye kazancı beklentisinin veya gelecek (trendin üzerinde) bir sermaye kazancı beklentisinin bulunmadığı, halka açık olmayan özel sermaye yatırımları.

353. Net kısa pozisyonlar da (paragraf 345’de tanımlandığı gibi) dahil diğer tüm sermaye yatırımı pozisyonları için, TO/THK yaklaşımına göre hesaplanan sermaye gereksinimi, borsada işlem gören sermaye yatırımları için %200; diğer tüm sermaye yatırımları için %300 risk ağırlığı uygulanarak basit risk ağırlığı yöntemiyle hesaplanan sermaye gereksiniminden az olamaz.

354. Sermaye yatırımları için TO/THK yaklaşımında azami risk ağırlığı %1250’dir. 350. paragrafa göre hesaplanan risk ağırlıkları ile sermaye yatırımlarına bağlı BK toplamının 12,5 ile çarpılmasıyla bulunan sonuç %1250 risk ağırlığını aştığı takdirde, bu azami risk ağırlığı uygulanabilir. Alternatif olarak, bankalar sermaye yatırımının tamamını, beklenen kayıp tutarını temsil ettiğini varsayarak, %50’si ana sermayeden, %50’si de katkı sermayeden olmak üzere sermayeden indirebilirler.

355. TO/THK sermaye yatırımları için finansal koruma, kurumsal krediler için olduğu gibi, koruma sağlayıcısına karşı üstlenilen kredi riski üzerinden %90 THK'ye tâbidir. Bu kapsamda, sermaye yatırımı pozisyonları beş yıl vadeye tâbi imiş gibi işlem görecektir.

(iii) Piyasa Bazlı ve TO/THK Yaklaşımlarına İstisnalar

356. Standart yaklaşıma göre sıfır risk ağırlığına tâbi olan şirketlere yapılan sermaye yatırımları, ilgili ulusal denetim otoritesinin takdirine bağlı olarak, sermaye ile ilgili İDD yaklaşımlarının kapsamı dışında tutulabilir (sıfır risk ağırlığının uygulanabileceği, kamu destekli şirketler de dahil). Denetim otoritesi, bu tür bir istisnayı olanaklı kılarsa bunu tüm bankalara uygulamalıdır.

357. Ekonominin belirli sektörlerini teşvik etmek için, denetim otoriteleri, bankaya yatırımlar konusunda önemli teşvik ve destekler sağlayan, mevzuatla düzenlenmiş programlar kapsamında yapılan sermaye yatırımlarını da İDD sermaye ihtiyacı yükümlülüklerinden muaf tutabilirler ve sermaye yatırımlarına belirli kısıtlamalar ve belirli bir devlet denetimi getirebilirler. Bu kısıtlamalara örnek olarak, bankanın yatırım yapacağı işletmelerin büyüklüğü ve türleri, izin verilen sermaye payı miktarları, coğrafi konum ve ayrıca, bankanın yatırımla ilgili potansiyel riskini sınırlandıran ilgili diğer faktörlere ilişkin sınırlamalar sayılabilir. Mevzuatla düzenlenen programlar kapsamında yapılan sermaye yatırımları, ana sermaye ile katkı sermayesi toplamının %10'una kadar, İDD yaklaşımlarının kapsamı dışında tutulabilir.

358. Denetim otoriteleri, sermaye yatırımlarını, önemlilik ilkesine göre de İDD uygulamasının kapsamı dışında tutabilirler. Bankanın sermaye yatırımlarının toplam tutarı, 357. paragrafta bahsi geçen mevzuatla düzenlenen tüm programlar hariç olmak üzere, önceki yılın ortalaması itibariyle bankanın ana sermaye ile katkı sermayesi toplamının %10'unu geçiyorsa, o bankanın sermaye yatırımları önemli sayılır. Önemlilik eşiği, bankanın sermaye yatırımları portföyü 10 münferit yatırımdan oluşuyorsa, bu bankanın ana ve katkı sermayesi toplamının %5'ine düşürülür. Ulusal denetim otoriteleri bu önemlilik eşiklerini düşürebilirler.

2. Risk Bileşenleri

359. Genel olarak, sermaye gereksiniminin dayandırıldığı sermaye yatırımı büyüklüğü, ulusal muhasebe uygulamalarına ve yasal düzenlemelere bağlı olarak tahakkuk etmemiş yeniden değerlendirme kazançlarını da içerebilen mali tablolarda sunulan değere dayanır. Böylece, örneğin, sermaye yatırımı ölçütleri şöyle olacaktır:

- Değer değişikliklerinin doğrudan doğruya gelire ve yasal sermayeye etki ettiği rayiç değeri üzerinden izlenen yatırımlar için kredi riski, bilançoda gösterilen rayiç değere eşittir.

- Değer değişikliklerinin gelire değil, sermayenin vergi açısından ayarlanmış ayrı bir bileşenine etki ettiği rayiç değeri üzerinden izlenen yatırımlar için, kredi riski, bilançoda gösterilen rayiç değere eşittir.
- Maliyeti üzerinden ya da maliyet veya piyasa değerinin düşük olanı üzerinden izlenen yatırımlar için kredi riski, bilançoda gösterilen maliyetine veya piyasa değerine eşittir.⁷⁵

360. Hem sermaye payı, hem de hisse dışı yatırım unsurlarını içeren fonlara yapılan yatırımlar, tutarlı ve istikrarlı bir şekilde uygulanmak kaydıyla, fon payı yatırımlarının çoğunluğu esasında tek bir yatırım olarak ya da mümkünse, bir genelleme yaklaşımı bazında fon bileşenlerine yapılan ayrı ve bağımsız yatırımlar olarak kabul edilebilir.

361. Sadece yatırım yetkisinin bulunduğu durumlarda da, fon, tek bir yatırım olarak kabul edilebilir. Bu amaçla, fonun, yetkisinin izin verdiği azami sınırlar içinde, öncelikle en yüksek sermaye gerektiren varlık sınıflarına yatırım yaptığı ve daha sonra, azami toplam yatırım seviyesine ulaşılan kadar azalan sıra içinde yatırım yapmaya devam ettiği varsayılır. Aynı bakış, genelleme yaklaşımında da kullanılabilir, fakat bankanın böyle bir fonun tüm potansiyel bileşenlerini derecelendirmiş olması gerekir.

F. Devralınan Alacaklar İçin Kurallar

362. F Bölümü, devralınan alacaklar için BmK sermaye gereksinimi hesaplama yöntemini sunmaktadır. Bu varlıklar açısından, hem temerrüt riski, hem de temlik riski için İDD sermaye yükümlülüğü söz konusudur. III. F.1 Bölümü, temerrüt riski için risk ağırlıklı varlıkların hesaplanması konusunu irdelemektedir. Değer azalma riski için risk ağırlıklı varlıkların hesaplanması konusu ise III. F. 2 Bölümünde ele alınmaktadır. Beklenen kayıpları hesaplama yöntemi ve karşılıklarla arasındaki farkı tespit etme yöntemi ise, III. G Bölümünde izah edilmektedir.

1. Temerrüt Riski İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar

363. Bir varlık kategorisine aidiyeti konusunda netlik olmayan alacaklarda, temerrüt riski için İDD risk ağırlığı, bankanın söz konusu risk türüne ilişkin risk ağırlığı fonksiyonu için geçerli nitel standartları karşılayabildiği sürece, o kategoriye uygulanan risk ağırlığıdır. Örneğin, bankalar, kabul edilebilir rotatif perakende kredilerle (234. paragrafta belirtilmiştir) ilgili standartlara uyamadıkları takdirde, diğer perakende kredilere ilişkin risk ağırlığı fonksiyonunu uygulamalıdır. Karma kredi riski türleri içeren havuzları satın alan banka,

⁷⁵ Bu, 1988 Uzlaşısına göre tahakkuk etmemiş kazançların %45'inin katkı sermayesine konulmasına izin veren mevcut uygulamayı etkilemez.

kredileri türlerine göre ayıramıyorsa, alacak havuzundaki kredi türleri için en yüksek sermaye gereksinimini doğuran risk ağırlığı fonksiyonu uygulanır.

(i) *Devralınan Perakende Alacaklar*

364. Devralınan perakende alacaklar için, banka, perakende kredilere ilişkin risk ölçüm standartlarına uymalıdır, fakat TO ve THK'leri tahmin etmek için dış ve içsel referans veriler kullanılabilir. TO ve THK (veya TT) tahminleri, alacaklar için ayrıca ve tek tek hesaplanmalıdır: bir başka deyişle, satıcıdan veya başka taraflardan alınan garantiler veya rücu varsayımları dikkate alınmamalıdır.

(ii) *Devralınan Kurumsal Alacaklar*

365. Devralınan kurumsal alacaklar için, satın alan bankanın aşağıdan-yukarıya yaklaşımına ilişkin mevcut İDD risk sayısallaştırma standartlarını uygulaması beklenir. Bununla birlikte, kabul edilebilir devralınan kurumsal alacaklar için ve denetim otoritesinin iznine tâbi olarak, banka, temerrüt riski için İDD risk ağırlıklarını hesaplamak amacıyla aşağıda açıklanan yukarıdan-aşağıya prosedürünü de kullanabilir:

- Satın alan banka, kredi tutarının yüzdesi olarak ifade edilen, havuzun temerrüt riski için bir yıllık beklenen kaybını (yani, alacaklar havuzundaki tüm borçluların bankaya toplam TT tutarını) tahmin eder. Tahmin edilen beklenen kaybın alacaklar için ayrı olarak hesaplanması gerekir; yani, satıcıdan veya başka taraflardan alınan garantilere veya rücu varsayımlarına bakılmamalıdır. Temerrüt riskini (ve/veya temlik riskini) kapsayan rücu veya garantiler ile ilgili uygulamalar aşağıda ayrıca izah edilmektedir.
- Havuzun beklenen kayıp tahmini yapıldıktan sonra, temerrüt riski için risk ağırlığı, kurumsal kredilere ilişkin risk ağırlığı fonksiyonuyla belirlenir.⁷⁶ Aşağıda açıklandığı gibi, temerrüt riski için risk ağırlıklarının doğru tespiti, bankanın beklenen kaybı TO ve THK bileşenlerine doğru ve güvenilir bir şekilde ayırıştırma yeteneğine bağlıdır. Bankalar, TO ve THK'leri tahmin etmek için dışsal ve içsel verileri kullanabilirler. Ancak, kurumsal krediler için temel yaklaşımı uygulayan bankalar gelişmiş yaklaşımı kullanamazlar.

⁷⁶ Paragraf 273'de açıklandığı gibi, KOBİ'ler için firma büyüklüğüne göre ayarlama, satın alınan kurumsal alacaklar havuzunun münferit kredi risklerine göre ağırlıklı ortalama olacaktır. Banka havuzun ortalama büyüklüğünü hesaplamak için gerekli bilgilere sahip değilse, firma büyüklüğüne göre ayarlama yapılmayacaktır.

Temel İDD Yaklaşımı Uygulaması

366. Satın alan banka, beklenen kaybı TO ve THK bileşenleri itibariyle doğru ve güvenilir bir şekilde ayrıştıramadığı takdirde, risk ağırlığı aşağıdaki özellikler esas alınarak, kurumsal risk ağırlığı fonksiyonu bazında hesaplanır: banka, kredilerin sadece kurumsal borçlulara kullandırılan birinci sıra alacaklar olduğunu kanıtlayabildiği takdirde, %45 THK oranı kullanılabilir. TO, beklenen kaybın bu THK oranına bölünmesi yoluyla hesaplanacaktır. TT, bakiye tutardan, kredi riski azaltma işleminden önce temlik riski (K_{Temlik}) için gereken sermaye yükümlülüğünün düşülmesi yoluyla hesaplanacaktır. Aksi halde, TO, bankanın beklenen kayıp tahminidir; THK oranı %100 olacaktır ve TT, bakiye tutardan K_{Temlik} düşüldüğünde bulunan tutardır. Bir rotatif satın alma kredisi için TT, devralınan alacakların cari tutarına kullanılmamış satın alma taahhütlerinin %75'i ilave edilerek ve çıkan sonuçtan K_{Temlik} düşülerek hesaplanan tutardır. Satın alan banka TO'yu doğru ve güvenilir bir şekilde tahmin edebiliyorsa, risk ağırlığı, 287 ilâ 296, 299, 300 ilâ 305 ve 318. paragraflarda izah edildiği gibi, temel yaklaşımda garantilerle ilgili uygulama ve THK, V özelliklerine göre kurumsal risk ağırlığı fonksiyonlarından hesaplanır.

Gelişmiş İDD Yaklaşımı Uygulaması

367. Devralan banka, havuzun temerrüt ağırlıklı ortalama Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdelerini (paragraf 468'de tanımlanmaktadır) ya da ortalama TO'sunu güvenilir bir şekilde tahmin edebildiği takdirde, diğer parametreyi, beklenen uzun vadeli kayıp oranı tahmini bazında tahmin edebilir. Banka (i) uzun vadeli temerrüt ağırlıklı ortalama temerrüt halinde kayıp oranını bulmak için uygun bir TO tahmini kullanabilir veya (ii) uygun TO'yu bulmak için bir uzun vadeli temerrüt ağırlıklı ortalama temerrüt halinde kayıp oranı kullanabilir. Her iki durumda da, devralınan alacaklara ilişkin İDD sermaye hesaplaması için kullanılan THK'nin uzun vadeli temerrüt ağırlıklı ortalama temerrüt halinde kayıp oranından az olamayacağı ve 468. paragrafta tanımlanan kavramlarla uyumlu olması gerektiği göz önünde bulundurulmalıdır. Devralınan alacaklara ilişkin risk ağırlığı, bankanın kurumsal risk ağırlığı fonksiyonunun girdileri olan TO ve THK tahminleri kullanılarak tespit edilecektir. Temel İDD yaklaşımı uygulamasına benzer şekilde, TT, bakiye tutardan K_{Temlik} düşülerek bulunan tutar olacaktır. Bir rotatif satın alma kredisi için TT tutarı ise, devralınan alacakların cari tutarına kullanılmamış satın alma taahhütlerinin %75'i ilave edilerek ve sonuçtan K_{Temlik} düşülerek bulunan tutar olacaktır (böylece, gelişmiş İDD yaklaşımını kullanan bankaların kullanılmamış satın alma taahhütleri için kendi içsel TT tahminlerini kullanmalarına izin verilmeyecektir).

368. Kullanılan tutarlar için, V, havuzun kredi ağırlıklı ortalama efektif vadesine (320 ilâ 324. paragraflarda tanımlanmaktadır) eşit olacaktır. Aynı V değeri, ilgili kredinin efektif sözleşme maddeleri ve erken amortisman tetikleyicileri içermesi veya satın alan bankayı kredinin vadesi boyunca satın alması gereken gelecekteki alacakların kalitesinde önemli bir bozulmaya karşı koruyan başka madde ve özellikler içermesi şartıyla, taahhüt edilen bir satın alma kredisi kapsamında kullanılmamış tutarlar için de kullanılacaktır. Bu tip efektif

koruyucu maddelerin mevcut olmaması halinde, kullanılmamış tutarlar için V değeri, (a) satın alma sözleşmesine göre en uzun vadeli potansiyel alacak ile (b) satın alma kredisinin kalan vadesinin toplamı olarak hesaplanacaktır.

2. *Temlik Riski İçin Risk Ağırlıklı Varlıklar*

369. Temlik riski, alacak tutarının alacağın borçlusuna açılan nakdi veya gayri nakdi kredilerle azalması olasılığı anlamına gelir.⁷⁷ Kurumsal ve perakende alacaklar bakımından, devralan banka için temlik riskinin önemsiz düzeyde olduğu banka tarafından ilgili denetim otoritesine kanıtlanmadıkça, temlik riskiyle ilgili uygulama aşağıdaki gibi olmalıdır: ya bir bütün olarak havuz düzeyinde (yukarıdan-aşağıya yaklaşımı) ya da havuzu oluşturan münferit alacaklar düzeyinde (aşağıdan yukarıya yaklaşımı), satın alan banka, alacak tutarının yüzdesi olarak da ifade edilen, temlik riskine ait bir yıllık beklenen kaybı tahmin edecektir. Bankalar, beklenen kaybı tahmin etmek için dışsal ve içsel verileri kullanabilirler. Temerrüt riskine ilişkin uygulamada olduğu gibi, bu tahminin tek başına ve tek tek alacaklar için yapılması gerekir; yani, satıcıya veya üçüncü şahıs garantörlere rücu edilmeyeceği veya onlardan başka bir destek alınmayacağı varsayımıyla yapılması gerekir. Temlik riskine ilişkin risk ağırlıklarını hesaplamak amacıyla, kurumsal risk ağırlığı fonksiyonu aşağıdaki düzenlemelerle kullanılmalıdır: TO, tahmini beklenen kayba eşit olacak şekilde; THK %100 olarak belirlenmelidir. Temlik riski için sermaye gereksiniminin belirlenmesinde uygun vade uygulaması yapılmalıdır. Banka, temlik riskinin uygun bir şekilde izlendiğini ve bir yıl içinde giderilecek şekilde yönetildiğini kanıtlayabildiği takdirde, denetim otoritesi, bankanın bir yıl vade süresi uygulamasına izin verebilir.

370. Bu uygulama, ilgili alacakların kurumsal veya perakende alacak olduğuna bakılmaksızın ve temerrüt riski için risk ağırlıklarının standart İDD uygulamaları kullanılarak mı yoksa kurumsal alacaklar için yukarıda tanımlanan yukarıdan-aşağıya yaklaşımı kullanılarak mı hesaplandığı dikkate alınmaksızın yapılacaktır.

3. *Alacaklar İçin Satın Alma Fiyatı İndirimlerine İlişkin Uygulama*

371. Çoğu durumda, alacakların satın alma fiyatı, temerrüt kayıpları, temlik riskinden kaynaklanabilecek kayıpları veya her ikisi için bir birinci kayıp koruması (629. paragraf) sağlayan bir iskontoyu (308. ve 334. paragraflarda tanımlanan iskonto kavramı ile karıştırılmamalıdır) yansıtabilir. Böyle bir fiyat iskontosunun bir kısmı satıcıya iade edildiği takdirde ve bu oranda, iade edilen tutar, İDD menkul kıymetleştirme uygulamasında birinci kayıp koruması olarak kabul edilebilir. Alacaklar için iade edilmeyen fiyat iskintoları, III. G Bölümü

⁷⁷ Örnekler arasında, satılan malların iade edilmesinden kaynaklanan mahsup veya indirimler, ürün kalitesine ilişkin ihtilâflar, borçlunun bir alacağın borçlusuna olası borçları ve borçlunun teklif ettiği ödeme veya promosyon amaçlı indirimler (örneğin, 30 gün içinde nakit ödemeler için açılan krediler gibi) sayılabilir.

kapsamındaki beklenen kayıp (BK) karşılıkları hesaplamasını ya da risk ağırlıklı varlıklar hesaplamasını etkilemez.

372. Alacaklar için alınan teminat veya kısmi garantilerin birinci kayıp koruması sağladığı (hepsi birlikte bu paragrafta bundan böyle risk azaltma unsurları olarak anılacaktır) ve temerrüt kayıplarını, değer azalması kayıplarını veya her ikisini birden kapsadığı durumlarda, bunlar da, İDD menkul kıymetleştirme çerçevesinde birinci kayıp koruması olarak kabul edilebilirler (paragraf 629'a bakınız). Aynı risk azaltma unsuru hem temerrüt riskini hem de temlik riskini kapsıyorsa, Denetim Otoritesi Formülünü kullanan ve bir kredi ağırlıklı THK hesaplayabilen bankalar, bu işlemi, paragraf 634'de açıklandığı gibi yapmalıdır.

4. Kredi Riski Azaltma Unsurlarının Dikkate Alınması

373. Kredi riski azaltma unsurları, genel olarak, 300 ilâ 307. paragraflarda belirtilen aynı tip çerçeve kullanılarak dikkate alınır.⁷⁸ Özellikle, satıcının veya bir üçüncü kişinin sağladığı garantiye, bu garantinin temerrüt riskini mi, temlik riskini mi yoksa her ikisini birden mi kapsadığına bakılmaksızın, garantilere ilişkin mevcut İDD kuralları bağlamında işlem yapılır.

- Garanti havuzun temerrüt riskini ve temlik riskini kapsıyorsa, banka, havuzun temerrüt riski ve temlik riski için toplam risk ağırlığı yerine, garantöre karşı üstlenilen bir kredi riskinin risk ağırlığını kullanacaktır.
- Garanti sadece temerrüt riskini veya sadece temlik riskini kapsıyorsa, banka, havuzun ilgili risk bileşeni (temerrüt riski veya temlik riski) için risk ağırlığı yerine, garantöre karşı üstlenilen bir kredi riskinin risk ağırlığını kullanacaktır. Daha sonra, diğer bileşen için sermaye gereksinimi ilave edilecektir.
- Bir garanti, temerrüt ve/veya temlik riskinin sadece bir kısmını kapsıyorsa, temerrüt ve/veya temlik riskinin garanti kapsamında olmayan kısmına, orantılı veya kademeli teminatlara ilişkin mevcut KRA kurallarına göre işlem yapılacaktır (yani, kapsam dışında olan risk bileşenlerinin risk ağırlıkları, kapsam içindeki risk bileşenlerinin risk ağırlıklarına eklenecektir).

G. Beklenen Kayıplara İlişkin Uygulama ve Karşılıkların Tanınması

374. III. G Bölümü, karşılıklar (örneğin, özel karşılıklar, ülke riski karşılıkları gibi portföye özgü genel karşılıklar veya genel karşılıklar) ve beklenen kayıp arasındaki farkın 43. paragrafta açıklandığı gibi yasal sermaye dahil edilebileceği veya yasal sermayeden indirilmesi yöntemini irdelemektedir.

⁷⁸ Ulusal denetim otoritesinin tercihinine bağlı olarak, bankalar, temlik riski için sermaye gereksiniminin belirlenmesi amacıyla, dahili olarak derecelendirilen ve temel IRB yaklaşımında A-’dan daha düşük bir TO muadili derece uygulanan garantörleri tanıyabilir ve kabul edebilirler.

1. Beklenen Kayıpların Hesaplanması

375. Banka, kredi riskleriyle (TO/THK yaklaşımında sermaye yatırımlarıyla bağlantılı beklenen kayıp tutarı ve menkul kıymetleştirme kredileri hariç) bağlantılı beklenen kayıp tutarını (beklenen kaybın TT ile çarpılması yoluyla bulunur) toplayarak toplam beklenen kayıp tutarını hesaplamalıdır. TO/THK yaklaşımına tâbi olan sermaye yatırımlarıyla bağlantılı beklenen kayıp tutarı toplam beklenen kayıp tutarına dahil edilmez ve bu kredilere 376 ve 386. paragraflar uygulanır. Menkul kıymetleştirme kredileri için beklenen kayıp uygulaması, 563. paragrafta tanımlanmaktadır.

(i) Denetim otoritesi Sınıflama Kriterlerine Tâbi İK Dışındaki Krediler İçin Beklenen Kayıp

376. Bankalar, mütemerrid nitelikte olmayan kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri, banka kredileri ve perakende krediler için TO x THK'ye eşit olan bir beklenen kayıp tutarı hesaplamalıdır. Temerrüde düşmüş kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri, banka kredileri ve perakende krediler için, bankalar, 471. paragrafta tanımlanan kendi en iyi beklenen kayıp tahminlerini belirlemeli; temel yaklaşımda bankalar denetim otoritesinin öngördüğü THK'yi kullanmalıdır. Denetim otoritesi sınıflama kriterlerine tâbi olan İK kredileri için ise, beklenen kayıp, 377 ve 378. paragraflarda açıklandığı gibi hesaplanır. TO/THK yaklaşımına tâbi olan sermaye yatırımları için, 351 ilâ 354. paragrafların koşulları uygulanmadıkça, BK, TO x THK olarak hesaplanır. Menkul kıymetleştirme riskleri, 563. paragrafta belirtildiği gibi, beklenen kayıp tutarına dahil edilmezler. Diğer tüm riskler için, beklenen kayıp, sıfırdır.

(ii) Denetim Otoritesi Sınıflama Kriterlerine Tâbi Olan İK Kredileri İçin Beklenen Kayıp

377. Denetim otoritesi sınıflama kriterlerine tâbi olan İK kredileri için, beklenen kayıp tutarı, aşağıda belirtildiği gibi, uygun risk ağırlıklarıyla saptanan risk ağırlıklı varlıklar tutarının TT ile çarpımının %8 ile çarpılması suretiyle belirlenir.

Diğer İK Kredileri İçin Denetim otoritesinin Öngördüğü Kategoriler ve beklenen kayıp Risk Ağırlıkları

378. VYTG hariç, İK kredileri için risk ağırlıkları, aşağıdaki tabloda gösterildiği gibidir:

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
%5	%10	%35	%100	%625

Ulusal uygulama tercihine bağılı olarak, denetim otoritelerinin, bankaların 277. paragrafta açıklandığı gibi, denetim otoritesinin öngördüğü “güçlü” ve “iyi” kategorilerine giren diğerk İK kredilerine ayrıcalıklı risk ağırlıkları uygulamalarına izin verdiği durumlarda, buna tekabül eden beklenen kayıp risk ağırlığı “güçlü” krediler için %0 ve “iyi” krediler için %5 olacaktır.

VYTG için denetim otoritesinin öngördüğü kategoriler ve beklenen kayıp risk ağırlıkları

379. VYTG için risk ağırlıkları, aşağıdaki tabloda gösterildiğı gibidir:

Güçlü	İyi	Standart	Zayıf	Temerrüde Düşmüş
%5	%10	%35	%100	%625

Ulusal uygulama tercihine bağılı olarak, denetim otoritelerinin bankaların 282. paragrafta açıklandığı gibi denetim otoritesinin öngördüğü “güçlü” ve “iyi” kategorilerine giren VYTG kredilerine ayrıcalıklı risk ağırlıkları uygulamalarına izin verdiği durumlarda, buna tekabül eden beklenen kayıp risk ağırlığı hem “güçlü” krediler hem de “iyi” krediler için %5 olacaktır.

2. Karşılıkların Hesaplanması

(i) İDD Yaklaşımına Tâbi Olan Riskler

380. Toplam kabul edilebilir karşılıklar terimi, İDD yaklaşımına tâbi tutulan kredilere ait tüm karşılıkların (yani, özel karşılıklar, kısmi borç silmeler, ülke riski karşılıkları gibi portföye özgü genel karşılıklar veya genel karşılıklar) toplamı olarak tanımlanır. Buna ilaveten, toplam kabul edilebilir karşılıklar, temerrüt halindeki varlıklar üzerinden iskontoları da içerebilir. Sermaye yatırımları ve menkul kıymetleştirme risklerine ilişkin olarak ayrılan özel karşılıkların toplam kabul edilebilir karşılıklara dahil edilmemeleri gerekir.

(ii) Kredi Riskine İlişkin Standart Yaklaşımına Tâbi Alacaklar

381. Kredi risklerinin bir kısmı için geçici olarak (257 ve 258. paragraflarda tanımlandığı gibi) standart yaklaşımı uygulayan ya da standart yaklaşıma tâbi tutulan riskleri önemli düzeyde değilse daimi olarak (259. paragraf) standart yaklaşımı uygulayan bankalar, genel karşılıklarının standart veya İDD yaklaşımına tâbi tutulan kısımlarını (42. paragraf), 382 ve 383. paragraflarda açıklanan yöntemlere göre belirleyeceklerdir.

382. Bankalar, genel olarak, toplam genel karşılıklarını, standart ve İDD yaklaşımlarına tâbi tutulan risk ağırlıklı varlıklarının paylarına göre orantılı olarak tesis etmelidir. Bununla birlikte, bir kuruluş içinde risk ağırlıklı varlıkların tespiti

için sadece belirli bir yaklaşım (yani, standart veya İDD yaklaşımı) kullanıldığı takdirde, standart yaklaşım kapsamında ayrılan genel karşılıklar, standart uygulamayla ilişkilendirilecektir. Benzer şekilde, kuruluşlar içinde İDD yaklaşımı kullanılarak ayrılan genel karşılıklar da 380. paragrafta belirtilen toplam kabul edilebilir karşılıklara ait olacaktır.

383. Ulusal denetim otoritesinin tercihine bağlı olarak, standart veya İDD yaklaşımını kullanan bankalar, izleyen koşullara tâbi olmak kaydıyla, standart ve İDD yaklaşımlarında sermayede dikkate alınacak genel karşılıklarını tesis ederken kendi içsel yöntemlerini kullanabilirler. İçsel tahsis yönteminin kullanılmasına ilişkin standartlar ulusal denetim otoritesi tarafından belirlenecektir. Bankalar, bu amaçla bir içsel tahsis yöntemini kullanmak için denetim otoritelerinden ön onay almak zorundadır.

3. Beklenen kayıp (BK) ve Karşılıklara İlişkin Uygulama

384. 43. paragrafta belirtildiği gibi, İDD yaklaşımını kullanan bankalar, kabul edilebilir karşılıkların (380. paragrafta tanımlandığı gibi) toplam tutarını, İDD yaklaşımı kapsamında hesaplanan toplam beklenen kayıp tutarıyla (375. paragrafta tanımlandığı gibi) karşılaştırmalıdır. Ayrıca, 42. paragraf, hem standart yaklaşımı hem de İDD yaklaşımını uyguladığında, bankanın kredi riskine ilişkin standart yaklaşıma tâbi tutulan beklenen kayıp ve karşılıklarına ilişkin uygulamayı izah etmektedir.

385. Hesaplanan beklenen kayıp tutarının karşılıklardan daha düşük olduğu durumlarda, denetim otoriteleri, aradaki farkın katkı sermayeye dahil edilmesine izin vermeden önce, beklenen kayıp tutarının bankanın faaliyet gösterdiği piyasadaki koşulları tam olarak yansıtmayı yansıtmadığını değerlendirmelidir. Özel karşılıkların temerrüt halindeki varlık üzerinden hesaplanan beklenen kayıp tutarını aşması durumunda, aradaki farkın, temerrüde düşülmeyen varlıklar üzerinden hesaplanan beklenen kayıp tutarından mahsup edilmesinden önce de, bu değerlendirmenin yapılması gerekir.

386. TO/THK yaklaşımında sermaye yatırımları için hesaplanan beklenen kayıp tutarının %50'si ana sermayeden, %50'si ise katkı sermayeden düşülür. TO/THK yaklaşımında sermaye yatırımları için hesaplanan karşılıklar veya borç silmeler, beklenen kayıp karşılığı hesaplamasında kullanılmayacaktır. Menkul kıymetleştirme riskleri ile ilgili beklenen kayıp ve karşılıklara ilişkin uygulama, 563. paragrafta izah edilmektedir.

H. İDD Yaklaşımı İçin Asgari Koşullar

387. Bölüm III. H, İDD yaklaşımına geçiş ve bu yaklaşımın devamlı kullanılmasına ilişkin asgari koşulları sunmaktadır. Asgari koşullar, aşağıda sayılan 12 ayrı bölümde düzenlenmiş bulunmaktadır: (a) asgari koşulların bileşimi, (b) asgari koşullara uyum şartı, (c) derecelendirme sisteminin tasarımı,

(d) risk derecelendirme sisteminin işleyişi, (e) kurumsal yönetim ve denetim, (f) içsel derecelerin kullanımı, (g) riskin sayısallaştırılması, (h) içsel tahminlerin onaylanması, (i) denetim otoritesinin öngördüğü THK ve TT tahminleri, (j) finansal kiralamanın dikkate alınma koşulları, (k) sermaye yatırımları için sermaye gereksinimi hesaplaması ve (l) açıklama koşulları. Bu asgari koşulların çeşitli varlık kategorileri için geçerli olduğunu not etmek gerekir. Bundan dolayı, belirli bir asgari koşul başlığı altında birden fazla varlık kategorisi ele alınabilir.

1. Asgari Koşulların Bileşimi

388. İDD yaklaşımını kullanabilmek için, bankaların, hem başlangıçta hem de devamlı olarak belirli asgari koşullara uyduğunu denetim otoritesine kanıtlaması gerekir. Bu koşulların pek çoğu, bankaların risk derecelendirme sistemlerinin ulaşması gereken hedefleri ve yerine getirmesi gereken koşulları içermektedir. Bu konuda, bankaların ilgili riskleri tutarlı, güvenilir ve geçerli bir şekilde sınıflandırma ve sayısallaştırma becerileri üzerinde odaklanılır.

389. Bu gereklerin altında yatan en önemli prensip, derecelendirme ve risk tahmin sistem ve süreçlerinin borçlu ve işlemin özellikleri hakkında anlamlı bir değerlendirme; anlamlı bir risk farklılaştırması ve makul sınırlar içinde doğru ve tutarlı nicel risk tahminlerine ulaşabilecek nitelikte olmasıdır. Ayrıca, söz konusu sistemler ve süreçlerin bu tahminlerin dahili kullanımına uyumlu ve uygun olması da gerekir. Komite, piyasalar, derecelendirme metodolojileri, bankacılık ürünleri ve uygulamaları arasındaki farkların, hem bankaların hem de denetim otoritelerinin kendi operasyonel prosedürlerini uyarlamalarını gerektirdiğinin farkındadır. Komitenin niyeti, bankaların risk yönetimi politikaları ve uygulamalarına ilişkin herhangi bir form veya operasyonel ayrıntı dikte etmek değildir. Her denetim otoritesi, bankaların uyguladığı sistem ve kontrollerin İDD yaklaşımına temel oluşturmak için yeterli olduğunu teyit eden ayrıntılı inceleme ve kontrol prosedürleri geliştirecektir.

390. Bu dokümanda belirtilen asgari koşullar, tersi açıkça belirtilmedikçe, tüm varlık sınıflarına uygulanır. Kredi risklerinin borçlu veya kredi derecelerine atanmasına (ve ilgili denetim, doğrulama vb.) ilişkin standartlar, açıkça aksi belirtilmedikçe, perakende risklerin homojen risk havuzlarına atanmasına da aynı şekilde uygulanır.

391. Bu dokümanda belirtilen asgari koşullar, tersi açıkça belirtilmedikçe, hem temel yaklaşıma hem de gelişmiş yaklaşıma uygulanır. Genel olarak, bütün İDD bankaları, kendi TO tahminlerini yapmalı⁷⁹ ve derecelendirme sisteminin tasarımı, işleyişi, kontrolleri ve kurumsal yönetim ile ilgili genel koşullara ve TO tahminleri ve TO ölçümlerinin doğrulanmasıyla ilgili gereklere uymalıdır. Kendi THK ve TT tahminlerini kullanmak isteyen bankalar, ayrıca, bu risk faktörleri için 468 ilâ 489. paragraflarda belirtilen ilave asgari koşullara da uymalıdır.

⁷⁹ Bankaların, İK alt-sınıfına giren belirli krediler için ve belirli sermaye yatırımı riskleri için kendi TO tahminlerini yapmaları zorunlu değildir.

2. *Asgari Koşullara Uyum Şartı*

392. İDD yaklaşımını kullanmaya hak kazanabilmek için, bankanın, bu dokümanda açıklanan İDD koşullarına hem başlangıçta hem de devamlı olarak uyduğunu denetim otoritesine kanıtlaması gerekir. Bankaların genel kredi riski yönetimi uygulamalarının, Komitenin ve ulusal denetim otoritelerinin yayımladığı, sürekli yenilenen ve gelişen ihtiyatlı uygulamalara ilişkin düzenlemelere de uygun olması gerekir.

393. Bankanın bütün asgari gereklerle tam olarak uyumlu olmadığı durumlar söz konusu olabilir. Böyle bir durumda, bankanın asgari gereklerle zamanında tekrar uyumlu hale gelmek amacıyla yönelik bir plan yapması ve bu plan için ilgili denetim otoritesinden onay alması ya da bu uyumsuzluğun etkilerinin kuruma yarattığı risk açısından önemsiz olduğunu denetim otoritesine kanıtlaması gerekir. Kabul edilebilir bir planın yapılamaması ya da planın başarıyla uygulanmaması ya da uyumsuzluğun önemsiz düzeyde olduğunun gösterilememesi halinde, ilgili denetim otoriteleri, bankanın İDD yaklaşımını kullanma hakkını tekrar gözden geçireceklerdir. Ayrıca, herhangi bir aykırılık süresince, denetim otoriteleri, bankanın 2. Yapısal Blok kapsamında ilave sermaye bulundurmasını ya da denetim otoritesinin öngördüğü başka bir uygun tedbiri almasını talep edeceklerdir.

3. *Derecelendirme Sisteminin Yapısı*

394. “Derecelendirme sistemi” terimi, kredi riskinin değerlendirilmesini, içsel risk derecelerinin tayinini ve temerrüt ve zarar tahminlerinin sayısallaştırılmasını destekleyen tüm yöntemler, süreçler, kontroller, veri toplama ve bilgi teknolojisi sistemlerini kapsar.

395. Her varlık kategorisi içinde, banka, birden fazla derecelendirme metodolojileri/sistemleri kullanabilir. Örneğin, bankanın belirli sektörler veya piyasa segmentleri (örneğin, aracı piyasası ve büyük şirketler) için kullandığı uyarlanmış farklı derecelendirme sistemleri bulunabilir. Bankanın birden fazla sistemi aynı anda kullanmayı tercih etmesi durumunda, bir borçluya belirli bir derecelendirme sisteminin uygulanmasının gerekçeleri tam olarak belgelendirilmeli ve borçlunun risk seviyesini en iyi yansıtan bir tarzda uygulanmalıdır. Bankalar, yasal sermaye gereksinimini asgariye indirmek gayesiyle, borçlulara farklı derecelendirme sistemleri uygulamamalıdır (yani, derecelendirme sistemi seçiminde keyfi tercihte bulunmak). Bankalar, İDD kapsamında kullandıkları her sistemin hem başlangıçta hem de devamlı olarak asgari gereklerle uyumlu olduğunu göstermelidir.

(i) *Derecelendirme Boyutları*

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin Standartlar

396. Kabul edilebilir bir İDD derecelendirme sisteminin iki ayrı ve bağımsız boyutu bulunmalıdır: (i) borçlunun temerrüde düşme riski ve (ii) işleme özgü faktörler.

397. Birinci boyut, borçlunun temerrüde düşme riskini yansıtmalıdır. Aynı borçlu için üstlenilen farklı kredi risklerine, her işlemin özgün niteliklerindeki farklılara bakılmaksızın, aynı borçlu derecesi tayin edilmelidir. Bunun iki istisnası vardır. Birincisi, bankanın, kredinin ulusal para cinsinden ya da yabancı para cinsinden olmasına bağlı olarak farklı borçlu dereceleri tahsis edebileceği ülke transfer riskidir. İkincisi ise, bir krediye bağlantılı garantilerin ayarlanmış borçlu derecesinde yansıtılmasıdır. Her iki durumda da, ayrı kredi riskleri, aynı borçlu için birden çok derece uygulanmasıyla sonuçlanabilir. Bankalar, kredi politikalarında borçlu dereceleri arasındaki ilişkileri, her borçlu derecesine atfedilen risk düzeyi açısından düzenlemelidir. Kredi kalitesi bir borçlu derecesinden diğerine düştükçe, algılanan ve ölçülen risk de artmalıdır. Kredi politikası, her borçlu derecesinin riskini, hem o derecenin tayin edildiği borçlular için tipik bir temerrüt olasılığı riski tanımıyla, hem de kredi riski seviyelerini ayırt etmek için kullanılan kriterlerle tanımlamalı ve düzenlemelidir.

398. İkinci boyut ise, teminat, borcun sırası, ürün tipi, vb. gibi işleme özgü faktörleri yansıtmalıdır. Temel İDD yaklaşımını kullanan bankalarda, bu koşul, hem borçluya ilgili faktörleri hem de işleme özgü faktörleri yansıtan bir kredi boyutuyla yerine getirilebilir. Örneğin, hem borçlunun gücünü (TO), hem de zararın şiddetini (THK) içermek suretiyle beklenen kaybı yansıtan bir derecelendirme boyutu kabul edilecektir. Benzer şekilde, sadece THK'yi yansıtan bir derecelendirme sistemi de kabul edilecektir. Bir derecelendirme boyutunun beklenen kaybı yansıtması ve THK'yi ayrıca sayısallaştırmaması halinde, denetim otoritesinin öngördüğü THK tahminleri kullanılmalıdır.

399. Gelişmiş yaklaşımı kullanan bankalarda, kredi derecesi sadece THK'yi yansıtmalıdır. Bu dereceler, örneğin, teminat tipi, ürün, sektör ve kredinin kullanım amacı dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, THK'yi etkileyen tüm faktörleri yansıtabilmelidir. Borçlu özellikleri, sadece THK'yi yordamladıkları takdirde ve oranda, THK derecelendirmesine dahil edilebilir. Bankalar, yaptıkları tahminlerin doğruluğunu ve uygunluğunu artırdığı konusunda denetim otoritelerini ikna edebildikleri sürece, kredi derecelerini etkileyen faktörleri portföyün çeşitli segmentleri için farklı uygulayabilirler.

400. İK alt-kategorisi için denetim otoritesi sınıflama kriterlerini kullanan bankalar, bu krediler için iki boyutlu derecelendirme gereğinden muafır. İK'de borçlu ve işlem özelliklerinin karşılıklı bağımlılığından dolayı, bankalar, bu başlık altında açıklanan koşulları, borçlunun finansal gücü (TO) ve zararın şiddeti (THK) mülahazalarını içerecek şekilde beklenen kaybı yansıtan tek bir

derecelendirme boyutuyla yerine getirebilirler. Ancak bu muafiyet, İK alt-kategorisi için genel kurumsal temel veya gelişmiş yaklaşımı kullanan bankalara uygulanmaz.

Perakende Krediler İçin Standartlar

401. Perakende krediler için derecelendirme sistemleri, hem borçlu riskini, hem de işlem riskini yansıtmalı ve ilgili borçlu ve işlem özelliklerinin hepsini kapsamalıdır. Bankalar, İDD yaklaşımında perakende tanımı kapsamına giren her krediyi belirli bir havuza dahil etmelidir. Bankalar, bu sürecin anlamlı bir risk farklılaştırması yarattığını, yeterince homojen risklerin gruplandırılmasını sağladığını ve havuz seviyesinde zarar özelliklerinin doğru ve tutarlı tahminine olanak sağladığını göstermelidir.

402. Her havuz için, bankalar, TO, THK ve TT'yi tahmin etmelidir. Birden fazla havuz aynı TO, THK ve TT tahminlerini paylaşabilir. Bankalar, kredileri bir havuza dahil ederken en azından aşağıdaki risk belirleyici faktörleri dikkate almalıdır:

- Borçlu risk özellikleri (yani, borçlu tipi, borçlunun yaşı ve mesleği gibi demografik özellikler);
- Ürün ve/veya teminat türleri de dahil işlem risk özellikleri [(örneğin, kreditorün gayrimenkul gibi bir varlık karşılığında kredi açmaya hazır olduğu yüzdesel oran), kriterleri, mevsimsellik, garantiler ve sıralama (birinci veya ikinci sıra rehinler)]. Bankalar, varsa çoğul teminat (krediyle ilgili birden fazla teminat) hükümlerini de açıkça izah etmelidir;
- Kredi geri ödemelerinde gecikme olması: Bankaların, geri ödemesi gecikmiş olan kredileri gecikmemiş olan kredilerden ayırmalıdır.

(ii) Derecelendirmenin Yapısı

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin Standartlar

403. Borçlu ve kredi derecelendirmesi ölçeklerinde aşırı bir yoğunlaşmaya yer verilmeksizin, risklerin derecelere anlamlı bir şekilde dağıtılmış olması gerekir.

404. Bu hedefe ulaşabilmek için, bankanın mütemerrid olmayan borçlular için en az yedi, temerrüde düşmüş borçlular için bir borçlu derece düzeyi uygulaması gerekir. Belirli bir piyasa segmentine odaklanmış kredilendirme faaliyeti bulunan bankalar, bu gereği, asgari sayıda derece düzeyi kullanarak yerine getirebilirler; denetim otoriteleri, farklı kredi kalitesine sahip borçlulara kredi kullandıran bankaların daha fazla sayıda borçlu derecesi uygulamalarını isteyebilirler.

405. Borçlu derecesi, TO tahminlerinin dayandırıldığı, belirli ve farklı bir derecelendirme kriterleri seti bazında borçlu riskinin değerlendirilmesi olarak

tanımlanır. Derecelendirme tanımı, o derecenin tayin edildiği borçlular için tipik temerrüt riski derecesinin tanımının yanı sıra, o kredi riski düzeyini ayırt etmek için kullanılan kriterleri içermelidir. Ayrıca, alfa veya sayısal derecelere uygulanan “+” veya “-” belirleyicileri, ancak banka bunların uygulanması için eksiksiz derece tanımları ve kriterlerini tespit etmiş ise ve TO’ları bu ayrılmış dereceler için ayrı ayrı belirliyorsa, ayrı dereceler olarak kabul edilirler.

406. Belirli bir piyasa segmentinde ve temerrüt riski aralığında yoğunlaşan kredi portföyleri bulunan bankalar, borçluların belirli derecelerde gereksiz yoğunlaşmasını önlemek için o aralık içinde yeterli sayıda derece düzeyi belirlemelidir. Tek bir derecede veya belirli derecelerde önemli bir yoğunlaşma olması halinde, ilgili derecenin veya derecelerin makul sınırlar içinde dar TO bantlarını kapsadığı ve bir dereceye giren tüm borçluların temerrüt riskinin o bant içinde yer aldığı, ikna edici ampirik kanıtlarla desteklenmelidir.

407. THK tahmini için gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar için öngörülmuş belirli bir asgari kredi derece düzeyi sayısı yoktur. Bankalar, birbirinden çok farklı THK’leri olan kredileri tek bir derece düzeyinde gruplandırmaktan kaçınmak için yeterli sayıda kredi derecesine sahip olmalıdır. Kredi derece düzeylerini tanımlamak için kullanılan kriterlerin ampirik kanıtlara dayanması gerekir.

408. İK varlık kategorileri için denetim otoritesi sınıflama kriterlerini kullanan bankaların, mütemerrid olmayan borçlular için en az dört, temerrüde düşmüş borçlular için ise bir derece düzeyinin bulunması gerekir. Kurumsal temel ve gelişmiş yaklaşıma hak kazanan İK kredileri için koşullar, genel kurumsal krediler için öngörülen koşulların aynısıdır.

Perakende Krediler İçin Standartlar

409. Belirlenen her havuz için bankanın, zarar özelliklerinin (TO, THK ve TT) nicel ölçütlerini sağlayabilmesi gerekir. İDD kapsamında farklılaştırma seviyesinin, belirli bir havuzdaki kredilerin sayısının, o havuz seviyesinde zarar özelliklerinin oran ve miktarlarının anlamlı bir şekilde tayin edilmesi ve doğrulanması için yeterli olmasını sağlaması gerekir. Borçluların ve kredilerin havuzlara dağılımı anlamlı ve uygun olmalıdır. Bankanın toplam perakende kredilerinin gereksiz şekilde tek bir havuzda yoğunlaşmaması gerekir.

(iii) Derecelendirme Kriterleri

410. Bankanın derecelendirme sistemi altında kredilere derece tayinine ilişkin somut derece tanımları, süreçleri ve kriterleri bulunmalıdır. Derece tanım ve kriterleri mantıklı ve sezgisel olmalı, anlamlı bir risk farklılaştırması oluşturmalıdır.

- Derece tanım ve kriterleri, derece tayin etmekle görevlilerin benzer riskler taşıyan borçlu veya kredilere istikrarlı bir şekilde aynı dereceyi tayin etmesine olanak sağlayacak kadar ayrıntılandırılmalıdır. Bu istikrar ve tutarlılık, bütün iş birimleri, departmanlar ve coğrafi yerleşimlerde mevcut

olmalıdır. Derecelendirme kriter ve prosedürlerinin farklılaşması halinde, banka, olası tutarsızlıkları izlemeli ve gerekirse, tutarlılığı sağlamak için derecelendirme kriterlerinde gereken değişiklikleri yapmalıdır.

- Yazılı derecelendirme tanımları, iç denetim veya eşit ölçüde bağımsız olan bir birim ve denetim otoriteleri gibi üçüncü şahısların derecelendirme sistemini anlaması ve derece tayinlerini gözden geçirmesi ve atanmış derece/havuz işlemlerinin uygun olup olmadığını değerlendirmesi için yeterince ayrıntılı ve açık olmalıdır.
- Kriterler, ayrıca, bankanın içsel kredilendirme ilke ve standartlarıyla bankanın sorunlu borçlu ve kredilerle ilgili politikalarına da uygun olmalıdır.

411. Bankalar, mevcut bilgileri tutarlı şekilde dikkate almak için, borçlulara ve kredilere derece tayininde, gereken tüm ilgili ve önemli bilgileri kullanmalıdır. Bilgilerin güncel olması gerekir. Banka, ne kadar az bilgiye sahipse, kredi risklerinin borçlu ve kredi derecelerine veya havuzlarına tayininde ve dağılımında o kadar ihtiyatlı davranmalıdır. İçsel derecenin tespitinde dışsal derece asli faktör olabilir; bununla birlikte, banka, ilgili diğer bilgileri de dikkate almalıdır.

Kurumsal Varlık Sınıfı İçindeki İK Ürünleri

412. İK kredileri için ilgili denetim otoritesi sınıflama kriterlerini kullanan bankalar, kredilerine içsel derece tayinini, gerekli asgari koşullara uymak şartıyla, kendi kriterleri, sistemleri ve süreçlerine dayanarak yapmalıdır. Daha sonra, içsel derece düzeyleri denetim otoritesinin öngördüğü beş derecelendirme kategorisine eşleştirilmelidir. Ek 4'teki 1 ilâ 4. tablolar, İK kredilerinin her alt-kategorisi için, denetim otoritesi kategorilerinin her birine giren kredilerin gösterdiği özellikleri ve genel değerlendirme faktörlerini içermektedir. Her kredilendirme faaliyetinin, değerlendirme faktörlerini ve özelliklerini yansıtan kendine özgü bir tablosu vardır.

413. Komite, bankaların kredilerini derecelendirmek için kullandıkları kriterlerin, denetim otoritesi kategorilerini belirleyen kriterlerin tamamen aynı olmayacağını kabul etmektedir; ancak, bankalar, uyguladıkları eşleme sürecinin denetim otoritesi kategorisindeki özellikler sıralamasıyla uyumlu bir derece düzeyi sıralamasıyla sonuçlandığını göstermelidir. Bankalar, kendi dahili kriterlerinin esas alındığı durumlarda bu kriterlerin eşleme sürecini verimsiz ve etkisiz hale getirmemesini sağlamak amacıyla özel tedbirler almalıdır.

(iv) *Derecelendirme Sürecinin Zamanlaması*

414. TO tahmininde kullanılan zaman diliminin bir yıl olmasına rağmen (447. paragrafta açıklandığı gibi), bankaların derecelendirme yaparken daha uzun bir zaman dilimi kullanmaları beklenir.

415. Borçlu derecelendirmesi, olumsuz ekonomik koşullara veya beklenmedik gelişmelere rağmen borçlunun borçlarını ödeme ve akdi yükümlülüklerini yerine getirme kabiliyeti ve isteği hakkında bankanın yaptığı değerlendirmeyi yansıtmalıdır. Örneğin, derecelendirme süreci belirli, uygun stres senaryolarına dayandırılabilir. Alternatif olarak, herhangi bir somut stres senaryosu açıkça belirlenmeden, borçlunun olumsuz ekonomik koşullara veya beklenmedik olaylara karşı dayanıklılığını yansıtan borçlu özellikleri de dikkate alınabilir. Bu değerlendirmeler sırasında dikkate alınan ekonomik koşullar, mevcut koşullarla ve ilgili sektör/coğrafi bölge içinde iktisadi devre boyunca ortaya çıkması muhtemel olan koşullarla uyumlu olmalıdır.

416. Gelecekteki olayları ve bunların belirli bir borçlunun mali durumu üzerindeki olası etkilerini tahmin etmenin güçlüklerinden dolayı, bankalar, tahmini bilgilerde muhafazakâr bir davranış sergilemelidir. Ayrıca, sınırlı verilerin mevcut olduğu durumlarda, bankalar, yaptıkları analizlerde de muhafazakâr bir yaklaşım benimsemelidir.

(v) *Modellerin Kullanılması*

417. Bu bölümdeki koşullar, TO, THK veya TT tahminleri ya da borçlu veya kredi derecesi tayini amacıyla kullanılan istatistiksel modellere ve diğer mekanik yöntemlere uygulanır. Kredi puanlama modelleri ve diğer mekanik derecelendirme prosedürleri, genellikle, mevcut bilginin sadece bir alt setini kullanır. Mekanik derecelendirme prosedürleri, derecelendirme sistemlerinde yapılan ve insan yargılarının büyük rol oynadığı kişisel hataları bazen önlemesine rağmen, sınırlı bilginin mekanik yöntemlerle kullanımı da derecelendirme hatalarının kaynağı olabilir. Kredi puanlama modelleri ve diğer mekanik yöntemlere, derecelendirme tahsislerinin asli veya kısmi temeli olarak izin verilebilir ve bu modeller ve prosedürler, kayıp özelliklerinin tahmininde de rol oynayabilir. Modelin kapsamı dışındakiler de dahil, ilgili bütün önemli bilgilerin de dikkate alınmasını ve modelin uygun bir şekilde kullanılmasını sağlamak için yeterli insan yargısı ve insan denetimi gereklidir.

- Bir modelin veya prosedürün öngörü gücünün yeterli olduğu ve kullanılmasının yasal sermaye gereksinimini bozmayacağı konusunda ilgili denetim otoritesini ikna etmekten banka sorumludur. Modele girdi olarak kullanılan değişkenler, makul bir öngörü kümesinden oluşturulmalıdır. Model, bankanın ilişki kurduğu borçlular veya kullandığı krediler için ortalama olarak uygun ve doğru sonuçlar vermeli ve modelde bilinen herhangi önemli bir yanlışlık bulunmamalıdır.

- Banka, mevcut verilerini, onaylanmış bir dereceye özgü verilerin doğruluğu, tamlığı ve uygunluğu ile ilgili bir değerlendirmeyi de içeren bir istatistiksel temerrüt veya kayıp öngörü modeline uygulamak amacına yönelik bir süreç uygulamalıdır.
- Banka, modeli kurmak için kullandığı verinin, borçlu veya kredi popülasyonunu temsil edici nitelikte olduğunu göstermelidir.
- Model sonuçlarının insan yargısıyla birleştirilmesinde, insan yargısı, modelin dikkate almadığı bütün ilgili ve önemli bilgileri dikkate almalıdır. Bankanın, insan yargısının ve model sonuçlarının nasıl birleştirileceğini gösteren yazılı bir talimatnamesi bulunmalıdır.
- Banka, modele dayalı derece atamalarının insan gözüyle incelenmesine ilişkin prosedürlere sahip olmalıdır. Bu prosedürler, bilinen model zayıflıklarından kaynaklanan hataları tespit etmek ve sınırlandırmak üzerine odaklanmalı ve modelin performansını geliştirmek amacına yönelik devamlı ve güvenilir çabaları da içermelidir.
- Banka, model performansı ve stabilitesinin izlenmesini, model ilişkilerinin gözden geçirilmesini ve model çıktılarının genel sonuçlarla karşılaştırılarak test edilmesini içeren düzenli bir model doğrulama süreci uygulamalıdır.

(vi) *Derecelendirme Sistemi Yapısının Dokümantasyonu*

418. Bankalar, kullandıkları derecelendirme sistemlerinin tasarımını ve işleyişe ilişkin ayrıntıları yazılı olarak muhafaza etmelidir. Bu dokümantasyon, bankaların asgari standartlara uyumunu göstermeli ve portföy farklılaştırma, derecelendirme kriterleri, borçluları ve kredileri derecelendiren tarafların sorumlulukları, derecelendirme istisnasının tanımı, istisnaları onaylama yetkisine sahip tarafların kimliği, derecelendirme denetimlerinin sıklığı ve derecelendirme sürecinin yönetim tarafından denetlenmesi gibi konuları içermelidir. Banka, içsel derecelendirme kriterleri seçiminin gerekçelerini yazılı hale getirmeli ve derecelendirme kriter ve prosedürlerinin riskleri anlamlı bir şekilde farklılaştıran derece tayiniyle sonuçlandığını gösteren analizler yapabilmelidir. Derecelendirme kriter ve prosedürleri, mevcut portföye ve harici koşullara tam uygunluğun sürdürülüp sürdürülmediğini belirlemek amacıyla periyodik olarak gözden geçirilmelidir. Ayrıca, banka, risk derecelendirme sürecinde yaptığı önemli değişikliklerin tarihçesini kaydetmeli ve belgelendirmeli ve bu dokümantasyon, son kamu denetiminden sonra risk derecelendirme sürecinde yapılan değişikliklerin tespitine destek olmalıdır. İç kontrol yapısı da dahil, derecelendirme organizasyonu da belgelendirilmelidir.

419. Bankalar, temerrüt ve zarar tanımlarını dahili olarak belgelendirmeli ve bu tanımların 452 ilâ 460. paragraflarda verilen referans tanımlara uygun olduklarını göstermelidir.

420. Derecelendirme sürecinde istatistiksel model kullanan bankalar, bunların metodolojilerini belgelendirmelidir. Bu belge:

- yapılan tahminlerin derecelere, münferit borçlulara, kredi risklerine veya kredi havuzlarına dağılım ve tayininin teorisini, varsayımları ve/veya matematiksel ve deneysel temellerini ve ayrıca, modelin tahmininde kullanılan veri kaynak(lar)ını ayrıntılı bir şekilde açıklamalı;
- modelin doğrulanması için katı ilkelere dayanan bir istatistiksel süreç (zaman dışı ve örneklem dışı performans testleri de dahil) oluşturmalı ve
- modelin verimli çalışmadığı durum ve koşulları göstermelidir.

421. Özel mülkiyete konu bir teknoloji olduğu ileri sürülen ve bir üçüncü şahıstan sağlanan bir modeli kullanmak, içsel derecelendirme sistemleriyle ilgili dokümantasyon ve diğer koşullardan muaf tutulmak için yeterli ve haklı bir sebep değildir. Denetim otoritelerini ikna etme yükümlülüğü, modelin satıcısına ve bankaya aittir.

4. Risk Derecelendirme Sisteminin İşleyişi

(i) Derecelendirmenin Kapsamı

422. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için, her borçluya ve başlıca kefil ve garantörlerinin her birine derece verilmeli ve her kredi için kredi onay sürecinin bir parçası olarak bir kredi derecesi tayin edilmelidir. Benzer şekilde, her perakende kredi de kredi onay sürecinin bir parçası olarak bir havuza dahil edilmelidir.

423. Bankanın kredi riski üstlendiği her tüzel kişi ayrıca derecelendirilmelidir. Her bankanın, ilgili ve bağlantılı kuruluşların hepsine veya bir kısmına aynı derecenin verilebileceği veya verilemeyeceği durum ve koşullar da dahil, bir şirketler grubu içindeki münferit kuruluşlar ve şirketlerin derecelendirilmesi konusunda ilgili denetim otoritesince kabul edilebilir politikaları bulunmalıdır.

(ii) Derecelendirme Sürecinin Bütünlüğü ve Güvenilirliği

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin Standartlar

424. Yapılan derecelendirme notu tahsisleri ve periyodik derecelendirme incelemeleri, kredinin açılmasında doğrudan bir menfaati bulunmayan kişilerce yapılmalı veya onaylanmalıdır. Derecelendirme notu tahsisi sürecinin bağımsızlığı, denetim otoritelerinin dikkatle gözden geçireceği bir dizi uygulamayla sağlanabilir. Bu operasyonel süreçler, bankanın prosedürlerinde yazılı hale getirilmeli ve banka politikalarına dahil edilmelidir. Kredi politikaları

ve aracılık yüklenimi prosedürleri, mevcut derecelendirme sürecinin bağımsızlığını artırmalı ve güçlendirmelidir.

425. Borçluların ve kredilerin dereceleri, asgari olarak yılda bir kez yenilenmelidir. Belirli krediler ve özellikle daha yüksek risk taşıyan borçlular veya problemlili krediler, daha sık aralıklarla incelemeye tabi tutulmalıdır. Ayrıca, bir borçlu veya kredi hakkında yeni önemli bilgilerin ortaya çıkması halinde, bankanın yeni bir derecelendirme süreci başlatması gereklidir.

426. Banka, borçlunun mali durumu ve kredi özellikleri hakkında THK ve TT tahminlerini etkileyen önemli ve ilgili bilgileri (teminatın durumu gibi) toplamak ve güncellemek için etkin ve verimli bir sürece sahip olmalıdır. Bankanın, bu tür bilgileri aldıktan sonra, ilgili borçlunun derecesini zamanında güncelleyebileceği bir prosedürü bulunmalıdır.

Perakende Krediler İçin Standartlar

427. Bir banka, tanımlanmış her risk havuzunun ilgili kayıp özelliklerini ve borçların vadesinin geçmesi durumunu asgari olarak yılda bir kere gözden geçirmelidir. Banka, ilgili kredilerin doğru havuza konulmaya devam edilmesini sağlamak amacıyla her havuz içindeki münferit borçluların durumunu da gözden geçirmelidir. Bu koşul, havuz içindeki kredileri temsil edici nitelikteki bir örneklemin incelenmesi yoluyla yerine getirilebilir.

(iii) Sapmalar

428. Uzman değerlendirmelerine dayanan derecelendirme notu tahsislerinde, bankalar, bu sapmaların nasıl, ne ölçüde ve kim tarafından kullanılabilceği de dahil olmak üzere, ilgili banka görevlilerinin derecelendirme süreci çıktılarında sapmaların olabileceği durumları açıkça belirlemelidirler. Modele dayalı derecelendirmeler için, bankalar, insan yargısının modelin yaptığı derecelendirmeden saptığı, değişkenlerin kapsam dışı tutulduğu veya girdilerin değiştirildiği durumların izlenmesine yönelik rehberlere ve süreçlere sahip olmalıdır. Bu rehberler, bu tür sapmalara onay vermekten sorumlu olan personelin kimliğini de içermeli ve göstermelidir. Bankalar, sapmaları açıkça tanımlamalı ve bunların uygulanmasını özel olarak izlemelidirler.

(iv) Verilerin Muhafazası

429. Bir banka, kendi içsel kredi riski ölçüm ve yönetim sürecine etkin destek sağlamak, bankanın bu dokümanda yer alan diğer yükümlülüklerini yerine getirebilmek ve denetim otoritesine yapılan raporlamaya bir temel oluşturmak amacıyla, temel borçlu ve kredi özelliklerine ilişkin bilgi ve verileri toplamalı ve saklamalıdır. Bu veriler, örneğin, içsel derecelendirme sisteminin artan karmaşıklık düzeyi, portföyler arasında daha ince ve detaylı bir bölümlenimin yapılabileceğini gösterdiği takdirde, ilgili borçlulara ve kredilere derecelerin geçmişe dönük olarak tekrar tahsisine imkan sağlayacak kadar detaylandırılmış olmalıdır. Ayrıca, bankalar, bu Çerçeve dokümanın 3. Yapısal Bloğu kapsamında

gereken kendi içsel derecelendirme sistemlerine ilişkin verileri de toplamalı ve saklamalıdır.

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredilerine İlişkin Verilerin Muhafazası

430. Bankalar, bir borçlu/garantöre bir içsel derecenin verilmesinden sonra yapılan derecelendirme, derecelendirme notlarının tahsis edildiği tarihler, derecelendirmeyi yapmak için kullanılan yöntem ve derecenin elde edildiği temel veriler ve ilgili sorumlu kişi/model de dahil, borçluların ve kabul için gerekli nitelikleri taşıyan kefil ve garantörlerin derecelendirme tarihçelerini tutmalıdır. Temerrüde düşen borçlular ve kredilerin kimliği ve bu temerrütlerin zamanı ve koşullarına ilişkin bilgiler de tutulmalıdır. Bankalar, borçlu derecelendirme sisteminin tahmin ve öngörü kabiliyetini izlemek amacıyla, derecelendirme düzeylerine ve dereceler arasında geçişlere ilişkin TO'ler ve gerçekleşen temerrüt oranları hakkındaki verileri de tutmalıdırlar.

431. Gelişmiş İDD yaklaşımını kullanan bankalar, ayrıca, her krediyle ilgili THK ve TT tahminlerine ilişkin veriler ve tahminlerde kullanılan temel veriler ve sorumlu kişi/ model hakkında veriler de toplamalı ve bunların tam bir tarihçesini tutmalıdırlar. Bankalar, temerrüde düşülen her krediyle ilgili tahmin edilen ve gerçekleşen THK ve TT'lere dair verileri de toplamalıdırlar. Garantiler/kredi türevlerinin kredi riskini azaltma etkilerini THK aracılığıyla yansıtan bankalar, garanti/kredi türevinin etkilerinin incelenmesi ve değerlendirilmesinden önce ve sonra kredinin THK'si hakkında veriler tutmalı ve saklamalıdırlar. Temerrüde düşülen her krediyle ilgili olarak, tahsil edilebilen tutarlar, tahsilat kaynağı (yani, teminat, tasfiye gelirleri ve garantiler), tahsilat/ telafi için gereken süre ve idari giderler de dahil, kayıp unsurları veya tahsilat hakkında bilgiler de toplanmalı ve saklanmalıdır.

432. Temel yaklaşım kapsamında denetim otoritesinin öngördüğü tahminleri kullanan bankaların, ilgili verileri (yani, temel yaklaşımda kurumsal kredilere ilişkin kayıp ve tahsilat deneyimi hakkında veriler ve İK için denetim otoritesi sınıflama kriterlerini kullanan bankalar için gerçekleşmiş kayıplar hakkında veriler) tutmaları teşvik edilmektedir.

Perakende Krediler İlişkin Verilerin Muhafazası

433. Bankalar, doğrudan doğruya veya bir model kullanılarak borçlunun ve işlemin risk özellikleri hakkında veriler ve vadesi geçmiş/tahsili gecikmiş alacaklarla ilgili veriler de dahil, kredilerin havuzlara dağılımı sürecinde kullanılan verileri saklamalıdırlar. Bankalar, kredi havuzlarına ilişkin olarak tahmin edilen TO'ler, THK'ler ve TT'ler hakkındaki verileri de saklamalıdırlar. Bankalar, temerrüde düşülen krediler için, temerrütten önceki yıl içinde kredinin tahsis edildiği havuzlar ve gerçekleşen THK ve TT sonuçları hakkındaki verileri de saklamalıdırlar.

(v) *Sermaye Yeterliliği Değerlendirmesinde Kullanılan Stres Testleri*

434. Bir İDD Bankasının sermaye yeterliliği değerlendirmesi için kullanabileceği sağlam stres testi prosedürleri ve süreçleri bulunmalıdır. Stres testi, bir bankanın kredi riskleri üzerinde olumsuz etkiler yapabilecek olası olayların ve ekonomik koşullardaki olası değişikliklerin belirlenmesini ve bankanın bu değişikliklere dayanma gücünün ve yeteneğinin değerlendirilmesini içermelidir. Bu amaçla kullanılacak senaryo örnekleri: (i) ekonomik durgunluk veya ilgili sektörde durgunluk, (ii) piyasa riski olayları ve (iii) likidite sorunlarıdır.

435. Bir banka, yukarıda tanımlanan daha genel testlere ilave olarak, belirli özel koşulların İDD yasal sermaye yükümlülüğü üzerindeki etkilerini değerlendirmek amacıyla kredi riski stres testi yapmalıdır. Yapılacak olan test, denetim otoritesinin incelemesine tâbi olarak banka tarafından seçilir. Yapılacak testin anlamlı ve makul sınırlar içinde muhafazakar olması gerekir. Münferit bankalar, kendi koşullarına bağlı olarak, bu stres testi yükümlülüğünü yerine getirmek amacıyla farklı yaklaşımlar geliştirebilirler. Bu çerçevede, amaç, bankalardan en kötü durum senaryolarını dikkate almalarını istemek değildir. Ancak bankanın uygulayacağı stres testinde, asgari olarak, hafif ekonomik durgunluk ve gerileme senaryolarının etkileri değerlendirilmelidir. Böyle bir durumda, örneğin, bankanın uluslararası çeşitliliği de muhafazakar bir şekilde dikkate alınarak, bankanın TO, THK ve TT'leri üzerindeki etkisini değerlendirmek amacıyla, örneğin büyüme oranının sıfır olduğu birbirini takip eden iki çeyrek dönem kullanılabilir.

436. Hangi yöntem kullanılırsa kullanılsın, banka, aşağıda sayılan bilgi kaynaklarını dikkate almalıdır. İlk olarak, bir bankanın kendi verileri, kredilerinin en azından bir kısmı için dereceler arasındaki geçişlerin tahmin edilmesine olanak vermelidir. İkinci olarak, bankalar kredi ortamındaki daha küçük bir bozulmanın bankanın derecelendirme sistemi üzerindeki etkileri hakkında olan ve daha büyük stres koşullarının olası etkileri hakkında bazı bilgiler de içeren bilgileri değerlendirmelidirler. Üçüncü olarak, bankalar, dış derecelendirmede dereceler arasındaki geçişle ilgili bulguları değerlendirmelidirler. Bu, bankanın kredi sepetlerini derecelendirme kategorilerine genel olarak eşlemesini de içerir.

437. Ulusal denetim otoriteleri, kendi ülkelerindeki koşulları dikkate alarak, bu amaçla kullanılacak olan testlerin nasıl tasarlanması gerektiği hakkında kendi bankalarına talimat vermek isteyebilirler. Banka bu yaklaşımı kendi içsel derecelendirme amaçlarıyla zaten kullanmakta ise, stres testinin sonuçları, bu Çerçeve dokümanının bu bölümünde tanımlanan İDD kurallarına göre hesaplanan sermayede herhangi bir farka yol açmayabilir. Bir banka, birden fazla ülke piyasasında faaliyet gösteriyorsa, bu piyasaların hepsinde aynı koşulları test etmesi gerekmez, fakat toplam kredilerinin büyük çoğunluğunu içeren portföyler üzerinde stres testi yapmalıdır.

5. Kurumsal Yönetim ve Gözetim-Denetim

(i) Kurumsal Yönetim

438. Derecelendirme ve tahmin süreçlerinin bütün önemli yönleri ve özellikleri, bankanın yönetim kurulu veya onun tayin ettiği bir komite ve banka üst yönetimi tarafından onaylanmalıdır.⁸⁰ Bu organlar, bankanın risk derecelendirme sistemi hakkında genel bilgi sahibi olmalı ve sistemle ilgili yönetim raporlarına ilişkin detayları bilmelidir. Üst yönetim, belirlenen politikalarda yapılan ve bankanın ilgili derecelendirme sistemi operasyonları üzerinde önemli etkiler yapan önemli değişiklikleri veya istisnaları yönetim kuruluna veya onun tayin ettiği söz konusu komiteye bildirmelidir.

439. Üst yönetim de, derecelendirme sisteminin tasarımı ve operasyonları konusunda iyi derecede bilgi sahibi olmalı ve belirlenmiş prosedürler ile fiili uygulamalar arasındaki önemli farkları onaylamalıdır. Banka üst yönetimi, derecelendirme sisteminin sürekli olarak düzgün çalışmasını da sağlamalıdır. Yönetim ve kredi kontrol bölümü personeli, derecelendirme sürecinin performansı, geliştirilmesi gereken alanları ve önceden belirlenmiş eksiklikleri gidermeye yönelik çalışmaların durumunu tartışmak amacıyla düzenli olarak toplanmalıdır.

440. İçsel derecelendirme, bu organlara yapılan raporlamanın olmazsa olmaz bir parçası olmalıdır. Raporlama, derecelere göre risk profilini, dereceler arasındaki geçişleri, her derecenin ilgili parametrelerine ilişkin tahminleri ve gerçekleşen temerrüt oranlarının (ve gelişmiş yaklaşımlar uygulayan bankalar için THK'ler ve TT'lerin) beklentilerle karşılaştırılmasını içermelidir. Raporlama sıklıkları, ilgili bilgilerin önem düzeyi ve türüne ve bilgileri alan kişinin hiyerarşik seviyesine göre değişebilir.

(ii) Kredi Riski Kontrolü

441. Bankaların, kendi içsel derecelendirme sistemlerinin tasarımı veya seçimi, uygulanması ve performansından sorumlu olan bağımsız kredi riski kontrol birimleri bulunmalıdır. Bu birim(ler), kredileri açmaktan sorumlu olan personelden ve yönetim birimlerinden fonksiyonel olarak bağımsız olmalıdır. Sorumluluk ve görev alanları şunları içermelidir:

⁸⁰ Bu standart, bir yönetim kurulu ve üst yönetimden oluşan bir yönetim yapısına atıf yapmaktadır. Komite, ülkelerin mevzuatları ve yasal düzenlemeleri arasında yönetim kurulu ve üst yönetimin görevleri konusunda önemli farkların bulunduğu bilincindedir. Bazı ülkelerde, yönetim kurulunun münhasır olmasa bile asli ve temel görevi, icra organının (üst yönetim, genel yönetim) görevlerini yerine getirip getirmediğini denetlemektir. Bu sebeple, bu ülkelerde, yönetim kurulu bir denetleyici organ olarak anılmaktadır. Bunun anlamı, yönetim kurulunun icrai görevlerinin bulunmamasıdır. Öte yandan, başka ülkelerde, yönetim kurulunun daha geniş bir yetki alanı vardır ve bu yetkileri arasında, banka yönetimi için genel çerçeveyi oluşturmak da vardır. Bu farklardan dolayı, bu dokümanda, yönetim kurulu ve üst yönetim kavramları, hukuki yapıları tanımlamak için değil, daha ziyade, bir banka içindeki iki karar alma fonksiyonu ve organını tanımlamak için kullanılmaktadır.

- İçsel derecelerin test edilmesi ve izlenmesi;
- Bankanın derecelendirme sisteminden, temerrüt tarihinde ve temerrütten önceki bir yıl içinde derecelere göre tarihsel temerrüt verilerini, dereceler arasında geçiş analizlerini ve temel derecelendirme kriterlerine ilişkin trendlerin izlenmesini içeren özet raporların üretilmesi ve analiz edilmesi;
- Derecelendirme tanımlarının birimler ve coğrafi bölgeler arasında istikrarlı ve tutarlı bir şekilde uygulanmasına yönelik prosedürlerin uygulanması;
- Değişikliklerin sebepleri de dahil, derecelendirme sürecindeki değişikliklerin izlenmesi, gözden geçirilmesi ve yazılı hale getirilmesi; ve
- Derecelendirme kriterlerinin riskleri göstermeye devam edip etmediklerini değerlendirmek amacıyla bu kriterlerin gözden geçirilmesi. Derecelendirme süreci, kriterleri veya münferit derecelendirme parametrelerinde olan değişiklikler kaydedilmeli ve denetim otoriteleri tarafından incelenmek üzere saklanmalıdır.

442. Bir kredi riski kontrol birimi, derecelendirme modellerinin geliştirilmesi, seçilmesi, uygulanması ve onaylanması-doğrulanması sürecine aktif bir şekilde katılmalıdır. Bu birim, derecelendirme sürecinde kullanılan modellerle ilgili denetim ve kontrol sorumluluklarını ve derecelendirme modellerinin sürekli izlenmesi ve bu modellerde gereken değişikliklerin yapılması nihai sorumluluğunu üstlenmelidir.

(iii) İç ve Dış Denetim

443. İç denetim birimi veya eşit düzeyde bağımsız olan başka bir birim, kredi fonksiyonunun operasyonları ve TO, THK ve TT tahminleri de dahil bankanın derecelendirme sistemini ve operasyonlarını asgari olarak yılda bir kez incelemelidir. İnceleme konuları ilgili bütün asgari yükümlülüklerle uyumu da içerir. İç denetim birimi bulgularını kaydetmeli ve belgelendirmelidir. Bazı ulusal denetim otoriteleri, bankanın derecelendirme notunun tahsisi sürecinin ve kayıp özellikleri tahminlerinin bağımsız dış denetimini de isteyebilirler.

6. İçsel Derecelerin Kullanımı

444. İçsel dereceler ve temerrüt ve kayıp tahminleri, İDD yaklaşımını kullanan bankaların kredi onayı, risk yönetimi, içsel sermaye tahsisleri ve kurumsal yönetim fonksiyonları ve süreçlerinde önemli bir rol oynamalıdır. Sadece ve münhasıran İDD yaklaşımını yasal sermaye tahsisinde kullanabilmek amacıyla tasarlanan ve uygulanan ve sadece İDD girdilerini sağlamak için kullanılan derecelendirme sistemleri ve tahminleri kabul edilemez. Bankaların hem İDD amaçlarıyla ham de bütün dahili amaçlarla tamamen aynı tahminleri kullanmalarının gerekli olmadığı bilinmektedir. Örneğin, fiyatlandırma

modellerinde muhtemelen varlığın ömrüyle ilgili TO ve THK'ler kullanılır. Bir banka, bu tür farkların olması halinde, bu farklılıkları yazılı hale getirmeli ve bunların makul olduğunu ilgili denetim otoritesine göstermelidir.

445. Bir bankanın içsel derecelendirme bilgilerinin nasıl kullanıldığını gösteren güvenilir bir izleme kayıt sistemi bulunmalıdır. Böylece, banka, bu dokümanda tanımlanan ve öngörülen asgari yükümlülüklerle genel olarak uygun olan bir derecelendirme sistemini yasal sermayenin hesaplanması için gerekli izni almadan önce en az üç yıl süreyle kullandığını göstermeli ve kanıtlamalıdır. Gelişmiş İDD yaklaşımını kullanan bir banka, THK'leri ve TT'leri kendi THK ve TT tahminlerini kullanması için öngörülen asgari yükümlülüklerle genel olarak uygun olan bir tarzda ve kullanım izninden önce en az üç yıl süreyle kullandığını göstermeli ve kanıtlamalıdır. Bir bankanın derecelendirme sisteminde yapılan geliştirme ve iyileştirmeler, bankayı, söz konusu üç yıl süreyle kullanma koşuluna aykırı hale getirmez.

7. Riskin Sayısallaştırılması

(i) Genel Tahmin Yükümlülükleri

Yapısı ve İçeriği

446. Bu bölüm, bankanın kendi TO, THK ve TT tahminleriyle ilgili genel standartları tanımlamaktadır. Genel olarak, İDD yaklaşımlarını kullanan bütün bankalar, kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ile banka kredileri için veya perakende kredilerde her havuz için tahmin edilen her bir içsel borçlu derecesi için bir TO⁸¹ tahmini yapmalıdırlar.

447. TO tahminleri, perakende krediler hariç, ilgili derecedeki borçlular için bir yıllık temerrüt oranlarının uzun süreli bir ortalaması olmalıdır (aşağıya bakınız). TO tahminine dair koşullar, 461 ilâ 467. paragraflarda ele alınmaktadır. Gelişmiş yaklaşımı kullanan bankalar, kredilerinin (veya perakende krediler havuzlarının) her biri için uygun bir THK (468 ilâ 473. paragraflarda tanımlandığı gibi) tahmin etmelidirler. Gelişmiş yaklaşımı kullanan bankalar, ayrıca, 474 ve 475. paragraflarda tanımlandığı gibi kredilerinin her biri için uygun bir uzun süreli temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama TT tahmini de yapmalıdırlar. TT tahminine ilişkin yükümlülükler, 474 ilâ 479. paragraflarda izah edilmektedir. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için, yukarıda belirtilen kendi TT veya THK tahminlerini kullanabilme yükümlülüklerini yerine getiremeyen bankalar, bu parametreler için denetim otoritesinin yaptığı tahminleri kullanmalıdırlar. Bu tahminlerin kullanılmasına ilişkin standartlar, 506 ilâ 524. paragraflarda açıklanmaktadır.

⁸¹ Bankaların İK alt-sınıflarına giren belirli kredileri ve belirli hisse senedi yatırımları için kendi TO tahminlerini yapmaları gerekmez.

448. İçsel TO, THK ve TT tahminleri, ilgili bütün önemli ve mevcut veri, bilgi ve yöntemleri içermelidir. Bir banka, dış kaynaklardan elde ettiği verileri (havuzlanan veriler de dahil) ve kendi içsel verilerini kullanabilir. İçsel veya dışsal verilerin kullanılması halinde, banka, yaptığı tahminlerin uzun süreli bir deneyimi temsil ettiğini göstermelidir.

449. Tahminler, sadece subjektif veya değerlendirmeye bağlı görüş ve mülahazalara değil, tarihsel deneyime ve ampirik bulgu ve bilgilere dayanmalıdır. Gözlem süresi içinde alacakları takip ve tahsili sürecinde veya kredilendirme uygulamalarında olan değişiklikler de dikkate alınmalıdır. Bir bankanın yaptığı tahminler, teknik gelişmelerin etki ve sonuçlarını, elde edilen yeni verileri ve diğer bilgileri derhal yansıtmalıdır. Bankalar, yaptıkları tahminleri yılda bir kere veya daha sık aralıklarla gözden geçirmelidirler.

450. Tahmin için kullanılan verilerin temsil ettiği risk tutarlarına ilişkin ana kütle ve verilerin üretildiği sırada geçerli olan kredilendirme standartları ve ilgili diğer özellikler, bankanın kendi kredileri ve standartlarına ilişkin veri ve özelliklere yakından eşlenmeli veya en azından onlara denk olmalıdır. Banka, bu verilerin altında yatan ekonomik koşullar veya piyasa koşullarının güncel ve öngörülebilir koşullarla ilgili olduğunu da göstermelidir. THK ve TT tahminleri için, bankalar, 468 ilâ 479. paragrafları dikkate almalıdırlar. Örneklem grubundaki kredilerin sayısı ve riskin sayısallaştırılması için kullanılan veri uzunluğu, bankanın yaptığı tahminlerin doğru, güvenilir ve sağlam olduğundan emin olabilmesi için yeterli olmalıdır. Tahmin tekniği, örneklem dışı testlerde de iyi performans göstermelidir.

451. Genel olarak, TO, THK ve TT tahminleri öngörülme ve beklenmedik hatalar içerebilir. Bir banka, aşırı iyimserlikten kaçınmak için, yaptığı tahminlere hata olasılığı ile ilgili bir ihtiyat marjı/payı ilave etmelidir. Kullanılan yöntem ve verilerin daha az tatmin edici ve hata olasılığının daha yüksek olduğu durumlarda, ihtiyat marjı/payı daha büyük olmalıdır. Denetim otoriteleri, bu Çerçeve dokümanın uygulamaya konulduğu tarihten önce toplanmış bulunan veriler için gerekli standartların uygulanmasında bir miktar esnekliğe izin verebilirler. Bununla birlikte, bu durumlarda, bankaların bu esnekliği bulunmayan verilere denk veriler elde etmek amacıyla gereken uygun ayarlamaları yaptıklarını denetim otoritelerine göstermeleri gereklidir. Çerçevenin uygulanmaya başlandığı tarihten sonra toplanan veriler de, açıkça aksi belirtilmedikçe, asgari standartlara uygun olmalıdır.

(ii) *Temerrüt Tanımı*

452. Aşağıda sayılan iki olaydan herhangi birisi veya her ikisi birden meydana geldiğinde, belirli bir borçluyla ilgili bir temerrüt durumu oluşmuş sayılır:

- Banka, bankanın teminatı (varsa) nakde çevirmek gibi bir işleme başvurmaması halinde, borçlunun banka grubuna olan kredi borçlarını ödeme olasılığının bulunmadığına kanaat getirmiştir.

- Borçlunun banka grubuna olan önemli bir kredi borcunun vadesi 90 günden fazla geçmiş ve borç ödenmemiştir.⁸² Cari hesap kredilerinde, müşteri, tahsis edilen bir limiti ihlâl ettiğinde ya da cari limitlerden daha küçük bir limit bildirildiğinde gecikmiş/vadesi geçmiş sayılır.

453. Ödememe ihtimalinin göstergeleri olarak dikkate alınabilecek unsurlar şunları içerir:

- Banka, kredi borcunu tahakkuk etmemiş statüye koyar.
- Banka, kredi riskini üstlendikten sonra kredi kalitesinde algıladığı önemli bir düşüşten dolayı bir karşılık veya hesaba özgül bir karşılık ayırır.⁸³
- Banka, önemli bir ekonomik kayba katlanmak suretiyle krediyi satar.
- Anapara, faizler veya (ilgili ise) ücretlerde önemli bir feragat veya erteleme neden olduğu bir finansal borç azalmasına yol açma ihtimalinin bulunduğu hallerde, banka kredi borcunun haciz altında yeniden yapılandırılmasına izin verir.⁸⁴
- Borçlunun banka grubuna olan kredi borcundan dolayı, banka borçlunun müflis ilân edilmesi için veya benzeri bir karar için müracaat eder.
- Borçlu, iflas veya benzeri bir koruma için talepte bulunur veya müflis ilân edilir veya benzeri bir koruma altına alınır. Bu hallerde, borçlu banka grubuna olan kredi borcunu geri ödenmesi engelleyecek veya geciktirecekse.

454. İlgili ulusal denetim otoriteleri, bu unsurların nasıl uygulanması ve izlenmesi gerektiği konusunda gerekli rehberliği sağlayacaklardır.

455. Perakende kredilerde temerrüt tanımı borçlu düzeyinden ziyade belirli bir kredi düzeyinde uygulanabilir. Bu durumda bir borçlunun belirli bir borcu ödemekte temerrüde düşmesi, bankanın borçlunun banka grubuna olan diğer bütün borçlarına temerrüt uygulaması yapmasını gerektirmez.

456. Bir banka, İDD kredi sınıflarındaki fiili temerrüt durumlarını bu referans tanımını kullanarak kaydetmelidir. Bir banka, referans tanımını, kendi TO tahminleri ve (ilgili ise) THK ve TT tahminleri için de kullanmalıdır. Bir banka, bu tahminleri yapmak için, paragraf 462'de belirtilen yükümlülükler tâbi olarak,

⁸² Perakende krediler ve KK borçlarında, bir denetim otoritesi, yerel koşullara göre uygun ve gerekli gördüğü takdirde, bu 90 günlük süreyi, farklı ürünler için azami 180 güne kadar başka bir süreyle değiştirebilir. Bir üye ülkede, yerel koşullara göre, bankaların şirketlere açtıkları krediler için de azami 180 güne kadar bir sürenin kullanılması uygun ise, bu uygulama 5 yıllık bir geçiş dönemi için yapılabilir.

⁸³ Bazı ülkelerde, hisse senedi yatırımları için ayrılan özel karşılıklar, fiyat riskinden dolayı ayrılmaktadır ve temerrüdü göstermezler.

⁸⁴ Bir TO/THK yaklaşımı kapsamında değerlendirilen hisse senedi yatırımlarında, hisse senetlerinin kendisinin haciz altında yeniden yapılandırılması işlemleri de dahil.

elinde mevcut olan ancak o tanıma uygun olmayan dış verileri de kullanabilir. Bununla birlikte, bu gibi durumlarda, bankalar, referans tanıma genel uygunluğu ve denkliği sağlamak için dış verilerde gerekli ayarlamaları yaptığını denetim otoritelerine göstermelidirler. Aynı koşul, bu Çerçeve dokümanın uygulamaya konulmasına kadar kullanılan içsel verilere de uygulanır. Bu Çerçeve dokümanın uygulama tarihinden sonra söz konusu tahminlerde kullanılan içsel verilerin (bankaların havuzladığı veriler de dahil) bu referans tanıma uygun olması gereklidir.

457. Banka, daha önce temerrüde düşmüş bir kredinin statüsünün referans tanımının kullanılmasına artık izin vermediğine inandığı takdirde, borçlu derecelendirmesi ve THK tahmini işlemini temerrüde düşmemiş bir krediyle aynı şekilde yapmalıdır. Daha sonra referans tanım tekrar kullanılabilir hale geldiği takdirde, ikinci bir temerrüt durumu gerçekleşmiş sayılacaktır.

(iii) Yapılandırma

458. Bankanın, vadesi geçmiş günlerin sayımıyla ve özellikle, kredilerin tekrar yaşlandırılmasıyla ve mevcut hesaplarda vade uzatımı, erteleme, yenileme ve yeniden yazma işlemleri ile ilgili, açıkça belirlenmiş ve yazılı hale getirilmiş politikaları bulunmalıdır. Yeniden yaşlandırma politikası, asgari olarak şu bilgileri içermelidir: (a) onay otoriteleri ve raporlama yükümlülükleri; (b) bir kredinin yeniden yaşlandırma işlemine tâbi tutulabilmesi için gereken asgari yaş; (c) yeniden yaşlandırmaya tâbi tutulabilecek olan kredilerde gecikme seviyeleri; (d) kredi başına azami yeniden yaşlandırma işlemi sayısı ve (e) borçlunun geri ödeme gücü ve kapasitesinin yeniden değerlendirilmesi. Bu politikalar, zaman içinde istikrarlı bir şekilde uygulanmalı ve ‘kullanım testini’ desteklemelidir (yani, bir banka, yeniden yaşlandırılan bir krediyi, ödemenin gecikmesinin vadeyi geçme kesim noktalarını geçmiş bulunan diğer gecikmiş kredilerle aynı tarz ve şekilde işleme tâbi tuttuğu takdirde, bu kredi de, İDD uygulamasında ‘temerrüde düşmüş kredi’ olarak kaydedilmelidir). Bazı denetim otoriteleri kendi ülkelerinde bankalar için daha spesifik yeniden yaşlandırma koşulları uygulamayı tercih edebilirler.

(iv) Limit Aşımalarına İlişkin Uygulama

459. İzin verilmiş cari hesap kredileri, ilgili bankanın belirlediği ve müşteriye bildirdiği bir kredi limitine tâbi tutulmalıdır. Bu limitin ihlalleri takip edilmelidir; hesap temerrüt hallerine bağlı olarak 90 ilâ 180 gün sonra limitin altına getirilmediği takdirde, temerrüde düşmüş sayılır. İzin verilmemiş cari hesap kredileri, İDD uygulamasında sıfır limite tâbi tutulur. Böylece, vadeyi geçme süresi, izin verilmemiş bir müşteriye herhangi bir kredi açıldığında başlar; bu kredi 90 ilâ 180 gün içinde geri ödenmediği takdirde kredi temerrüde düşmüş sayılır. Bankaların, cari hesap kredisi teklif edilen müşterilerin kredi değerliliğini değerlendirmesi için sağlam dahili politikaları bulunmalıdır.

(v) *Bütün Varlık Sınıfları İçin Kayıp Tanımı*

460. THK tahmininde kullanılan kayıp tahmini ekonomik kayıp ile ilgilidir. Ekonomik kaybın ölçümünde, ilgili bütün faktörler dikkate alınmalıdır. Bu değerlendirme, kredi alacaklarının tahsiliyle ilgili bütün önemli doğrudan ve dolaylı giderleri ve önemli iskonto etkilerini içermelidir. Bankalar, sadece muhasebe kayıtlarına kaydedilen zararı ölçmekle yetinmemelidirler, ancak muhasebe zararlarını ve ekonomik kayıpları karşılaştırabilmelidirler. Bankanın kendi kredi takip ve tahsilat uzmanlığı, bankanın geri dönüş (kurtarma/telafi) oranları üzerinde önemli etki yapar ve bankanın kendi THK tahminlerine yansıtılmalıdır, fakat bu uzmanlıkla ilgili tahminlerde yapılan ayarlamalar, banka bu uzmanlığın etkisi hakkında yeterli dahili ampirik kanıtlarını elde edene kadar muhafazakar bir şekilde yapılmalıdır.

(vi) *TO Tahminleriyle İlgili Yükümlülükler*

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri

461. Bankalar, her derecelendirme notu için ortalama TO tahmini yaparken, uzun süreli deneyimi yeterince dikkate alan bilgi ve teknikler kullanmalıdırlar. Örneğin, bankalar aşağıda sayılan üç özel tekniğin birini veya birden fazlasını bu amaçla kullanabilirler: içsel temerrüt deneyimi, dış verilere eşleme ve istatistiksel temerrüt modelleri.

462. Bankaların asli bir tekniği olabilir ve bankalar diğer teknikleri bir karşılaştırma ve potansiyel ayarlama aracı olarak kullanabilirler. Denetim otoriteleri, destekleyici analizler olmadan bir tekniğin sadece mekanik uygulamasıyla tatmin olmayacaklardır. Bankalar, tekniklerle elde edilen sonuçların birleştirilmesinde ve teknik ve bilgilerin sınırlamaları için gerekli ayarlamaların yapılmasında uzman değerlendirmelerinin önemini dikkate almalıdırlar.

- Bir banka, TO tahminleri için, içsel temerrüt deneyimine ilişkin verileri kullanabilir. Bir banka, yaptığı analizde, tahminlerin aracılık yüklenimi standartlarını yansıttığını ve verilerin elde edildiği derecelendirme sistemi ile mevcut derecelendirme sistemi arasındaki farkları yansıttığını göstermelidir. Sadece sınırlı verilerin bulunduğu ya da aracılık yüklenimi standartları veya derecelendirme sistemlerinin değiştiği durumlarda, banka, TO tahminine, daha büyük bir ihtiyat marjı/payı ilave etmelidir. Harici ortak bir veri tabanında toplanmış verilerin kullanımı da kabul edilebilir. Bir banka, ortak veri tabanındaki verilerin toplandığı diğer bankaların içsel derecelendirme sistemlerinin ve kriterlerinin kendisinin sistem ve kriterlerine denk ve karşılaştırılabilir olduğunu da göstermelidir.
- Bankalar, kendi içsel derecelendirme notlarını bir harici kredi değerlendirme kuruluşunun veya benzeri bir kuruluşun kullandığı bir ölçüğe eşleyebilir ve daha sonra, bağımsız kuruluşun verdiği dereceler için gözlemlenen temerrüt oranını bankanın kendi derecelerine eşleyebilirler. Eşlemelerin, içsel

derecelendirme kriterleri ile harici kuruluşun kullandığı kriterler arasındaki bir karşılaştırmaya ve ortak borçluların içsel ve dışsal derecelendirme düzeyleri arasındaki bir karşılaştırmaya dayandırılması gerekir. Eşleme yaklaşımında veya eşlemede kullanılan verilerde önyargılardan veya uyumsuzluklardan kaçınmak gerekir. Harici kuruluşun riskin sayısallaştırılması için kullandığı verilere uyguladığı kriterler, borçlunun taşıdığı risklere dayanmalı ve işlem özelliklerini yansıtmamalıdır. Bankanın yaptığı analiz, 452 ilâ 457. paragraflarda öngörülen yükümlülüklerle tâbi olarak, kullanılan temerrüt tanımlarının bir karşılaştırmasını içermelidir. Banka, eşlemenin dayanaklarını belgelendirmelidir.

- Bir bankanın, bu tahminleri istatistiksel temerrüt öngörü tahmini modellerinden çıkarttığı durumlarda, belirli bir derecelendirme notundaki münferit borçlular için temerrüt olasılığı tahminlerinin basit ortalamasını kullanmasına izin verilir. Bankanın temerrüt olasılığı modellerini bu amaçla kullanması, paragraf 417’de belirtilen standartlara uygun olmalıdır.

463. Bir bankanın TO tahminleri için dış verileri mi, içsel verileri mi, ortak veri tabanında tutulan verileri mi, yoksa bu üçünün belirli bir kombinasyonunu mu kullandığına bakılmaksızın, kullanılan tarihsel gözlem süresinin uzunluğu asgari olarak bir veri kaynağı için en az beş yıl olmalıdır. Mevcut gözlem süresi herhangi bir veri kaynağı için daha uzun bir süreyi kapsıyorsa ve bu veriler önemli ve amaca uygun ise, bu daha uzun süreli olan veriler kullanılmalıdır.

Perakende Krediler

464. Kredilerin belirli havuzlara alınması ve tahsis edilmesinin bankaya özgü bir temele dayanmasından dolayı, bankalar, içsel verileri, kayıp özelliklerinin tahmininde asli bilgi kaynağı olarak görmelidirler. (a) Bir bankanın kredileri bir havuza tahsis etme süreci ile harici veri kaynağının kullandığı süreç arasında ve (b) bankanın içsel risk profili ile dış verilerin bileşimi arasında güçlü bir bağlantı bulunduğunun gösterilmesi şartıyla, bankaların riskin sayısallaştırılması için dış verileri veya istatistiksel modeller kullanmasına izin verilir. Her durumda, bankalar ilgili, amaca uygun ve önemli veri kaynaklarının hepsini karşılaştırma noktaları olarak kullanmalıdırlar.

465. Perakende krediler için, uzun süreli ortalama TO tahminleri ve temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama kayıp oranları tahminleri (paragraf 468’de tanımlanmaktadır) yapmanın bir yöntemi, bir beklenen uzun süreli kayıp oranı tahminine dayanır. Bir banka (i) uzun süreli temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış kayıp oranını tespit etmek için uygun bir TO tahmini kullanabilir ya da (ii) uygun TO’yi tespit etmek için bir uzun süreli temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama temerrüt oranını kullanabilir. Her iki durumda da, İDD sermaye hesaplaması için kullanılan THK’nin uzun süreli temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama temerrüt oranından küçük olamayacağını ve paragraf 468’de tanımlanan kavramlarla uyumlu olması gerektiğini bilmek önemlidir.

466. Bankaların kayıp özellikleri tahminleri için dış verileri mi, içsel verileri mi, ortak veri tabanında tutulan verileri mi, yoksa bu üçünün belirli bir kombinasyonunu mu kullandığına bakılmaksızın, kullanılan tarihsel gözlem süresinin uzunluğu en az beş yıl olmalıdır. Mevcut gözlem süresi herhangi bir kaynak için daha uzun bir süreyi kapsıyorsa ve bu veriler önemli ve amaca uygun ise, bu daha uzun olan süreye ait veriler kullanılmalıdır. Bir banka, daha yeni olan verilerin kayıp oranlarını daha iyi gösterdiği konusunda kendi denetim otoritesini ikna edebildiği takdirde, tarihsel verilere eşit önem vermek zorunda değildir.

467. Komite, kredinin açılmasından bir kaç yıl sonra en yüksek seviyesine ulaşan mevsimsellik etkileriyle karakterize olan bazı uzun vadeli perakende kredilerde mevsimselliğin oldukça önemli olabileceğini bilir ve kabul eder. Bankalar, kredilerde hızlı büyümenin olası etkilerini tahmin etmeli ve uyguladıkları tahmin tekniklerinin doğru olmasını ve cari sermaye seviyeleri ile gelir ve fonlama beklentilerinin gelecekteki sermaye yükümlülüklerini karşılamak için yeterli olmasını sağlamaya yönelik tedbirler almalıdırlar. Kısa süreli TO sürelerinden dolayı ihtiyaç duyulan sermaye pozisyonlarında olası dalgalanmalardan kaçınmak için, bu ayarlamaların zaman içinde tutarlı ve istikrarlı bir tarzda yapılması şartıyla, bankaların TO tahminlerini beklenen mevsimsellik etkilerine göre ayarlamaları teşvik edilir. Bazı ülkelerde, bu ayarlamalar, denetim otoritesinin tercih ve takdirine bağlı olarak zorunlu tutulabilir.

(vii) *Bankanın Kendi THK Tahminleriyle İlgili Koşullar*

Bütün Varlık Sınıfları İçin Standartlar

468. Bir banka, ilgili riskleri karşılamak için gerekli olduğunda, her kredi için, ekonomik durgunluk ve gerileme koşullarını yansıtmayı hedefleyen bir THK tahmini yapmalıdır. Bu THK, o kredi türü için veri kaynağı içinde gözlemlenen bütün temerrütlerin ortalama ekonomik kaybına dayalı olarak hesaplanan uzun süreli temerrüt halinde temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama temerrüt oranından daha küçük olamaz. Ayrıca, bir banka, kredi kayıplarının ortalamasının hayli üzerinde olduğu bir dönemde, kredinin THK oranının temerrütle ağırlıklandırılmış ortalamadan daha yüksek olması potansiyelini de hesaba katmalıdır. Belirli kredi türleri için, kaybın büyüklüğü, bu konjonktürel değişkenliği ve dalgalanmayı yansıtmayabilir ve THK tahminleri uzun süreli temerrütle ağırlıklandırılmış ortalamadan önemli oranda farklı olmayabilir (veya hiç farklı olmayabilir). Bununla birlikte, diğer krediler için, kayıp büyüklüklerindeki bu konjonktürel değişkenlik ve dalgalanma önemli olabilir; bu durumda, bankaların bu konjonktürel değişkinlik ve dalgalanmayı da THK tahminlerine dahil etmeleri gerekir. Bu amaçla, bankalar, yüksek kredi kaybı olan dönemlerde gözlemlenen kayıp büyüklüklerinin ortalamasını ya da uygun muhafazakar varsayımlara dayanan tahminleri ya da benzeri başka yöntemleri kullanabilirler. Yüksek kredi kayıpları olan dönemlerde uygun THK tahminleri, içsel ve/veya dış veriler kullanılarak yapılabilir. Denetim otoriteleri, bu amaçla uygun yaklaşımların geliştirilmesini ve uygulanmasını izlemeye ve teşvik etmeye devam edeceklerdir.

469. Banka, yaptığı analizde, borçlunun riski ile teminatın veya teminat verenin riski arasındaki bağımlılık düzeyini de dikkate almalıdır. Önemli bir bağımlılık düzeyi bulunan durumlar, muhafazakar bir şekilde ele alınmalıdır. İlgili borç ile teminat arasındaki para birimi uyumsuzluğu da bankanın THK değerlendirmesinde dikkate alınmalı ve muhafazakar bir şekilde işlenmelidir.

470. THK tahminleri, tarihsel geri dönüş/kurtarma oranlarına dayanmalı ve duruma göre, sadece teminatın tahmini piyasa değerine dayanmamalıdır. Bu koşul, bankaların hem teminatın kontrolünü ellerine geçirme hem de teminatı hızla nakde çevirme konusunda olası başarısızlık potansiyelini de dikkate alır. THK tahminleri bir teminatın varlığını dikkate aldığı takdirde ve oranda, bankalar, teminat yönetimi, operasyonel prosedürler, hukuki kesinlik ve risk yönetim süreciyle ilgili olarak, standart yaklaşım kapsamında gereken yükümlülükler genel olarak uyumlu dahili yükümlülükler belirlemelidirler.

471. Gerçekleşen fiili kayıpların beklenen kayıpları bazen sistemli bir şekilde geçebileceği prensibi dikkate alınarak, temerrüde düşmüş bir varlığa tahsis edilen THK oranı, bankanın geri dönüş/kurtarma süresi içinde beklenmeyen ilave kayıpları dikkate alma ve muhasebeleştirme olasılığını yansıtmalıdır. Temerrüde düşülen her varlık için, bankanın, cari ekonomik koşullar ve kredinin statüsüne dayalı olarak, o varlıkla ilgili kendi en iyi beklenen kayıp tahminini yapması da gerekir. Temerrüde düşmüş bir varlıkla ilgili THK'nin bankanın o varlıkla ilgili en iyi beklenen kayıp tahminini geçtiği tutar (varsa), o varlık için sermaye yükümlülüğünü temsil eder ve banka tarafından, 272 ve 328 ilâ 330. paragraflara uygun olarak ve risk açısından hassas bir şekilde belirlenmesi gerekir. Temerrüde düşmüş bir varlık ile ilgili en iyi beklenen kayıp tahmininin o varlıkla ilgili belirli karşılıklar ve kısmi borç silme işlemleri toplamından daha az olduğu durumlarda, denetim otoritesi bir inceleme yapma gereğini duyacak ve bunun gereğinin banka tarafından yerine getirilmesi gerekecektir.

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin İlave Standartlar

472. THK tahminleri, ideal olarak en az bir tam ekonomik çevrim süresini kapsamaması gereken, fakat her halükârda en az bir veri kaynağı için yedi yıldan daha kısa olmaması gereken bir asgari veri gözlem süresine dayanmalıdır. Mevcut cari gözlem süresi herhangi bir kaynak için daha uzun bir süreyi kapsıyorsa ve veriler amaca uygun ise, bu daha uzun olan süre kullanılmalıdır.

Perakende Krediler İçin İlave Standartlar

473. Perakende kredilerde THK tahminleri için asgari veri gözlem süresi beş yıldır. Bir banka ne kadar az veriye sahipse tahmininde o kadar muhafazakar olmalıdır. Bir banka, daha yeni olan verilerin kayıp oranlarını daha iyi tahmin ettiğini denetim otoritesine gösterebildiği takdirde, tarihsel verilere eşit önem vermesi gerekmez.

(viii) *Bankanın Kendi TT Tahminleriyle İlgili Yükümlülükler*

Bütün Varlık Sınıfları İçin Standartlar

474. Bir bilanço veya bilanço dışı kalem için TT, borçlunun temerrüde düşmesi halinde kredinin beklenen brüt risk tutarı olarak tanımlanır. Bankalar, bilanço kalemleri için, temel yaklaşımda açıklandığı gibi bilanço içi netleştirmenin etkilerinin de dikkate alınması şartına tâbi olarak, fiilen çekilen kredi tutarından daha az olmayan bir TT tahmini yapmalıdırlar. Netleştirmenin dikkate alınması için asgari yükümlülükler, temel yaklaşımda öngörülen asgari yükümlülüklerin aynısıdır. Bu nedenle, gelişmiş yaklaşımda içsel TT tahmini için öngörülen ilave asgari yükümlülükler, bilanço dışı kalemler (türevler hariç) için TT tahminleri üzerinde odaklanır. Gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar, bilanço dışı kalemler için TT tahminine ilişkin belirli prosedürlere sahip olmalıdırlar. Bunlar, her kredi türü için kullanılacak TT tahminlerini vermeli ve göstermelidir. Bankaların TT tahminleri, bir temerrüt olayının tetiklendiği tarihe kadar ve bu tarihten sonra borçlunun ilave kredi çekme olasılığını da yansıtmalıdır. TT tahminlerinin kredi türüne göre farklı olduğu hallerde, bu krediler arasındaki ayırım açık, net ve belirli olmalıdır.

475. Gelişmiş yaklaşımı uygulayan bankalar, her krediye bir TT tahmini yapmalıdırlar. Bu tahmin, yeterince uzun bir süre için benzer krediler ve borçlular için yapılan, fakat tahmindeki hata olasılığına uygun bir ihtiyat marjı/payı içeren bir uzun süreli temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama TT tahmini olmalıdır. Temerrüt sıklığı ile TT büyüklüğü/miktarı arasında bir pozitif korelasyon makul olarak beklenebiliyorsa, TT tahminine daha büyük bir ihtiyat marjı/payı dahil edilmelidir. Ayrıca, TT tahminlerinin konjonktür çevrimi süresince değişken ve dalgalı olduğu kredi riskleri için, bu tahminler uzun süreli ortalamadan daha muhafazakar ise, banka, bir ekonomik durgunluk ve gerileme dönemi için uygun olan TT tahminlerini kullanmalıdır. Kendi TT modellerini geliştirebilmiş olan bankalar, bu amaca, bu modellerin belirleyici faktörlerinin devri niteliğini (varsa) dikkate alarak ulaşabilirler. Başka bankaların elinde, daha önceki gerileme/durgunluğun etkilerini inceleyebilecekleri yeterli içsel veriler de bulunabilir. Bununla birlikte, bazı bankaların sadece dışsal verileri muhafazakar bir şekilde kullanmak dışında bir seçeneği olmayabilir.

476. TT tahminlerinin yapılmasında esas alınan kriterler makul, mantıklı ve sezgisel olmalı ve bankanın önemli TT belirleyici etkenleri olduğuna inandığı etkenleri yansıtmalıdır. Bu seçimler, bankanın güvenilir içsel analizleriyle desteklenmelidir. Banka, TT belirleyici faktörleri olarak gördüğü etkenlere göre, kendi TT deneyiminin bir dökümünü yapabilmelidir. Bir banka, TT tahminlerinde bütün ilgili, amaca uygun ve önemli bilgileri kullanmalıdır. Bir banka, TT tahminlerini, herhangi önemli yeni bir bilgi edindiğinde ve asgari olarak yılda bir kere farklı kredi türlerine göre gözden geçirmelidir.

477. Banka, hesap izleme ve ödeme süreçleri için uyguladığı belirli politikalara ve stratejilere gerekli özen ve dikkati göstermelidir. Banka, teminat ihlalleri veya başka teknik temerrüt olayları gibi, ödeme temerrüdü durumlarında ilave kredi

çekişlerini önleme kabiliyetini ve isteğini de dikkate almalıdır. Bankanın, kredi tutarlarını ve taahhüt edilen kredilere kıyasla cari kredi bakiyelerini ve borçlu başına ve her derece için kredi bakiyeleri değişikliklerini izlemeye dönük uygun ve yeterli sistemleri ve prosedürleri de bulunmalıdır. Banka, kredi bakiyelerini günlük olarak izleyebilmelidir.

Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri İçin İlave Standartlar

478. TT tahminleri, ideal olarak en az bir komple ekonomik çevrim süresini kapsamaya gereken, fakat her halükârda yedi yıldan daha kısa olmaması gereken bir zaman süresine dayanmalıdır. Mevcut cari gözlem süresi herhangi bir kaynak için daha uzun bir süreyi kapsıyorsa ve veriler amaca uygun ise, bu daha uzun olan süre kullanılmalıdır. TT tahminleri, bir zaman ağırlıklı ortalama değil, bir temerrütle ağırlıklandırılmış ortalama kullanılarak hesaplanmalıdır.

Perakende Krediler İçin İlave Standartlar

479. Perakende kredilerde TT tahminleri için asgari veri gözlem süresi beş yıldır. Bir banka ne kadar az veriye sahipse tahmininde o kadar muhafazakar olmalıdır. Bir banka, daha yeni olan verilerin kredi çekiş oranlarını daha iyi tahmin ettiğini denetim otoritesine gösterebildiği takdirde, tarihsel verilere eşit önem vermesi gerekmez.

(ix) Garantilerin ve Kredi Türevlerinin Etkisini Değerlendirmek İçin Asgari Yükümlülükler

Bankanın Kendi THK Tahminlerini Kullandığı Hallerde Kurumsal Krediler, Hazine ve Merkez Bankası Kredileri ve Banka Kredileri ve Perakende Krediler İçin Standartlar

Garantiler

480. Bir banka, kendi THK tahminlerini kullandığı takdirde, ilgili garantilerin risk azaltıcı etkisini, TO veya THK tahminlerinde bir ayarlama yaparak yansıtabilir. THK'lerde ayarlama yapma seçeneği, sadece kendi THK tahminlerini kullanmasına izin verilen bankalar için geçerlidir. Perakende kredilerde, münferit bir borcunu ya da bir kredi havuzunu desteklemek için garantilerin mevcut olduğu durumlarda, bir banka, bunu tutarlı ve istikrarlı bir şekilde yapması şartıyla, risk azaltıcı etkiyi TO veya THK tahminleri aracılığıyla yansıtabilir. Belli bir tekniği veya bir başkasını seçen bir bankanın, bu tekniği, garanti türlerinde ve zaman içinde tutarlı ve istikrarlı bir şekilde kullanması gereklidir.

481. Bütün durumlarda, borçluya ve onun bütün tanınmış garantörlerine, başlangıçta ve sürekli olarak bir borçlu derecesinin verilmesi gereklidir. Bir banka, garantörün mali durumunun ve borçlarını ödeme kabiliyeti ve isteğinin düzenli olarak izlenmesi ve takibi de dahil, bu çerçevede dokümanda belirtilen borçlu derecelerinin tahsisiyle ilgili bütün asgari yükümlülüklerle uymalıdır. 430

ve 431. paragraflardaki yükümlülükler uygun olarak, bir banka, garantinin ve garantörün yokluğunda, borçluyla ilgili bütün bilgileri saklamalıdır. Perakende krediyle ilgili garantiler için, bu yükümlülükler, bir kredinin bir havuza alınmasında ve TO tahmininde de uygulanır.

482. Banka, ayarlanmış risk ağırlığını garantöre karşı üstlenilen denk ve doğrudan bir kredi riskinin ağırlığından daha düşük olacak bir şekilde, garanti edilmiş bir krediye bir ayarlanmış TO veya THK'yi hiç bir durumda tahsis edemez. Derecelendirme kriterleri veya süreçlerinde, yasal asgari sermaye yükümlülüklerinin tespiti amacıyla, borçlu ve garantör/kefil için temerrüt olayları arasındaki yüksek olmayan beklenen korelasyonun olası olumlu etkilerinin dikkate alınmasına izin verilmez. Dolayısıyla, ayarlanmış bir risk ağırlığı, “çifte temerrüt” durumunun risk azaltma etkisini yansıtmamalıdır.

Kabul Edilebilir Garantörler ve Garantiler

483. Kabul edilebilir garantör/kefil türleri konusunda hiç bir kısıtlama bulunmamaktadır. Bununla birlikte, bankanın yasal sermayenin hesaplanmasında kabul edeceği ve dikkate alacağı garantör türlerine ilişkin açık kriterleri bulunmalıdır.

484. Garanti yazılı olmalı, garantör tarafından iptal edilememeli, borç tamamen ödenene kadar geçerli ve yürürlükte olmalı (garantinin tutarı ve süresine göre) ve garantörün bir mahkeme kararının icra edilebileceği ve haczedilebilir mallarının bulunduğu bir ülkede garantör aleyhine kanuni ifa kabiliyetini haiz olmalıdır. Bununla birlikte, kurumsal krediler, banka kredileri ve hazine ve merkez bankası kredilerine ilişkin temel yaklaşımın tersine, garantörün borcunu ifa etme zorunluluğundan kurtulabileceği koşullar içeren garantiler (şartlı garantiler), belirli koşullarda kabul edilebilir. Daha belirgin olarak, tahsis kriterlerinin risk azaltma etkisinde olabilecek potansiyel düşüşü yeterince yansıttığını göstermek için ispat yükü bankadadır.

Ayarlama Kriterleri

485. Bir bankanın, yasal sermayenin hesaplanmasında, garantilerin etkisini yansıtmak için, borçlu derecelerinde veya THK tahminlerinde (veya perakende kredilerde ve kabul edilebilir satın alınan alacaklarda, kredilerin havuzlara tahsisi sürecinde) ayarlama yapmakla ilgili belirli ve açık kriterleri bulunmalıdır. Bu kriterler, paragraf 410 ve 411'e uygun olarak kredilerin derecelere tahsisine ilişkin kriterler kadar detaylı olmalı ve bu dokümanda bahsi geçen borçlu veya kredi derecelerinin tahsisine ilişkin asgari yükümlülüklerin tümüne uymalıdır.

486. Kriterler, mantıklı, makul ve sezgisel olmalı ve garantörün garantiden kaynaklanan borçlarını ifa etme kabiliyetini ve isteğini dikkate almalıdır. Kriterler, ödemelerin zamanında yapılması olasılığını ve garantörün garantiden kaynaklanan borçlarını ifa etme kabiliyetinin borçlunun geri ödeme kabiliyetiyle olan bağlantısını da kapsamalıdır. Bankanın kriterleri, borçluya karşı üstlenilen

hangi artık riskin kaldığını da, örneğin, garanti ve ilgili kredi riski arasındaki para birimi uyumsuzluğunu da değerlendirmelidir.

487. Borçlu derecelerinin veya THK tahminlerinin (ya da perakende kredilerde ve kabul edilebilir satın alınan alacaklarda, kredilerin havuzlara tahsisi sürecinin) ayarlanmasında, bankalar mevcut ve ilgili bilgilerin hepsini dikkate almalıdırlar.

Kredi Türevleri

488. Garantilerle ilgili asgari yükümlülükler, tek-isimli kredi türevleri için de geçerlidir. Varlık uyumsuzlukları olması halinde ilave mülahazalar da gereklidir. Kredi türevleri ile finansal korumaya alınan krediler için ayarlanmış borçlu dereceleri veya THK tahminlerinin (veya havuzların) tahsisinde kullanılan kriterler, temel yaklaşımda öngörülen yükümlülüklerle uyulmadıkça, korumaya konu olan varlığın (referans varlık) ilgili varlıktan farklı olamayacağını öngörmeli ve belirtmelidir.

489. Ayrıca, kriterler, kredi türevinin itfa/ ödeme yapısını kapsamlı ve bu yapının geri dönüş/kurtarma seviyesi ve zamanı üzerindeki etkilerini de muhafazakar bir şekilde değerlendirmelidir. Banka, başka artık risk türlerinin hangi oranda kaldığını da değerlendirmelidir.

Temel THK Tahminlerini Kullanan Bankalar İçin Kredi Türevleri

490. 480 ilâ 489. paragraflarda açıklanan asgari yükümlülükler, aşağıda belirtilen istisnalarla, temel THK tahminlerini kullanan bankalara uygulanır:

- (1) Bankanın bir 'THK-ayarlama' seçeneğini kullanamaması ve
- (2) Kabul edilebilir garantiler ve garantörlerin sadece paragraf 302'de sayılanlarla sınırlı olması.

(x) Kabul Edilebilir Devralınan Alacaklar İçin TO ve THK (veya BK) Tahminine İlişkin Yükümlülükler

491. Devralınan (kurumsal veya perakende) alacaklara ilişkin temerrüt riski için yukarıdan aşağıya yönteminin ve/veya temlik riskine ilişkin olarak İDD yaklaşımının kullanılabilmesi için riskin sayısallaştırılması ile ilgili olarak aşağıda belirtilen asgari yükümlülükler, yerine getirilmelidir.

492. Devralan bankanın, temerrüt kayıpları için doğru ve tutarlı TO ve THK (veya BK) tahminleri ve temlik kayıpları için doğru ve tutarlı BK tahminleri yapılabilecek şekilde, alacakları yeterince homojen olan havuzlar içinde gruplandırması gerekir. Genel olarak, risk sepeti oluşturma süreci, satıcının aracılık yüklenimi uygulamalarını ve onun müşterilerinin heterojenliğini yansıtır. Ayrıca, TO, THK ve BK tahmin yöntemleri ve verileri, perakende kredilerle ilgili mevcut riskin sayısallaştırılması standartlarına da uygun olmalıdır. Özellikle, riskin sayısallaştırılması, satıcının, satın alan bankanın veya harici veri

kaynaklarının benzer havuzlar hakkında verdiği veriler de dahil, satın alan bankanın ilgili alacakların kalitesi hakkında sahip olduğu bütün veri ve bilgileri yansıtmalıdır. Satın alan banka, satıcının verdiği veri ve bilgilerin, örneğin, satın alınan alacakların türü, hacmi ve sürekli kalitesi konusunda taraflar arasında belirlenen beklentilere uygun olup olmadığını tespit etmelidir. Bu uyumun bulunmadığı hallerde, satın alan bankanın, amaca daha uygun ve ilgili olan veriler toplaması ve bu verilere dayanması beklenir.

Asgari Operasyonel Yükümlülükler

493. Alacakları satın alan bir banka, cari ve gelecek dönemdeki nakit akışlarının alacaklar havuzunun tasfiye gelirlerinden (veya tahsilatlarından) geri ödenebileceğinden emin olmalı ve bunu kanıtlamalıdır. Temerrüt riskiyle ilgili yukarıdan aşağıya yöntemini kullanabilme yeterliliğine sahip olabilmek için, alacaklar havuzunun ve genel kredilendirme ilişkisinin yakından izlenmesi ve kontrol altında tutulması gerekir. Daha somut olarak, bir bankanın aşağıdakileri göstermesi ve kanıtlaması gerekir:

Hukuki Geçerlilik

494. Kredinin yapısı, bütün öngörülebilir koşullarda, ilgili satıcının veya hizmeti sağlayan firmanın zor duruma düşme ve iflası durumları da dahil, alacaklar üzerinden yapılan bütün nakit akışları üzerinde bankanın tam ve etkin bir hakka ve kontrole sahip olmasını sağlamalıdır. Borçlu doğrudan doğruya bir satıcıya veya hizmeti sağlayan firmaya ödeme yaptığında, banka, bu ödemelerin tam olarak ve sözleşmede kararlaştırılan süreler içinde yapılıp yapılmadığını düzenli olarak kontrol etmelidir. Aynı şekilde, alacaklar ve nakit tahsilatlar üzerindeki bu kontrol hakkı, kredi verenin alacakları tasfiye/temlik etme ve nakde çevirme veya nakit tahsilatları kontrol altında tutma kabiliyetini önemli oranda geciktirebilecek iflas takipleri kapsamındaki 'yürütmeyi durdurma' ve benzeri diğer hukuki itirazlara karşı da korunmalıdır.

İzleme Sistemlerinin Etkinliği

495. Banka, hem alacakların kalitesini hem de satıcının ve hizmeti sağlayan firmanın mali durumunu izleyebilmelidir. Özellikle:

- Banka (a) alacakların kalitesi ile hem satıcının hem de hizmeti sağlayan firmanın mali durumu arasındaki korelasyonu değerlendirmeli ve (b) her satıcıya ve her borç hizmeti sağlayan firmaya bir içsel risk derecesinin verilmesi de dahil, bu tür beklenmedik olaylara karşı bankayı koruyan yeterli tedbirleri içeren dahili politika ve prosedürlere sahip olmalıdır.
- Banka, satıcının ve hizmeti sağlayan firmanın kabul edilebilirliğini belirlemek için açık, etkin ve etkili politikalara ve prosedürlere sahip olmalıdır. Banka veya onun vekili, satıcıdan/ hizmeti sağlayan firmadan gelen raporların doğruluğunu kontrol etmek, sahtekârlık eylemlerini veya operasyonel zayıflıkları tespit etmek ve satıcının kredi politikalarının ve hizmeti sağlayan

firmanın tahsilat politikaları ve prosedürlerinin kalitesini kontrol etmek ve doğrulamak amacıyla, satıcı ve hizmeti sağlayan firmalar hakkında periyodik incelemeler yapılmalıdır. Bu incelemelerin bulguları da tam ve doğru bir şekilde yazılı hale getirilmelidir.

- Banka, (a) fazla avanslar, (b) satıcının gecikmiş ödemeleri, şüpheli alacakları ve şüpheli alacaklar karşılıklarıyla ilgili geçmişi, (c) ödeme koşulları ve (d) potansiyel kontra hesaplar da dahil, alacaklar havuzunun özelliklerini değerlendirmek için gerekli kabiliyete sahip olmalıdır.
- Bankanın, hem alacaklar havuzu içinde hem de farklı havuzlar arasında tek-borçlu yoğunlaşmalarını toplu olarak izleme amacına yönelik etkili politikaları ve prosedürleri bulunmalıdır.
- Banka, (a) bankanın satın alınan alacaklara ilişkin cari kabul edilebilirlik kriterlerine ve kredi kullandırma politikalarına uyumu sağlamak ve (b) satıcının satış koşullarını (örneğin, fatura tarihi yaşlandırması) ve değer azalmasını izleyebileceği ve doğrulayabileceği etkili bir araca sahip olmak amacıyla, alacakların yaşlandırılması ve değer azalması ile ilgili detaylı raporları zamanında ve yeterli bir şekilde almalıdır.

Kredi Takip Sistemlerinin Etkinliği

496. Etkin bir program, sadece satıcının mali durumundaki olası bozulmaları ve alacakların kalitesindeki bir bozulmayı erken bir aşamada tespit etmek için değil, aynı zamanda bu tür problemleri ortaya çıkmadan önlemek için de belirli sistem ve prosedürlerin uygulanmasını gerektirir. Özellikle:

- Bankanın (a) bütün kredi sözleşmesi koşullarına (sözleşme taahhütleri, kredilendirme/avans formülleri, yoğunlaşma limitleri, erken itfayı tetikleyici olaylar, vb.) ve (b) bankanın avans oranları ve alacakların kabul edilebilirliğine ilişkin dahili politikalarına uyumu izleme amacına yönelik açık ve etkili politikaları, prosedürleri ve bilgi sistemleri bulunmalıdır. Bankanın bu sistemleri, hem sözleşme taahhütleri ve maddelerinin ihlâl ve feragatlerini hem de belirlenmiş politikalardan ve prosedürlerden sapmaları izlemelidir.
- Uygun olmayan kredi çekişlerini sınırlandırmak için, bankanın limit aşımalarını tespit etmek, onaylamak, izlemek ve düzeltmek amacına yönelik etkili politikaları ve prosedürleri bulunmalıdır.
- Bankanın, alacaklar havuzunun kalitesindeki bozulmayla ve/veya mali açıdan zayıflamış satıcılarla veya hizmeti sağlayan firmayla ilgili etkili politika ve prosedürleri de bulunmalıdır. Bunlar, rotatif kredilerde erken fesih tetikleyici olayları ve başka sözleşme korumalarını, sözleşme ihlâllerine karşı özel yapılandırılmış ve disiplinli bir yaklaşımı ve gereken davaların açılması ve problemler alacakların tahsili amacına yönelik açık ve etkili politikaları ve prosedürleri içerir, fakat bunlarla sınırlı değildir.

Teminat, Kredi Kullandırılmaları ve Nakit Kontrolü Sistemlerinin Etkinliği

497. Bankanın alacaklar, kredi ve nakit kontrolüne ilişkin açık ve etkili politikaları ve prosedürleri mevcut olmalıdır. Özellikle:

- Yazılı dahili politikalarda, avans/kredi kullandırma oranları, kabul edilebilir teminatlar, gereken dokümanlar, yoğunlaşma limitleri ve nakit tahsilatlarla ilgili işlemler de dahil olacak satın alma programının bütün önemli unsurları bulunmalıdır. Bu unsurlar, satıcının/ hizmeti sağlayan firmanın mali durumu, risk yoğunlaşmaları ve alacakların kalitesiyle ilgili trendler ve satıcının müşteri tabanı da dahil ilgili ve önemli bütün faktörleri yeterince dikkate almalıdır.
- Dahili sistemler, mevcut kredilendirilebilir fonlarının belirlenmiş destekleyici teminatlar ve dokümanlar (hizmeti sağlayan firmanın beyanları, faturalar, sevk evrakları, vb. gibi) karşılığında kullanılmasını sağlamalıdır.

Bankanın Dahili Politikaları ve Prosedürlerine Uyum

498. Bankanın, kredi riskini sınırlandırma amacına yönelik izleme ve kontrol sistemlerine uygun olarak, bankanın, aşağıdakiler de dahil bütün kritik politikalara ve prosedürlere uyulup uyulmadığını değerlendirme amacına yönelik etkili bir dahili süreci bulunmalıdır:

- Bankanın alacak satın alma programının bütün kritik aşamalarına ilişkin düzenli iç ve/veya dış denetimler ve
- satıcının/ hizmeti sağlayan firmanın değerlendirme yapma görevi ile borçlunun değerlendirme yapma görevi arasında ve (ii) satıcının/ hizmeti sağlayan firmanın değerlendirme yapma görevi ile satıcının/ hizmeti sağlayan firmanın saha denetimi arasında görev ayrımının doğrulanması.

499. Bir bankanın bütün kritik politikalara ve prosedürlere uyumu değerlendirme amacına yönelik etkili dahili süreci, arka ofis operasyonlarının değerlendirilmesini de içermeli ve özellikle nitelik, deneyim, personel sayısı ve destekleme sistemleri üzerinde odaklanmalıdır.

8. İçsel Tahminlerin Doğrulanması/Onaylanması

500. Bankaların, derecelendirme sistemleri ve süreçlerinin ve ilgili bütün risk unsurlarıyla ilgili tahminlerin doğruluk ve tutarlılığını doğrulama amacına yönelik sağlam ve güvenilir bir sistemi bulunmalıdır. Bir banka, içsel doğrulama/onaylama sürecinin içsel derecelendirme ve risk tahmin sistemlerinin performansını tutarlı ve anlamlı bir şekilde değerlendirmesine olanak sağladığını kendi denetim otoritesine göstermelidir.

501. Bankalar, her derece için gerçekleşen fiili temerrüt oranlarını tahmini TO'lerle düzenli olarak karşılaştırmalı ve gerçekleşen fiili temerrüt oranlarının o

derece için beklenen aralık içinde olduğunu gösterebilmelidirler. Gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayan bankalar, bu analizi, kendi THK ve TT tahminleri için yapmalıdırlar. Bu karşılaştırmalarda, mümkün olduğu kadar uzun bir süreye yayılan tarihsel veriler kullanılmalıdır. Bankanın bu karşılaştırmalarda kullandığı yöntem ve veriler banka tarafından açıkça yazılı hale getirilmelidir. Bu analiz ve dokümantasyon, asgari olarak yılda bir kere güncellenmelidir.

502. Bankalar, başka niceliksel doğrulama araçlarını da kullanmalı ve ilgili harici veri kaynaklarıyla karşılaştırma da yapmalıdırlar. Bu analiz, portföy için uygun olan veri ve bilgilere dayanmalı, düzenli olarak güncellenmeli ve bir ilgili gözlem süresini kapsamalıdır. Bankaların kendi derecelendirme sistemlerinin performansına ilişkin içsel değerlendirmeleri; çeşitli ekonomik koşulları içeren uzun veri ve bilgi tarihçelerine dayanmalı ve ideal olarak, bir veya birden fazla tam ekonomik konjonktür dalgasına dayanmalıdır.

503. Bankalar, niceliksel test yöntemlerinin ve diğer doğrulama/onaylama yöntemlerinin ekonomik çevrim içinde sistemli bir şekilde değişmediğini göstermelidirler. Bu yöntem ve verilerdeki değişiklikler (hem veri kaynakları hem de ilgili dönemler) açıkça ve detaylarıyla yazılı hale getirilmelidir.

504. Bankaların, gerçekleşen TO, THK ve TT'lerde ilgili beklentilere göre gözlemlenen sapmaların ilgili tahminlerin geçerliliğini sorgulamak için yeterince büyük olduğu durumlara ilişkin iyi düzenlenmiş dahili standartları olmalıdır. Bu standartlar, konjonktür dalgalanmalarını ve temerrüt deneyimlerindeki benzeri sistemli değişkenlikleri de dikkate almalıdır. Gerçekleşen değerlerin beklenen değerlerden daha yüksek olmaya devam etmesi halinde, bankalar, tahminlerini temerrüt ve kayıp deneyimlerini yansıtabilecek şekilde yukarıya doğru ayarlamalı ve gözden geçirmelidirler.

505. Bankaların risk parametreleri için kendi tahminlerine değil denetim otoritesinin öngördüğü değerlere dayandığı durumlarda, bankaların gerçekleşen THK ve TT'leri denetim otoritesinin öngördüğü değerlerle karşılaştırmaları teşvik edilir. Gerçekleşen THK ve TT'ler hakkında bilgiler, bankanın ekonomik sermaye değerlendirmesinin bir parçasını da oluşturmalıdır.

9. Denetim Otoritesinin Öngördüğü THK ve TT Tahminleri

506. Temel İDD yaklaşımını uygulayan ve kendi THK ve TT tahminlerini kullanma konusunda yukarıda belirtilen yükümlülüklere uymayan bankalar, kabul edilebilir finansal teminatın dikkate alınabilmesi için standart yaklaşım başlığı altında açıklanan asgari yükümlülüklerle uymalıdırlar (Standart Yaklaşım – Kredi Riskinin Azaltılması başlığı altında Bölüm II. D'de öngörülen yükümlülükler). Bu bankalar, ek teminat türlerinin dikkate alınabilmesi için aşağıdaki ilave asgari yükümlülüklerle da uymalıdırlar.

(i) *TGM ve İGM'nin Teminat Olarak Kabul Edilebilirlik Tanımı*

507. Kurumsal krediler, hazine ve merkez bankası kredileri ve banka kredileri için kabul için gerekli nitelikleri taşıyan TGM ve İGM teminatı aşağıdaki gibi tanımlanır:

- Borçlunun riskinin, ilgili gayrimenkul veya projenin performansına önemli oranda bağlı olmadığı, ancak borçlunun borcunu başka kaynaklardan geri ödeme kapasitesine bağlı olduğu durumlarda verilen teminat. Böylece, kredi geri ödemesi, teminat olarak verilen TGM/İGM'nin yarattığı nakit akışına önemli oranda bağlı değildir;⁸⁵ ve
- İlave olarak, rehnedilen teminatın değeri de borçlunun performansına önemli oranda bağlı olmamalıdır. Bu koşulun amacı, sadece makro-ekonomik faktörlerin hem teminatın değerini hem de borçlunun performansını etkilediği durumları engellemek değildir.

508. Yukarıda verilen özel tanımın ve kurumsal krediler tanımının ışığında, İK varlık sınıfı kapsamına giren gelir getiren gayrimenkuller, kurumsal krediler için teminat olarak kabul edilmez.⁸⁶

(ii) *Kabul Edilebilir TGM/İGM İçin Operasyonel Yükümlülükler*

509. Yukarıda verilen tanıma uymak şartıyla, TGM ve İGM, ancak aşağıda sayılan operasyonel yükümlülüklerin hepsine uyulduğu takdirde kurumsal kredi alacakları için teminat olarak kabul edilebilir:

- *Hukuki ifa kabiliyeti:* Alınan teminata dayanan herhangi bir alacak, ilgili bütün ülkelerde hukuki ifa kabiliyetini haiz olmalı ve teminat üzerinden alacak talepleri usulünce ve zamanında yapılmalıdır. Teminat menfaatleri, tam bir rehin hakkını yansıtmalıdır (yani, alacak talebinin yapılması için bütün kanuni yükümlülükler yerine getirilmiş olmalıdır). Ayrıca, teminat sözleşmesi ve ilgili hukuki süreç, bankanın teminatı makul bir süre içinde nakde çevirmesine olanak verecek şekilde düzenlenmelidir.
- *Teminatın objektif piyasa değeri:* Teminatın tutarı, değerlendirme tarihinde istekli bir satıcı ile olağan ticari piyasa koşullarını uygulayan bir alıcı arasında

⁸⁵ Komite, konut piyasasının önemli bir kısmının apartman tipi konutlardan oluştuğu ve büyük hizmet sağlayıcılar olarak özel olarak kurulmuş kamu sektörü şirketleri de dahil bu sektörün devlet politikasıyla desteklendiği bazı ülkelerde, bu konut amaçlı gayrimenkuller üzerine tesis edilen ipotekle teminat altına alınan kredilerin risk özelliklerinin geleneksel kurumsal kredilerin risk özelliklerine benzer olabileceğini bilir ve kabul eder. Bu durumlarda, ulusal denetim otoritesi, apartman tipi konut gayrimenkulleri üzerinde tesis edilen ipotegi, kurumsal krediler için kabul edilebilir teminat olarak dikkate alınmasını kabul edebilir.

⁸⁶ Yukarıda 69. dipnotta belirtildiği üzere, iyi örgütlenmiş ve uzun süredir varlığını sürdüren piyasalarla ilgili istisnai durumlarda, iş merkezleri ve/veya çok amaçlı ticari tesisler ve/veya çok sayıda bağımsız birimden oluşan ticari tesisler üzerine tesis edilen ipotekler, kurumsal kredi portföyünde teminat olarak kabul potansiyeline sahiptir. Uygulanacak kabul edilebilirlik kriterleri hakkında bir tartışma için lütfen 74. paragrafın 25. dipnotuna bakınız.

yapılan özel bir sözleşme kapsamında gayrimenkulün satılabileceği cari rayiç piyasa değerine eşit veya daha düşük olmalıdır.

- *Sık yeniden değerlendirme koşulu:* Bankanın, teminat değerini sık sık ve asgari olarak yılda bir kere izlemesi beklenir. Piyasa koşullarında önemli değişiklikler olan durum ve yerlerde daha sık izleme yapılması tavsiye edilir. Değeri düşen ve tekrar kıymet takdiri gerektiren teminatları tespit etmek veya tahminleri güncellemek amacıyla, istatistiksel değerlendirme yöntemleri (örneğin, konut fiyatı endekslerine referans, örneklem gibi) kullanılabilir. Mevcut bilgiler, teminatın değerinin genel piyasa fiyatlarına kıyasla önemli oranda düşmüş olabileceğini gösterdiği durumlarda ya da temerrüt gibi bir kredi olayı meydana geldiğinde, gayrimenkul değerinin gayrimenkul değerlemesi konusunda gerekli nitelikleri haiz profesyonel bir uzman tarafından değerlendirilmesi gerekir.
- *Alt sıralardaki rehinler:* Bazı üye ülkelerde, kabul edilebilir teminatlar, sadece kredi verenin gayrimenkul üzerinde birinci sırada bir ipoteye sahip olduğu durumlarla sınırlanır.⁸⁷ Alt sıralardaki rehin ve ipotekler, sadece teminata dayanan alacak talebinin hukuki ifa kabiliyetine sahip olduğu ve bu talebin etkin bir kredi riski azaltıcısı olduğu konusunda hiç bir şüphenin bulunmadığı durumlarda dikkate alınabilir. Bu alt sıralardaki rehin ve ipotekler, dikkate alınabilme için gerekli nitelikleri taşıdığı kabul edilen tanınmış birinci sıra rehinler için kullanılan T*/ TT** eşik değeri kullanılarak işleme tabi tutulur. Bu durumlarda, T* ve T**, alt sıradaki rehin ve daha üst sıralardaki bütün rehin ve ipoteklerin toplam tutarı dikkate alınarak hesaplanır.

510. İlave teminat yönetim koşulları aşağıdaki gibidir:

- Bankanın kabul ettiği TGM ve İGM teminatı türleri ve bu tür bir teminatın alındığı hallerde uygulanabilecek kredilendirme politikaları (kredi kullandırma/avans oranları) açıkça yazılı hale getirilmelidir.
- Banka, teminat olarak alınan gayrimenkulün her türlü hasar veya bozulmaya karşı yeterince sigortalanmasının sağlanması için gerekli tedbirleri almalıdır.
- Banka, gayrimenkul üzerinde izin verilebilir daha öncelikli (üst sıralardaki) alacak haklarını (örneğin, vergiler) sürekli izlemelidir.
- Banka, gayrimenkulde zehirli malzemelerin tutulması gibi, teminatla ilgili her türlü çevre sorumluluğu risklerini uygun bir şekilde izlemelidir.

⁸⁷ Bu ülkelerin bazılarında, birinci derece ipotekler, bakiye vergi borçları ve personel ücretleri gibi imtiyazlı alacaklıların öncelik hakkına tâbidir.

(iii) *Finansal Alacakların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler*

Kabul Edilebilir Alacak Tanımı

511. Kabul edilebilir finansal alacaklar, geri ödemesi borçlunun ilgili varlıklarıyla bağlantılı ticari veya finansal nakit akışıyla yapılacak olan ve orijinal vadesi bir yıl veya daha kısa olan alacaklardır. Bu tanım, hem bir ticari işlemle bağlantılı mal veya hizmet satışlarından kaynaklanan ve kendi gelirleriyle borcun geri ödemesini yapabilen borçları (kendi kendini likidite edebilen), hem de alıcılar, tedarikçiler, kiracılar, ulusal ve yerel yönetimler ve resmi makamların veya bir ticari işlemle bağlantılı mal veya hizmet satışlarıyla bir ilgisi olmayan diğer bağlantısız kişilerin genel borçlarını içerir. Kabul edilebilir alacak terimi, menkul kıymetleştirme, alt-katılım veya kredi türevleriyle bağlantılı alacakları içermez.

Operasyonel Yükümlülükler

Hukuki Geçerlilik

512. Teminatın verildiği hukuki mekanizma sağlam olmalı ve kredi verenin teminatın gelirleri üzerinde açık haklara sahip olmasını sağlamalıdır.

513. Bankalar, teminatların ifa kabiliyetini sağlamak ve korumak için gerekli bütün yerel koşulları, örneğin, ilgili teminattan kaynaklanan menfaatleri sicile tescil ettirmek gibi yollarla yerine getirmek için gereken işlemleri yapmalıdırlar. Potansiyel kredi verenin teminat üzerinde birinci öncelikli ve tam bir alacağa ve talep hakkına sahip olmasına izin veren bir çerçeve oluşturulmalıdır.

514. Teminatlı işlemlerde kullanılan bütün dokümanlar, ilgili bütün tarafları bağlayıcı olmalı ve ilgili ülkelerin hepsinde hukuki ifa kabiliyetini haiz olmalıdır. Bankalar, bu durumu doğrulamak için yeterli hukuki incelemeyi yapmış olmalı ve bu sonuca ulaşmak için sağlam bir hukuki dayanağa sahip bulunmalı ve teminatın ifa kabiliyetinin devamını sağlamak için gerekli ilave incelemeleri de yapmalıdırlar.

515. Teminata ilişkin anlaşmaları, teminat gelirlerinin zamanında tahsil edilmesi için açık ve sağlam bir prosedürle birlikte usulünce ve gerektiği gibi belgelendirilmelidir. Bankaların uyguladığı prosedürler, müşterinin temerrüt içinde olduğunun ilân edilmesi ve teminatın zamanında tahsil edilmesi için gereken bütün hukuki yükümlülükler uyulmasını sağlamalıdır. Borçlunun mali güçlüğü veya temerrüde düşmesi halinde, banka ilgili alacakların borçlularının iznini almaya gerek olmadan alacakları başka kişilere satmak veya temlik etmek için gerekli hukuki yetkiye sahip olmalıdır.

Risk Yönetimi

516. Bankanın, alacaklarda kredi riskini belirlemek için sağlam bir süreci bulunmalıdır. Bu süreç, diğer hususların yanı sıra, borçlunun işinin ve ilgili

sektörün (yani, konjonktür dalgalanmasının etkilerinin) ve ayrıca, borçlunun iş yaptığı müşteri türlerinin analizlerini içermelidir. Banka, müşterilerin kredi riskini belirlemek için borçlunun verdiği bilgilere dayanıyorsa, borçlunun kredi politikasını da gözden geçirmeli ve bu politikanın sağlamlığını ve güvenilirliğini gözden geçirmelidir.

517. Kredi riski tutarı ile alacakların tutarı arasındaki marj; tahsilat giderleri, bir münferit borçlu tarafından rehneden alacaklar havuzu içinde yoğunlaşma ve bankanın toplam kredi riskleri içinde potansiyel yoğunlaşma riski de dahil ilgili bütün etkenleri yansıtmalıdır.

518. Banka, bir risk azaltıcı olarak kullanacağı teminat ile ilgili belirli somut kredi riskleri (derhal ödenmesi gereken veya şarta bağlı borçlar) için uygun bir kesintisiz izleme süreci uygulamalıdır. Bu süreç, uygun ve gerekli ise, yaşlandırma raporlarını, ticari evrakların kontrolünü, borçlanmaya dayalı sertifikaları, teminatla ilgili sık denetimleri, hesapların onaylanmasını/teyidini, ödenen hesapların kontrolünü, değer azalması analizlerini (borçlunun ihraççılara verdiği krediler) ve hem borçlu hem de alacakların ihraççıları hakkında düzenli mali analizleri (özellikle, teminat olarak az sayıda fakat büyük tutarlı alacakların alındığı durumlarda) içerebilir. Bankanın genel yoğunlaşma limitlerine uyulup uyulmadığı da izlenmelidir. Ayrıca, kredi sözleşmesi maddelerine, çevresel kısıtlamalara ve diğer hukuki yükümlülüklerle uyulup uyulmadığı da düzenli olarak izlenmelidir.

519. Bir borçlunun rehnettiği alacaklar çeşitlendirilmiş olmalı ve o borçluyla gereksiz bir şekilde korele olmamalıdır. Bu korelasyonun yüksek olduğu durumlarda, (yani, alacakların bazı ihraççılarının alacakların geçerliliği konusunda borçluya bağlı olduğu ya da borçlu ve ihraççıların aynı sektörde faaliyet gösterdiği durumlarda) bir bütün olarak teminat havuzu için marjlar belirlenirken bu olay ve duruma eşlik eden riskler de hesaba katılmalıdır. Borçlunun kendi bağlı şirketlerinden (iştirak ve çalışanlar da dahil) olan alacakların, risk azaltım enstrümanı olarak dikkate alınması kabul edilmeyecektir.

520. Bankanın, borçlunun ödeme gücü içinde bulunduğu durumlarda alacaklarını tahsil etmeye yönelik yazılı bir prosedürü bulunmalıdır. Bankanın normalde tahsilat için borçluya güvendiği durumlarda bile, tahsilat için gerekli sistemler mevcut olmalıdır.

Diğer Teminatların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler

521. Denetim otoriteleri, diğer bazı fiziki teminatların da kredi riskini azaltma etkisinin dikkate alınmasına izin verebilirler. Her denetim otoritesi, kendi mevzuatında hangi teminat türlerinin (varsa) aşağıdaki iki standarda uygun olduğunu belirleyecektir:

- Teminatın ekonomik açıdan verimli bir şekilde ve hızla nakde çevrilmesi için likit piyasaların varlığı.

- Teminat için sağlam temellere dayanan, halka açık piyasa fiyatlarının varlığı. Denetim otoriteleri, bir teminat nakde çevrildiğinde bir bankanın aldığı paranın bu piyasa fiyatlarından önemli oranda sapmamasını temin etmek için gerekli yolları bulacaklardır.

522. Belirli bir bankanın ilave fiziki teminatların dikkate alınabilmesi için, bu fiziki teminatın aşağıda sayılan değişikliklere tâbi olarak 509 ve 510. paragraflarda yer alan bütün standartlara uygun olması gereklidir:

- Birinci Sıra Rehinler: 87. dipnotta belirtilen izin verilebilir (öncelikli) alacak hakları istisnasıyla, teminat üzerinde sadece birinci sıra rehinler veya ipoteklere izin verilebilir. Böylece, bankanın teminat nakde çevrildiğinde elde edilen paralar üzerinde diğer bütün alacak sahiplerine göre bir öncelik hakkına sahip olması gerekir.
- Kredi sözleşmesinde, hem detaylı teminat tanımları hem de yeniden değerlendirme yöntemi ve sıklığını düzenleyen ayrıntılı tanımlamalar bulunmalıdır.
- Bankanın kabul edebileceği fiziki teminat türleri ve kredi tutarına göre her teminat türü için uygun olan tutarın tespitine yönelik politika ve uygulamalar, dahili kredi politikaları ve prosedürlerinde açıkça yazılı hale getirilmeli ve incelemeye ve/veya denetime açık olmalıdır.
- İşlem yapısına ilişkin banka kredi politikaları, kredi tutarına göre uygun teminat yükümlülüklerini, teminatın kolay nakde çevrilme ve tasfiye edilme kabiliyetini, bir fiyatın veya piyasa değerinin objektif ölçüler içinde tespit edilme kabiliyetini, teminat değerinin kolay tespit edilebilme sıklığını (profesyonel kıymet takdiri veya değerlendirme işlemleri de dahil) ve teminat değerinin volatilitelerini düzenlemelidir. Periyodik yeniden değerlendirme sürecinde, değerlemelerin modaya veya model yılına, modası geçme durumuna ve fiziksel teminatın modasının geçme durumuna veya bozulmaya göre aşağı doğru ayarlanabilmesi amacıyla özellikle “modaya karşı hassas” teminatlara özel bir dikkat gösterilmelidir.
- Stoklarda (örneğin, ham maddeler, devam eden işler, bitmiş ürünler, bayilerin otomobil stokları) ve teçhizat ve ekipmanlarda, periyodik yeniden değerlendirme süreci, ilgili teminatın fiziksel incelemesini de kapsamalıdır.

10. Finansal Kiralamaların Dikkate Alınabilmesine İlişkin Yükümlülükler

523. Bankayı artık değer riskine maruz bırakanlar (524. paragrafa bakınız) dışındaki finansal kiralamalar, aynı tür teminatla teminat altına alınan kredilerle aynı işleme tâbi tutulacaktır. Teminat türüne ilişkin asgari yükümlülükler uyulması gereklidir (TGM/İGM veya başka teminatlar). Ayrıca, bankanın aşağıdaki standartlara da uyması gereklidir.

- İlgili varlığın yeri, kullanım amacı, yaşı ve planlanan kullanım süresiyle ilgili olarak kiraya verenin sağlam bir risk yönetimi uygulaması;
- Kiraya verenin varlık üzerinde hukuki mülkiyet hakkını ve onun varlığın maliki olarak sahip olduğu haklarını zamanında kullanabilme kabiliyetini belirleyen sağlam bir hukuki temel; ve
- Fiziki varlığın amortisman oranı ile kira ödemelerinin amortisman oranı arasındaki farkın, kiralanan varlıklara atfedilen KRA'nın olduğundan fazla beyan edilmesine yol açacak kadar büyük olmamalıdır.

524. Bankayı artık değer riskine maruz bırakan finansal kiralamalar, aşağıdaki gibi işleme tabi tutulacaktır. Artık değer riski, ekipmanın rayiç piyasa değerinin kiranın başlangıcı anında mevcut olan artık değer tahmininin altına düşmesinden kaynaklanabilecek potansiyel kayba maruz kalma riskidir.

- İskonto edilmiş kira ödemeleri akışına, kiracının mali gücüne (TO) ve denetim otoritesinin öngördüğü veya bankanın kendi tahmin ettiği THK'ye (hangisi uygunsa) uygun bir risk ağırlığı uygulanacaktır.
- Artık değer, %100 oranda risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

11. Hisse Senedi Yatırımları İçin Sermaye Yükümlülüklerinin Hesaplanması

(i) İçsel Piyasa Bazlı Yaklaşım Modelleri

525. Bir bankanın, içsel modeller piyasaya dayalı yaklaşımı uygulamak için gerekli nitelikleri haiz olabilmesi için, hem başlangıçta hem de sürekli olarak belirli niceliksel ve niteliksel asgari yükümlülüklerle uygun olduğunu denetim otoritesine kanıtlaması gereklidir. Asgari yükümlülüklerle sürekli uyduğunu kanıtlayamayan bir banka, asgari yükümlülüklerle derhal tekrar uyabilmek için bir plan geliştirmeli, plan için denetim otoritesinin onayını almalı ve bu planı zamanında uygulamalıdır. Bu ara dönemde, bankanın sermaye yükümlülüğünü bir basit risk ağırlığı yaklaşımıyla hesaplaması beklenecektir.

526. Komite; piyasalar, ölçüm yöntemleri, hisse senedi yatırımları ve yönetim uygulamaları arasındaki farklardan dolayı, bankaların ve denetim otoritelerinin ilgili operasyonel prosedürleri mevcut yükümlülüklerle uyarlamalarının gerekli olduğunun bilincindedir. Komite'nin amacı, bankaların kendi bankacılık hesaplarındaki hisse senedi yatırımları için risk yönetim politikalarına ve ölçüm uygulamalarına ilişkin herhangi bir form veya operasyonel detayı dikte etmek değildir. Bununla birlikte, bazı asgari yükümlülükler çok somut ve açıktır. Her denetim otoritesi, bankaların risk ölçüm sistemleri ve yönetim kontrollerinin bu içsel modeller yaklaşımına bir temel oluşturması için yeterli olmasını sağlama amacına yönelik detaylı inceleme ve kontrol prosedürleri geliştirecektir.

(ii) *Yasal Sermaye Miktarı ve Riskin Sayısallaştırılması*

527. Aşağıdaki asgari niceliksel standartlar, içsel modeller yaklaşımında asgari yasal sermaye miktarının hesaplanması amacıyla dönük olarak uygulanır.

- (a) Sermaye miktarı; uzun bir örneklem süresi için hesaplanan bir uygun risksiz oran ile üç aylık getiri oranı arasındaki farkın yüzde 99 ve tek taraflı güven aralığına denk varsayılan bir şoktan dolayı bir kuruluşun hisse senedinde olabilecek potansiyel kayba denktir.
- (b) Tahmini kayıplar, kuruluşun elinde bulundurduğu belirli hisse senedi yatırımlarının uzun vadeli risk profilinde öngörülen olası olumsuz piyasa hareketleri ile tutarlı olmalıdır. Getiri dağılımlarını temsil etmek için kullanılan veriler, ilgili verilerin mevcut olduğu ve bankanın belirli hisse senedi yatırımlarının risk profilini temsil etme konusunda anlamlı olan en uzun örneklem uzunluğunu yansıtmalıdır. Kullanılan veriler, sadece sübjektif veya takdirî mülahazalara dayanmayan, muhafazakar, istatistiksel açıdan güvenilir ve sağlam kayıp tahminleri yapmak için yeterli olmalıdır. Kuruluşlar, uygulanan şokun, nispeten uzun süreli bir piyasa veya konjonktür dalgası içinde olabilecek potansiyel kayıpların muhafazakar bir tahminini verdiğini denetim otoritelerine kanıtlamalıdır. Bir bankanın hisse senedi yatırımlarına göre hisse senedi piyasasındaki değerler oldukça şiddetli ve büyük düşüşlerin olduğu bir dönem de dahil, uzun süreli ve gerçekçi deneyimi yansıtmayan veriler kullanılarak tahmin edilen modellerin, ilgili modelin içinde uygun ayarlamalar yapma olanağının mevcut olduğunu gösteren güvenilir kanıtlar olmadıkça, iyimser sonuçlar verdiği kabul edilir. Modelin kendi içinde bu tür ayarlama olanaklarının bulunmaması halinde, banka, uygun gerçekçilik ve ihtiyatlılık düzeyi hedeflerine uyan model çıktıları ve sonuçları alabilmek için, mevcut verilerin ampirik analizleri ile birlikte çeşitli faktörlere dayanan ayarlamaları da bir arada kullanılmalıdır. Bankalar, potansiyel üç aylık kayıpların tahmininde kullanılan RMD modellerinin kurulmasında, üç aylık verileri kullanabilirler ya da daha kısa bir süreye ilişkin verileri ampirik kanıtlarla desteklenen ve analitik açıdan uygun bir yöntem uygulayarak bunların üç aylık muadillerine dönüştürebilirler. Bu tür ayarlamalar, iyi geliştirilmiş ve iyi belgelendirilmiş bir düşünce süreci ve analizi yoluyla uygulanmalıdır. Genel olarak, ayarlamalar zaman içinde tutarlı ve muhafazakar bir şekilde uygulanmalıdır. Ayrıca, sadece sınırlı miktarda verinin mevcut olduğu ya da teknik kısıtlardan dolayı bir tek yöntemle yapılan tahminlerin kalitesinin belirsiz olduğu durumlarda, bankalar, aşırı iyimserlikten kaçınmak için tahminlerine uygun ihtiyat marjlarını/ paylarını da ilave etmelidirler.
- (c) Belirli bir RMD modeli türü (örneğin, varyans-kovaryans, tarihi simülasyon veya Monte Carlo simülasyonu gibi) öngörülmemiştir. Bununla birlikte, kullanılan modelin hem ilgili bankanın hisse senedi portföyünün kendi özel riskleri hem de genel piyasa riskleri dahil, hisse senedi yatırımını getirilerine bağlı önemli risklerin hepsini yeterince

kapsaması gereklidir. İçsel modeller, tarihsel fiyat değişimini yeterince izah edebilmeli, potansiyel yoğunlaşmaların hem büyüklüğünü hem de bileşimindeki değişiklikleri kapsmalı ve olumsuz piyasa ortamlarına karşı dayanıklı olmalıdır. Tahmin için kullanılan verilerin temsil ettiği risk tutarlarına ilişkin ana kütle, bankanın kendi hisse senedi yatırımlarının risklerine yakından eşlenmeli ya da en azından onlara denk olmalıdır.

- (d) Bankalar, bankacılık hesaplarında izlenen hisse senedi yatırımları için asgari sermaye yükümlülüklerini belirlemek amacıyla tarihsel senaryo analizi gibi modelleme teknikleri de kullanabilirler. Bu tür modellerin kullanılması, ilgili bankanın kullandığı yöntemin ve elde ettiği sonucun (a) paragrafında belirtilen kayıp yüzdelik dilimi formunda ölçülebildiğini ilgili denetim otoritesine kanıtlaması şartına tâbidir.
- (e) Bankalar, kendi hisse senedi portföylerinin karmaşıklığı ve risk profili için uygun bir içsel model kullanmalıdırlar. Değeri, niteliği gereği son derece değişken olan (örneğin, hisse senedi türevleri, hisse senediyle değiştirilebilen tahviller) enstrümanlara büyük yatırımlar yapmış bulunan bankalar, bu tür enstrümanların yarattığı riskleri analiz edebilmek için uygun ve yeterli olan bir içsel model kullanmalıdırlar.
- (f) Denetim otoritesinin incelemesine bağlı olarak, hisse senedi portföyü korelasyonları da bir bankanın içsel risk ölçütlerine entegre edilebilir. Açık korelasyonların kullanıldığı (örneğin, bir varyans-kovaryans RMD modelinin kullanıldığı), tam ve eksiksiz bir şekilde gösterilmeli ve ampirik analizlerle desteklenmelidir. Zımnî korelasyon varsayımlarının uygun olup olmadığı, model dokümantasyonu ve tahmin teknikleri ile ilgili incelemeleri sırasında denetim otoriteleri tarafından değerlendirilecektir.
- (g) Münferit pozisyonların göstergelere (proxy), piyasa endekslerine ve risk faktörlerine eşlenmesi, makul ve mantıklı ve sezgisel olmalı ve kavramsal olarak sağlam olmalıdır. Eşleme teknikleri ve süreçleri tam ve eksiksiz olarak yazılı hale getirilmeli ve belirli yatırımlar için uygun oldukları hem teorik hem de ampirik kanıtlarla gösterilmelidir. Bir yatırımın getiri volatilititesini tahmin etmek için niceliksel tekniklerle birlikte profesyonel yargının kullanılması halinde bu profesyonel yargıda, kullanılan diğer tekniklerde değerlendirmeye alınmayan ilgili ve önemli bilgiler de dikkate alınmalıdır.
- (h) Faktör modellerinin kullanılması halinde, kuruluşun yatırımlarının niteliğine bağlı olarak, hem tek-faktörlü hem de çok-faktörlü modeller kabul edilebilir. Bankaların, bu faktörlerin hisse senedi portföyünün karşı karşıya olduğu riskleri analiz edebilmek için yeterli olmasını sağlaması beklenir. Risk faktörleri, bankanın önemli yatırımlar yaptığı hisse senedi piyasasının uygun özelliklerine (örneğin, kamu sektörü, özel sektör, piyasa kapitalizasyonu sektörleri ve alt/sektörleri, operasyonel özellikleri) tekabül etmelidir. Bankalar bu faktörlerin seçiminde takdir hakkına sahiptirler; ancak bankalar bunların hem genel hem de özel riskleri analize dahil

edebilme kabiliyeti de dahil kullandıkları faktörlerin uygunluğunu ampirik analizlerle göstermelidirler.

- (i) Hisse senedi yatırımlarının getiri volatilitesi tahminleri, mevcut, amaca uygun, ilgili ve önemli veri, bilgi ve yöntemleri içermelidir. Bir banka, bağımsız olarak incelenen içsel verileri ya da dış kaynaklardan temin ettiği verileri (harici veritabanlarında toplanmış veriler de dahil) kullanabilir. Örneklemedeki risk tutarlarının sayısı ve riskin sayısallaştırılabilmesi için kullanılan veri uzunluğu, bankanın yaptığı tahminlerin doğru, sağlam ve güvenilir olduğundan emin olabilmesi için yeterli olmalıdır. Bankalar, getiri volatilitesi tahmininde hem örnekleme hatalarında hem de sürdürülebilirlik sapmaları potansiyelini sınırlandırmak için gerekli tedbirleri almalıdırlar.
- (j) Katı kurallara tâbi ve kapsamlı bir stres-testi programı bulunmalıdır. Bankaların, volatilité hesaplamaları da dahil kendi içsel model ve tahmin prosedürlerini, hem kamu sektörü hem de özel sektör hisse senedi yatırımı pozisyonlarında en kötü durum kayıplarını yansıtan varsayımsal veya tarihsel senaryolara tâbi tutmaları beklenir. Asgari olarak, içsel modeller yaklaşımında varsayılan güven seviyesinin ötesindeki kuyruk olaylarının etkisi hakkında bilgi edinmek amacıyla stres testleri uygulanmalıdır.

(iii) *Risk Yönetimi Süreci ve Kontrolleri*

528. Bankaların kendi bankacılık hesaplarında izledikleri hisse senedi yatırımlarını yönetmek için kullandıkları genel risk yönetim uygulamalarının, Komite'nin ve ulusal denetim otoritelerinin çıkarttığı, sürekli geliştirilen ve yenilenen güvenilir uygulamalara ilişkin rehberlere uygun olması beklenmektedir. Bankalar, yasal sermaye amacına dönük olarak modellerin geliştirilmesi ve kullanılması konusunda, yasal sermaye standartlarını belirlemek için kullanılan modelin ve modelleme sürecinin bütünlüğünü ve doğruluğunu sağlama amacına yönelik belirli politikalara, prosedürlere ve kontrollere sahip olmalıdırlar. Bu politika, prosedür ve kontroller aşağıdakileri içermelidir:

- (a) Kullanılan içsel modelin kuruluşun genel yönetim bilgi sistemlerine ve bankacılık hesaplarında izlenen hisse senedi portföyünün yönetimine tam olarak entegre edilmesi. İçsel modeller, aşağıda sayılan amaçlarla kullanım da dahil, kuruluşun risk yönetim altyapısına tam olarak entegre edilmelidir: (i) yatırım engel oranlarının belirlenmesi ve alternatif yatırımların değerlendirilmesi; (ii) hisse senedi portföyünün performansının ölçülmesi ve değerlendirilmesi (riske göre ayarlanmış performans da dahil) ve (iii) ekonomik sermayenin hisse senedi yatırımlarına tahsisi ve 2. Yapısal Bloкта öngörüldüğü gibi genel sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesi. Banka, içsel model çıktılarının yatırım yönetim sürecinde önemli bir rol oynadığını (örneğin yatırım komitesi toplantı tutanaklarıyla) gösterebilmelidir.

- (b) Modelde yapılan revizyonlarının onaylanması, model girdilerinin güvenilirliğinin araştırılması ve model sonuçlarının incelenmesi de dahil (risk hesaplamalarının doğrudan onaylanması gibi), içsel modelleme sürecinin bütün unsurlarının bağımsız olarak ve düzenli aralıklarla incelenmesini sağlama amacına yönelik belirli yönetim sistemleri, prosedürleri ve kontrol fonksiyonları. Göstergeler (proxy) ve eşleme teknikleri ve diğer kritik model unsurlarına özel bir dikkat ve ilgi gösterilmelidir. Bu incelemelerde, model girdileri ve sonuçlarının doğru, tam ve uygun olup olmadığı da değerlendirilmeli ve hem bilinen zayıflıkların neden olabileceği potansiyel hataların bulunması ve sınırlandırılması, hem de bilinmeyen model zayıflıklarının tespit edilmesi ve tanımlanması üzerine odaklanılmalıdır. Bu incelemeler, iç veya dış denetim programlarının bir parçası olarak ya da bir bağımsız risk kontrol birimince ya da dışarıdan üçüncü bir tarafça yapılabilir.
- (c) Hisse senedi yatırımlarına ilişkin risk tutarlarının ve yatırım limitlerinin izlenmesi için yeterli sistem ve prosedürler.
- (d) Modelin tasarımından ve uygulanmasından sorumlu birimler, münferit yatırımların yönetilmesinden sorumlu olan birimlerden fonksiyonel olarak bağımsız olmalıdırlar.
- (e) Modelleme sürecinin herhangi bir yönünden sorumlu olan taraflar yeterli niteliklere sahip olmalıdırlar. Yönetim, modelleme fonksiyonu için yeterli nitelikleri haiz yetkin kaynaklar tahsis etmelidir.

(iv) *Doğrulama/Onaylama ve Dokümantasyon*

529. Yasal sermaye amaçlarıyla içsel model kullanan bankaların, modelin ve girdilerinin doğruluğunun/tutarlılığının sağlanabilmesi için sağlam bir sisteme sahip olmaları beklenilmektedir. Bankalar, içsel modellerinin ve modelleme sürecinin bütün önemli unsurlarını da tam olarak yazılı hale getirmelidirler. Modelleme sürecinin kendisi ve ayrıca, bütün destekleyici dokümanlar, doğrulama/onaylama sonuçları ve iç ve dış denetim ve inceleme bulguları da dahil içsel modelleri doğrulamak/onaylamak için kullanılan sistemlerin hepsi, bankanın denetim otoritesinin gözetimine ve incelemesine tâbidir.

Doğrulama/Onaylama

530. Bankalar, içsel modellerinin ve modelleme sürecinin doğru ve tutarlı olup olmadığını doğrulama/onaylama amacına yönelik sağlam bir sisteme sahip olmalıdırlar. Bir banka, dahili doğrulama/onaylama sürecinin kendi içsel model ve süreçlerinin performansını tutarlı ve anlamlı bir şekilde değerlendirmesi için yeterli olduğunu denetim otoritesine kanıtlayabilmelidir.

531. Bankalar, fiili getiri performansını (gerçekleşen ve gerçekleşmeyen kâr ve zararlar kullanılarak hesaplanır) model tahminleriyle düzenli olarak karşılaştırmalı ve bu getirilerin portföy ve münferit yatırımlar için beklenen getiri aralığı içinde

olduğunu gösterebilmelidirler. Bu karşılaştırmalarda, mümkün olduğu kadar uzun bir süreyi kapsayan tarihsel veriler kullanılmalıdır. Bu karşılaştırma işlemlerinde kullanılan yöntem ve veriler, banka tarafından açıkça yazılı hale getirilmelidir. Bu analiz ve dokümantasyon asgari olarak yılda bir defa güncellenmelidir.

532. Bankalar, harici veri kaynaklarıyla karşılaştırmalar da yapmalı ve başka niceliksel doğrulama araçları da kullanmalıdırlar. Bu analiz, portföy için uygun olan veri ve bilgilere dayandırılmalı, düzenli olarak güncellenmeli ve amaca uygun bir gözlem süresini kapsamalıdır. Bankaların kendi kullandıkları modellerin performansına ilişkin içsel değerlendirmeleri, bir ekonomik koşullar setini ve ideal olarak bir veya birden fazla tam konjonktür dalgasını kapsayan uzun veri tarihçelerine dayandırılmalıdır.

533. Bankalar, kullandıkları niceliksel doğrulama verileri ve yöntemlerinin zaman içinde tutarlı olduğunu da göstermelidirler. Tahmin yöntemleri ve verilerindeki (hem veri kaynakları hem de ilgili dönemler) değişiklikler açıkça ve tam olarak yazılı hale getirilmelidir.

534. Zaman içinde fiili performansın beklenen performansla karşılaştırılarak değerlendirilmesi, bankaların içsel modellerini sürekli olarak ayarlamaları ve iyileştirmeleri için uygun bir temel yarattığından dolayı, içsel modeller kullanan bankaların iyi düzenlenmiş model inceleme standartları oluşturmaları beklenmektedir. Bu standartlar özellikle fiili sonuçların beklentilerden önemli sapma ve farklılıklar gösterdiği ve içsel modelin geçerliliğinin sorgulandığı durumlar için önemlidir. Bu standartlarda, hisse senedi getirilerinin konjonktür devreleri ve benzeri sistemli değişiklikleri de hesaba katılmalıdır. Model incelemeleri sonucunda içsel modellerde yapılan bütün ayarlamalar, iyi belgelendirilmeli ve bankanın kendi model inceleme standartlarına uyumlu olmalıdır.

535. Sürekli olarak geriye dönük test yapmak yoluyla model doğrulaması ve onaylanması işlemini kolaylaştırmak için, içsel model yaklaşımını uygulayan bankalar, kendi hisse senedi yatırımlarının fiili üç aylık performansına ilişkin verileri ve kendi içsel modelleri kullanılarak yapılan tahminleri içeren uygun veritabanları oluşturmalarıdır. Bu bankalar, kendi içsel modellerinde kullanılan volatilité tahminleri ve modelde kullanılan gösterge (proxy) değerlerin uygunluğu hakkında da geriye dönük test yapmalıdırlar. Denetim otoriteleri, bankaların, kendi üç aylık tahminlerini farklı ve özellikle daha kısa bir zaman sürecine ölçeklendirmelerini, bu zaman sürecine ilişkin performans verilerini depolamalarını ve bu esaslarda geriye dönük test yapmalarını isteyebilirler.

Dokümantasyon

536. Kullandığı modelin öngörü ve tahmin gücünün yüksek olduğunu ve bu modeli kullanmanın yasal sermaye yükümlülüğünden bir sapmaya neden olmayacağını ilgili denetim otoritesine göstermek için ispat yükü bankadadır. Bundan dolayı, bir içsel modelin ve modelleme sürecinin bütün kritik unsurları tam ve yeterli bir şekilde yazılı hale getirilmelidir. Bankalar, kendi içsel

modellerinin tasarım ve operasyonel detaylarını yazılı hale getirmelidirler. Dokümantasyon, bankanın asgari niceliksel ve niteliksel standartlara uyduğunu göstermeli ve modelin portföyün farklı kesimlerine uygulanması, tahmin yöntemleri, modellemeye katılan tarafların sorumluluk ve görevleri ve model onaylama ve model inceleme süreçleri gibi konuları içermelidir. Özellikle, dokümantasyon aşağıda sayılan konuları içermelidir:

(a) Bir banka, içsel modelleme yöntemi seçiminin gerekçelerini belgelendirmeli ve göstermeli ve seçilen modelin ve modelleme prosedürlerinin bankanın hisse senedi yatırımlarının maruz kalabileceği riskleri anlamlı bir şekilde gösteren tahminler sağlama imkanına sahip olduğunu gösteren analizler yapabilmelidir. İçsel modeller ve prosedürler, cari portföye ve mevcut dış yükümlülükler tam olarak uygun olup olmadıklarını ve bu uygunluğun devam edip etmediğini belirlemek amacıyla düzenli aralıklarla incelenmelidir. Ayrıca, bir banka, zaman içinde modelde yapılan önemli değişikliklerin ve son denetim otoritesinin incelemesinden sonra modelleme sürecinde yapılan önemli değişikliklerin bir tarihçesini de tutmalıdır. Değişikliklerin bankanın dahili inceleme standartları nedeniyle yapılması halinde, banka, bu değişikliklerin kendi içsel model inceleme standartları ile uyumlu ve tutarlı olduğunu da belgelendirmelidir.

(b) İçsel modellerinin dokümantasyonunda, bankalar:

- modelin tahmininde kullanılan parametreler, değişkenler ve veri kaynak(lar)ının teorisi, varsayımları ve/veya matematiksel ve ampirik temelleri hakkında detaylı bilgi ve açıklamalara yer vermelidirler;
- açıklayıcı değişkenlerin seçimini doğrulamak/onaylamak için katı kurallara dayanan bir istatistiksel süreç (zaman dışı ve örneklem dışı performans testleri de dahil) oluşturmaları; ve
- modelin etkin ve verimli çalışmadığı durum ve koşulları göstermelidirler.

(c) Bankalar göstergelerin (proxy) ve eşleme yöntemlerinin kullanıldığı hallerde, seçilen bütün göstergelerin (proxy) ve eşlemelerin ilgili hisse senedi yatırımlarına bağlı riskleri yeterince temsil ettiklerini gösteren ve katı kurallara dayanan bir analiz yapmalı ve bu analizin sonuçlarını yazılı hale getirmelidirler. Dokümantasyon, örneğin, tek tek yatırımların göstergelere (proxy) eşlenmesinde esas alınan ve kullanılan amaca uygun, ilgili ve önemli faktörleri (örneğin, faaliyet kolları, bilanço özellikleri, coğrafi yer ve konum, şirketin yaşı, sektör ve alt-sektör, işletme özellikleri gibi) göstermelidir. Özet olarak, kuruluşlar, kullandıkları göstergelerin (proxy) ve eşlemelerin:

- ilgili yatırımın veya portföyün yeterince karşılaştırılabilir olduğunu;

- ilgili yatırımlar açısından önemli ve etkili olan tarihsel ekonomik koşullarla piyasa koşulları esas alınarak belirlendiğini ya da bunun olmaması halinde, gereken uygun ayarlamaların yapıldığını ve
- ilgili yatırımın potansiyel riski hakkında sağlam ve güvenilir tahminler olduğunu

göstermelidirler.

12. Kamuya Açıklama Yükümlülükleri

537. İDD yaklaşımını kullanabilmek için gerekli nitelikleri haiz olabilmek için, bankaların 3. Yapısal Bloкта açıklanan ilgili bildirim yükümlülüklerine uymaları gerekmektedir. Bu yükümlülükler uymaması halinde, bankaların ilgili İDD yaklaşımını kullanma hakları yoktur ve kullanmaları kabul edilemez olacaktır.

IV. Kredi Riski – Menkul Kıymetleştirme Çerçevesi

A. Menkul Kıymetleştirme Çerçevesine Dahil Edilen İşlemler; Kapsam ve Tanımlar

538. Bankalar, geleneksel ve sentetik menkul kıymetleştirmelerden ya da her ikisinin ortak özelliklerini içeren benzeri yapılardan kaynaklanan kredi risklerine ilişkin yasal sermaye gereğini belirlemek amacıyla menkul kıymetleştirme çerçevesini uygulamalıdır. Menkul kıymetleştirmeler pek çok farklı yol ve yöntemle yapılandırılabilir olduğundan, menkul kıymetleştirmeden kaynaklanan riskle ilgili sermaye yükümlülüğü tespitine ilişkin uygulaması, işlemin hukuki biçiminden ziyade ekonomik içeriğine göre belirlenmelidir. Benzer şekilde, denetim otoriteleri de, bir işlemin yasal sermaye gereğinin tespiti amacıyla menkul kıymetleştirme çerçevesine tâbi tutulmasının gerekip gerekmediğini belirlemek için ekonomik içeriği dikkate alacaktır. Belirli bir işlemin menkul kıymetleştirme sayılıp sayılmayacağı konusunda belirsizliğin mevcut olduğu hallerde, bankaların ulusal denetim otoritelerine danışmaları önerilmektedir. Örneğin, gayrimenkulden kaynaklanan nakit akışlarını (kiralar gibi) içeren işlemler, gerekli koşullar varsa, ihtisas kredisi olarak kabul edilebilir.

539. *Geleneksel menkul kıymetleştirme*, bir risk havuzundan doğan nakit akışının, farklı derecelerdeki kredi risklerini yansıtan en az iki kademeli risk pozisyonu veya dilimini karşılamak amacıyla kullanıldığı bir yapıdır. Yatırımcılara yapılan ödemeler, bu kredileri kullandıran kuruluşun yükümlülüğünün sonucu olmaktan ziyade, belirli risklerin performansına bağlıdır. Menkul kıymetleştirmeleri karakterize eden dilimli yapılar, normal birinci sıra borçlanma enstrümanlarından şu açıdan farklıdır: Alt sıradaki menkul kıymetleştirme dilimleri, daha üst sıradaki dilimlere yapılması gereken akdi ödemelerde bir kesintiye yol açmadan kredi kayıplarını telafi edebilir; oysa,

birinci sıra borçlanma yapısında sıralama, tasfiye getirilerine ilişkin hakların önceliğini belirleyen bir etkidir.

540. *Sentetik menkul kıymetleştirme*, farklı derecelerde kredi risklerini yansıtan en az iki kademeli risk pozisyonu veya diliminin bulunduğu bir yapıdır ve bu yapıda, bir risk havuzunun kredi riskinin tamamı veya bir kısmı, portföyün kredi riskini korumak amacıyla yönelik fonlanmış (yani, itfa ve kupon ödemelerinin belirli bir referans kuruluşla ilgili belirli bir kredi olayının vukuuna bağlı olduğu menkul kıymetler) ya da fonlanmamış (yani, kredi temerrüdüne dayalı swap işlemleri) kredi türevleri veya garantileri kullanılarak transfer edilir. Dolayısıyla, yatırımcıların potansiyel riski, ilgili havuzun performansına bağlıdır.

541. Bankaların menkul kıymetleştirmeye ilişkin kredi riskleri bundan böyle kısaca “menkul kıymetleştirme riskleri” olarak anılacaktır. Menkul kıymetleştirme riskleri, bunlarla sınırlı kalmaksızın aşağıdakileri içerebilir: Varlığa dayalı menkul kıymetler, ipoteğe dayalı menkul kıymetler, likidite kredileri, faiz oranı veya döviz swapları, kredi türevleri ve 199. paragrafta tanımlandığı gibi kademeli teminatlar. Kaynak banka tarafından varlık olarak muhasebeleştirilen, nakit teminat hesapları gibi rezerv hesaplar da menkul kıymetleştirme riski olarak işlem görmelidir.

542. Teminatlandırılan havuzdaki enstrümanlar, bunlarla sınırlı kalmaksızın aşağıdakileri içerebilir: Krediler, taahhütler, varlığa dayalı ve ipoteğe dayalı menkul kıymetler, şirket tahvilleri, ortaklık hakkı içeren menkul kıymetler ve özel sermaye yatırımları. İşleme konu havuz bir veya birden fazla krediyi içerebilir.

B. Tanımlar ve Genel Terminoloji

1. Kaynak Banka

543. Risk bazlı sermaye kapsamında, banka, aşağıdaki koşullardan herhangi birine uygunsa, belirli bir menkul kıymetleştirmeye ilgili olarak kaynak banka sayılır:

- (f) Banka, menkul kıymetleştirme kapsamına dahil edilen kredi enstrümanlarının oluşumuna doğrudan doğruya veya dolaylı olarak kaynaklık eder; ya da
- (g) Banka, varlığa dayalı menkul kıymet (VDMK) programının ya da üçüncü taraf kuruluşlardan kredilerin devralındığı benzer bir programa destek sağlamaktadır. Bu programlar kapsamında, banka, özünde programı yönetiyor veya danışmanlık yapıyor, menkul kıymetleri piyasaya sunuyor ya da likidite ve/veya kredi iyileştirme olanakları sağlıyorsa, genel olarak, o programın sponsoru ve dolayısıyla o programa kaynaklık eden banka sayılacaktır.

2. Varlığa Dayalı Menkul Kıymet (VDMK) Programı

544. Bir Varlığa Dayalı Menkul Kıymet programı, esas olarak, iflastan âri bir özel amaçlı kuruluşta saklanan varlıklara veya başka kredilere dayanan ve orijinal vadesi bir yıl veya daha kısa olan finansman bonoları ihraç eder.

3. Menkul Kıymetlerin Geri Çağırılması

545. Menkul kıymetlerin geri çağırılması, ilgili kredilerin veya menkul kıymetleştirme kredilerinin hepsi geri ödenmeden önce varlığa dayalı menkul kıymetlerin geri çağırılmasına izin veren bir opsiyondur. Geleneksel menkul kıymetleştirme işlemlerinde, bu opsiyon, genellikle, havuz bakiyesi veya kalan menkul kıymetler önceden tespit edilmiş belirli bir düzeyin altına düştüğünde kalan menkul kıymetleştirme kredilerinin geri satın alınması yoluyla kullanılır. Sentetik menkul kıymetleştirme işlemlerinde ise, geri çağırma opsiyonu, kredi korumasını sona erdiren hüküm içeren bir madde şeklinde olabilir.

4. Kredilerin Geliştirilmesi

546. Kredilerin geliştirilmesi, bankanın menkul kıymetleştirme riskini taşıdığı veya üstlendiği sırada, işlemin diğer taraflarına belirli ölçüler içinde ilave koruma sağladığı bir akdi düzenlemedir.

5. Kredileri Geliştiren Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymet

547. Kredi riskini geliştiren *sadece faize dayalı menkul kıymet**, (i) nakit akışlarının gelecek marj gelirine göre değerlemesini temsil eden ve (ii) ödemede alt sırada olan bir bilanço varlığıdır.

6. Erken İtfa

548. Erken itfa karşılıkları, ayrıldıkları takdirde, yatırımcılara ödemelerin ihraç edilen menkul kıymetlerin orijinal vadesinden daha önce yapılmasına olanak sağlayan mekanizmalardır. Risk-bazlı sermaye kapsamında, erken itfa (amortisman) karşılığı, kontrollü ya da kontrolsüz olarak ayrılır. Kontrollü erken itfa karşılığı, aşağıda sayılan koşulların hepsine uygun olmalıdır:

- (a) Bankanın, bir erken itfa halinde yeterli sermaye ve likiditeye sahip olmasını sağlayacak uygun bir sermaye/likidite planı bulunmalıdır;
- (b) İtfa dahil işlem süresince, her ay başında bankanın ve yatırımcıların alacaklardaki paylarıyla orantılı olarak faiz, anapara, masraf, zarar ve tahsilat tutarları banka ve yatırımcılar arasında dağıtılır;

* Çevirenin Notu: I/O interest only strip - nakit akışının sadece aylık faiz ödemelerine dayalı olduğu menkul kıymetleri temsil etmektedir.

- (c) Banka, erken itfa süresinin başlangıcında mevcut borç bakiyesi toplamının en az %90'ının geri ödenmesi ya da temerrüt olarak dikkate alınması için yeterli bir itfa süresi tespit etmelidir; ve
- (d) Geri ödeme hızı, (c) kriterinde belirtilen süre boyunca sabit oranlı itfa yöntemiyle yapılabilecek ödeme hızından daha fazla olmamalıdır.

549. Kontrollü erken itfa karşılığı için öngörülen koşullara uygun olmayanlar, kontrolsüz erken itfa karşılığı sayılacaktır.

7. Brüt Spread

550. Giydirilmemiş spread, genellikle, fonun veya özel amaçlı kuruluşun (552. paragrafta tanımlanan ÖAK) brüt finansal ücret tahsilatları ve diğer gelirlerinden sertifika faizleri, hizmet masrafları, diğer ücretler ve diğer fon veya ÖAK masrafları düşüldükten sonra kalan tutar olarak tanımlanır.

8. İlave Teminat

551. İlave teminat, bankanın bir menkul kıymetleştirmeye önceden belirlenmiş akdi yükümlülüğünden daha fazla destek vermesi anlamına gelir.

9. Özel Amaçlı Kuruluş (ÖAK)

552. ÖAK, belirli özel bir amaçla kurulmuş, faaliyetleri sadece ÖAK'nin amacını gerçekleştirmek için gerekli faaliyetlerle sınırlı olan ve organizasyon yapısı ÖAK'yi bir kaynak bankanın veya bir kredi satıcısının kredi risklerinden izole etmeyi amaçlayan bir şirket, fon veya diğer bir tüzel kişidir. ÖAK'ler, genellikle, risklerin, fonun ihraç ettiği tahvillerle fonlanan nakit veya başka varlıklar karşılığında bir fona veya benzeri kuruluşa satıldığı finansman araçları olarak kullanılırlar.

C. Risk Devrinin Tanınması İçin Operasyonel Koşullar

553. Aşağıda sayılan operasyonel koşullar, menkul kıymetleştirme çerçevesi ile ilgili olarak hem standart yaklaşıma hem de İDD yaklaşımına uygulanır.

1. Geleneksel Menkul Kıymetleştirmeler İçin Operasyonel Koşullar

554. Bir kaynak banka, ancak ve sadece aşağıdaki koşulların hepsine uyduğu takdirde, menkul kıymetleştirilmiş riskleri, risk-ağırlıklı varlıklar hesaplamasının kapsamı dışında tutabilir. Ancak bu koşullara uyan bankalar da, üstlendikleri menkul kıymetleştirme riskleri karşılığında yasal sermaye tutmalıdır.

- (a) menkul kıymetleştirilen risklerle bağlantılı önemli kredi riskinin üçüncü şahıslara devredilmiş olması gerekir.

- (b) Devreden, devredilen riskler üzerinde etkin veya dolaylı bir kontrole sahip olmamalıdır. İflas veya kayyım yönetimine alınma durumlarında bile, kredileri devreden ve kreditorlerinin erişemeyeceği bir şekilde, varlıklar, devredenden hukuki olarak izole edilmiş olmalıdır (örneğin, varlıkların satışı yoluyla veya alt katılım yoluyla). Bu koşullar, uzman hukuk danışmanından alınmış bir hukuki mütalaayla desteklenmelidir.

Devreden: (i) daha önce devrettiği kredileri, bunların haklarından istifade edebilmek için, devralandan geri satın alma imkanına sahip ise ya da (ii) devrettiği kredilerin riskini üzerinde tutmakla yükümlü ise, devreden devredilen kredi riskleri üzerinde etkin bir kontrole sahip olduğu varsayılır. Ancak devreden kredilerle ilgili borç aracılık hizmetleri haklarını elinde tutması, mutlaka, kredilerin dolaylı kontrolünün devredende olduğu anlamına gelmez.

- (c) İhraç edilen menkul kıymetler, devreden bir borcu olmamalıdır. Böylece, menkul kıymetleri satın alan yatırımcılar sadece ilgili krediler havuzundan talepte bulunma hakkına sahiptirler.
- (d) Devralan bir ÖAK olmalıdır ve o tüzel kişide tasarruf hakkına ve diğer menfaatlere sahip olanlar bunları herhangi bir kısıtlamaya tâbi olmadan rehetme veya takas etme hakkına sahip olmalıdır.
- (e) Menkul kıymetleştirmede sıfırlama çağrısı işlemleri, 557. paragrafta öngörülen koşullara uygun olmalıdır.
- (f) Menkul kıymetleştirme işlemi aşağıda belirtilen hususlarda hüküm içermemelidir: (i) ilgili varlıkların bağımsız ve bağlantısız üçüncü şahıslara cari piyasa fiyatlarından satılmasıyla sağlanmadıkça, kaynak bankanın, ilgili kredileri, havuzun ağırlıklı ortalama kredi kalitesi artacak şekilde ve sistemli bir şekilde tadil etmesini gerektiren; (ii) işlemin başlatılmasından sonra kaynak bankanın kredi riskini geliştirmesine ya da birinci zarar pozisyonunda artış yapmasına izin veren; ya da (iii) işleme konu havuzun kredi kalitesinde bir bozulmaya karşılık olarak, kredi riskini geliştirme hizmetini sağlayan üçüncü şahıs sağlayıcılar ve yatırımcılar gibi, kaynak banka dışındaki taraflara ödenecek getiriyi artıran hükümler.

2. Sentetik Menkul Kıymetleştirmeler İçin Operasyonel Koşullar

555. Sentetik menkul kıymetleştirmeler için, işleme konu krediyi riskten korumak amacıyla KRA risk azaltma tekniklerinin (yani, teminat, garantiler ve kredi türevleri) kullanılmasına, ancak aşağıda sayılan koşullara uyulduğu takdirde, risk-bazlı sermaye kapsamında izin verilebilir:

- (a) Kredi riski azaltma unsurları, bu düzenlemenin II. D Bölümünde belirtilen koşullara uygun olmalıdır.

- (b) Kabul edilebilir teminatlar, 145 ve 146. paragraflarda belirtilenlerle sınırlıdır. ÖAK'ler tarafından rehin verilen kabul edilebilir teminatlar dikkate alınabilir.
- (c) Kabul edilebilir kefiller/garantörler, 195. paragrafta tanımlanmıştır. Bankalar, menkul kıymetleştirme çerçevesi kapsamında ÖAK'leri kabul edilebilir garantörler olarak dikkate almayabilirler.
- (d) Bankalar, işleme konu riskle bağlantılı önemli kredi riskini üçüncü şahıslara devretmelidir.
- (e) Kredi riskini transfer etmek için kullanılan enstrümanlarda, aşağıdakiler gibi, devredilen kredi riski tutarını sınırlandıran herhangi bir madde veya koşul bulunmamalıdır:
- Kredi korumasını veya kredi riski transferini önemli oranda sınırlandıran maddeler (örneğin, bir kredi olayı meydana gelse bile kredi korumasının tetiklenmiş sayılmadığı ya da işleme konu risklerin kredi kalitesinde kötüleşmeden dolayı kredi korumasının sona ermesine izin veren büyük önemlilik eşikleri gibi);
 - Kaynak bankanın ilgili havuzun ağırlıklı ortalama kredi kalitesini artırmak amacıyla ilgili kredileri değiştirmesini gerektiren maddeler;
 - Havuzun kalitesinde bir bozulma olması halinde bankaların kredi koruması maliyetini artıran maddeler;
 - Referans havuzun kredi kalitesindeki bir bozulmaya karşılık olarak, kredi riskini geliştirme hizmetini sağlayan üçüncü şahıslar ve yatırımcılar gibi, kaynak banka dışındaki taraflara ödenecek getiriyi artıran maddeler; ve
 - İşlemin başlamasından sonra kaynak bankanın kredi riskini geliştirmesine ya da birinci zarar pozisyonunda artış yapmasına izin veren maddeler.
- (f) Uzman bir hukuk danışmanından, sözleşmelerin ilgili bütün ülkelerde ifa edilebileceği ve uygulanabileceğini teyit eden hukuki mütalaa alınmalıdır.
- (g) Menkul kıymetleştirmede sınırlama çağrısı işlemleri, 557. paragrafta öngörülen koşullara uygun olmalıdır.

556. Sentetik menkul kıymetleştirmelerde, ilgili krediyi riskten korumak amacıyla KRA risk azaltma teknikleri uygulamanın etkisi hakkında, 109 ilâ 210. paragraflara göre işlem yapılır. Vade uyumsuzluğu halinde, sermaye gereği, 202 ilâ 205. paragraflara uygun olarak tespit edilir. İşleme konu havuzda bulunan kredilerin farklı vadelerde olması halinde, en uzun vade, havuzun vadesi olarak alınmalıdır. Sentetik menkul kıymetleştirmelerde, örneğin, banka belirli bir

varlık havuzunun kredi riskinin tamamı veya bir kısmını üçüncü şahıslara devretmek amacıyla kredi türevleri kullandığında vade uyumsuzlukları doğabilir. Kredi türevleri çözüldüğünde, işlem sona erer. Bu, sentetik menkul kıymetleştirmelerin dilimlerinin efektif vadesinin, işleme konu kredilerin efektif vadesinden farklı olabileceği anlamına gelir. Sentetik menkul kıymetleştirmeleri yapılandıran kaynak bankalar, vade uyumsuzluklarında aşağıdaki gibi işlem yapmalıdır. Menkul kıymetleştirme için standart yaklaşımı uygulayan banka, derecelendirilmeyen ya da yatırım düzeyinin altında bir derece verilen bütün tutulan pozisyonları indirmelidir. İDD yaklaşımını uygulayan banka ise, bu pozisyon 609 ilâ 643. paragraflarda belirtilen bir indirme işlemine tâbi ise, elinde tuttuğu derecelendirilmemiş pozisyonları düşmelidir. Dolayısıyla, indirme işlemi gerektiğinde, ilgili vade uyumsuzlukları dikkate alınmaz. Diğer tüm menkul kıymetleştirme riskleri için, banka, 202 ilâ 205. paragraflarda belirtilen vade uyumsuzluğu uygulamasına başvurmalıdır.

3. Menkul Kıymetleştirmede Sıfırlama Çağrılarını İçin Operasyonel Koşullar ve Uygulama Kuralları

557. Bir sıfırlama çağrısı opsiyonu içeren menkul kıymetleştirme işlemleri için, aşağıdaki koşullara uyulması şartıyla, sıfırlama çağrısı opsiyonunun varlığından dolayı herhangi bir sermaye yükümlülüğü söz konusu değildir: (i) sıfırlama çağrısı opsiyonunun kullanılması, hem şekil hem de içerik olarak zorunlu olmamalı, kaynak bankanın takdirinde olmalıdır; (ii) sıfırlama çağrısı opsiyonu, zararların kredi riski geliştirmeye veya yatırımcıların elinde bulunan pozisyonlara tahsis edilmesini önleyecek şekilde yapılandırılmamalı ya da aksi halde, kredi riskini geliştirecek şekilde yapılandırılmalıdır; ve (iii) sıfırlama çağrısı opsiyonu ancak ve sadece orijinal portföyün veya ihraç edilen menkul kıymetlerin %10'u veya daha azı kaldığında ya da sentetik menkul kıymetleştirmelerde, orijinal referans portföy değerinin %10'u veya daha azı kaldığında kullanılabilir.

558. Sıfırlama çağrısı opsiyonu içeren ve 557. paragrafta belirtilen kriterlerin hepsine uygun olmayan menkul kıymetleştirme işlemleri, kaynak banka için sermaye yükümlülüğüne yol açar. Geleneksel menkul kıymetleştirmede, işleme konu krediler teminat altına alınmamış gibi işlem görmelidir. Ayrıca, bankalar, yasal sermayede 562. paragrafta tanımlandığı gibi herhangi bir satış kazancını dikkate almamalıdır. Sentetik menkul kıymetleştirmelerde ise, korumayı satın alan banka, herhangi bir kredi korumasından istifade etmemiş gibi, teminat altına alınan kredilerin tam tutarına karşılık gelen sermayeyi bulundurmalıdır. Bir sentetik menkul kıymetleştirmede, belirli bir tarihte işlemi ve satın alınan kredi korumasını fiilen sona erdiren bir opsiyon hakkı (sıfırlama çağrısı opsiyonu dışında) varsa, banka, işlemi 556. paragrafa ve 202 ilâ 205. paragraflara uygun bir şekilde gerçekleştirmelidir.

559. Sıfırlama çağrısı opsiyonu kullanıldığında, kredi riskini geliştirme aracı işlevini görüyorsa, bunun kullanılması, bankanın sağladığı bir ilave teminat

olarak görülmeli ve menkul kıymetleştirme işlemleri konusunda denetim otoritesinin verdiği talimatlara uygun bir şekilde işlem görmelidir.

D. Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Uygulama

1. Sermaye Gereğinin Hesaplanması

560. Bankalar, aşağıdaki bölümlerde belirtildiği gibi, bir menkul kıymetleştirme işlemine kredi riski azaltma unsurlarının uygulanmasından, varlığa dayalı menkul kıymetlere yapılan yatırımlardan, bir alt sıra dilimin tutulmasından ve bir likidite kredisinin açılmasından veya kredi riski geliştirme işleminin yapılmasından doğanlar da dahil, menkul kıymetleştirme risklerine karşı yasal sermaye bulundurmamakla yükümlüdürler. Geri satın alınan menkul kıymetleştirme riskleri, tutulan menkul kıymetleştirme kredileri gibi işlem görmelidir.

(i) İndirim İşlemi

561. Bankanın yasal sermayesinden menkul kıymetleştirme kredisini indirmesi gerektiğinde, bu indirim, 562. paragrafta belirtilen tek bir istisnaya tâbi olmak kaydıyla, ana sermayeden %50 ve katkı sermayesinden %50 oranında yapılmalıdır. Kredi riskini geliştiren *Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymetler* (562. paragrafta belirtildiği gibi ana sermayeden düşülmesi gereken tutardan sonra net olarak), ana sermayeden %50 ve katkı sermayesinden %50 oranında indirilir. Sermayeden indirilecek tutarlar, ilgili menkul kıymetleştirme risklerine karşı ayrılan özel karşılıklardan sonra net olarak hesaplanabilirler.

562. Bankalar, yasal sermayede dikkate alınan bir satış kazancına yol açan, beklenen gelecek marj geliriyle bağlantılı olanlar gibi, bir menkul kıymetleştirme işleminden kaynaklanan öz sermaye artışlarını ana sermayeden indirmelidir. Bu tip bir sermaye artışı, menkul kıymetleştirme çerçevesi kapsamında bir “satış kazancı” olarak anılır.

563. III. G Bölümünde belirtildiği gibi beklenen kayıp karşılıklarının hesaplanmasında, menkul kıymetleştirme kredileri, beklenen kayıp tutarına katkıda bulunmaz. Aynı şekilde, menkul kıymetleştirme riski için ayrılan özel karşılıklar da, kabul edilebilir karşılıkların ölçümünde dikkate alınmayacaktır.

(ii) İlave Teminat

564. Banka, bir menkul kıymetleştirmeye ilave teminat verdiğinde, menkul kıymetleştirme işlemiyle bağlantılı olan kredilerin tamamı için, asgarisinden, menkul kıymetleştirmeye tabi tutulduklarına bakmaksızın, sermaye bulundurmalıdır. Ek olarak, bankaların 562. paragrafta tanımlandığı gibi herhangi bir satış kazancını yasal sermaye içinde kabul etmelerine izin verilmez. Ayrıca, bankanın kamuya (a) akdi olmayan bir destek sağladığı hususu ile (b) bu desteğin sermaye üzerindeki etkisini açıklaması gerekir.

2. Bağımsız Kredi Derecelerinin Kullanılması İçin Operasyonel Gereklere

565. Bağımsız kredi derecelerinin kullanımı ile ilgili olarak aşağıda belirtilen operasyonel kriterler menkul kıymetleştirme çerçevesinin öngördüğü hem standart hem de İDD yaklaşımlarında geçerlidir:

- (a) Risk ağırlıklandırma kapsamında kabul edilebilir olmak için, bağımsız kredi değerlendirmesinin, bankanın alacaklı olduğu bütün ödemeler bakımından üstlendiği kredi riskinin tam tutarını hesaba katması ve yansıtması gerekir. Örneğin, bankanın anapara ve faiz alacağı varsa, bağımsız kredi derecesi, hem anapara, hem de faizlerin zamanında geri ödenmesiyle bağlantılı kredi riskini tam olarak hesaba katmalı ve yansıtmalıdır.
- (b) Bağımsız kredi derecelendirmeleri, aşağıda belirtilen istisnaya, bankanın bağlı olduğu ulusal denetim otoritesinin 90 ilâ 108. paragraflara uygun olarak tanıdığı kabul edilebilir bir BKDK (bağımsız kredi derecelendirme kuruluşu) tarafından yapılmalıdır. 91. paragrafın üçüncü şıkkının tersine, kabul edilebilir bir kredi derecelendirmesi kamuya açıklanmalıdır. Bir başka deyişle, yapılan bir derecelendirmenin erişilebilir bir formda yayınlanması ve BKDK'nin geçiş matrisine dahil edilmesi gerekir. Dolayısıyla, sadece işlemin taraflarına bildirilen derecelendirmeler bu koşula uygun değildir.
- (c) Kabul edilebilir BKDK'ler, menkul kıymetleştirmeleri derecelendirme konusunda uzmanlığa sahip olmalıdır; bu uzmanlık, güçlü piyasa kabulüyle kanıtlanabilir.
- (d) Banka, kabul edilebilir BKDK'lerce yapılan bağımsız kredi derecelendirmelerini, belirli bir menkul kıymetleştirme kredisi tipinin tümüne istikrarlı ve tutarlı bir şekilde uygulamalıdır. Ayrıca, banka, bir BKDK'nin yaptığı kredi derecelendirmelerini bir veya birden fazla dilim için ve başka bir BKDK'nin yaptığı kredi derecelendirmelerini de birinci BKDK tarafından derecelendirilmiş olsun ya da olmasın aynı menkul kıymetleştirme yapısı içinde yer alan (tutulan veya satın alınan) diğer pozisyonlar için kullanamaz. İki veya daha çok sayıda kabul edilebilir BKDK'nin kullanılmasına izin verilen ve bu BKDK'lerin aynı menkul kıymetleştirme işleminin kredi riskini farklı değerlendirdiği durumlarda, 96 ilâ 98. paragraflar uygulanacaktır.
- (e) KRA'nın 195. paragrafta tanımlanan kabul edilebilir bir garantör tarafından bir ÖAK'ye doğrudan doğruya sağlanması ve menkul kıymetleştirme kredisi/kredileri ile ilgili bir bağımsız kredi derecesine yansıtılması halinde, o bağımsız kredi derecesi ile bağlantılı risk ağırlığı kullanılmalıdır. Mükerrer sayımı engellemek için, herhangi bir ilave sermayenin dikkate alınmasına izin verilmez. KRA sağlayıcısı 195. paragraf kapsamında kabul edilebilir bir garantör olarak tanınmadığı

takdirde, güvence kapsamı içinde bulunan menkul kıymetleştirme kredilerinin derecelendirilmemiş olarak işlem görmesi gerekir.

- (f) Bir kredi riski azaltma unsurunun ÖAK tarafından alınmadığı, fakat belirli bir yapı içindeki belirli bir menkul kıymetleştirme riskine (örneğin, ABS kredi dilimi) uygulandığı durumlarda, bankanın, bu menkul kıymetleştirme riskini derecelendirilmemiş sayması ve daha sonra, riskten korunmayı dikkate almak için, II. D Bölümünde ya da III. Bölümün temel İDD yaklaşımında açıklanan KRA uygulamasını kullanması gerekir.

3. Menkul kıymetleştirme Kredileri İçin Standart Yaklaşım

(i) Kapsam

566. Menkul kıymetleştirilmeye konu krediler için standart yaklaşımı uygulayan bankaların, bu menkul kıymetleştirme çerçevesi kapsamında da standart yaklaşımı kullanması zorunludur.

(ii) Risk Ağırlıkları

567. Bir menkul kıymetleştirme kredisinin risk ağırlıklı varlık tutarı, pozisyon tutarının, aşağıdaki tablolardaki uygun risk ağırlığıyla çarpılması suretiyle hesaplanır. Bilanço dışı krediler için, bankalar, KDO uyguladıktan sonra, buldukları kredi muadili tutarın risk ağırlığını tespit etmelidir. Böyle bir risk derecelendirilmiş ise, %100 KDO oranı uygulanmalıdır. B+ ve daha düşük uzun vadeli derecelere ve A-1/P-1, A-2/P-2 ve A-3/P-3 dışındaki kısa vadeli derecelere sahip bulunan pozisyonlar için, 561. paragrafta tanımlandığı gibi sermayeden indirim yapılması gerekir. 571 ilâ 575. paragraflarda bahsi geçen durumlar dışında, derecelendirilmemiş pozisyonlar da sermayeden indirilmelidir.

Uzun vadeli derecelendirme kategorileri⁸⁸

Bağımsız Kredi Derecesi	AAA ile AA- arası	A+ ile A- arası	BBB+ ile BBB- arası	BB+ ile BB- arası	B+ ve aşağısı veya derecelendirilmemiş
Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	%350	indirim

⁸⁸ Aşağıdaki tablolarda kullanılan derecelendirme düzeyleri sadece şematik amaçlarla kullanılmıştır ve herhangi bir bağımsız değerlendirme sisteminin tercih edildiğini veya onaylandığını göstermez.

Kısa vadeli derecelendirme kategorileri

Bağımsız Kredi Derecesi	A-1/P-1	A-2/P-2	A-3/P-3	Diğer bütün dereceler veya derecelendirilmemiş
Risk Ağırlığı	%20	%50	%100	indirim

568. İşlemi başlatanların tuttuğu pozisyonlar, likidite kredileri, kredi riski azaltma unsurları ve rotatif risklerin menkul kıymetleştirmesinin tâbi olacağı sermaye gereği tespit uygulamaları, ayrıca tanımlanmaktadır. Menkul kıymetleştirme işleminde sıfırlama çağrısı ile ilgili uygulama, 557 ilâ 559. paragraflarda açıklanmıştır.

Yatırımcıların Yatırım Düzeyinin Altındaki Dereceleri Dikkate Alması

569. Kaynak bankaların tersine, sadece üçüncü şahıs yatırımcılar, menkul kıymetleştirme risklerinin risk ağırlığı kapsamında, BB+ ile BB- arasındaki derecelere denk bağımsız kredi derecelerini dikkate alabilirler.

Kaynak bankaların Yatırım Düzeyinin Altında Derecelendirilen Riskleri Sermayeden İndirmesi

570. 543. paragrafta tanımlandığı gibi kaynak bankalar, yatırım düzeyinin (BBB-) altında derecelendirilmiş tutulan tüm menkul kıymetleştirme risklerini sermayelerinden indirmelidir.

(iii) Derecelendirilmemiş Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Genel Uygulamanın İstisnaları

571. Yukarıdaki tablolarda gösterildiği gibi, aşağıdaki istisnalara tâbi olarak, derecelendirilmemiş menkul kıymetleştirme riskleri sermayeden indirilmelidir: (i) menkul kıymetleştirmeye konu olan en üst sıradaki kredi, (ii) VDMK programlarında ikinci zarar pozisyonunda veya daha iyi pozisyonda olan ve 574. paragrafta açıklanan koşullara uyan riskler ve (iii) kabul edilebilir likidite kredileri.

Derecelendirilmemiş En Üst Sıradaki Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Uygulama

572. Geleneksel veya sentetik menkul kıymetleştirme kapsamında en üst sıradaki kredi derecelendirilmemiş ise, bu kredi riskini tutan veya garanti eden banka, ilgili kredi havuzu bileşiminin her zaman bilinmesi şartıyla, risk ağırlığını, “dikkat çekici noktaları inceleme” uygulamasıyla tespit edebilir. Bankaların, bu “dikkat çekici noktaları inceleme” yaklaşımının uygulanması amacıyla bir riskin menkul kıymetleştirme çerçevesinde en üst sırada olup olmadığını belirlerken faiz oranı veya kur/döviz swap/takaslarını dikkate almaları gerekmez.

573. Bu dikkat çekici noktaları inceleme uygulamasında, derecelendirilmemiş en üst sıradaki pozisyona, denetim otoritesinin denetimine tâbi olmak kaydıyla, işleme konu risklerin ortalama risk ağırlığı uygulanır. Bankanın işleme konu kredi risklerinin risk ağırlıklarını tespit edememesi halinde, derecelendirilmemiş pozisyonun sermayeden indirilmesi gerekir.

Varlığa Dayalı Menkul Kıymet Programlarında İkinci Zarar Pozisyonunda veya Daha İyi Pozisyonda Olan Risklerle İlgili Uygulama

574. VDMK programlarına sponsor olan bankaların açtığı ve aşağıdaki koşullara uyan derecelendirilmemiş menkul kıymetleştirme riskleri için indirimde gerek yoktur:

- (a) Kredinin ekonomik olarak bir ikinci zarar pozisyonunda veya daha iyi **pozisyonda** olması ve birinci zarar pozisyonunun bu ikinci zarar pozisyonuna önemli bir kredi koruması sağlaması gerekir;
- (b) Bağlantılı kredi riskinin yatırım düzeyine denk veya daha iyi düzeyde olması gerekir; ve
- (c) Derecelendirilmemiş menkul kıymetleştirme riskini tutan bankanın, birinci zarar pozisyonunu tutmaması gerekir.

575. Bu koşullara uyulan durumlarda, risk ağırlığı (i) %100 ya da (ii) münferit risklerden herhangi birisine verilen en yüksek risk ağırlığına eşittir.

Kabul Edilebilir Likidite Kredileri İçin Risk Ağırlıkları

576. 578. paragrafta tanımlanan kabul edilebilir likidite kredileri için ve 565. paragrafta belirtilen bağımsız kredi derecesi kullanma koşullarının karşılanmadığı hallerde, işleme konu riske uygulanacak risk ağırlığı, kredinin kapsamı içindeki münferit risklerden herhangi birisine verilen en yüksek risk ağırlığına eşit olacaktır.

(iv) Bilanço Dışı Riskler İçin Krediyeye Dönüştürme Oranları

577. Risk-bazlı sermaye kapsamında, bankalar, bir bilanço dışı menkul kıymetleştirme riskinin, aşağıda belirtilen kriterlere göre, “kabul edilebilir likidite kredisi” mi yoksa “kabul edilebilir borç aracılık hizmeti nakit ödeme kredisi” mi olduğunu belirlemelidir. Diğer bilanço dışı menkul kıymetleştirme kredilerinin hepsine %100 KDO oranı uygulanacaktır.

Kabul Edilebilir Likidite Kredileri

578. Aşağıdaki asgari koşullara uymak şartıyla, bankaların bilanço dışı menkul kıymetleştirme risklerini kabul edilebilir likidite kredisi saymalarına ve böyle işlem yapmalarına izin verilir:

- (a) Krediyle ilgili belgeler, kredinin çekilebileceği koşulları açıkça tanımlamalı ve sınırlandırmalıdır. Krediden çekilişler, geri ödenmesi, işleme konu risklerin tasfiye gelirlerinden ve herhangi bir satıcının yaptığı kredi riskini geliştirme işlemlerinden olan tutarla sınırlı tutulmalıdır. Buna ek olarak, kredi, çekilişten önce işleme konu risk havuzunun maruz kaldığı zararları içermemeli ya da çekilişin belirli (düzenli veya kesintisiz çekilişlerde olduğu gibi) olmasını sağlayacak şekilde yapılandırılmamalıdır.
- (b) Kredi, 452 ilâ 459. paragraflarda tanımlandığı gibi temerrüde düşmüş bulunan kredi risklerini karşılamak için çekilmesini olanak dışı bırakan bir varlık kalitesi testine tâbi tutulmalıdır. Ek olarak, likidite kredisinin fonlaması gereken riskler haricen derecelendirilen menkul kıymetler ise, kredi, sadece, fonlama tarihinde haricen yatırım düzeyinde derecelendirilen menkul kıymetleri fonlamak amacıyla kullanılabilir;
- (c) Likiditenin istifade edeceği ilgili bütün (yani, işleme özgü ve program çapında geçerli) kredi riski geliştirmeleri kullanıldıktan sonra, kredi çekilişi yapılamaz; ve
- (d) Çekilen kredilerin geri ödemeleri (yani, bir satın alma sözleşmesi kapsamında edinilen varlıklar veya bir kredilendirme sözleşmesi kapsamında kullanılan krediler), program kapsamındaki (yani, VDMK varlığa dayalı menkul kıymet programı) herhangi bir menkul kıymet sahibinin menfaatlerine bağlı olmamalı ya da erteleme veya feragate tâbi olmamalıdır.

579. Bu koşullara uyulan durumlarda, banka, kabul edilebilir likidite kredileri tutarına orijinal vadesi bir yıl veya daha kısa ise %20 bir yıldan uzun ise %50 KDO oranı uygulayabilir. Bununla birlikte, kredinin risk ağırlığının tespiti için harici derecelendirme kullanıldığı takdirde, %100 KDO oranı uygulanmalıdır.

Sadece Olumsuz Piyasa Koşullarında Kullanılan Likidite Kredileri

580. Bankalar, sadece olumsuz piyasa koşullarında kullanılan kabul edilebilir likidite kredilerine %0 KDO oranı uygulayabilirler (yani, farklı işlemlerde birden fazla ÖAK'nin vadesi gelen finansman bonolarını ödeyemediği ve bu temerrüdün ÖAK'lerin kredi kalitesinde ya da ilgili kredilerin kredi kalitesinde kötüleşmeden kaynaklanmadığı durumlarda). Bu uygulama için, 578. paragrafta belirtilen koşulların yerine getirilmesi gerekir. Ek olarak, genel piyasa koşullarının olumsuzluğu halinde bankanın sermaye piyasası enstrümanlarının (örneğin, finansman bonoları) sahiplerine ödeme yapmada kullandığı fonlar, işleme konu varlıklarla teminat altına alınmalı ve sermaye piyasası enstrümanları sahiplerinin alacak haklarıyla en azından eşit sırada olmalıdır.

Örtüşen Risklerle İlgili Uygulama

581. Bankalar, farklı koşullarda kullanılacak birden fazla tipte kredi sağlayabilir. Bu kredilerin iki veya daha çoğunu kullanabilirler. Bu krediler için farklı tetikleyici koşulların bulunması nedeniyle, bankanın ilgili kredi riskleri için mükerrer güvence sağlaması durumu söz konusu olabilir. Bir başka deyişle, bankanın kullandığı krediler örtüşebilir, çünkü bir kredinin çekilmesi, başka bir kredinin çekilmesini (kısmen) engelleyebilir. Aynı bankanın açtığı örtüşen kredilerde, bankanın bu örtüşen krediler için ilave sermaye bulundurması gerekmez. Bunun yerine, bankanın sadece örtüşen kredilerin kapsadığı pozisyon için bir kere sermaye ayırması ve tutması gerekir (bunlar ister likidite kredileri ister kredi riskini geliştirme araçları olsunlar). Örtüşen kredilerin farklı dönüşüm faktörlerine tâbi olması halinde, banka, örtüşen kısmı, en yüksek Krediyeye Dönüştürme Oranına sahip krediyle ilişkilendirmelidir. Bununla birlikte, örtüşen krediler farklı bankalar tarafından açılmış ise, bankaların her biri kredinin azami tutarı için sermaye ayırmalıdır.

Hizmet Sağlayıcılara Kullanılan Kabul Edilebilir Nakit Avans Kredileri

582. Ulusal uygulama tercihinin bağlı olarak, ilgili sözleşmede izin verilmişse, borç aracılık hizmeti sağlayan firmalar, tam rambursman hakkına sahip oldukları sürece ve bu hak ilgili krediler havuzundan elde edilen nakit akışı üzerinde diğer alacaklara kıyasla daha üst sırada olduğu durumda, yatırımcılara kesintisiz ödeme akışını sağlamak amacıyla nakit avans kullanabilirler. Ulusal uygulama tercihinin bağlı olarak, bir ön ihbara gerek olmadan koşulsuz iptal edilebilen kredilere ya da çekilmemiş borç servisi nakit avanslarına %0 oranda KDO uygulanabilir.

(v) Menkul Kıymetleştirme Riskleri İçin Kredi Riski Azaltma Uygulaması

583. Aşağıda açıklanan uygulama, bir menkul kıymetleştirme riski için kredi riski azaltma unsuru sağlamış bankalara uygulanır. Kredi riski azaltma unsurları; garantileri, kredi türevlerini, teminatları ve bilanço üstünde netleştirmeyi içerir. Bu bağlamda, teminat, menkul kıymetleştirme işlemine konu olan risklerden ziyade, bir menkul kıymetleştirmenin kredi riskinden korunma amacıyla kullanılan teminata atıf yapar.

584. Kaynak banka dışında bir bankanın bir menkul kıymetleştirme işlemine kredi koruması sağladığı durumlarda, bu banka, teminat altına alınan kredi riski üzerinden sermaye gereğini, kendisi o menkul kıymetleştirmede yatırımcı imiş gibi hesaplamalıdır. Banka, derecelendirilmemiş bir kredi riski geliştirme işlemine koruma sağladığı takdirde, sağladığı korumaya, söz konusu kredi riski geliştirme aracını doğrudan doğruya kendisi elinde tutuyormuş gibi uygulama yapmalıdır.

Teminat

585. Kabul edilebilir teminat, KRA için standart yaklaşımda (145 ve 146. paragraf) dikkate alınan teminatla sınırlıdır. ÖAK'ler tarafından rehnedilen teminatlar dikkate alınabilir.

Garantiler ve Kredi Türevleri

586. 195. paragrafta sayılan kuruluşların sağladığı kredi korumaları dikkate alınabilecektir. ÖAK'ler, kefil ya da garantör olarak kabul edilemez.

587. Garanti veya kredi türevlerinin 189 ilâ 194. paragraflarda öngörülen asgari operasyonel koşullara uygun olduğu durumlarda, bankalar, menkul kıymetleştirme riskleri için sermaye yükümlülüğünü hesaplarken bu kredi korumasını hesaba katabilirler.

588. Garanti edilen/korunan kısım için sermaye gereği, 196 ilâ 201. paragraflarda tanımlandığı gibi standart yaklaşım için KRA'ye göre hesaplanacaktır.

Vade Uyumsuzlukları

589. Vade uyumsuzluğuna karşılık yasal sermayenin tespit edilmesi amacıyla, sermaye gereği, 202 ilâ 205. paragraflara uygun olarak belirlenir. Riskten korunan kredilerin vadeleri farklı ise, en uzun vadenin kullanılması gerekir.

(vi) Erken İtfa Karşılıkları İçin Sermaye Gereği

Kapsam

590. Aşağıda açıklandığı gibi, kaynak bankanın, yatırımcıların menfaatlerinin hepsine veya bir kısmına (yani, menkul kıymetleştirilen risklerle ilgili hem çekilmiş hem de çekilmemiş bakiyelere) karşılık sermaye bulundurması gerekir:

- (a) Kaynak bankanın, risklerini, erken itfayı mümkün kılacak şekilde satması; ve
- (b) Satılan kredilerin rotatif nitelikte olması. Bunlar, borçlunun belli bir limit dahilinde kredi çekiliş tutarlarını ve geri ödemeleri değiştirmesine izin verilen kredileri (örneğin, kredi kartı alacakları ve kurumsal kredi taahhütleri) kapsar.

591. Sermaye gereği, erken itfanın tetiklenebileceği bir işleyiş tipini yansıtmalıdır.

592. İşleme konu risk havuzunun rotatif ve vadeli kredilerden oluştuğu menkul kıymetleştirme yapıları için, banka, havuzun rotatif kredileri içeren kısmına, ilgili erken itfa muamelesini (594 ilâ 605. paragraflarda açıklanmaktadır) uygulamalıdır.

593. Aşağıdaki durumlarda bankaların erken itfa için bir sermaye ihtiyacı hesaplamaları gerekmez:

- (a) İşleme konu kredilerin rotatif olmadığı ve erken itfanın bankanın havuza yeni kredi ekleme olanağını sona erdirdiği yenileme yapıları;
- (b) Vadeli yapıları andıran erken itfa özellikleri içeren rotatif varlıklarla ilgili işlemler (yani, ilgili kredilerden doğan riskin kaynak bankaya dönmediği işlemler);
- (c) Bankanın bir veya birden fazla krediyi menkul kıymetleştirdiği ve yatırımcıların erken itfadan sonra dahi borçluların gelecekteki kredi çekişlerinin yarattığı riske tam olarak maruz kaldığı yapılar; ve
- (d) Erken itfa maddesinin, vergi mevzuatında önemli değişiklikler gibi, menkul kıymetleştirilen varlıkların veya satıcı bankanın performansı ile ilgili olmayan olaylarla tetiklendiği durumlar.

Azami Sermaye Gereği

594. Erken itfa uygulamasına tâbi olan banka için, pozisyonlarının tamamına karşılık toplam sermaye yükümlülüğü, (i) tutulan menkul kıymetleştirme riskleri için gereken sermaye ya da (ii) işleme konu riskler menkul kıymetleştirilmediği durumdaki sermaye gereğinden büyük olana eşit bir azami sermaye gereğine yani, bir “üst sınıra” tâbi olacaktır. Ayrıca, bankalar, 561 ilâ 563. paragraflara uygun olarak menkul kıymetleştirme işleminden doğan satış kazancı ve kredi riski geliştiren Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymetlerinin toplam tutarını indirmelidir.

İşleyiş

595. Kaynak bankanın yatırımcıların payları için sermaye bulundurma yükümlülüğü, (a) yatırımcıların payı, (b) uygun KDO oranı (aşağıda açıklanmaktadır) ve (c) riskler menkul kıymetleştirilmemiş gibi, işleme konu risk tipi için uygun risk ağırlığının çarpılmasıyla belirlenir. Aşağıda açıklandığı gibi, KDO’lar, erken itfada yatırımcılara geri ödemelerin kontrollü ya da kontrolsüz bir mekanizmayla yapılmasına bağlıdır. Bunlar, menkul kıymetleştirilen risklerin taahhüt edilmemiş perakende krediler (örneğin, kredi kartı alacakları) ya da diğer krediler (örneğin, rotatif kurumsal krediler) olmasına göre de farklılık gösterir. Bir kredi, ön ihbara gerek olmadan ve koşulsuz iptal edilebiliyorsa taahhüt edilmemiş sayılır.

(vii) Kontrollü Erken İtfada KDO’ların Tespiti

596. Erken itfa özelliği, 548. paragrafta verilen tanıma uygun olduğu takdirde kontrollü sayılır.

Taahhüt Edilmemiş Perakende Krediler

597. Kontrollü erken itfa özelliklerini içeren menkul kıymetleştirmelerde taahhüt edilmemiş perakende krediler (örneğin, kredi kartı alacakları) için, bankalar, 550. paragrafta tanımlanan üç aylık ortalama fazla spread oranını, ilgili yapı ekonomik olarak gerektirdiğinde bankanın fazla spread oranını yakalaması gereken noktaya (yani, fazla spread yakalama noktası) karşılaştırılmalıdır.

598. Fazla spread oranının yakalanmasına gerek olmayan durumlarda, yakalama noktası, yüzde 4,5 olarak kabul edilir.

599. Banka, uygun bölümleri belirlemek için, fazla spread seviyesini işlemin fazla spread yakalama noktasına bölmeli ve aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi o noktaya tekabül eden dönüşüm faktörlerini uygulamalıdır.

Kontrollü Erken İtfa Özellikleri

	Taahhüt Edilmemiş	Taahhütlü
Perakende Krediler	<p>3-aylık ortalama fazla spread Krediye Dönüştürme Oranı (KDO)</p> <p>Yakalama noktasının %133,33'ü veya daha fazlası %0 KDO</p> <p>Yakalama noktasının %133,33'ünün altı (%100'e kadar) %1 KDO</p> <p>Yakalama noktasının %100'ünün altı (%75'e kadar) %2 KDO</p> <p>Yakalama noktasının %75'inin altı (%50'ye kadar) %10 KDO</p> <p>Yakalama noktasının %50'sinin altı (%25'e kadar) %20 KDO</p> <p>%25'in altı %40 KDO</p>	%90 KDO
Perakende Olmayan Krediler	%90 KDO	%90 KDO

600. Bankaların, 595. paragrafta bahsi geçen yatırımcıların paylarına, kontrollü mekanizmalar için yukarıdaki tabloda gösterilen dönüşüm faktörlerini uygulamaları gerekir.

Diğer Riskler

601. Kontrollü erken itfa özelliklerine sahip bulunan menkul kıymetleştirilmiş diğer tüm rotatif krediler (yani, taahhüt edilmiş olanlar ve bütün perakende olmayan krediler), bilanço dışı kredilere karşılık %90 oranda bir KDO'ya tâbi olacaktır.

(viii) Kontrolsüz Erken İtfada KDO'ların Tespiti

602. 548. paragrafta belirlenen kontrollü erken itfa tanımına uymayan erken itfa özellikleri, kontrolsüz sayılacak ve aşağıdaki gibi işleme tâbi tutulacaktır.

Taahhüt Edilmemiş Perakende Krediler

603. Kontrolsüz erken itfa özelliklerini içeren menkul kıymetleştirmelerde taahhüt edilmemiş perakende krediler (örneğin, kredi kartı alacakları) için, bankalar 597 ve 598. paragraflarda açıklanan karşılaştırmayı yapmalıdır.

604. Banka, uygun segmentleri belirlemek için, fazla spread seviyesini işlemin fazla spread yakalama noktasına bölmeli ve aşağıdaki tabloda gösterildiği gibi o noktaya tekabül eden dönüşüm faktörlerini uygulamalıdır.

Kontrolsüz Erken İtfa Özellikleri

	Taahhüt Edilmemiş	Taahhütlü
Perakende Krediler	<p>3-aylık ortalama fazla spread Krediye Dönüştürme Oranı (KDO)</p> <p>Yakalama noktasının %133,33'ü veya daha fazlası %0 KDO</p> <p>Yakalama noktasının %133,33'ünün altı (%100'e kadar) %5 KDO</p> <p>Yakalama noktasının %100'ünün altı (%75'e kadar) %15 KDO</p> <p>Yakalama noktasının %75'inin altı (%50'ye kadar) %50 KDO</p> <p>Yakalama noktasının %50'sinin altı %100 KDO</p>	%100 KDO
Perakende Dışı Krediler	%100 KDO	%100 KDO

Diğer Riskler

605. Kontrolsüz erken itfa özelliklerine sahip bulunan menkul kıymetleştirilmiş diğer tüm rotatif krediler (yani, taahhüt edilmiş olanlar ve bütün perakende dışı krediler), bilanço dışı kredilere karşılık %100 oranda KDO'ya tâbi olacaktır.

4. Menkul kıymetleştirme Riskleri İçin İçsel Derecelendirme Yaklaşımı

(i) Kapsam

606. Menkul kıymetleştirilmiş işleme konu risk tipleri için (yani, kurumsal veya perakende kredi portföyleri) İDD yaklaşımını kullanma onayı almış bankaların, menkul kıymetleştirmeler için İDD yaklaşımını uygulaması zorunludur. Öte yandan, bankalar denetim otoritelerinden ilgili krediler için İDD yaklaşımını kullanma onayı almadıkça, menkul kıymetleştirmeler için de İDD yaklaşımını kullanamazlar.

607. Banka, işleme konu havuzdaki bazı riskler için İDD yaklaşımını, diğer riskler için ise standart yaklaşımı uyguluyorsa, genel olarak, havuzdaki risklerin çoğunluğuna uygun yaklaşımı kullanmalıdır. Banka, menkul kıymetleştirme riskine hangi yaklaşımı uygulayacağı konusunda ulusal denetim otoritesine danışmalıdır. Uygun sermaye seviyelerinin ayrılması için, denetim otoritesinin bu genel kuralın dışında bir uygulama yapılmasını istediği durumlar söz konusu olabilir.

608. İşleme konu varlık tipi için belirli bir İDD uygulamasının bulunmadığı durumlarda, İDD yaklaşımını kullanma onayı almış kaynak banka menkul kıymetleştirme risklerine karşılık sermaye yükümlülüğünü, menkul kıymetleştirme çerçevesindeki standart yaklaşımı kullanarak hesaplamalıdır. İDD yaklaşımını kullanma onayı almış yatırımcı bankalar da derecelendirmeye dayalı yaklaşımı (DDY) uygulamalıdır.

(ii) Yaklaşımların Hiyerarşisi

609. Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım (DDY), derecelendirilmiş bulunan ya da 617. paragrafta belirtildiği gibi belirli bir derece düzeyinin çıkarsandığı menkul kıymetleştirme risklerine uygulanmalıdır. Harici derecenin veya gösterge derecenin bulunmadığı hallerde, Denetim Otoritesi Formülü (DOF) ya da İçsel Derecelendirme Yaklaşımı (İDY) uygulanmalıdır. İDY, sadece, bankaların (üçüncü şahıs bankalar da dahil) VDMK programlarına açtığı kredilere (yani, likidite kredileri ve kredi riski geliştirme işlemleri) uygulanabilir. Bu kredilerin 619 ve 620. paragraflarda belirtilen koşullara uygun olması gerekir. Bu yaklaşımların hiç birinin uygulanamayacağı likidite kredileri için, bankalar 639. paragrafta tanımlanan uygulamayı kullanabilirler. Kabul edilebilir hizmet nakit avans kredileri için istisnai uygulama, 641. paragrafta tanımlanmaktadır. Belirtilen bu yaklaşımların hiçbirinin uygulanmadığı menkul kıymetleştirme riskleri indirilmelidir.

(iii) *Azami Sermaye İhtiyacı*

610. Menkul kıymetleştirmede İDD yaklaşımını uygulayan banka için, tuttuğu menkul kıymetleştirme risklerine karşılık gelen azami sermaye gereği, bu riskler menkul kıymetleştirilmese ve III. G Bölümü de dahil İDD düzenlemesinin ilgili bölümlerine göre işleme tâbi tutulsa idi işleme konu risklere karşılık belirlenecek olan İDD sermaye yükümlülüğü ne olacaktı ise ona eşittir. Ayrıca, bankalar, 561 ilâ 563. paragraflara uygun olarak menkul kıymetleştirme işleminden doğan satış kazancı ve Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymetlerin kredi riski geliştirme toplam tutarını indirmelidir.

(iv) *Derecelendirmeye Dayalı Yaklaşım (DDY)*

611. DDY kapsamında, risk ağırlıklı varlıklar, işleme konu risk tutarının aşağıdaki tablolarda gösterilen uygun risk ağırlıkları ile çarpılması suretiyle belirlenir.

612. Risk ağırlıkları (i) harici dereceye veya gösterge dereceye, (ii) kredi derecesinin (harici veya çıkarsama) uzun veya kısa vadeli olmasına, (iii) işleme konu risk havuzunun çeşitliliğine ve (iv) ilgili pozisyonun sıralamasına bağlıdır.

613. DDY kapsamında, bir menkul kıymetleştirme riski, işleme konu risk havuzundaki varlıkların toplam tutarı üzerinden birinci sırada bir alacak hakkıyla etkin bir şekilde teminatlandırılmış veya desteklenmiş ise, bir üst sıra dilim olarak işlem görür. Bu, genellikle, bir menkul kıymetleştirme işleminde sadece en üst sıradaki pozisyonu kapsamasına rağmen, bazı durumlarda, teknik olarak, geri ödemelerin akışında daha üst sırada olan (örneğin, bir swap hakkı), fakat hangi pozisyonların “üst sıra dilimler” sütununa tâbi olduğunun belirlenmesinde dikkate alınmayabilecek olan bazı başka alacak hakları da olabilir.

Örnekler:

- (a) Bir tipik sentetik menkul kıymetleştirmede, “süper-üst sıra” dilim, daha alt sıradaki bir dilimden derece çıkarsamak için öngörülen tüm koşulların yerine getirilmesi şartıyla, üst sıra dilim sayılır ve böyle işlem görür.
- (b) Birinci-zarar parçasının üzerindeki bütün dilimlerin derecelendirildiği bir geleneksel menkul kıymetleştirmede, en yüksek dereceyi alan pozisyon, üst sıra dilim sayılır ve böyle işlem görür. Bununla birlikte, aynı dereceyi paylaşan birden fazla dilim varsa, geri ödemeler akışı içinde sadece en üst sırada olan üst sıra dilim sayılacaktır.
- (c) Genellikle, bir VDMK programını destekleyen likidite kredisi, program içinde en üst sıra pozisyon olmayacaktır; bu likidite desteğinden istifade eden finansman bonusu, normalde, en üst sıra pozisyon olacaktır. Bununla birlikte, likidite kredisi, mevcut finansman bonolarının hepsini kapsıyorsa, bu kredinin, işleme konu alacaklar havuzunda bulunan ve satıcının sağladığı fazladan teminat/rezerv tutarını aşan bütün zararları kapsadığı

kabul edilebilir ve bu kredi en üst sıra pozisyon sayılabilir. Sonuç olarak, en sol sütundaki DDY risk ağırlıkları bu pozisyonlar için kullanılabilir. Öte yandan, bir likidite kredisi veya kredi riski geliştirme kredisi, işleme konu havuzda bir üst sıra pozisyondan ziyade, ekonomik içeriği anlamında bir ara kat pozisyonunu oluşturduğu takdirde, “Baz risk ağırlıkları” sütunu uygulanacaktır.

614. Aşağıdaki birinci tabloda gösterilen risk ağırlıkları, harici bir uzun vadeli kredi derecesi verildiğinde ve uzun vadeli bir derecelendirmeye dayanan bir gösterge derece belirlendiğinde uygulanır.

615. Bankalar, efektif işleme konu risk sayısı (633. paragrafta tanımlandığı gibi, N) 6 veya daha fazla ise ve ilgili pozisyon yukarıda tanımlandığı gibi bir üst sıra pozisyon ise, üst sıra pozisyonlara ilişkin risk ağırlıklarını uygulayabilirler. N'nin 6'nın altında olması halinde, aşağıdaki birinci tablonun 4. sütununda gösterilen risk ağırlıkları uygulanır. Diğer bütün durumlarda, aşağıdaki birinci tablonun 3. sütununda gösterilen risk ağırlıkları uygulanacaktır.

Harici Derecenin Uzun Vadeli Olduğu ve/veya Bir Uzun Vadeli Derecelendirme Sonucunda Gösterge Derecenin Belirlendiği Durumlarda DDY Risk Ağırlıkları

Harici derece (Şematik)	Üst sıra pozisyonlar ve kabul edilebilir üst sıra İDY krediler için risk ağırlıkları	Baz risk ağırlıkları	Çeşitlendirilmemiş kredi havuzlarıyla desteklenen dilimler için risk ağırlıkları
AAA	%7	%12	%20
AA	%8	%15	%25
A+	%10	%18	%35
A	%12	%20	
A-	%20	%35	
BBB+	%35		%50
BBB	%60		%75
BBB-		%100	
BB+		%250	
BB		%425	
BB-		%650	
BB-'nin altı ve derecelendirilmemiş		İndirim	

616. Aşağıdaki tabloda gösterilen risk ağırlıkları, harici derecenin kısa vadeli olması ve kısa vadeli bir dereceye dayanan gösterge derecenin belirlenmesi durumunda uygulanır. 615. paragrafta belirtilen kurallar, kısa vadeli kredi derecelendirmeleri için de uygulanır.

Harici Derecenin Kısa Vadeli Olduğu ve/veya Bir Kısa Vadeli Derecelendirme Sonucunda Elde Edilen Bir Gösterge Derecenin Olduğu Durumlarda, DDY Risk Ağırlıkları

Harici derecelendirme (Şematik)	Üst sıra pozisyonlar ve kabul edilebilir üst sıra İDY krediler için risk ağırlıkları	Baz risk ağırlıkları	Çeşitlendirilmemiş kredi havuzlarıyla desteklenen dilimler için risk ağırlıkları
A-1/P-1	%7	%12	%20
A-2/P-2	%12	%20	%35
A-3/P-3	%60	%75	%75
Diğer bütün dereceler/ derecelendirilmemiş	İndirim	İndirim	İndirim

Gösterge Derecelerin Kullanılması

617. Aşağıda sayılan asgari operasyonel gereklerin yerine getirildiği durumlarda, banka, derecelendirilmemiş bir pozisyona gösterge derece tayin etmelidir. Bu gereklerin hedefi, derecelendirilmemiş pozisyonun, “referans menkul kıymetleştirme kredisi” olarak adlandırılan ve harici olarak derecelendirilen bir menkul kıymetleştirme riskinden her bakımdan daha üst sırada olmasını sağlamaktır.

Gösterge Derecelendirmeler İçin Operasyonel Koşullar

618. Gösterge derecelendirmelerin kabul edilebilmesi için aşağıdaki operasyonel koşulların yerine getirilmesi gerekir:

- Referans menkul kıymetleştirme riski (örneğin, ABS), derecelendirilmemiş menkul kıymetleştirme riskine göre her bakımdan alt sırada olmalıdır. Derecelendirilmemiş risk ve referans menkul kıymetleştirme riskinin görece sıralaması yapılırken, varsa, kredi riski geliştirme işlemleri de dikkate alınmalıdır. Örneğin, referans menkul kıymetleştirme riski, derecelendirilmemiş risk için sağlanmayan üçüncü şahıs garantilerinden veya diğer kredi riski geliştirmelerinden istifade ettiği takdirde, derecelendirilmemiş riske, referans menkul kıymetleştirme riskine dayanan bir gösterge derece verilemez.
- Referans menkul kıymetleştirme riskinin vadesi, işleme konu derecelendirilmemiş riskin vadesine eşit veya daha uzun olmalıdır.
- Gösterge derece, referans menkul kıymetleştirme riskinin harici derecesindeki değişiklikleri yansıtacak şekilde sürekli olarak güncellenmelidir.

- (d) İşleme konu referans menkul kıymetleştirme riskinin harici derecesi, harici derecelerin kabulü için 565. paragrafta belirtilen genel koşullara uygun olmalıdır.

(v) *İçsel Derecelendirme Yaklaşımı (İDY)*

619. İçsel derecelendirme süreci aşağıda belirtilen operasyonel koşullara uygun olan bankalar, VDMK programlarına ait menkul kıymetleştirme risklerinin (örneğin, likidite kredileri ve kredi riski geliştirmeleri) kredi kalitesiyle ilgili olarak kendi içsel derecelendirmelerini kullanabilirler. VDMK programlarına ilişkin risklerin içsel derecelendirmeleri, bağımsız dış kredi derecelendirme kuruluşlarının derecelerine eşlenmelidir. Kredilerin nominal tutarlarını tayin etmek amacıyla DDY kapsamında uygun risk ağırlıklarını belirlemek için, eşlenmiş dereceler kullanılacaktır.

620. Bir VDMK programına kullandırılan likidite kredileri, kredi riski geliştirme araçları veya diğer kredilerden doğan İDD sermaye gereğinin belirlenmesinde içsel derecelendirmelerin kullanılabilmesi için, bankanın içsel derecelendirme sürecinin aşağıdaki operasyonel koşullara uygun olması gerekir:

- (a) Derecelendirilmemiş kredinin İDY'ye tâbi tutulabilmesi için, VDMK'nin haricen derecelendirilmiş olması gerekir. VDMK'nin kendisi DDY'ye tâbidir.
- (b) VDMK çerçevesinde açılan bir menkul kıymetleştirme kredisinin kredi kalitesinin içsel derecelendirmesi, satın alınan varlık tipi için BKDK kriterlerine dayandırılmalı ve bir krediye ilk kez uygulandığında en azından yatırım yapılabirlik düzeyine denk olmalıdır. Ayrıca ve ek olarak, iç derecelendirme, yönetim bilgilendirme ve ekonomik sermaye sistemleri de dahil bankanın içsel risk yönetim süreçlerinde kullanılmalı ve genel olarak İDD düzenlemesinin ilgili bütün koşullarına uygun olmalıdır.
- (c) Bankaların İDY'nı kullanabilmesi için, ilgili denetim otoriteleri (i) BKDK'nin 90 ilâ 108. paragraflarda belirtilen BKDK kabul edilebilirlik kriterlerine uygun olduğu ve (ii) süreçte kullanılan BKDK derecesi metodolojileri konularında tatmin olmalıdır. Ayrıca, bankalar, bu iç derecelerin ilgili BKDK'nin standartlarına uygun olduğunu denetim otoritelerini tatmin edecek şekilde göstermekten de sorumludurlar.

Örneğin, İDY bağlamında kredi riski geliştirme düzeyi hesaplamasında, denetim otoriteleri, bunu gerekli ve uygun gördükleri takdirde, satıcının verdiği rücu garantilerini veya fazla spread'i ya da bankaya sınırlı bir koruma sağlayan başka birinci zarar kredi riski geliştirme araçlarını tamamen veya kısmen reddedebilirler.

- (d) Bankanın içsel derecelendirme süreci, risk derecelerini tanımlamalıdır. İçsel derecelendirmeler, denetim otoritelerinin BKDK'lerin harici

derecelendirme kategorilerinden her birine hangi içsel derecelendirmenin tekabül ettiğini belirlemelerine olanak sağlayacak şekilde, BKDK'lerin harici derecelendirmelerine tekabül etmelidir.

- (e) Bankanın içsel derecelendirme süreci, özellikle de kredi riski geliştirme koşullarını belirlemek için uygulanan stres faktörleri, en azından, programın satın aldığı varlık tipi için VDMK programının finansman bonosunun harici derecesini yapan büyük BKDK'lerin kamuya açıkladığı derecelendirme kriterleri kadar muhafazakâr olmalıdır. Bununla birlikte, bankalar, kendi içsel derecelendirme sistemlerini oluşturup geliştirirken, kamuya açık olan bütün BKDK derecelendirme metodolojilerini bir ölçüde dikkate almalı ve değerlendirmelidir.
- (i) Bir VDMK programının ihraç ettiği finansman bonosunun iki veya daha fazla BKDK tarafından harici derecelendirmeye tâbi tutulduğu ve (ii) farklı BKDK'lerin gösterge stres faktörlerinin aynı harici derece muadiline erişmek için farklı düzeylerde kredi riski geliştirmesini gerekli kıldığı durumlarda, banka, en muhafazakâr veya en yüksek seviyede kredi koruması gerektiren BKDK stres faktörünü uygulamalıdır. Örneğin, A derecesi tayini için bir BKDK'nin bir varlık tipine ait tarihsel zararların 2,5 ilâ 3,5 katı bir kredi riski geliştirmesi istediği, diğer bir BKDK'nin ise tarihsel zararların 2 ilâ 3 katı bir kredi riski geliştirmesi istediği durumda, banka, satıcının sağladığı kredi riski geliştirmesinin uygun seviyesini belirlemek için daha yüksek olan stres faktörlerini kullanmalıdır.
 - Bir VDMK'nin harici derecelendirmesi için BKDK'lerin seçiminde, banka, sadece genel anlamda nispeten daha az kısıtlayıcı derecelendirme metodolojileri bulunan BKDK'leri belirlememelidir. Ayrıca, seçilen BKDK'lerin birinin uyguladığı, stres faktörleri de dahil metodolojisinde, programın finansman bonosunun harici derecesini olumsuz etkileyen değişiklikler olması halinde, VDMK programı kredilerine tahsis edilen içsel derecelendirmelerin bir revizyon gerektirip gerektirmediğinin belirlenmesinde, bu değiştirilmiş derecelendirme metodolojisi dikkate alınmalıdır.
 - BKDK'nin uyguladığı süreç veya derecelendirme kriterleri kamuya açık değilse, banka içsel derecelendirmede BKDK'nin derecelendirme metodolojisini kullanamaz. Bununla birlikte, özellikle bu metodolojilerin kamuya açık olan kriterlerden daha muhafazakâr olduğu durumlarda, bankalar, kendi içsel derecelendirmelerini geliştirirken, bu tip bilgilere erişim imkanına sahip oldukları oranda, kamuya açık olmayan metodolojileri de değerlendirmeli ve dikkate almalıdır.
 - Genel olarak, bir varlık veya kredi için kullanılan BKDK derecelendirme metodolojilerinin kamuya açık olmadığı durumlarda, İDY kullanılamaz. Bununla birlikte, belirli durumlarda, örneğin, programın finansman bonosunu derecelendiren bir BKDK'nin derecelendirme kriterlerinin henüz kapsamadığı yeni veya özel yapılandırılmış işlemler için, banka, ilgili

krediye İDY'nin uygulanıp uygulanamayacağını ilgili denetim otoritesiyle tartışabilir.

- (f) İç veya dış denetçiler, BKDK veya bankanın içsel kredi derecelendirme veya risk yönetim fonksiyonu, içsel derecelendirme sürecinde düzenli incelemeler yapmalı ve içsel derecelendirmelerin geçerliliğini belirlemelidir. İçsel derecelendirme sürecinin teftişi bankanın iç denetim, kredi denetleme ve değerlendirme veya risk yönetimi fonksiyonları tarafından yapıldığı durumlarda, bu fonksiyonların hem VDMK programı biriminden, hem de ilgili müşteri ilişkilerinden bağımsız olması gerekir.
- (g) İlgili risklerin performansı bunlar için yapılan içsel derecelendirmelerden sürekli olarak sapma gösteriyorsa, içsel derecelendirme sürecinde gereken ayarlamaları yapmak amacıyla, banka kendi yaptığı içsel derecelendirmelerin zaman içindeki performansını izlemelidir.
- (h) VDMK programının, kredi ve yatırım kuralları, yani kredilendirme standartları bulunmalıdır. Bir varlık alımı yapılması halinde, VDMK programı (yani, program yöneticisi), satın alma işlemi yapısının ana hatlarını belirlemelidir. Tartışılması gereken faktörler arasında, satın alınan varlığın tipi; likidite kredileri ve kredi riski geliştirme araçlarından doğan risklerin tipi ve parasal değeri; zarar akışı; ve devredilen varlıkların bu varlıkları satan kuruluştan hukuki ve ekonomik izolasyonu da sayılabilir.
- (i) Varlık satıcısının risk profilinin bir kredi analizi yapılmalı ve bu kredi analizi, örneğin, geçmiş ve gelecekte beklenen mali performansını; cari piyasa pozisyonunu; gelecekte beklenen rekabet gücünü, borçlanma oranını, nakit akışını, faiz karşılığını ve borç derecelendirmesini dikkate almalıdır. Ayrıca, satıcının aracılık yüklenimi standartları, borç servisi (ödeme) kabiliyeti ve tahsilat süreçlerinin bir inceleme ve gözden geçirme işlemi de yapılmalıdır.
- (j) VDMK programının kredilendirme politikası: diğer kriterlerin yanı sıra:
- vadesi geçmiş veya temerrüde düşmüş bulunan varlıkların satın alınmasına engel olan,
 - münferit borçlular veya coğrafi bölgeler üzerinde aşırı yoğunlaşmayı sınırlandıran ve
 - satın alınabilecek varlıkların ödeme vadesini sınırlandıran
- asgari varlık kabul kriterlerini belirlemelidir.
- (k) VDMK programının, borç aracılık hizmeti firmasının operasyonel kabiliyetlerini ve kredi kalitesini dikkate alan belirlenmiş tahsilat süreçleri bulunmalıdır. Bu program, satıcı/borç aracılık hizmeti firmasının riskini,

VDMK programına ödemelerin devamlılığının sağlanmasına yardımcı olmayı amaçlayan düzenlemeleri öngören ve fonların birleştirilmesini ve karıştırılmasını engelleyen ve cari kredi kalitesine bağlı tetikleyici olaylar gibi çeşitli yöntemlerle mümkün olduğu kadar azaltmalı ve hafifletmelidir.

- (l) VDMK programının satın almayı düşündüğü bir varlık havuzuyla ilgili toplam zarar tahminleri, kredi riski ve değer azalması riski gibi bütün potansiyel risk unsurlarını dikkate almalıdır. Satıcının sağladığı kredi riski geliştirme araçlarının miktarının sadece krediyle ilgili zararlara dayanılarak belirlendiği hallerde, değer azalması riski o risk havuzu için önemli ise, değer azalması riski için ayrı bir rezerv oluşturulmalıdır. Ayrıca, gereken kredi riski geliştirme düzeyinin tespitinde, banka, zararlar, vadesi geçme/gecikme durumları, değer azalmaları ve alacaklar devir oranı da dahil, bir kaç yıllık tarihsel bilgileri incelemelidir. Bunlara ilaveten, banka işleme konu varlık havuzunun özelliklerini, örneğin ağırlıklı ortalama kredi puanını değerlendirmeli ve bir münferit borçlu veya coğrafi bölge üzerinde yoğunlaşmaları ve varlık havuzunun çeşitliliğini tespit etmelidir.
- (m) VDMK programı, işleme konu portföyde potansiyel kredi kalitesi kötüleşmesini azaltmak ve hafifletmek amacıyla, varlık satın alma işleminin yapısal özelliklerini de içermelidir. Bu özellikler, belirli bir kredi havuzuna özgü olan tasfiye/durdurma tetikleyicilerini de içerebilir.

621. VDMK programına alınan menkul kıymetleştirme kredisinin nominal tutarına, bankanın kredi riskine verilen kredi derecelendirme muadili için uygun DDY'deki risk ağırlığı uygulanmalıdır.

622. Bankanın içsel derecelendirme süreci artık uygun ve yeterli görülmediği takdirde, bankanın bağlı olduğu denetim otoritesi, bankanın bu eksiklikleri giderene ve düzeltene kadar uygun sermaye ihtiyacını belirlemek için mevcut veya yeni oluşturulan VDMK kredilerine içsel derecelendirme yaklaşımı uygulamasını yasaklayabilir. Bu durumda, banka, DOF'yi ya da mevcut değilse, 639. paragrafta tanımlanan yöntemi uygulamalıdır.

(vi) *Denetim Otoritesi Formülü (DOF)*

623. İDD yaklaşımlarında olduğu gibi, DOF kullanılarak elde edilen risk ağırlıklı varlıklar, sermaye yükümlülüğünün 12,5 ile çarpılması suretiyle hesaplanır. DOF'de, belirli bir menkul kıymetleştirme dilimi için sermaye yükümlülüğü, bankanın sağladığı 5 girdiye dayanır: işleme konu riskler menkul kıymetleştirilmeseydi uygulanacak olan İDD sermaye tutma yükümlülüğü (K_{IDY}); ilgili dilimin kredi riski geliştirme seviyesi (L) ve yoğunluğu (T); havuzda bulunan efektif kredi sayısı (N); ve havuzun riski-ağırlıklı ortalama Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesi (THK). K_{IDY} , L, T ve N girdileri aşağıda açıklanmaktadır. Sermaye yükümlülüğü aşağıdaki gibi hesaplanır:

- (1) *Dilimin İDD sermaye tutma yükümlülüğü* = menkul kıymetleştirilmiş kredilerin tutarı x (a) 0.0056 * T veya (b) (S [L+T] – S [L])’den daha büyük olanı.

Bu formülde kullanılan S[.] fonksiyonu (“Denetim otoritesi Formülü” olarak adlandırılır), aşağıdaki paragrafta tanımlanmaktadır. Banka dilimde sadece orantılı bir paya sahipse, o pozisyonun sermaye yükümlülüğü, tüm dilim için sermaye yükümlülüğü içindeki orantılı payına eşittir.

624. Denetim Otoritesi Formülü, aşağıdaki formülle tespit edilir:

$$S[L] = \begin{cases} L & L \leq K_{IRB} \\ K_{IRB} + K[L] - K[K_{IRB}] + (d \cdot K_{IRB} / \omega)(1 - e^{\omega(K_{IRB} - L)/K_{IRB}}) & K_{IRB} < L \end{cases}$$

Bu formülde değişkenler şu şekildedir:

$$\begin{aligned} h &= (1 - K_{IRB} / LGD)^N \\ c &= K_{IRB} / (1 - h) \\ v &= \frac{(LGD - K_{IRB})K_{IRB} + 0.25(1 - LGD)K_{IRB}}{N} \\ f &= \left(\frac{v + K_{IRB}^2}{1 - h} - c^2 \right) + \frac{(1 - K_{IRB})K_{IRB} - v}{(1 - h)\tau} \\ g &= \frac{(1 - c)c}{f} - 1 \\ a &= g \cdot c \\ b &= g \cdot (1 - c) \\ d &= 1 - (1 - h) \cdot (1 - \text{Beta}[K_{IRB}; a, b]) \\ K[L] &= (1 - h) \cdot ((1 - \text{Beta}[L; a, b])L + \text{Beta}[L; a + 1, b]c). \end{aligned}$$

625. Bu formüllerde Beta [L; a,b), kümülatif beta dağılımını simgeler ve a ve b parametreleri L’de değeri.⁸⁹

626. Yukarıda verilen formüllerde denetim otoritesi tarafından belirlenen parametreler aşağıdaki gibidir:

$$\tau = 1000 \text{ ve } \omega = 20$$

⁸⁹ Kümülatif beta dağılımı fonksiyonu, örneğin, Excel’de BETADIST fonksiyonu olarak mevcuttur.

K_{IDY}'nin Tanımı

627. K_{IDY}, (a) havuzdaki riskler için beklenen kayıp kısmı da dahil İDD sermaye gereğinin (b) havuzun kredi riski tutarına oranıdır (örneğin, menkul kıymetleştirilen krediler kapsamında çekilen tutarlar + menkul kıymetleştirilen risklerle ilgili çekilmemiş taahhütlerle bağlantılı TT). Yukarıdaki (a) miktarı, havuzdaki riskler doğrudan bankanın elinde imiş gibi, (bu dokümanda Bölüm III'de belirtilen) ilgili asgari İDD standartlarına uygun hesaplanmalıdır. Bu hesaplama, işleme konu risklere (münferiden ya da havuzun tümüne) uygulanan herhangi bir kredi riski azaltma unsurunun etkilerini yansıtır ve dolayısıyla, bütün menkul kıymetleştirme risklerine uygulanır. K_{IDY} ondalık sayı olarak gösterilir (örneğin, havuzun %15'ine eşit olan bir sermaye tutma yükümlülüğü 0.15 olarak ifade edilir). Bir ÖAK'nın içinde yer aldığı yapılar için, ÖAK'nin menkul kıymetleştirmelerle ilgili olan bütün varlıkları, nakdi teminat hesabı gibi bir rezerv hesabına ÖAK'nin yatırmış olabileceği varlıklar da dahil, havuzdaki riskler olarak sayılır ve böyle işlem görür.

628. DOF'yle elde edilen risk ağırlığı %1250 ise, bankalar, o risk ağırlığına tâbi olan menkul kıymetleştirme kredisini 561 ilâ 563. paragraflara uygun olarak indirmelidir.

629. Bankanın havuzdaki bir risk için özel bir karşılık ayırdığı ya da o kredi üzerinden iadesi kabil olmayan bir alım fiyatı iskontosu sağladığı durumlarda, yukarıda tanımlanan (a) miktarı ve yukarıda tanımlanan (b) miktarı da, o belirli karşılık ve/veya iadesi kabil olmayan alım fiyatı iskontosu hariç, riskin brüt tutarı üzerinden hesaplanmalıdır. Bu durumda, temerrüde düşmüş bir varlık üzerinden iadesi kabil olmayan alım fiyatı iskontosunun veya özel karşılığın miktarı, menkul kıymetleştirme riskiyle bağlantılı olarak sermayeden indirilecek olan tutarı azaltmak için kullanılabilir.

Kredi Riski Geliştirme Seviyesi (L)

630. L, (a) söz konusu dilime göre alt sırada olan bütün menkul kıymetleştirme risklerinin tutarının (b) havuzda bulunan risklerin tutarına oranı olarak (ondalık sayı birimiyle) ölçülür. Bankaların, sadece tek bir dilime uygulanan üçüncü şahıs garantileri gibi herhangi bir dilime özgü kredi riski geliştirme araçlarının etkilerini dikkate almadan L'yi tespit etmeleri gerekir. Menkul kıymetleştirmeye bağlantılı satış kazancı ve/veya kredi riskini geliştirme amaçlı Sadece Faize Dayalı Menkul Kıymetleri, L ölçümüne dahil edilmeyecektir. Söz konusu dilime göre alt sırada olan faiz oranı veya döviz swaplarının miktarı, kredi riski geliştirme seviyesinin hesaplanmasında cari değerleri üzerinden (gelecekteki potansiyel kredi riskleri dikkate alınmadan) ölçülebilir. Cari değerinin ölçülememesi halinde, enstrüman, L hesaplamasında dikkate alınmamalıdır.

631. Söz konusu dilimden daha alt sırada olan ilgili kredilerden doğan birikmiş nakit akışlarıyla fonlanan bir rezerv hesabı varsa, bu hesap, L hesaplamasına

dahil edilebilir. Fonlanmamış rezerv hesapları, ilgili kredilerden gelecek tahsilatlarla fonlanacaksa hesaplamaya dahil edilemez.

Kredi Riskinin Yoğunluğu (T)

632. T, (a) pay diliminin nominal miktarının (b) havuzda bulunan kredilerin nominal tutarına oranı olarak ölçülür. Bir faiz oranı veya döviz swap işleminden kaynaklanan bir kredi riskinin söz konusu olması halinde, banka, gelecekteki potansiyel kredi riskini de hesaplamaya dahil etmelidir. Enstrümanın cari değeri eksi değil ise, kredi riski miktarı, 1988 Uzlaşısında belirtildiği gibi cari değere ilave bir tutar eklenmek suretiyle ölçülmelidir. Cari/ değer eksi ise, kredi riski, sadece gelecekteki potansiyel kredi riski kullanılarak ölçülmelidir.

Efektif Kredi Riski Sayısı (N)

633. Kredi risklerinin efektif sayısı aşağıdaki formülle hesaplanır:

$$(3) \quad N = \frac{(\sum_i EAD_i)^2}{\sum_i EAD_i^2}$$

Bu formülde, EAD_i , havuzdaki i^{nci} enstrümanla bağlantılı Temerrüde Düşme Durumunda Risk Tutarını (Temerrüt Tutarı, TT) temsil eder. Aynı borçluya karşı üstlenilen birden fazla kredi riskinin konsolide edilmesi gerekir (yani, tek bir enstrüman gibi işlem görmelidir). Yeniden menkul kıymetleştirme (menkul kıymetleştirilen risklerin menkul kıymetleştirilmesi) halinde, bu formül, orijinal havuzlardaki işleme konu risklerin sayısına değil, havuzdaki menkul kıymetleştirme risklerinin sayısına uygulanır. En büyük kredi riski C_1 ile bağlantılı portföy payının mevcut olması halinde, banka, N'yi $1/C_1$ olarak hesaplayabilir.

Kredi Riski Ağırlıklı THK Ortalaması

634. Kredi riski ağırlıklı THK ortalaması, aşağıdaki gibi hesaplanır:

$$(4) \quad LGD = \frac{\sum_i LGD_i \cdot EAD_i}{\sum_i EAD_i}$$

Bu formülde, LGD_i , i^{nci} borçluya karşı üstlenilen bütün kredi riskleriyle ilgili ortalama THK'yi temsil eder. Yeniden menkul kıymetleştirme halinde, işleme konu menkul kıymetleştirilmiş kredi riskleri için %100 THK oranı varsayılmalıdır. Devralınan alacaklar için temerrüt ve değer azalması risklerinin bir menkul kıymetleştirme kapsamında toplu olarak işleme tâbi tutulması halinde (yani, her bir unsurdan kaynaklanan zararları karşılamak için tek bir rezervin veya fazla teminatlandırmanın kullanılması halinde), THK girdisi, temerrüt riski için

THK'nin ağırlıklı ortalaması olarak ve değer azalması riski için %100 THK olarak yapılandırılmalıdır. Ağırlıklar, temerrüt riski ve değer azalması riski için münferit ve tek başına İDD sermaye yükümlülüklerini gösterir.

N ve THK Hesaplaması İçin Basit Yöntem

635. Perakende kredilerle ilgili menkul kıymetleştirmelerde, denetim otoritesinin denetimine tâbi olmak kaydıyla, DOF, şu basitleştirme işlemleri yapılarak uygulanabilir: $h = 0$ ve $v = 0$.

636. Aşağıda belirtilen koşullarda, bankalar, efektif kredi riskleri sayısını ve kredi riski ağırlıklı ortalamasını hesaplamak için Basit bir yöntem uygulayabilirler. Basit hesaplamada C_m , havuz içinde en büyük 'm' kredi risklerinin toplamına tekabül eden payı simgeler (yani, %15'lik bir pay 0.15 değerine tekabül eder). m seviyesini, her banka kendisi belirler.

- En büyük kredi riskiyle (C_1) bağlantılı portföy payı 0.03'ün (ya da ilgili havuzun %3'ünün) üzerinde değilse, DOF kapsamında, banka, $THK = 0.50$ ve $N =$ aşağıdaki formülde gösterilen tutar varsayımlarını yapabilir:

$$(5) \quad N = \left(C_1 C_m + \left(\frac{C_m - C_1}{m - 1} \right) \max\{1 - m C_1, 0\} \right)^{-1}$$

- Alternatif olarak, sadece C_1 biliniyorsa ve bu rakam en fazla 0.03 ise, banka, $THK = 0.50$ ve $N = 1/C_1$ varsayımlarını yapabilir.

(vii) Likidite Kredileri

637. Likidite kredileri, 638 ilâ 641. paragraflarda aksi belirtilmedikçe, diğer menkul kıymetleştirme riskleri gibi işlem görecektir ve %100 KDO oranına tâbi olacaktır. Kredinin harici derecelendirmeye tâbi tutulması halinde, banka, DDY kapsamında harici derecelendirmeyi esas alabilir. Kredi derecelendirilmediği ve bir çıkarsanmış derece de bulunmadığı takdirde, İDY uygulanabilir olmadıkça, bankanın DOF'yi uygulaması ve kullanması gerekir.

638. Sadece 580. paragrafta tanımlandığı gibi genel bir piyasa koşullarında olumsuzluğun ortaya çıkması halinde çekilebilen bir kabul edilebilir likidite kredisine, DOF kapsamında %20 KDO oranı uygulanır. Bir başka deyişle, bir İDD bankası, kredi için DOF kapsamında belirtilen sermaye yükümlülüğünün %20'sini dikkate alır. Kabul edilebilir kredinin harici derecelendirme uygulamasına tâbi olması halinde, banka, krediye %20 KDO değil, %100 KDO oranı uygulaması şartıyla, DDY kapsamında harici derecelendirmeyi esas alabilir.

639. Bankanın K_{IDY} hesaplaması için aşağıdan yukarıya yaklaşımını veya yukarıdan-aşağıya yaklaşımını kullanması pratik olarak mümkün olmadığı takdirde, istisnaen ve ilgili denetim otoritesinin onayına tâbi olmak kaydıyla, bankanın aşağıda tanımlanan yöntemi uygulamasına geçici olarak izin verilebilir. Likidite kredisi 578. veya 580 paragraftaki tanıma uygunsu, likidite kredisinin kapsamı içindeki münferit risklerin herhangi birisine standart yaklaşım kapsamında uygulanan en yüksek risk ağırlığı, bu likidite kredisine uygulanabilir. Likidite kredisi 578. paragraftaki tanıma uygunsu, orijinal vadesi bir yıl veya daha kısa olan krediler için KDO oranı %50, orijinal vadesi bir yıldan uzun olan krediler için ise %100 olmalıdır. Likidite kredisi 580. paragrafta verilen tanıma uygunsu, KDO oranı %20 olmalıdır. Diğer bütün durumlarda, likidite kredisinin nominal tutarı indirilmelidir.

(viii) Örtüşen Kredilerle İlgili Uygulama

640. Örtüşen kredilerle ilgili uygulama, 581. paragrafta açıklandığı gibi olacaktır.

(ix) Kabul Edilebilir Hizmet Sağlayıcı Nakit Avans Kredileri

641. Kabul edilebilir hizmet sağlayıcı nakit avans kredileri ile ilgili uygulama, 582. paragrafta açıklandığı gibi olacaktır.

(x) Menkul kıymetleştirme Risklerinde Kredi Riski Azaltımı ile İlgili Uygulama

642. DDY’de olduğu gibi, bankaların, DOF uygulamasında, Bölüm III’de temel İDD yaklaşımı konusunda belirtildiği gibi KRA tekniklerini kullanmaları gerekir. Kredi riski azaltma unsuru birinci zararları veya orantısız zararları karşıladığı takdirde, banka, sermaye yükümlülüğünü kıst esasına göre azaltabilir. Diğer bütün durumlarda, banka, kredi riski azaltma unsurunun menkul kıymetleştirme riskinin sadece en üst sıradaki kısmını karşıladığını varsaymalıdır (yani, menkul kıymetleştirme riskinin en alt sıradaki kısmı güvence kapsamı dışındadır). DOF kapsamında teminat ve garantilerin dikkate alınmasına ilişkin örnekler Ek 5’te verilmiştir.

(xi) Erken İtfa Karşılıkları İçin Sermaye Gereği

643. Bir kaynak banka, yatırımcıların payına karşılık bulundurulacak sermaye gereksinimini tespit etmek için, 590 ilâ 605. paragraflarda tanımlanan metodolojiyi kullanmalıdır. Menkul kıymetleştirme için İDD yaklaşımını uygulayan bankalar bakımından, yatırımcıların payı, menkul kıymetleştirme riskleriyle ilgili olarak yatırımcıların çekilen kredi bakiyeleri ve yatırımcıların çekilmemiş kredileriyle bağlantılı TT olarak tanımlanır. TT’nin belirlenmesi için, menkul kıymetleştirme risklerinin çekilmemiş bakiyeleri, satıcının ve yatırımcıların menkul kıymetleştirilen çekilmiş bakiyelerdeki paylarının oranısı esasında, satıcının ve yatırımcıların paylarına orantılı olarak tahsis edilecektir. İDD kapsamında, yatırımcıların payına atfedilen sermaye yükümlülüğü, (a)

yatırımcı payı, (b) uygun KDF_1 ve (c) K_{IDY} 'nin çarpılması yoluyla hesaplanır ve belirlenir.

V. Operasyonel Risk

A. Operasyonel Risk Tanımı

644. Operasyonel risk, yetersiz veya başarısız dahili süreçler, insanlar ve sistemlerden veya harici olaylardan kaynaklanan kayıp riski olarak tanımlanır. Bu tanım, hukuki riski de içerir⁹⁰, fakat stratejik riski ve isim ve ün riskini içermez.

B. Ölçüm Yöntemleri

645. Aşağıdaki çerçeve, bir artan risk hassasiyeti ve artan karmaşıklık ortamında operasyonel risk için yasal sermaye yükümlülüklerini hesaplamak amacıyla yönelik üç yöntemi tanımlamaktadır: (i) Temel Gösterge Yaklaşımı; (ii) Standart Yaklaşım ve (iii) İleri Ölçüm Yaklaşımları (İÖY).

646. Bankaların, daha karmaşık ve ileri operasyonel risk ölçüm sistemleri ve uygulamaları geliştirdikçe bu mevcut yaklaşımlar yelpazesi içerisinde yeni yaklaşımlara geçmeleri teşvik edilmektedir. Standart Yaklaşım ve İÖY için kabul kriterlerine aşağıda yer verilmektedir.

647. Uluslararası faal bankaların ve operasyonel risk seviyesi yüksek olan bankaların (örneğin, uzmanlaşmış işlem bankaları), Temel Gösterge Yaklaşımından daha gelişmiş olan ve ilgili kuruluşun risk profiline uygun olan bir yaklaşım kullanmaları beklenmektedir.⁹¹ Belirli asgari kriterlere uyulması şartıyla, bir bankanın faaliyetlerinin belli kısımları için Temel Gösterge veya Standart Yaklaşımı ve diğer kısımları için İÖY'yi kullanmalarına izin verilir (680 ilâ 683. paragraflara bakınız).

648. Bir bankanın daha gelişmiş bir yaklaşım için onay aldıktan sonra, denetim otoritesinin izni olmadan, daha basit bir yaklaşıma dönmeye izin verilmez. Bununla birlikte, bir denetim otoritesi, daha gelişmiş bir yaklaşımı uygulayan bir bankanın bu yaklaşımla ilgili gerekli kabul kriterlerine artık uygun olmadığını tespit ettiği takdirde, bankanın daha gelişmiş bir yaklaşıma dönmek için

⁹⁰ Hukuki risk, bunlarla sınırlı kalmaksızın ve fakat, denetim otoritesinin takip ve işlemlerinden kaynaklanan para cezaları, cezalar veya cezai tazminatları ve özel sulh bedellerini içerir.

⁹¹ Denetim otoriteleri, bir bankanın kullandığı operasyonel risk yaklaşımıyla (Temel Gösterge Yaklaşımı, Standart Yaklaşım veya İÖY) belirlenen sermaye yükümlülüğünün genel geçerliliği ve doğruluğunu özellikle ilgili firmanın emsallerini dikkate alarak inceler ve gözden geçirirler. Genel geçerlilik ve doğruluğun tam olmaması halinde, 2. Yapısal Blok kapsamında uygun denetim otoritesi işlemi ve eylemi değerlendirilir ve yapılır.

belirlenen yükümlülüklerle uygun hale gelene kadar, operasyon ve faaliyetlerinin hepsi veya bir kısmı için daha basit bir yaklaşım kullanmasını isteyebilir.

1. Temel Gösterge Yaklaşımı

649. Temel Gösterge Yaklaşımını kullanan bankalar, operasyonel risk için, pozitif yıllık brüt gelirin sabit bir yüzdesinin (alfa işaretiyle gösterilir) son üç yıl içindeki ortalamasına eşit tutarda sermaye bulundurmalarıdır. Yıllık brüt gelirin eksi veya sıfır olduğu herhangi bir yılla ilgili rakamlar, bu ortalamanın hesaplanmasında hem pay hem de paydanın dışında tutulmalıdır.⁹² Bu sermaye yükümlülüğü, aşağıdaki denklemle belirlenebilir:

$$K_{BIA} = [\Sigma(GI_{1...n} \times \alpha)]/n$$

Bu denklemde:

K_{BIA} = Temel Gösterge Yaklaşımı uyarınca bulundurulacak sermaye

GI = Son üç yılın yıllık brüt geliri (pozitif ise)

n = Son üç yıl içinde brüt gelirin pozitif olduğu yılların sayısı

= Sektör çapında gereken sermaye seviyesinin sektör çapında gösterge seviyesine oranı olarak Komite'nin tespit ettiği %15.

650. Brüt gelir, net faiz geliri + net faiz-dışı gelir olarak tanımlanır.⁹³ Bu ölçütün: (i) karşılıkları (örneğin, ödenmemiş faizler için ayrılan karşılıklar) içermesi; (ii) harici hizmet sağlayıcılarına ödenen ücretler de dahil faaliyet giderleri ve masraflarını içermesi;⁹⁴ (iii) bankacılık hesaplarında izlenen menkul kıymetlerin satışından gerçekleşen kâr ve zararları içermemesi;⁹⁵ ve (iv) olağandışı veya düzensiz kalemleri ve sigortadan elde edilen gelirleri içermemesi amaçlanır.

651. Sermaye hesaplamasına giriş noktası olarak, bu Çerçeve dokümanda, Temel Gösterge Yaklaşımının kullanılmasıyla ilgili herhangi bir somut kriter öngörülmemiştir. Buna rağmen, bu yaklaşımı uygulayan bankaların Komite'nin

⁹² Negatif brüt gelir, bir bankanın 1. Yapısal Blok yasal sermaye miktarını bozduğu takdirde, denetim otoriteleri, 2. Yapısal Blok kapsamında uygun tedbirlerin uygulanmasını değerlendireceklerdir.

⁹³ Ulusal denetim otoriteleri tarafından ve/veya ulusal muhasebe standartlarında tanımlandığı gibi.

⁹⁴ Dışarıdan temin edilen hizmetler için ödenen ücretlerin aksine, dışarı hizmet veren bankaların aldığı ücretler bu brüt gelir tanımına dahil edilecektir.

⁹⁵ Belirli muhasebe standartlarına göre, normalde bankacılık hesaplarına ait kalemleri oluşturan ve "vadeye kadar elde tutulan" ve "satılmaya hazır" şeklinde sınıflandırılan menkul kıymetler üzerinden gerçekleşen kârlar/zararlar da brüt gelir tanımının kapsamı dışında tutulur.

Şubat 2003’de yayınladığı “*Operasyonel Riskin Yönetilmesi ve Denetlenmesi İçin Sağlam Uygulamalar*” isimli rehberlere uymaları teşvik edilmektedir.

2. Standart Yaklaşım^{96, 97}

⁹⁶ Komite, yeniden kalibrasyon için risk hassasiyeti daha fazla olan verilerin mevcut olduğu durumlarda, Temel Gösterge Yaklaşımı ve Standart Yaklaşımın kalibrasyonunu yeniden değerlendirmek niyetindedir. Bu yeniden kalibrasyonun, 1. Yapısal Blok kapsamındaki yasal sermaye yükümlülüğünün operasyonel risk unsurunun genel kalibrasyonu üzerinde önemli bir etki yapması amaçlanmamaktadır.

⁹⁷ Alternatif Standart Yaklaşım:

Ulusal denetim otoritesinin tercihinine bağlı olarak, denetim otoritesi, bir bankanın bu alternatif yaklaşımın örneğin risklerin mükerrer sayımını engellemek yoluyla daha gelişmiş bir temel yarattığı konusunda kendisini ikna etmesi kayıt ve şartıyla, o bankanın Alternatif Standart Yaklaşımı (ASY) uygulamasına izin verebilir. Bir bankanın, ASY'yi kullanma iznini aldıktan sonra, denetim otoritesinden tekrar izin almadan yeniden Standart Yaklaşımına dönüşüne izin verilmez. Büyük piyasalarda faaliyet gösteren ve risklerini çeşitlendirmiş bulunan büyük bankaların ASY'yi kullanması öngörülmektedir.

ASY'de, operasyonel risk yasal sermaye miktarı /yöntemi, iki faaliyet kolu (perakende bankacılık ve ticari bankacılık) dışında, Standart Yaklaşımın aynısıdır. Bu istisnai faaliyet kollarında, maruz kalınan risk göstergesi olarak brüt gelirin yerine krediler ve avanslar - bir 'm' sabit faktörüyle çarpılmak suretiyle - kullanılır. Perakende ve ticari bankacılık faaliyet kolları için beta değerleri, Standart Yaklaşımından farklı değildir. Perakende bankacılık için ASY operasyonel risk sermaye bulundurma yükümlülüğü (ticari bankacılık için kullanılan aynı temel formülle) aşağıdaki denklemlerle hesaplanabilir:

$$K_{PB} = \beta_{PB} \times m \times LA_{PB}$$

Bu denklemlerde:

K_{PB} , perakende bankacılık faaliyet kolu için sermaye bulundurma yükümlülüğüdür

β_{PB} , perakende bankacılık faaliyet kolu için beta değeridir.

KT_{PB} , toplam bakiye perakende krediler ve avanslar tutarının (risk ağırlığı hesaplanmadan ve karşılıklar da dahil brüt olarak) son üç yıl içindeki ortalamasıdır.

m, 0.035'dir.

ASY amaçlarıyla, perakende bankacılık faaliyet kolunda toplam krediler ve avanslar tutarı, perakende, perakende sayılan KOBİ'ler ve satın alınan perakende alacaklar kredi portföylerinden çekilen toplam kredi tutarıdır. Ticari bankacılık faaliyet kolunda toplam krediler ve avanslar tutarı, kurumsal, hazine ve merkez bankası, banka, ihtisas kredileri, kurumsal kredi sayılan KOBİ'ler ve satın alınan kurumsal alacaklar kredi portföylerinde çekilen toplam kredi tutarıdır. Bankacılık hesaplarında izlenen menkul kıymetlerin defter değeri de dahil edilmelidir.

ASY'de, bankalar, isterlerse, perakende ve ticari bankacılık sonuçlarını bir %15 beta değeri kullanarak toplayabilirler. Benzer şekilde, brüt gelirlerini diğer altı faaliyet koluna ayıramayan bankalar, bu altı faaliyet kolunda elde ettikleri toplam brüt gelirlerini bir %18 beta değeri kullanarak toplayabilirler ve negatif brüt gelir 654 numaralı paragrafta açıklandığı gibi işlem görür.

Standart Yaklaşımında olduğu gibi, ASY'de de toplam sermaye bulundurma yükümlülüğü, sekiz faaliyet kolunun her birindeki yasal sermaye bulundurma yükümlülüklerinin basit toplamı alınarak hesaplanır.

652. Standart Yaklaşımında, bankaların faaliyetleri, sekiz ayrı faaliyet koluna bölünür: kurumsal finansman, alım-satım & satış, perakende bankacılık, ticari bankacılık, tasfiye (takas) ve ödemeler, acentelik hizmetleri, varlık yönetimi ve perakende aracılık hizmetleri. Bu faaliyet kolları Ek 6'da detaylı bir şekilde açıklanmaktadır.

653. Her faaliyet kolunda, brüt gelir, iş operasyonları ve faaliyetlerin ölçeğini, dolayısıyla, faaliyet kollarının her birinde operasyonel risklerin olası ölçeğini gösteren bir gösterge işlevini görür. Her faaliyet kolu için sermaye bulundurma yükümlülüğü, brüt gelirin o faaliyet koluna tahsis edilen bir faktörle (beta ile gösterilir) çarpılması yoluyla hesaplanır. Beta, belirli bir faaliyet kolundaki operasyonel risk kayıp deneyimi ile o faaliyet kolu için toplam brüt gelir seviyesi arasında sektör çapında mevcut ilişkiyi gösteren bir katsayıdır. Standart Yaklaşımında, brüt gelirin kuruluşun tüm faaliyetleri için değil, her faaliyet kolu için ayrıca ölçüldüğü not edilmelidir; örneğin, kurumsal finansman faaliyet kolunda kullanılan gösterge değeri, kurumsal finansman faaliyet kolunda yaratılan brüt gelirdir.

654. Toplam sermaye bulundurma yükümlülüğü, faaliyet kollarının her birinde her yıla ilişkin hesaplanan yasal sermaye bulundurma yükümlülüklerinin basit toplamının üç yıllık ortalaması olarak hesaplanır. Herhangi belirli bir yılda, herhangi bir faaliyet kolunda (eksi brüt gelirden kaynaklanan) negatif sermaye bulundurma yükümlülükleri, herhangi bir sınırlamaya tâbi olmaksızın, diğer faaliyet kollarındaki pozitif sermaye bulundurma yükümlülüklerini ortadan kaldırabilir.⁹⁸ Bununla birlikte, belirli bir yılda bütün faaliyet kolları için toplam sermaye bulundurma yükümlülüğü negatif ise, o yıl için kesrin pay kısmına yazılması gereken değer sıfır olacaktır.⁹⁹ Toplam sermaye bulundurma yükümlülüğü aşağıdaki formülle gösterilebilir:

$$K_{SY} = \{\sum_{yil\ 1-3} \text{maksimum}[\sum(BG_{1-8} \times \beta_{1-8})_50]\}/3$$

Bu denklemden:

K_{SY} = Standart Yaklaşımına göre sermaye bulundurma yükümlülüğü

BG_{1-8} = Sekiz faaliyet kolunun her biri için, belirli bir yılda yıllık brüt gelir (yukarıda Temel Gösterge Yaklaşımı kapsamında tanımlandığı gibi)

β_{1-8} = Sekiz faaliyet kolunun her biri için, gereken sermaye seviyesini brüt gelir düzeyine bağlayan ve Komite tarafından belirlenen sabit bir oran.

⁹⁸ Denetim otoriteleri ulusal uygulama tercihine göre, negatif brüt gelir için daha muhafazakar bir uygulama benimseyebilirler.

⁹⁹ Temel Gösterge Yaklaşımında olduğu gibi, Standart Yaklaşımında negatif brüt gelirin bir bankanın 1. Yapısal Blok kapsamındaki sermaye bulundurma yükümlülüğünü bozması halinde, denetim otoriteleri 2. Yapısal Blok kapsamında uygun denetimsel tedbirlerin alınmasını değerlendireceklerdir.

Betalarnn değerleri aşağıda gösterilmektedir:

İş Kolları	Beta Faktörleri
Kurumsal finansman (β_1)	%18
Alım-satım ve satış (β_2)	%18
Perakende bankacılık (β_3)	%12
Ticari bankacılık (β_4)	%15
Takas ve demeler (β_5)	%18
Acentelik hizmetleri (β_6)	%15
Varlık yönetimi (β_7)	%12
Perakende aracılık (β_8)	%12

3. İleri lm Yaklaşımları (İÖY)

655. İÖY’de, yasal sermaye yükümlülüğü, İÖY için aşağıda belirtilen nicel ve nitel kriterler kullanılarak bankanın kendi içsel operasyonel risk ölüm sistemiyle tespit edilen risk ltne eşit olacaktır. İÖY’nin kullanılması denetim otoritesinin onayına tâbidir.

656. İÖY’yi kullanan bir banka, faaliyet gösterdiği ülkenin denetim otoritelerinin onayıyla ve kendi kurulu bulunduğu ülkenin denetim otoritelerinin desteğiyle, genel banka grubuna kıyasla önemli sayılmayan, fakat kendileri Bölüm 1’e uygun olarak bu ereve dokümana tâbi olan, uluslararası faaliyet gösteren banka iştirakleri için yasal sermaye yükümlülüğünü belirlemek amacıyla bir tahsis mekanizması kullanabilir. Denetim otoritesinin onayı, bankanın bu iştirakleri için uyguladığı tahsis mekanizmasının uygun olduğunu ve ampirik kanıtlarla desteklenebileceğini ilgili denetim otoritelerini tatmin edici bir şekilde göstermesi şartına bağlı olacaktır. Her iştirakin yönetim kurulu ve üst yönetimi, iştirakin operasyonel riskleri ve kontrolleriyle ilgili kendi değerlendirmesini yapmaktan ve iştirakin bu risklere karşı yeterli sermayeye sahip olmasını sağlamaktan sorumludurlar.

657. Paragraf 669(d)’de belirtildiği gibi denetim otoritesinin onayına tâbi olarak, risk eitlendirme faydalarının iyi gerekçelendirilmiş bir tahmini, grup çapında yapılabileceği gibi banka iştiraki seviyesinde de yapılabilir. Bununla birlikte, faaliyet gösterdiği ülkenin denetim otoriteleri ilgili banka iştiraklerinin sermaye yükümlülüklerini münferiden hesaplamaları gerektiğine karar verdiği takdirde (Bölüm 1’e bakınız), ilgili banka iştirakleri, grup çapında risk eitlendirme faydalarını kendi İÖY hesaplamalarına dahil edemezler (rneğin, uluslararası faaliyet gösteren bir banka iştiraki önemli sayıldığı takdirde, o banka iştiraki, kendi faaliyetlerinin yarattığı risk eitlendirme faydalarını (yani, alt-konsolide seviyede oluşan faydalar) hesaplamaya dahil edebilir, fakat ana şirketinin risk eitlendirme faydalarını hesaplamaya dahil edemez).

658. Bir tahsis yönteminin uygun olup olmadığı, risk açısından hassas tahsis tekniklerinin gelişmişlik düzeyine ve bu tekniklerin tüzel kişilerde ve tüm banka grubunda operasyonel risk düzeyini hangi oranda yansıtığına dikkat edilerek

incelenecek ve tespit edilecektir. İlgili denetim otoriteleri, brüt gelire dayanan veya operasyonel risk için başka göstergelere (proxy) dayanan tekniklere ilk onay verilmiş olmasına rağmen, İÖY'yi uygulayan banka gruplarının risk hassasiyeti daha fazla olan yeni operasyonel risk tahsis teknikleri geliştirme çabalarını sürdürmelerini beklerler.

659. İÖY'yi kullanan bankaların kendi sermaye yükümlülüklerini hem bu yaklaşımı uygulayarak hem de paragraf 46'da açıklanan ve tanımlanan 1988 Uzlaşısını dikkate alarak hesaplamaları gerekecektir.

C. Kabul Edilebilirlik Kriterleri

1. *Standart Yaklaşım*¹⁰⁰

660. Standart Yaklaşımı kullanmak için gerekli niteliklere haiz olabilmek ve yöntemi kullanmaya hak kazanabilmek için, bir bankanın, asgari olarak:

- yönetim kurulunun ve üst yönetiminin (duruma göre) operasyonel risk yönetim çerçevesinin gözetiminde-denetiminde aktif görev aldığı;
- kavramsal olarak sağlam olan ve bütünlük içinde uygulanan bir operasyonel risk yönetim sisteminin bulunduğu; ve
- hem büyük faaliyet kollarında hem de iç kontrol ve teftiş alanlarında bu yaklaşımı uygulamak için yeterli kaynaklara sahip olduğu

konularında ilgili denetim otoritesini ikna etmesi gerekir.

661. Denetim otoriteleri, bir bankanın Standart Yaklaşımının yasal sermaye hesabı amacıyla kullanılmadan önce, bir ilk izleme süresi boyunca izlenmesi için ısrar etme hakkına sahiptirler.

662. Bir bankanın, mevcut faaliyet kolları ve faaliyetlerinden elde ettiği brüt geliri standart ölçüm yöntemine ilişkin çerçeveye eşlemek için somut ve belirli politikalar geliştirmeli ve yazılı hale getirilmiş kriterlere sahip olmalıdır. Bu kriterler, yeni veya değişen faaliyet kolları için gözden geçirilmeli ve gerekirse ayarlamalar yapılmalıdır. İş birimleri eşlemesine ilişkin prensipler Ek 6'da düzenlenmektedir.

663. Uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bazı bankalar Standart Yaklaşımı kullanmak isteyeceklerdir; bundan dolayı, bu tür bankaların yeterli ve uygun operasyonel risk yönetim sistemlerine sahip olmaları önemlidir. Sonuç olarak,

¹⁰⁰ Bankaların Alternatif Standart Yaklaşımı uygulamasına izin veren denetim otoriteleri, o yaklaşım için uygun kabul edilebilirlik kriterlerini kararlaştırmalıdır, çünkü bu bölümün 662 ve 663. paragraflarında belirtilen kriterler o yaklaşım için uygun olmayabilir.

Standart Yaklaşımı uygulayan uluslararası düzeyde faaliyet gösteren bir banka aşağıda sayılan ilave kriterlere de uymalıdır:¹⁰¹

- (a) Bankanın, operasyonel risk yönetim fonksiyonuna verilen görev ve sorumlulukları açıkça gösteren bir operasyonel risk yönetim sistemi bulunmalıdır. Operasyonel risk yönetim fonksiyonu, operasyonel riski tanımlamak, değerlendirmek, izlemek ve kontrol etmek/ azaltmak amacına yönelik stratejiler geliştirmekten; operasyonel risk yönetimi ve kontrollerine ilişkin banka düzeyinde geçerli politika ve prosedürler belirlemekten; bankanın operasyonel risk değerlendirme yönteminin tasarlanması ve uygulanmasından ve operasyonel risk için bir risk raporlama sisteminin tasarlanması ve uygulanmasından sorumludur.
- (b) Banka, içsel operasyonel risk değerlendirme sisteminin bir parçası olarak, banka, faaliyet kollarına göre önemli kayıplar da dahil, ilgili operasyonel risk verilerini sistemli bir şekilde izlemelidir. Bankanın operasyonel risk değerlendirme sistemi, bankanın risk yönetim süreçlerine entegre edilmelidir. Bu sistemin çıktısı, bankanın operasyonel risk profilini izleme ve kontrol etme sürecinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Örneğin, bu bilgiler, risk raporlama, yönetim raporlaması ve risk analizinde önemli ve belirleyici rol oynamalıdır. Banka, operasyonel risk yönetimini banka çapında geliştirme ve güçlendirme amacına yönelik teşvikler yaratmak için belirli tekniklere sahip olmalıdır.
- (c) Önemli operasyonel kayıplar da dahil maruz kalınan operasyonel riskler ilgili faaliyet kolu yönetimine, üst yönetime ve yönetim kuruluna düzenli olarak rapor edilmelidir. Banka, yönetime yapılan raporlardaki bilgilere dayalı olarak uygun tedbirleri almak için gerekli prosedürlere sahip olmalıdır.
- (d) Bankanın operasyonel risk yönetim sistemi iyi bir şekilde yazılı hale getirilmelidir. Bankanın operasyonel risk yönetim sistemine ilişkin dahili politika, kontrol ve prosedürlerden oluşan yazılı hale getirilmiş bir sete uyumu sağlama amacına yönelik bir programı bulunmalı ve bu program, uyumsuzluk halinde ne yapılacağını gösteren politikaları da içermelidir.
- (e) Bankanın operasyonel risk yönetim süreçleri ve ilgili değerlendirme sistemi, doğrulama ve onaya ve düzenli bağımsız denetime tâbi tutulmalıdır. Bu denetimler, hem ilgili faaliyet kollarının hem de operasyonel risk yönetimi fonksiyonunun faaliyetlerini kapsamalıdır.
- (f) Bankanın operasyonel risk değerlendirme sistemi (dahili doğrulama ve onay süreçleri de dahil), dış denetçilerin ve/veya denetim otoritelerinin düzenli incelemesine tâbi tutulmalıdır.

¹⁰¹ Bu kriterler, diğer bankalar için tavsiye edilmektedir ve bu kriterlerin uyulması gerekli yükümlülükler olup olmayacağı ulusal uygulama tercihine bağlıdır.

2. İleri Ölçüm Yaklaşımları (İÖY)

(i) Genel Standartlar

664. Bir bankanın İÖY'yi kullanabilmek için gerekli niteliklere haiz olabilmesi için asgari olarak:

- yönetim kurulunun ve üst düzey yönetiminin (duruma göre) operasyonel risk yönetim çerçevesinin gözetim ve denetiminde aktif görev aldığı;
- kavramsal olarak sağlam olan ve bütünlük içinde uygulanan bir operasyonel risk yönetim sisteminin bulunduğu; ve
- hem büyük faaliyet kollarında hem de iç kontrol ve teftiş alanlarında bu yaklaşımı uygulamak için yeterli kaynaklara sahip olduğu

konularında ilgili denetim otoritesini ikna etmesi gereklidir.

665. Bir bankanın İÖY uygulaması, yasal sermaye hesaplaması amacıyla kullanılmadan önce, denetim otoritesinin ilk izleme sürecine tâbi olacaktır. Bu süreç, denetim otoritesinin bu yaklaşımın güvenilir ve uygun olup olmadığını belirlemesine olanak sağlayacaktır. Aşağıda açıklandığı gibi, bir bankanın içsel ölçüm sistemi; içsel ve ilgili dışsal kayıp verilerinin, senaryo analizinin ve bankaya özgü iş ortamı ve iç kontrol faktörlerinin birlikte kullanımına dayalı olarak, beklenmeyen kayıpları makul ölçülerde tahmin edebilmelidir. Bankanın ölçüm sistemi, ayrıca, operasyonel risk için ekonomik sermayenin faaliyet kollarına tahsisini, ilgili faaliyet kollarında operasyonel risk yönetiminin geliştirilmesi için teşvikler yaratacak bir tarzda destekleyebilmelidir.

(ii) Nitel Standartlar

666. Bir bankanın operasyonel risk sermayesi için yasal sermayenin hesaplanmasında İÖY'ü kullanmasına izin verilebilmesi için, bankanın aşağıda sayılan nitel standartlara uyum sağlaması gereklidir:

- (a) Bankada, bankanın operasyonel risk yönetim çerçevesinin tasarlanması ve uygulanmasından sorumlu olan bağımsız bir operasyonel risk yönetim fonksiyonu bulunmalıdır. Bu fonksiyon, operasyonel risk yönetimi ve kontrollerine ilişkin banka düzeyinde geçerli politikalar ve prosedürler belirlemekten; bankanın operasyonel risk ölçüm yönteminin tasarlanması ve uygulanmasından; operasyonel risk için bir risk raporlama sisteminin tasarlanması ve uygulanmasından ve operasyonel risk tanımlama, ölçme, izleme ve kontrol etme/azaltma amacına yönelik stratejiler geliştirmekten sorumludur.
- (b) Bankanın operasyonel risk ölçüm sistemi, bankanın günlük risk yönetimi süreçlerine yakından entegre edilmelidir. Bu sistemin çıktısı, bankanın

operasyonel risk profilini izleme ve kontrol etme sürecinin ayrılmaz bir parçası olmalıdır. Örneğin, bu bilgiler, risk raporlaması, yönetim raporlaması, içsel sermaye tahsisi ve risk analizinde önemli ve belirleyici rol oynamalıdır. Banka, operasyonel risk yönetimini firma çapında geliştirmek amacına yönelik teşvikler yaratmak ve operasyonel risk için ayrılacak sermayeyi büyük faaliyet kollarına tahsis etmek için belirli tekniklere sahip olmalıdır.

- (c) Maruz bulunulan operasyonel riskler ile kayıp deneyimleri ilgili faaliyet kolu yönetimine, üst düzey yönetime ve yönetim kuruluna düzenli olarak raporlanmalıdır. Bankanın, yönetim raporlarındaki bilgiler esas alınarak gerekli tedbirleri almak için prosedürleri bulunmalıdır.
- (d) Bankanın operasyonel risk yönetim sistemi, iyi bir şekilde yazılı hale getirilmelidir. Bankanın, operasyonel risk yönetim sistemine ilişkin dahili politika, kontrol ve prosedürlerden oluşan yazılı hale getirilmiş bir sete uyumu sağlama amacına yönelik bir programı bulunmalı ve bu program, uyumsuzluk halinde nelerin yapılacağını gösteren politikaları da içermelidir.
- (e) İç ve/veya dış denetçiler, operasyonel risk yönetim süreçleri ve ölçüm sisteminde düzenli denetimler yapmalıdırlar. Bu denetim, hem ilgili faaliyet kollarının hem de bağımsız operasyonel risk yönetimi fonksiyonunun faaliyetlerini içermelidir.
- (f) Operasyonel risk ölçüm sisteminin dış denetçiler ve/ veya denetim otoriteleri tarafından onaylanması süreci aşağıdakileri içermelidir:
 - iç doğrulama ve onay süreçlerinin tatmin edici bir şekilde çalıştığının doğrulanması; ve
 - risk ölçüm sistemiyle bağlantılı veri akışları ve süreçlerinin şeffaf ve ulaşılabilir olmasının sağlanması. Özellikle, denetçilerin ve ilgili denetim otoritelerinin bu sistemin detaylı tanımlamalarına ve parametrelerine gerekli gördüklerinde ve uygun usullerle kolay erişebilecek bir konumda olmaları gerekir.

(iii) *Nicel Standartlar*

İÖY Sağlamlık Standardı

667. Operasyonel riske ilişkin analitik yaklaşımların sürekli olarak geliştirilmesinden dolayı, Komite, yasal sermaye hesaplamak için gerekli operasyonel risk ölçütünü bulmak için kullanılacak yaklaşım veya dağılım varsayımları konusunda herhangi bir spesifik belirleme yapmamaktadır. Bununla birlikte, bir banka uyguladığı yaklaşımın kayıp dağılımının kuyruğunda yer alan potansiyel kayıp olaylarını başarıyla modelleyebildiğini gösterebilmelidir. Hangi yaklaşım uygulanırsa uygulansın, bir banka, kullandığı operasyonel risk

ölçütünün, kredi riskine ilişkin içsel derecelendirme yaklaşımındaki denkleme (yani, bir yıl elde tutma süresine ve 99,9 güven aralığına denk) bir sağlamlık standardına uyduğunu göstermelidir.

668. Komite, İÖY sağlamlık standardının bir operasyonel risk ölçüm ve yönetim sisteminin geliştirilmesinde bankalara önemli esneklik kazandırdığını kabul etmektedir. Bununla birlikte bankalar, bu sistemlerin geliştirilmesinde, operasyonel risk modeli geliştirme ve bağımsız model doğrulama/onaylama için sağlam ve katı prosedürlere sahip olmalıdırlar. Komite, potansiyel operasyonel kayıplarla ilgili güvenilir ve tutarlı tahminler yapmaya yönelik gelişen sektör uygulamalarını, uygulama öncesinde inceleyecektir. Komite, toplanan verileri ve İÖY ile tahmin edilen sermaye yükümlülüklerinin seviyesini de inceleyecektir ve uygun gördüğü takdirde, öneriler geliştirecektir.

Detaylı Kriterler

669. Bu bölüm, asgari yasal sermaye yükümlülüğünün hesaplanması amacıyla dahili olarak geliştirilen operasyonel risk ölçütlerine uygulanacak bir nicel standartlar dizisini tanımlamaktadır.

- (a) Bir içsel operasyonel risk ölçüm sisteminin, Komite'nin paragraf 644'de tanımladığı operasyonel risk kapsamına ve Ek 7'de tanımladığı kayıp olayı türleri ile uyumlu ve tutarlı olmalıdır.
- (b) Banka, dahili iş uygulamalarının BK'yi yeterince kapsadığını kanıtlamadıkça, denetim otoriteleri, bankanın yasal sermaye yükümlülüğünü beklenen kayıplar (BK) ve beklenmeyen kayıpların (BMK) toplamı olarak hesaplamasını isteyeceklerdir. Bir başka deyişle, asgari yasal sermaye yükümlülüğü hesaplamasını sadece (BMK)'ye dayandırabilmek için, banka, BK risklerini ölçtüğünü ve muhasebeleştirdiğini kendi ulusal denetim otoritesini tatmin edecek şekilde gösterebilmelidir.
- (c) Bir bankanın risk ölçüm sistemi, kayıp tahminlerinin kuyruk şeklini etkileyen önemli operasyonel risk belirleyici faktörlerini kapsamak için yeterli düzeyde "çeşitlendirilmiş" olmalıdır.
- (d) Asgari yasal sermaye yükümlülüğünü hesaplamak için, farklı operasyonel risk tahminlerine ilişkin risk ölçüm sonuçlarının toplanması gerekir. Bununla birlikte, bir bankanın, korelasyonları belirlemek için kullandığı sistemlerin sağlam olduğunu, doğru uygulandığını ve bu korelasyon tahminlerini (özellikle stres dönemlerinde) etkileyen belirsizliği dikkate aldığını ulusal denetim otoritesini tatmin edecek şekilde göstermek şartıyla, çeşitli münferit operasyonel risk tahminleri arasında kendisinin dahili olarak tespit ettiği operasyonel risk kayıp korelasyonlarını kullanmasına izin verilebilir. Banka, uyguladığı korelasyon varsayımlarını, uygun nitel ve nicel teknikler kullanarak doğrulamalıdır.

- (e) Her operasyonel risk ölçüm sisteminin bu bölümde belirtilen denetim otoritesince öngörülen sağlamlık standardına uymasına yönelik belirli temel özellikleri bulunmalıdır. Bu özellikler; içsel verilerin, ilgili ve amaca uygun dış verilerin, senaryo analizinin ve iş ortamını ve iç kontrol sistemlerini yansıtan başka faktörlerin kullanılmasını içermelidir.
- (f) Bir banka, genel operasyonel risk ölçüm sisteminde bu temel unsurların ağırlıklarını tespit etmek için güvenilir, şeffaf, iyi dokümente edilmiş ve kontrol edilebilen ve onaylanabilen bir yaklaşım benimsemeli ve uygulamalıdır. Örneğin, esas olarak dahili ve harici kayıp olayı verilerine dayanan 99.9^{ncu} yüzdelik dilime tekabül eden güven aralığında yapılan tahminlerin, bir ağır-kuyruklu kayıp dağılımı ve az sayıda gözlemlenmiş kayıp olayı bulunan faaliyet kolları için güvenilir olmadığı durumlar söz konusu olabilir. Bu durumlarda, senaryo analizi ve iş ortamı ve kontrol faktörleri, risk ölçüm sisteminde daha öncelikli ve önemli bir rol oynayabilir. Öte yandan, esas olarak bu verilere dayanan 99.9^{ncu} yüzdelik dilime tekabül eden güven aralığında yapılan tahminlerin güvenilir sayıldığı hallerde, operasyonel kayıp olayı verileri risk ölçüm sisteminde daha öncelikli ve önemli bir rol oynayabilir. Herhalde, bankanın dört temel unsurun ağırlığını tespit etmek için kullandığı yaklaşım dahili olarak uyumlu olmalı ve çerçevenin diğer unsurlarında daha önce dikkate alınmış bulunan nitel değerlendirmeler veya risk azaltıcıların mükerrer sayımını engellemelidir.

İçsel Veriler

670. Bankalar, içsel kayıp verilerini bu bölümde bahsi geçen kriterlere göre izlemelidirler. İçsel kayıp olayı verilerini izlemek, güvenilir bir risk ölçüm sisteminin geliştirilmesinin ve işlerliğinin olmazsa olmaz bir önkoşuludur. İçsel kayıp verileri, bir bankanın yaptığı risk tahminlerinin fiili kayıp deneyimiyle bağlantısı için de yaşamsal öneme sahiptir. Bu, içsel kayıp verilerinin ampirik risk tahminlerinin temeli olarak ya da bankanın risk ölçüm sisteminin girdileri ve çıktılarını doğrulama aracı olarak ya da kayıp deneyimleri ile risk yönetim ve kontrol kararları arasında bir bağlantı olarak kullanılması da dahil, çeşitli farklı yollarla sağlanabilir.

671. Bankanın cari iş faaliyetleri, teknolojik süreçleri ve risk yönetim prosedürleri ile açıkça ilişkilendirilmiş içsel kayıp verileri amaca en uygun verilerdir. Bu nedenle, banka, muhakemeye dayanan aşma, indirme veya yükseltme veya başka ayarlamaların yapılabildiği durumlar da dahil, tarihsel kayıp verilerinin amaca uygunluğunun sürüp sürmediğini, bu verilerin hangi ölçüler içinde kullanılabileceğini ve bu kararları almaya kimin yetkili olduğunu değerlendirmek için yazılı hale getirilmiş prosedürlere sahip olmalıdır.

672. Yasal sermayeyi hesaplamak amacıyla kullanılan ve dahili olarak oluşturulan operasyonel risk ölçütleri; içsel kayıp verilerinin doğrudan doğruya kayıp ölçütüne ilişkin modelin kurulması için mi yoksa modeli onaylamak/doğrulamak için mi kullanıldığına bakılmaksızın, en az beş yıllık bir

gözlem süresine dayanmalıdır. Bir banka İÖY uygulamasına ilk geçtiğinde, üç yıllık bir tarihsel veri uzunluğu kabul edilebilir bir veri uzunluğudur(bu, paragraf 46'daki paralel hesaplamaları da içerir).

673. Yasal sermaye amaçlarıyla kullanılabilme için, bir bankanın içsel kayıp verilerinin toplanması süreçleri aşağıdaki standartlara uygun olmalıdır:

- Bir banka, denetim otoritesinin onaylama/doğrulama işlemine yardımcı olmak için, tarihsel içsel kayıp olaylarını Ek 6 ve 7'de tanımlanan ilgili 1. seviye denetim otoritesi kategorilerine eşleyebilmeli ve bu verileri talepleri üzerine denetim otoritelerine sunabilmelidir. Banka, kayıpları belirlenmiş faaliyet kollarına ve olay türlerine tahsis etmek için yazılı hale getirilmiş objektif kriterler uygulamalıdır. Bununla birlikte, bu kategorileri içsel operasyonel risk ölçüm sisteminde hangi ölçülerde uygulayacağına ilişkin karar bankanın kendi ihtiyarındadır.
- Bir bankanın içsel kayıp verileri kapsamlı olmalı ve ilgili bütün alt-sistemler ve coğrafi alanlardaki alakalı bütün önemli faaliyetleri ve riskleri kapsamalıdır. Bir banka, kapsam dışı bırakılan faaliyetlerin veya risklerin tek başına ve toplu olarak genel risk tahminleri üzerinde önemli bir etki yapmayacağını gösterebilmelidir. Banka, içsel kayıp verilerini toplamak için uygun bir *minimum* brüt kayıp eşik değeri (örneğin 10.000 €) uygulamalıdır. Bu uygun eşik değeri, bankalar arasında ve aynı banka içinde farklı faaliyet kolları ve/veya olay türleri arasında bir miktar farklılık gösterebilir. Bununla birlikte, belirli eşik değerler, benzer bankaların kullandığı eşik değerlere genel olarak uyumlu olmalıdır.
- Brüt kayıp miktarlarına ilişkin bilgilerin yanı sıra, bir banka, olayın tarihi ve brüt kayıp miktarından yapılan tahsilat/kurtarma miktarı hakkında bilgiler ve ayrıca, kayıp olayının sebepleri veya belirleyici etkenleri hakkında bazı açıklayıcı bilgiler de toplamalıdır. Açıklayıcı bilgilerin detay seviyesi, ilgili brüt kayıp miktarının seviyesine uygun olmalıdır.
- Bir banka, bir merkezi departmanda (örneğin, bilgi teknolojileri birimi) veya birden fazla faaliyet alanını kapsayan bir birimde bir olaydan kaynaklanan kayıp verileri ile birlikte zaman içinde bağlantılı olaylardan kaynaklanan kayıp verilerini tespit etmekle ilgili belirli kriterler geliştirmelidir.
- Kredi riskiyle bağlantılı olan ve geçmişten beri bankaların kredi riski veri tabanlarına dahil edilen operasyonel risk kayıpları (örneğin, teminat yönetiminde başarısızlık), bu Çerçeve de, asgari yasal sermayenin hesaplanması amacıyla kredi riski sayılmaya devam edilecektir. Bu nedenle, bu kayıplar, operasyonel risk sermaye bulundurma yükümlülüğüne tâbi olmayacaktır.¹⁰² Buna rağmen, bankalar, içsel operasyonel risk yönetimi amaçlarıyla, kredi riskiyle bağlantılı olanlar da dahil, bütün önemli

¹⁰² Bu, kredi riski ve operasyonel risk veritabanlarını daha yeni oluşturmakta olanlar da dahil bütün bankalar için geçerlidir.

operasyonel risk kayıplarını operasyonel risk tanımının kapsamına (paragraf 644'de verilen tanıma ve Ek 7'de sayılan kayıp olayı türlerine) uygun bir şekilde belirlemelidirler. Bu operasyonel riskle bağlantılı önemli kredi riski kayıpları, bir bankanın kendi içsel operasyonel risk veri tabanında ayrıca işaretlenerek gösterilmelidir. Bu kayıpların önem düzeyi, bankalar arasında ve bir banka içinde farklı faaliyet kolları ve/veya olay türleri arasında farklılık gösterebilir. Bu önemlilik eşiği değerleri, benzer bankaların kullandığı eşik değerlere genel olarak uygun ve bunlarla uyumlu olmalıdır.

- Piyasa riskiyle bağlantılı olan operasyonel risk kayıpları, bu Çerçeve de, asgari yasal sermayenin hesaplanması amacıyla operasyonel risk sayılacak ve dolayısıyla, operasyonel risk sermaye bulundurma yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

Dış Veriler

674. Bir bankanın operasyonel risk ölçüm sisteminde, özellikle bankanın sık olmamakla birlikte potansiyel olarak ciddi kayıplara maruz kalabileceğine inanmak için sebepler varsa, amaca uygun dış veriler de (halka açık veriler ve/veya bir veri tabanında toplanan ve diğer bankaların da verilerini içeren sektör verileri) kullanılmalıdır. Bu dış veriler; fiili kayıp miktarı hakkındaki verileri, olayın meydana geldiği iş operasyonlarının büyüklüğüne dair bilgileri, kayıp olaylarının sebep ve koşullarına ilişkin bilgileri veya kayıp olayının diğer bankalar için önemini değerlendirilmesine yardımcı olabilecek başka bilgileri de içermelidir. Bir bankanın, dış verilerin kullanılması gereken durumları ve verileri hesaplamaya dahil etmek için kullanacağı yöntemleri (örneğin, yükseltme veya azaltma, nitel ayarlamalar veya gelişmiş senaryo analizinin bildirilmesi gibi) belirlemek amacıyla yönelik sistemli bir süreci bulunmalıdır. Dış verilerin kullanılmasına ilişkin koşullar ve uygulamalar düzenli olarak gözden geçirilmeli, kaydedilmeli ve periyodik olarak bağımsız denetime tâbi tutulmalıdır.

Senaryo Analizi

675. Bir banka, yüksek tutarlı kayıp olaylarıyla ilgili maruz bulunduğu risk düzeyini değerlendirmek amacıyla, dış verilerle bağlantılı olarak bir uzman görüşüne dayalı senaryo analizi yöntemini kullanabilir. Bu yaklaşım, yüksek tutarlı kayıp olayları hakkında gerekçelere dayanan değerlendirmeler yapabilmek için, deneyimli yöneticiler ve risk yönetim uzmanlarının bilgisine dayanır. Örneğin, bu uzman değerlendirmeleri, varsayılan bir istatistiksel kayıp dağılımının parametreleri olarak ifade edilebilir. Ayrıca, senaryo analizi, bankanın operasyonel risk ölçümü çerçevesi içinde kullanılan korelasyon varsayımlarından sapmaların etkisini değerlendirmek ve özellikle, birden fazla eşzamanlı operasyonel risk kayıp olayından kaynaklanabilecek olası zararları değerlendirmek amacıyla da kullanılmalıdır. Zaman içinde bu değerlendirmelerin makul değerlendirmeler olarak kalmalarını sağlamak için fiilen gerçekleşen kayıp olayı deneyimleriyle karşılaştırılmak suretiyle doğrulanması ve gerekirse yeniden değerlendirilmesi gereklidir.

İş Ortamı ve İç Kontrol Faktörleri

676. Bir bankanın banka-çapında risk değerlendirme yöntemi, fiilen gerçekleşen veya senaryoya dayanan kayıp verilerini kullanmanın yanı sıra, bankanın operasyonel risk profilini değiştirebilecek olan temel iş ortamı ve iç kontrol faktörlerini de kapsamalıdır. Bu faktörler, bankanın risk değerlendirmelerini daha geleceğe dönük yapacak; bankanın kontrol ve çalışma ortamlarının kalitesini daha doğrudan yansıtacak; sermaye değerlendirmelerinin risk yönetim hedeflerine uyumlu olmasına yardımcı olacak ve operasyonel risk profillerindeki hem iyileşmeleri hem de kötüleşme ve bozulmaları daha çabuk tespit edecektir. Yasal sermaye hesaplaması amaçlarıyla kullanılabilmesi için, bu faktörlerin bir bankanın risk ölçüm çerçevesinde kullanımı aşağıdaki standartlara uygun olmalıdır:

- Her faktör seçiminin, etkilenen iş alanları hakkında uzman görüşlerini de içeren ve deneyimlere dayanan anlamlı bir risk belirleyicisi olduğunun kanıtlanması gereklidir. Mümkün olan durumlarda, bu faktörler, doğrulanmaları ve onaylanmalarına olanak sağlayacak nicel ölçütlere dönüştürülebilmelidir.
- Bir bankanın risk tahminlerinin faktörlerdeki değişimlere ve çeşitli faktörlerin nispi ağırlığına karşı hassasiyeti sağlam temellere dayanmalıdır. Bu çerçeve, risk kontrollerindeki gelişmelerden kaynaklanan risk değişikliklerinin yanı sıra, faaliyetlerin artan karmaşıklığından veya iş hacmindeki artıştan dolayı meydana gelebilecek potansiyel risk artışlarını da yakalayabilmelidir (analize dahil edebilmelidir).
- Ampirik tahminlerdeki ayarlamalar için destekleyici bir gerekçe olarak kullanımı da dahil bütün kullanım amaçları ve çerçevenin kendisi, iyi dokümanite edilmeli ve hem banka içinde hem de denetim otoriteleri tarafından bağımsız denetime tâbi tutulmalıdır.
- Zaman içinde bu sürecin ve sonuçlarının, gerçekleşen içsel kayıp olayları ve ilgili dış veriler ile karşılaştırılmak suretiyle doğrulanması/onaylanması ve gereken ayarlamaların yapılması gereklidir.

(iv) *Riskin Azaltılması*¹⁰³

677. İÖY’de, bir bankanın asgari yasal sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında kullanılan operasyonel risk ölçütlerinde sigortanın risk azaltıcı etkisini dikkate almasına izin verilecektir. Sigortanın risk azaltıcı etkisi, İÖY ile hesaplanan toplam operasyonel risk sermaye bulundurma yükümlülüğünün %20’siyle sınırlı olacaktır.

¹⁰³ Komite, operasyonel risk için risk azaltıcılarının kullanımı hakkında sektörle devam eden diyalogunu sürdürmek istemektedir ve bu bağlamda, artan deneyim esasında, operasyonel risk azaltıcıları ile ilgili kriterleri ve bunların dikkate alınmasına ilişkin limitleri gözden geçirebilir.

678. Bir bankanın bu risk azaltıcılardan istifade etme kabiliyeti, aşağıdaki kriterlere uyması şartına bağlı olacaktır:

- Sigortacının asgari hasar tazminatı ödeme kabiliyeti derecesi A (veya muadili) olmalıdır.
- Sigorta poliçesinin ilk geçerlilik süresi en az bir yıl olmalıdır. Kalan geçerlilik süresi bir yıldan kısa olan poliçeler için, banka, kalan geçerlilik süresi 90 gün veya daha kısa olan poliçeler için %100 kesinti oranına kadar poliçenin azalan kalan geçerlilik süresini yansıtan uygun kesintileri yapmalıdır.
- Sigorta poliçesinde asgari iptal ihbarı süresi 90 gün olmalıdır.
- Sigorta poliçesinde, ilgili denetim otoritesinin karar ve fiilleriyle tetiklenen ya da temerrüde düşen bir banka ile ilgili olarak, bankaya karşı tasfiye takibinin başlatılmasından veya kayyım tayininden sonra olan olaylar hariç, bankanın, kayyımın veya tasfiye memurunun bankanın maruz kaldığı kayıplar veya yaptığı masrafların tazminini talep etmesini engelleyen herhangi bir istisna, tenzili muafiyet veya sınırlama bulunmamalıdır; ancak şu şartla ki, sigorta poliçesi, denetim otoritesinin karar ve eylemlerinden kaynaklanan para cezaları, cezalar veya cezai tazminatları kapsam dışı tutabilir.
- Risk azaltımına ilişkin hesaplamalar, bankanın sigorta kapsamını, bankanın genel operasyonel risk sermayesi tespitinde kullandığı fiili kayıp olasılığı ve kaybın etkileriyle ilişkisinde şeffaf ve bu olasılık ile etkilere uygun olan bir tarzda yansıtmalıdır.
- Sigortanın bir üçüncü tarafa yaptırılması gereklidir. Grup içi sigorta şirketleri ve bağlı şirketlere sigorta yaptırılması halinde, üstlenilen risklerin, örneğin kabul edilebilirlik kriterlerine uyan reasürans yoluyla, bir bağımsız üçüncü tarafa devredilmesi gerekir.
- Sigortanın dikkate alınması için kullanılan çerçeve, sağlam temellere dayanmalı ve iyi dokümanite edilmelidir.
- Banka, operasyonel riski azaltmak amacıyla kullandığı sigortanın bir tanımını vermelidir.

679. Bir bankanın İÖY kapsamında sigortanın tanınması için kullandığı yöntemin, sigorta tanıma tutarında uygun indirimler veya kesintiler yoluyla, aşağıdaki unsurları da kapsamaması gereklidir:

- Yukarıda belirtildiği gibi, bir yıldan daha kısa ise, poliçenin kalan geçerlilik süresi;
- Bir yıldan daha kısa ise, poliçenin iptal ihbarı süresi ve

- Sigorta poliçelerinin kapsamları arasında uyumsuzluklar ve ödemelerde belirsizlikler.

D. Kısmi Kullanım

680. Bir bankanın, faaliyetlerinin bir kısmı için İÖY'yi, diğer faaliyetleri için de Temel Gösterge Yaklaşımını veya Standart Yaklaşımı kullanmasına (kısmi kullanım), aşağıda sayılan yükümlülöklere uyması şartıyla izin verilecektir:

- Bankanın global ve konsolide operasyonlarının bütün operasyonel riskleri kapsanmalıdır;
- Bankanın İÖY kapsamı içindeki bütün operasyonları, İÖY yaklaşımının kullanılmasına ilişkin nitel kriterlere uygun olmalı; diğer daha basit yaklaşımlardan birinin kullanıldığı operasyonları ise o yaklaşımla ilgili kabul edilebilirlik kriterlerine uygun olmalıdır;
- İÖY uygulama tarihinde, bankanın operasyonel risklerinin önemli bir kısmının İÖY kapsamında olması gereklidir; ve
- Banka, İÖY'yi operasyonlarının önemsiz bir kısmı hariç hepsine uygulamayı hedeflediği zaman programını da içeren bir planı ilgili denetim otoritesine ibraz etmelidir. Bu plan, zaman içinde İÖY yaklaşımına geçmenin fizibilitesi ve uygulanabilirliğine dayanmalı ve başka hiç bir sebebe dayanmamalıdır.

681. Denetim otoritesinin iznine tâbi olarak kısmi kullanımı seçen bir banka, operasyonlarının hangi kısımlarında İÖY yaklaşımını uygulayacağına, ilgili faaliyet kolları, hukuki yapı, coğrafi veya başka dahili faktörlere göre karar verebilir.

682. Denetim otoritesinin iznine tâbi olarak, bir banka İÖY dışında bir yaklaşımı global ve konsolide bazda kullanmak ve uygulamak istediği takdirde ve 680. paragrafın üçüncü ve/ veya dördüncü koşuluna uymuyorsa, o banka, sınırlı durum ve koşullarda:

- bir İÖY yaklaşımını daima kısmi olarak uygulayabilir ve
- İÖY'nin faaliyet gösterdiği ülkenin denetim otoritesi tarafından onaylanmış olması ve bankanın kendi kurulu bulunduğu ülkenin denetim otoritesi tarafından kabul edilebilir olması şartıyla, bir iştirakinde yaptığı bir İÖY hesaplamasının sonuçlarını, global ve konsolide operasyonel risk sermaye yükümlülüğü hesaplamasına dahil edebilir.

683. 682. paragrafta belirtilen nitelikteki izinler sadece istisnai olarak verilmelidir. Bu istisnai izinler, genellikle, bir bankanın bu koşullara uymasına bankanın yabancı ülkelerdeki iştiraklerinin tâbi olduğu denetim otoritelerinin uygulama kararlarının engel olduğu durumlarla sınırlı tutulmalıdır.

VI. Alım-Satım Portföyüne İlişkin Hususlar

A. Alım-Satım Portföyü Tanımı

684. Piyasa Riski Değişikliğinde mevcut tanımın yerini, aşağıdaki alım-satım portföyü tanımı alacaktır (Piyasa Riski Değişikliği Giriş Bölümü – Bölüm I, paragraf 2'ye bakınız).¹⁰⁴

685. Bir alım-satım portföyü, alım satım amacıyla ya da alım-satım hesaplarındaki diğer unsurlara finansal koruma sağlamak amacıyla tutulan finansal enstrüman ve emtia pozisyonlarından oluşur. Alım-satım portföyünün yasal sermaye yeterliliği hesaplamasına dahil edilebilmesi için, finansal enstrümanların alınıp satılabilirlikleriyle ilgili kısıtlayıcı taahhütlerden âri olmaları ya da tam olarak finansal korumaya alınmaları gerekir. Ayrıca, pozisyonlar sık sık ve doğru bir şekilde değerlemeye tabi tutulmalı ve portföy aktif bir şekilde yönetilmelidir.

686. Finansal enstrüman, bir kuruluşa bir finansal varlık (aktif) ve başka bir kuruluşa bir finansal pasif (borç) veya sermaye enstrümanı veren herhangi bir sözleşmedir. Finansal enstrümanlar, hem birincil finansal enstrümanları (veya nakit enstrümanları), hem de türev finansal enstrümanları içerir. Bir finansal varlık; nakit formunda olan ya da nakit veya başka bir finansal varlık alma hakkı veren ya da finansal varlıkları potansiyel olarak uygun ve olumlu koşullarla değiştirmek için bir akdi hak veren ya da bir sermaye enstrümanı olan herhangi bir varlıktır. Bir finansal pasif (borç); nakit veya başka finansal varlıkları teslim etme ya da finansal pasifleri (borçları) potansiyel olarak olumsuz olan koşullarla değiştirme konusunda bir akdi yükümlülüktür.

687. Alım satım amacıyla tutulan pozisyonlar, kısa vadede tekrar satış amacıyla ve/veya fiili veya beklenen kısa vadeli fiyat hareketlerinden istifade etmek amacıyla veya arbitraj geliri elde etmek amacıyla bilerek tutulan pozisyonlardır ve örneğin, bankanın kendi nam ve hesabına tuttuğu pozisyonlarını, müşterilere sunulan hizmet nedeniyle tutulan pozisyonları (örneğin, eşlenmiş birincil aracılık hizmetleri) ve piyasa yapıcılığından doğan pozisyonları içerebilir.

688. Pozisyonların alım-satım portföyüne yönelik yasal sermaye uygulaması amacıyla kabul edilebilir niteliklere sahip olabilmesinin temel koşulları aşağıda sayılmaktadır.

- Pozisyon/enstrüman veya portföyler için açıkça dokümente edilmiş ve üst yönetim tarafından onaylanmış alım-satım stratejisi (beklenen yatırım elde tutma süresini de içerir).

¹⁰⁴ Piyasa Riski Değişikliği, Giriş Bölümü'nün 3 ile 5. paragrafları arasında açıklanan alım-satım portföyü kural ve ilkeleri aynen geçerlidir ve değişmemiştir.

- Pozisyonun aktif olarak yönetimi için açıkça tanımlanmış ve aşağıdakileri içermesi gereken politika ve prosedürler:
 - pozisyonların bir alım-satım masasından yönetilmesi gerekir;
 - pozisyon limitlerinin belirlenmesi ve uygunluğunun takip edilmesi gerekir;
 - dealer'lar, kararlaştırılmış limitler dahilinde ve kararlaştırılmış bir stratejiye göre pozisyon alma ve pozisyonu yönetme konusunda özerk olmalıdır;
 - pozisyonların piyasa fiyatlarına göre değerlemesinin asgari günlük olarak yapılması ve model fiyatlarına göre değerlemesinde ise parametrelerin günlük değerlendirilmesi gereklidir;
 - pozisyonların kurumun risk yönetim sürecinin ayrılmaz bir parçası olarak üst yönetime rapor edilmesi gerekir ve
 - pozisyonların piyasa bilgi kaynaklarına bakılarak aktif bir şekilde izlenmesi gereklidir (piyasa likiditesi veya pozisyonları riskten koruma kabiliyeti veya portföy risk profilleri hakkında değerlendirmeler yapılmalıdır). Bu, değerlendirme sürecine katılan piyasa girdilerinin kalitesi ve mevcudiyeti, piyasa devir oranı, piyasada işlem gören pozisyonların büyüklüğü, vb. faktörlerin değerlendirilmesini de içerir.
- Bankanın alım-satım hesaplarında devir oranının ve durgun ve hareketsiz pozisyonların izlenmesi de dahil, mevcut pozisyonların bankanın alım satım stratejisine göre izlenmesi için açıkça tanımlanmış politika ve prosedürler.

689. Bir finansal koruma, başka bir alım-satım portföyü pozisyonunu veya başka bir portföyü oluşturan risk unsurlarını tamamen veya önemli oranda karşılayan bir pozisyonudur.

B. İhtiyatlı Değerleme İlkeleri

690. Bu bölüm, bankalara, alım-satım hesaplarında mevcut pozisyonların ihtiyatlı ve basiretli değerlemesine ilişkin ilke ve rehberler sunmaktadır. Bu ilkeler, özellikle, sadece daha az likit olmaları sebebiyle alım-satım portföyü kapsamından çıkartılmamalarına rağmen, ihtiyatlı ve basiretli değerlendirme konusunda denetim otoritesinde kaygılara yol açan daha az likit pozisyonlar için önemlidir.

691. İhtiyatlı ve basiretli değerlendirme uygulamalarına ilişkin bir çerçeve asgari olarak şunları içermelidir:

1. Sistemler ve Kontroller

692. Bankalar, yönetimin ve denetim otoritelerinin, uygulanan değerlendirme tahminlerinin ihtiyatlı ve güvenilir olduğundan emin olmaları için yeterli ve uygun sistem ve kontroller oluşturmalı ve muhafaza etmelidirler. Bu sistemler, banka içinde bulunan diğer risk yönetim sistemleriyle (kredi analizi gibi) entegre edilmelidir. Bu sistemler şunları içermelidir:

- Değerleme sürecine ilişkin yazılı hale getirilmiş politika ve prosedürler. Bu politika ve prosedürler, değerlendirme işlemine katılan çeşitli birim ve alanların açıkça tanımlanmış sorumluluklarını, piyasa bilgi kaynaklarını ve bunların uygunluk kontrolünü, bağımsız değerlendirme sıklığını, kapanış fiyatları zamanlamasını, değerlemelere yönelik ayarlamalara ilişkin prosedürleri, ay sonu ve bir defaya mahsus doğrulama ve onay prosedürlerini içerir; ve
- Değerleme sürecinden sorumlu olan birim için açık ve bağımsız (yani, ön bürodan bağımsız) hiyerarşik yapı. Söz konusu birim bu hiyerarşik yapı içinde nihai olarak bir yönetim kurulu murahhas azasına bağlı olmalıdır.

2. Değerleme Yöntemleri

(i) Piyasa Fiyatı Esas Alınarak Yapılan Değerleme

693. Pozisyonların piyasa fiyatlarına göre değerlendirilmesi işlemi, pozisyonların bağımsız kaynaklardan temin edilen kapanış fiyatları üzerinden asgari günlük olarak değerlemeye tabi tutulması işlemidir. Bilinen kapanış fiyatlarına örnek olarak, borsa fiyatları, ekran fiyatları ya da çeşitli bağımsız tanınmış brokerlerden alınan fiyatlar sayılabilir.

694. Bankalar, pozisyonları piyasa fiyatlarına göre değerlendirme işlemini mümkün olduğu kadar çok yapmalıdırlar. Kurum belirli bir pozisyon türünde önemli bir piyasa yapıcı olmadıkça ve kapanışı cari piyasa ortalamasından gerçekleştirilebilecek durumda olmadıkça, daha ihtiyatlı olan satın alma teklifi/satış teklifi kullanılmalıdır.

(ii) Model Fiyatı Esas Alınarak Yapılan Değerleme

695. Pozisyonları piyasa fiyatlarına göre değerlemenin mümkün olmaması ve bunun ihtiyatlı ve basiretli uygulama olduğunun anlaşılması halinde, bankalar pozisyonlarını model tarafından belirlenen fiyatlara göre değerleyebilirler. Pozisyonları model fiyatlarına göre değerlendirme işlemi, bir piyasa girdisine göre yapılması, bir piyasa girdisinden çıkartılması ya da bir piyasa girdisi esas alınarak hesaplanması gereken bir değerlendirme yöntemi olarak tanımlanır. Pozisyonların model fiyatlarına göre değerlendirilmesinde, ilave ihtiyatlılık ve dikkat gösterilmesi uygun olur. Denetim otoriteleri, pozisyonların model fiyatlarına göre değerlendirilmesinin ihtiyatlı ve basiretli olup olmadığını değerlendirirken şunları dikkate alacaklardır:

- Üst yönetim, alım-satım portföyünün model fiyatlarına göre değerlemeye tâbi tutulan unsurlarını bilmeli ve bunun işletme riski/performansı raporlamasında yaratabileceği belirsizliğin önem düzeyini anlamalıdır.
- Piyasa girdileri, mümkün olduğu kadar, piyasa fiyatları esas alınarak belirlenmelidir (yukarıda açıklandığı gibi). Piyasa girdilerinin değerlemeye konu olan belirli bir pozisyon için uygun olup olmadığı düzenli olarak gözden geçirilmelidir.
- Mümkün olduğu kadar, belirli ürünler için genel kabul gören değerlendirme yöntemleri uygulanmalıdır
- Modelin bankanın kendisi tarafından geliştirilmiş olması halinde, model, geliştirme sürecinden bağımsız olan ve gerekli nitelikleri haiz uzman kişiler tarafından değerlendirilmiş bulunan uygun varsayımlara dayanmalıdır. Model, ön bürodan bağımsız olarak geliştirilmeli ya da onaylanmalıdır. Model, bağımsız olarak test edilmelidir. Bu işlem, kullanılan matematik yöntemler, varsayımlar ve yazılım uygulamalarının doğrulanması ve onaylanmasını da içerir.
- Modeldeki değişikliklere ilişki resmi kontrol prosedürleri bulunmalıdır ve değerlemeleri kontrol etmek için, modelin güvenilir bir kopyası emniyetli bir yerde saklanmalı ve düzenli aralıklarla kullanılmalıdır.
- Risk yönetimi kullanılan modellerin zayıf yönlerini ve bunların değerlendirme çıktısına en iyi nasıl yansıtılabileceğini bilmelidir.
- Model, model performansının doğru olup olmadığını tespit etmek için periyodik incelemeye tâbi tutulmalıdır (örneğin, varsayımların uygunluğunu sürdürüp sürdürmediğinin değerlendirilmesi, risk faktörlerine kıyasla K&Z (kâr & zarar) analizi, gerçekleşen kapanış değerlerinin model çıktıları ile karşılaştırılması).
- Değerleme ayarlamaları, (örneğin, model değerlemesinde belirsizlikleri karşılamak için) yapılmalıdır (698 ilâ 701. paragraflardaki değerlendirme ayarlamalarına da bakınız).

(iii) *Bağımsız Fiyat Doğrulaması*

696. Bağımsız fiyat doğrulaması, pozisyonların piyasa fiyatlarına göre günlük değerlendirme işleminden ayrıdır. Bu işlem, piyasa fiyatları veya model girdilerinin doğruluğunun düzenli olarak kontrol edildiği bir süreçtir. Pozisyonları piyasa fiyatlarına göre günlük değerlendirme işlemi dealer'lar tarafından yapılabilir; oysa piyasa fiyatları veya model girdilerinin doğrulaması işlemi işlem odasından bağımsız bir birim tarafından (asgari olarak ayda bir kez ya da piyasa/alım satım faaliyetlerinin niteliğine bağlı olarak daha sık) yapılmalıdır. Bu doğrulamanın, pozisyonları piyasa fiyatlarına göre günlük değerlendirme işlemi kadar sık

yapılmasına gerek yoktur, çünkü pozisyonların objektif, yani bağımsız olarak değerlendirilmesi, fiyatlandırma hataları veya önyargılarını gösterir ve bu da, yanlış günlük değerlemelerin bertaraf edilmesini sağlar.

697. Bağımsız fiyat doğrulaması, daha yüksek bir doğruluk standardına sahiptir, çünkü bu kontrolde kâr ve zarar rakamlarını tespit etmek için piyasa fiyatları veya model girdileri kullanılır, oysa günlük piyasa fiyatlarına göre değerlemeler esas olarak raporlama tarihleri arasında yönetim raporlaması amacıyla kullanılır. Bağımsız fiyat doğrulaması için, fiyatlama kaynaklarının daha subjektif olduğu, örneğin sadece bir mevcut brokerin fiyat verdiği durumlarda, değerlendirme ayarlamaları gibi bazı ihtiyatlılık tedbirleri uygun olabilir.

3. Değerlemeye ilişkin Düzeltmeler ve Karşılık Tesisi

698. Bankalar, değerlendirme ayarlamaları/rezervlerine ilişkin belirli prosedürler oluşturmalı ve uygulamalıdır. Denetim otoriteleri, bankaların, değerlendirme ayarlamalarına gerek olup olmadığını tespit etmek için üçüncü tarafların değerlemelerini kullanmalarını beklerler. Bu mülahazalar, pozisyonların model fiyatlarına göre değerlendirilmesinde de gereklidir.

699. Denetim otoriteleri, asgari olarak aşağıdaki değerlendirme ayarlamaları/rezervlerinin resmen değerlendirilmesini beklerler: kazanılmamış kredi spread'leri, kapanış maliyeti, operasyonel riskler, erken fesih, yatırım ve fonlama maliyetleri ve gelecekteki idari giderler ve uygunsuzluk, model riski.

700. Ayrıca, denetim otoriteleri, bankaların daha az likit olan pozisyonlar için rezerv ayırma gereğini değerlendirmelerini (ve bunların uygunluğunu sürdürüp sürdürmediğini sürekli olarak gözden geçirmelerini) isterler. Likidite azalması, piyasa olaylarından kaynaklanabilir. İlave olarak, yoğunlaşmış pozisyonlar ve/veya durgun ve hareketsiz pozisyonlar için kapanış fiyatlarının aleyhte olması ihtimali daha fazladır. Bankalar, daha az likit pozisyonlar için bir değerlendirme rezervine gerek olup olmadığını belirlerken çeşitli etkenleri değerlendirmelidirler. Bu etkenler, pozisyonu/ pozisyon içindeki riskleri korumaya almak için gereken süreyi, satın alma teklifi/satış teklifi spread'lerinin ortalama volatilitelerini, piyasa kotasyonlarının mevcudiyetini (piyasa yapımcılarının sayısı ve kimliği) ve alım-satım hacimlerinin ortalamasını ve volatilitelerini içerir.

701. Değerlendirme ayarlamaları yasal sermayeyi etkilemelidir.

C. Alım-Satım Hesaplarında Karşı Taraf Kredi Riskiyle İlgili Uygulama

702. Bankaların, alım-satım portföyündeki tezgah üstü türevler, repo-türü işlemler ve diğer işlemler için karşı taraf kredi riski için sermaye bulundurma yükümlülüğünü, genel piyasa riski ve spesifik risk için sermaye bulundurma

yükümlülüğünden ayrı hesaplamaları gerekir.¹⁰⁵ Bu hesaplamada kullanılacak risk ağırlıklarının, bankacılık hesaplarında sermaye yükümlülüklerini hesaplamak için kullanılan risk ağırlıklarına uyumlu olması gereklidir. Böylece, bankacılık hesaplarında standart yaklaşımı uygulayan bankalar, alım-satım hesaplarında standart yaklaşım risk ağırlıklarını kullanacaklardır ve bankacılık hesaplarında İDD yaklaşımını uygulayan bankalar da, 256 ile 262 arası paragraflarda açıklanmakta olan bankacılık hesaplarında İDD geçiş durumuna uygun bir şekilde, alım-satım hesaplarında İDD risk ağırlıklarını kullanacaklardır. İDD yaklaşımının uygulandığı portföylere dahil edilen karşı taraflar için, İDD risk ağırlıklarının uygulanması gereklidir. Tezgah üstü türev işlemler için risk ağırlıkları üzerindeki %50 üst sınır kaldırılmıştır (paragraf 82'ye bakınız).

703. Alım-satım portföyünde, repo-türü işlemler için, alım-satım portföyüne dahil edilen bütün enstrümanlar, kabul edilebilir nitelikli teminat olarak kullanılabilir. Kabul edilebilir nitelikli teminatın bankacılık hesapları tanımının kapsamı dışında olan bütün enstrümanlar, (151. paragrafta belirtildiği gibi) tanınmış borsalara kote edilmiş ana endeks dışındaki hisse senetlerine uygulanan seviyede bir kesintiye tâbi olacaklardır. Bununla birlikte, bankaların kesintiler için kendi tahminlerini kullandıkları durumlarda, bankalar bunları 154 ve 155. paragraflara uygun olarak alım-satım portföyüne de uygulayabilirler. Sonuç olarak, bankacılık hesaplarında değil, fakat alım-satım hesaplarında kabul edilebilir nitelikli teminat sayılan enstrümanlar için, kesintiler her münferit menkul kıymet için ayrıca hesaplanmalıdır. Bankaların repo-türü işlemler için risk ölçümünde bir RMD yaklaşımını kullandığı durumlarda, bankalar bu yaklaşımı 178 ilâ 181. paragraflara uygun olarak alım-satım hesaplarında de uygulayabilirler.

704. Teminatlandırılmış tezgah üstü türev işlemleri için karşı taraf kredi riski sermaye bulundurma yükümlülüğü hesaplaması, bankacılık hesaplarına kaydedilen bu işlemler için öngörülen kuralların aynısıdır.

705. Repo-türü işlemler için karşı taraf sermaye bulundurma yükümlülüğü hesaplaması, bankacılık hesaplarına kaydedilen bu tür işlemler için 147 ilâ 181. paragraflarda belirtilen kurallara göre yapılacaktır. Paragraf 273'de belirtildiği gibi KOBİ'ler için firma-büyüklüğüne göre ayarlama da, alım-satım portföyüne uygulanacaktır.

Kredi Türevleri

706. Bir bankanın bir kredi türevini kullanarak bir dahili finansal koruma yaptığı (yani, bankacılık hesaplarındaki bir kredinin kredi riskine karşı alım-satım portföyüne kaydedilen bir kredi türeviyle finansal koruma yaptığı) durumlarda, bankanın bankacılık hesaplarındaki kredi riski için sermaye yükümlülüğünün azaltılabilmesi için, alım-satım hesaplarındaki kredi riskinin bir dış üçüncü şahsa (yani, kabul edilebilir bir koruma sağlayıcıya) devredilmesi gerekir. Finansal

¹⁰⁵ Gerçekleşmemiş döviz ve menkul kıymet alım satım işlemlerine ilişkin uygulama, 88. paragrafta açıklanmaktadır.

korumaya alınan bankacılık hesapları pozisyonları için sermaye yükümlülüklerini hesaplamak amacıyla, kredi türevleri ile ilgili bankacılık hesapları uygulaması kullanılacaktır. Alım-satım portföyüne kaydedilen bir kredi türeviyle ilgili olarak, genel piyasa riski ve spesifik risk için sermaye bulundurma yükümlülükleri, Piyasa Riski Değişikliği esasında uygulanacaktır. Alım-satım portföyüne kaydedilen kredi türevleri için spesifik risk netleştirilmesi, 713 ilâ 718. paragraflarda açıklanmaktadır.

707. Alım-satım hesaplarında tek isimli kredi türevi işlemleri için karşı taraf kredi riski sermaye bulundurma yükümlülüğü, aşağıdaki gelecekteki potansiyel risk tutarı ilave faktörleri kullanılarak hesaplanacaktır:

	Finansal Koruma Alıcısı	Finansal Koruma Satıcısı
Toplam Getiri Swapı “Kabul edilebilir” referans borç “Kabul edilemez” referans borç	%5 %10	%5 %10
Kredi Temerrüdüne Dayalı Swap “Kabul edilebilir” referans borç “Kabul edilemez” referans borç	%5 %10	%5** %10**

Kalan vadeye bağlı olarak herhangi bir fark olmayacaktır.

“Kabul edilebilir” tanımı, Piyasa Riski Değişikliği dokümanında standart ölçüm yöntemi kapsamında spesifik risk uygulamasındaki “kabul edilebilir” kategorisinin aynısıdır.

** Bir kredi temerrüdüne dayalı swap işleminin finansal koruma satıcısı, sadece, ilgili borçlu hâlâ ödeme gücüne sahipken koruma alıcısının ödeme aczine düşmesi halinde işlemin kapanışa tâbi olduğu durumlarda bir ilave faktöre tâbi olacaktır. Bu ilave faktör, ödenmemiş primlerin toplam tutarına kadar bir üst limite tâbi olmalıdır.

708. Kredi türevinin bir sepetteki referans kuruluşlar arasında birinci temerrüt olayı üzerine başvuru olanağı bulunan kredi türevi işlemi olması halinde, bu ilave faktör, sepette bulunan en düşük kredi kalitesine sahip borca göre tespit edilecektir; bir başka deyişle, sepette kabul edilemez nitelikte referans borçların bulunması halinde, kabul edilemez referans borcun ilave faktörü kullanılmalıdır. Sepetteki referans kuruluşlar arasında ikinci ve daha sonraki temerrüt olayları üzerine başvuru olanağı bulunan işlemlerde, ilgili varlıklar kredi kalitesi kriterine göre tahsis edilmeye devam edilmelidir; yani, referans kuruluşlar arasında ikinci temerrüt olayı üzerine başvuru olanağı bulunan işlem için uygulanacak ilave faktörü, ikinci en düşük kredi kalitesi belirler, vb.

D. Standart Metotta Alım-Satım Portföyünün Spesifik Riskine İlişkin Sermaye Yükümlülüğü

709. Aşağıdaki bölümler, standart yöntemde, alım-satım hesaplarında spesifik risk için yasal sermaye uygulamalarındaki değişiklikleri tanımlamaktadır.¹⁰⁶ Bu değişiklikler, standart yaklaşımda bankacılık hesapları için sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasına ilişkin olarak yapılan değişikliklerle uyumludur.

1. Kamu Menkul Kıymetleri İçin Spesifik Riske İlişkin Sermaye Yükümlülüğü

710. Yeni sermaye bulundurma yükümlülükleri aşağıdaki gibidir:

Bağımsız Kredi Değerlendirmesi	Spesifik Risk Sermaye Bulundurma Yükümlülüğü
AAA ile AA- arası	%0
A+ ile BBB- arası	%0.25 (Nihai vadeye kadar kalan süre 6 ay veya daha kısa)
	%1.00 (Nihai vadeye kadar kalan süre 6 aydan fazla ve 24 ay da dahil 24 aydan daha kısa)
	%1.60 (Nihai vadeye kadar kalan süre 24 aydan daha fazla)
Diğerleri	%8.00

711. Bir devlet tahvili ulusal para birimi cinsinden ihraç edildiğinde ve banka tarafından aynı para biriminden fonlandığında, ulusal uygulama tercihine bağlı olarak, daha düşük bir spesifik risk sermaye bulundurma yükümlülüğü uygulanabilir.

2. Derecelendirilmemiş Borçlanma Enstrümanlarında Spesifik Risk Kuralları

712. Piyasa Riski Değişikliğine göre, derecelendirilmemiş menkul kıymetler, herhangi bir dereceye sahip olmadıkları halde ihraççının bir tanınmış menkul kıymetler borsasında işlem gören menkul kıymetleri bulunduğu ve sermaye yeterliliği hesaplanan banka tarafından denk yatırım kalitesinde sayıldıkları takdirde, denetim otoritesinin iznine tâbi olarak, “kabul edilebilir nitelikte” kategorisine alınabilirler. Bu kural, standart yaklaşımı uygulayan bankalar için de aynen geçerlidir. Bir portföy için İDD yaklaşımını uygulayan bankalar için ise, derecelendirilmemiş menkul kıymetler, aşağıdaki koşulların her ikisi de yerine getirildiği takdirde “kabul edilebilir nitelikte” kategorisine alınabilir:

¹⁰⁶ Kabul edilebilir borçlanma enstrümanları, hisse senetleri ve diğer menkul kıymetler için Piyasa Riski Değişikliği dokümanında belirtilen spesifik risk sermaye bulundurma yükümlülükleri değişmeyecektir.

- menkul kıymetler, sermaye yeterliliği hesaplanan bankanın, ulusal denetim otoritesinin İDD yaklaşımıyla ilgili koşullarına uygun olduğunu teyit ettiği iç derecelendirme sisteminde yatırım yapılabilirlik kalitesine denk¹⁰⁷ düzeyde bir derece ile derecelendirilmiş olmalıdır; ve
- ihraççının tanınmış bir menkul kıymetler borsasına kayıtlı menkul kıymetleri bulunmalıdır.

3. Kredi Türevleriyle Finansal Koruma Altına Alınmış Pozisyonların Spesifik Risk Sermaye Yükümlülüğü

713. İşlemin her iki bacağına (yani, uzun ve kısa) değerleri daima ters yönlerde ve genel olarak aynı düzeylerde hareket ettiğinde, tam karşılık ayrılması kabul edilecektir. Bu, aşağıdaki durumlarda söz konusu olacaktır:

- (a) İki bacağın tamamen aynı enstrümanlardan oluşması; ya da
- (b) Bir uzun nakit pozisyonun bir toplam getiri oranı swap işlemiyle korumaya alınması (veya tam tersi) ve ilgili risk tutarı ile referans borç arasında tam bir uyumun bulunması (yani, nakit pozisyon).¹⁰⁸

Bu durumlarda, pozisyonun her iki tarafına da herhangi bir spesifik risk sermaye yükümlülüğü uygulanmaz.

714. İki bacağın (yani, uzun ve kısa) değerleri daima ters yönlerde hareket ettiğinde, fakat genel olarak aynı düzeyler içinde olmadığında %80 oranında bir karşılık ayrılması kabul edilecektir. Bu, bir uzun nakit pozisyonun bir kredi temerrüdüne dayalı swap işlemiyle veya itfa ve kupon ödemelerinin belirli bir referans kuruluşla ilgili belirli bir kredi olayının vukuuna bağlı olduğu bir menkul kıymetle riskten korunması (veya tam tersi) ve referans borç ile kredi türevinin vadeleri arasında ve ilgili risk tutarının para birimi ile referans borç para birimi arasında tam bir uyumun bulunması halinde söz konusu olur. Ayrıca, kredi türevi sözleşmesinin temel özellikleri (yani, kredi olayı tanımları, tasfiye/ödeme mekanizmaları), kredi türevinin fiyat hareketinin nakit pozisyonun fiyat hareketlerinden çok fazla sapmasına sebep olmamalıdır. Yapılan işlem, riski transfer ettiği takdirde (yani, sabit ödemeler/itfalar ve önemlilik eşikleri gibi kısıtlayıcı ödeme/itfa hükümleri dikkate alındığında), işlemin daha yüksek sermaye bulundurma yükümlülüğü bulunan tarafına %80 spesifik risk karşılığı uygulanacak ve işlemin diğer tarafında spesifik risk karşılığı oranı sıfır olacaktır.

¹⁰⁷ “Denk” kelimesi, borçlanma enstrümanının bir yıllık TO’sinin, kabul edilebilir bir derecelendirme kuruluşu tarafından yatırım yapılabilirlik kalitesi veya daha üst düzeyde derecelendirilen bir menkul kıymetin uzun süreli ortalama bir yıllık TO’sinden çıkartılan bir yıllık TO’ye eşit veya daha küçük olması anlamına gelir.

¹⁰⁸ Swap işleminin kendisinin vadesi, ilgili kredinin vadesinden farklı olabilir.

715. İki bacağın (yani, uzun ve kısa) değerleri genellikle ters yönde hareket ettiğinde, kısmi karşılık ayrılması kabul edilecektir. Bu, aşağıdaki durumlarda söz konusu olabilir:

- (a) Pozisyon, paragraf 713'ün (b) şıkkı kapsamındadır, fakat ilgili risk tutarı ile referans borç arasında bir varlık uyumsuzluğu vardır. Buna rağmen, pozisyon, paragraf 191(g) koşullarına uygundur.
- (b) Pozisyon, paragraf 713'ün (a) şıkkı veya paragraf 714 kapsamındadır, fakat ilgili varlık ile kredi koruması arasında bir para birimi veya vade uyumsuzluğu vardır.¹⁰⁹
- (c) Pozisyon, paragraf 714 kapsamındadır, fakat nakit pozisyon ile kredi türevi arasında bir varlık uyumsuzluğu vardır. Bununla birlikte, ilgili varlık, kredi türevi dokümantasyonunda (teslimi gereken) borçlanma enstrümanlarına dahil edilmiştir.

716. 713 ile 715. paragraflar arasında sayılan durumların her birinde, aşağıdaki kural uygulanır. İşlemin her bir yanı (yani, kredi koruması ve ilgili varlık) için spesifik risk sermaye yükümlülüklerini eklemekten ziyade, iki sermaye yükümlülüğünden daha yüksek olanı uygulanacaktır.

717. 713 ilâ 715. paragraflar kapsamında bulunmayan hallerde, pozisyonun her iki tarafı için de bir spesifik risk sermaye bulundurma yükümlülüğü değerlendirilecektir.

718. Bankaların alım-satım hesaplarında bulunan sepetteki referans kuruluşlar arasında birinci temerrüt olayı üzerine başvuru olanağı bulunan kredi türevleri ile sepetteki referans kuruluşlar arasında ikinci temerrüt olayı üzerine başvuru olanağı bulunan kredi türev ürünleriyle ilgili olarak da, bankacılık hesapları için geliştirilen temel kavramlar uygulanacaktır. Bu ürünlerde uzun pozisyon tutan bankalar (örneğin, sepet içindeki itfa ve kupon ödemelerinin belirli bir referans kuruluşla ilgili belirli bir kredi olayının vukuuna bağlı olduğu menkul kıymet) alıcıları, koruma satıcısı imiş gibi işlem görecektir ve spesifik risk sermaye bulundurma yükümlülüklerini eklemeleri ya da varsa, dış derecelendirme kullanmaları gerekecektir. Bu menkul kıymetlerin ihraççıları ise, koruma alıcısı imiş gibi işlem görecektir ve bundan dolayı, ilgili varlıkların sadece birisi, yani en düşük spesifik risk sermaye bulundurma yükümlülüğüne tâbi olan varlık için spesifik risk karşılığı ayırmalarına izin verilecektir.

¹⁰⁹ Para birimi uyumsuzlukları, kur riskiyle ilgili normal raporlamada belirtilmelidir.

3. Bölüm: İkinci Yapısal Blok – Denetim Otoritesinin İncelemesi

719. Bu bölüm, Komite tarafından belirlenen denetim otoritesinin incelemesine, risk yönetimi rehberliğine ve denetimsel şeffaflık ile hesap verebilirliğe ilişkin temel prensipleri; her biri için rehberlik de dahil olmak üzere, diğer hususların yanında, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin, kredi riskinin (stres testi, temerrüt tanımı, artık risk ve kredi yoğunlaşması riski), operasyonel riskin, artan sınır ötesi iletişim ve işbirliği ile menkul kıymetleştirme ne şekilde ele alınacağını da içerecek şekilde bankacılık risklerine göre ele almaktadır.

I. Denetim Otoritesinin İncelemesinin Önemi

720. Uzlaşıda yer alan denetim otoritesinin incelemesi süreci, yalnızca bankaların faaliyetlerindeki tüm risklerinin sermaye ile desteklenmesinin değil bankaların risklerini izlemesi ve yönetmeleri esnasında daha iyi risk yönetimi tekniklerini geliştirmelerini ve kullanmalarını teşvik etmeyi amaçlamaktadır.

721. Denetimsel inceleme süreci, bir içsel sermaye değerlendirme süreci geliştirilmesini ve bankanın risk profili ve kontrol ortamı ile uyumlu sermaye hedeflerinin belirlenmesinde banka yönetiminin sorumluluğunu benimsemektedir. Uzlaşıda, banka yönetimi bankanın esas asgari sermaye yükümlülüğünün ötesinde, risklerini desteklemek amacıyla yeterli düzeyde sermaye bulundurması sorumluluğunu taşımaya devam etmektedir.

722. Denetim otoritelerinden, riskleri ile orantılı olarak bankaların kendi sermaye ihtiyaçlarını ne kadar iyi belirlediklerini değerlendirmeleri ve gerektiğinde müdahalede bulunmaları beklenmektedir. Bu etkileşimin, bankalar ile denetim otoriteleri arasındaki diyalogun gelişmesini sağlamak suretiyle yetersizliklerin ve eksikliklerin belirlenmesi halinde risklerin azaltılması veya sermayenin tekrar yeterli seviyeye gelmesinin sağlanması amacıyla dönük acil ve kararlı eylemlerin gerçekleştirilmesini sağlaması amaçlanmaktadır. Bundan dolayı denetim otoriteleri risk profillerine veya faaliyet tecrübelerine dayalı olarak bu tür tedbirlerin alınmasını gerektirecek bankalara daha fazla odaklanmayı isteyebilirler.

723. Komite, bankanın riskleri için bulundurduğu sermaye miktarı ile bankanın risk yönetimi ve iç kontrol süreçlerinin gücü ve etkililiği arasındaki ilişkiyi benimsemektedir. Ancak sermayenin artırılması, bankanın risklerindeki artışın karşılanmasında tek yöntem olarak görülmemelidir. Risklerle ilgili olarak risk yönetiminin güçlendirilmesi, içsel limitlerin uygulanması, karşılıkların ve yedeklerin seviyesinin güçlendirilmesi ve iç kontrollerin düzeltilmesi gibi araçlar da dikkate alınmalıdır. Ayrıca, sermaye temel olarak yetersiz iç kontrol veya risk yönetimi süreçlerine bir alternatif olarak görülmemelidir.

724. İkinci Yapısal Blok kapsamında özellikle değerlendirilebilecek başlıca dört alan bulunmaktadır: Birinci Yapısal Blok kapsamında ele alınan ancak bu süreçte tamamıyla ele alınamayan Birinci Yapısal Blok riskleri (kredi yoğunlaşması riski gibi), Birinci Yapısal Blok süreci içerisinde dikkate alınamayan faktörler (bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riski, iş riski ve stratejik risk gibi) ve banka için dışsal olan faktörler (ekonomik konjonktür dalgasının etkileri gibi). İkinci Yapısal Bloğun bir diğer önemli unsuru ise Birinci Yapısal Bloktaki daha ileri yöntemlerin, özellikle kredi riski için İçsel Derecelendirmeye Dayalı yaklaşımların ve operasyonel risk için Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımlarının (GÖY), asgari standartlara ve kamuya açıklama yükümlülüklerine uyumunun değerlendirilmesidir. Denetim otoriteleri, hem modellerin ilk olarak kullanım izninin verilmesi hem de kullanım yeterliliğinin devamı için gerekli yükümlülüklerin bankalarca yerine getirilmesini sağlamalıdır.

II. Denetim Otoritesinin İncelemesinin Dört Temel Prensipleri

725. Komite, denetim otoritesinin incelemesine ilişkin olarak dört temel prensip belirlemiştir. Bu prensipler, Komitenin daha önce geliştirdiği ve yapı taşı Etkin Bankacılık Denetiminin Temel Prensipleri Yönteminin¹¹⁰ oluşturduğu denetim otoriteleri için kapsamlı rehberlerin tamamlayıcısıdır. Bankacılık risklerinin yönetimine ilişkin spesifik rehberlere ilişkin bir listeye bu bölümün sonunda yer verilmektedir.

Prensip 1: Bankaların, risk profilleri ile ilişkili bütünlük bir sermaye yeterliliği değerlendirme süreci ile sermaye seviyelerinin korunmasına yönelik stratejileri bulunmalıdır.

726. Bankalar, belirlenen içsel sermaye hedeflerinin sağlam temellere ve gerekçelere dayandığı ve bu hedeflerin kapsamlı risk profilleri ve mevcut faaliyet çevreleri ile tutarlı olduğunu kanıtlamalıdır. Banka yönetimi sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesi esnasında bankanın faaliyette bulunduğu ekonomik konjonktür konusunda dikkatli olmalıdır. Bankayı olumsuz bir şekilde etkileyebilecek muhtemel olayları veya piyasa koşullarındaki muhtemel değişimleri tanımlayan, kötü ve şiddetli koşulları gösteren ve geleceğe dönük olan stres testleri yapılmalıdır. Banka yönetimi açık ve kesin olarak, bankanın maruz bulunduğu riskler için gerekli yeterli sermayenin bulundurulması konusunda esas sorumluluğu taşımaktadır.

727. Bankaların içsel sermaye değerlendirme sürecinin temel özellikleri şunlardan oluşmaktadır:

- Yönetim kurulunun ve üst düzey yönetimin gözetimi ve denetimi,

¹¹⁰ Core Principles for Effective Banking Supervision, Basel Committee on Banking Supervision (September 1997), ve Core Principles Methodology, Basel Committee on Banking Supervision (October 1999).

- Sağlam ve güvenilir sermaye değerlendirmesi,
- Risklerin kapsamlı bir şekilde değerlendirilmesi,
- İzleme ve raporlama,
- İç kontrol sistemi tarafından kontrolden geçirilmesi.

1. Yönetim Kurulunun ve Üst Düzey Yönetimin Gözetimi ve Denetimi¹¹¹

728. Sağlam ve güvenilir bir risk yönetimi süreci, bankanın sermaye pozisyonunun yeterliliğinin etkili bir şekilde değerlendirilmesinin temelini oluşturmaktadır. Banka yönetimi, bankanın aldığı risklerin niteliği ve seviyesi ve bu risklerin bankanın yeterli sermaye düzeyi ile nasıl bir ilişkisi olduğu konusunda bilgi ve bilinç sahibi olmakla sorumludur. Banka yönetimi, ayrıca, risk yönetimi sürecinin formel yapısının ve gelişmişlik düzeyinin bankanın risk profili ve iş planı ile uygunluğunun sağlanmasından sorumludur.

729. Bankanın mevcut ve gelecekteki sermaye gereksinimlerinin stratejik amaçları ile birlikte analiz edilmesi, stratejik planlama sürecinin olmazsa olmaz unsurlarındandır. Stratejik plan, açık bir şekilde bankanın sermaye gereksinimlerini, beklenen sermaye maliyetlerini, istenilen sermaye seviyesini ve harici sermaye kaynaklarının ana hatlarını göstermelidir. Üst düzey yönetim ve yönetim kurulu, sermaye planlamasını istenilen stratejik hedeflerin elde edilebilmesinde kritik öneme sahip bir unsur olarak görmelidir.

730. Yönetim Kurulu, bankanın risk alma kapasitesinin (risk tolerans düzeyi) belirlenmesinden sorumludur. Yönetim kurulu banka yönetiminin, muhtelif risklerin değerlendirilebilmesi için gerekli bir yapıyı tesis etmesini, bankanın sermaye düzeyini risklerle ilişkilendirecek bir sistem geliştirmesini ve bankanın içsel politikalara uygun hareket edilip edilmediğinin izlenmesi amacıyla bir yöntem tesis etmesini sağlamalıdır. Yönetim kurulunun, sağlam iç kontrol ve yazılı politika ve prosedürler benimsemesi ve bunları desteklemesi ile yönetimin bunları tüm banka organizasyonuna etkili bir şekilde iletmesini sağlaması aynı şekilde önemlidir.

¹¹¹ Dokümanın bu bölümü yönetim kurulu ve üst düzey yönetimden oluşan bir yönetim yapısına işaret etmektedir. Komite, yönetim kurulu ve üst düzey yönetimin fonksiyonlarında ülkeler arasında yasal ve düzenleme yapıları açısından önemli farklılıklar bulunduğu bilincindedir. Bazı ülkelerde, yönetim kurulu esas fonksiyonu üst düzey yönetimden oluşan icra fonksiyonunun görevlerini yerine getirmesini sağlamak amacıyla bunların denetimi olan bir fonksiyona sahiptir. Bu nedenle, bazı durumlarda yönetim kurulu denetim kurulu olarak da bilinmektedir. Bu durum, yönetim kurulunun icrai herhangi bir fonksiyonunun bulunmadığını göstermektedir. Buna karşın diğer ülkelerde ise, yönetim kurulu bankanın yönetiminde önemli bir icrai fonksiyona sahiptir. Bu farklılıklara bağlı olarak, yönetim kurulu ve üst düzey yönetim iki farklı yasal yapıdan ziyade banka içindeki iki karar alıcı fonksiyonu nitelemek amacıyla kullanılmaktadır.

2. *Güvenilir ve Sağlam Sermaye Değerlendirmesi*

731. Güvenilir ve sağlam sermaye değerlendirmesinin ana unsurları şunlardan oluşmaktadır:

- Bankanın tüm önemli risklerini tanımlamasını, ölçmesini ve raporlamasını sağlamak amacıyla tasarlanmış politika ve prosedürler;
- Sermayeyi risk düzeyi ile ilişkilendirecek bir süreç;
- Bankanın iş strateji ve planlarını göz önünde bulundurarak sermaye yeterliliği hedeflerini risklerle birlikte ele alan bir süreç;
- Tüm yönetim sürecinin bütünlüğünü sağlayan iç kontrolleri, incelemeleri ve teftişleri içeren bir süreç.

3. *Risklerin Kapsamlı Olarak Değerlendirilmesi*

732. Bankanın karşı karşıya bulunduğu tüm riskler sermaye değerlendirmesi sürecinde ele alınmalıdır. Komite, tüm risklerin tam ve kesin olarak ölçülemeyeceğini kabul etmekle birlikte, risklerin ölçümü için bir sürecin geliştirilmesi gerektiğini benimsemektedir. Dolayısıyla, aşağıda yer alan ve hiçbir şekilde tüm riskleri kapsamayan listede yer alan risk tutarları değerlendirmede dikkate alınmalıdır:

733. *Kredi Riski:* Bankalar, bireysel borçlulara veya diğer taraflara yönelik olarak yapılan işlemlerden kaynaklanan kredi riski ile portföy düzeyindeki kredi riskini değerlendirebilmelerini sağlayacak yöntemlere sahip olmalıdır. Daha karmaşık bankalar için, sermaye yeterliliğinin kredi riski açısından değerlendirilmesi asgari olarak dört alanı kapsamalıdır: risk derecelendirmesi sistemleri, portföy analizi/portföy toplulaştırması, menkul kıymetleştirme/karmaşık kredi türevleri ve büyük krediler ile risk yoğunlaşmaları.

734. İçsel risk derecelendirmesi kredi riskinin izlenmesinde önemli bir araçtır. İçsel risk derecelendirmesi, tüm kredi işlemlerinden kaynaklanan riskin tanımlanması ve ölçülmesini destekleyebilmesi için yeterli düzeyde olmalı ve bankanın kredi riskinin ve sermaye yeterliliğinin ele alındığı kapsamlı analize entegre edilmelidir. Derecelendirme sistemi, yalnızca kritik durumdaki veya sorunlu varlıklar için değil, tüm varlıklar için detaylı dereceler sağlamalıdır. Krediler için ayrılan karşılıklar, sermaye yeterliliği için yapılacak kredi riski değerlendirilmesine dahil edilmelidir.

735. Kredi riski analizi, riskteki herhangi bir yoğunlaşmayı da içerecek şekilde portföy düzeyindeki hata ve zaafı yeterince ortaya koymalıdır. Kredi riski analizi, kredi yoğunlaşmalarının ve diğer portföy konularının yönetimine dönük olarak kullanılan menkul kıymetleştirme programları veya karmaşık kredi türevleri gibi mekanizmalardan kaynaklanan riskleri de yeterince dikkate almalıdır. Bunlara ilave olarak, karşı taraf kredi riskinin analizi, denetim otoritesinin Etkin Bankacılık Denetimi için Temel Prensiplere uyum düzeyinin kamuoyu tarafından değerlendirilmesini de dikkate almalıdır.

736. Operasyonel Risk: Komite, diğer önemli bankacılık risklerinin yönetiminde uygulanan kararlılığın ve katılımın benzer şekilde operasyonel risklerin yönetiminde de uygulanması gerektiğine inanmaktadır. Operasyonel riskin uygun bir şekilde yönetilmesindeki başarısızlık bir bankanın risk/getiri profilinin yanlış ifade edilmesi ile sonuçlanabilmekte ve bankanın önemli miktarda zararlar karşılığında karşıya kalmasına neden olabilmektedir.

737. Bir banka operasyonel riskin yönetimi için bir yapı geliştirmeli ve bu yapı kapsamında sermaye yeterliliğini ele almalıdır. Bu yapı, operasyonel riskin yönetimi ve riskin banka dışına hangi kapsamda ve şekilde transfer edileceğine ilişkin politikalarla ortaya konulduğu gibi, bankanın operasyonel risk alma eğilimini ve risk alma kapasitesini (risk toleransını) kapsamalıdır. Bu yapı, operasyonel riskin tanımlanmasına, değerlendirilmesine, izlenmesine ve kontrol edilmesine/azaltılmasına yönelik bankanın yaklaşımının ana hatlarını gösteren politikaları da içermelidir.

738. Piyasa Riski: Bu değerlendirme büyük oranda bankanın Riske Maruz Değer ölçümüne veya standart yaklaşıma dayanmaktadır¹¹². Bu aşamada, bankanın alım-satım fonksiyonunu destekleyecek sermayesinin yeterliliğini ele almada stres testleri gerçekleştirmesine önem verilmelidir.

739. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski: Ölçüm süreci bankanın tüm önemli faiz oranı pozisyonlarını içermeli ve tüm ilgili yeniden fiyatlandırma ve vade verilerini dikkate almalıdır. Bu amaçla kullanılacak veriler genellikle araçlar ve portföylerle ilişkili cari hesap durumu ve sözleşme faiz oranlarını, anapara ödemelerini, faiz oranı belirlenme tarihlerini, vadeleri, yeniden fiyatlandırmada kullanılan oranlara ilişkin endeksleri ve uyumlaştırılabilir oranlı olanlar için sözleşmeyle belirlenen faiz oranı tavan ve tabanlarını içerecektir. Ölçüm sistemi, yeterli düzeyde yazılı hale getirilmiş varsayımlara ve tekniklere sahip olmalıdır.

740. Banka yönetimi, ölçüm sisteminin türü ve karmaşıklık düzeyinden ayrı olarak, bu sistemin yeterli ve eksiksiz olmasını sağlamalıdır. Çünkü ölçüm sisteminin niteliği ve güvenilirliği büyük oranda modelde kullanılan verilerin niteliği ile modelin varsayımlarına dayanmaktadır. Banka yönetimi sistemin bu unsurlarına özel olarak dikkat etmelidir.

741. Likidite Riski: Likidite, her bankanın yaşayabilirliğinin sürekliliği için hayati öneme sahiptir. Bankaların sermaye pozisyonlarının özellikle bir kriz esnasında likidite sağlama kabiliyetlerine etkisi bulunmaktadır. Her bankanın likidite riskinin ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi için yeterli sistemlere sahip olması zorunludur. Bankalar sermaye yeterliliklerini kendi likidite profilleri ile faaliyette bulunduğu piyasaların likiditesini dikkate alarak değerlendirmelidir.

¹¹² Bu konuda daha fazla bilgi için piyasa riskinin sermaye yeterliliğine dahil edilmesine ilişkin dokümana bakınız.

742. Diğer Riskler: Komite itibar riski ve stratejik riski gibi “diğer” risklerin kolaylıkla ölçülemediğini kabul etmekle birlikte, sektörün bu risklerin tüm unsurlarının yönetimi için gerekli teknikleri daha da geliştirmesini beklemektedir.

4. İzleme ve Raporlama

743. Banka, risk tutarlarının izlenmesi ile raporlanması için ve değişen risk profilinin bankanın sermaye ihtiyacını nasıl etkilediğinin değerlendirilmesi için yeterli bir sistem tesis etmelidir. Bankanın üst düzey yönetimi veya yönetim kurulu düzenli bir şekilde bankanın risk profili ile sermaye ihtiyaçlarına ilişkin raporlar almalıdır. Bu raporlar üst düzey yönetimin:

- Önemli risklerin seviyesi ve trendi ile bunların sermaye düzeylerine etkisini ele almasını,
- Sermaye değerlendirmesine ilişkin ölçüm sisteminde kullanılan önemli varsayımların duyarlılıklarını ve makul olup olmadığını ele almasını,
- Bankanın maruz bulunduğu risklere karşılık olarak yeterli sermaye bulundurmasını ve tesis edilen sermaye yeterliliğinin bankanın amaçlarına uygunluğunu belirlemesini,
- Bankanın raporlanan risk profiline bağlı olarak gelecekteki sermaye gereksinimlerini değerlendirmesini ve buna bağlı olarak bankanın stratejik planında gerekli ayarlamaları yapmasını

sağlamalıdır.

5. İç Kontrol Sistemi Tarafından Kontrolden Geçirilmesi

744. Bankanın iç kontrol yapısı sermaye değerlendirme süreci için gereklidir. Sermaye değerlendirme sürecinin etkili bir şekilde kontrolü bağımsız bir incelemeyi ve uygun ise iç ve dış denetçilerin katılımını içerir. Banka yönetim kurulu, banka yönetiminin bankanın maruz bulunduğu muhtelif risklerin değerlendirilmesi için gerekli sistemi tesis etmesini, bankanın risklerini sermaye düzeyi ile ilişkilendirecek bir sistemi geliştirmesini ve içsel politikalara uyumun izlenebilmesi için gerekli yöntemi tesis etmesini sağlamaktan sorumludur. Yönetim kurulu düzenli olarak bankanın iç kontrollere ilişkin sisteminin, faaliyetlerinin düzenli ve basiretli bir şekilde yürütülebilmesini sağlamaya yeterli olduğunu incelemeli ve doğrulamalıdır.

745. Banka, risk yönetim sürecinin doğruluğunu, tamlığını ve uygunluğunu sağlamak amacıyla bu süreçleri düzenli olarak incelemelidir. Gözden geçirilecek alanlar şunları içermelidir:

- Bankanın sermaye değerlendirme sürecinin bankanın faaliyetlerinin doğası, kapsamı ve karmaşıklığına uygunluğu,
- Büyük risk tutarlarının ve risk yoğunlaşmalarının tanımlanması,

- Bankanın değerlendirme sürecinin girdisini oluşturan verilerin doğruluğu ve tamlığı,
- Değerlendirme sürecinde kullanılan senaryoların geçerli ve uygun olup olmadığı,
- Stres testleri ile varsayımların ve girdilerin analizi.

Prinsip 2: Denetim otoriteleri, bankaların kendi içsel sermaye yeterliliği değerlendirmeleri ve stratejileri ile birlikte yasal sermaye yeterliliğini izleme ve sağlama kabiliyetlerini de incelemeli ve değerlendirmelidir. Denetim otoritesi bu süreçten tatmin edici sonuç elde edemediğinde gerekli tedbirleri almalıdır.

746. Denetim otoriteleri, bankanın sermaye yeterliliği, risk pozisyonu, ortaya çıkan sermaye seviyesi ve tutulan sermayenin niteliği konularındaki değerlendirmelerine ilişkin süreci düzenli olarak incelemelidir. Denetim otoriteleri, ayrıca, bankanın içsel sermaye yeterliliği değerlendirme sürecinin sağlamlık ve güvenilirlik seviyesini ele almalıdır. İncelemelerin dikkati bankanın risk yönetiminin ve kontrollerinin niteliği üzerine yönelmeli ve denetim otoritesinin banka yönetimi gibi fonksiyonda bulunması ile sonuçlanmamalıdır. Düzenli aralıklarla yapılan incelemeler şu denetim araçlarının çeşitli kombinasyonlarından oluşabilir:

- Yerinde inceleme ve soruşturmalar,
- Uzaktan inceleme,
- Banka yönetimi ile görüşmeler,
- Bağımsız denetçilerin çalışmalarının değerlendirilmesi (gerekli sermaye konularına yeterince odaklananların),
- Düzenli aralıklarla yapılan raporlamalar.

747. Analiz yöntemlerindeki veya varsayımlarındaki hataların sonuç olarak ortaya çıkan sermaye gereksinimi üzerindeki etkisinin büyük olabilmesi, her bir bankanın içsel analizlerinin denetim otoriteleri tarafından detaylı bir şekilde gözden geçirilmesini gerektirmektedir.

1. Risk Değerlendirmesinin Yeterliliğinin Gözden Geçirilmesi

748. Denetim otoriteleri, bankanın içsel hedeflerinin ve süreçlerinin bankanın karşı karşıya bulunduğu tüm önemli risklerle ilişkilendirilme ve bir arada ele alınma düzeyini değerlendirmelidir. Denetim otoriteleri, ayrıca, içsel sermaye yeterliliğinin değerlendirilmesinde kullanılan risk ölçütlerinin yeterliliğini ve bu risk ölçütlerinin operasyonel olarak limitlerin belirlenmesinde, faaliyet kolu performansının değerlendirilmesinde ve risklerin daha genel olarak ele alınmasında ve kontrol edilmesinde kullanılma derecesini incelemelidir. Denetim otoriteleri bankaların gerçekleştirdiği stres testlerinin ve duyarlılık analizlerinin sonuçlarını ve bu sonuçların sermaye planları ile nasıl ilişkilendirildiğini ele almalıdır.

2. *Sermaye Yeterliliğinin Değerlendirilmesi*

749. Denetim otoriteleri bankanın süreçlerini aşağıda yer alan konulardaki yeterliliğinin belirlenmesi amacıyla incelemelidir:

- Seçilen hedef sermaye seviyelerinin kapsamlı ve bankanın hâlihazırdaki çalışma koşullarına uygunluğu.
- Bu seviyelerin üst düzey yönetim tarafından gereğince izlenip değerlendirildiği.
- Sermaye bileşenlerinin banka faaliyetlerinin doğasına ve ölçeğine uygunluğu.

750. Denetim otoriteleri, ayrıca, bankaların sermaye düzeylerinin belirlenmesinde beklenmeyen olayların dikkate alınma derecesini de ele almalıdır. Bu analiz kapsamlı bir şekilde bir dizi dışsal koşulu ve senaryoyu kapsamlı ve kullanılan tekniklerin ve stres testlerinin gelişmişlik düzeyi bankanın faaliyetleri ile orantılı olmalıdır.

3. *Kontrol Ortamının Değerlendirilmesi*

751. Denetim otoriteleri bankanın yönetim bilgi sistemlerinin ve raporlamalarının niteliğini, iş risklerinin ve faaliyetlerinin toplulaştırılması ve yönetimin gelişmekte olan veya değişen risklere verdiği tepkilere ilişkin geçmiş performansı açısından dikkate almalıdır.

752. Bir bankanın sermaye düzeyi, her durumda, bankanın risk profili ile risk yönetimi süreçleri ve iç kontrollerinin yeterliliği esas alınarak belirlenmelidir. Ekonomik konjonktürün etkisi ve makroekonomik ortam gibi dışsal faktörler de ayrıca dikkate alınmalıdır.

4. *Asgari Standartlara Uygunluğun Denetim Otoritesince Gözden Geçirilmesi*

753. Birtakım içsel yöntemlerin, kredi riski azaltımı tekniklerinin ve varlıkların menkul kıymetleştirilmelerinin yasal sermaye yeterliliğinin hesabında dikkate alınabilmesi için risk yönetimi standartları ve kamuyu bilgilendirme yükümlülükleri de dahil olmak üzere bankaların birçok yükümlülüğü yerine getirmeleri gerekecektir. Bankalar, özellikle, asgari sermaye yükümlülüklerinin hesaplanmasında kullandıkları içsel yöntemlerin özelliklerini kamuya açıklamakla yükümlü olacaklardır. Denetim otoriteleri, denetimsel inceleme sürecinin bir parçası olarak, bu koşulların bankalar tarafından sürekli olarak yerine getirilmesini sağlamak zorundadır.

754. Komite, asgari standartlara ve yeterlilik ölçütlerine ilişkin incelemeyi ikinci prensipte yer alan denetimsel inceleme sürecinin gerekli bir parçası olarak görmektedir. Komite asgari ölçütlerin belirlenmesinde hali hazırdaki sektör

uygulamalarını göz önünde bulundurmıştır. Komite, bu asgari standartların denetim otoriteleri için kullanışlı ve banka yönetiminin etkili risk yönetimi ve sermaye tahsisine yönelik beklentileriyle uyumlu bir dizi kıstas oluşturmasını beklemektedir.

755. Bankanın standart yaklaşımlar için belirlenmiş olan koşullara ve yükümlülüklerle uyum düzeyinin belirlenmesinde de, denetim otoritesinin incelemesi sürecine önemli bir rol atfedilmektedir. Bu kapsamda, Birinci Yapısal Blok sermaye yükümlülüğünün azaltımında kullanılacak birçok risk azaltımı aracının güvenilir, sağlam, test edilmiş ve uygun bir şekilde yazılı hale getirilmiş risk yönetimi sürecinin bir parçası olarak kullanılmasının ve anlaşılmasının sağlanması konusunda denetimsel incelemeye duyulan ihtiyaç ortaya çıkacaktır.

5. Bankaya Yönelik Tedbir Alma

756. Denetim otoriteleri, yukarıda tarif edilen inceleme sürecinin yerine getirilmesinin ardından bankanın kendi risk değerlendirmesi ve sermaye tahsisi sonuçlarından tatmin olmamışlarsa, bankaya yönelik olarak gerekli gördükleri tedbirleri almalıdırlar. Denetim otoriteleri, 3. ve 4. prensiplerde yer verilen tedbirler gibi bir dizi tedbiri almayı göz önünde bulundurmalıdır.

Prensip 3: Denetim otoriteleri, bankaların asgari yasal sermaye yükümlülüğünün üzerinde sermaye ile faaliyette bulunmalarını istemeli ve asgari yükümlülüğün üzerinde sermaye bulundurmalarını sağlayacak güce sahip olmalıdır.

757. Birinci Yapısal Blok sermaye yükümlülükleri, Birinci Yapısal Blok rejimini çevreleyen ve bankacılık kesimindeki her bankayı etkileyen belirsizlikler için bir sermaye koruması sağlayacaktır. Bankaya özgü olarak ortaya çıkan belirsizlikler İkinci Yapısal Blok kapsamında ele alınacaktır. Birinci Yapısal Blok altında yer alan bu tür sermaye tamponlarının güçlü içsel sistemlere ve kontrollere, iyi bir şekilde çeşitlendirilmiş risk profiline ve Birinci Yapısal Blok rejimi tarafından yeterince kapsanan bir iş profiline sahip bir bankaya makul düzeyde güvence sağlayacağı ve Birinci Yapısal Bloktaki sermaye yükümlülüğüne eşit düzeyde sermaye ile faaliyette bulunan bir bankanın Birinci Yapısal Bloкта ifadesini bulan sağlamlık için gerekli asgari hedeflere ulaşacağı beklenmektedir. Diğer taraftan, denetim otoriteleri sorumlu oldukları piyasaların belli başlı özelliklerinin yeterince kapsanıp kapsanmadığını göz önünde bulundurma ihtiyacı duyacaklardır. Denetim otoriteleri, bankaları Birinci Yapısal Blok standartlarının üzerinde ve ötesinde bir koruma sağlayan ilave sermaye ile faaliyette bulunmalarını isteyecek veya teşvik edecektir. Bankalar bu ilave sermaye korumasını aşağıda yer alan hususların çeşitli bileşimleri için bulunduracaklardır:

- (a) Birinci Yapısal Bloкта belirlenen asgari standartlar, birçok bankanın kendi özel koşullarını da dikkate alarak finansal piyasalarda ulaşmayı hedefledikleri güvenilirliğin altında bir

güvenilirlik düzeyine ulaşmalarını sağlayacak şekilde belirlenmiştir. Örneğin, birçok uluslararası bankanın, uluslararası kabul gören derecelendirme kuruluşlarınca yüksek derece ile derecelendirilmeyi tercih ettikleri görülmektedir. Dolayısıyla, bankaların rekabetle ilgili nedenlerden dolayı Birinci Yapısal Bloкта yer alan asgari yükümlülüklerin üzerinde bir sermaye ile faaliyette bulunmayı seçmesi beklenmektedir.

- (b) Normal çalışma koşulları altında, faaliyetlerin türünün ve hacminin değişmesi ile risk tutarları değişeceğinden, bankanın sermaye yeterlilik rasyosunda dalgalanmalara neden olacaktır.
- (c) Bankanın acilen veya piyasa koşullarının elverişsiz olduğu zamanda ilave sermaye artışına gitmesi banka için maliyetli olacaktır.
- (d) Sermayesinin asgari yasal sermaye yükümlülüğünün altına düşmesi bankalar için çok ciddi bir sorundur. Bu durum bankaların bu konudaki düzenlemelere aykırı harekette bulunması ve/veya denetim otoritelerinin bankaların istediği dışında acil düzeltici müdahalede bulunmaları sonucunu doğurmaktadır.
- (e) Birinci Yapısal Blok kapsamında dikkate alınmayan, spesifik olarak bankaya veya daha genel olarak ekonomiye yönelik riskler bulunabilmektedir.

758. Denetim otoritelerinin, her bir bankanın yeterli düzeyde sermaye ile faaliyette bulunmasını sağlamak amacıyla kullanabilecekleri birçok araç bulunmaktadır. Denetim otoritesi, diğer yöntemlerin yanında, bankanın sermayelendirilme düzeyinin tanımlanması amacıyla tetik ve hedef rasyolar belirlenmesi ya da asgari düzeyin üzerinde sermaye sınıflarının tanımlanması (iyi sermayelendirilmiş, yeterli düzeyde sermayelendirilmiş gibi) gibi yöntemler benimseyebilir.

Premsip 4: Denetim otoriteleri, bankaların risk profiline göre belirlenen sermayelerinin asgari seviyenin altına düşmesini engellemek için erken müdahalede bulunabilmelidir. Sermayenin korunamadığında veya tekrar yerine konulamadığında bankadan hızlı düzeltici tedbirlerin alınmasını istemelidir.

759. Denetim otoriteleri, bankanın yukarıda ana hatlarına yer verilen prensiplerin içerisinde yer alan yükümlülükleri yerine getiremediğine ilişkin bir kaygı taşımaları halinde alınacak tedbirler konusunda bir dizi seçeneği göz önünde bulundurmalıdır. Bu tedbirler, bankanın izleme yoğunluğunun artırılması, temettü ödemelerinin kısıtlanması, bankadan tatmin edici bir sermaye yeterliliğini eski haline getirme (restore etme) planı hazırlamasını ve uygulamasını talep etme ve bankadan acilen sermaye artırımına gitmesini isteme gibi tedbirleri kapsayabilmektedir. Denetim otoriteleri, bankanın içinde bulunduğu kendi koşullarına ve faaliyet ortamının koşullarına en uygun araçları kullanma yetkisine sahip olmalıdır.

760. Bankanın karşılaştığı zorlukların kalıcı çözümü her zaman sermayenin artırılması değildir. Diğer taraftan, istenilen bazı tedbirlerin (sistem ve kontrollerin güçlendirilmesi gibi) uygulanması belli bir zaman alabilmektedir. Dolayısıyla, bankanın pozisyonunun düzeltilmesine yönelik tedbirler uygulanırken sermayenin artırılması geçici bir tedbir olarak kullanılabilir. Kalıcı tedbirler alınmış ve denetim otoritesi tarafından bunların etkili olduğu görülmüş ise geçici sermaye artırımını yükümlülüğü kaldırılabilir.

III. Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinde Ele Alınacak Spesifik Konular

761. Komite, denetim otoritelerinin denetimsel inceleme sürecini yerine getirirken bilhassa odaklanmaları gereken birçok önemli konu belirlemiştir. Bu konular doğrudan Birinci Yapısal Blok kapsamında ele alınmayan önemli riskleri ve denetim otoritelerinin Birinci Yapısal Blokun bazı unsurlarının uygun şekilde fonksiyon göstermesini sağlamak amacıyla gerçekleştirdikleri önemli değerlendirmeleri içermektedir.

A. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski

762. Komite, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin sermaye ile desteklenmeye değer, potansiyel olarak önemli bir risk olduğuna olan inancını korumaktadır. Bununla birlikte, gerek sektörden ulaşılan görüşler gerekse de Komite tarafından gerçekleştirilen ilave çalışmalar, bu riskin doğası ve riskin izlenmesine ve yönetilmesine yönelik süreçler itibariyle uluslararası aktif bankalar arasında önemli derecede heterojenliğin bulunduğunu açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Komite, bu tespitlerin ışığında bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin Uzlaşının İkinci Yapısal Blok kısmında ele alınmasının daha uygun olacağı sonucuna varmıştır. Bununla birlikte, kendi bankacılık sektöründe bu riskin doğası ve riski izleme ve ölçüm yöntemleri konularında yeterli düzeyde homojen bir yapının bulunduğunu düşünen denetim otoriteleri bu risk için de zorunlu bir asgari sermaye yükümlülüğü tesis edebilirler.

763. Faiz oranı riskine ilişkin yeniden gözden geçirilmiş rehber bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskinin ölçülmesinde ve denetim otoritesince gerekli tedbirlerin alınmasında bankaların içsel sistemlerinin esas araç olmasını benimsemektedir. Bankalar, denetim otoritelerinin tüm bankalar için gerçekleştirdiği faiz oranı riski tutarlarının izlenmesine yönelik faaliyetlerini kolaylaştırmak amacıyla, kendi içsel ölçüm sistemlerinin sermayeyle ilişkili ekonomik değer olarak ifade ettiği ve standart faiz oranı şokları kullanarak ulaştığı sonuçlarını denetim otoritelerine sunmak zorunda kalabileceklerdir.

764. Denetim otoriteleri, bankaların faiz oranı risklerinin seviyesi ile orantılı olarak sermaye bulundurmadıklarını belirlemeleri halinde, bankadan risklerini azaltmasını, ilave bir sermaye tutmasını veya bu ikisinin karışımı tedbirleri

almasını istemek zorundadır. Denetim otoriteleri, Faiz Oranı Riskinin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Prensipler dokümanında yer verilen standart faiz oranı şokunun (200 baz puan) veya bunun eşitinin uygulanması neticesinde ekonomik değeri birinci kuşak ve ikinci kuşak sermayelerinin toplamının %20'sinden fazlası azalan bankaların sermayelerinin yeterliliğine bilhassa dikkat etmelidir.

B. Kredi Riski

1. İDD Yaklaşımları Altında Stres Testleri

765. Banka, Birinci Yapısal Blok gereksinimlerine ve İDD asgari yükümlülüklerinin (paragraf 434'den 437'e kadar olan bölümde yer verilmektedir) bir parçası olarak gerçekleştirilen kredi riski stres testlerinin sonuçlarına göre (bir yetersizlik belirlenmiş ise) uygun düzeyde yeterli sermaye bulundurulmasını sağlamalıdır. Denetim otoriteleri stres testinin nasıl gerçekleştirildiğini incelemek isteyebilirler. Dolayısıyla, stres testinin sonuçları bankanın Birinci Yapısal Blok asgari yasal sermaye rasyolarının üzerinde sermaye ile faaliyette bulunabileceğine ilişkin beklentilere doğrudan katkıda bulunacaktır. Denetim otoriteleri, bir bankanın bu amaçlar için yeterli sermayesinin bulunup bulunmadığını göz önünde bulunduracaktır. Sermaye konusunda bir eksikliğin bulunması halinde denetim otoritesi gerekli şekilde tedbir alacaktır. Bu kapsamda alınan tedbirler bankanın risklerini azaltmasını ve/veya ilave sermaye/karşılık bulundurmasını isteme şeklinde gerçekleşecek, dolayısıyla mevcut sermaye kaynakları Birinci Yapısal Blok yükümlülüklerine ilave olarak yeniden hesaplanmış stres testi sonuçlarını karşılayabilecektir.

2. Temerrüdün Tanımı

766. Banka, kendi içsel temerrüt olasılığı ve/veya temerrüt halinde kayıp ve temerrüt halinde risk tutarı hesaplamaları için referans temerrüt tanımını kullanmak zorundadır. Bununla birlikte, paragraf 454'de detayları verildiği gibi, ülke denetim otoriteleri referans temerrüt tanımının kendi yetki ve görev sahası içerisinde ne şekilde ifade edileceğine ilişkin bir rehber yayınlayacaklardır. Denetim otoriteleri, her bir bankanın referans temerrüt tanımı konusundaki uygulamalarını ve bunun sermaye gereksinimleri üzerine etkisini değerlendireceklerdir. Denetim otoriteleri, bilhassa 456'ncı paragrafta göre (harici verilerin kullanılması veya referans temerrüt tanımına tam uygun olmayan tarihi içsel veriler) referans temerrüt tanımından sapmaların etkisi üzerine odaklanacaklardır.

3. Artık (Kalıntı) Risk

767. Uzlaş, bankaların kredi riskini veya karşı taraf riskini teminat, garanti veya kredi türevleri ile netleştirmelerine izin vermek suretiyle sermaye gereksiniminin azaltılmasına imkân vermektedir. Bankalar kredi riskini azaltmak

için kredi riski azaltımı (KRA) teknikleri kullanırken, bu tekniklerin kullanılması riskin bütünündeki azalmanın daha az etkili olmasına neden olabilmektedir. Bundan dolayı, bankaların karşı karşıya bulunduğu bu riskler (yasal risk, sözleşme riski ya da likidite riski gibi) denetim otoritesi tarafından ele alınır. Bu tür risklerin ortaya çıkması halinde, Birinci Yapısal Bloкта yer alan asgari yükümlülüklerin yerine getirilmiş olması dikkate alınmaksızın, banka kendisini riskin doğduğu tarafa karşı beklentilerinin de üzerinde bir kredi riski tutarı ile karşı karşıya bulabilir. Bu risklere örnek olarak şunlar verilebilir:

- Alınan teminatın zamanında müsadere veya nakde tahvil edilememesi (karşı tarafın temerrüde düşmesi halinde),
- Garantörün ödeme yapmayı reddetmesi veya geciktirmesi.
- Hukuki geçerliliği araştırılmamış kredi dokümanlarının istenilen hukuki sonucun elde edilmesinde etkisiz kalması.

768. Dolayısıyla, denetim otoriteleri, bankalardan bu artık riskleri kontrol edebilmek amacıyla yazılı hale getirilmiş uygun KRA politika ve prosedürlerine sahip olmalarını isteyecektir. Bankadan bu politika ve prosedürlerini denetim otoritesine göndermesi ve bunların uygunluğunu, etkililiğini ve kullanımını düzenli olarak incelemesi istenebilir.

769. Banka, KRA politika ve prosedürlerinde sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında kredi riski azaltımı aracının değerinin Birinci Yapısal Bloкта izin verildiği şekliyle tamamının dikkate alınmasının uygun olup olmadığını göz önünde bulundurmak ve KRA yönetimi politikalarının ve prosedürlerinin benimsediği sermaye avantajının düzeyi ile uyumlu olduğunu göstermek zorundadır. Denetim otoriteleri, bankanın bu politika ve prosedürlerin sağlamlığı, güvenilirliği, uygunluğu veya bunlara ilişkin uygulamalar konusunda tatmin olmamaları halinde, bankadan gerekli düzeltici tedbirlerin alınmasını veya KRA prosedürlerindeki yetersizliklerin otoritenin istediği doğrultuda düzeltilinceye kadar bu yetersizlikler nedeniyle ortaya çıkan artık riskler için ilave sermaye bulundurmasını isteyebilirler. Denetim otoriteleri bankaları aşağıda yer alan konularda yönlendirebilirler:

- Elde tutma süreleri, denetimsel iskontolar ya da volatiliteye (benimsenen iskonto yaklaşımındaki) ilişkin varsayımlarda gerekli ayarlamaların yapılması,
- Kredi riski azaltımı araçlarının tamamından daha azının dikkate alınması (tüm kredi portföyü veya belirli ürün kolları için),
- Belirli bir miktarda ilave sermaye bulundurulması.

4. *Kredi Yoğunlaşması Riski*

770. Risk yoğunlaşması (temerküzü), bir risk tutarının veya grup halindeki risk tutarlarının bankanın sağlığını ve esas faaliyetlerini yürütebilme kabiliyetini tehdit edebilecek derecede yüksek (bankanın sermayesi, toplam aktifleri veya bütüncül risk seviyesi ile orantılı olarak) zararlara neden olabilme potansiyelidir. Risklerin yoğunlaşması, bankaların karşılaştıkları büyük sorunların en önemli nedeni durumundadır.

771. Risk yoğunlaşmaları bankaların aktiflerinde, pasiflerinde ya da bilanço dışı kalemlerinde, işlemlerin yürütülmesi veya gerçekleştirilmesi (ürün ya da hizmet) esnasında veya bu geniş kategorilerdeki risk tutarlarının farklı kombinasyonları şeklinde ortaya çıkabilmektedir. Kredilendirme, birçok bankanın en temel faaliyeti olduğundan kredilerde risk temerküzü sıklıkla banka içerisindeki en önemli risk yoğunlaşmasını oluşturmaktadır.

772. Kredi riski yoğunlaşması, doğası gereği, özellikle stres dönemlerinde yoğunlaşmayı meydana getiren her bir tarafın kredibilitesi üzerinde olumsuz etkiye sahip bulunan ortak veya birbiri ile ilişkili risk faktörlerine dayanmaktadır. Bu tür yoğunlaşmalar kredi riski için Birinci Yapısal Bloktaki sermaye hesaplanmasında ele alınmamaktadır.

773. Bankalar, kredi riski yoğunlaşmalarının tanımlanması, ölçülmesi, izlenmesi ve kontrol edilmesi için etkili iç politikalara, sistemlere ve kontrollere sahip olmalıdır. Bankalar, İkinci Yapısal Blok kapsamında gerçekleştirecekleri sermaye yeterliliği değerlendirmesinde kredi riski yoğunlaşmalarının boyutunu da doğrudan doğruya ele almalıdır. Bu politikalar bankanın maruz bulunabileceği farklı türdeki kredi riski yoğunlaşmalarını da kapsamalıdır. Bu yoğunlaşmalar:

- Bireysel bir kredi müşterisine veya birbiriyle ilişkili grup halindeki müşterilere yönelik önemli risk tutarları. Birçok ülke uygulamasında, denetim otoriteleri bu türdeki risk tutarlarına benzer şekilde büyük kredi limiti olarak adlandırılan bir sınır belirlemektedir. Bankalar, bir grup olarak tüm büyük kredilerin yönetimi ve kontrolü için bir toplam limit belirleyebilirler.
- Aynı sektörde veya coğrafi bölgede bulunan kredi müşterilerine yönelik kredi tutarları.
- Finansal performansı aynı faaliyete veya ticari mala dayanan kredi müşterilerine yönelik kredi tutarları.
- Bankanın KRA faaliyetlerinden kaynaklanan dolaylı kredi tutarları (tek bir teminat türüne veya tek bir taraf tarafından sağlanan kredi korunmasına yönelik risk tutarları gibi).

774. Bankanın kredi riski yoğunlaşmalarının yönetimine ilişkin yaklaşımı açık bir şekilde yazılı hale getirilmeli ve banka için uygun bir kredi riski yoğunlaşması tanımını, bu yoğunlaşmaların ve bunlara ilişkin limitlerin nasıl hesaplandığını içermelidir. Limitler bankanın sermayesi, toplam aktifleri ya da yeterli ölçütlerin bulunması halinde kapsamlı risk düzeyi ile ilişkili olarak tanımlanmalıdır.

775. Banka yönetimi, bankanın büyük kredi riski yoğunlaşmaları için düzenli aralıklarla stres testi yapmalı ve bu testlerin sonuçlarını bankanın performansını olumsuz bir şekilde etkileyebilecek piyasa koşullarındaki potansiyel değişmelerin belirlenmesi ve bunlar için gerekli yönetim tedbirlerinin alınabilmesi için değerlendirmeye tabi tutmalıdır.

776. Banka, kredi riski yoğunlaşmaları ile ilgili olarak, Komitenin “*Kredi Riskinin Yönetimine İlişkin Prensipler (Eylül 2000)*” dokümanına ve bu dokümanın eklerinde daha detaylı yer alan rehberine uyumu sağlamalıdır.

777. Denetim otoriteleri, faaliyetleri esnasında bankanın kredi riski yoğunlaşmalarının büyüklüğünü, bunların ne şekilde yönetildiğini ve İkinci Yapısal Blok kapsamında gerçekleştirilen içsel sermaye yeterliliği değerlendirmesinde dikkate alınma derecesini değerlendirmelidirler. Bu değerlendirmeler, bankanın stres testi sonuçlarının gözden geçirilmesini de içermelidir. Denetim otoriteleri, bankanın kredi riski yoğunlaşmalarından kaynaklanan risklerinin banka tarafından yeterli düzeyde ele alınmaması halinde gerekli tedbirleri almalıdır.

C. Operasyonel Risk

778. Operasyonel riskler için sermaye tahsisinde kullanılan yöntemler olan Temel Gösterge Yaklaşımı ve Standart Yaklaşımlarda kullanılan brüt gelir, bankanın operasyonel risk tutarı için sadece yaklaşık bir göstergedir ve bazı durumlarda (düşük marjla çalışan veya karlılığı düşük bankalar gibi bankalar için) operasyonel risk için gerekli sermayenin gereğinden düşük olarak hesaplanmasına neden olmaktadır. Komitenin “*Operasyonel Riskin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Güvenilir Uygulamalar (Şubat-2003)*” başlıklı dokümanında işaret edildiği gibi, denetim otoritesi bankanın Birinci Yapısal Blok kapsamında hesapladığı sermaye gereksiniminin bankanın operasyonel risk tutarı konusunda (örneğin benzer büyüklükteki ve benzer faaliyetlere sahip bankalarla karşılaştırıldığında) tutarlı bir bilgi verip vermediğini dikkate alması gerekmektedir.

IV. Denetim Otoritesinin İncelemesi Sürecinin Diğer Unsurları

A. Denetim Otoritesinin Şeffaflığı ve Hesap Verebilirliği

779. Bankaların denetimi kesin sonuçları olan bir bilim değildir. Dolayısıyla denetim otoritesinin incelemesi süreci içerisinde ihtiyari unsurların olması kaçınılmazdır. Denetim otoriteleri sorumluluklarını şeffaf ve hesap verebilir bir şekilde yerine getirmeye dikkat etmek zorundadır. Denetim otoritelerinin bankaların içsel sermaye değerlendirmelerinin gözden geçirilmesinde kullanacakları ölçütleri kamuya açıklamaları gereklidir. Denetim otoritesi, hedef ve tetik rasyoların belirlenmesi ya da asgari yasal sermayenin üzerinde sermaye kategorilerinin tanımlanmasını benimsemesi halinde bunları gerçekleştirilmede göz

önünde bulunduracağı etkenleri kamuya açıklamalıdır. Bir banka için sermaye gereksiniminin asgari düzeyin üzerinde belirlenmesi halinde, denetim otoritesi bu gereksinimin ortaya çıkmasına neden olan bankaya özgü risk karakteristiği ve gerekli düzeltici tedbir konusunda bankaya açıklama yapmalıdır.

B. Sınır Ötesi İletişim ve İşbirliğinin Geliştirilmesi

780. Büyük bankacılık işletmelerinin etkili denetimi, sektör katılımcıları ve denetim otoriteleri arasında yakın ve sürekli bir diyalogun bulunmasını gerektirmektedir. Buna ilave olarak, Uzlaşma özellikle karmaşık uluslararası bankacılık gruplarının sınır ötesi denetimi için denetim otoriteleri arasında güçlü bir işbirliğini gerektirecektir.

781. Uzlaşma, ulusal denetim otoritelerinin yurtiçindeki kuruluşların düzenlenmesine ilişkin yasal sorumluluklarını veya mevcut Basel Komitesi standartlarında belirlenen konsolide denetime ilişkin yapmış olduğu anlaşmalarını değiştirmeyecektir. Ana ülke denetim otoritesi Uzlaşmanın bankacılık grubuna konsolide bazda uygulanmasının gözetiminden, ev sahibi ülke denetim otoriteleri ise kendi ülkelerinde faaliyette bulunan kuruluşların denetiminden sorumludur. Düzenlemelere uyum yükünün azaltılması ve yasal düzenleme arbitrajından kaçınılabilmesi için, bir banka için grup düzeyinde kullanılan yöntem ve izin süreçleri ev sahibi ülke denetim otoritesi tarafından (yerel otoritenin getirdiği yükümlülüklerin yeterli düzeyde yerine getirilmesi halinde), yerel düzeyde kabul edilebilecektir. Denetim otoriteleri, bankalar üzerindeki uygulama yükünün azaltılabilmesi ve denetim kaynaklarının korunabilmesi için gereksiz ve koordinasyonsuz izin ve yetkilendirme işlemlerinden mümkün olduğunca kaçınımalıdırlar.

782. Uzlaşmanın uygulanmasında, denetim otoriteleri, birden fazla ülkede faaliyet gösteren ve önemli düzeyde sınır ötesi faaliyeti bulunan bankacılık gruplarına ana ülke ve ev sahibi ülke denetim otoritelerinin her birinin rollerini bildirmelidir. Ana ülke denetim otoritesi bu koordinasyon çalışmalarına ev sahibi ülke denetim otoritesi ile koordinasyon halinde liderlik edecektir. Ayrı ayrı denetim rollerinin iletilmesinde, denetim otoriteleri mevcut yasal sorumluluklarının değişmediği konusunun aydınlatılmasına özen göstereceklerdir.

783. Komite, denetim otoriteleri arasındaki uluslararası işbirliği için önemli bir temel olarak uluslararası aktif bankalar için karşılıklı tanıma konusunda pragmatik bir yaklaşımı desteklemektedir. Bu yaklaşım, uluslararası aktif bankaların ülkelerdeki bağlı kuruluşları söz konusu olduğunda ortak sermaye yeterliliği yaklaşımlarının tanınmasını ve aynı zamanda bağlı ortaklıklarının aşırı düzenleme yüküyle karşı karşıya kalmaması için ana ülke ve ev sahibi ülkenin ulusal sermaye yeterliliği düzenlemeleri arasındaki farklılıkların en aza indirilmesinin arzu edilebilirliğini ima etmektedir.

V. Menkul Kıymetleştirmeye İlişkin Denetim Otoritesinin İnceleme Süreci

784. Bankaların sermaye yeterliliklerinin belirlenmesi esnasında işlemlerinin ekonomik boyutunu göz önünde bulundurmalarına ilişkin Birinci Yapısal Blok prensibinin ötesinde, denetim otoriteleri gerekli gördüklerinde bankaların bu konuyu yeterince dikkate alıp almadıklarını da izlemeye tabi tutacaklardır. Sonuç olarak, belirli menkul kıymetleştirme tutarlarına yönelik yasal sermaye uygulamaları, özellikle genel sermaye yükümlülüğünün bankanın maruz bulunduğu riskleri doğru ve yeterli bir biçimde yansıtamadığı durumlarda Uzlaşımın Birinci Yapısal Blokunda belirtilenlerden farklılık arz edebilecektir.

785. Diğer hususların yanında denetim otoriteleri, sermaye ihtiyacının risk profili ile ilişkilendirilip ilişkilendirilmediğinin belirlenebilmesi için (ikame edici hükümler gibi) bankanın sermaye ihtiyacına ilişkin olarak gerçekleştirdiği kendi değerlendirmesini ve bu değerlendirmenin sermayenin hesaplanması ile birlikte belirli işlemlerin dokümantasyonuna nasıl yansıtıldığını gözden geçirebilirler. Denetim otoriteleri, bankaların ekonomik sermaye hesaplamalarında vade uyumsuzluğu konusunu ellerinde bulundurdukları pozisyonlarla ilişkili olarak ele alış biçimlerini de gözden geçireceklerdir. Denetim otoriteleri izleme faaliyetlerinde özellikle bankaların işlemlerindeki vade uyumsuzluklarının sermaye yükümlülüğünün suni olarak azaltılması için yapılandırılmasına karşı uyanık bulunmalıdırlar. Denetim otoriteleri bunlara ilave olarak, bankanın aktifleri arasındaki gerçek korelasyonun ekonomik sermaye değerlendirmesi ile bunun sermayenin hesaplanmasına nasıl yansıtıldığını gözden geçirebilirler. Denetim otoritesi bankanın yaklaşımını yeterli bulmadığı takdirde gerekli tedbirleri alacaktır. Bu kapsamda alınabilecek tedbirler, menkul kıymetleştirmenin dayandığı varlığa ilişkin sermaye avantajının ortadan kaldırılması veya azaltılması veya menkul kıymetleştirmeden kaynaklanan risk tutarlarına ilişkin sermaye yükümlülüğünün artırılmasını içerebilir.

A. Risk Transferinin Önemi

786. Menkul kıymetleştirme işlemleri kredi riskinin transfer edilmesinden başka amaçlarla da gerçekleştirilebilir. Bu durumda bile sınırlı bir kredi riski transferi söz konusu olabilecektir. Diğer taraftan, menkul kıymetleştirmeyi gerçekleştiren bankanın sermaye yükümlülüğünde indirim imkânını elde edebilmesi için menkul kıymetleştirme ile gerçekleştirilen risk transferinin ulusal denetim otoritesi tarafından önemli olarak kabul edilmesi zorunludur. Denetim otoritesi risk transferinin yetersiz olduğunu veya mevcut olmadığını kabul ederse, bankadan Birinci Yapısal Blokta belirlenen sermaye yeterliliğinden daha yüksek bir sermaye yeterliliği uygulamasını isteyebilir ya da alternatif olarak bankanın menkul kıymetleştirmeden elde edeceği sermaye avantajlarını geçersiz sayabilir. Dolayısıyla, elde edilecek sermaye avantajı etkili bir şekilde transfer edilen kredi riski tutarına karşılık gelecektir. Aşağıda örneğin önemli tutarlarda riskin bankada kalması veya yeniden satın alınması, menkul kıymetleştirme ile transfer edilecek risk tutarları arasından kendisine uygun olanın seçilmesi gibi denetim

otoritelerinin risk transferinin derecesine ilişkin kaygılarıyla ilgili örneklere yer verilmektedir.

787. Önemli miktardaki menkul kıymetleştirme tutarlarının bankada bırakılması veya yeniden satın alınması, menkul kıymetleştirmeyi gerçekleştirenin elinde bulundurduğu riskin oranına bağlı olarak, kredi riskinin transfer edilmesi amacıyla menkul kıymetleştirme gerçekleştirme amacını zayıflatabilecektir. Özellikle, denetim otoriteleri bankadan kredi riskinin ve havuzun nominal değerinin önemli bir bölümünün en az bir bağımsız üçüncü kişiye başlangıç olarak veya sürekli olarak transfer etmesini bekleyebilirler. Bankaların piyasa yapıcılığı amacıyla riski geri satın almaları halinde, denetim otoriteleri menkul kıymetleştirmeyi gerçekleştiren tarafın örneğin menkul kıymetleştirme işleminin tüm dilimini değil ancak belirli bir bölümünü geri satın almasını uygun bulabilirler. Denetim otoriteleri pozisyonların piyasa yapıcılığı amacıyla satın alınması halinde, bu pozisyonların uygun bir süre içerisinde geri satılmasını dolayısıyla ilk baştaki risk transferi amacına bağlı kalınmasını bekleyebileceklerdir.

788. Önemsiz bir risk transferi gerçekleştirilmesinin bir diğer göstergesi ise, özellikle iyi nitelikli derecelendirilmemiş risk tutarları ile ilişkili ise, daha kötü nitelikli derecelendirilmemiş aktifler ile menkul kıymetleştirme işleminin dayandığı risk tutarlarına iliştilmiş kredi riskinin büyük bir bölümünün menkul kıymetleştirme işlemini gerçekleştirenin üzerinde kalmasıdır. Bununla ilişkili ve denetimsel inceleme sürecinin sonucuna bağlı olarak, denetim otoritesi belirli bazı risk tutarları için sermaye yükümlülüğünün artırılmasını veya bankadan bulundurmasını istediğini sermaye tutarının yükseltilmesini isteyebilir.

B. Piyasadaki Yenilikler

789. Menkul kıymetleştirme işlemi için gerekli asgari sermaye yükümlülüğü bu işlemde kaynaklanan tüm potansiyel hususları ele alamayacağından, denetim otoritelerinden menkul kıymetleştirme işlemi ile ilgili olarak ortaya çıkan yeni özellikleri de göz önünde bulundurması beklenmektedir. Bu tür değerlendirmeler, yeni özelliklerin kredi riski transferi üzerine olası etkilerinin gözden geçirilmesini içerebilecek ve uygun durumlarda denetim otoritelerinden İkinci Yapısal Blok kapsamında gerekli tedbirleri alması beklenecektir. Piyasada ortaya çıkan yeniliklerin dikkate alınması için Birinci Yapısal Blok kapsamında bir yaklaşım formüle edilebilir. Bu tür bir yaklaşım bir dizi operasyonel yükümlülükler ve/veya belirli bir sermaye uygulaması şeklini alabilir.

C. İlave Koruma Karşılıkları

790. Bir işlemin gerçekleşmesi için verilen destek sözleşmeye bağlı (menkul kıymetleştirilen bir işlemin başlangıcında sağlanan kredi destekleri gibi) veya sözleşmeye bağlı olmayan (dolaylı destek) birçok farklı şekilde gerçekleştirilebilir. Örneğin, sözleşmeye bağlı destek borç tutarını aşan teminatlandırmayı, kredi türlerini, spread (fark) hesaplarını, sözleşmeye bağlı olarak kefilin parayı

ödeme yükümlülüğünü, ikincil senetleri, belirli bir dilim için sağlanan kredi riski azaltımı araçlarını, komisyon ve ücret ya da faiz gelirlerinin önem derecesinin düşürülmesi ya da marjın gelirlerinin daha geç ödenmesini, ilk arzın yüzde onunun üzeri için tamamen ödeme çağrısını içerebilir. Dolaylı destek örnekleri ise kalitesi bozulmaya başlamış kredilerin orijinal havuzundan satın alınmasını, iskonto edilmiş kalitesi bozulmaya başlamış kredilerin menkul kıymetleştirilmiş kredi havuzuna satılmasını, orijinal kredi tutarlarının piyasa fiyatının üzerinde bir fiyatla satın alınmasını veya bu kredilerdeki bozulmaya göre ilk kayıp pozisyonunun artırılmasını içerebilir.

791. Sözleşmeye dayalı kredi desteklerine (kredinin güçlendirilmesi için) karşın, dolaylı (veya sözleşmeye bağlı olmayan) bir desteğin sağlanması denetim otoritesinin dikkatinin bu konuya daha çok odaklanmasını gerektirmektedir. Geleneksel menkul kıymetleştirme yapıları için dolaylı desteğin sağlanması uyum sağlandığında bankalara menkul kıymetleştirilmiş varlıklarını yasal sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasından muaf tutmalarına izin veren “clean break” kriterini zayıflatmaktadır. Sentetik menkul kıymetleştirme yapılarında ise dolaylı destek risk transferinin önemliliğini ortadan kaldırmaktadır. Dolaylı destek sağlamakla bankalar piyasaya riskin hala kendi üzerlerinde bulunduğu ve transfer edilmediği mesajını vermektedir. Dolayısıyla, bankanın sermaye hesaplaması gerçek riski olduğundan düşük olarak ele almaktadır. Bundan dolayı, bankanın dolaylı destek sağlaması halinde ulusal denetim otoritelerinin bu konuda gerekli tedbirleri almaları beklenmektedir.

792. Bankanın, bir menkul kıymetleştirme işlemine dolaylı destek sağladığı tespit edildiğinde, menkul kıymetleştirmeye temel teşkil eden tutarlar için bir menkul kıymetleştirme işlemi gerçekleşmemiş gibi bankadan sermaye buldurması istenecektir. Ayrıca, bankanın sözleşmeye bağlı olmadan dolaylı destek sağlandığının tespit edildiğinin ve bu nedenle (yukarıda yer verildiği üzere) sermaye yükümlülüğünde artış meydana geldiğinin banka tarafından kamuya açıklanması talep edilecektir. Amaç, bankaların kredi riskine maruz buldukları krediler için sermaye buldurmalarının sağlanması ve herhangi bir sözleşmeye dayanmayan destek sağlamaktan vazgeçirilmesidir.

793. Bir bankanın birden fazla defa dolaylı destek sağladığının belirlenmesi halinde, bankadan ihlallerini kamuya açıklayarak kamuyu bilgilendirmesi istenecektir ve denetim otoriteleri aşağıda yer alan bir ya da birden fazla tedbiri de içerebilecek ancak bunlarla sınırlı olmaksızın gerekli tedbirleri alacaktır:

- Bankanın ulusal denetim otoritesince belirlenecek bir süre için menkul kıymetleştirilmiş varlıklara ilişkin sermaye yeterliliğinin hesaplanmasında söz konusu olan avantajları elde etmesi engellenebilir.
- Banka bunlar için bir taahhüt altına girmiş olsa bile bankadan tüm menkul kıymetleştirilen varlıkları için işlemin dayalı olduğu varlıkların risk ağırlıklarına bir dönüşüm katsayısı uygulanması suretiyle sermaye buldurması istenebilir.
- Bankadan sermaye yeterliliği hesaplamalarında tüm menkul kıymetleştirilmiş varlıkları bilançoda yer alıyormuş gibi işlem gerçekleştirmesi istenebilir.

- Ulusal denetim otoritesince bankadan asgari riske dayalı sermaye rasyolarının üzerinde yasal sermaye bulundurması istenebilir.

794. Denetim otoriteleri dolaylı desteğin belirlenmesi konusunda çok dikkatli olacaklar ve bunun etkilerinin azaltılması için gerekli denetimsel tedbirleri alacaklardır. İnceleme süresince bankanın planlanmış menkul kıymetleştirme işlemlerinden kaynaklanan sermaye avantajından faydalanması yasaklanabilir. Ulusal denetim otoritesinin bu konudaki tutumunun amacı, bankanın dolaylı destek sağlama konusundaki davranışının değiştirilmesi ve bankanın sözleşmeden kaynaklanan yükümlülüklerinin ötesinde taahhütlere girmesine yönelik istekliliğine ilişkin piyasa algılamasının düzeltilmesi olacaktır.

D. Artık Risk

795. Denetim otoriteleri, genel olarak kredi riski azaltımı tekniklerinde olduğu gibi, bankaların kredi korumasına yaklaşımlarının uygunluğunu gözden geçireceklerdir. Denetim otoriteleri menkul kıymetleştirmelerle ilgili olarak, özellikle, kabul edilen korumanın ilk kayıp kredi güçlendiricilerine karşı amaca uygunluğunu gözden geçireceklerdir. Bu pozisyonlarda, beklenen kayıp riskin önemli bir unsuru olmayacak ve risk fiyatlandırma yoluyla korumayı satın alanda kalacaktır. Dolayısıyla, denetim otoriteleri bankalardan ekonomik sermayenin belirlenmesinde politikalarının bu hususu göz önünde bulundurmasını bekleyecektir. Denetim otoriteleri, benimsenen korunma yaklaşımının yeterli olduğuna kanaat getirmemişlerse bu konuda gerekli tedbirleri alacaklardır. Bu amaçla alınabilecek tedbirler belirli bir işlem veya işlem grubu için sermaye yükümlülüğünün artırılmasını da içerebilecektir.

E. Erken İtfa Çağrısına İlişkin Karşılıklar

796. Denetim otoriteleri bir bankadan, bankanın menkul kıymetleştirme işlemine veya kredi korumasına ilişkin olarak erken ödeme çağrısı yapmasına (bu işlem bankanın kayıp tutarını artıracaksa veya işlemin dayandığı kredi tutarlarının kalitesinde bozulmaya neden olarsa) imkân sağlayacak sözleşme hükümlerini kullanmamasını beklemektedir.

797. Yukarıda yer verilen genel prensibin yanında, denetim otoriteleri bankadan yalnızca ekonomik iş amaçları doğrultusunda (örneğin kullanılan kredilerin sürdürülmesinin maliyetinin işlemin dayandığı kredinin sağladığı faydayı aştığında) tamamen kapama ödeme çağrısını uygulamaya koymalarını beklemektedir.

798. Denetim otoriteleri, ulusal tercihlere bırakılmakla birlikte, bir bankanın ödeme çağrısı işlemini gerçekleştirmesinden evvel bir inceleme yapmayı gerekli görebilirler. Bu incelemenin şu hususları dikkate alması beklenebilir:

- Bankanın ödeme çağrısı işlemine ilişkin kararının rasyonelliği ve

- Ödeme çağrısı işleminin gerçekleştirilmesinin bankanın yasal sermaye yeterliliği rasyosu üzerindeki etkisi.

799. Denetim otoritesi gerektiğinde bankanın risk profiline ve mevcut piyasa koşullarına bağlı olarak bankadan bu işlemi takip eden başka işlem yapmasını isteyebilir.

800. Zamana bağlı ödeme çağrılarında, geri çağırma tarihi olarak işlemin dayandığı menkul kıymetleştirme tutarlarının durasyonundan veya ağırlıklı ortalama sürelerinden daha geç bir tarih belirlenmelidir. Bundan dolayı denetim otoriteleri, sermaye piyasası menkul kıymetleştirme işleminin peşin olarak ödenmiş batık maliyetlerinin bulunması gibi durumlarda, en erken ödeme çağrısı tarihinin belirlenebilmesi için belirli bir asgari sürenin geçmesi koşulunu getirebilirler.

F. Erken İtfalar

801. Denetim otoriteleri, bankaların dönen canlı kredi imkânlarına ilişkin menkul kıymetleştirme işlemlerinden kaynaklanan risklerin içsel olarak nasıl ölçüldüğünü, izlendiğini ve yönetildiğini; risk ve bu tür işlemlerin erken itfa olasılığına ilişkin bir değerlendirmeyi de içerecek şekilde incelemelidirler. Denetim otoriteleri bankaların asgari olarak canlı menkul kıymetleştirmelerden kaynaklanan kredi riskinin ekonomik boyutu için gerçekleştirilecek ekonomik sermaye tahsisinde uygun yöntemler kullanmalarını sağlamalı ve bankaların bir erken itfanın olma olasılığını ele alan ve programlanan itfalarla birlikte erken itfalara ilişkin çıkarımlara da yer veren yeterli acil durum sermaye ve likidite planlarının bulunmasını sağlamalıdır. Bunlara ilave olarak, acil durum sermaye planı, erken itfa halinde bankanın Birinci Yapısal Blok sermaye yükümlülüklerinden daha yüksek seviyelerde sermaye yükümlülüğü ile karşı karşıya kalma olasılığını da ele almalıdır.

802. Birçok erken itfa tetikleyicilerinin pozitif fark seviyelerine bağlanması nedeniyle, bu seviyeleri etkileyen etkenlerin menkul kıymetleştirmeye konu banka tarafından mümkün olduğunca (bakınız 790'dan 794'e kadarki dolaylı destek konusundaki paragraflar) iyi anlaşılması, izlenmesi ve yönetilmesi gereklidir. Örneğin pozitif farkı etkileyen aşağıdaki etkenler genellikle göz önünde bulundurulmalıdır:

- Temel teşkil eden esas alacak hesaplarına ilişkin olarak borçlular tarafından yapılan faiz ödemeleri;
- Esas borçlular tarafından yapılan diğer ücret ve komisyon ödemeleri (geç ödeme ücreti, nakit avansı ücretleri, limit aşım ücretleri gibi);
- Brüt masraflar (zarar olarak kaydedilen);
- Anapara ödemeleri;
- Zarar olarak kaydedilmiş kredilerden yapılan tahsiller;
- Değiştirmeden elde edilen gelir;
- Yatırımcıların sertifikalarına yapılan faiz ödemeleri;

- İflas oranları, faiz oranı hareketleri, işsizlik oranları gibi makro ekonomik etkenler vb.

803. Bankalar, portföy yönetimindeki veya iş stratejilerindeki değişimlerin pozitif fark ve bir erken itfa olayının gerçekleşmesi ihtimali üzerine olabilecek etkilerini de göz önünde bulundurmalıdırlar. Örneğin, düşük finansman ücretleri veya yüksek masraflarla sonuçlanan pazarlama stratejilerindeki veya aracılık yüklenimlerindeki değişiklikler, pozitif fark seviyelerinin azalmasına ve bir erken itfa olayının gerçekleşme ihtimalinin yükselmesine neden olabilir.

804. Bankalar havuz performansını daha iyi anlayabilmek için statik havuz nakit toplama analizleri ve stres testleri gibi teknikleri kullanmalıdırlar. Bu teknikler, ters eğilimlere veya potansiyel ters etkilere dikkatleri çekebilecektir. Bankalar acil bir şekilde ters veya beklenmedik değişikliklere yanıt verebilmek için gerekli politikalara sahip olmalıdırlar. Denetim otoriteleri bu politikaların yeterli olmadığına kanaat getirmeleri halinde gerekli tedbirleri alacaklardır. Bu amaçla alınabilecek tedbirler, bunlarla sınırlı kalmamak üzere, bankayı bu amaca tahsis edilmiş bir likidite hattı bulmasına veya erken itfa kredi dönüştürme faktörünün değerinin yükseltilmesine yönlendirmeyi, dolayısıyla bankanın sermaye yükümlülüklerinin artırılmasının sağlanması tedbirlerini içerebilir.

805. Birinci Yapısal Bloкта ele alınan erken itfa nedeniyle getirilen sermaye yükümlülüğü bir erken itfa olayı ile ilişkili olarak örneğin pozitif farkın potansiyel kayıpları karşılayamaması gibi, denetim otoritesinin potansiyel endişelerine işaret edilmesi anlamında kullanılırken, bu bölümde ele alınan politikalar ve izlemeler, pozitif farkın belirli bir seviyesinin yalnız başına, esas alınan kredilerden oluşturulan havuzun kredi performansının mükemmel bir göstergesi olmadığını benimsemektedir. Bazı durumlarda, örneğin, seviyelerinde meydana gelebilecek çok hızlı bir düşüş pozitif farkın kredilerin kalitesindeki zaman içindeki bozulmayı gösteren bir gösterge işlevi görmesine engel olabilecektir. Bunun da ötesinde, pozitif farkı seviyeleri tetik seviyelerin oldukça üzerinde bir noktada bulunmasına rağmen, denetim otoritesinin dikkatini çeken derecede yüksek bir volatilité gösteriyor olabilir. Buna ilave olarak, pozitif fark seviyeleri finansman ücretlerinin yeniden fiyatlandırıldığı oranla yatırımcıların sertifika oranları arasındaki oran uyumsuzluğu gibi kredi riskiyle ilişkisiz bir takım nedenlerden dolayı da dalgalanabilir. Pozitif farktaki olağan dalgalanmalar farklı sermaye yükümlülüğü doğurmasına rağmen denetim otoritesinin dikkatini yoğunlaştırmasını gerektirmeyebilir. Bu özellikle, bir bankanın erken itfa kredi dönüştürme faktörlerinin uygulandığı ilk aşamaya giriş ve çıkışında söz konusudur. Diğer taraftan, mevcut pozitif fark seviyeleri portföydeki potansiyel aşınmaların gizlenmesini sağlayacak tedbirler nedeniyle değişmeden korunabilir. Tüm bu nedenlerden dolayı denetim otoriteleri erken itfa özelliği bulunan menkul kıymetleştirme işlemleri konusunda iç yönetim, kontroller ve risk izleme faaliyetlerine özel bir ağırlık vereceklerdir.

806. Denetim otoriteleri, bir bankanın erken itfa olayının gerçekleşme olasılığını ve risklerini izlemeye yönelik sistemlerinin gelişmişlik seviyesinin,

bankanın erken itfa provizyonları içeren menkul kıymetleştirme faaliyetlerinin hacmi ve karmaşıklık düzeyi ile uyumlu olmasını beklemektedir.

807. Denetim otoriteleri kontrol edilen itfalar için özel olarak bir bankanın erken itfa durumunda işlem tutarının %90'na kadar ödemek durumunda kalacağı asgari itfa süresinin belirlendiği süreci de gözden geçirebilirler. Denetim otoritesinin sürecin yeterli olmadığına kanaat getirmesi halinde, belirli bir işlemle ya da işlem grubu ile ilişkilendirilen dönüştürme faktörünün artırılması benzeri gerekli tedbirleri alacaktır.

Denetim Otoritesinin İnceleme Sürecine İlişkin Rehber

1. Piyasa Riskinin Sermaye Yeterliliği Uzlaşısına Dahil Edilmesine İlişkin Değişiklik (Kısım B)	Ocak-1996, Doküman	Nihai
2. Etkin Bankacılık Denetimi için Temel Prensipler	Eylül-1997, Doküman	Nihai
3. Temel Prensipler Yöntemi	Ekim-1999, Doküman	Nihai
4. Türev Araçlar için Risk Yönetimi Rehberleri	Temmuz-1994, Doküman	Nihai
5. Faiz Oranı Riski Yönetimi	Eylül 1997, Doküman	Nihai
6. Elektronik Bankacılık için Risk Yönetimi	Mart 1998, Doküman	Nihai
7. İç Kontrol Yapısı	Eylül 1998, Doküman	Nihai
8. Bankaların Yüksek Kaldıraçla Çalışan Kuruluşlarla İlişkilerine İlişkin Güvenilir Uygulamalar	Ocak 1999, Doküman	Nihai
9. Kurumsal Yönetiminin Güçlendirilmesi	Ağustos 1999, Doküman	Nihai
10. Likidite Yönetimine İlişkin Güvenilir Uygulamalar	Şubat 2000, Doküman	Nihai
11. Kredi Riskinin Yönetimine İlişkin Prensipler	Eylül 2000, Doküman	Nihai
12. FX İşlemlerdeki Mutabakat Riskinin Yönetilmesine İlişkin Denetim Rehberi	Eylül 2000, Doküman	Nihai
13. Faiz Oranı Riskinin Yönetimine ve Denetimine İlişkin İlkeler	Ocak 2001, Doküman	İstisari
14. Elektronik Bankacılık için Risk Yönetimi İlkeleri	Mayıs 2001, Doküman	İstisari
15. Bankalarda İç Denetim ve Denetim Otoritelerinin Denetçilerle İlişkileri	Ağustos 2001, Doküman	Nihai
16. Bankalar için Müşteri İncelemesi	Ekim 2001, Doküman	Nihai
17. Denetim Otoriteleri ile Bankaların Bağımsız Denetçilerinin İlişkileri	Ocak 2002, Doküman	Nihai
18. Zor Durumdaki Bankalara Müdahale Rehberleri	Mart 2002, Doküman	Nihai
19. Sınır Ötesi Elektronik Bankacılık Faaliyetlerinin Yönetimi ve Denetimi	Ekim 2002, Doküman	İstisari
20. Operasyonel Riskin Yönetimine ve Denetimine İlişkin Güvenilir Uygulamalar	Şubat 2003, Doküman	Nihai

Not: Yukarıda yer alan dokümanlara Komite'nin web sayfasından (www.bis.org/bcbs/publ/index.htm) ulaşılabilir.

4. BÖLÜM: Üçüncü Yapısal Blok – Piyasa Disiplini

I. Genel Değerlendirmeler

A. Bilgilendirme Yükümlülükleri

808. Basel Komitesi, Uzlaşmayı uygulayan bankalar için kamuyu bilgilendirme yükümlülüklerinin getirilmesi açısından Üçüncü Yapısal Blok gerekçesinin yeterince güçlü olduğu inancındadır. Denetim otoritelerinin bankaları bu tür bilgilendirme yükümlülüklerine tabi tutmakta kullanabilecekleri bir dizi yöntem bulunmaktadır. Bilgilendirme yükümlülüklerinden bir kısmı yasal sermaye yükümlülüğünün hesaplanmasında belirli yöntemlerin kullanılabilmesi veya belirli finansal araç ve işlemlerin tanınması açısından yeterlilik ölçütünü oluşturacaktır.

B. Rehber İlkeler

809. Üçüncü Yapısal Blok-Piyasa Disiplininin amacı asgari sermaye yükümlülüklerini (Birinci Yapısal Blok) ve denetim otoritesinin incelemesi sürecini (İkinci Yapısal Blok) tamamlamaktır. Komite piyasa katılımcılarının uygulamanın kapsamı, sermaye, maruz kalınan riskler, risk değerlendirme süreci ve bu şekilde bankanın sermaye yeterliliği hakkında önemli bilgilere sahip olmalarına olanak sağlayacak bir dizi kamuyu bilgilendirme yükümlülüğü ihdas ederek piyasa disiplini teşvik etmeyi amaçlamaktadır. Komite, bu tür bilgi açıklamalarının özellikle Uzlaşımın içsel yöntem ve değerlendirmelerle sermaye gereksiniminin belirlenmesinde bankalara daha fazla inisiyatif tanıdığı durumlarda çok daha önemli olduğu inancındadır.

810. Prensip olarak bankaların açıklamaları, üst düzey yönetim ve yönetim kurulunun bankanın risklerini değerlendirme ve yönetme tarzlarıyla tutarlı olmalıdır. Bankalar, Birinci Yapısal Blok kapsamında karşı karşıya buldukları çeşitli risklerin ölçümü ve bu riskler nedeniyle bulunduracakları asgari sermaye düzeyinin belirlenmesi için belirli yaklaşım ve yöntemler kullanmaktadırlar. Komite, bu genel çerçeveye dayanılarak yapılacak açıklamaların bir bankanın maruz bulunduğu riskler hakkında piyasayı bilgilendirmenin etkin bir aracı olduğu ve karşılaştırabilirliği sağlayan tutarlı ve anlaşılabilir bir bilgilendirme çerçevesi sunduğu inancındadır.

C. Uygun Bilgilendirmenin Sağlanması

811. Komite, denetim otoritelerinin bankaların bilgi açıklamalarının sağlanması konusunda farklı yetkilere sahip olduklarının farkındadır. Piyasa disiplini güvenilir ve sağlam bir bankacılık ortamına katkıda bulunabilir ve denetim otoriteleri bankaların güvenilir ve sağlam bir şekilde faaliyette

bulunmalarını isteyebilir. Güvenilir ve sağlam bankacılık temelinde, denetim otoriteleri bankalardan bilgi açıklamalarında bulunmalarını isteyebileceklerdir. Alternatif olarak, denetim otoriteleri bankaları kendisine yasal raporlamada bulunmalarını isteme yetkisine sahiptir. Bazı denetim otoriteleri, bu raporlardaki bilgileri kısmi olarak veya bilgilerin tamamını kamuya açık hale getirebilirler. Bunun da ötesinde, hali hazırda denetim otoritelerinin bu yükümlülüklerin uygulanmasını sağlamak için kullanabilecekleri birçok mekanizma mevcut bulunmaktadır. Bu mekanizmalar, ülkeden ülkeye farklılık göstermekte ve davranışlarını değiştirmelerinin temini için banka yönetimiyle diyalog kurulması suretiyle ahlaki iknadın bankanın uyarılmasına veya bankaya para cezası verilmesine kadar uzanabilmektedir. Uygulanan tedbirin niteliği denetim otoritelerinin yasal yetkilerinin kapsamına ve açıklamaya ilişkin yetersizlik ve kusurlarının ciddiyet derecesine bağlı olacaktır. Ancak, aşağıda belirtilenin dışında, bilgi açıklamasında bulunulmamasına doğrudan ilave sermaye yükümlülüğü getirilmesi önerilmemektedir.

812. Yeni Uzlaş, yukarıda ana hatları çizilen genel müdahale araçlarına ilave olarak özel tedbirlere de yer verilmesini beklemektedir. Bilgi açıklamasında bulunmanın Birinci Yapısal Blok kapsamında daha düşük risk ağırlıkları almak ve/veya belirli yöntemleri kullanabilmek için yeterlilik ölçütü olduğu durumlarda bunun doğrudan bir yaptırım olmalıdır (düşük risk ağırlıkları veya özel yöntemlerin kullanımına izin verilmemesi gibi).

D. Muhasebe Açıklamaları İle Etkileşim

813. Komite, Üçüncü Yapısal Blok kamuyu bilgilendirme çerçevesinin daha geniş kapsamlı olan muhasebe standartları paralelinde yapılacak açıklama gereksinimleriyle çelişmemesi gerektiğini benimsemiştir. Komite, amacı bankaların sermaye yeterlilikleri hususunda kamunun bilgilendirilmesi olan Üçüncü Yapısal Blokun görece dar odaklı perspektifinin daha geniş kapsamlı olan muhasebe yükümlülükleri ile çelişmemesini sağlamak için önemli ölçüde çaba göstermiştir. Bunun da ötesinde, Komite muhasebe otoritelerinin devam etmekte olan çalışmalarının Üçüncü Yapısal Blok kapsamındaki bildirim gereksinimleri üzerinde bir takım etkiler yaratacağını da göz önünde bulundurarak ilgili otoritelerle halen yürütmekte olduğu ilişkileri devam ettirme niyetindedir. Komite, bu alanda yapacağı gözlem ve değerlendirmeler ile sektörde meydana gelecek gelişmelerin ışığı altında Üçüncü Yapısal Bloкта gerekli değişikliklerin yapılması hususunu göz önünde bulunduracaktır.

814. Banka yönetimi, bilgilerin hangi araçlar vasıtasıyla ve hangi ortamda açıklanacağını belirlerken inisiyatiflerini kullanabilmelidir. Bankalar muhasebe raporları kapsamındaki yükümlülüklerini veya sermaye piyasası otoriteleri tarafından yürürlüğe konulan kayıt yükümlülüklerini karşılamak üzere bilgi açıklamasında bulunmuş olmaları durumunda, üçüncü bankalar uygulanabilir nitelikteki beklentilerini karşılamada bu bildirimlere dayanabileceklerdir. Bu gibi durumlarda bankalar muhasebe veya diğer bilgi açıklamaları ile bilgi açıklamanın

denetimsel temelleri arasındaki önemli farklılıkları izah etmelidir. Bu izahat, tüm bilgilerin kalem kalem mutabakatına bakılması şeklinde olmak zorunda değildir.

815. Muhasebe ve diğer yükümlülükler kapsamında zorunlu kılınmamış bilgi açıklamaları için banka yönetimleri Üçüncü Yapısal Blok çerçevesinde açıklanacak bilgileri, ulusal denetim otoritelerinin düzenlemeleriyle uyumlu olan diğer araçlar (kamunun erişimine açık internet web siteleri veya banka denetim otoriteleriyle birlikte doldurulacak kamusal denetim raporları gibi) yoluyla sunabileceklerdir. Ancak, bankalar ilgili tüm bilgileri mümkün olduğunca aynı nokta üzerinden sunma hususunda teşvik edilmektedir. Ayrıca, bankalar bilgi açıklamasının finansal raporlar vasıtasıyla yapılmamış olduğu durumlarda bu ek bilgilerin nereden temin edilebileceğini de göstermek durumundadır.

816. Finansal raporları veya diğer zorunlu bilgi açıklamalarını geçerli olarak tanımanın, açıklanan bilgilerin doğruluğunun nasıl sağlanacağı hususuna da açıklık getirilmesine yardımcı olması beklenmektedir. Örneğin, yıllık finansal raporlarda yer alan bilgiler genellikle denetimden geçmiş bilgiler olmaktadır ve bu tip açıklamalarla birlikte yayımlanan ek bilgilerin de denetlenen bu bilgilerle uyumlu olması gerekmektedir. Ayrıca, diğer bilgilendirme yükümlülüklerini (sermaye piyasası otoriteleri tarafından zorunlu kılınmış kayda alma ve kayıta kalma yükümlülükleri gibi) yerine getirmek amacıyla yayımlanan ek bilgiler de (“Yönetimin Görüş ve Değerlendirmeleri” gibi) geçerlilik şartlarını karşılayabilmeleri amacıyla genellikle oldukça sıkı incelemelere tabi tutulmaktadır (iç kontrol değerlendirmeleri gibi). Bir bilginin geçerlilik incelemesinden geçmesizin açıklanmış olması durumunda, internet sitesinde yayımlanan münferit bir rapor veya bir bölüm gibi, banka yönetimi derhal bilginin aşağıda ortaya konan kamuyu bilgilendirme genel prensiplerine uygun biçimde tasdik edilmesini sağlamalıdır. Buna göre, muhasebe standartları kurulları, sermaye piyasası otoriteleri veya diğer otoriteler tarafından ihdas edilen yükümlülükler çerçevesinde aksi öngörülmediği sürece Üçüncü Yapısal Blok çerçevesinde açıklanan bilgilerin dış denetimden geçmesi gerekmeyecektir.

E. Önemlilik

817. Bir banka hangi bilgilerin açıklanmasının uygun olduğuna önemlilik kavramını temel alarak karar vermelidir. Unutulması veya yanlış biçimde ifade edilmesi durumunda ekonomik kararlarını oluşturmak için bu bilgiye güvenen bir kullanıcının değerlendirmelerini veya kararlarını değiştirecek veya önemli ölçüde etkileyecek olan bir bilgi önemli olarak kabul edilebilecektir. Bu tanım, Uluslararası Muhasebe Standartları (UMS) ve pek çok ulusal muhasebe düzenlemesiyle uyumludur. Komite, finansal bilgiyi kullanacak kişi tarafından, belirli koşullar altında bu bilginin önemli olarak değerlendirip değerlendirilmeyeceği hususunda bankanın vereceği kararın nitel bir yargıya dayanacağını bilincindedir (kullanıcı testi). Komite, eşik değerler saptamanın bir takım güçlükler taşıyacağı ve saptanan değerlerin yönlendirilmeye açık olabileceğinden hareketle spesifik eşik değerler tespit etmemiştir. Komite,

kullanıcı testinin yeterli düzeyde bilginin açıklanmasının temini için yararlı bir ölçüt olduğu inancındadır.

F. Bildirim Sıklığı

818. Aşağıda yer verilen istisnalara tabi olmak kaydıyla Üçüncü Yapısal Bloкта ortaya konan bilgi açıklamaları altı aylık dönemler itibariyle yapılacaktır. Bankanın risk yönetim amaç ve politikaları, raporlama sistemleri ve tanımlar hakkında genel bir özet sunan nitel bilgiler yıllık bazda yayımlanabilecektir. Uzlaşımın riske duyarlılığının artırılmış olmasının ve sermaye piyasalarında daha sık raporlama yönündeki eğilimlerin bilinci içerisinde, uluslar arası düzeyde aktif büyük bankalar ve diğer önemli bankaların (ve bunların önemli bankacılık iştiraklerinin) ana sermayeleri (birinci kuşak sermaye) ile toplam sermaye yeterlilik rasyolarını ve bunların bileşenlerini¹¹³ üçer aylık dönemler itibariyle açıklamak zorundadırlar. Ayrıca risk tutarları veya diğer hususlarla ilgili bilgilerin hızlı değişim gösterme eğiliminde olduğu durumlarda banka bu bilgileri de üçer aylık dönemlerde açıklayacaktır. Her durumda, banka tüm önemli bilgileri elverişli olduğu anda ve ulusal mevzuatta öngörölmüş süreler içerisinde açıklamalıdır¹¹⁴.

G. Bankaya Ait Özel ve Gizli Bilgiler

819. Bankaya ait özel bilgiler (ürünler ve sistemler hakkındaki bilgiler gibi), rakiplerle paylaşıldığı takdirde bankanın bu sistem ve ürünler için yapmış olduğu yatırımların değerinin düşmesine neden olabilecek ve bu yoldan bankanın rekabetçi gücünü zayıflatabilecek bilgilerdir. Yasal bir sözleşme veya iki taraflı bir ilişkiye dayanması bağlamında müşteriler ile ilgili bilgiler genellikle gizli bilgilerdir. Bu, bankanın müşteri bazındaki bilgilerin açıklanması yanında kullanılan yöntemler, katsayı tahminleri, veriler gibi içsel düzenlemelerinin detaylarının açıklanması konusu üzerinde de etkiye sahiptir. Komite, aşağıda ortaya konulan öneriler, anlamlı bilgi açıklamalarına duyulan ihtiyaç ile bankaya özel bilgiler ve gizli bilgilerin korunması arasında uygun bir denge kurulabileceği inancındadır. Üçüncü Yapısal Blok çerçevesinde açıklanması gereken bilgilerin bazı bölümlerinin özel veya gizli bilgi niteliğinde olduğu istisnai durumlarda bu bilgilerin kamuya açıklanması bankanın pozisyonuna önemli ölçüde zarar verebilecektir. Bu gibi hallerde, bankanın bilginin bu nitelikteki bileşenlerini açıklaması zorunlu değildir, ancak ilgili konuda daha genel bilgiler sunarak ve bazı hususların açıklanmadığını belirterek bunun gerekçesini açıklamak zorundadır. Bu sınırlı istisna, muhasebe standartlarında yer alan bilgilendirme yükümlülükleri ile ihtilafa neden olma amacı taşımamaktadır.

¹¹³ Bu bileşenler ana sermaye, toplam sermaye ve toplam sermaye gereksinimini içermektedir.

¹¹⁴ İstikrarlı risk profiline sahip bazı küçük bankalar için yıllık olarak raporlama kabul edilebilir olacaktır. Bir banka sadece yıllık bazda bildirimde bulunması halinde bu uygulamanın kendisi için neden uygun olduğunu açık bir biçimde ifade etmelidir.

II. Bilgilendirme Yükümlülükleri¹¹⁵

820. İzleyen bölümlerde Üçüncü Yapısal Blok çerçevesinde açıklanması gereken bilgiler tablo şeklinde ve ek tanımlar ile açıklamalar bir dizi dipnot kullanılarak sunulmaktadır.

A. Kamuyu Bilgilendirme Genel Prensibi

821. Bankalar, açıklanacak bilgileri belirlemek için kullandıkları yaklaşımı ve bilgilendirme süreci üzerindeki iç kontrol mekanizmasını tanımlayan, yönetim kurullarınca onaylanmış resmi bir bilgilendirme politikasına sahip olmalıdır. Ayrıca, bankalar (açıklanan bilgilerin geçerliliğinin sağlanması ve açıklamaların sıklığını da kapsamak üzere) açıklamaların uygunluğunu değerlendiren bir sürece de sahip olmalıdır.

B. Uygulamanın Kapsamı

822. Üçüncü Yapısal Blok, Uzlaşımın uygulandığı en üst seviyedeki konsolide bankacılık grubunca (Uzlaşım metninin “Uygulamanın Kapsamı”na ilişkin birinci bölümünde açıklandığı şekliyle) uygulanacaktır. Aşağıda yer alan kamuyu bilgilendirme yükümlülüklerinin yerine getirilmesinde bankacılık grupları içerisindeki münferit bankalarla ilgili bilgilerin açıklanması istenmeyebilecektir. Buna bir istisna olarak, grup içerisindeki önemli bankacılık iştiraklerinin analizinin mümkün olması durumunda, söz konusu iştiraklerin Uzlaşım ve grup içerisindeki sermaye veya fon transferi üzerindeki diğer uygulanabilir sınırlamalara uyum ihtiyacının sağlanması amacıyla, toplam sermaye yeterliliklerinin ve birinci kuşak sermaye yeterliliklerinin Uzlaşımın uygulandığı ana kuruluş tarafından açıklanması uygun olacaktır.

¹¹⁵ Uzlaşımın bu bölümünde yıldızla işaretlenmiş bilgilendirme yükümlülükleri, yasal sermaye gereksiniminin hesaplanmasında bazı yaklaşım ve yöntemlerin kullanılabilmesi için yerine getirilmesi gerekli koşullardır.

Tablo 1: Uygulamanın Kapsamı

Nitel Bildirimler	(a)	Bankacılık grubu içinde Uzlaşımın uygulandığı ana birimin adı.
	(b)	Grup içindeki kuruluşların ¹¹⁶ özet bir tanımı ile birlikte raporlama ve düzenleme amaçları doğrultusunda konsolidasyon temelinde yapılan farklılıkların ana hatları: (a) tam konsolidasyona tabi tutulanlar; ¹¹⁷ (b) kısmi konsolidasyona tabi tutulanlar; ¹¹⁸ (c) sermayeden indirilmiş olanlar ¹¹⁹ (d) hangilerinin sermaye fazlasının pozitif olarak tanındığı (e) konsolide edilenler ve sermayeden indirilmiş olanlar dışındaki iştirakler (örneğin risk ağırlığına tabi tutulan iştirak yatırımları).
	(c)	Grup içinde fonların transferi veya yasal sermaye ile ilgili kısıtlamalar veya diğer önemli engeller.
Nicel Bildirimler	(d)	Konsolide grup sermayesine dahil edilen sigorta iştirakleri toplam sermaye fazlası tutarı ¹²⁰ (öz kaynaklardan indirilen veya diğer alternatif yöntemlere ¹²¹ tabi olanlar).
	(e)	Konsolidasyona dahil edilmemiş (sermayeden indirilmiş olan iştirakler gibi) tüm iştiraklerdeki toplam sermaye açığı ¹²² tutarı ve bu nitelikteki iştiraklerin isimleri.
	(f)	Sermayeden indirilmek veya diğer alternatif grup-bazlı ¹²³ uygulamalara tabi tutulmak yerine riskle ağırlıklandırılan ¹²⁴ sigorta iştiraklerine yapılmış olan toplam yatırım tutarı (cari defter değerleri gibi), bu iştiraklerin isimleri, bunların kurulu buldukları veya faaliyet gösterdikleri ülkeler, ortaklık payı ve farklılık varsa sahip olunan oy oranı. Bu yöntemi kullanmış olmanın yasal sermaye üzerinde, sermayeden indirme veya diğer alternatif grup-bazlı yöntemlere kıyasla yaratmış olduğu sayısal etki.

¹¹⁶ Varlık = menkul kıymet iştirakleri, sigortacılık iştirakleri ve diğer finansal iştirakler, ticari iştirakler, sigortacılık, finansal ve ticari kuruluşlardaki önemli azınlık payları.

¹¹⁷ Konsolidasyon muhasebesinde önemli iştiraklerin listelenişi doğrultusunda, UMS 27 gibi.

¹¹⁸ Konsolidasyon muhasebesinde iştiraklerin listelenişi doğrultusunda, UMS 31 gibi

¹¹⁹ Konsolidasyon muhasebesinde (UMS 27 ve 32 gibi), önemli iştiraklerin listelenmesi kapsamında olabilecektir (sadece konsolide eden banka açısından önemli olan iştirakler listelenecektir).

¹²⁰ Konsolide edilmemiş (bir yasal sermaye düzenlemesine tabi) iştiraklerdeki sermaye fazlası bu iştiraklere yapılan yatırımın tutarıyla bunların zorunlu yasal sermayeleri arasındaki farktır.

¹²¹ Bakınız, 30 ve 33 üncü paragraflar.

¹²² Sermaye açığı fiili sermayenin yasal sermaye gereksiniminin altında kalan kısmıdır. Bu nitelikte olan iştiraklerdeki yatırım tutarı yanında herhangi bir sermaye açığının da grup düzeyinde sermayeden indirilmesi durumunda bu iştirak toplam sermaye açığı içerisine dahil edilmeyecektir.

¹²³ Bakınız, 31. paragraf.

¹²⁴ Bakınız, 30. paragraf.

C. Sermaye

**Tablo 2:
Sermaye Yapısı.**

Nitel Bildirimler	(a)	Özellikle yeni, karmaşık ve melez sermaye araçlarında olmak üzere tüm sermaye araçlarının temel bileşenlerinin vade ve koşulları ile ilgili özet bilgiler.
Nicel Bildirimler	(b)	Her bir kalem ayrı ayrı açıklanmak üzere birinci kuşak sermaye tutarı: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ödenmiş sermaye payı/adi pay senedi, ▪ Yedekler (ihtiyatlar), ▪ İştiraklerdeki azınlık payları, ▪ Yeni finansal araçlar¹²⁵, ▪ Diğer sermaye araçları, ▪ Sigorta iştiraklerinin sermaye fazlası¹²⁶, ▪ Birinci kuşak sermayeden indirilen, yasal sermaye hesaplama farkları¹²⁷; ve ▪ Şerefiye ve yapılan yatırımlar dahil birinci kuşak sermayeden indirilen diğer tutarlar.
	(c)	İkinci ve üçüncü kuşak sermayelerin toplam tutarı.
	(d)	Sermayeden indirilen diğer değerler ¹²⁸ .
	(e)	Toplam nitelikli (kullanılabilir) sermaye.

¹²⁵Yeni finansal araçlar Komitenin, 27 Ekim 1998 tarihli ve “Birinci Kuşak Sermayeye Dahil Edilebilecek Enstrümanlar” başlıklı basın açıklamasında yer almaktadır.

¹²⁶ Bakınız, 33. paragraf.

¹²⁷ İçsel derecelendirme bazlı (İDD) yaklaşımlarla hesaplanan beklenen kayıpların toplam karşılıkları aşması durumunda aradaki farkın %50’sini temsil eden tutar birinci kuşak sermayeden indirilecektir.

¹²⁸ İçsel derecelendirme bazlı yaklaşımlarla hesaplanan beklenen kayıpların toplam karşılıkları aşması durumunda aradaki farkın %50’sini içeren tutar ikinci kuşak sermayeden indirilecektir.

Tablo 3: Sermaye Yeterliliği

Nitel Bildirimler	(a)	Bankanın hali hazırda yürüttüğü faaliyetleri ile gelecekteki faaliyetlerini destekleyebilme gücü açısından sermaye yeterliliğini değerlendirmede kullandığı yaklaşım hakkında özet bir açıklama.
Nicel Bildirimler	(b)	<p>Kredi riski için sermaye gereksinimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Standart veya basitleştirilmiş standart yaklaşıma konu her bir portföy için ayrı açıklama. ▪ İçsel derecelendirmeye dayanan yöntemlere tabi portföylerde, her bir portföy için ayrı ayrı açıklanmak üzere: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kurumsal krediler portföyü (denetim otoritesi sınıflandırması kapsamında olmayan ihtisas kredilerini de kapsayacak şekilde), kamu portföyü ve bankalar portföyü; ▪ İkamet amaçlı ipotek kredileri portföyü; ▪ Nitelikli rotatif perakende krediler portföyü¹²⁹; ▪ Diğer perakende krediler; ▪ Menkul kıymetleştirmeden kaynaklanan risk tutarları.
	(c)	<p>İDD yaklaşımı kapsamındaki hisse senedi risk tutarları için sermaye gereksinimi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Piyasaya dayalı (market-based) yaklaşımlara tabi hisse senedi portföyleri; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Basit risk ağırlığı yöntemine tabi hisse senedi portföyleri ve ▪ İçsel modeller kapsamında bankacılık hesaplarında izlenen hisse senetleri (bankacılık hesaplarındaki hisse senetleri için içsel ölçüm yaklaşımı kullanan bankalarda)

¹²⁹Münferit perakende portföylerinin toplam kredi riskine oranla önemsiz boyutlarda kaldığı ve bu portföylerin her biri için ayrı bildirimde bulunmanın piyasa katılımcılarının bankanın perakende kredi faaliyetleri ile ilgili risk profili hakkındaki değerlendirmelerine katkı sağlamayacak kadar benzer risk profillerine sahip oldukları haller dışında bankalar Birinci Yapısal Blok sermaye hesaplamalarında ipotek kredileri dışındaki perakende portföyleri arasında farklılaştırmaya gitmelidirler (nitelikli rotatif perakende krediler ve diğer perakende krediler gibi).

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ TO/THK yaklaşımlarına tabi hisse senedi portföyleri.
	(d)	Piyasa riski için sermaye gereksinimi ¹³⁰ : <ul style="list-style-type: none"> ▪ Standart yaklaşım ▪ İçsel model yaklaşımı-Alım/satım hesapları
	(e)	Operasyonel risk için sermaye gereksinimi: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Temel gösterge yaklaşımı; ▪ Standart yaklaşım; ▪ Gelişmiş ölçüm yaklaşımları.
	(f)	Toplam sermaye ve birinci kuşak ¹³¹ sermaye rasyoları: <ul style="list-style-type: none"> ▪ En üst düzeydeki konsolide grup için ve ▪ Önemli bankacılık iştirakleri için (Uzlaşımın nasıl uygulandığına bağlı olarak solo veya alt-konsolide bazda)

D. Maruz Kalınan Riskler ve Değerlendirilmesi

823. Bankanın maruz kaldığı riskler ve bu riskleri tanımlama, ölçme, izleme ve kontrol etmede kullandığı teknikler piyasa katılımcılarının banka hakkında değerlendirme yaparken göz önünde bulundurdıkları önemli bilgilerdir. Bu bölümde kredi riski, piyasa riski, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riski, hisse senedi riski ve operasyonel risk temel bankacılık riskleri olarak ele alınmaktadır. Ayrıca her ikisi de kuruluşun risk profilini etkileyen kredi riski azaltımına ve varlıkların menkul kıymetleştirilmesine ilişkin açıklamalara da yer verilmektedir. Uygulanabilir olması halinde, yasal sermayenin değerlendirilmesinde farklı yaklaşımlar kullanan bankalar için farklı bilgilendirme yükümlülükleri getirilmektedir.

1. Genel Nitel Bilgilendirme Yükümlülüğü

824. Bankalar her bir münferit risk alanı (kredi riski, piyasa riski, operasyonel risk, bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riski ve hisse senedi riski) için aşağıdaki hususları kapsayacak şekilde risk yönetim amaç ve politikalarını açıklamalıdır:

¹³⁰ Sermaye yükümlülükleri sadece kullanılan yaklaşımlar için açıklanacaktır.

¹³¹ Yeni finansal araçların oranını kapsayacak şekilde.

- İzlenen stratejiler ve uygulanan süreçler;
- İlgili risk yönetim fonksiyonunun yapısı ve organizasyonu;
- Risk raporlama ve/veya risk ölçüm sistemlerinin kapsam ve niteliği;
- Finansal korunma ve/veya risk azaltım politikaları ile bu politikaların etkinliğini sürekli olarak gözetim altında bulundurmaya yönelik olarak izlenen stratejiler ve uygulanan süreçler.

2. Kredi Riski

825. Kredi riski ile ilgili genel açıklamalar piyasa iştirakçilerine bankanın toplam kredi riski ile ilgili bir dizi bilgi sağlayacaktır ve bu açıklamaların mutlaka denetimsel amaçlarla hazırlanan bilgilere dayanması gerekmektedir. Sermaye değerlendirme yöntemleri ile ilgili açıklamalarda, risklerin özel nitelikleri ve sermayenin değerlendirmesinde kullanılan araçlar hakkındaki bilgiler ile açıklanan bilgilerin güvenilir olup olmadığının değerlendirilebilmesi için gerekli veriler sunulacaktır.

Tablo 4:¹³²

Kredi Riski: Tüm Bankalar Tarafından Açıklanacak Genel Bilgiler

<p>Nitel Bildirimler</p>	<p>(a)</p>	<p>Aşağıdaki hususları da kapsamak üzere kredi riski ile ilgili genel nitel bilgiler (paragraf 824):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kredilerin vadesinin geçmesi ve zaafiyete uğraması durumlarının tanımı (muhasabe açısından); ▪ Genel ve özel karşılıklar için izlenen yöntemler ile kullanılan istatistiksel yöntemlerin tasviri; ▪ Bankanın kredi riski yönetim politikası, ▪ Ne Temel İDD ne de İleri İDD yaklaşımlarını bütünüyle benimsememiş ancak bu yaklaşımları kısmi olarak uygulayan bankalar için: 1) standart yaklaşım, 2) Temel İDD yaklaşımı ve 3) İleri İDD yaklaşımı kapsamındaki her bir portföyün içerdiği risklerin nitelikleri ve ileri yaklaşıma bütünüyle geçiş sürecinde risklerin transferi hususunda banka yönetiminin yapmış olduğu planlar ve geçiş için tespit edilen zamanlama.
<p>Nicel</p>	<p>(b)</p>	<p>Açıklama dönemi için¹³³ temel kredi türlerine ayrıştırılmış¹³⁴ toplam brüt kredi riski tutarı¹³⁵ ile ortalama brüt risk tutarı¹³⁶</p>

¹³² Tablo 4 hisse senetlerini kapsamamaktadır.

¹³³ Ortalama risk tutarlarının kullanılacak hesaplama yönteminin muhasabe standartları veya diğer bir düzenleme tarafından belirlenmiş olduğu durumlarda, belirlenen yöntem izlenecektir. Aksi

Bildirimler Nicel Bildirimler	(c)	Temel kredi türleri itibariyle kredi türlerinin önemli alanlara ayrıştırılmış halde coğrafi dağılımı ¹³⁷ .
	(d)	Risklerin temel kredi türleri itibariyle sektörlere veya kredi müşterilerine göre dağılımı.
	(e)	Tüm portföyün temel kredi türleri itibariyle vadeye kalan süreler göre dağılımı (bu sürelerin hesabında kredi sözleşmesinde öngörülmüş olan vade esas alınacaktır) ¹³⁸ .
	(f)	Temel sektörlere veya kredi müşterilerine göre; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Ayrı ayrı sunulmak üzere zaafiyete uğramış kredi miktarı ile (mevcut ise) tahsili gecikmiş kredi miktarı¹³⁹, ▪ Özel ve genel karşılıklar, ▪ Ayrılan özel karşılıklar ile raporlanan dönemde zarar olarak yazılan krediler.
	(g)	Ayrı ayrı sunulmak üzere zaafiyete uğramış kredi miktarı ve mevcut ise tahsili gecikmiş kredi miktarı ile uygulanabilir olması halinde her bir coğrafi alana ¹⁴⁰ ilişkin olarak ayrılan genel ve özel karşılık tutarları.
	(h)	Kredi karşılıklarında meydana gelen değişikliklerin nasıl uyumlaştırıldığı ¹⁴¹ .

taktirde hesaplamalar, elde edilen ortalamaların bankanın faaliyetlerini temsil etmesi koşuluyla, bankanın sistemlerinin yönetim, denetim otoritesi veya diğer amaçlar doğrultusunda veri ürettiği en sık zaman aralıkları esas alınarak yapılacaktır. Ortalama tutarlar için esas alınan zaman aralığı sadece günlük olarak hesaplama yapılmaması halinde açıklanacaktır.

¹³⁴ Bu sınıflandırma muhasebe kurallarında belirlenen esaslar çerçevesinde yapılabilecek ve örneğin; (a) krediler, taahhütler ve türevler hariç diğer bilanço dışı işlemler (b) borçlanmayı temsil eden menkul kıymetler ve (c) Tezgaah üstü türevler biçiminde olabilecektir.

¹³⁵ Bu tutar, hesapların uygulanan muhasebe sistemine uygun biçimde mahsup edilmesinden sonraki tutardır ve teminatlar ile netleştirme gibi kredi riski azaltım tekniklerinin etkisi dikkate alınmamaktadır.

¹³⁶ Dönem sonu pozisyonunun bankanın dönem süresince taşıdığı risk pozisyonlarının yerine kullanıldığı durumlarda ortalama brüt pozisyonların açıklanması gerekmeyecektir.

¹³⁷ Coğrafi alanlar tek tek ülkelerden, ülke gruplarından veya ülkeler içindeki bölgelerden oluşabilecektir. Bankalar coğrafi dağılımı, portföylerini coğrafi bazda nasıl yönettiklerine bağlı olarak tanımlamayı seçebilirler. Kredilerin coğrafi olarak sınıflandırılmasında kullanılan ölçüt açık biçimde belirlenmiş olmalıdır.

¹³⁸ Halihazırda, bu muhasebe standartları tarafından belirlenmiş olabilecektir. Bankalar muhasebe amacıyla belirlenen bu vade gruplamasını aynen kullanmayı tercih edebilirler.

¹³⁹ Bankalar, tahsili gecikmiş kredileri için de yaşlandırma analizini yapmaları konusunda teşvik edilmektedir.

¹⁴⁰ Genel karşılıkların coğrafi bölgeler için tahsis edilmeyen bölümü ayrıca açıklanmalıdır.

¹⁴¹ Mutabakat, özel ve genel karşılıkları ayrı ayrı göstermektedir. Burada, karşılık türünün tanımı, karşılığın açılış bakiyesi, dönem içerisinde karşılıklardan yazılan zararlar, dönem içerisinde tahmin edilen olası kayıplar için ayrılan veya (iade edilen) karşılıklar, karşılıklar arasındaki transferler de dahil olmak üzere diğer uyarlamalar (kur farklılıkları, faaliyet birleştirmeleri, iştirak satın almalar

	(i)	Her bir portföy için (İDD bankaları için nakdi kredilerin ve gayri nakdi kredilerin TT'sinin toplamı) 1) standart yaklaşım 2) Temel İDD yaklaşımı 3) İleri İDD yaklaşımı için hesaplanan risk tutarları.
--	-----	--

Tablo 5:
Kredi Riski: Standart Yaklaşım Kapsamındaki Portföylerle İlgili Olarak
Açıklanacak Bilgiler ve İDD Yaklaşımlarında Denetim Otoritesince Belirlenen Risk
Ağırlıkları¹⁴²

Nitel Bildirimler.	(a)	<p>Standart yaklaşım kapsamındaki portföyler için:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kullanılan dış kredi değerlendirme kuruluşları (DKDK) ile ihracat kredi kuruluşlarının isimleri ve bunlarda herhangi bir değişiklik olması durumunda bu değişikliğin nedenleri*, ▪ Her bir kuruluşun notlarının dikkate alınacağı kredi türleri, ▪ İhraç edilmiş menkul kıymetlerin açıklanmış risk derecelerinin bankanın diğer karşılaştırılabilir aktiflerine aktarılması sürecinin tasviri, ▪ Her bir kuruluş tarafından kullanılan alfa nümerik tabloların risk kategorileri ile ilişkilendirilmesi¹⁴³.
Nicel Bildirimler	(b)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Standart yaklaşım kapsamında risk azaltımının ardından kalan tutarlar için indirilenlerle birlikte her bir risk kategorisi itibariyle bankanın henüz tahsil edilmemiş (derecelendirilmiş veya derecelendirilmemiş) alacaklarının miktarı, ▪ İDD yaklaşımlarında denetim otoritesi tarafından belirlenen risk ağırlıklarına tabi risk tutarları için (düzeyde volatilitesi yüksek ticari emlak kredileri-VYTG, basit risk ağırlıkları yöntemi kapsamındaki sermaye yatırımları ve denetim otoritesi tasnif ölçütüne tabi tüm ihtisas kredileri) her bir risk kategorisi içerisindeki bankanın açık alacaklarının toplam miktarı.

ve elden çıkarmalar gibi) ve karşılığın iptal edilmesi. Doğrudan gelir gider tablosuna kaydedilmiş olan zarara dönüşenler ile tekrar kara iade edilenler ayrı ayrı açıklanmalıdır.

¹⁴² Derecelendirme notlarının toplam kredi portföyünün %1'inden daha küçük bir bölümü için kullanılması durumunda, önemsizlik istisnası tanınabilir.

¹⁴³ Bankanın denetim otoritesi tarafından belirlenen standart bir risk kategorileri sınıflandırması uyguladığı durumlarda bu bilginin açıklanması gerekli olmayacaktır.

Kredi riski: İDD Yaklaşımlarına Tabi Portföylere İlişkin Açıklamalar

826. Kredi riski için yasal sermayenin değerlendirilmesinde İDD yaklaşımlarının kullanılması Uzlaşımın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Bankalar, değişen derecelerde olmak üzere, yasal sermayelerinin hesaplanmasında kendi içsel verilerini kullanma hususunda inisiyatif sahibi olacaklardır. Bu alt başlıkta İDD yaklaşımları piyasa katılımcılarına aktif kalitesi hakkında bilgi sağlanması amacıyla konulan bir dizi bilgilendirme yükümlüğünün temeli olarak kullanılmıştır. Bunun yanında söz konusu açıklamalar, piyasa katılımcılarına hesaplanan sermayeyi maruz kalınan riskler ışığında değerlendirme olanağı sağlaması açısından önemlidir. Nicel bildirimler için iki kategori mevcuttur; maruz kalınan risklerin analizi ve değerlendirmesi üzerinde yoğunlaşanlar (girdiler) ve fiili sonuçlar üzerinde yoğunlaşanlar (açıklanan bilgilerin güvenilirliği konusunda bir gösterge olarak). Bu bilgiler, İDD'nin dayandığı varsayımlar, İDD sisteminin risk yönetimi çerçevesinin bir parçası olarak kullanılışı ve İDD sistemi sonuçlarının geçerliliğinin belirlenmesi için kullanılan araçlar hakkında temel bilgiler sağlayacak bir nitel bilgilendirme sistemiyle desteklenmektedir. Kamuyu bilgilendirme sistemi, bankanın kendi özel bilgileri açığa vurulmaksızın ve kullanılan İDD çerçevesi ile ilgili detayların geçerliliğinin belirlenmesinde denetim otoritesinin rolü mükerrer kılınmaksızın, piyasa katılımcılarına İDD yaklaşımını kullanan bankaların maruz kaldığı kredi riski, İDD sisteminin uygunluğu ve uygulamanın geneli hakkında değerlendirme yapma olanağı sağlamayı amaçlamaktadır.

Tablo 6:
Kredi Riski: İDD Yaklaşımlarına Tabi Portföylere İlişkin Bilgilendirmeler

Nitel Bildirimler*	(a)	Denetim otoritesinin yaklaşıma/yaklaşımın kullanılmasına geçişe ilişkin verdiği onay.
	(b)	Aşağıda belirtilen hususlarla ilgili açıklama ve değerlendirmeler: <ul style="list-style-type: none"> ▪ İçsel derecelendirme sisteminin yapısı ile içsel ve bağımsız derecelendirme notları arasındaki ilişki, ▪ İçsel tahminlerin İDD yaklaşımları ile sermaye hesaplamaları dışında kullanıldığı durumlar, ▪ Kredi riski azaltımının yönetilmesi ve tanınması süreçleri ve ▪ Derecelendirme sisteminin bağımsızlığı, hesap verebilirliği ve incelemeye tabi tutulması hakkında açıklamaları da kapsayacak biçimde derecelendirme sistemi için kontrol mekanizmaları.
	(c)	İçsel derecelendirme sürecinin beş farklı portföy için ayrı

	<p>ayrı betimlenmesi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kurumsal krediler portföyü (KOBİ kredileri, özel amaçlı krediler ve satın alınmış kurumsal kredileri de kapsamak üzere), kamu ve banka kredileri portföyleri; ▪ Sermaye Yatırımları portföyü¹⁴⁴; ▪ İkamet amaçlı ipotek kredileri portföyü; ▪ Nitelikli rotatif perakende krediler portföyü¹⁴⁵; ▪ Diğer perakende krediler portföyü. <p>Yapılacak betimleme her bir portföy için şu hususları içermelidir:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Portföyün içerdiği risk türleri; ▪ Bu değişkenlerin türetilmesinde kullanılan varsayımları da kapsayacak biçimde TO ve (İleri İDD'ye tabi portföyler için) THK ve/veya TT tahminlerinde ve bunların geçerliliklerinin belirlenmesinde kullanılan tanımlar, yöntemler ve veriler¹⁴⁶; ▪ Referans alınan temerrüt tanımından 456. paragraf ve 82 numaralı dipnotta izin verilen sapmaların betimlemeleri (sapmaların önemli olduğunun belirlenmesi halinde söz konusu sapmalardan etkilenen portföylerin önemli bölümleri de sapma betimlemesine ilave edilecektir)¹⁴⁷;
--	---

¹⁴⁴ Hisse senedi yatırımları, sadece bankanın bankacılık hesaplarındaki sermaye yatırımları için TO/THK yaklaşımı uygulaması halinde münferit bir portföy olarak açıklanacaktır.

¹⁴⁵ Hem nicel hem nitel bildirimlerde, bu portföylerin (toplam kredi riskine oranla) önemsiz boyutlarda kaldığı ve bu portföylerin, her biri için ayrı bildirimde bulunmanın, bilginin kullanıcılarına bankanın perakende kredi faaliyetlerindeki risk profiline ilişkin değerlendirmelerine katkı sağlamayacak kadar benzer risk profillerine sahip oldukları haller dışında, bankalar rotatif perakende ve diğer perakende portföyleri için ayrı ayrı açıklamada bulunmalıdırlar.

¹⁴⁶ Bu bilgi açıklamaları tüm modelin detaylı biçimde tanımlanmasını gerektirmemektedir. Bu bilgiler değişkenler hakkında tanımlayıcı açıklamalar, bu değişkenlerin tahmin edilmesi ve geçerliliklerinin belirlenmesi için kullanılan yöntemler hakkında aşağıda yer alan nicel bildirimler yoluyla okuyuculara model yaklaşımı konusunda genel açıklamalar sunmalıdır. Bu açıklamalar, beş portföyün her birisi için yapılmalıdır. Bankalar bu değişkenleri her bir portföy itibarıyla tahmin etmek için benimsedikleri yaklaşımlar arasındaki önemli farklılıklar hakkında yeterli bilgi sahibi olmalıdır.

¹⁴⁷ Bu açıklama okuyucuyu takip edilecek nicel bilgiler bağlamında bilgilendirmek içindir. Bankalar referans alınan temerrüt tanımından sapmaları okuyucuların, TO derecesine bağlı olarak

<p>Nicel Bildirimler: Risk Değerlendirmesi*</p>	<p>(d)</p>	<p>Perakende portföyü hariç olmak üzere yukarıda tanımlanan her bir portföy için anlamlı bir kredi riski ayrıştırması yapılabilmesi için yeterli sayıda TO kategorisi (temerrütler dahil) üzerinden şu bilgiler sunulmalıdır¹⁴⁸:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Toplam risk tutarı (kurumsal krediler, kamu ve banka kredileri için henüz tahsil edilmemiş alacaklar ile kullanılmamış limitlerin temerrüt halinde kayıp tutarları¹⁴⁹, ortaklık payı yatırımları için yatırım tutarları); ▪ İleri İDD bankaları için risk tutarı ile ağırlıklandırılmış ortalama THK (yüzde olarak) ve ▪ Risk tutarı ile ağırlıklandırılmış ortalama risk ağırlığı. <p>İleri İDD bankaları için, nakde dönüşmemiş taahhütler ile her bir portföy için risk tutarı ile ağırlıklandırılmış ortalama TT¹⁵⁰;</p> <p>Yukarıda tanımlanan her bir perakende portföyü için, şu iki seçenektan biri¹⁵¹:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Yukarıda havuzlar itibariyle ana hatlarına yer verilen açıklamalar (perakende portföy dışında
--	------------	--

riskler hakkındaki açıklamaları anlama ve karşılaştırabilmelerini etkileyebilecek derecede önemli olan temel alanlar için açıklayacaklardır.

¹⁴⁸ Aşağıdaki TO, THK ve TT açıklamaları, İkinci Bölümde benimsendiği üzere teminatın, netleştirilmenin ve garantilerin/kredi türlerinin etkilerini yansıtmalıdır. TO dereceleri ile ilgili olarak yapılacak açıklamalar her bir derece için risk tutarı ile ağırlıklandırılmış ortalama TO'yu içermelidir. Bankaların yapacakları açıklamalar için TO derecelerini toplulaştırdığı durumlarda bu İDD yaklaşımında TO derecelerinin dağılımında kullanılan alt bölümlemeyi temsil edebilmelidir.

¹⁴⁹ Canlı krediler ile banka için henüz bir yükümlülük yaratmayan taahhütlerden kaynaklanan TT, bu tür açıklamalarda birleşik olarak sunulabilir.

¹⁵⁰ Bankalar her portföy için sadece tek bir TT tahmini sunacaklardır. Ancak bankalar risklerin daha anlamlı değerlendirilmesinde yararlı olacağını düşündükleri durumlarda henüz nakde dönüşmemiş taahhütlerinin ilintili olduğu bir dizi TT kategorisi için de kendi TT tahminlerini açıklayabileceklerdir.

¹⁵¹ Normal olarak bankalardan perakende portföy dışındaki portföyler için belirlenen bilgi açıklamaları çerçevesini takip etmeleri beklenecektir. Diğer taraftan, bankalar okuyuculara daha anlamlı bir kredi riski ayrımı sağlayacağını düşünmeleri durumunda, açıklamalarını beklenen kayıp (BK) dereceleri temelinde yapmayı benimseyebilirler. Bankaların yapacakları açıklamalar için içsel dereceleri (TO/THK veya BK) toplulaştırması halinde bu, İDD yaklaşımında bu derecelerin dağılımında kullanılan bölümlemeyi temsil edebilmelidir.

		<p>kalan portföylerde olduğu gibi) veya</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kredi riski için anlamlı bir ayırım yapmaya yetecek sayıda BK derecesine karşılık risk tutarlarının havuzlar itibariyle analizi (henüz tahsil edilmemiş krediler ve taahhütler için TT).
Nicel Bildirimler: Tarihsel Sonuçlar*	(e)	Her bir portföy için (yukarıda belirtildiği şekliyle) önceki dönemdeki fiili kayıplar (zarar yazılan krediler ve ayrılan özel karşılıklar gibi) ve bu kayıpların geçmiş dönemlerde gerçekleşenlerden nasıl farklılık gösterdiği. Önceki dönemde gerçekleşen kayıplar üzerinde etkili olan etkenlere ilişkin açıklama (bankanın ortalama kayıp oranından veya ortalama THK ve TT'lerden daha yüksek tutarda kayıplarla karşılaşmış karşılaşmadığı gibi).
	(f)	Daha uzun bir dönem için fiili sonuçlara karşılık bankaların yapmış olduğu tahminler ¹⁵² . Bu tahminler asgari olarak, her bir portföyde için fiili sonuçlara karşılık bankanın yapmış olduğu kayıp tahminleri hakkında içsel derecelendirme sürecinin etkinliği hakkında anlamlı değerlendirmelerde bulunulmasına imkan verecek kadar uzun bir süreyi kapsamalı ve her bir portföy (yukarıda belirtildiği şekliyle) için fiili sonuçlara karşılık bankanın yapmış olduğu kayıp tahminleri hakkında bilgi vermelidir ¹⁵³ . Bankalar, uygun olduğu durumda, bu çerçevede sunacakları bilgiler için TO ve İleri İDD bankaları için ayrıca THK ve TT'nin fiili sonuçlarına karşılık bankanın yapmış olduğu ve nicel risk değerlendirmesi açıklamalarında yer verdiği tahminlerin analiz edilebilmesi için daha detaylı bir ayrıştırma yapmalıdır ¹⁵⁴ .

¹⁵² Bu bilgiler, okuyucuların, "Nicel Bildirimler: risk değerlendirmesi" çerçevesinde ortaya konan bilgilerin uzun dönem güvenilirliği hakkında daha fazla bilgilendirilmesini sağlamanın bir yoludur. Bu bilgilerin açıklanması 2009 yılı sonundan itibaren "zorunlu" olacaktır. Ancak bankaların daha erken adaptasyonu teşvik edilebilecektir. Söz konusu uygulama bu hususta anlamlı bilgiler sunabilmeleri için bankaların daha uzun bir zaman dilimine ait yeterli düzeyde veri toplayabilmesine olanak sağlayacaktır.

¹⁵³ Komite bu değerlendirmeler için kullanılacak zaman aralığı açısından kesin saptamalar yapmayacaktır. Uygulamaya geçilmesinin ardından bankaların bu bilgileri mümkün olan en uzun zaman serisi için sunacakları umulabilecektir. Örneğin bankalar 10 yıllık bir veri setine sahip olmaları halinde, her bir TO derecesi için ortalama kayıp oranlarını bu 10 yıllık dönem bazında açıklamayı seçebileceklerdir. Yıllık tutarların ayrıca açıklanması gerekmemektedir.

¹⁵⁴ Daha detaylı bir bölümlenimin "Nitel Bildirimler: risk tahminleri" çerçevesinde ortaya konan bilgilerin güvenilirliği hakkında okuyuculara daha kapsamlı bir bakış açısı sağlayacak olması durumunda, bankaların bu alt-bölümlenmeye gitmesi zorunlu olacaktır. Özellikle bankanın yapmış olduğu TO, THK veya TT tahminleri ile uzun dönem fiili sonuçları arasında önemli farklılıklar bulunması halinde bankanın bu bilgileri sağlaması zorunludur. Bankalar bu tip farkların nedenleri hakkında da açıklama yapmalıdır.

Tablo 7: Kredi Riski Azaltımı: Standart Yaklaşım ve İDD Yaklaşımları İçin Yapılacak Açıklamalar^{155 156}

Nitel Bildirimler*	(a)	<p>Aşağıdaki hususları da içermek üzere kredi riski azaltımı ile ilgili genel nitel açıklamalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bankanın bilanço içi ve bilanço dışı netleştirmelerini ne düzeyde kullandığının belirtilmesi ve bunlarla ilgili politika ve prosedürler; ▪ Alınan teminatların değerlemesine ve yönetimine yönelik politika ve prosedürler; ▪ Banka tarafından alınan başlıca teminat türlerinin tanımlanması; ▪ Başlıca garantörler/kredi türevi işlemlerindeki tarafların türleri ve bunların kredi değerlilikleri ve ▪ Alınan kredi azaltımı kapsamında, risk (piyasa ve kredi) konsantrasyonu hakkında bilgiler.
Nitel Bildirimler*	(b)	<p>Standart yaklaşım ve/veya Temel İDD yaklaşımında açıklanan her bir kredi portföyü için iskonto uygulamasının ardından gerekli şartları taşıyan finansal teminatlar ve diğer İDD teminatları tarafından kapsanan toplam risk tutarı (uygulanabilir olması halinde bilanço içi veya bilanço dışı netleştirmelerden sonra).¹⁵⁷</p>
	(c)	<p>Standart yaklaşım ve/veya İDD yaklaşımındaki ayrı ayrı açıklanan her bir kredi portföyü için garantiler/kredi türevleri ile kapsanan (uygulanabilir olması halinde bilanço içi veya bilanço dışı netleştirmelerden sonraki) toplam risk tutarı.</p>

¹⁵⁵ Asgari olarak, bankalar bu Uzlaşma kapsamında hesaplanacak sermaye yükümlülüğünü azaltmak amacıyla kullanılmasına izin verilen kredi riski azaltımları ile ilgili aşağıda sıralanan açıklamalarda bulunmak durumundadır. Mümkün olması durumunda, bankaların sermaye gereksiniminin azaltılmasında dikkate alınmayan risk azaltım araçları konusunda da daha çok bilgi açıklamaları teşvik edilmektedir.

¹⁵⁶ Uzlaşımın uygulanması esnasında sentetik menkul kıymetleştirme yapılarının bir parçası olarak ele alınan kredi türevlerine kredi azaltımı ile ilgili açıklamalarda yer verilmemeli ve bunlar hakkındaki bilgiler menkul kıymetleştirme ile ilgili bilgiler içerisine dahil edilmelidir.

¹⁵⁷ Kapsamlı yaklaşımın uygulanması durumunda, (uygun hallerde) iskonto sonrası teminatlandırılmış toplam riske maruz tutara (Bölüm 2 kapsamında izin verildiği gibi) risk tutarını artırıcı herhangi bir uygulamanın etkilerini bertaraf edecek şekilde daha fazla indirim uygulanması mümkündür.

Tablo 8:
Menkul Kıymetleştirme: Standart Yaklaşım
ve İDD Yaklaşımlarına İlişkin Açıklamalar

Nitel Bildirimler*	(a)	<p>Menkul kıymetleştirme (sentetik enstrümanları kapsayacak şekilde) ile ilgili genel nitel bilgi açıklamaları (paragraf 824) şu konuları kapsamalıdır:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Menkul kıymetleştirme işlemlerinden kaynaklanan kredi riski tutarlarının bankanın dışındaki kişi ve kuruluşlara transferinin kapsamı da dahil olmak üzere bankanın menkul kıymetleştirme faaliyetlerine ilişkin amaçları; ▪ Bankanın menkul kıymetleştirme sürecinde oynadığı rol¹⁵⁸ ve her bir menkul kıymetleştirmede bankanın oynadığı rolün kapsamına dair göstergeler; ▪ Bankanın menkul kıymetleştirme faaliyetlerinde izlediği yasal sermaye yaklaşımı (DBY, İDY, DFY gibi).
	(b)	<p>Aşağıda belirtilen hususları da içerecek şekilde bankanın menkul kıymetleştirme faaliyetlerinde takip ettiği muhasebe politikalarının özeti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ İşlemin satış olarak mı yoksa finansman olarak mı değerlendirildiği; ▪ Satıştan elde edilen kazancın muhasebeleştirilmesi; ▪ Son raporlama döneminden sonra ortaya çıkan değişiklikler ve bu değişikliklerin etkisini de kapsayacak biçimde dağıtılmamış faizin değerlemesinde kullanılan temel varsayımlar; ▪ Diğer muhasebe politikaları (örneğin türev ürünler) kapsamına alınmıyor ise sentetik menkul kıymetleştirmelerin ne şekilde değerlendirildiği.
	(c)	<p>Menkul kıymetleştirmede kullanılan dış derecelendirme kuruluşlarının isimleri ve her bir kuruluşun banka tarafından kullanılan menkul kıymetleştirme risk tutarı türleri.</p>

¹⁵⁸ İhraççı, yatırımcı, sunucu, kredinin güçlendirilmesini sağlayan, varlığa dayalı menkul kıymet ihraç imkanına destek veren, likidite sağlayıcısı, swap imkanı sağlayıcısı gibi.

Nicel Bildirimler*	(d)	Risk tutarı türüne göre banka tarafından menkul kıymetleştirilen ve menkul kıymetleştirme çerçevesine tabi tutulan (geleneksel/sentetik olarak sınıflandırılan) toplam tahsil edilmemiş (açık) risk tutarları. ^{159, 160, 161}
	(e)	Banka tarafından menkul kıymetleştirilen ve menkul kıymetleştirme çerçevesine tabi tutulan risk tutarlarına ilişkin olarak <ul style="list-style-type: none"> ▪ Menkul kıymetleştirme kapsamındaki varlıklardan zaafiyete uğramış/tahsili gecikmiş olanların miktarı, ▪ Cari dönemde bankanın yazdığı zararlar¹⁶² risk tutarı türüne göre ayrıştırılır.
	(f)	Risk tutarı türüne göre ayrıştırılmış olarak satın alınan veya portföyde tutulan menkul kıymetleştirme kaynaklı risklerin toplam miktarı.
	(g)	Satın alınan ¹⁶³ veya portföyde tutulan menkul kıymetleştirme kaynaklı risklerin toplam miktarı ile bu risk tutarları için anlamlı sayıda risk ağırlığı kullanılarak ayrılan ilgili İDD sermaye yükümlülükleri. Tamamı birinci kuşak sermayeden indirilmiş olan risk tutarları, toplam sermayeden indirilen kredi güçlendiricisi niteliğinde olan sadece faiz stripleri ile toplam sermayeden indirilen diğer risk tutarları işlemin dayandığı varlık türüne göre ayrı ayrı açıklanmalıdır.
	(h)	Erken amortizasyon uygulamasına tabi tutulan menkul kıymetleştirmeler için işlemin dayandığı varlığın türüne göre hususlar: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Satıcı ve yatırımcıların lehine olmak üzere toplam nakdi kullandırım tutarları;

¹⁵⁹ Kredi kartları, otomobil ve konut kredileri gibi.

¹⁶⁰ İhraççı bankanın menkul kıymetleştirmeden kaynaklanan hiçbir riski üstlenmediği işlemler ayrıca gösterilmeli, fakat yalnızca başlangıç yılı için raporlanmalıdır.

¹⁶¹ Bankalar uygun olduğu durumda sadece destekleyici olarak iştirak ettikleri işlemlerden kaynaklanan riskler ile menkul kıymetleştirme çerçevesine dahil diğer işlemlerinden kaynaklanan riskleri arasında farklılaştırmaya gitme hususunda teşvik edilmektedir.

¹⁶² Zarar yazma/karşılık ayırma (eğer varlıklar hala bankanın bilançosunda kayıtlıysa) veya sadece faiz tipi stripler için yazılan zararlar ve diğer bakiye gelirler gibi.

¹⁶³ 2. Bölümdeki IV numaralı başlıkta belirtilen menkul kıymetleştirme risk tutarları; menkul kıymetler, likidite imkânları, diğer taahhütler ile sadece faiz stripleri, nakit teminat hesapları ve diğer kıdemsiz varlıklar gibi kredi güçlendiricileri içerecek, ancak bunlarla sınırlı olmayacak biçimde.

		<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bankanın devam eden sorumlulukları için kendi nakit kullandırmalarına ilişkin bakiye ile henüz kullandırılmamış gayri nakdi limitlere yönelik olarak İDD yöntemleriyle hesaplanmış olduğu toplam sermaye yükümlülükleri; ▪ Bankanın yatırımcılara nakit kullandırmalarına ilişkin bakiye ile kullandırılmamış limitlere ilişkin olarak İDD yöntemleriyle hesaplanmış olan toplam sermaye yükümlülükleri.
	(i)	Standart yaklaşımı kullanan bankalar da (g) ve (h) maddelerinde yer alan bilgileri açıklamak zorundadırlar. Ancak bu bankalar sermaye yükümlülüklerinde standart yaklaşıma göre hesaplanan tutarları kullanmalıdırlar.
	(j)	Varlık türlerine göre menkul kıymetleştirilen risk tutarları ve yine varlık türlerine göre elde edilen kâr veya zarar da dahil olmak üzere ilgili dönem içinde bankanın gerçekleştirdiği menkul kıymetleştirme faaliyetlerinin özeti.

3. Piyasa Riski

Tablo 9:

Piyasa Riski: Standart Yaklaşımı Kullanan Bankaların Açıklayacağı Bilgiler¹⁶⁴

Nitel Bildirimler	(a)	Standart yaklaşıma tabii portföyleri de kapsamak üzere piyasa riski için genel niteliksel açıklamalar (paragraf 824).
Nicel Bildirimler	(b)	Aşağıda sayılan riskler için gerekli sermaye yükümlülükleri: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Faiz oranı riski, ▪ Hisse senedi pozisyon riski, ▪ Kur riski, ▪ Emtia riski.

¹⁶⁴ Buradaki standart yaklaşım, piyasa riskinin sermaye yeterliliğine ilave edilmesine ilişkin düzenlemede tanımlanan “standart ölçüm yöntemi”ni ifade etmektedir.

Tablo 10:
Piyasa Riski: Alım-Satım Portföyü için İçsel Modeller Yaklaşımını (İMY) Kullanan Bankaların Açıklayacağı Bilgiler

Nitel Bildirimler	(a)	İçsel modeller yaklaşımına tabi portföyleri de kapsamak üzere piyasa riski için genel niteliksel açıklamalar (paragraf 824).
	(b)	İçsel Model yaklaşımına tabi her bir portföy için; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kullanılan modelin özellikleri; ▪ Portföye uygulanan stres testinin tanımı; ▪ İçsel modellerin ve modelleme sürecinin doğruluğunu ve tutarlılığını temin için kullanılan geriye-dönük test ve onaylama yaklaşımlarının tanımı.
	(c)	Denetim otoritesinin modelin geçerliliğini kabul ettiği kapsam.
Nicel Bildirimler	(d)	İçsel Model Yaklaşımındaki alım-satım portföyleri için; <ul style="list-style-type: none"> ▪ Raporlama döneminde ve dönem sonunda en yüksek, en düşük ve ortalama riske maruz değer tutarları; ▪ Riske maruz değer tahminlerinin, bankanın tecrübe ettiği fiili kâr/zararın ve geriye dönük test sonuçlarındaki önemli sapmaların analizini de içeren bir karşılaştırması.

4. Operasyonel Risk

Tablo 11:
Operasyonel Risk

Nitel Bildirimler	(a)	Genel niteliksel açıklamalara (paragraf 824) ilave olarak operasyonel riskler için gerekli sermayenin belirlenmesinde bankanın kullanması uygun bulunan yaklaşım[lar].
	(b)	Operasyonel riskin ölçümünde Gelişmiş Ölçüm Yaklaşımlarının (GÖY) kullanılması durumunda, bankanın ölçüm yaklaşımında dikkate aldığı içsel ve dışsal etkenler ile ilgili açıklamaları da içermek üzere söz konusu yöntemin betimlemesi (Kısmi kullanım durumunda, kullanılan farklı yaklaşımların kullanım alanı ve kapsamı).
	(c)*	Operasyonel riskin ölçümünde gelişmiş ölçüm yaklaşımını kullanan bankalar için, operasyonel risk azaltımı amacıyla kullanılan sigortalama uygulamalarının betimlemesi.

5. Hisse Senedi Yatırımları

Tablo 12:
Hisse Senedi Yatırımları: Bankacılık Hesaplarındaki Pozisyonlara İlişkin Olarak Açıklanacak Bilgiler

Nitel Bildirimler.	(a)	<p>Aşağıdaki hususları da içermek üzere hisse senetlerinden kaynaklanan riskler için genel niteliksel açıklamalar (paragraf 824):</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sermaye getirisi elde etmek için tutulan hisse senetleriyle, herhangi bir ilişki ya da stratejik amaçlarla edinilen hisse senetlerinin ayrıştırılması <p>Bankacılık hesaplarında tutulan hisse senetleri için değerlendirme ve muhasebeleştirme yöntemlerini kapsayan önemli politikalar hakkında açıklamalar. Bu açıklamalar, bu yöntemlerin dayandığı temel varsayımlar ve değerlemeyi etkileyen uygulama ve bu uygulamalarda meydana gelen önemli değişiklikler de dahil olmak üzere kullanılan değerlendirme ve muhasebeleştirme yöntemlerini içermelidir.</p>
	(b)	Hisse senedi yatırımlarının bilançoda açıklanan değerleri ile rayiç değerleri. Borsaya kote edilmiş hisse senetleri için borsa fiyatları ile defter değerleri arasında önemli fark bulunduğu takdirde bu ikisi arasında yapılacak bir karşılaştırma.
Nicel Bildirimler	(c)	Halka açık olan ve açık olmayan olarak da sınıflandırılacak yatırımların tutarlarını içerecek şekilde yatırım türleri ve yapılan yatırımların nitelikleri.
	(d)	Raporlama dönemi içerisindeki satışlardan veya tasfiyelerden kaynaklanan gerçekleşmiş kümülatif kazanç (kayıp).
	(e)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Henüz gerçekleşmemiş toplam kazanç (kayıp)¹⁶⁵; ▪ Örtülü yeniden değerlendirme toplam kazançları (kayıpları)¹⁶⁶; ▪ Yukarıdakilerden herhangi birinin ana sermaye ve/veya katkı sermayeye dahil edilmiş olan tutarı.
	(f)	Bankanın benimsediği yöntemle birlikte yasal sermaye yükümlülüğüyle ilgili olarak denetim otoritesinin geçişe ilişkin düzenlemelerine tabi hisse senedi yatırımlarının toplam tutarları ve türleri ile tutarlı uygun hisse senedi gruplarına ayrıştırılmış sermaye yükümlülükleri.

¹⁶⁵ Gerçekleşmemiş kazanç ve kayıplar, bilançoda yer aldıkları halde kâr/zarar hesaplarında yer almazlar.

¹⁶⁶ Gerçekleşmemiş kazanç ve kayıplar ne kâr/zarar hesaplarında ne de bilançoda yer alır.

6. Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski

Tablo 13:
Bankacılık Hesaplarındaki Faiz Oranı Riski (BHFOR)

Nitel Bildirimler	(a)	Bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riski (BHFOR) ile ilgili genel niteliksel açıklamalar (paragraf 824) ve bu riskin niteliği, kredi erken ödemeleri ve vadesiz mevduatların davranışı hakkındaki varsayımları da içerecek şekilde temel varsayımlar ve BHFOR'nin ölçüm sıklığı.
Nicel Bildirimler	(b)	Banka yönetiminin bankacılık hesaplarındaki faiz oranı riskini ölçmekte kullandığı yöntemle göre, faiz oranlarına uygulanacak yukarı veya aşağı yöndeki şoklar nedeniyle, bankanın gelirlerinde veya ekonomik değerinde (veya yönetim tarafından kullanılan uygun diğer bir ölçüte göre), ilgili para birimi bazında meydana gelen artış veya azalış.

EK 1 :Yeni Enstrümanlara İlişkin Ana Sermayenin %15 Limiti

1. Bu ekin amacı, Komitenin Ekim 1998 tarihli basın bülteninde kabul ettiği, yeni enstrümanlar (ürünler) üzerinde %15 limitinin nasıl hesaplanacağını açıklamaktır.
2. Yeni enstrümanlar, şerefiyeden sonra net olarak Ana Sermayesinin %15'i ile sınırlı olacaktır. Yeni enstrümanlar için izin verilen tutarı belirlemek amacıyla, bankalar ve denetim otoriteleri, yeni ürünler içermeyen ana sermaye tutarını %17,65 ile çarpmalıdır. Bu rakam, %15'in %85'e oranından çıkartılmıştır (yani, $\frac{15}{85} = 17,65$).
3. Örnek olarak, 75 € âdi sermayeye, 15 € kümülatif olmayan daimi imtiyazlı hisseler, bir konsolide iştirakin âdi sermayesinde 5 € azınlık hissesine ve 10 € şerefiyeye sahip bankayı alalım. Bu bankanın yeni ürünler içermeyen Ana Sermayesinin net tutarı, $75 \text{ €} + 15 \text{ €} + 5 \text{ €} - 10 \text{ €} = 85 \text{ €}$ 'dur.
4. Bu bankanın Ana Sermayeye dahil etmesine izin verilen yeni enstrümanların (ürünler) tutarı $85 \text{ €} \times 17,65 = 15 \text{ €}$ 'dur. Banka bu limite kadar yeni Ana Sermaye enstrümanları ihraç ettiği takdirde, toplam Ana Sermayesi $85 \text{ €} + 15 \text{ €} = 100 \text{ €}$ olacaktır. Yeni enstrümanların toplam Ana Sermayeye olan oranı ise %15'e eşit olacaktır.

EK 2: Standart Yaklaşım – Eşleme Sürecinin Uygulanması

1. Denetim otoriteleri, bir kabul edilebilir BKDK'nin yaptığı kredi riski değerlendirmelerini standart yaklaşımda mevcut olan risk ağırlıklarına uygulamaktan sorumlu olduklarından dolayı, her değerlendirmenin ifade ettiği nispi risk dereceleri arasında bir farklılaşma yaratmak için çeşitli nitel ve nicel faktörleri dikkate almaları gerekir. Bu nitel faktörler; diğer faktörlerin yanı sıra, her kuruluşun kapsadığı ihraççılar havuzunu, bir kuruluşun yaptığı derecelendirmelerin dizisini, her derecelendirmenin anlamını ve her kuruluşun temerrüt tanımını içerir.

2. Ölçülebilir parametreler, yapılan kredi riski değerlendirmelerinin standart yaklaşımda mevcut risk ağırlıklarına daha tutarlı bir şekilde eşlenmesinde yardımcı olabilir. Bu ek, Komitenin denetim otoritelerine eşleme uygulamalarında yardımcı olmak amacıyla yönelik önerilerini özetlemektedir. Burada sunulan parametrelerin amacı, denetim otoritelerine yol göstermekten ibarettir ve BKDK'ler için yeni kabul edilebilirlik koşulları getirmek ya da mevcut kabul edilebilirlik koşullarına eklemeler yapmak gibi bir amacı yoktur.

KTO'ların Değerlendirilmesi: Önerilen İki Ölçüt

3. Belirli bir kredi riski değerlendirmesi için belirli bir risk ağırlığının uygun olmasının sağlanmasına yardımcı olmak amacıyla, Komite, denetim otoritelerinin aynı kredi riski derecelendirmesinde dikkate alınan bütün faktörlerle bağlantılı olan bir kümülatif temerrüt oranını (KTO) değerlendirmelerini tavsiye eder. Denetim otoriteleri, her iki durumda da üç yıllık bir süre için ölçülen KTO'yu kullanarak, standart yaklaşım kapsamındaki her kredi riski derecelendirmesiyle bağlantılı iki ayrı KTO ölçütünü değerlendireceklerdir.

- Denetim otoriteleri, zaman içinde uzun vadeli bir temerrüt deneyimi hissine sahip olmak için, bu veri derinliği mevcut ise, üç-yıllık KTO'nun on yıllık ortalamasını değerlendirmelidir.¹ Yeni derecelendirme kuruluşları için ya da on yıldan daha kısa süreyle temerrüt verileri toplamış ve derlemiş olan kuruluşlar için, denetim otoriteleri, derecelendirme kuruluşlarına, her risk derecelendirme düzeyi için üç-yıllık KTO'nun 10-yıllık ortalamasının ne olacağına inandıklarını sormak ve daha sonra, onların derecelendirdiği alacakların risk ağırlığının tespiti amacıyla onları bu değerlendirmeden sorumlu tutmak isteyebilirler.

¹ Örneğin, 2002 yılında, bir denetim otoritesi, 1990-1999 arasındaki on yılın her biri için her derecelendirme düzeyine tahsis edilen ihraççılar ("örneklem grubu") için üç-yıllık KTO'ların ortalamasını hesaplayacaktır.

- Denetim otoritelerinin değerlendirmesi gereken diğer ölçüt ise, bir BKDK'nin her kredi riski değerlendirmesine bağlı olan en son üç-yıllık KTO'dur.

4. Her iki ölçüm de, kredi riski değerlendirmeleri için Komitenin derlediği ve denk bir kredi riski seviyesini temsil ettiğine inandığı tarihsel toplam temerrüt oranları ile karşılaştırılacaktır.

5. BKDK'lerde üç-yıllık KTO verilerinin mevcut olması beklendiğinden dolayı, denetim otoriteleri, belirli bir BKDK'nin yaptığı değerlendirmelerin temerrüt deneyimini başka derecelendirme kuruluşlarının ve özellikle de, benzer bir popülasyonu derecelendiren büyük kuruluşların açıkladığı ve ilân ettiği derecelendirmelerle karşılaştırabilmelidir.

Risk Derecelendirmelerinin KTO'lar Kullanılarak Risk Ağırlıklarına Eşlenmesi

6. Bir BKDK'nin risk derecelendirmelerinin eşlenmesi uygun risk ağırlıklarının tespitinde denetim otoritelerine yardımcı olmak amacıyla, aşağıda belirtilen KTO ölçütlerinin her biri, aşağıdaki KTO referans ve nirengi değerleriyle karşılaştırılabilir:

- Bir BKDK'nin derecelendirme ölçeğindeki her kademe için, üç-yıllık KTO'nun bir on yıllık ortalaması, risk değerlendirmeleri konusunda bir uzun vadeli uluslararası temerrüt deneyimi hissini temsil eden bir uzun vadeli "referans" üç yıllık KTO ile karşılaştırılacaktır.
- Aynı şekilde, bir BKDK'nin derecelendirme ölçeğindeki her kademe için, en son iki üç-yıllık KTO bu KTO'larla ilgili "nirengi noktalarıyla" karşılaştırılacaktır. Bu karşılaştırmanın amacı, BKDK'nin en son kredi riski değerlendirme sonuçlarının denetim otoritesinin öngördüğü KTO nirengi noktaları arasında olup olmadığını belirlemek olacaktır.

7. Aşağıdaki tablo 1, bu karşılaştırmalar için bir genel çerçeve çizmektedir.

Tablo 1
KTO Ölçütleri Karşılaştırması²

Uluslararası Deneyim (büyük derecelendirme kuruluşlarının kombine deneyiminden çıkartılır)	Karşı-laştır	Bağımsız Kredi Değerlendirme Kuruluşu
Komite tarafından yol göstermek amacıyla belirlenmiştir.		BKDK'lerin kendi temerrüt verilerine dayanılarak ulusal denetim otoriteleri tarafından hesaplanmıştır.
Uzun vadeli "referans" KTO		Üç-yıllık KTO'nun on yıllık ortalaması
KTO Nirengi Noktaları		En son iki üç-yıllık KTO

7. Bir BKDK'nin uzun vadeli ortalama üç-yıllık KTO'sunun bir uzun vadeli 'referans' KTO ile karşılaştırılması

8. Bu Çerçeve dokümanın standart yaklaşımında kullanılan her kredi riski kategorisi için, ona tekabül eden uzun vadeli referans KTO, denetim otoritelerine, uluslararası düzeyde temerrüt deneyiminin ne olduğu hakkında bilgi verir. Bir kabul edilebilir BKDK'nin belirli bir değerlendirmesinin on-yıllık ortalamasının, ilgili uzun vadeli referans KTO'ya tam olarak uygun olması beklenmeyecektir. Uzun vadeli referans KTO'lar, sadece denetim otoritelerine yol göstermek amacıyla yöneliktir ve BKDK'lerin ulaşması gereken "hedefler" değildir. Komitenin kredi riski kategorilerinin her biri için tavsiye edilen uzun vadeli "referans" üç-yıllık KTO'lar aşağıda Tablo 2'de sunulmaktadır ve önemli derecelendirme kuruluşlarının uluslararası düzeyde rapor ettiği temerrüt deneyimleri konusunda Komitenin gözlemlerine dayanmaktadır.

² Her büyük derecelendirme kuruluşunun da, münferit deneyimlerinin toplam uluslararası deneyimle karşılaştırılacağı bu karşılaştırmalara tâbi tutulacağı not edilmelidir.

Tablo 2
Önerilen Uzun Vadeli “Referans” Üç-Yıllık KTO’lar

S&P Değerlendirmesi (Moody’s)	AAA-AA (Aaa-Aa)	A (A)	BBB (Baa)	BB (Ba)	B (B)
Üç-yıllık KTO’nun 20 yıllık ortalaması	%0,10	%0,25	%1,00	%7,50	%20,00

8. Bir BKDK’nin en son üç-yıllık KTO’sunun KTO Eşik Değerleriyle Karşılaştırılması

9. Bir BKDK’nin kendi KTO’larının referans KTO’ya tam olarak eşlenmesi ve uyması amaçlanmadığından dolayı, her değerlendirme için hangi KTO üst sınırlarının kabul edileceği ve dolayısıyla, standart yaklaşıma dahil olan her risk ağırlığı hakkında daha iyi bir fikir edinmek önemlidir.

10. Komitenin genel görüşü, üst KTO sınırlarının denetim otoritelerine yol göstermesi gerektiği ve mutlaka zorunlu koşullar olması gerektiği yönündedir. Bu nedenle, bir denetim otoritesi, daha yüksek KTO sonuçlarının daha zayıf kredi riski değerlendirme standartlarından ziyade geçici bir sebepten kaynaklandığına inandığı takdirde, bir KTO için üst sınırın aşılması, mutlaka, denetim otoritesinin belirli bir değerlendirmeye bağlı olan risk ağırlığını her durumda artırmamasını gerektirmez.

11. Bir KTO’nun, belirli bir risk ağırlığı almaya hak kazanabilmek için bir risk derecelendirmesiyle ilgili kabul edilebilir sınırlar içinde olup olmadığının tespitinde denetim otoritelerine yardımcı olmak amacıyla, her değerlendirme için iki nirengi noktası konulacaktır: bunlar, bir “izleme” seviyesi eşik değeri ve bir “tetikleyici” seviye eşik değeridir.

(a) Eşik Değerin İzlenmesi

12. “İzleme” seviyesi KTO nirengi noktasının aşılması, bir derecelendirme kuruluşunun belirli bir kredi riski değerlendirme düzeyi için cari temerrüt deneyiminin ilgili uluslararası temerrüt deneyiminden belirgin bir şekilde daha yüksek olduğunu gösterir. Bu değerlendirmeler de bağlantılı risk ağırlıkları için genel olarak kabul edilebilir sayımlarına rağmen, denetim otoritelerinin bu temerrüt deneyiminin önemli oranda daha kötü gözükmesinin sebebini öğrenmek için ilgili BKDK ile görüşmesi beklenecektir. Denetim otoriteleri, daha yüksek temerrüt deneyiminin kredi riski değerlendirmesinde daha zayıf standartlar uygulanmasına atfedebileceğini tespit ettikleri takdirde, BKDK’nin kredi riski değerlendirmesine daha yüksek bir risk kategorisi vermeleri beklenecektir.

(b) Tetikleyici eşik değer

13. “Tetikleyici” seviye nirengi noktasının aşılması, bir derecelendirme kuruluşunun temerrüt deneyiminin belirli bir değerlendirme düzeyi için uluslararası tarihsel temerrüt deneyiminin hayli üzerinde olduğunu gösterir. Bu durumda, BKDK’nin kredi riskini değerlendirme standartlarının ya çok zayıf olduğu ya da uygun bir şekilde uygulanmadığı varsayılır. Gözlemlenen üç-yıllık KTO, art arda iki yılda tetikleyici seviyeye aştığı takdirde, denetim otoritelerinin ilgili risk değerlendirmesini daha az olumlu olan bir risk kategorisine indirmeleri beklenir. Bununla birlikte, ilgili denetim otoriteleri gözlemlenen daha yüksek KTO’nun daha zayıf değerlendirme standartlarına atfedilemeyeceğini tespit ettikleri takdirde, kanaatlerini kullanabilir ve orijinal risk ağırlığını uygulamayı sürdürebilirler.³

14. Denetim otoritesi, risk kategorisini aynen bırakmaya karar verdiği durumlarda, bu Çerçeve dokümanın 2. Yapısal Temel Bloğuna dayanmak ve bankaları geçici olarak daha fazla sermaye tutmaya ya da daha yüksek rezervler ayırmaya teşvik etmek isteyebilir.

15. Denetim otoritesi ilgili risk kategorisini artırdığında, BKDK üç-yıllık KTO’sunun düştüğünü ve art arda iki yıl boyunca izleme seviyesinin altında kaldığını gösterebildiği takdirde, değerlendirmenin tekrar orijinal risk kategorisine eşlenmesi mümkün olacaktır.

(c) Eşik Değer KTO’ların Ayarlanması

16. Çeşitli metodolojileri inceledikten sonra, Komite, her kredi riski değerlendirmesi kategorisi için hem izleme hem de tetikleyici seviyeleri ayarlamak amacıyla Monte Carlo simülasyonlarını kullanmaya karar vermiştir. Özellikle, önerilen izleme seviyeleri, 99 uncu yüzdelerlik dilim güven aralığından, tetikleyici seviye nirengi noktası ise 99.9 uncu yüzdelerlik dilim güven aralığından çıkartılmıştır. Yapılan simülasyonlar, belirli büyük uluslararası derecelendirme kuruluşlarından alınan kamuya açık tarihsel temerrüt verilerine dayanmaktadır. Her risk değerlendirme kategorisi için önerilen seviyeler, aşağıdaki Tablo 3’de, ilk ondalık basamağa yuvarlanmış olarak sunulmaktadır.

³ Örneğin, denetim otoriteleri, daha yüksek temerrüt deneyiminin belki de bir doğal afet gibi geçici veya dış etkenlere bağlı bir şoku yansıttığından dolayı geçici bir olgu olduğunu tespit ederlerse, bu durumda, standart yaklaşımda önerilen risk ağırlığı yine de uygulanabilir. Aynı şekilde, çeşitli BKDK’lerin tetikleyici seviyeyi aynı anda ihlâl etmeleri, kredi standartlarının gevşetildiğinden ziyade, geçici bir piyasa değişikliğini veya dış etkenlere bağlı bir şoku yansıtabilir. Her iki senaryoda da, denetim otoritelerinin, daha yüksek temerrüt deneyiminin kredi riski derecelendirme standartlarının gevşetilmesinin bir sonucu olmadığından emin olmak için, ilgili BKDK’nin derecelendirmelerini izlemeleri beklenir.

Tablo 3
Önerilen Üç-Yıllık KTO Eşik Değerleri

S&P Derecelendir mesi (Moody's)	AAA-AA (Aaa-Aa)	A (A)	BBB (Baa)	BB (Ba)	B (B)
İzleme Seviyesi	%0,8	%1,0	%2,4	%11,0	%28,6
Tetikleyici Seviye	%1,2	%1,3	%3,0	%12,4	%35,0

EK 3

Şematik İDD Risk Ağırlıkları

1. Ekte bulunan tablolar, kredi riskiyle ilgili içsel derecelendirme (İDD) yaklaşımına göre dört varlık sınıfı tipi için hesaplanan şematik risk ağırlıklarını içermekte ve göstermektedir. Beklenmeyen kayıpla (BmK) ilgili her risk ağırlıkları seti, Bölüm 2/Kısım III'de verilen risk ağırlığı fonksiyonlarının uygun risk ağırlığı fonksiyonu kullanılarak belirlenmiştir. Şematik risk ağırlıklarını hesaplamak için kullanılan girdiler, TO ve THK ölçütlerini ve 2,5 yıllık bir varsayılan efektif vadeyi (M) içermektedir.

2. Küçük ve orta büyüklükte işletme (KOBİ) statüsünde olan borçlulara karşı üstlenilen kredi riskleri (firmanın bağlı olduğu konsolide grubun rapor edilen toplam satışının 50 milyon €'nin altında olduğu kurumsal krediler olarak tanımlanır) için firma büyüklüğüne göre ayarlama yapılır. Dolayısıyla, kredi riskine konu olan firmanın cirosunun 5 milyon € olduğu varsayımıyla, ikinci sütunda verilen ikinci risk ağırlıkları setinin belirlenmesinde firma büyüklüğüne göre bir ayarlama yapılmıştır.

BmK İçin Şematik İDD Risk Ağırlıkları

Varlık Sınıfı:	Kurumsal Krediler		Konut Amaçlı Gayrimenkul İpoteği		Diğer Perakende Krediler		Kabul Edilebilir Rotatif Perakende Krediler		
	%45	%45	%45	%25	%45	%85	%45	%85	
THK:									
Vade: 2,5 yıl									
Ciro (milyon €)	50	5							
TO:									
	%0,03	%14,44	%11,30	%4,15	%2,30	%4,45	%8,41	%0,98	%1,85
	%0,05	%19,65	%15,39	%6,23	%3,46	%6,63	%12,52	%1,51	%2,86
	%0,10	%29,65	%23,30	%10,69	%5,94	%11,16	%21,08	%2,71	%5,12
	%0,25	%49,47	%39,01	%21,30	%11,83	%21,15	%39,96	%5,76	%10,88
	%0,40	%62,72	%49,49	%29,94	%16,64	%28,42	%53,69	%8,41	%15,88
	%0,50	%69,61	%54,91	%35,08	%19,49	%32,36	%61,13	%10,04	%18,97
	%0,75	%82,78	%65,14	%46,46	%25,81	%40,10	%75,74	%13,80	%26,06
	%1,00	%92,32	%72,40	%56,40	%31,33	%45,77	%86,46	%17,22	%32,55
	%1,30	%100,95	%78,77	%67,00	%37,22	%50,80	%95,95	%21,02	%39,70
	%1,50	%105,59	%82,11	%73,45	%40,80	%53,37	%100,81	%23,40	%44,19
	%2,00	%114,86	%88,55	%87,94	%48,85	%57,99	%109,53	%28,92	%54,63
	%2,50	%122,16	%93,43	%100,64	%55,91	%60,90	%115,03	%33,98	%64,18
	%3,00	%128,44	%97,58	%111,99	%62,22	%62,79	%118,61	%38,66	%73,03
	%4,00	%139,58	%105,04	%131,63	%73,13	%65,01	%122,80	%47,16	%89,08
	%5,00	%149,86	%112,27	%148,22	%82,35	%66,42	%125,45	%54,75	%103,41
	%6,00	%159,61	%119,48	%162,52	%90,29	%67,73	%127,94	%61,61	%116,37
	%10,00	%193,09	%146,51	%204,41	%113,56	%75,54	%142,69	%83,89	%158,47
	%15,00	%221,54	%171,91	%235,72	%130,96	%88,60	%167,36	%103,89	%196,23
	%20,00	%238,23	%188,42	%253,12	%140,62	%100,28	%189,41	%117,99	%222,86

EK 4
İhtisas Kredilerine İlişkin Denetim Otoritesi Sınıflama Kriterleri

Tablo 1 – Proje Finansmanı Kredileri İçin Denetim Otoritesi Derecelendirme Düzeyleri

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Finansal Güç				
Piyasa koşulları	Az sayıda rakip tedarikçi ya da yer, maliyet veya teknoloji konularında önemli ve süreklilik arz eden avantaj. Talep kuvvetli ve artıyor.	Az sayıda rakip tedarikçi ya da ortalamadan daha iyi yer, maliyet veya teknoloji, fakat bu durum devam etmeyebilir. Talep kuvvetli ve istikrarlı.	Projenin yer, maliyet veya teknoloji avantajı yok. Talep yeterli ve istikrarlı.	Proje; yer, maliyet veya teknoloji açılarından ortalamadan daha kötü. Talep zayıf ve azalıyor.
Finansal oranlar (yani, borç itfası/ödemeleri karşılama oranı (DSCR), kredi ömrü karşılama oranı (LLCR), proje ömrü karşılama oranı (PLCR) ve borç-özsermaye oranı)	Proje risk düzeyi açısından kuvvetli finansal oranlar; çok sağlam ekonomik varsayımlar.	Proje risk düzeyi açısından kuvvetli ile kabul edilebilir arası finansal oranlar; sağlam proje ekonomik varsayımları.	Proje risk düzeyi açısından standart finansal oranlar.	Proje risk düzeyi açısından agresif finansal oranlar.
Stres analizi	Proje, süreklilik arz eden ve çok stresli ekonomik veya sektörel koşullar altında finansal borçlarını ödeyebilir ve yükümlülüklerini yerine getirebilir.	Proje, normal stresli ekonomik veya sektörel koşullar altında finansal borçlarını ödeyebilir ve yükümlülüklerini yerine getirebilir. Projenin sadece çok kötü ekonomik koşullar altında temerrüde düşme ihtimali vardır.	Proje, bir ekonomik döngüde olağandışı olmayan streslere karşı savunmasızdır ve bir normal ekonomik kötüleme döneminde temerrüde düşebilir.	Mevcut koşullar yakında iyileşmediği takdirde, projenin temerrüde düşme ihtimali vardır.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
<i>Finansal Yapı</i>				
Proje süresine kıyasla kredinin süresi	Projenin faydalı ömrü, kredinin vadesinden çok daha uzundur.	Projenin faydalı ömrü, kredinin vadesinden uzundur.	Projenin faydalı ömrü, kredinin vadesinden uzundur.	Projenin faydalı ömrü, kredinin vadesinden uzun olmayabilir.
İtfa (geri ödeme) programı	İtfa planına göre geri ödenen borç	İtfa planına göre geri ödenen borç	Sınırlı bir toplu geri ödemeyle birlikte, itfa planına göre borç geri ödemeleri.	Toplu geri ödeme ya da yüksek bir toplu geri ödemeyle birlikte, itfa planına göre borç geri ödemeleri.
Politik ve Hukuki Ortam				
Proje tipi ve risk azaltma unsurlarına göre, transfer riski de dahil politik risk	Çok düşük risk; gerekirse, çok güçlü risk azaltıcı enstrümanlar.	Düşük risk; gerekirse, tatmin edici düzeyde risk azaltıcı enstrümanlar.	Orta düzeyde risk; orta düzeyde risk azaltıcı enstrümanlar.	Yüksek düzeyde risk; risk azaltıcı enstrüman yok veya zayıf.
Mücbir sebepler riski (savaş, iç karışıklık, vb.)	Düşük risk.	Kabul edilebilir risk.	Standart koruma.	Tam olarak korunmamış ve azaltılmamış, önemli riskler.
Uzun vadede hükümetin desteği ve projenin ülke için önemi	Proje, ülke için stratejik öneme sahip (tercihen, ihracata yönelik proje). Hükümet desteği güçlü.	Proje, ülke için önemli sayılıyor. Hükümet desteği iyi düzeyde.	Proje, stratejik öneme sahip olmayabilir, fakat ülkeye kuşku götürmez faydaları vardır. Hükümetin desteği çok aleni olmayabilir.	Proje, ülke için anahtar öneme sahip değil. Hükümet desteği yok veya zayıf.
Hukuki ve düzenleyici ortamın/mevzuatın istikrarı (kanun değişiklikleri riski)	Uzun vadede olumlu ve istikrarlı hukuki ortam/mevzuat.	Orta vadede olumlu ve istikrarlı hukuki ortam/mevzuat.	Mevzuat değişiklikleri, orta düzeyde kesinlikle ve doğrulukla tahmin edilebilir.	Cari veya gelecek hukuki değişiklikler, projeyi etkileyebilir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Ulusal hukuka göre gereken bütün onaylar ve desteklerin alınıp alınmadığı. Sözleşmeler, teminat ve garantilerin ifa/icra edilebilirliği.	Kuvvetli Sözleşmeler, teminat ve garantiler ifa/icra edilebilir.	Tatmin edici Sözleşmeler, teminat ve garantiler ifa/icra edilebilir.	Orta düzeyde Temel nitelikte olmayan bazı sorunlar mevcut olsa bile, sözleşmeler, teminat ve garantiler ifa/icra edilebilir sayılmaktadır.	Zayıf Sözleşmeler, teminat ve garantilerin fiili ifa ve icrasıyla ilgili çözümlenmemiş temel nitelikte sorunlar mevcuttur.
İşlem Özellikleri				
<i>Tasarım ve Teknoloji Riski</i>	Kendisini tam olarak kanıtlamış teknoloji ve tasarım.	Kendisini tam olarak kanıtlamış teknoloji ve tasarım.	Kendisini kanıtlamış teknoloji ve tasarım; başlangıçta mevcut olan sorunlar, güçlü bir tamamlama paketiyle azaltılmıştır.	Kendisini kanıtlamamış teknoloji ve tasarım; teknolojik sorunlar mevcuttur ve/veya çok karmaşık bir tasarım vardır.
<i>İnşaat Riski</i>				
Ruhsat ve Yerleşim	Gerekli bütün izin ve ruhsatlar alınmıştır.	Bazı izin ve ruhsatlar henüz alınmamıştır, fakat alınma ihtimali çok yüksektir.	Bazı izin ve ruhsatlar henüz alınmamıştır, fakat ruhsat süreci iyi tanımlanmıştır ve rutin bir işlem olarak görülmektedir.	Temel izin ve ruhsatlar henüz alınmamıştır ve rutin bir işlem olarak görülmemektedir. İzin ve ruhsatlar için önemli koşullar getirilebilir.
İnşaat Sözleşmesinin Tipi	Sabit fiyatlı ve kesin bitirme tarihli anahtar teslimi inşaat APİ'si (mühendislik ve tedarik sözleşmesi)	Sabit fiyatlı ve kesin bitirme tarihli anahtar teslimi inşaat APİ'si	Bir veya birden fazla müteahhitle imzalanmış, sabit fiyatlı ve kesin bitirme tarihli anahtar teslimi inşaat sözleşmesi.	Sabit fiyatlı anahtar teslimi sözleşme yok veya kısmi olarak var ve/veya birden fazla müteahhitle sorunlar var.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
İş bitirme garantileri	Mükemmel finansal gücü bulunan sponsorlardan alınan finansal destek ve/veya kuvvetli iş bitirme garantisıyla desteklenen yüksek tutarlı bir zarar tazminat taahhüdü.	Finansal gücü iyi olan sponsorlardan alınan finansal destek ve/veya iş bitirme garantisıyla desteklenen yüksek tutarlı bir zarar tazminat taahhüdü.	Finansal gücü iyi olan sponsorlardan alınan finansal destek ve/veya iş bitirme garantisıyla desteklenen yeterli düzeyde bir zarar tazminat taahhüdü.	Yetersiz düzeyde zarar tazminat taahhüdü var ya da finansal destek yok ya da iş bitirme garantileri zayıf.
Müteahhidin benzer projelerde gösterdiği başarı düzeyi ve finansal gücü	Kuvvetli	İyi	Tatmin edici	Zayıf
<i>İşletme Riski</i> İşletme ve bakım (O&M) sözleşmelerinin kapsamı ve niteliği İşletmecinin uzmanlığı, geçmiş deneyimi ve finansal gücü.	Tercihen akdi ifa teşvikleri de içeren güçlü ve uzun süreli bir O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları. Çok kuvvetli ya da sponsorlardan teknik yardım taahhüdü.	Uzun süreli O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları. Kuvvetli	Sınırlı bir O&M sözleşmesi veya O&M rezerv hesabı. Kabul edilebilir	O&M sözleşmesi yok. Risk azaltma unsurlarının ötesinde, işletme maliyetini aşma riski yüksek. Sınırlı/zayıf ya da yerel otoritelere bağımlı yerel işletmeci.
<i>Satış Riski</i> (a) Bir al veya öde sözleşmesi ya da sabit fiyatlı satış sözleşmesi varsa:	Alıcının kredi değerliliği mükemmel; güçlü fesih maddeleri; sözleşmenin süresi borcun vadesini rahatlıkla geçiyor.	Alıcının kredi değerliliği iyi; güçlü fesih maddeleri; sözleşmenin süresi borcun vadesini geçiyor.	Alıcının finansal gücü kabul edilebilir düzeyde; normal fesih maddeleri; sözleşmenin süresi borcun vadesine genellikle uyuyor.	Alıcının finansal gücü zayıf; zayıf fesih maddeleri; sözleşmenin süresi borcun vadesini geçmiyor.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
(b) Bir al veya öde sözleşmesi ya da sabit fiyatlı satış sözleşmesi yoksa:	Projenin ürettiği asıl hizmetler veya emtia, dünya piyasasında geniş bir alanda satılıyor; tarihsel piyasa büyüme oranlarından daha düşük oranlarda bile, bu ürünler projelendirilen fiyatlardan kolaylıkla satılabilir.	Projenin ürettiği asıl hizmetler veya emtia, bir bölgesel piyasada geniş bir alanda satılıyor; bu piyasa tarihsel büyüme oranlarında olduğu sürece, bu ürünler orada projelendirilen fiyatlardan satılabilir	Emtia sadece sınırlı bir piyasada satılıyor ve bu piyasada ancak projelendirilen fiyatlardan daha düşük fiyatlarla satılabilir.	Proje ürünleri sadece bir alıcı veya bir kaç alıcı tarafından talep ediliyor ve genellikle organize bir piyasada satılmıyor.
<i>Tedarik Riski</i>				
Proje girdilerinin fiyatı, hacmi ve nakliye riskleri; tedarikçinin geçmiş deneyimi ve finansal gücü	Mükemmel finansal gücü bulunan bir tedarikçiyle uzun süreli bir satış sözleşmesi var.	Finansal gücü iyi olan bir tedarikçiyle uzun süreli bir satış sözleşmesi var.	Finansal gücü iyi olan bir tedarikçiyle uzun süreli bir satış sözleşmesi var; bir dereceye kadar fiyat riski sürebilir.	Kısa süreli bir satış sözleşmesi ya da finansal gücü zayıf olan bir tedarikçiyle uzun süreli bir satış sözleşmesi var; bir dereceye kadar fiyat riski kesin olarak vardır.
Rezerv riskleri (örneğin, bir doğal kaynak projesinde)	Projenin ömrü boyunca tahmini ihtiyacının çok üzerinde bir miktarda, bağımsız denetlenmiş, kanıtlanmış ve iyi geliştirilmiş rezervler	Projenin ömrü boyunca tahmini ihtiyacının çok üzerinde bir miktarda, bağımsız denetlenmiş, kanıtlanmış ve iyi geliştirilmiş rezervler	Borcun vade süresi boyunca projenin talep ve ihtiyaçlarını karşılayabilecek miktarda kanıtlanmış rezervler.	Proje, bir ölçüde, henüz geliştirilmemiş bulunan ve potansiyel rezervlere dayanmaktadır.
Sponsorun Gücü				
Sponsorun geçmiş deneyimi, finansal gücü ve ülke/sektör deneyimi	Mükemmel bir geçmiş deneyimi ve yüksek finansal gücü bulunan kuvvetli bir sponsor.	Tatmin edici bir geçmiş deneyi ve iyi finansal gücü bulunan bir iyi sponsor.	Yeterli düzeyde geçmiş deneyimi ve iyi finansal gücü bulunan bir yeterli sponsor.	Geçmiş deneyimi olmayan veya kuşkulu olan ve/ veya finansal durumu zayıf olan zayıf bir sponsor.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Özsermaye, mülkiyet hükmüyle ve gerekirse ilave nakit yatırma teşviğiyle kanıtlanan sponsor destek düzeyi.	Kuvvetli. Proje, sponsor için son derece stratejik (temel faaliyet alanı – uzun vadeli strateji).	İyi. Proje, sponsor için stratejik (temel faaliyet alanı – uzun vadeli strateji).	Kabul edilebilir. Proje, sponsor için önemli sayılıyor (temel faaliyet alanı).	Sınırlı. Proje, sponsorun uzun vadeli stratejisi veya temel faaliyet alanı açısından önemli değil.
Teminat Paketi				
Sözleşme ve hesapların temliki.	Tam kapsamlı.	Kapsamlı.	Kabul edilebilir.	Zayıf.
Varlıkların kalitesi, değeri ve likiditesi dikkate alınarak, varlıkların rehni.	Projeyi yürütmek için gereken tüm proje varlık, sözleşme, izin ve hesapları üzerinde usulünce tesis edilmiş birinci sıra teminat menfaati.	Projeyi yürütmek için gereken tüm proje varlık, sözleşme, izin ve hesapları üzerinde usulünce tesis edilmiş teminat menfaati.	Projeyi yürütmek için gereken tüm proje varlık, sözleşme, izin ve hesapları üzerinde kabul edilebilir bir teminat menfaati.	Kredi verenler için çok az teminat veya garanti; zayıf bir olumsuz rehin şartı.
Kredi verenin nakit akışı üzerindeki kontrolü (örneğin, bankanın her iş günü sonunda mevcut nakit fazlasını aldığı ve firma için yatırdığı hesaplar; bağımsız escrow hesapları)	Kuvvetli.	Tatmin edici.	Orta düzeyde.	Zayıf.
Teminat paketinin gücü (zorunlu erken geri ödemeler, ödeme ertelemeleri, birikmiş ödemeler, temettü kısıtlamaları ...)	Teminat paketi, bu tip projeler için kuvvetli. Proje için ilave borçlanma yapılamaz.	Teminat paketi, bu tip projeler için tatmin edici düzeyde. Proje için son derece sınırlı ilave borçlanma yapılabilir.	Teminat paketi, bu tip projeler için orta düzeyde. Proje için sınırlı ilave borçlanma yapılabilir.	Teminat paketi, bu tip projeler için yetersiz. Proje için sınırsız ilave borçlanma yapılabilir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Rezerv fonları (borç ödemeleri, O&M, yenileme ve ikame, beklenmedik olaylar, vb.)	Ortalamadan daha uzun bir kapsama süresi. Bütün rezerv fonlar, nakit olarak ya da yüksek dereceli bankadan alınmış akreditiflerle tam fonlanmış durumda.	Ortalama kapsama süresi. Bütün rezerv fonlar, tam olarak fonlanmış durumda.	Ortalama kapsama süresi. Bütün rezerv fonlar, tam olarak fonlanmış durumda.	Ortalamadan daha kısa bir kapsama süresi. Rezerv fonlar, işletme nakit akışlarıyla fonlanmış durumda.

Tablo 2 – Gelir Getiren Gayrimenkul Kredileri İçin ve Yüksek Volatiliteli Ticari Amaçlı Gayrimenkul İpoteki Güvencesindeki Kredilere İlişkin Denetim Otoritesi Derecelendirme Düzeyleri

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Finansal Güç				
Piyasa koşulları	Proje tipi ve yeri için arz talep dengesi şu anda dengededir. Piyasaya sunulan rakip gayrimenkullerin sayısı, tahmin edilen talep düzeyine eşit veya daha düşük.	Proje tipi ve yeri için arz talep dengesi şu anda dengededir. Piyasaya sunulan rakip gayrimenkullerin sayısı, tahmin edilen talep düzeyine kabaca eşit.	Piyasa koşulları kabaca dengededir. Piyasaya sunulan rakip gayrimenkuller ve diğerleri planlama safhasında. Projenin tasarım ve özellikleri, yeni projelere kıyasla mükemmel olmayabilir.	Piyasa koşulları zayıf. Koşulların ne zaman iyileşeceği ve dengeye geleceği belirsiz. Proje, kira süresinin sonunda kiracılarını kaybediyor. Yeni kira koşulları, sona eren kiralara kıyasla daha olumsuz.
Finansal oranlar ve avans oranı	Gayrimenkulün borç ödemelerini karşılama oranı (GBÖKO) yüksek kabul ediliyor (GBÖKO), inşaat safhasıyla ilgili değildir) ve proje için kredi / gayrimenkul değeri oranı (Kredilendirme Oranı-KO), ilgili gayrimenkul tipine göre düşük kabul ediliyor. Bir ikincil piyasanın bulunduğu durumlarda, işlem, piyasa standartlarında yapılmıştır.	GBÖKO (gayrimenkul geliştirme ile ilgili değil) ve KO oranları tatmin edicidir. Bir ikincil piyasanın bulunduğu durumlarda, işlem, piyasa standartlarında yapılmıştır.	Gayrimenkulün GBÖKO oranı bozulmuş ve değeri düşmüş ve dolayısıyla, KO oranı yükselmiştir.	Gayrimenkulün GBÖKO oranı önemli oranda bozulmuştur ve KO oranı yeni kredilerle ilgili cari aracılık yüklenimi standartlarının hayli üzerindedir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Stres analizi	Gayrimenkulün mevcut kaynakları, zarar riski karşılıkları ve borç yapısı, şiddetli bir finansal stres döneminde (örneğin, faiz oranları, ekonomik büyüme) bile mali yükümlülüklerini ödemesine ve karşılmasına imkan verecek niteliktedir.	Gayrimenkul, süreklilik arz eden bir finansal stres döneminde (örneğin, faiz oranları, ekonomik büyüme) finansal yükümlülüklerini yerine getirebilecek durumdadır. Gayrimenkul sadece şiddetli ekonomik stres koşulları altında temerrüde düşebilir.	Bir ekonomik bozulma ve gerileme döneminde, gayrimenkulün gelirinde bir azalma olacaktır ve bu da, gayrimenkulün sermaye harcamalarını fonlama kabiliyetini sınırlandıracak ve temerrüt riskini önemli oranda arttıracaktır.	Gayrimenkulün mali durumu zordadır ve yakın gelecekte koşullarda iyileşme olmadığı sürece, temerrüde düşme ihtimali vardır.
Nakit akışının öngörülebilirliği (a) Komple ve istikrarlı gayrimenkul	Gayrimenkulde kiralar uzun sürelidir ve kredi değerliliği yüksek kiracılar vardır ve kiraların sona erme tarihleri dağınıktır. Gayrimenkulde, kira süresi sona erdiğinde kiracıları tutma oranı yüksektir. Boşalma oranı düşüktür. Masraf ve giderleri (bakım, sigorta, güvenlik ve emlak vergileri) öngörülebilir niteliktedir.	Gayrimenkulde kiraların çoğu uzun sürelidir ve kredi değerliliği farklı kiracılar vardır. Kira süresi sona erdiğinde kiracı devir oranı normal seviyededir. Boşalma oranı düşüktür. Masraf ve giderleri öngörülebilir niteliktedir.	Gayrimenkulde kiraların çoğu uzun süreli değil orta sürelidir ve kredi değerliliği farklı kiracılar vardır. Kira süresi sona erdiğinde kiracı devir oranı orta seviyededir. Boşalma oranı orta seviyededir. Masraf ve giderleri nispeten öngörülebilir niteliktedir, fakat gelire bağlı olarak değişmektedir.	Gayrimenkulde kiralar farklı sürelerdedir ve kredi değerliliği farklı kiracılar vardır. Kira süresi sona erdiğinde kiracı devir oranı çok yüksek seviyededir. Boşalma oranı yüksektir. Kiralıkların yeni kiracılar için hazırlanması için önemli miktarlarda masraf yapılmaktadır.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
(b) Komple, fakat istikrarsız gayrimenkul	Kiralama faaliyetleri projeksiyonlara uygun veya daha iyidir. Proje yakın gelecekte istikrara kavuşacaktır.	Kiralama faaliyetleri projeksiyonlara uygun veya daha iyidir. Proje yakın gelecekte istikrara kavuşacaktır.	Kiralama faaliyetleri çoğunlukla projeksiyonlara uygundur; bununla birlikte, proje istikrarı bir süre sağlanamayacaktır.	Cari piyasa kiralari beklentilere uygun değildir. Hedef doluluk oranına ulaşılmasına rağmen, düşük gelir düzeyinden dolayı nakit akışı sıkı ve zordur.
(c) İnşaat safhası için	Gayrimenkulün tamamı, kredi vadesi boyunca, yatırım yapılabilirlik düzeyinde bir kiracıya önceden kiraya verilmiş ya da bir alıcıya önceden satılmıştır; ya da banka, yatırım yapılabilirlik düzeyinde bir kredi verenden finansman temini için bağlayıcı bir taahhüt almıştır.	Gayrimenkulün tamamı, kredi değerliliği yüksek bir kiracıya önceden kiraya verilmiş veya bir alıcıya önceden satılmıştır; ya da banka, kredi değerliliği yüksek bir kredi verenden daimi finansman için bağlayıcı bir taahhüt almıştır.	Kiralama faaliyetleri projeksiyonlar dahilindedir, fakat bina önceden kiraya verilememiştir ve bir finansman bulma olanağı olmayabilir. Banka, daimi kredi veren olabilir.	Maliyetin aşılması, piyasa koşullarının bozulması, kira iptalleri veya başka faktörler sebebiyle gayrimenkulün nakit akışı bozulmaktadır. Daimi finansmanı temin eden kredi verenle bir ihtilâf doğabilir.
Varlık Özellikleri				
Yer	Gayrimenkul, kiracıların istediği hizmetler için uygun ve çok cazip bir yerde bulunmaktadır.	Gayrimenkul, kiracıların istediği hizmetler için uygun ve cazip bir yerde bulunmaktadır.	Gayrimenkulün yeri, herhangi bir rekabet avantajı yaratmamaktadır.	Gayrimenkulün yeri, konfigürasyonu, tasarımı ve bakımı, gayrimenkulün karşı karşıya olduğu güçlüklerle katkıda bulunmaktadır.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Tasarımı ve Durumu	Gayrimenkul, tasarımı, konfigürasyonu ve bakımı sayesinde çok talep çekmektedir ve yeni binalara kıyasla rekabet gücü çok yüksektir.	Gayrimenkul, tasarımı, konfigürasyonu ve bakımı açılarından uygundur. Gayrimenkulün tasarımı ve özellikleri yeni binalarla rekabet edebilecek düzeydedir.	Gayrimenkul, tasarımı, konfigürasyonu ve bakımı açılarından yeterli düzeydedir.	Gayrimenkulün tasarımı, konfigürasyonu ve bakımından zayıflıklar mevcuttur.
İnşa halinde gayrimenkul	İnşaat bütçesi ihtiyatlı bir bütçedir ve teknik tehlikeler sınırlıdır. Müteahhitler çok kalifiye ve uzmandır.	İnşaat bütçesi ihtiyatlı bir bütçedir ve teknik tehlikeler sınırlıdır. Müteahhitler çok kalifiye ve uzmandır.	İnşaat bütçesi yeterli düzeydedir ve müteahhitler orta düzeyde kalifiye ve uzmandır.	Proje, teknik tehlikeler açısından gerçekçi değildir veya bütçeyi aşmıştır. Müteahhitler yeterince uzman olmayabilir.
Proje Sahibi/Sponsorun Gücü				
Finansal kapasitesi ve projeyi destekleme isteği	Proje sahibi/sponsor, gayrimenkul alımına veya inşaatına önemli bir nakit katkıda bulunmuştur. Proje sahibi/sponsorun büyük kaynakları vardır ve doğrudan ve şarta bağlı borçları sınırlıdır. Proje sahibi/sponsor, coğrafi olarak dağılmış ve gayrimenkul tipine göre farklı gayrimenkullere sahiptir.	Proje sahibi/sponsor, gayrimenkul alımına veya inşaatına yüksek bir nakit katkıda bulunmuştur. Proje sahibi/sponsorun mali durumu, bir nakit akış darboğazı olması halinde gayrimenkule destek olmasına imkan vermektedir. Proje sahibi/sponsor, çeşitli farklı coğrafi bölgelere dağılmış gayrimenkullere sahiptir.	Proje sahibi/sponsorun yaptığı katkı önemsiz olabilir veya gayri nakdi olabilir. Proje sahibi/sponsorun mali kaynakları ortalama ile ortalama altı arasında bir düzeydedir.	Proje sahibi/sponsor, gayrimenkule destek olacak kapasiteye sahip değildir veya bu konuda istekli değildir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Benzer gayrimenkuller ile ilgili geçmiş deneyimleri ve ünü/ismi	Deneyimli yönetim ve yüksek sponsorluk kalitesi. Sağlam bir isim/ün ve benzer gayrimenkuller ile ilgili uzun ve başarılı bir geçmiş.	Uygun yönetim ve uygun sponsorluk kalitesi. Sponsor veya yönetim, benzer gayrimenkuller ile ilgili başarılı bir geçmiş deneyime sahiptir.	Orta düzey yönetim ve sponsorluk kalitesi. Yönetim veya sponsorun geçmişi, ciddi bir endişe veya kaygı yaratmamaktadır.	Verimsiz yönetim ve standardın altında sponsorluk kalitesi. Yönetim ve sponsorun güçlükleri, geçmişte gayrimenkullerin yönetimi konusundaki güçlüklerle katkıda bulunmuştur.
İlgili gayrimenkul piyasası aktörleriyle ilişkiler	Kiralama acenteleri gibi önde gelen piyasa aktörleriyle güçlü ilişkiler.	Kiralama acenteleri gibi önde gelen piyasa aktörleriyle kanıtlanmış ilişkiler.	Kiralama acenteleriyle ve önemli emlak hizmetleri sunan diğer taraflarla yeterli düzeyde ilişkiler.	Kiralama acenteleriyle ve/veya önemli emlak hizmetleri sunan diğer taraflarla zayıf ilişkiler.
Teminat Paketi				
Rehnin niteliği	Usulünce tesis edilmiş birinci sıra rehin ¹	Usulünce tesis edilmiş birinci sıra rehin ¹	Usulünce tesis edilmiş birinci sıra rehin ¹	Kredi verenin rehni nakde çevirme kabiliyeti sınırlıdır.
Kiraların temliki (uzun süreli kiracılara kiralanan projeler için)	Kredi veren, bir kira temliki almıştır. Kredi veren; kiraları doğrudan doğruya kredi verene ödemeleri için kiracılara tebligat gönderilmesi için gereken, cari kiralara kütüğü ve proje kira kontratları suretleri gibi güncel kiracı bilgilerine sahiptir ve bunları tutmaktadır.	Kredi veren, bir kira temliki almıştır. Kredi veren; kiraları doğrudan doğruya kredi verene ödemeleri için kiracılara tebligat gönderilmesi için gereken, cari kiralara kütüğü ve proje kira kontratları suretleri gibi güncel kiracı bilgilerine sahiptir ve bunları tutmaktadır.	Kredi veren, bir kira temliki almıştır. Kredi veren; kiraları doğrudan doğruya kredi verene ödemeleri için kiracılara tebligat gönderilmesi için gereken, cari kiralara kütüğü ve proje kira kontratları suretleri gibi güncel kiracı bilgilerine sahiptir ve bunları tutmaktadır.	Kredi veren bir kira temliki almamıştır ya da binadaki kiracılara tebligat göndermek için gereken bilgilere sahip değildir ve bunları tutmamaktadır.

¹ Bazı ülkelerde kredi verenler, alt sıra rehinleri içeren kredi yapıları uygulamaktadır. Bütün üst sıra rehinler de dahil toplam KO oranı, tipik bir birinci kredi KO oranını aşmadığı takdirde, alt sıra rehinler bu risk seviyesini gösterebilir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Sigorta teminatının kalitesi	Uygun	Uygun	Uygun	Standardın altında

Tablo 3 – Duran Varlık Finansman Kredilerine İlişkin Denetim Otoritesi Derecelendirme Düzeyleri

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Finansal Güç				
Piyasa koşulları	Talep çoktur ve artmaktadır; piyasaya giriş engelleri güçlüdür; teknoloji ve ekonomik durumdaki değişikliklere karşı hassasiyeti düşüktür.	Talep çoktur ve istikrarlıdır; bazı piyasaya giriş engelleri vardır; teknoloji ve ekonomik durumdaki değişikliklere karşı bir miktar hassasiyet vardır.	Talep yeterlidir ve istikrarlıdır; piyasaya giriş engelleri sınırlıdır; teknoloji ve ekonomik durumdaki değişikliklere karşı hassasiyeti önemli düzeydedir.	Talep zayıftır ve azalmaktadır; teknoloji ve ekonomik durumdaki değişikliklere karşı kırılgan ve hassastır; son derece belirsiz bir ortam mevcuttur.
Finansal oranlar (borç ödemelerini karşılama oranı ve kredi/değer oranı)	Varlık tipine göre kuvvetli finansal oranlar. Çok sağlam ekonomik varsayımlar.	Varlık tipine göre kuvvetli / kabul edilebilir finansal oranlar. Sağlam proje ekonomik varsayımları.	Varlık tipi için standart olan finansal oranlar.	Varlık tipini dikkate aldığımızda agresif finansal oranlar.
Stres analizi	Bir ekonomik döngüde aşırı stresli koşullara direnme kapasitesine sahip, istikrarlı ve uzun süreli gelirler.	Tatmin edici düzeyde kısa vadeli gelirler. Kredi, bazı finansal olumsuzluklara karşı direnebilir. Temerrüt sadece çok şiddetli ekonomik bozulma koşullarında olabilir.	Belirsiz kısa vadeli gelirler. Nakit akışı, bir ekonomik döngüde olağandışı olmayan streslere karşı hassas ve kırılgandır. Kredi, bir normal ekonomik bozulma döneminde temerrüde düşebilir.	Güçlü belirsizliklere tâbi olan gelirler; koşullarda iyileşme olmadığı takdirde, normal ekonomik koşullarda bile, varlık temerrüde düşebilir.
Piyasa likiditesi	Piyasa, dünya çapında örgütlenmiştir; varlıklar son derece likittir.	Piyasa dünya çapında veya bölgesel bir piyasadır; varlıklar nispeten likittir.	Piyasa bölgeseldir ve kısa vadede sınırlı beklentileri vardır ve likiditesi daha düşük seviyededir.	Yerel piyasa ve/veya zayıf görünürlük. Özellikle, niş piyasalarda düşük likidite veya likidite yok.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Politik ve hukuki ortam				
Transfer riski de dahil politik risk Hukuki ve düzenleyici riskler/mevzuat riski	Çok düşük, ihtiyaç olursa, güçlü risk azaltıcı enstrümanlar. Mevzuat, sözleşmenin icrasına ve ilgili gayrimenkulün geri alınmasına izin vermektedir.	Düşük; ihtiyaç olursa, tatmin edici risk azaltıcı enstrümanlar. Mevzuat, sözleşmenin icrasına ve ilgili gayrimenkulün geri alınmasına izin vermektedir.	Orta düzeyde; orta düzeyde risk azaltıcı enstrümanlar. Geri alma süreci uzun ve/veya güç olsa bile, mevzuat, sözleşmenin icrasına ve ilgili gayrimenkulün geri alınmasına genel olarak izin vermektedir.	Yüksek; risk azaltıcı enstrüman yok veya zayıf. Zayıf veya istikrarsız hukuki ve düzenleyici ortam. Mevzuat, sözleşmenin icrasını ve ilgili gayrimenkulün geri alınmasını imkansız hale getirebilir veya çok uzatabilir.
İşlem özellikleri				
Varlığın ekonomik ömrüne kıyasla finansman süresi	Tam geri ödeme profili/ asgari düzeyde balon ödeme. Ödemesiz süre yok.	Balon ödeme daha fazla, fakat hâlâ tatmin edici düzeyde.	Büyük ödemesiz süre ve önemli miktarda balon ödeme.	Küçük dilimlerle geri ödeme veya yüksek balon ödeme miktarı.
İşletme riski				
İzin ve ruhsatlar	Bütün izinler alınmış; varlık, cari ve öngörülebilir emniyet mevzuatına uygun.	Bütün izinler alınmış veya alınma aşamasında; varlık, cari ve öngörülebilir emniyet mevzuatına uygun.	İzinlerin çoğu alınmış veya alınma aşamasında; alınmayanlar da rutin sayılır; varlık, cari emniyet mevzuatına uygun.	Gereken bütün izinlerin alınmasında problemler var; planlanan konfigürasyonun ve/veya planlanan işlemlerin bir kısmının gözden geçirilmesi gerekebilir

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
<p>O&M Sözleşmelerinin kapsamı ve niteliği</p> <p>İşletmecinin finansal gücü; bu varlık tipini yönetme konusunda geçmiş deneyimleri ve kira süresi sona erdiğinde varlığı yeniden pazarlama kabiliyeti.</p>	<p>Tercihen akdi ifa teşvikleri içeren güçlü ve uzun süreli O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları (gerekirse).</p> <p>Mükemmel bir geçmiş deneyim ve güçlü yeniden pazarlama kabiliyeti.</p>	<p>Uzun süreli O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları (gerekirse).</p> <p>Tatmin edici düzeyde geçmiş deneyim ve yeniden pazarlama kabiliyeti.</p>	<p>Sınırlı süreli O&M sözleşmesi ve/veya O&M rezerv hesapları (gerekirse).</p> <p>Zayıf veya kısa bir geçmiş deneyim ve belirsiz yeniden pazarlama kabiliyeti.</p>	<p>O&M Sözleşmesi yok; risk azaltıcı enstrümanların ötesinde işletme maliyetinin beklentiyi aşması riski yüksek.</p> <p>Geçmiş deneyimi yok veya bilinmiyor; varlığı yeniden pazarlama kabiliyeti yok.</p>
Varlık Özellikleri				
<p>Aynı piyasadaki başka varlıklara kıyasla konfigürasyon, büyüklük, tasarım ve bakım (örneğin, bir uçak için yaş ve büyüklük)</p> <p>Tekrar satış değeri</p> <p>Varlık değerinin ve likiditesinin ekonomik döngülere karşı hassasiyeti</p>	<p>Tasarım ve bakımda güçlü avantajları var.</p> <p>Konfigürasyonu, varlık bir likit piyasaya sahip olacak şekilde standart düzeyde.</p> <p>Cari tekrar satış değeri, borç tutarının çok üzerindedir.</p> <p>Varlık değeri ve likiditesi, ekonomik döngülere karşı nispeten hassas değildir.</p>	<p>Ortalamanın üstünde tasarım ve bakım. Belki çok sınırlı bazı istisnalarla, varlık bir likit piyasaya sahip olacak şekilde standart konfigürasyon.</p> <p>Tekrar satış değeri, borç tutarının oldukça üzerindedir.</p> <p>Varlık değeri ve likiditesi, ekonomik döngülere karşı hassastır.</p>	<p>Ortalama tasarım ve bakım. Konfigürasyon biraz kendine özgüdür ve bundan dolayı, varlık için piyasanın daha dar olmasına sebep olabilir.</p> <p>Tekrar satış değeri, borç tutarının biraz üzerindedir.</p> <p>Varlık değeri ve likiditesi, ekonomik döngülere karşı çok hassastır.</p>	<p>Ortalamanın altında tasarım ve bakım. Varlık, ekonomik ömrünü tamamlamak üzeredir. Konfigürasyonu çok özeldir; varlık için piyasa çok dardır.</p> <p>Tekrar satış değeri, borç tutarının altındadır.</p> <p>Varlık değeri ve likiditesi, ekonomik döngülere karşı son derece hassastır.</p>

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Sponsorun gücü				
İşletmecinin finansal gücü; bu varlık tipini yönetme konusunda geçmiş deneyimleri ve kira süresi sona erdiğinde varlığı yeniden pazarlama kabiliyeti.	Mükemmel bir geçmiş deneyim ve güçlü yeniden pazarlama kabiliyeti.	Tatmin edici düzeyde geçmiş deneyim ve yeniden pazarlama kabiliyeti.	Zayıf veya kısa bir geçmiş deneyim ve belirsiz yeniden pazarlama kabiliyeti.	Geçmiş deneyimi yok veya bilinmiyor; varlığı yeniden pazarlama kabiliyeti yok.
Sponsorun geçmiş deneyimi ve finansal gücü	Mükemmel bir geçmiş deneyime ve yüksek finansal güce sahip sponsorlar.	İyi bir geçmiş deneyime ve iyi finansal güce sahip sponsorlar.	Yeterli düzeyde bir geçmiş deneyime ve iyi finansal güce sahip sponsorlar.	Geçmiş deneyimi bulunmayan veya kuşkulu olan ve/veya finansal zayıflıkları bulunan sponsorlar.
Teminat Paketi				
Varlık kontrolü	Hukuki dokümantasyon, kredi verene, varlık üzerinde ya da varlığa sahip olan şirket üzerinde etkin bir kontrol olanağı (örneğin,, usulünce tesis edilmiş birinci sıra teminat menfaati ya da bu teminatı içeren bir kiralama yapısı) sağlamaktadır.	Hukuki dokümantasyon, kredi verene, varlık üzerinde ya da varlığa sahip olan şirket üzerinde etkin bir kontrol olanağı (örneğin,, usulünce tesis edilmiş teminat menfaati ya da bu teminatı içeren bir kiralama yapısı) sağlamaktadır.	Hukuki dokümantasyon, kredi verene, varlık üzerinde ya da varlığa sahip olan şirket üzerinde etkin bir kontrol olanağı (örneğin,, usulünce tesis edilmiş teminat menfaati ya da bu teminatı içeren bir kiralama yapısı) sağlamaktadır.	Sözleşme, kredi verene çok az teminat vermektedir ve varlık üzerindeki kontrolü kaybetme riskini içermektedir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Varlığın yeri ve durumunu takip etme konusunda kredi verenin sahip olduğu haklar ve araçlar.	Kredi veren, herhangi bir zamanda ve yerde, varlığın yerini ve durumunu takip etme imkanına sahiptir (düzenli raporlar, incelemeler yapma olanağı)	Kredi veren, hemen hemen her zaman ve her yerde, varlığın yerini ve durumunu takip etme imkanına sahiptir.	Kredi veren, hemen hemen her zaman ve her yerde, varlığın yerini ve durumunu takip etme imkanına sahiptir.	Kredi verenin varlığın yerini ve durumunu takip etme imkanı sınırlıdır.
Zarar risklerine karşı sigorta	En iyi kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış, ek zarar teminatlarını da içeren güçlü sigorta teminatı.	İyi kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış (ek zarar teminatlarını içermeyen) tatmin edici düzeyde sigorta teminatı.	Kabul edilebilir kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış (ek zarar teminatlarını içermeyen) orta düzeyde sigorta teminatı.	Düşük kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış ya da (ek zarar teminatlarını içermeyen) zayıf sigorta teminatı.

Tablo 4 – Emtia Finansmanı Kredilerine İlişkin Denetim Otoritesi Derecelendirme Düzeyleri

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Finansal güç				
Alım satım işlemi fazla teminatlandırma düzeyi	Kuvvetli	İyi	Tatmin edici	Zayıf
Politik ve hukuki ortam				
Ülke riski	Ülke riski yok	Sınırlı ülke riski var (özellikle, rezervlerin gelişmekte olan bir ülkede bir offshore hesapta bulunması)	Ülke riski var (özellikle, rezervlerin gelişmekte olan bir ülkede bir offshore hesapta bulunması)	Çok büyük ülke riski var (özellikle, rezervlerin gelişmekte olan bir ülkedeki bir hesapta bulunması)
Ülke risklerinin azaltılması	Çok kuvvetli azaltma: Güçlü offshore mekanizmaları Stratejik emtia Birinci sınıf alıcı	Kuvvetli azaltma: Offshore mekanizmaları Stratejik emtia Kuvvetli alıcı	Kabul edilebilir azaltma: Offshore mekanizmaları Daha az stratejik emtia Kabul edilebilir alıcı	Sadece kısmi azaltma: Offshore mekanizma yok Stratejik olmayan emtia Zayıf alıcı
Varlık Özellikleri				
Likidite; hasara karşı kırılabilirlik ve hassasiyet	Emtia, borsada kote edilmiştir ve vadeli işlemler veya tezgah üstü enstrümanları yoluyla riskten korunabilir. Emtia, hasara karşı kırılabilir ve hassas değildir.	Emtia, borsada kote edilmiştir ve tezgah üstü enstrümanları yoluyla riskten korunabilir. Emtia, hasara karşı kırılabilir ve hassas değildir.	Emtia, borsada kote edilmemiştir, fakat likittir. Riskten korunma konusunda belirsizlik vardır. Emtia, hasara karşı kırılabilir ve hassas değildir.	Emtia, borsada kote edilmemiştir. Piyasanın büyüklüğü ve derinliği nedeniyle likiditesi sınırlıdır. Uygun riskten korunma enstrümanları yoktur. Emtia, hasara karşı kırılabilir ve hassastır.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Sponsorun gücü				
Tüccarın finansal gücü	Alım satım felsefesi ve riskler açılarından çok kuvvetli.	Kuvvetli	Yeterli	Zayıf
Lojistik işini yönetme kabiliyeti de dahil geçmiş deneyimi	Söz konusu işlem tipinde son derece deneyimlidir. İşletme başarısı ve maliyet verimliliği açısından güçlü bir geçmiş deneyime sahiptir.	Söz konusu işlem tipinde yeterince deneyimlidir. İşletme başarısı ve maliyet verimliliği açısından ortalamanın üzerinde bir geçmiş deneyime sahiptir.	Söz konusu işlem tipinde sınırlı deneyime sahiptir. İşletme başarısı ve maliyet verimliliği açısından ortalama düzeyde bir geçmiş deneyime sahiptir.	Genel olarak sınırlı veya belirsiz bir geçmiş deneyimi vardır. Masraf ve kârları değişken ve dalgalıdır.
Ticaret kontrolleri ve riskten korunma politikaları	Karşı taraf seçimi, riskten korunma ve izleme konusunda güçlü standartlara sahip.	Karşı taraf seçimi, riskten korunma ve izleme konusunda yeterli standartlara sahip.	Geçmişteki işlemlerinde herhangi bir problem olmamış ya da ufak problemler olmuş.	Tüccar, geçmiş alım satım işlemlerinde büyük zararlara uğramış.
Finansal bildirim kalitesi	Mükemmel	İyi	Tatmin edici	Finansal bildirimler bazı belirsizlikler içermektedir veya yetersizdir.
Teminat Paketi				
Varlık kontrolü	Usulünce tesis edilmiş birinci sıra teminat, kredi verene, gerek duyduğu herhangi bir zamanda varlıklar üzerinde hukuki kontrol imkanı sağlamaktadır.	Usulünce tesis edilmiş teminat, kredi verene, gerek duyduğu herhangi bir zamanda varlıklar üzerinde hukuki kontrol imkanı sağlamaktadır.	Kredi verenin varlıklar üzerindeki kontrolünde sürecin belirli bir anında kesilme olmaktadır. Bu kesilme, duruma göre ticari süreç bilgisiyle ya da bir üçüncü şahıs taahhüdüyle giderilmektedir.	Sözleşme, varlık üzerindeki kontrolün kaybedilmesi riskini içermektedir. Kurtarma ve tahsilat, tehlikeye düşebilir.

	Kuvvetli	İyi	Tatmin Edici	Zayıf
Zarar risklerine karşı sigorta	En iyi kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış, ek zarar teminatlarını da içeren güçlü sigorta teminatı.	İyi kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış (ek zarar teminatlarını içermeyen) tatmin edici düzeyde sigorta teminatı.	Kabul edilebilir kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış (ek zarar teminatlarını içermeyen) orta düzeyde sigorta teminatı.	Düşük kalitede sigorta şirketlerine yaptırılmış ya da (ek zarar teminatlarını içermeyen) zayıf sigorta teminatı.

EK 5

Şematik Örnekler: Denetim Otoritesi Formülüyle Kredi Riskini Azaltma Etkisinin Hesaplanması

Denetim otoritesi Formülüne göre teminat ve garantilerin nasıl hesaplanacağını gösteren bazı örnekler aşağıda sunulmaktadır

Teminatla İlgili Şematik Örnek – Orantılı Güvence

Bir kaynak bankanın, bir harici derecelendirme veya gösterge derecelendirmenin mevcut olmadığı K_{IDY} 'nin üzerinde bir kredi riski geliştirme seviyesiyle 100 €'luk bir menkul kıymetleştirme kredisi satın aldığını varsayınız. Ek olarak, menkul kıymetleştirme kredisi üzerinden DOF sermaye tutma yükümlülüğünün 1.6 € olduğunu (12.5 ile çarpıldığında, 20 € risk ağırlıklı varlık tutarını verir) varsayınız. Ayrıca, kaynak bankanın ilgili menkul kıymetleştirme kredisiyle aynı kurda ve nakit olarak 80 € teminat aldığını da varsayınız. Bu pozisyon için sermaye ihtiyacı, DOF sermaye ihtiyacını, ayarlanmış kredi riski tutarı ve orijinal kredi riski tutarı oranıyla çarpmak yoluyla aşağıdaki gibi hesaplanır.

Aşama 1: Ayarlanmış Kredi Riski Tutarı (E^*) = maksimum $\{0, [E \times (1 + H_e) - C \times (1 - H_c - H_{fx})]\}$

$$(E^*) = \text{maksimum} \{0, [100 \times (1 + 0) - 80 \times (1 - 0 - 0)]\} \\ = 20 \text{ €}$$

Bu formülde (yukarıda verilen bilgiler esasında):

E^* = Risk azaltmadan sonraki kredi riski değeri (20 €)

E = Kredi riskinin şimdiki değeri (100 €)

H_e = Kredi riskine uygun kesinti (Ancak bu kesinti gerekli değildir, çünkü kaynak banka menkul kıymetleştirme kredisini teminat karşılığında vermemektedir)

C = Alınan teminatın şimdiki değeri (80 €)

H_c = Teminata uygun kesinti (0)

H_{fx} = Teminat ile kredi riski arasındaki kur uyumsuzluğuna uygun kesinti (0)

Aşama 2: Sermaye ihtiyacı = $(E^* / E) \times \text{DOF sermaye ihtiyacı}$

Bu formülde (yukarıda verilen bilgiler esasında):

$$\text{Sermaye ihtiyacı} = 20 \text{ €} / 100 \text{ €} \times 1.6 \text{ €} = 0.32 \text{ €}$$

Garantiyle İlgili Şematik Bir Örnek – Orantılı Güvence

Kredi riski azaltma unsuru hariç, teminatla ilgili şematik örnekte verilen varsayımların hepsi burada da uygulanır. Bankanın, bankadan 80 € tutarında, kabul edilebilir bir teminatsız garanti aldığı varsayınız. Bu nedenle, bir kur uyumsuzluğu kesintisi uygulanmayacaktır. Sermaye ihtiyacı aşağıdaki gibi tespit edilir.

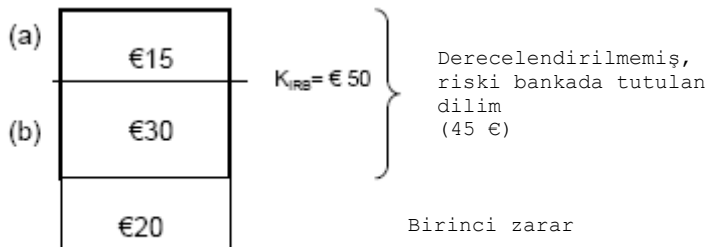
- Menkul kıymetleştirme kredisinin korunan kısmı (80 €), koruma sağlayıcının risk ağırlığını almaktır. Koruma sağlayıcı için risk ağırlığı, İDD yaklaşımında belirlendiği gibi, garantör bankaya verilen bir teminatsız kredinin risk ağırlığına denktir. Bu risk ağırlığının %10 olduğunu varsayınız. Bu durumda, korunan kısım üzerinden sermaye tutma yükümlülüğü: $80 \text{ €} \times \%10 \times 0.08 = 0.64 \text{ €}$ olacaktır.
- Korunmayan kısım (20 €) için sermaye tutma yükümlülüğü, menkul kıymetleştirme kredisi için sermaye tutma yükümlülüğünün korunmayan kısmın kredi tutarındaki payıyla çarpılması yoluyla belirlenir. Korunmayan kısmın payı: $20 \text{ €} / 100 \text{ €} = \%20$ 'dir. Böylece, sermaye ihtiyacı $1.6 \text{ €} \times 20\% = 0.32 \text{ €}$ olacaktır.

Korunan ve korunmayan kısımlar için toplam sermaye tutma yükümlülüğü:

$$0.64 \text{ €} (\text{korunan kısım}) + 0.32 \text{ €} (\text{korunmayan kısım}) = 0.96 \text{ €}$$

Şematik Örnek – En Üst Sıradaki Kısımları Kapsayan Kredi Riski Azaltma Unsurları

1000 € tutarında bir krediler havuzunu teminatlandıran bir kaynak banka düşününüz. Bu havuzun K_{IDY} 'si %5'dir (50 € sermaye tutma yükümlülüğü). 20 € birinci zarar pozisyonu vardır. Kaynak banka, sadece en alttan ikinci sıradaki dilimin riskini tutmaktadır: 45 €'luk bir derecelendirilmemiş dilim. Durumu aşağıdaki gibi özetleyebiliriz:

1. Teminat veya Garantisiz Sermaye Tutma Yükümlülüğü

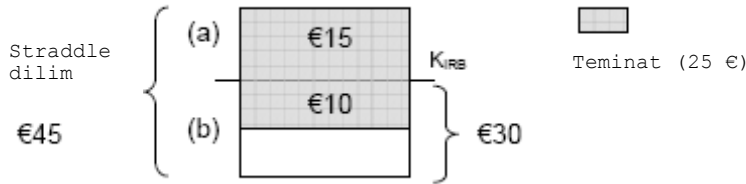
Bu örneğe göre, K_{IDY} çizgisini dengeleyen (straddling), derecelendirilmemiş, riski bankada tutulan dilim için sermaye tutma yükümlülüğü, yukarıdaki grafikte gösterilen (a) ve (b) dilimleri için sermaye ihtiyaçlarının toplamına eşittir:

- (a) Bu alt-dilim için DOF risk ağırlığının %820 olduğunu varsayınız. Böylece, risk ağırlıklı varlıklar $15 \text{ €} \times \%820 = 123 \text{ €}$ olacaktır. Sermaye tutma yükümlülüğü, $123 \text{ €} \times \%8 = 9.84 \text{ €}$ 'dur.
- (b) K_{IDY} çizgisinin altındaki alt-dilim düşülmelidir. Risk ağırlıklı varlıklar: $30 \text{ €} \times \%1250 = 375 \text{ €}$. Sermaye tutma yükümlülüğü: $375 \text{ €} \times \%8 = 30 \text{ €}$

Derecelendirilmemiş straddle dilim için toplam sermaye tutma yükümlülüğü = $9.84 \text{ €} + 30 \text{ €} = 39.84 \text{ €}$.

2. Teminatlı Sermaye Tutma Yükümlülüğü

Şimdi, kaynak bankanın, menkul kıymetleştirme kredisiyle aynı kurda olan bir 25 € nakit teminat aldığını varsayınız. Dilim, K_{IDY} seviyesini dengelediği için, bu teminatın, K_{IDY} çizgisinin üzerinde en üst sıradaki alt-dilimi (15 € teminatın kapsadığı (a) alt-dilimi) kapsadığını varsaymalıyız; bu durumda, ancak biraz teminat kaldığı takdirde, bu güvence, K_{IDY} çizgisinin altında en üst sıradaki kısımla başlayan alt-dilime (yani, 10 € teminatın kapsadığı (b) dilimi) uygulanmalıdır. Böylece:

Bu pozisyonun sermaye ihtiyacı, DOF sermaye ihtiyacını, ayarlanmış kredi riski tutarı ve orijinal kredi riski tutarı oranıyla çarpmak yoluyla ve aşağıda gösterildiği gibi hesaplanır. Bu hesaplamayı iki alt-dilimin ikisi için de yapmalıyız.

- (a) Birinci alt-dilimin ilk risk tutarı 15 € ve teminatı da 15 €'dir. Böylece, tam olarak güvence altındadır. Bir başka deyişle:

Aşama 1: Ayarlanmış Kredi Riski Tutarı (E^*)

$$E^* = \text{maksimum} \{0, [E \times (1 + H_e) - C \times (1 - H_c - H_{fx})]\}$$

$$= \text{maksimum} \{0, [15 - 15]\} = 0 \text{ €}$$

Bu formülde:

E^* = Risk azaltmadan sonraki kredi riski değeri (0 €)

E = Kredi riskinin şimdiki değeri (15 €)

C = Alınan teminatın şimdiki değeri (15 €)

H_e = Kredi riskine uygun kesinti (Ancak bu kesinti burada gerekli değildir ve bu nedenle 0 olarak alınır)

H_c ve H_{fx} = Teminata uygun kesinti ve teminat ile kredi riski arasındaki kur uyumsuzluğuna uygun kesinti (sadece 0)

Aşama 2: Sermaye ihtiyacı = $(E^* / E) \times \text{DOF}$ sermaye ihtiyacı

$$\text{Sermaye ihtiyacı} = 0 \times 9.84 \text{ €} = 0 \text{ €}$$

(b) İkinci alt-dilimin ilk risk tutarı 30 € ve teminatı 10 €'dir (K_{IDY} çizgisinin üstündeki alt-dilimin güvenceye alınmasından sonra kalan tutar). Böylece, bu 10 €, 30 €'luk alt dilimin en üst sıradaki kısmına tahsis edilmeli ve uygulanmalıdır.

Aşama 1: Ayarlanmış Kredi Riski Tutarı (E^*)

$$E^* = \text{maksimum} \{0, [30 \times (1 + 0) - 10 \times (1 - 0 - 0)]\}$$

$$= 20 \text{ €}$$

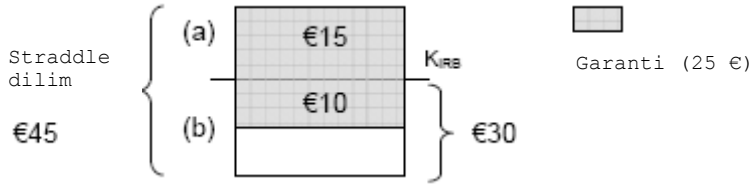
Aşama 2: Sermaye ihtiyacı = $(E^* / E) \times \text{DOF}$ sermaye ihtiyacı

$$\text{Sermaye ihtiyacı} = 20 \text{ €} / 30 \text{ €} \times 30 \text{ €} = 20 \text{ €}$$

Son olarak, derecelendirilmemiş straddle dilim için toplam sermaye tutma yükümlülüğü = 0 € + 20 € = 20 €

3. Garanti

Şimdi, bankanın, teminat yerine, bankadan 25 € tutarında kabul edilebilir bir teminatsız garanti aldığını varsayınız. Bundan dolayı, bir kur uyumsuzluğu kesintisi uygulanmaz. Bu durum aşağıdaki gibi özetlenebilir:

Bu iki alt-dilim için sermaye ihtiyacı aşağıdaki gibi hesaplanır:

- (a) Birinci alt-dilimin ilk risk tutarı 15 € ve garantisi de 15 €'dir. Böylece, tam olarak güvence altındadır. 15 €'ya, koruma sağlayıcının risk ağırlığı uygulanacaktır. Koruma sağlayıcının risk ağırlığı, İDD yaklaşımında belirlendiği gibi, garantör bankaya verilen bir teminatsız kredinin risk ağırlığına denktir. Bu risk ağırlığının %20 olduğunu varsayınız.

Korunan kısım üzerinden sermaye tutma yükümlülüğü:

$$15 \text{ €} \times \%20 \times \%8 = 0.24 \text{ €}$$

- (b) İkinci alt-dilimin ilk risk tutarı 30 €'dir ve bu alt-dilimin en üst kısmına uygulanması gereken 10 €'luk bir garantisi vardır. Dolayısıyla, korunan kısım 10 € ve korunmayan kısım 20 €'dur.

- Burada da, menkul kıymetleştirme kredisinin korunan kısmına, garantör bankanın risk ağırlığı uygulanacaktır.

Korunan kısım üzerinden sermaye tutma yükümlülüğü:

$$10 \text{ €} \times \%20 \times \%8 = 0.16 \text{ €}$$

Korunmayan kısım için (K_{IDY} çizgisinin altındaki bir derecelendirilmemiş pozisyon için) sermaye tutma yükümlülüğü: $20 \text{ €} \times \%1250 \times \%8 = 20 \text{ €}$

Derecelendirilmemiş straddle dilim için toplam sermaye tutma yükümlülüğü
 $= 0.24 \text{ €} (K_{IDY} \text{ çizgisinin üstündeki korunan kısım}) + 0.16 \text{ €} (K_{IDY} \text{ çizgisinin altındaki korunan kısım}) + 20 \text{ €} (K_{IDY} \text{ çizgisinin altındaki korunmayan kısım}) = 20.4 \text{ €}$

EK 6
Faaliyet Kollarının Eşlenmesi

Seviye 1	Seviye 2	Faaliyet Grupları
Kurumsal Finansman	Kurumsal Finansman	Birleşme ve devralmalar; aracılık yüklenimi; özelleştirmeler; menkul kıymetleştirme; araştırma; tahviller (devlet, yüksek getirili); hisse senetleri; sendikasyonlar; IPO (ilk halka arz işlemleri); ikincil özel plasmanlar
	Belediye/Devlet Finansmanı	
	Ticaret Bankacılığı	
	Danışmanlık Hizmetleri	
Ticaret & Satış	Satış	Sabit getirili işlemler; hisse senetleri; kambiyo/döviz işlemleri; emtia; kredi; fonlama; bankanın kendi pozisyonundaki menkul kıymetler; kredilendirme ve repo işlemleri; aracılık hizmetleri; tahviller; birincil aracılık hizmetleri
	Piyasa Yapıcılığı	
	Bankanın Kendi Pozisyonları	
	Hazine	
Perakende Bankacılık	Perakende Bankacılık	Perakende kredilendirme ve mevduatlar; bankacılık hizmetleri; fon ve malvarlığı hizmetleri
	Özel Bankacılık	Özel kredilendirme ve mevduatlar; bankacılık hizmetleri; fon ve malvarlığı hizmetleri; yatırım danışmanlığı
	Kart Hizmetleri	Ticaret/ticari/kurumsal kartlar, özel markalar/etiketler ve perakende
Ticari Bankacılık	Ticari Bankacılık	Proje finansmanı, gayrimenkul, ihracat finansmanı, ticari finansman, faktöring, finansal kiralama, kredilendirme, garantiler, kambiyo senetleri
Ödemeler ve Tasfiye ¹ (Takas)	Dış Müşteriler	Ödeme ve tahsilatlar, fon transferi, takas ve ödemeler/tasfiyeler
Acentelik Hizmetleri	Saklama Hizmetleri	Escrow/emanet, saklama makbuzları, menkul kıymet ödünç işlemleri (müşteriler), kurumsal işlemler
	Kurumsal Acentelik	İhraççı ve ödeme acenteliği hizmetleri
	Kurumsal Saklama Fonu	
Varlık Yönetimi	Takdir Yetkisi İçeren Fon Yönetimi	Havuzlanmış, bölümlenmiş, perakende, kurumsal, kapalı, açık, özel özsermaye fonları
	Takdir Yetkisi İçermeyen Fon Yönetimi	Havuzlanmış, bölümlenmiş, perakende, kurumsal, kapalı, açık fonlar
Perakende Aracılık	Perakende Aracılık	İşlemleri gerçekleştirme ve tam hizmetler

¹ Bankanın kendi faaliyetlerinden kaynaklanan ödeme ve tasfiye zararları, ilgili faaliyet kollarının zararına dahil edilir ve yazılır.

Faaliyet Kolları Eşleme Prensipleri²

- (a) Bütün faaliyetler, karşılıklı olarak özel ve kapsamlı bir tarzda, sekiz adet 1. seviye faaliyet koluna eşlenmelidir.
- (b) İş birimleri düzenlemesine kolay eşlenemeyen, fakat çerçeve içindeki bir faaliyetle bağlantılı bir işi ve fonksiyonu temsil eden bankacılık faaliyetleri veya bankacılık dışı faaliyetler, onun destek olduğu faaliyet koluna tahsis edilmelidir. Bir bağlantılı faaliyet birden fazla faaliyet kollarını destekliyorsa, objektif eşleme kriterleri kullanılmalıdır.
- (c) Brüt kârın eşlenmesinde, bir faaliyet belirli bir faaliyet koluna eşlenemiyorsa, en yüksek geliri getiren faaliyet kolu kullanılmalıdır. Bağlantılı faaliyetler için de aynı faaliyet kolu uygulanır.
- (d) Bankalar, bankanın toplam brüt kârının (Temel Gösterge Yaklaşımında belirtildiği gibi) sekiz faaliyet kollarının brüt kârlarının toplamına eşit olması şartıyla, brüt kârlarını iş birimleri arasında dağıtmak ve tahsis etmek amacıyla kendi içsel fiyatlandırma yöntemlerini kullanabilirler.
- (e) Operasyonel risk sermaye kapsamında faaliyetlerin iş birimlerine eşlenmesi işlemi, diğer risk kategorileri, yani kredi riski ve piyasa riski için yasal sermaye hesaplamalarında kullanılan faaliyet kolu tanımlarına uygun ve uyumlu olmalıdır. Bu ilkedен sapmalar, açık ve haklı sebeplere dayanmalı ve açıkça kaydedilmeli ve belgelendirilmelidir.
- (f) Kullanılan eşleme süreci, açıkça belgelendirilmelidir. Özellikle, yazılı faaliyet kolu tanımları, üçüncü şahısların faaliyet kolu eşlemesini yapmalarına olanak verecek kadar açık ve ayrıntılı olmalıdır. Dokümantasyon diğer hususların yanı sıra her türlü istisna veya sapmanın gerekçelerini açıkça göstermeli ve mutlaka kayıtlarda tutulmalıdır.
- (g) Yeni faaliyetler veya ürünlerin eşlenmesi sürecini tanımlamak için süreçler mevcut olmalıdır.
- (h) (Yönetim kurulunun onayına tâbi olan) eşleme politikasından üst yönetim sorumludur.
- (i) İş birimlerine eşleme süreci, bağımsız denetime tâbi tutulmalıdır.

² Ek faaliyet kolları eşleme prensipleri

Kullanılan yaklaşımın iş birimleri eşleme ilkelerine uygun olması şartıyla, bankaların faaliyetlerini sekiz faaliyet koluna eşlemek için kullanabilecekleri çeşitli farklı geçerli yaklaşımlar vardır.

Bununla birlikte, Komite, bazı bankaların ilave ilke ve talimatlar istediğini de bilmektedir. Bu nedenle, bankanın brüt kârını eşlemek amacıyla kullanabileceği bir yaklaşım örneği aşağıda sunulmaktadır.

Perakende bankacılık birimi için brüt gelir, perakende müşterilere ve perakende sayılan KOBİ'lere açılan krediler ve kullanılan avanslardan net faiz geliri ve geleneksel perakende bankacılık faaliyetleriyle ilgili ücretler ve perakende bankacılık yatırım portföyünü riskten korumak için yapılan swap ve türev işlemlerinden elde edilen net gelir ve satın alınan perakende alacaklardan elde edilen gelirlerden oluşur. Perakende bankacılık biriminin net faiz gelirini hesaplamak için, banka, perakende müşterilere açtığı krediler ve kullandığı avanslardan elde ettiği faiz gelirinden, kredileri fonlamanın (perakende veya başka mevduatlar gibi, hangi kaynaktan fonlarsa fonlasın) ağırlıklı ortalama maliyetini düşer.

Aynı şekilde, ticari bankacılık birimi için brüt gelir, kurumsal müşterilere (ve kurumsal müşteri sayılan KOBİ'lere), bankalar arası piyasa müşterilerine ve hazine ve merkez bankalarına açtığı krediler ve kullandığı avanslardan net faiz geliri ve satın alınan kurumsal alacaklardan elde edilen gelirler ve taahhütler, garantiler ve kambiyo senetleri de dahil geleneksel ticari bankacılık faaliyetlerinden elde edilen ücret gelirleri ve yatırım portföyünde tutulan menkul kıymetlerin net geliri (örneğin, kupon ve temettü gelirleri) ve ticari bankacılık yatırım portföyünü riskten korumak için yapılan swap ve türev işlemlerinden kâr/ zarardan oluşur. Burada da, net faiz geliri, kurumsal müşterilere, bankalar arası piyasa müşterilerine ve hazine ve merkez bankalarına açılan krediler ve kullanılan avanslardan net faiz gelirinden (hangi kaynaktan olursa olsun) bu kredileri fonlamanın ağırlıklı ortalama maliyeti düşülmek suretiyle hesaplanır.

Alım-satım faaliyetleri birimi için, brüt gelir, alım satım amacıyla tutulan enstrümanların kâr/zararlarına (yani, piyasa değerine göre değerlendirme) (fonlama maliyeti düşüldükten sonra) toptancı bankacılık aracılık işlemlerinden elde edilen ücretler eklenmek suretiyle hesaplanır.

Diğer beş faaliyet kolu için, brüt gelir, esas olarak bu iş birimlerinin her birinde elde edilen net ücretler/komisyonlardan oluşur. Ödemeler ve tasfiye faaliyet kolunda brüt gelir, toptancı bankacılık karşı tarafları için ödeme/tasfiye işlemlerinin karşılığı olan ücretlerden oluşur. Varlık yönetimi faaliyet kolu, varlıkların başkaları adına yönetilmesi hizmetlerini içerir.

EK 7
Ayrıntılı Kayıp Olayı Türlerine İlişkin Sınıflandırma

Olay Türü Kategorisi (1. Seviye)	Tanımlama	Kategoriler (2. Seviye)	Faaliyet Örnekleri (3. Seviye)
Dahili suiistimal eylemleri	İçeriden en az bir kişinin iştirak ettiği; farklı davranma ve ayrımcılık eylemleri hariç, dolandırma, zimmete geçirme ya da ilgili yönetmelikler, kanunlar veya şirket politikasını ihlâl etme gibi eylemlerden kaynaklanan zararlar.	Yetkisiz işlemler	Beyan edilmeyen ve bildirilmeyen işlemler (kasten) Yetkisiz tipte işlem yapmak (parasal zarara yol açan işlemler) Pozisyonların yanlış beyan edilmesi (kasten)
		Hırsızlık ve Suiistimaller	Suiistimaller / kredi suiistimalleri / değersiz mevduatlar Hırsızlık / haraç / zimmete para geçirme / soygun Varlıkların zimmete geçirilmesi Varlıkların kasten tahrip edilmesi Sahtekârlık Karşılıksız çek yazma Kaçakçılık Hesabı ele geçirme / başkasının kimliğine bürünerek işlem yapma / vb. Vergi kanunlarına aykırılık / vergi kaçakçılığı (kasten) Rüşvet / Anafor İçeriden öğrenenlerin ticareti (firma hesabına yapılmayanlar)
Harici suiistimal eylemleri	Bir üçüncü şahsın ika ettiği; dolandırma, zimmete geçirme ya da ilgili yönetmelikler, kanunları ihlâl etme gibi eylemlerden kaynaklanan zararlar.	Hırsızlık ve Suiistimaller	Hırsızlık / Soygun Sahtekârlık Karşılıksız çek yazma
		Sistem Güvenliğini İhlâl	Bilgisayar korsanlığı Bilgi hırsızlığı (parasal zarara yol açan eylemler)

Olay Türü Kategorisi (1. Seviye)	Tanımlama	Kategoriler (2. Seviye)	Faaliyet Örnekleri (3. Seviye)
Çalışma/İstihdam Uygulamaları ve İşyeri Emniyeti	Çalışma, sağlık veya emniyet kanunları veya sözleşmelerine aykırı eylemler, bedensel yaralanma tazminat taleplerinin ödenmesi veya farklı davranma / ayrımcılık eylemlerinden kaynaklanan zararlar	İşçi/Personel İlişkileri	Ücret, sosyal haklar ve iş akdinin feshiyle ilgili konular Örgütlü işçi faaliyetleri ve eylemleri
		İşyeri Emniyeti	Genel sorumluluklar (kayma ve düşme, vb.) İşçi sağlığı ve emniyet kurallarıyla ilgili eylemler İşçi ücretleri
		Farklı Davranma ve Ayrımcılık	Her türlü ayrımcılık eylemi
Müşteriler, Ürünler & İş Uygulamaları	Belirli müşterilere karşı üstlenilen mesleki yükümlülüklerin (güvene dayanan ilişkiden doğan görevler ve uygunluk koşulları da dahil) bilmeden veya ihmal sonucunda yerine getirilmemesinden ya da bir ürünün niteliği veya tasarımından kaynaklanan zararlar.	Uygunluk, İfşa & Güvene Dayanan İlişkiden Doğan Görevler	Güvene dayanan ilişki ihlalleri / ilke ve talimat ihlalleri Uygunluk / ifşa sorunları (KYC, vb.) Perakende müşteri ifşa ihlalleri Özel hayatın gizliliğinin ihlali Agresif satış eylemleri Hesapları şişirmek Gizli bilgilerin kötüye kullanılması Kredi veren sorumluluklarının ihlali
		Usulsüz İş veya Piyasa Uygulamaları	Anti-tröst yasalarının ihlali Usulsüz ticaret / piyasa uygulamaları Piyasa manipülasyonu İçeriden öğrenenlerin ticareti (firma hesabına) İzinsiz/ruhsatsız faaliyetler Kara para aklama eylemleri
		Ürün Kusurları	Ürün kusurları (yetkisiz, vb.) Model hataları
		Seçme, Sponsorluk & Risk Üstlenme	Müşteriyle ilgili araştırmaları talimatlara uygun yapmamak Müşteri risk limitlerini aşmak
		Danışmanlık Faaliyetleri	Danışmanlık faaliyetleri performansı konusunda ihtilâflar

Olay Türü Kategorisi (1. Seviye)	Tanımlama	Kategoriler (2. Seviye)	Faaliyet Örnekleri (3. Seviye)
Fiziksel Malların Hasarları	Doğal afetler veya başka olaylar nedeniyle fiziksel mal ve varlıkların kaybolması veya hasar görmesinden kaynaklanan zararlar	Doğal afetler ve diğer olaylar	Doğal afetlerin yol açtığı zararlar Dış kaynaklardan (terörizm, vandalizm) kaynaklanan insan kayıpları
İşin Kesintiye Uğraması ve Sistem Arızaları	İşin kesintiye uğramasından veya sistem arızalarından kaynaklanan zararlar	Sistemler	Donanım Yazılım Telekomünikasyon Elektrik gibi ünitelerin devre dışı olması / kesilmesi
İşlemler, Teslim & Süreç Yönetimi	İşlemlerin hatalı yapılmasından veya hatalı süreç yönetiminden ya da alım satım işleminin karşı taraflarıyla ve satıcılarla ilişkilerden kaynaklanan zararlar	İş Almak, İşlemi Uygulamak & Sürdürmek	İletişimde hata Veri girişi, uygulama veya yükleme hatası Sürenin kaçırılması veya sorumluluğun yerine getirilmemesi Modelin/sistemin yanlış işletilmesi Muhasebe hatası / kuruluşun kimliğinde hata Başka görev ihlalleri Teslim hatası Teminat yönetiminde hata Referans Veri Uygulaması
		İzleme ve Raporlama	Zorunlu raporlama görevinin yerine getirilmemesi Dış raporlarda hata (zarara yol açan işlemler)
		Müşteri Kaydı ve Dokümantasyonu	Müşteri izinleri / feragatnameleri eksik Hukuki dokümanlar yok / eksik
		Müşteri Hesabı Yönetimi	Hesaplara onaysız/izinsiz erişim Yanlış müşteri kayıtları (zarara yol açan işlemler) Müşteri varlıklarında ihmalden kaynaklanan kayıp veya zararlar

Olay TürüKategorisi (1. Seviye)	Tanımlama	Kategoriler (2. Seviye)	Faaliyet Örnekleri (3. Seviye)
		Alım Satım İşlemlerinin Karşı Tarafları	Müşteri harici karşı tarafların yükümlülüklerini ifa etmemesi Müşteri harici karşı taraflarla muhtelif ihtilâflar
		Satıcılar & Tedarikçiler	Dış kaynaktan hizmet temini Satıcılarla ihtilâflar

EK 8

Standart ve İDD Yaklaşımlarında Finansal Teminatla Teminatlandırılan İşlemlerde Sermaye Uygulamasına İlişkin Metodolojilerin Gözden Geçirilmesi

1. Teminatlandırılan işlemlere ilişkin Standart Yaklaşım – Kredi Riski Azaltma (KRA) bölümünde belirtilen kurallar, genel olarak, yeterli kalitede bir finansal teminatla teminatlandırılan ve yatırım portföyüne dayanan alacaklar konusunda, hem standart yaklaşımdaki hem de temel içsel derecelendirme (İDD) yaklaşımındaki uygulamayı belirler ve düzenler. Gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayan bankalar, normal olarak, bir kredinin Temerrüt Halinde Kayıp Yüzdesini (THK) ayarlamak için, kendi içsel tahminlerini kullanarak, yatırım portföyü kredilerine ilişkin finansal teminatları hesaba katarlar. Gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayan banka için tek istisna, aşağıda tartışıldığı gibi, bir çerçeve netleştirme sözleşmesine tâbi olan repo-tipi işlemlerin tanınmasıyla ilgilidir.

2. Repo-tipi işlemler (yani, repo/ters repo işlemleri ve menkul kıymet ödünç verme/ödünç alma işlemleri) formundaki teminatlandırılmış krediler, özel mülhazalara tâbidir. Alım satım portföyünde tutulan bu tip işlemler, aşağıda tanımlandığı gibi, bir karşı taraf risk sermayesi tutma yükümlülüğüne tâbidir. Ayrıca, gelişmiş İDD yaklaşımını uygulayanlar da dahil bütün bankalar, sermaye hesaplaması amacıyla netleştirmenin etkilerini de dikkate almak istiyorlarsa, yatırım portföyüne veya alım-satım portföyüne kaydedilen ve çerçeve netleştirme sözleşmelerine tâbi olan repo- tipi işlemler için, aşağıda belirtildiği gibi, KRA bölümünde tanımlanan metodolojiyi uygulamalıdır.

Standart ve Temel İDD Yaklaşımları

3. Standart yaklaşımı uygulayan bankalar, kabul edilebilir finansal teminatla teminatlandırılmış bir işlem için uygun risk ağırlığını belirlemek amacıyla Basit yaklaşımı ya da kapsamlı yaklaşımı kullanabilirler. Basit yaklaşımda, karşı tarafın risk ağırlığı yerine teminatın risk ağırlığı esas alınır. Çok düşük risk taşıyan bir kaç işlem tipi dışında, risk ağırlığı taban değeri %20'dir. Temel İDD yaklaşımında, bankalar sadece kapsamlı yaklaşımı kullanabilirler.

4. Kapsamlı yaklaşımda, kabul edilebilir finansal teminat, karşı tarafa karşı üstlenilen kredi riskini azaltır. Tutma süresi içinde menkul kıymetlerin piyasa fiyatlarında ve kur oranlarında olabilecek potansiyel değişiklikleri yansıtmak amacıyla, kesintiler uygulanmak suretiyle, teminat tutarı azaltılır ve uygunsa, kredi riski tutarı artırılır. Bu, bir ayarlanmış kredi riski tutarı (E*) verir. Bankalar, Komitenin belirlediği denetim otoritesi kesintilerini ya da kabul edilebilirlik kriterlerine tâbi olarak, kendi kesinti tahminlerini kullanabilirler. Kesinti tutarlarını hesaplamak için kullanılan denetim otoritesi tutma süresinin o teminatlı işlem tipine ilişkin kurallarda belirtilen tutma süresinden farklı olması halinde, kesintiler duruma göre yukarı veya aşağı doğru ayarlanır. E* hesaplandıktan sonra, standart yaklaşımdaki banka, o tutara, karşı taraf için uygun bir risk ağırlığını uygulayacaktır. Bir çerçeve netleştirme sözleşmesine tâbi repo işlemleri

dışında finansal teminatla teminatlandırılan işlemler için, temel İDD yaklaşımındaki bankalar, kredi riski THK'sini ayarlamak için E* değerini kullanacaklardır.

Repo-Tipi İşlemlerle İlgili Özel Hususlar

5. Alım-satım portföyüne kaydedilen repo-tipi işlemler, aynen alım-satım portföyünde tutulan tezgah üstü türevleri gibi, bir karşı taraf riski sermaye tutma yükümlülüğüne tâbidir. Bu yükümlülüğün hesaplanmasında, standart yaklaşımındaki banka, teminat için kapsamlı yaklaşımı uygulamalıdır; bu konuda Basit yaklaşım kullanılmayacaktır.

6. Çerçeve netleştirme sözleşmelerine tâbi olmayan repo-tipi işlemler için sermaye uygulaması, diğer teminatlandırılmış işlemlerdeki sermaye uygulamasının aynısıdır. Bununla birlikte, kapsamlı yaklaşımı uygulayan bankalar için, ulusal denetim otoriteleri, işlemin bir temel piyasa katılımcısıyla yapıldığı ve belirli başka kriterlere de uygun olduğu durumlarda, sıfır kesinti oranının uygulanabileceğine karar verme konusunda takdir hakkına sahiptirler (carve-out uygulaması olarak adlandırılır). Repo-tipi işlemlerin ister yatırım portföyünde ister alım-satım portföyünde tutulsunlar bir çerçeve netleştirme sözleşmesine tâbi oldukları durumlarda, banka, sermaye hesaplamasında netleştirme etkilerini dikkate almamayı tercih edebilir. Bu durumda, her işlem, herhangi bir çerçeve netleştirme sözleşmesi yokmuş gibi bir sermaye tutma yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

7. Banka, sermaye hesaplaması kapsamında, repo-tipi işlemlerde çerçeve netleştirme sözleşmelerinin etkilerini de hesaba katmak istediği takdirde, bu konuda KRA bölümünde açıklanan uygulamayı her karşı taraf için ayrıca yapmalıdır. Bu uygulama, bankanın standart yaklaşımda mı, temel İDD yaklaşımında mı, yoksa gelişmiş İDD yaklaşımında mı olduğuna bakılmaksızın ve işlemlerin alım-satım portföyünde mi yoksa yatırım portföyünde mi tutulduğuna bakılmaksızın, çerçeve netleştirme sözleşmelerine tâbi olan bütün repo-tipi işlemlere uygulanacaktır. Bu uygulamada, bankalar, E*'yi, sözleşmedeki net cari kredi riski tutarı ile menkul kıymet fiyatları ve kur oranlarındaki potansiyel değişiklikler için bir ilavenin toplamı olarak hesaplayacaklardır. Bu ilave tutar, denetim otoritesi kesintileri uygulanarak ya da kabul edilebilirlik kriterlerine uyan bankalar için, bankaların kendi tahmin ettiği kesintiler veya bir içsel VaR modeli uygulanarak belirlenebilir. Repo-tipi işlemlerde kesintiler için carve-out uygulaması, bir içsel VaR modelinin uygulandığı durumlarda kullanılmayabilir.

8. Hesaplanan E*, gerçekte, standart yaklaşımda kredi riski tutarı için kullanılarak bir teminatsız kredi muadili tutarıdır ve hem temel hem de gelişmiş İDD yaklaşımlarında Temerrüde Düşme Durumunda Risk Tutarı (TT) değeridir. E*, İDD yaklaşımlarında TT için kullanılır; dolayısıyla, çerçeve netleştirme sözleşmelerine tâbi tezgah üstü türevleri için de kredi muadili tutarla (ikame maliyeti ile potansiyel gelecek kredi riskleri için bir ilavenin toplamına eşittir) aynı şekilde işleme tâbi tutulacaktır.

EK 9 Basit Standart Yaklaşım¹

I. Kredi Riski – Risk Ağırlıkları İçin Genel Kurallar

1. Krediler, özel karşılıklardan sonra net olarak risk ağırlığına tâbi tutulmalıdır.

A. Hazine ve Merkez Bankalarına Kullandırılan Krediler

2. Hazinelerden ve onların merkez bankalarından alacaklar, “Resmen Desteklenen İhracat Kredilerine İlişkin Düzenlemeye” katılan ihracat kredisi kuruluşlarının (İKK) uzlaşılma ülke riski puanları esasında risk ağırlığına tâbi tutulurlar. Bu puanlar, OECD web sitesinde gösterilmektedir.² Metodoloji, asgari ihracat sigortası primleriyle bağlantılı sekiz risk puanı kategorisi içerir. Aşağıda ayrıntılandırıldığı gibi, her İKK risk puanı, belirli bir risk ağırlığı kategorisine tekabül eder.

İKK Risk Puanları	0-1	2	3	4 ilâ 6	7
Risk Ağırlıkları	%0	%20	%50	%100	%150

3. Ulusal uygulama tercihinin bağı olarak, bankaların kendi ülkelerinin hazinelerine (veya merkez bankalarına) ulusal kurda açtığı ve o kurda fonlanan³ kredilerine daha düşük bir risk ağırlığı uygulanabilir.⁴ Bu ulusal uygulama tercihinin yapıldığı durumlarda, diğer ulusal denetim otoriteleri de, kendi bankalarının o hazineye (veya merkez bankasına) ulusal kurda açılan ve o kurda fonlanan kredilere de aynı risk ağırlığını uygulamalarına izin verebilirler.

¹ Bu yaklaşım, yasal sermayenin tespiti için kullanılabilir başka bir yaklaşım olarak görülmemelidir. Bu yaklaşım, risk ağırlıklı varlıkların hesaplanması için kullanılan en basit seçenekleri bir yerde toplar.

² Uzlaşılma ülke riski sınıflaması, OECD'nin web sitesinde (<http://www.oecd.org>), Ticaret Müdürlüğünün İhracat Kredisi Düzenlemesi web sayfasında bulunmaktadır.

³ Yani, bankanın ulusal kurda gösterilen borçları da bulunmalıdır.

⁴ Bu daha düşük risk ağırlığı, teminat ve garantilerin risk ağırlığına da teşmil edilebilir.

B. Diğer Resmi Kuruluşlara Kullandırılan Krediler

4. Uluslararası Ödemeler Bankası, Uluslararası Para Fonu, Avrupa Merkez Bankası ve Avrupa Topluluğu'ndan alacaklara %0 risk ağırlığı uygulanacaktır.

- Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD) ve Uluslararası Finans Kurumu'ndan (IFC) oluşan Dünya Bankası Grubu,
- Asya Kalkınma Bankası (ADB),
- Afrika Kalkınma Bankası (AfDB),
- Avrupa İmar ve Kalkınma Bankası (EBRD),
- İnter-Amerikan Kalkınma Bankası (IADB),
- Avrupa Yatırım Bankası (EIB),
- Avrupa Yatırım Fonu (EIF),
- Kuzey Avrupa Yatırım Bankası (NIB),
- Karaipler Kalkınma Bankası (CDB),
- İslam Kalkınma Bankası (IDB) ve
- Avrupa Konseyi Kalkınma Bankası (CEDB).

5. Aşağıda sayılan Çok Taraflı Kalkınma Bankaları (ÇTKB), %0 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır:

6. Diğer ÇTKB'lerden alacaklar için standart risk ağırlığı oranı %100 olacaktır.

7. Ulusal kamu sektörü kuruluşlarından (KK) alacaklar, o ülkenin bankalarından olan alacakların risk ağırlığı düzenlemesine göre risk ağırlığına tâbi tutulacaktır. Ulusal uygulama tercihinin bağlı olarak, bir ulusal KK'dan olan alacaklar da KK'ların kurulu bulunduğu ülkenin hazinesinden olan alacaklarla aynı işleme tâbi tutulabilir.⁵ Bu uygulama tercihinin yapıldığı durumlarda, diğer ulusal denetim otoriteleri de kendi bankalarının bu KK'lardan olan alacakları aynı şekilde ve aynı oranda risk ağırlığına tâbi tutmalarına izin verebilirler.

⁵ Aşağıdaki örnekler, vergi toplama yetkileri üzerinde odaklanıldığında KK'ların nasıl gruplandırılabilirliğini göstermektedir. Bununla beraber, farklı tiplerde KK'lara uygulanabilecek farklı uygulamalar tespit etmek için başka yollar da olabilir; örneğin, merkezi hükümetin verdiği garantilerin kapsamı üzerinde odaklanmak yoluyla.

- **Bölgesel hükümetler ve yerel yönetimler**, belirli vergi toplama yetkilerine sahip iseler ve temerrüt risklerini azaltma etkisi yapan belirli kurumsal düzenlemelere tâbi iseler, o ülkenin hazinesinden veya merkezi hükümetinden olan alacaklarla aynı uygulamaya tâbi tutulabilirler.

- **Merkezi hükümete, bölgesel hükümetlere veya yerel yönetimlere karşı sorumlu olan idari kuruluşlar ve hükümetlerin veya yerel yönetimlerin sahip olduğu diğer ticari-olmayan işletmeler**, vergi toplama yetkilerine sahip değillerse ya da yukarıda bahsi geçen başka düzenlemelere tâbi değillerse, o ülkenin hazinesiyle aynı uygulamaya tâbi tutulmayabilirler. Bu kuruluşlara katı kredilendirme kuralları uygulanıyorsa ve bunların özel kamusal statüsünden dolayı müflis ilân edilmeleri mümkün değilse, bu kuruluşlardan olan alacakları da bankalardan alacaklarla aynı uygulamaya tâbi tutmak uygun olabilir.

- Merkezi hükümetlere, bölgesel hükümetlere veya yerel yönetimlere ait olan **ticari işletmeler**, normal ticari işletmelerle aynı uygulamaya tâbi tutulabilirler. Bununla birlikte, bu işletmeler, ana hissedarları devlet, bir bölgesel yönetim veya bir yerel yönetim olmasına rağmen, rekabetçi

piyasalarda bir ticari şirket gibi faaliyet gösteriyorlarsa, denetim otoriteleri, onları ticari şirket gibi düşünmeye ve dolayısıyla, onlara da aynı risk ağırlıklarını uygulamaya karar vermelidir.

C. Bankalara ve Menkul Kıymet Şirketlerine Kullandırılan Krediler

8. Bankalara, kurulu buldukları ülkeden olan alacaklar için uygulanan risk ağırlığına dayanan bir risk ağırlığı uygulanacaktır (2. paragrafa bakınız). Bu uygulama, aşağıdaki tabloda özetlenmektedir:

Hazinelere İçin İKK Risk Puanları	0-1	2	3	4 ilâ 6	7
Risk Ağırlıkları	%20	%50	%100	%100	%150

9. Ulusal denetim otoritesi, 3. paragrafta belirtildiği gibi hazine ve merkez bankasından olan alacaklara imtiyazlı bir uygulama yapmaya karar verdiği takdirde, bankalara ulusal kurda açılan ve fonlanan ve orijinal vadesi 3 ay veya daha kısa olan kredilerden doğan alacaklara da, %20 taban değerine tâbi olarak, hazine ve merkez bankalarından olan alacakların risk ağırlığından bir kategori daha düşük olan bir risk ağırlığı uygulayabilir.

10. Menkul kıymet firmalarından olan alacaklar, ilgili firmaların bu Çerçeve de belirtilenlere denk denetim otoritesi düzenlemelerine ve mevzuata (özellikle, risk-bazlı sermaye koşulları da dahil) tâbi olmaları şartıyla, bankalar olan alacaklarla aynı uygulamaya tâbi tutulabilir.⁶ Aksi halde, bu alacaklar için de, şirketlerden olan alacaklarla ilgili kurallar aynen uygulanacaktır.

D. Kurumsal Krediler

11. Sigorta şirketlerinden alacaklar da dahil şirketlerden olan alacaklar için standart risk ağırlığı oranı %100 olacaktır.

E. Perakende Krediler

12. 13. paragrafta sayılan kriterlere tâbi olan alacaklar, yasal sermaye hesaplaması kapsamında perakende alacak olarak kabul edilebilir ve bir yasal perakende portföye dahil edilebilirler. Böyle bir portföye dahil edilen kredi alacakları, vadesi geçmiş/tahsili gecikmiş krediler için 18. paragrafta belirtilen durumlar haricinde %75 risk ağırlığına tâbi tutulabilir.

⁶ Yani, bu Çerçeve kapsamında bankalara uygulanan koşullara denk sermaye koşulları ve ihtiyaçları. Burada geçen “denk” sözcüğünün anlamı, menkul kıymetler şirketinin (fakat onun ana

şirketinin değil), grup içindeki bağlı şirketleriyle ilgili olarak konsolide düzenleme ve denetime tâbi tutulmasıdır.

13. Yasal perakende portföye dahil edilebilmek için, alacakların aşağıda belirtilen dört kritere uygun olmaları gerekir:

- Borçlu kriteri: Kredinin bir münferit gerçek kişiye veya kişilere veya bir küçük işletmeye açılmış olması gerekir;
- Ürün kriteri: Kredinin aşağıda sayılan formlardan birinde olması gerekir: rotatif krediler ve kredi limitleri (kredi kartları ve cari hesap kredileri de dahil), kişisel vadeli krediler (ihtiyaç kredileri) ve finansal kiralama (örneğin, taksitli krediler, otomobil kredileri ve finansal kiralama, öğrenci ve eğitim kredileri, ihtiyaç kredileri) ve küçük işletme kredileri ve taahhütleri. Borsada kote edilmiş olsun ya da olmasın menkul kıymetler (tahviller ve hisse senetleri gibi), bu kategorinin kapsamı dışındadır. İpoteğe dayalı krediler, konut amaçlı gayrimenkullerle teminat altına alınan alacaklar gibi uygulamaya tâbi tutulma hakkına sahip oldukları oranda kapsam dışındadır (15. paragrafa bakınız).
- Çeşitlendirme kriteri: Denetim otoritesi, yasal perakende portföyün, portföydeki riskleri azaltan ve %75 risk ağırlığına hak kazanan bir düzeye kadar yeterince çeşitlendirildiğinden emin olmalıdır. Bunu sağlamanın bir yolu da, herhangi bir karşı tarafa karşı toplam kredi riskinin⁷ genel yasal perakende portföyün %0,2'sini geçemeyeceğini öngören bir sayısal limit koymak olabilir.
- Münferit kredilerin düşük tutarı: Bir karşı tarafa karşı üstlenilen azami toplam perakende kredi riski, 1 milyon € mutlak eşliğini aşamaz.

14. Ulusal denetim otoriteleri, 12. paragrafta belirtilen risk ağırlıklarının, kendi ülkelerinde bu tip kredilerdeki temerrüt deneyimlerini dikkate alarak çok düşük olup olmadığını derecelendirmelidir. Bundan dolayı, ilgili denetim otoriteleri bankaların bu risk ağırlıklarını gerektiği kadar artırmalarını isteyebilirler.

F. Konut Amaçlı Gayrimenkul İpoteğiyle Teminatlandırılan Alacaklar

15. Borçlunun oturduğu veya oturacağı veya kiralanmış konut amaçlı gayrimenkul üzerinde tesis edilen ipoteklerle tam olarak teminatlandırılan krediler, %35 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır. Bu %35 risk ağırlığını uygularken, denetim otoriteleri, konut finansmanına ilişkin kendi ulusal düzenlemelerine göre, bu imtiyazlı risk ağırlığının sadece konut amaçlı gayrimenkuller için kullanıldığından ve katı değerlendirme kuralları esasında kredi tutarı üzerinde bir önemli ilave teminat marjının varlığı gibi katı ihtiyatlı işlem kriterlerine uygun uygulandığından emin olmalıdır. Denetim otoriteleri, bu kriterlere uyulmadığı belirledikleri durumlarda standart risk ağırlığını artırmalıdır.

⁷ Toplam kredi riski, diğer üç kriterin hepsine tek tek uygun olan bütün borç risklerinin (yani, krediler ve taahhütler) brüt tutarı (yani, kredi riski azaltma araçları hesaba katılmadan) anlamına gelir. Ayrıca, “tek bir karşı taraf” terimi, bir borçlu ya da tek bir lehdar olarak kabul edilebilecek birden fazla borçlu anlamına gelir (yani, başka bir küçük işletmeye bağlı olan bir küçük işletme söz konusu ise, bu limit, bankanın her iki işletmeye karşı üstlendiği toplam kredi riski üzerinden uygulanır ve hesaplanır.

16. Ulusal denetim otoriteleri, 15. paragrafta belirtilen risk ağırlıklarının, kendi ülkelerinde bu tip kredilerdeki temerrüt deneyimlerini dikkate alarak çok düşük olup olmadığını değerlendirmelidir. Bundan dolayı, ilgili denetim otoriteleri bankaların bu risk ağırlıklarını gerektiği kadar artırmalarını isteyebilirler.

G. Ticari Amaçlı Gayrimenkul İpoteğiyle Teminatlandırılan Alacaklar

17. Ticari gayrimenkuller üzerinde tesis edilen ipotekler %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaktır.

H. Tahsili Gecikmiş Alacaklarla İlgili Uygulama

18. Herhangi bir kredinin (kabul edilebilir konut amaçlı gayrimenkul ipoteğiyle teminatlandırılan krediler hariç) vadesi 90 günden fazla geçmiş bulunan teminatsız kısmı, özel karşılıklardan (kısmi silme işlemleri dahil) sonra net olarak, aşağıdaki risk ağırlıklarına tâbi olacaktır:⁸

- Karşılıklar kredinin bakiye tutarının %20’sinden daha az ise %150 risk ağırlığı;
- Özel karşılıklar kredinin bakiye tutarının %20’sinden az değilse, %100 risk ağırlığı; ve
- Özel karşılıklar kredinin bakiye tutarının %50’sinden az değilse, %100 risk ağırlığı, fakat denetim otoritesinin tercihinine göre bu risk ağırlığı %50’ye indirilebilir.

19. Vadesi geçmiş kredinin teminatlı kısmını tanımlamak amacıyla, kabul edilebilir teminat ve garantiler, kredi riski azaltmak amacıyla (Bölüm II) olduğu gibi aynı işleme tâbi tutulacaklardır.⁹ Risk ağırlığı kapsamında paragraf 13’de belirtilen çeşitlendirme kriteri değerlendirilirken, vadesi geçmiş perakende krediler, genel yasal perakende portföyünün dışında tutulacaktır.

⁸ Ulusal tercihlere bağlı olarak uygulama tercihinine bağlı olarak, denetim otoriteleri, bankaların %150 risk ağırlığına tâbi olan karşı taraflara açtıkları vadesi geçmemiş/ tahsili gecikmemiş kredileri, 18 ilâ 20. paragraflarda tanımlanan vadesi geçmiş kredilerle aynı uygulamaya tâbi tutmalarına izin verebilirler.

20. Paragraf 18’de belirtilen durumlara ek olarak, vadesi geçmiş bir kredi, paragraf 50 kapsamında tanınmayan teminat formlarıyla tam olarak teminat altına alınmışsa, özel karşılıklar kredinin bakiye tutarının %15’ine ulaştığında %100 risk ağırlığı uygulanabilir. Bu teminat biçimleri, Basit standart yaklaşımda başka bir yerde kabul edilmez ve tanınmazlar. Denetim otoriteleri, teminat kalitesini sağlamak amacıyla katı ve kesin operasyonel kriterler belirlemeli ve uygulamalıdır.

21. Kabul edilebilir konut amaçlı gayrimenkul ipoteğiyle teminatlandırılan kredilerde, bu kredilerin vadesi 90 günden fazla geçtiği takdirde, bunlar, özel karşılıklardan sonra net olarak %100 risk ağırlığına tâbi tutulacaklardır. Bu kredilerin vadesi geçmişse, fakat özel karşılıklar kredinin bakiye tutarının %20’sinden az değilse, kredinin kalan kısmına uygulanacak olan risk ağırlığı, ulusal uygulama tercihine bağlı olarak %50’ye indirilebilir.

I. Yüksek Risk Kategorileri

22. Ulusal denetim otoriteleri, girişim sermayesi ve özel sermaye hissesi yatırımları gibi bazı diğer varlıklara bağlı daha yüksek riskleri yansıtan %150 veya daha yüksek bir risk ağırlığı uygulamaya karar verebilirler.

J. Diğer Aktifler

23. Menkul kıymetleştirme kredileri uygulaması Bölüm III’de ayrıca açıklanmaktadır. Diğer bütün varlıklar için standart risk ağırlığı %100 olacaktır.¹⁰ Bankaların veya menkul kıymetler firmalarının ihraç ettiği hisse senetlerine veya yasal sermaye enstrümanlarına yapılan yatırımlar, bu Çerçeve Bölüm 1’e göre sermaye tabanından düşülmedikçe, %100 risk ağırlığı oranına tâbi tutulacaktır.

K. Bilanço Dışı Kalemler

24. Basit standart yaklaşımda bilanço dışı kalemler, Krediyeye Dönüştürme Oranları (KDO) kullanılarak kredi riski eşdeğerlerine dönüştürülecektir. tezgah üstü türev işlemler için karşı taraf risk ağırlıkları herhangi bir belirli tavan limite tâbi olmayacaktır.

⁹ Ulusal tercihlere bağlı olarak, daha geniş bir teminat listesinin tanınabileceği üç yıllık bir geçiş süreci uygulanacaktır.

¹⁰ Bununla birlikte, ulusal tercihlere bağlı olarak, bankanın kendi kasalarında veya tahsisli olarak tutulan altın külçeler, külçe tahvilleriyle desteklendikleri oranda, nakit sayılabilir ve dolayısıyla %0 risk ağırlığına tâbi tutulabilirler. Ayrıca, tahsil sürecindeki nakit değerler %20 risk ağırlığına tâbi tutulabilirler.

25. Orijinal vadesi bir yıldan kısa olan taahhütlere ve orijinal vadesi bir yıldan uzun olan taahhütlere sırasıyla %20 ve %50 KDO uygulanacaktır. Bununla birlikte, bankanın bir ön ihbar çekmeden herhangi bir zamanda koşulsuz iptal edebileceği ya da borçlunun kredi değerliliğinin bozulması halinde otomatik iptal hükmünü içeren taahhütlere %0 Krediye Dönüştürme Oranı uygulanacaktır.¹¹

26. Bu işlemlerin repo-tipi işlemlerden (yani, repo/ters repo işlemleri ve menkul kıymetler ödünç verme/ödünç alma işlemleri) kaynaklandığı durumlar da dahil, bankaların menkul kıymetlerini ödünç vermeleri veya bankaların menkul kıymetleri teminat olarak göstermeleri halinde de %100 KDO uygulanacaktır. Krediye Dönüştürme Oranı uygulanmış riskin kabul edilebilir bir teminatla teminatlandırıldığı hallerde risk ağırlıklı varlıkların hesaplanması konusunda Bölüm II'ye bakınız.

27. Mal hareketlerinden kaynaklanan kısa vadeli self-liquidating (Ç.N. krediye konu olan malın satışından kısa sürede geri ödenebilir kredi) ticari akreditifler (yani, krediye konu olan sevkıyatla teminatlandırılan vesikalı krediler) için, hem âmir bankaya hem de teyit bankasına %20 oranında KDO uygulanacaktır.

28. Bir bilanço dışı kalem üzerinden bir kredi taahhüdüne girme taahhütlerinde, bankalar, uygulanabilir iki KDO'dan daha düşük olanını uygulayacaklardır.

29. Paragraf 24 ilâ 28'de özel olarak belirtilmeyen KDO'lar 1988 Uzlaşısında tanımlandığı gibi uygulanacaktır.

30. Henüz teslim ve ödeme yoluyla tasfiye edilmemiş menkul kıymetler ve kambiyo işlemleriyle ilgili olarak, Komite, işlemin defterlere kaydından veya muhasebeleştirilmesinden bağımsız olarak, bankaların alım satım tarihinden itibaren karşı taraf riskine maruz kaldıkları kanaatindedir. Bununla birlikte, karşı taraf riskinin nasıl bir işleme tâbi tutulacağı kararlaştırılana kadar, kambiyo işlemleri ve menkul kıymetler işlemleri için bu Çerçeve'de bir sermaye ihtiyacı koşulunun öngörülmesi ertelenecektir. Bu ara dönemde, bankaların, henüz teslim ve ödeme yoluyla tasfiye edilmemiş bulunan işlemlerden kaynaklanan kredi riskini izlemek ve takip etmek için, banka yönetimine gerekli önlemleri zamanında almasını kolaylaştıran bilgileri vermek için uygun sistemler kurmaları, uygulamaları ve geliştirmeleri uygun olacaktır.

31. Ancak belirli bir sermaye ihtiyacı koşulu öngörmenin ertelenmesi kararı, başarısız olan kambiyo işlemlerine ve menkul kıymetler işlemlerine uygulanmaz. Bankalar, başarısız oldukları ilk günden itibaren bu işlemleri yakından izlemeli ve takip etmelidir. Ulusal denetim otoriteleri, kendi banka sistemlerinin özelliklerini ve kendi ulusal piyasasında düzeni koruma ihtiyacını göz önüne alarak, başarısız işlemler için uygun ve yeterli bir sermaye ihtiyacı koşulu uygulamaya karar vereceklerdir.

¹¹ Bazı ülkelerde, kredi koşulları bankanın tüketici koruma mevzuatı ve ilgili mevzuatın izin verdiği azami sınırlar içinde krediyi iptal etmesine izin verseyse, perakende taahhütler koşulsuz olarak alınır.

II. Kredi Riski Azaltımı

A. Önemli Hususlar

1. Giriş

32. Bankalar, maruz kaldıkları kredi risklerini azaltmak için çeşitli teknikler uygularlar. Kredi riskleri tamamen veya kısmen nakit veya menkul kıymetlerle teminat altına alınabilir ya da bir kredi riski bir üçüncü şahsın kefaletiyle teminat altına alınabilir.

33. Bu çeşitli tekniklerin aşağıdaki ilgili operasyonel koşullara uygun olduğu durumlarda, kredi riski azaltma (KRA) tanınabilir.

2. Genel Hususlar

34. Bu bölümde açıklanan çerçeve, basitleştirilmiş standart yaklaşımda yatırım portföyü risklerine uygulanır.

35. KRA tekniklerinin kullanıldığı hiç bir işleme, bu tip tekniklerin kullanılmadığı benzer işlemler için öngörülenden daha yüksek bir sermaye ihtiyacı koşulu uygulanmamalıdır.

36. KRA'nın etkileri çift sayılmayacaktır. Bundan dolayı, o KRA'yı yansıtan bir ihraca özgü derecelendirmenin kullanılmış olduğu alacaklara, yasal sermaye kapsamında, KRA'nın denetim otoritesi tarafından tanınması konusunda herhangi bir ek koşul uygulanmayacaktır. KRA düzenlemesinde ve kapsamında, sadece asıl borçluya ilişkin derecelendirmelere de izin verilmeyecektir.

37. Bankalar KRA tekniklerini kredi riskini azaltmak için kullanmalarına rağmen, bu teknikler, genel risk azaltmanın etkinliğini azaltan risklere de (artık riskler) neden olabilirler. Bu risklerin yeterince kontrol altında tutulmadığı durumlarda, denetim otoriteleri, 2. Yapısal Bloкта açıklandığı gibi ilave sermaye tutma yükümlülüğü getirebilir veya uygun gördükleri başka tedbirleri alabilirler.

38. KRA tekniklerini kullanmak, kredi riskini azaltabilir veya transfer edebilir, fakat aynı zamanda, hukuki riskler, operasyonel riskler, likidite riskleri ve piyasa riskleri gibi başka riskleri artırabilir. Bu nedenle, bankaların bu riskleri kontrol altında tutmak amacına yönelik sağlam prosedürler ve prosesler uygulamaları şarttır. Bu prosedür ve prosesler arasında, strateji; teminata konu olan krediyle ilgili değerlendirmeler; değerlendirme; politika ve prosedürler; sistemler; değer azalması risklerinin kontrolü; ve bankanın KRA tekniklerini kullanmasından ve bankanın genel kredi riski profiliyle etkileşiminden kaynaklanan yoğunlaşma riskinin yönetimi sayılabilir.

39. Bankaların herhangi bir KRA tekniğiyle ilgili sermaye koşullarından muaf tutulabilmesi için, 3. Yapısal Blok koşullarına da uymaları gerekir.

3. *Yasal Geçerlilik*

40. Bankaların herhangi bir KRA tekniğini kullandıkları için sermaye tutma koşullarından muaf tutulabilmesi için, garantileri ve teminatlı işlemleri tevsik etmek amacıyla kullanılan bütün dokümanların ilgili tüm tarafları bağlayıcı olması ve ilgili bütün ülkelerde kanunen ifa kabiliyetini haiz olması gerekir. Bankalar, bunu doğrulamak için yeterli hukuki inceleme yapmış olmalıdır ve bu sonuca varmak için sağlam bir hukuki temele sahip olmalıdır ve mevcut ifa kabiliyetinin devamını sağlamak için gerekli ek incelemeleri yapmalıdır.

4. *Oransal Güvence*

41. Teminatlı veya garanti edilen tutar (ya da bir kredi koruması sağlanan tutar), kredi tutarından daha az ise ve teminatlı ve teminatsız kısımlar eşit sırada ise, yani banka ve garantör olası zararları orantılı olarak üstlenmiş ve paylaşmakta iseler, sermaye tutma koşullarından muafiyet de orantılı olarak uygulanacaktır; yani, kredinin korunan kısmına teminat veya karşı tarafla ilgili uygulama yapılacak ve kredinin kalan kısmı da teminatsız işlemi görecektir.

B. **Teminatlı İşlemler**

42. Bir teminatlı işlem:

* bankaların bir kredi riskine veya potansiyel kredi riskine maruz kaldıkları; ve

* o kredi riski veya potansiyel kredi riskinin bir karşı tarafın verdiği bir teminatla¹² ya da karşı taraf adına bir üçüncü şahsın verdiği bir teminatla tamamen veya kısmen teminat altına alındığı bir işlem anlamına gelir.

43. Basitleştirilmiş standart yaklaşımda, standart yaklaşım kapsamından sadece basit yaklaşım uygulanacaktır; yani, 1988 Uzlaşısına benzer şekilde, kredinin teminatlandırılan kısmı için karşı taraf risk ağırlığı yerine teminatın risk ağırlığı uygulanır (genellikle %20 taban değere tâbidir). Kısmi teminatlandırma kabul edilebilir. İlgili kredinin ve teminatın vade veya kur uyumsuzluklarına izin verilmez.

¹² Bu bölümde, "karşı taraf" terimi, bankanın bilançoda veya bilanço dışında bir kredi riskine veya potansiyel kredi riskine maruz kaldığı bir taraf anlamında kullanılmaktadır. Bu kredi riski, örneğin, bir nakdi kredi veya menkul kıymetler kredisi formunda (bu durumda, karşı taraf, geleneksel olarak borçlu olarak anılır) veya teminat olarak verilen menkul kıymetler formunda ya da bir tezgah üstü türevleri sözleşmesinden doğan bir taahhüt veya kredi riski formunda olabilir.

5. *Asgari Koşullar*

44. Yasal geçerlilik konusunda paragraf 40'de belirtilen genel koşullara ek olarak, aşağıdaki operasyonel koşullara da uyulması gerekir.
45. Teminatın, en azından kredinin ömrü boyunca rehnedilmiş olması ve piyasa değerine göre değerlemeye tâbi tutulması ve en azından altı ayda bir yeniden değerlendirilmesi gerekir.
46. Teminatın gerekli korumayı sağlayabilmesi için, karşı tarafın kredi kalitesi ile teminatın değeri arasında önemli bir pozitif bağıntı bulunmamalıdır. Örneğin, karşı tarafın (veya herhangi bir bağlantılı grup şirketinin) ihraç ettiği menkul kıymetler çok az koruma sağlayabilir ve bu nedenle, kabul edilemez.
47. Bankalar, teminatın zamanında nakde çevrilmesi ve tasfiye edilmesini sağlayan açık ve sağlam prosedürlere sahip olmalıdır.
48. Teminatın bir saklama kuruluşunda tutulduğu hallerde, bankalar, saklama kuruluşunun teminatı kendi varlıklarından ayrı tutmasını sağlamak için gereken makul tedbirleri almalıdır.
49. Bankanın, bir müşterisi ile bir üçüncü şahıs arasında repo-tipi bir işlemi (yani, repo/ters repo ve menkul kıymet ödünç verme/ödünç alma işlemleri) aracı sıfatıyla düzenlemesi ve üçüncü şahsın yükümlülüklerini ifa edeceği konusunda müşteriye bir garanti vermesi halinde, bankanın üstlendiği risk, banka o işleme asıl taraf olarak girseydi üstlenecek olduğu riskin aynısıdır. Bu durumlarda, bankanın ilgili sermaye ihtiyaçlarını kendisi işlemin asıl tarafıymış gibi hesaplaması gerekir.

6. *Kabul Edilebilir Teminat*

50. Aşağıda sayılan teminat enstrümanları, tanınabilir ve kabul edilebilir:

- (g) Karşı taraf riskini üstlenen bankaya yatırılmış bulunan nakit (ve kredi veren bankanın ihraç ettiği mevduat sertifikaları veya dengi enstrümanlar)^{13,14}
- (h) Altın
- (i) 4. kategoride veya daha yukarıda derecelendirilen hazine ve merkez bankalarının ihraç ettiği borçlanma enstrümanları¹⁵ ve
- (j) Ulusal denetim otoritesinin hazine ve merkez bankasıyla aynı işleme tâbi tuttuğu ve 4. kategoride veya daha yukarıda derecelendirilen YEREL KAMU KURULUŞU'lerin ihraç ettiği borçlanma enstrümanları¹⁵.

¹³ Yatırım portföyündeki risklere karşı bankanın ihraç ettiği ve kredi türevlerine ilişkin kriterlere uyan nakit fonlamalı, kredi ve bağımlı teminat tahvilleri de nakit teminatlî işlemler sayılacaktır.

7. Risk Ağırlıkları

51. Alacakların tanınmış bir teminatın piyasa değeriyle teminatlandırılan kısımlarına, teminat enstrümanına uygulanan risk ağırlığı uygulanacaktır. Teminatlandırılan kısım üzerindeki risk ağırlığı %20 taban değerine tâbi olacaktır. Alacağın kalan kısmına ise, karşı taraf için uygun olarak risk ağırlığı uygulanmalıdır. Teminatlı işlemin her iki yanındaki bankalar da bir sermaye tutma yükümlülüğü altında olacaktır: örneğin, hem repolar hem de ters repolar sermaye tutma yükümlülüğüne tâbi olacaktır.

52. Hem kredi hem de teminatın aynı kurda olduğu ve

- teminatın nakit mevduat olduğu ya da
- teminatın %0 risk ağırlığına tâbi bir hazine veya merkez bankası / YEREL KAMU KURULUŞU menkul kıymetleri formunda olduğu ve piyasa değeri %20 oranında iskontoya tâbi tutulduğu takdirde,

teminatlı işlem risk ağırlığıyla ilgili %20 taban değeri uygulanmayacaktır ve bunun yerine %0 risk ağırlığı uygulanabilir.

C. Garantili İşlemler

53. Garantilerin alındığı ve denetim otoritesinin bankaların aşağıda belirtilen asgari operasyonel koşullara uyduklarına inandığı durumlarda, denetim otoriteleri, bankaların sermaye ihtiyaçlarını hesaplarken bu kredi korumasını da hesaba katmalarına izin verebilirler.

8. Asgari Koşullar

54. Bir garanti (kontrgaranti), koruma sağlayıcıya karşı bir doğrudan alacak hakkını temsil etmeli ve güvence kapsamı açıkça tanımlanacak ve itiraz edilemeyecek bir şekilde, belirli kredilere veya bir krediler havuzuna açık bir atıf yapılmalıdır. Bir koruma alıcısının kredi koruma sözleşmesi gereği tahakkuk eden parayı ödememesi durumu dışında, bu garanti, geri dönülebilir olmalıdır; sözleşmede, riskten korunan kredinin kredi kalitesinde bir bozulma sonucunda güvencenin efektif maliyetini artıracak nitelikte herhangi bir madde bulunmamalıdır. Garanti aynı zamanda koşulsuz olmalıdır; koruma

¹⁴ Kredi veren bankanın ihraç ettiği mevduat sertifikaları veya dengi enstrümanların veya nakit mevduatların, saklama kuruluşu düzenlemesi niteliğinde olmayan bir düzenleme uyarınca üçüncü bir bankada teminat olarak tutulması halinde, bu teminatlar kredi veren bankaya açıkça rehnedilmiş/temlik edilmişse ve rehin/temlik koşulsuz ve gayri kabili rücu yapılmışsa, teminat kapsamındaki kredi riski tutarına (kur riski için gerekli kesintilerden sonra), üçüncü taraf bankanın risk ağırlığı uygulanacaktır.

¹⁵ Derecelendirme kategorisi, 2. paragrafta tanımlandığı gibi ilgili İKK ülke riski puanına atıf yapar.

sözleşmesinde, orijinal karşı tarafın vadesi gelen ödemeleri yapmaması halinde koruma sağlayıcının borçları zamanında ödeme yükümlülüğünü yerine getirmesini engelleyebilecek nitelikte ve bankanın kontrolü dışında herhangi bir madde bulunmamalıdır.

55. Yukarıda paragraf 40'da belirtilen yasal geçerlilik koşullarına ek olarak, aşağıdaki koşullara da uyulmalıdır:

- (a) Karşı tarafın bir temerrüde düşmesi veya borcu ödememesi halinde, banka, işlemin tâbi olduğu dokümantasyon tahtında bakiye borçlar için kefile/garantöre karşı zamanında takip yapabilmelidir. Garantör, bu dokümantasyona göre tahakkuk eden bütün borçları bankaya defaten ödeyebilir ya da karşı tarafın garanti kapsamındaki gelecek ödeme yükümlülüklerini üstlenebilir. Banka, ödemeyi karşı taraftan tahsil etmek için önce karşı tarafa karşı herhangi bir takip yapmadan, alacakları doğrudan doğruya garantörden tahsil etme hakkına sahip olmalıdır.
- (b) Garanti, garantörün üstlendiği açık bir yükümlülük ve borçtur.
- (c) Aşağıdaki cümlede aksi belirtilmedikçe, garanti, işleme uygulanan dokümantasyon tahtında asıl borçlunun yapması beklenen bütün ödemeleri; örneğin, kavramsal tutar, marj ödemeleri, vb. kapsar. Bir garantinin sadece ana parayı kapsadığı durumlarda, faizler ve kapsam dışındaki diğer paralar teminatsız tutar olarak kabul edilmeli ve işlem görmelidir.

9. Kabul Edilebilir Garantörler (Kontrgarantörler)

56. Aşağıda sayılan kuruluşların verdiği kredi koruması kabul edilecek ve tanınacaktır: hazine kuruluşları¹⁶, risk ağırlığı %20 veya daha iyi olan ve karşı taraftan daha düşük bir risk ağırlığına tâbi olan YEREL KAMU KURULUŞU'lar ve diğer kuruluşlar.

10. Risk Ağırlıkları

57. Korunan kısma, koruma sağlayıcının risk ağırlığı oranı uygulanacaktır. Kredinin korunmayan kısmına ise, ilgili karşı tarafın risk ağırlığı uygulanacaktır.

¹⁶ Bu terim, Uluslararası Ödemeler Bankasını, Uluslararası Para Fonunu, Avrupa Merkez Bankasını ve Avrupa Birliği'ni kapsar.

58. Paragraf 3’de belirtildiği gibi, ulusal uygulama tercihinine bağlı olarak, bankaların kendi ülkelerinin hazinelerine (veya merkez bankalarına) ulusal kurda açtığı ve o kurda fonlanan kredilerine daha düşük bir risk ağırlığı uygulanabilir. Garantinin ulusal kurda olduğu ve kredinin de o kurda fonlandığı durumlarda, ulusal denetim otoriteleri bu uygulamayı alacakların hazine (veya merkez bankası) tarafından garanti edilen kısımlarına da teşmil edebilirler.

59. Bir zarar olayının vukuu halinde altına düşüldüğünde herhangi bir ödeme yapılmayacak olan ödemeler önemlilik eşikleri, tutulan birinci zarar pozisyonlarına denktir ve kredi korumasını satın alan bankanın sermayesinden tam olarak düşünölmelidir.

D. KRA Teknikleri Uygulamasına İlişkin Diğer Konular

KRA Teknikleri Havuzlarına İlişkin Uygulama

60. Banka, tek bir kredi riskine karşılık birden fazla KRA’ye sahip olduğu (yani, bir krediyi kısmen karşılayan hem teminata hem de garantiye sahip olduğu) durumlarda, krediyi her KRA tipinin kapsadığı kısımlara (yani, teminat kapsamı içindeki kısım ve garanti kapsamı içindeki kısım) bölməsi ve bu durumda, her kısmın risk ağırlıklı varlığının ayrıca hesaplanması gerekir. Tek bir koruma sağlayıcının verdiği kredi korumasının farklı vadelere bağlı olması halinde de, bunların ayrı korumalara bölünmesi gerekir.

III. Kredi Riski – Menkul kıymetleştirme çerçevesi

A. Menkul Kıymetleştirme Çerçevesindeki İşlemlerin Kapsamı

61. Bir geleneksel menkul kıymetleştirme, bir krediler havuzundan gelen nakit akışının, farklı kredi riski derecelerini yansıtan en azından iki farklı kademelendirilmiş risk pozisyonu veya dilimini ödemek için kullanıldığı bir yapıyı temsil eder. Yatırımcılara ödemeler, bu kredi risklerini yaratan kuruluşun bir borcu olmaktan ziyade, ilgili belirli kredilerin performansına bağlıdır. Menkul kıymetleştirmeleri karakterize eden kademelendirilmiş/dilimli yapılar, normal üst sıra/alt sıra borçlanma enstrümanlarından farklıdır; şöyle ki, bu yapıda, alt sıra menkul kıymetleştirme dilimleri, daha üst sıradaki dilimlere akdi ödemeleri kesintiye uğratmadan zararları karşılayabilir; oysa, bir üst sıra/alt sıra borçlanma yapısındaki bu sıra ilişkisi, bir tasfiye halinde tasfiye ödemeleri üzerindeki hakların öncelik sırasını yansıtır.

62. Bankaların menkul kıymetleştirmeye ilgili kredi risklerine “menkul kıymetleştirme kredileri” adı verilir.

B. Bankaların İzin Verilen Rollerini

63. Basitleştirilmiş standart yaklaşımı uygulayan banka bir geleneksel menkul kıymetleştirmede sadece bir yatırımcı banka rolünü üstlenebilir. Bir yatırımcı banka, bir menkul kıymetleştirme kredisinin ekonomik riskini üstlenen kaynak banka veya borç servisi (ödemeleri) bankası dışındaki bir kurumdur.

64. Banka menkul kıymetleştirmeye dahil edilen kredi risklerini doğrudan doğruya veya dolaylı olarak oluşturuyorsa bir kaynak banka sayılır. Bir borç servisi (ödemeleri) bankası, bir menkul kıymetleştirmeyi kredi risklerini anapara ve faizlerin tahsil edilmesi yoluyla günlük olarak yöneten bankadır ve bu tahsilatlar, menkul kıymetleştirme kredilerine yatırım yapan yatırımcılara iletilir. Basitleştirilmiş standart yaklaşımı uygulayan banka, bir menkul kıymetleştirmeye kredi riskini geliştirme, likidite veya benzeri finansal destekler vermemelidir.

C. Menkul Kıymetleştirme Risklerine İlişkin Uygulama

65. Teminatlandırılan kredi(ler)in tipine göre kredi riski için basitleştirilmiş standart yaklaşımı uygulayan bankalar, menkul kıymetleştirme çerçevesi içinde standart yaklaşımın daha basitleştirilmiş bir versiyonunu kullanabilirler.

66. Bir yatırımcı banka için menkul kıymetleştirme kredilerinin standart risk ağırlığı %100 olacaktır. Edinilen birinci zarar pozisyonları için sermayeden kesinti yapmak gerekir. Bu kesinti %50 oranında ana sermayeden ve %50 oranında katkı sermayeden yapılacaktır.

IV. Operasyonel Risk

67. Operasyonel risk için basitleştirilmiş standart yaklaşım bankaların son üç yılın ortalama yıllık brüt kârının (artı ise) belirli bir sabit yüzdesine (%15) eşit tutarda sermaye tutmaları gerektiğini öngören Temel Gösterge Yaklaşımıdır.

68. Brüt gelir, net faiz geliri + net faiz-dışı gelir olarak tanımlanır.¹⁷ Bu ölçütün: (i) karşılıkları (örneğin, ödenmemiş faizler için ayrılan karşılıklar) içermesi; (ii) dış hizmet sağlayıcılarına ödenen ücretler de dahil faaliyet giderleri ve masraflarını içermesi;¹⁸ (iii) yatırım portföyü içindeki menkul kıymetlerin satışından gerçekleşen kâr ve zararları içermemesi;¹⁹ ve (iv) olağandışı veya düzensiz kalemleri ve sigortadan elde edilen gelirleri içermemesi amaçlanır.

69. Bu yaklaşımı uygulayan bankaların, Komitenin Şubat 2003'de yayınladığı "*Operasyonel Riskin Yönetilmesi ve Denetlenmesi İçin Sağlam Uygulamalar*" isimli talimatlara uymaları uygun olacaktır.

¹⁷ Ulusal denetim otoriteleri tarafından ve/veya ulusal muhasebe standartlarında tanımlandığı gibi.

¹⁸ Dışarıdan temin edilen hizmetler için ödenen ücretlerin aksine, dışarı hizmet veren bankaların aldığı ücretler bu brüt gelir tanımına dahil edilecektir.

¹⁹ Normalde yatırım portföyünün kalemlerini (yani, belirli muhasebe standartlarına göre) oluşturan ve “vadeye kadar elde tutulacak” ve “satılmaya hazır menkul değerler olarak sınıflandırılan menkul kıymetlerden elde edilen gerçekleşmiş kâr/zararlar da brüt gelir tanımının kapsamı dışında tutulur.